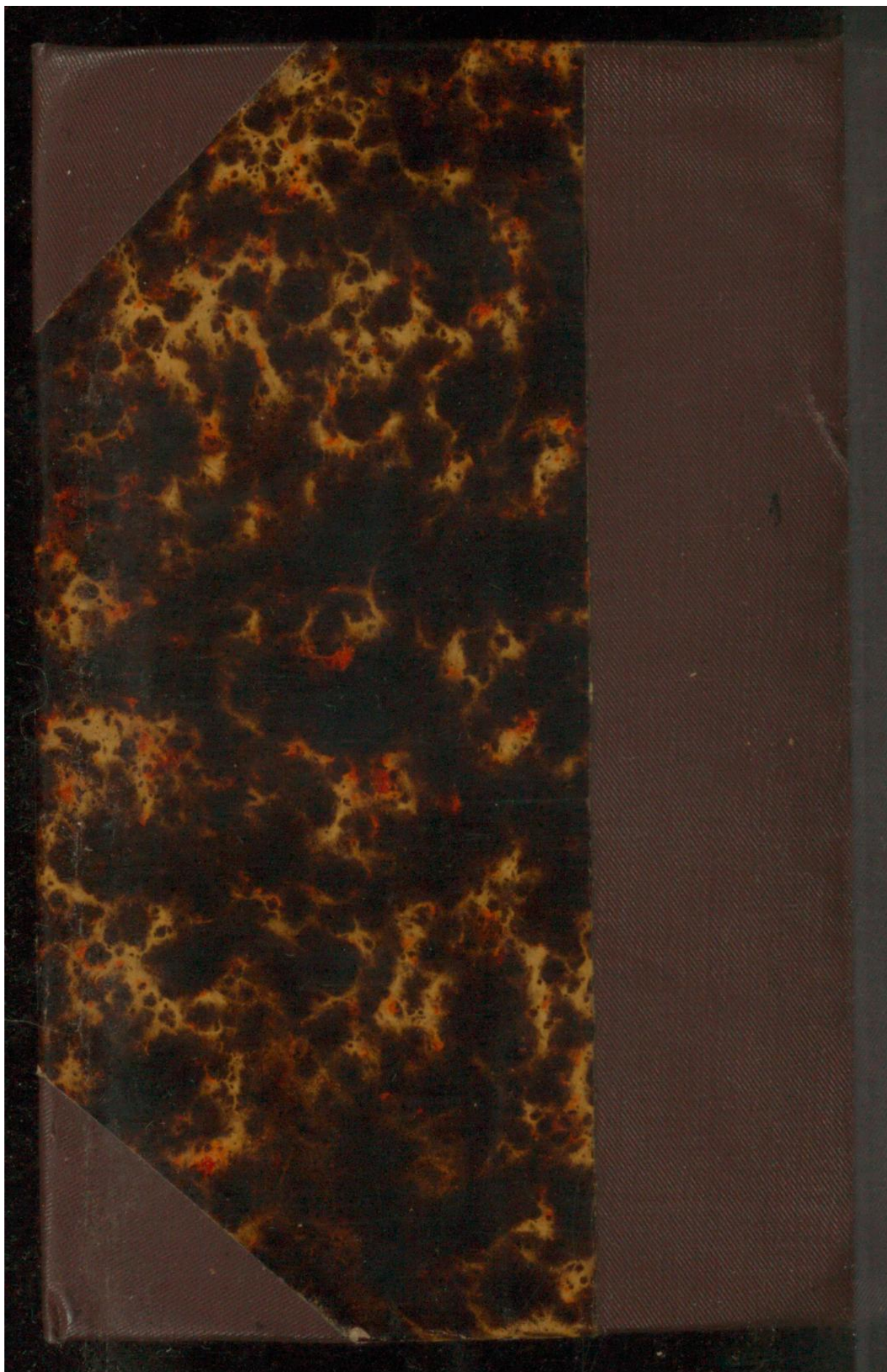

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

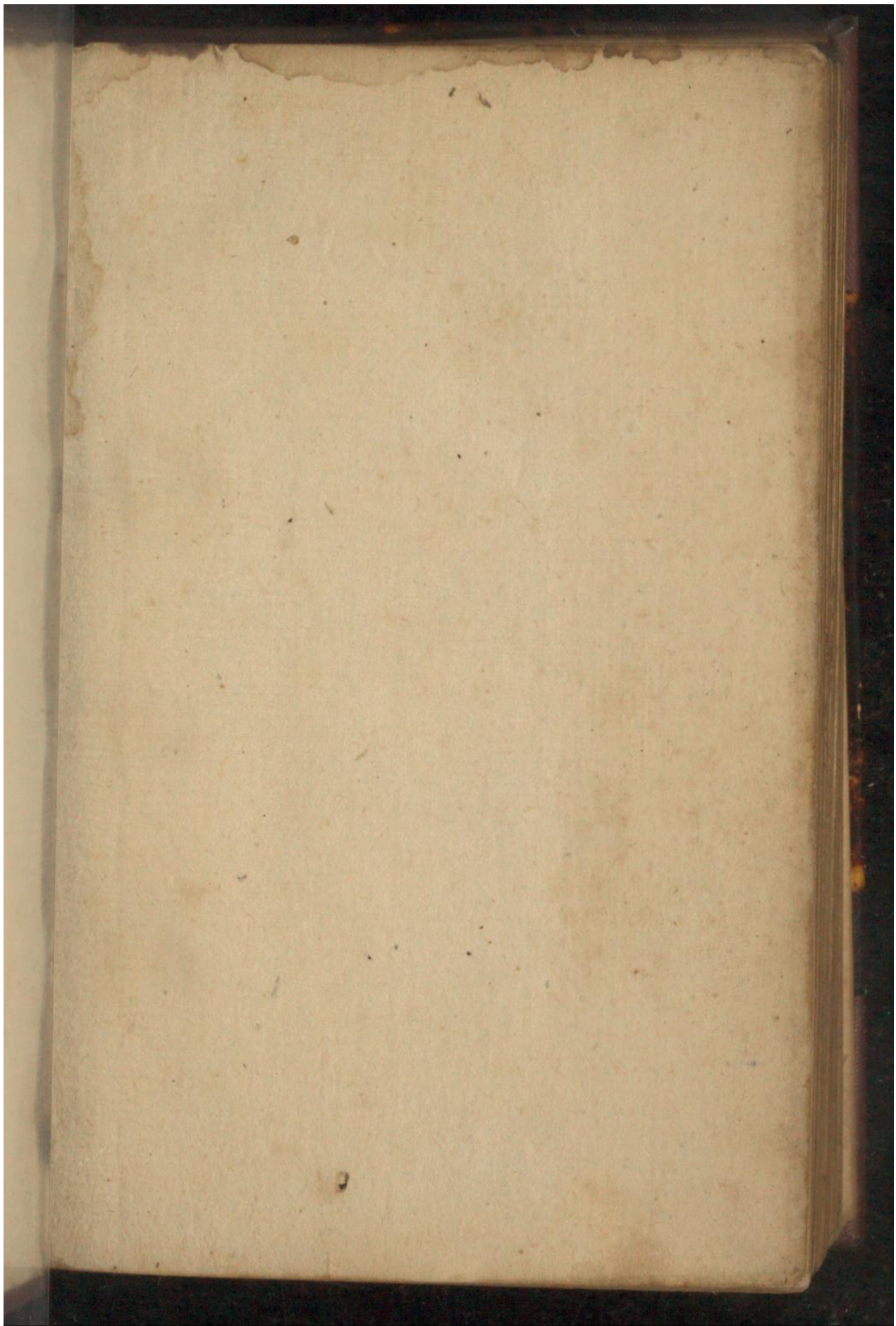
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

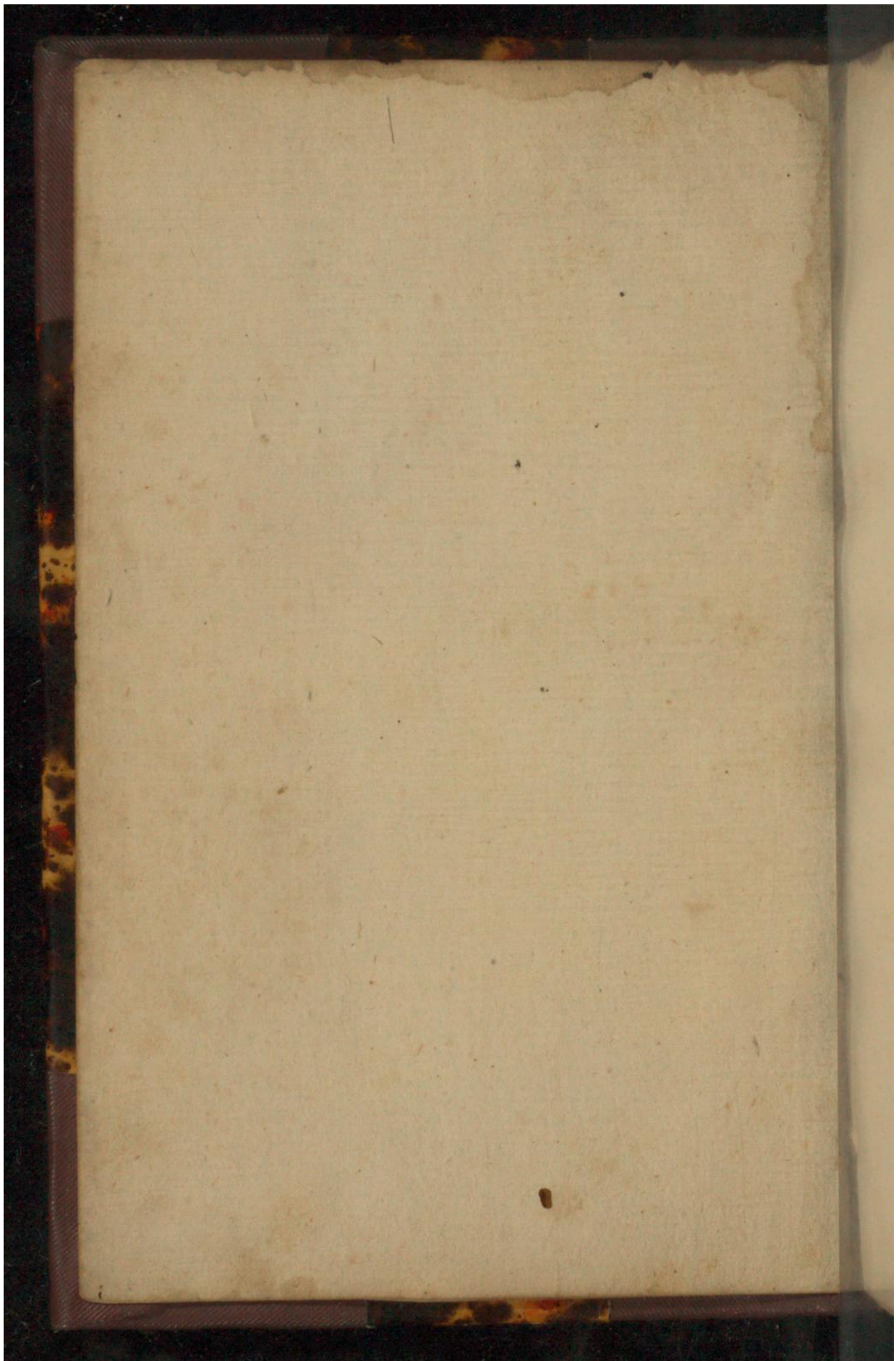

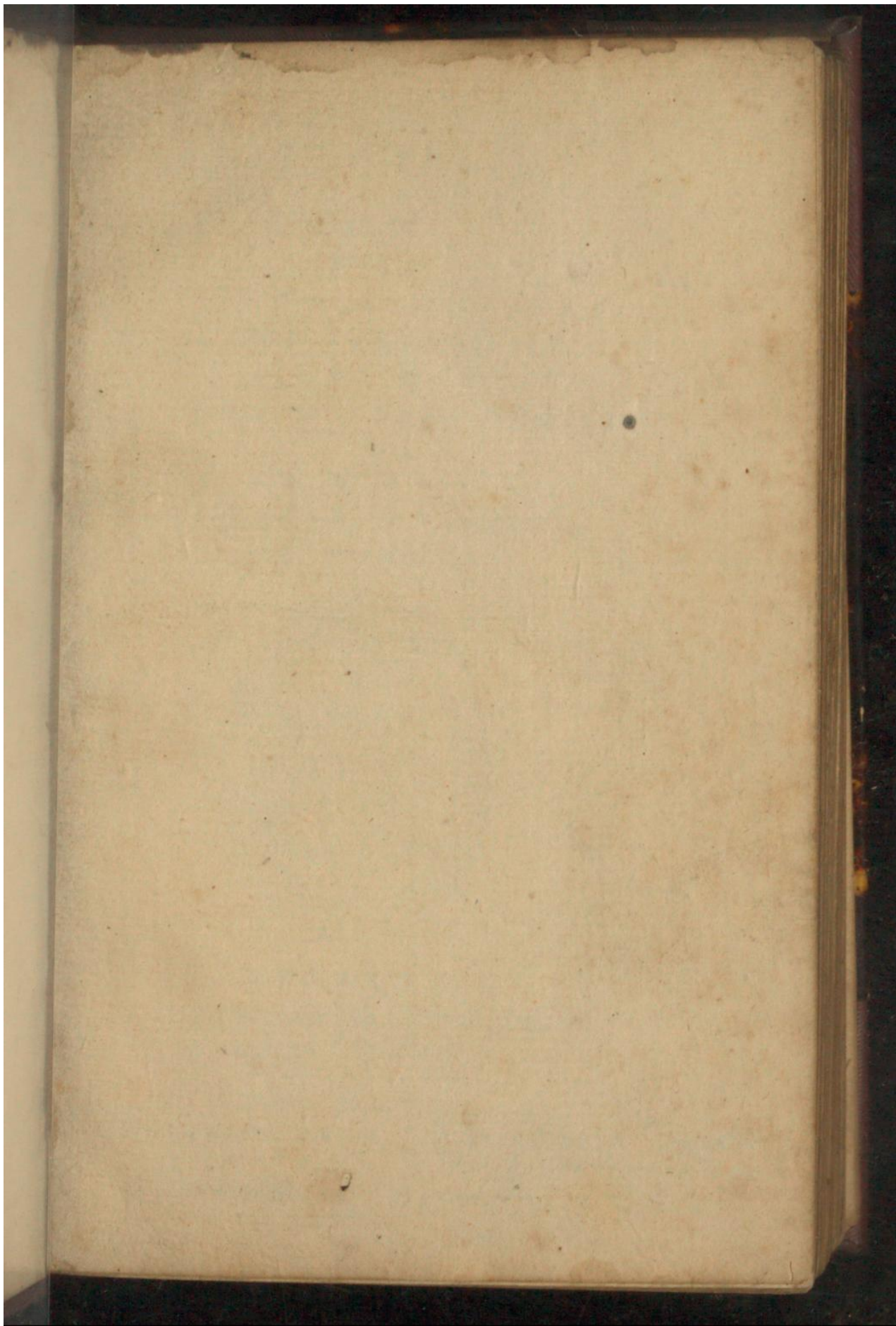
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
450/A

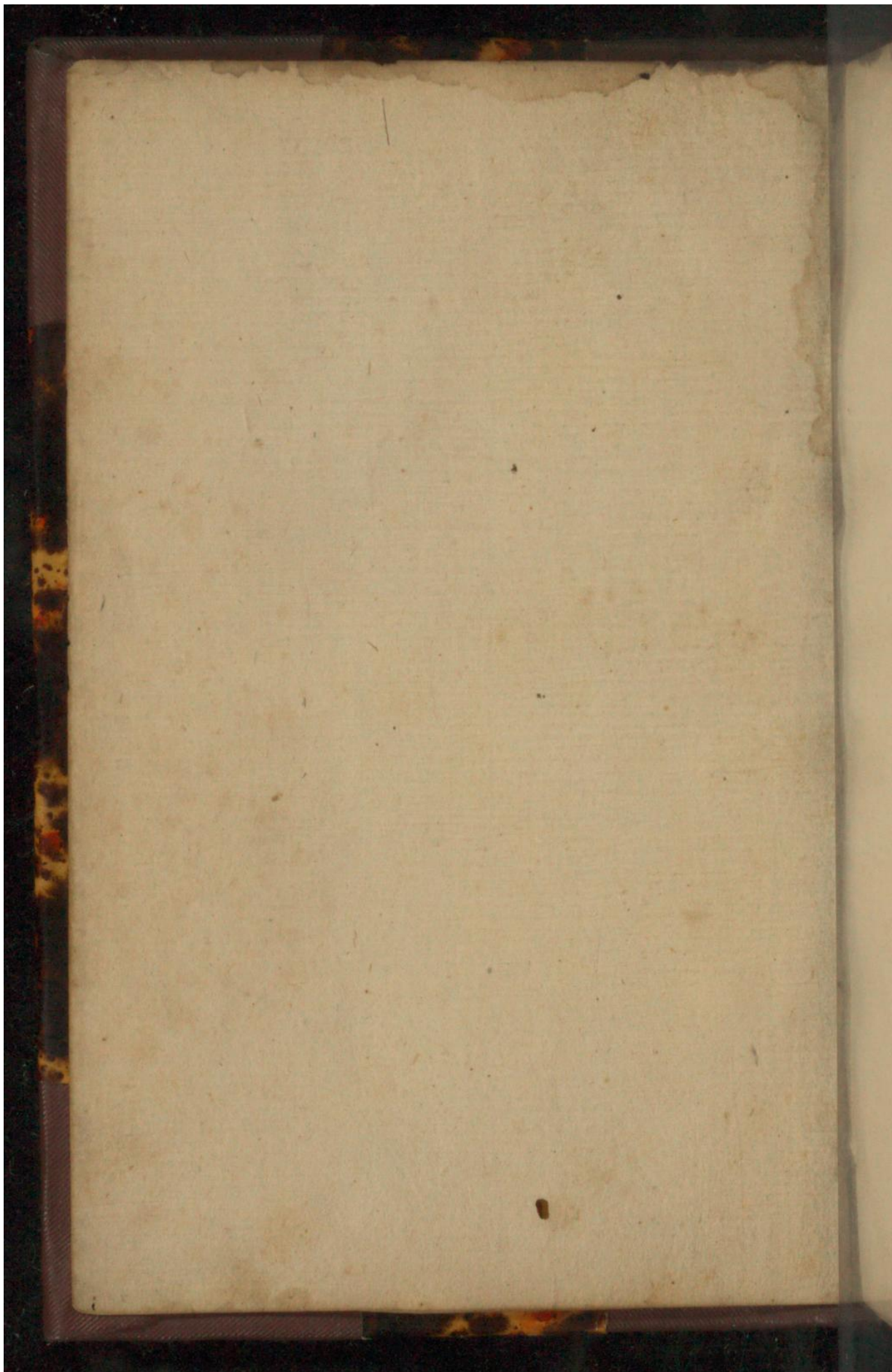
A. XIX. Ari

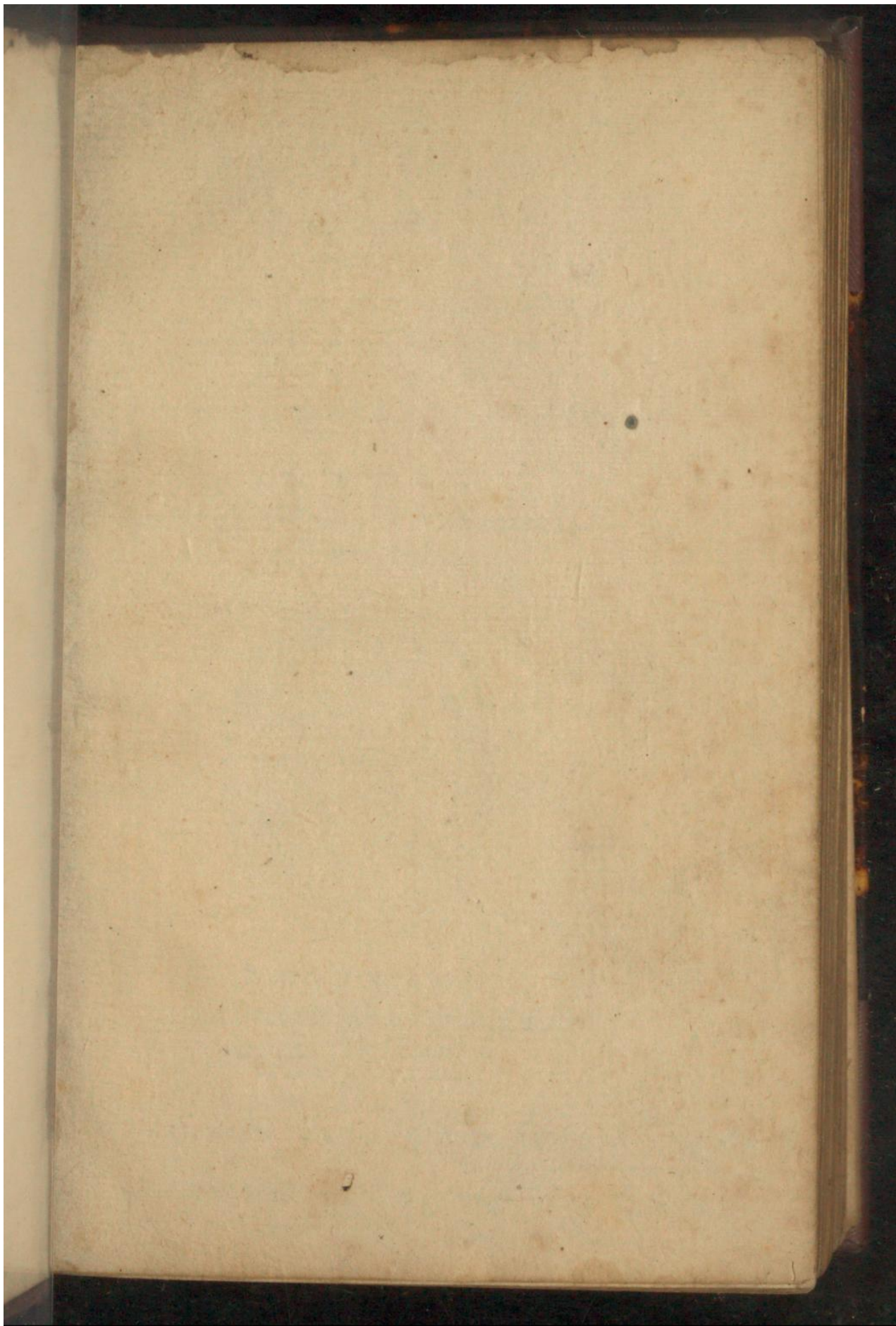
450
A

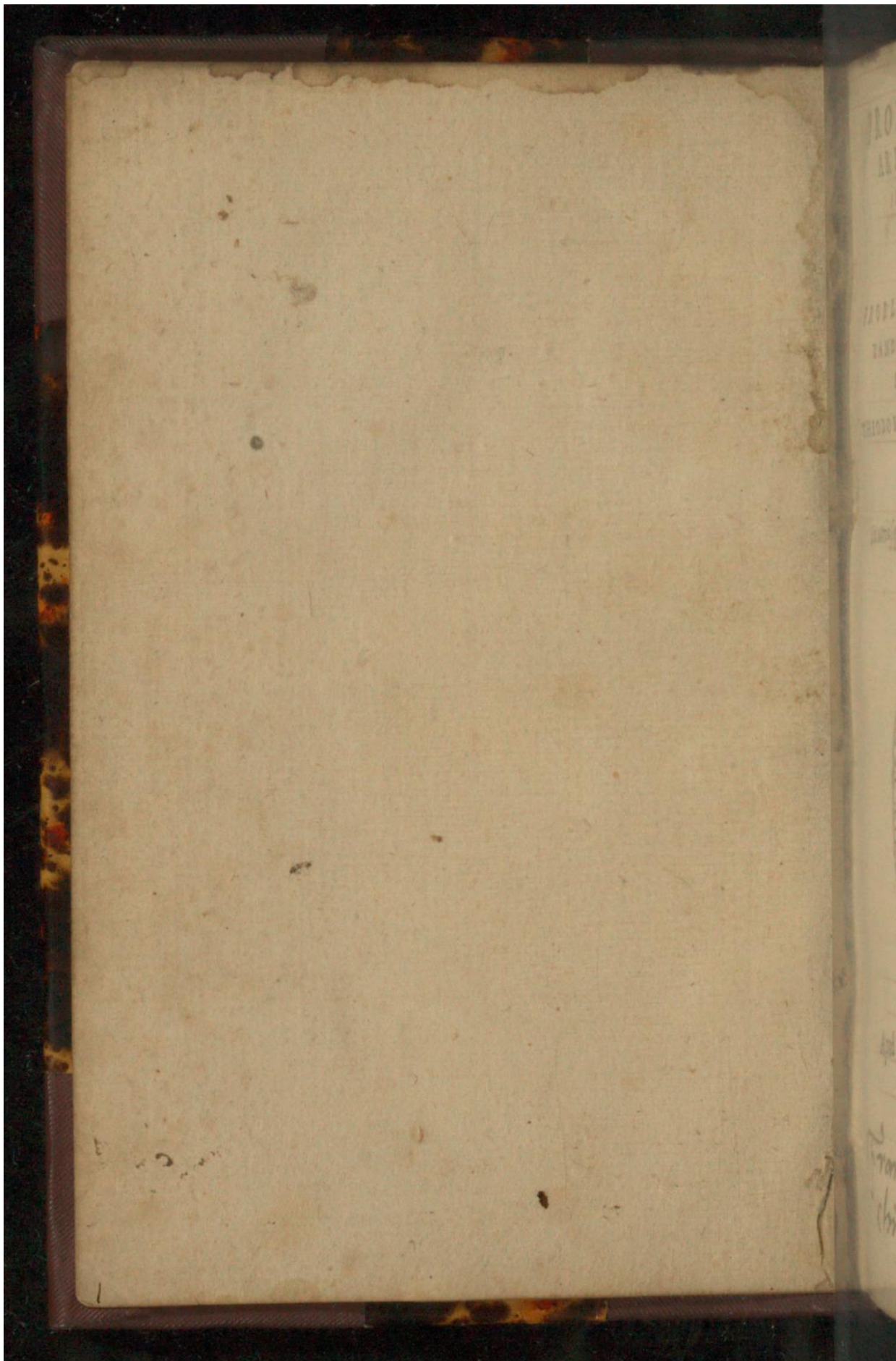

42550
PROBLEMATVM
ARISTOTELIS

SECTIONES

duodequadra-
ginta.

PROBLEMATVM ALE-
XANDRI APHRODISIEI

LIBRI DVO,

THEODORO GAZA INTERPRETE.

AD HÆC,

*In utriusq; sectiones & Problemata co-
piosissimus Index.*

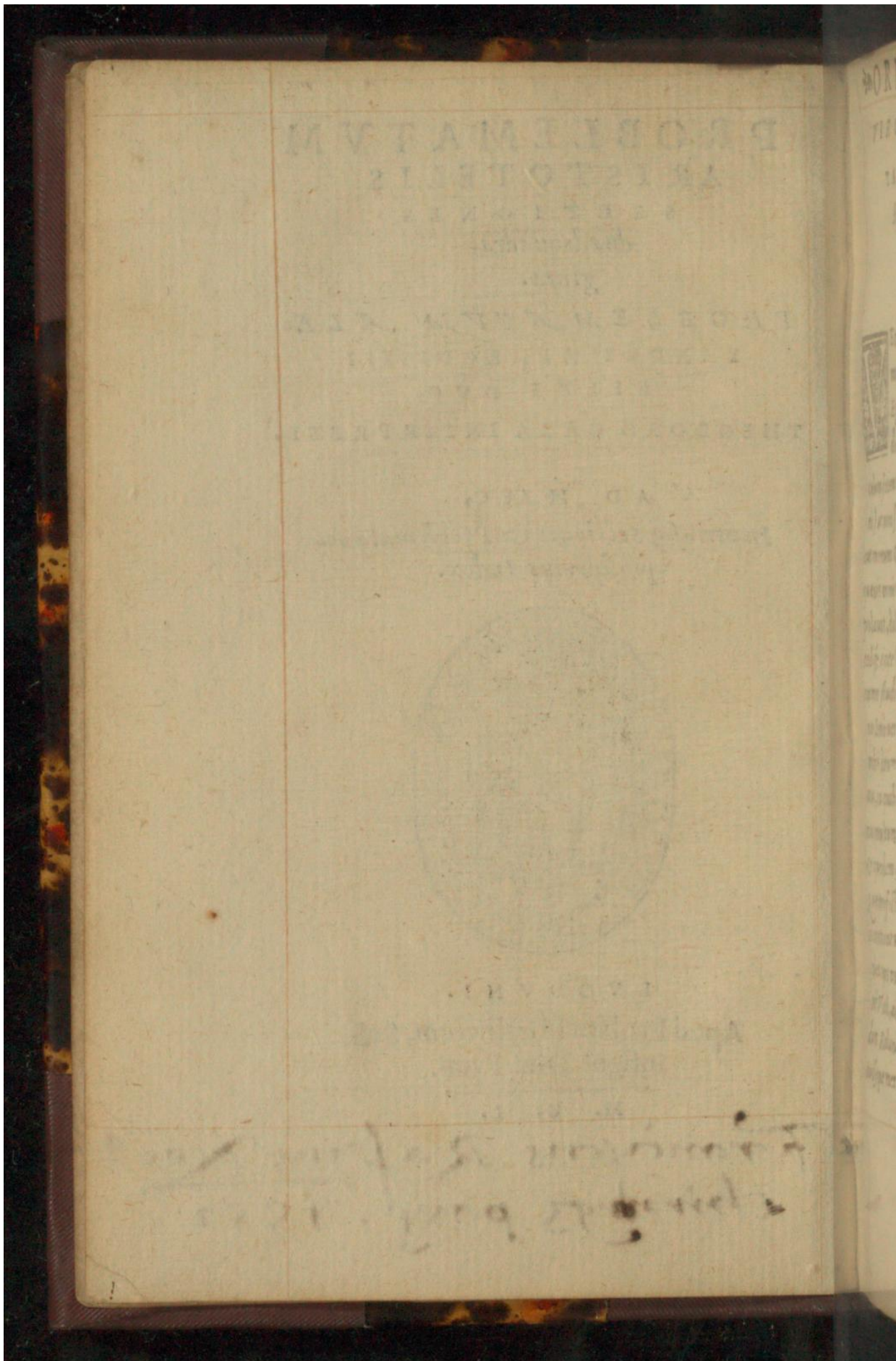

L V G D V N I .

Apud Paulum Mirallietum, Sub
insigni Diui Pauli.

M. D. L.

*Franciscus Rasmus Noë
chirurgus par. 1552.*

✠ORNATISSIMO

VIRO IOANNI VI-

TALIO MEDICO

Agnensi Paulus Mi-
rallictus,

S.

Et ut scias habet aliquid commune cū multis, amor non habet, inquit ille. Ego uerò, mi Vitali, nescio quomodo in omnibus fit (de me enim periculum faciens, hoc commune omnibus existimo) ut non solum eos quos nobis uita & societas, aut morum & studiorum similitudo, alidue quæuis coniunctissima necessitudinis ratio copulauit, diligamus: sed etiam quos ab ijs amari coliq; intelligimus, quamuis planè incognitos animo studiisissimè complectamur & obseruemus. Imò uerò, & ut ille ipse scribit, hoc natura nobis datum esse uideatur, ut cū ea loca uideamus, in quibus memoria dignos uiros acceperimus multum esse uersatos, plurimū moueamur, & quodam quasi eorum incendamur amore. Quæ profectò cū ita sint, quantò maior esse in oratione uis potest, quæ nobis tanquam ob oculos quos nunquam uiderimus ponit? Hec eò, mi Vitali, ad te scribo, quòd cū nuper Bernardum Rollandum Iuriscōsultum ualde nobilem, tuosque meros amores per se libentissimè uidi,

tum hoc libentius, quod illum audies, te, quem
nunquam uiderim, & audire & intueri uide-
bar: amare uero ita coactus fui, tanquam quo-
cum iam ab ineunte pueritia summa mihi
constituta familiaritas fuisset. Nam & sum-
mam in Philosophia peritiam, & in Græcis, &
omnis politioris literatura genere magnā mihi
tuam eruditionem exposuit: & præterea tantā
in consuetudine morum dulcedinem, & fami-
liaritate suauitatem adiunxit, ut non me tui a-
mantissimum modo, sed planè etiā in eo nemini
concedentem fecerit: quod quamuis multi tibi
ueteritate necessitudinis, in amicitia tamen po-
rior esse nullus possit. Habet enim hoc admira-
bile secum sciētia, quæ cū oculis cerni nequeat,
ubicunque tamen esse intelligatur, non solū sui,
sed etiā eius in quo esse putatur, ardētes amores
excitet. Itaque dum nobiscum aliquandiu tuus
Rollandus agit, quò tedium temporis subleua-
ret, & turpe otium fugeret, postulat à me Ale-
xandri Aphrodisiei, & Aristotelis Proble-
mata. illis enim tua causa impulsus se mirificè
delectari aiebat. quòd tu illis ita abundares, ut
sui legulei legibus: quibus sexcentas uno spiritu
nomere, nihil sit facilius. sed tamen hoc inter te
& illos interesse. quòd quæ ab illis temerè &
impudenter efluunt, à te tam opportunè & gra-
uiter proferātur, ut faciliè quos tecum habes te-
neas: & quò uelis tantā suauitate dicendi impel-
las.

las. Valde se ergo in illis legendis oblectatus est:
nec destitit, donec perlegerit, totumq; opus mul-
ta cura innumeris mendis purgauerit. Ego autē
illo amisso (nam propter institutum in Italiam
iter, non potuit apud nos diu quiescere) ne tanti
immemor beneficij uiderer, nihil habui anti-
quius, quā accuratē dare operā, ne & grami-
mi uiri, mihiq; amicissimi munus in situ apud
me diu iaceret. Quamprimū ergo tulit occa-
sio (quid enim mihi longius esse poterat, quā
ut mei erga te amoris publicum esset testimo-
nium?) praelis meis adhibui, tuoque nomini, cu-
ius gratia hic ab illo susceptus labor erat, con-
secratum uolui. hisque commodissimis & uenu-
stissimis typis excusi. nouo quidē formæ genere,
quo te plurimum gaudere certō scio: sed tamen
propter quotidianam libri materiam, tantō ti-
bi, & propter te studiosis omnibus futuram in-
cundiore. Tua ergo hæc Problemata, uerē enim
tua sunt: ab amantissimo animo certē profecta
accipito. quæ si tu eo animo exceperis, quo te fa-
cturum à me cogitatū fuit, dū illa excuderem:
neq; nos, tuum scilicet Rollandum, & me, ne-
sari laboris ulla ex parte pœnitebit: nec te in illis
in dies magis uersari, ac semper manibus circū-
ferre: donec notæ quas te in illa parturire cogi-
to, in lucem magno studiorum omniū commo-
do exeant. Vale, & nos mutuo dilige.
Lugduni 30. Octobr. 1550.

SECTIONVM DVARVM

DE QVADRAGINTA,

& Problematum octingentorum

octuaginta septem Aristo

telis, ELEN

CHVS,

Eorum, qua ad	Medicinam pertinent, sectio I. cuius quæ- stiones, siue problemata	59
	Sudorem pertinent, sectio II. cuius quæ- stiones	42
	Vini potum & uinolentiam pertinent, Se- ctio III. cuius quæstiones	34
	Rem ueneream pertinent, sectio IIII. cuius quæstiones	33
	Laborem pertinent, sectio V. cuius quæ- stiones	39
	Sætionem, accubitus, & habitum corpo- ris pertinent, sectio VI. cuius quæst. 7	
	Censensum naturæ animantium pertinent, sectio VII. cuius quæstiones	5
	Rigorem atq; horrorem pertinent, sectio VIII. cuius quæstiones	19
	Vitices, & cicatrices, & pelles pertinent: sectio IX. cuius quæstiones	37
	Res naturales pertinent, sectio X. cuius quæstiones	67
	Vocis, soniq; rationem pertinent, sectio XI.	

XI. cuius quæstiones	65
Res bene olidas pertinent, Sectio XII. cuius quæstiones	13
Malè olidas pertinent, Sectio XIII. cuius quæstiones	12
Regionū habitus pertinet, Sectio XIII. cuius quæstiones	16
Res mathematicas pertinent, & ad cælestia, Sectio XV. cuius quæstiones	12
Res inanimatas pertinent, Sectio XVI. cuius quæstiones	13
Res animatas pertinent, Sectio XVII. cuius quæstiones	3
Literarū studia pertinent, Sectio XVIII. cuius quæstiones	10
Concentum pertinent, Sectio XIX. cuius quæstiones	51
Stirpium genus, & oleracea pertinent, Sectio XX. cuius quæstiones	36
Farinā & massam, ceteraque id genus pertinent, Sectio XXI. cuius quæstiones	26
Fructus arborum pertinet, Sectio XXII. cuius quæstiones	14
Mare, salisq; omnem aquam pertinent, Sectio XXIII. cuius quæstiones	41
Aquas calidas pertinet, Sectio XXIII. cuius quæstiones	19
Aerem pertinent, Sectio XXV. cuius quæstiones	22

Eorum
que ad

Ventos pertinent, sectio xxvi. cuius
questiones 64

Metum & fortitudinem pertinent, sectio
xxvii. cuius questiones 11

Temperantiam & intemperantiam, & co
tinentiam & incontinentiam pertinent,
sectio xxviii. cuius questiones 8

Iustitiam pertinent, sectio xxix. cu
ius questiones 16

Prudentiam & mentem, & sapientiam per
tinent, sectio xxx. cuius quest. 13

Oculos pertinent, sectio xxxi. cuius
questiones 30

Aures pertinent, sectio xxxii. cu
ius questiones 13

Nares pertinent, sectio xxxiii. cu
ius questiones 18

Os, & adea que in eo sunt, pertinent, se
ctio xxxiiii. cuius questiones 12

Tactum pertinent, sectio xxxv. cuius
questiones 10

Faciem pertinent, sectio xxxvi. cu
ius questiones 3

Totum corpus pertinet, sectio xxxvii.
cuius questiones 6

Colorem pertinent, sectio xxxviii.
cuius questiones 10

ARISTOTELIS PRO-
BLEMATVM SECTIO-

NES DV AE DE QVADRA

*ginta, Theodoro Gaza
Interprete.*

EO RVM QV AE AD ME

*dicinam pertinent, Sectio prima,
cuius quæstiones*

LIX.

VR exuperantiæ ni-
miæ committendi morbi
vim habeant? An quia
vel excessum, vel defe-
ctum efficiant? qua qui-
dem re morbum confi-

stere certum est.

2 Cur morbi sæpe curari possunt, vbi quis
abundè excessit? Equidem nonnulli medici
eam artem exercent, vt non nisi per exces-
sum agant vel vini, vel aquæ, vel salisuginis,
vel cibi, vel inediæ. An quoniam causæ, quæ
morbos committunt, aduersæ inter se sunt?
atq; ita efficitur, vt genus alterum duci per
excessum alterius in medium possit.

3 Cur temporum flatuumque mutationes
morbos intendant, tollantue, iudicent, vel cõ-

a s rait

mittat? An q̄ aut frigida, aut calida, aut humida, aut sicca sunt, morbosq; qualitatum huiusmodi excessus committit? Secunda etenim valetudo, mediocritas quaedam est. Quod si per humidam, frigidamue materiam morbus constitit, tempus accedens contrarium, tollere illum poterit. Sed si minus contrarium subsecutum sit, qui similis status temporis superuenerit, intendet sane, atq; Interimet: quod etiam fit, ut qui bene valent, ægrotare tempore mutato incipiant, corporis enim proinde temperamentum solvatur necesse est, quippe quod non nisi temporum, ætatum, locorumq; statu idoneo aptum sit augeri, seruariq;. Quamobrem cum tempora euariant, ratio tunc valetudinis habenda diligentius est. Idem autem illud pro causa particulatim etiam adest, quod in vniuersum proposui de temporibus: mutationes etenim flatuum, ætatum atque locorum, pro temporis cuiusdam mutatione accipi debent. Quapropter hæc etiam intendendi, vel tollendi, vel iudicandi, vel contrahendi morbum vim habent, quemadmodum tempora, & syderum ortus, orionis, arcturi, vergiliarum, caniculæ, qui flatu imbrisque excitant, qui serenitates, frigora, teporesue solent adferre.

4 Cur vomitus, cum tempora immutantur, citari maximè debeat? Ne conturbatio
redun

redūdet, cū varia ex cremēta materiæ inutilis ex mutandi ratione pueniant: vnde fit, vt cibum alij parum concoquant, alij parum cupiant.

5 Quamobrem qui vel cibo vitioso vescūtur, vel fame diutina laborant, pedibus intumescere soleant? an vtrisque per tabem, cōsumptionemq; illud accadat? Tabescunt enim & qui esuriant, quia nullū penitus capiunt alimentū, & qui vitiosè vescuntur, quia quod assumpserit, perfrui nequeunt.

6 Quamobrem cū vitia bilis per æstatē contrahi debeant, morbi acuti, qui certè ex bili consistunt, per hyemem potius vrgeant? An quia febribus illi comitati, acuti propter ea sunt, quia violenti? violentia verò contrā naturam est: locis enim quibusdā in corpore humescentibus, feruens oritur inflammatio, quæ cū non nisi caloris exuperantia sit, febres vtrique accendere potest. Aestiuo igitur tempore arida, calidaque vitia male homines habent, hyberno autem humida calidaque perinde acuta: celeriter nanq; interimunt, cū propter humoris supercrescētis abundantiam, concoqui nequeant.

7 Cur morbus pestilens solus ex omnibus vitijis p̄cipuè afficiat eos, q̄ ad laborantes eo morbo propè accesserint? An q̄ is solus cū morborū cōmunis omnibus hominibus est.

Itaq;

Itaq; pestem facile oībus infert, qui scilicet deprauato iam habitu sunt. Fit enim, vt morbo cubantis veluti quodam fomite succendēte, vitium illud protinus exultet, concipiaturque in alijs.

8 Cur si venti septētrionales hyemē occupant, ver autē austrōs, pluuiasq; exhibuit, æstas proxima grauis tam febribus, q̄ lippitudinibus insequi soleat? An q̄ æstas corpora nostra multū humoris alieni cōtinētia excipit, & terra madet, & habitādi locus perhumidus est, talisq; reddit, qualis q̄ grauis perpetuō cōstat. Primū itaq; lippitudines subeūt, cū excremēta humoris in capite deliquere incipiūt, dein febres. Ita enim intelligēdū est, vt res eadē & calidissima, & frigidissima reddi possit, ceu aqua, vel lapis: feruet etenim illa, vrit hic vehemētius. Fit igitur, vt aer sue crassitudinis causa, calorē pleniorē suscipiēs exardescat, & corpora pari ratione, anxietate æstūq; vexētur: æstus verò in corpore, febris: in oculis, lippitudo est. Deniq; mutatio quæq; calida corpus peruertit, cū scilicet cœlo adhuc madente, æstas protinus sicca, & calida occupauit: vitiū etiam augetur, si pluuia æstate accessit. Ita enim vis solis materiā latē obtinet, quā feruescere tum in corporibus, tum in terra, tum etiā in aere faciat: quade causa febres oriuntur & lippitudines.

Cur

9 Cur si hyems austrina, & pluuiosa fuit, ver autē siccum & aquiloniū est, corpora tā vere quā æstate morbi exercent? An q̄ hyemis tepor, & humor faciūt, vt corpora tēpori eiusmodi proxima in qualitate reddātur? Humida enim laxāq; fiant & soluta, necesse est. Quæ cū ita se habeāt, vere frigido atq; sicco, facilē concrefcere possunt, & indurari. Itaq; grauidæ, quibus tunc adest partus, abortu periclitantē, videlicet incalescēdi, crudefcēdiq; ratione. Quæ res syderatio appellata est, quā sicca illa cōmittit frigiditas, impatiens omnino excernendi humoris. Infantes verò, quos gerūt imbecilles, læsōsq; immodicā ob frigiditatē, ædunt. Accidit enim vt qui tunc cœlo sereno nascūtur, ijdē pluuiō benignē, & cōstiterint, & nutriti fuerint intra parentē: cæteris verò, cū pituita vitio suæ nimietatis purgata nō est (quā fit, vbi tepidū se exhibuit) sed coacta à frigore constitit, cū tepor occupauit, æstatis vi colliquescit: si biliosi, sicciq; sunt, q̄ eorū corpora minimē humidam, sed squalibundam fortiūtur naturā, excitantur quidē humores, sed tenues: quam obrem eos lippitudo arida malē habet. Si verò pituita redundāt, raucitates destillationē que in pulmonē oriūtur: mulieres extorquēt difficultates intestinorū, quia natura sunt humida, frigidaq;: seniores stupor attōitos reddit

dit, vbi vniuersus resolutus humor incubuit, exq; imbecillitate caloris natiui concreuit.

10 Cur si æstas sicca, & aquilonia fuit, autumnus ex aduerso humidus atq; austrinus, hyeme, quæ proxima est, dolor capitis, raucitas, tussisq; oriatur, atq; in tabe demum euadant? An quia hyems multum materie excipit, itaq; humorē cogere, atq; pituitā inde cōficere magnū ei negotiū est. Ergo difficilē est humorē dēfari, cōficiq; inde pituitā. Quod si in capite humor cōstiterit, grauitatē cōmittit: & si nimius, frigidusq; est, crudorē utiq; mouet, cui syderario nomen est: necnō si ob nimiam sui copiā concreescere minus potuit, in locum defluit proximū, atq; ita tussim, raucitatem, & tabem contrahit.

11 Cur si sicca æstas, ficcusque autumnus aquilones habuerint, mulieribus, & omnibus pituita abundantib. secunda valetudo cōtingat? An quia natura vtrorunq; in alteram exuperat partem, itaque tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum, bonūque perducit. Eò igitur ipso tempore optimē valent, nisi quid vtrō ipsi perperam agant, aut humidi ad hyemem ita deueniant, ut fomitem quendam, & incitabulum frigori subministrent.

12 Cur si sicca æstas & aquilonia, & autumnus ficcus iisdē aquilonibus perflatus morbo
bi

biliosos infestet? An quoniam ad idem, corpus eorum ac temporis habitus vergunt: itaque veluti ignis igni adijcitur. Cum enim corpora exsiccentur, quantumque in his dulcedinis erat, evaporatum sit, vehementerque incalascant necesse est, ut dum humor consumitur, aridae lippitudines oriatur, residuumque quod biliosum remanserit, eodemque recalescere, febres acutae, utpote ex bili syncera, inuadant. Nonnullos insania rapit, quorum scilicet natura atra bile abundat: haec etenim largè superest, cum eius humores contrarii resiccescant.

13 Cur mutationem aquarum, grauem, aeris verò non grauem esse affirmant? An quod aqua corporibus alimento est, quo iam habito complexoque peregrinemur. Aer autem nullo se exhibet alimento. Aquarum item genera multa & varia per se sunt, sed aeris minimè. Itaque hoc etiam causae esse potest, quippe cum peregre etiam profectis in caelo quidem propè eodem, in aquis autem varijs versari eueniat: quapropter aquae mutationem grauem esse rectè putatum est.

14 Cur ciborum mutatio minus quam aquae, grauis occurrat? An quia plurimum aquae consumimus. Nam & in pane, & obsonijs, & in potu aquae, usus plurimus est.

15 Sed cur cibi, & aquae mutatio grauis sit? An quod omnis mutatio etiam temporis
&

& ætatis motu facilis est. Extrema nanq; generis cuiuscūq; moueri facile possunt, quomodo & principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter se distant, corrumpere se inuicē queunt, quippe cū aut nuper, aut nondū adhæserit, qui præcesserat. Ad hæc ut varius cibus grauis est, turbulenta enim, nec æqualis coctio eius agitur, sic in ijs accidit, qui aquā mutarint, scilicet ut variæ potionis vtantur alimento, est q; id alimenti genus, quā ficum valentius, quoniam plurimum est, ex q; cibus ipsis non nisi quantum dilutū est, vim habet enutriendi.

16 Cur mutationes aquarū faciunt, ut pediculi, in quibus haberi possint, multi habeantur? An q; humoris cruditas, quā perturbatio illa cōmittit, quæ ex aquæ vario vsu in crebra cōmutatione redūdat, humoris creare copiam potest, præsertim in loco humori opportuniore. Cerebrum autē natura humidū est: quare caput maximè perpetuò humet, cuius rei indicatiū est, q; pili in hoc potissimum exeunt: huius autē loci vis, ad prognerādos pediculos apta est: patet hoc in puerili ætate. Caput enim puerorū madet abundè, & sæpè aut grauedine cōflictatur, aut sanguinis profusione. Quinetiā pediculos plures illa ætas habere solet.

17 Cur à vergiliarū occasu ad fauonij vsq;
fla

flatus hi potissimū pereāt, qui morbo longo laborāt, & senes q̄ iuuenes potius? Vtrū sum me ille intereūdi causę duę adsint, frig⁹ atq; excessus. Vita enim calore fouet, seruatūq;. Tempus autē istud ambo illa sortiū. Frigidū enim & hyems tū acerrimē vrget, subsequēs enim tempus ver est. An q̄ qui vitijs laborant diuturnis, nō secus ac senes effecti sunt. Longus etenim morbus, quasi senectū iam ad esse videtur. Ea nanq; corpora sicca, & frigida sunt, altera scilicet ob ætatē, altera ob languorem: hyemem verō & gelu, frigoris atq; siccitatis esse excessionem certum est. Quare fit, vt cū vel paruo momento corpora pateant, hyemis rigor quasi ignis igni iniungatur, atq; ita interimat.

18 Cur in plenis impurisq; corporibus, vlcera capitis non magno negotio sanctur, tibiārum autē ægrē? An humor eorū, quia terrenus, grauis est: graue autem omne deorsum tendit: ergo superiora curari faciliē possunt, quoniam seorsum humor decesserit: inferiora propterea nequeunt, quod admodum excrecant, & putredini pateant.

19 Cur si post hyemem aquiloniam, & veraustrinum ac pluuium, æstas sicca admodum fuit, perniciosus omnibus autumnus accedat & pueris præsertim? Nam & cæteris difficultates intestinorum, febresq; quartanæ longę

b eo

eo tēpore solēt euenire. An q̄, si aqua medio-
 cris p̄ æstatē incescit, quantū humoris colle-
 ctū est p̄ ver humidū, in n̄ris corporib⁹ refri-
 geratū quiescit: sed si nō ita cōtigit, pueri, q̄
 suaptē natura humidi & calidi sunt, vehemē-
 ter eo feruescunt affectu, quoniā refrigerati
 minimē fuerint. Et si per æstatē restiterint,
 autumno certē, quorū humor vltra modum
 ferbuerit, corripietur. Excrementa verò n̄ si
 cōfestim peremerint, orta videlicet circa pul-
 monē, atq; arteriā (suprà enim primū consi-
 stunt, cō. s. q̄ aeris repori nostra corpora pa-
 teant: hinc enim lippitudines quoq; p̄gressi-
 sis febrib⁹ in graui æstate sequi cōsueuerūt)
 ergo si nō locis superioribus excremēta hu-
 morum exorsa (vt dictū est) protinus intere-
 merint, descendēt cruda ad ventrem, atq; ita
 difficultatē creabunt intestinorū. At si præ-
 nimia sui copia humor excerni nequiverit,
 quartanæ ijs orientur, qui euadere mortē po-
 tuerunt, etiam si illud intestinorum vitium
 omnino quieuerit. Quòd enim crudi humo-
 ris subtersedit, stabile, firmūmq; vehemēter
 modo atræ bilis adhæret.

20 Cur si æstas & autumnus, imbres au-
 stróq; habuerunt, hyems grauis consequi so-
 leat? An quòd hyems corpora p̄humida ex-
 cipit, mutatio etiā ingens occurrit. Nō enim
 paulatim, sed repentē ex calore immodico ad
 fri

frigoris acerbitem venit, quā autumnus quoque tepidus extitit. Itaque qui denso corpore sunt, hos morbi extorqueant acuti, necesse est. his enim humida excrementa supra potius colliguntur, cum partes superiores humoribus huiusmodi opportunas, inferiores inhabiles illi habeant. Ideoque qui tali textura corporis sunt, non multa excrementa sibi admittunt. Cum igitur, qui locis superioribus corporis humor excreuerit, infrigescere incipit, fit ut praedicta vitia oriantur, quemadmodum violentis prope accidit, cum algent. At quibus laxius corpus est, iis febribus oris evenit, ut quae summa de cruditate febres constiterint, transeant in ardores, quoniam his magis totum corpus ab humoribus occupatur, quam densa illis mole constatibus, ex quibus vi frigoris coacta eorum corpore humores incalescentes febres accendunt: superans enim calor, totius corporis febris est, & si idem nimio intendatur humore, ardor effici potest.

21 Cur annus pestilens tunc inuadit, cum sol multum vaporis de terra excitat? An tunc annus humidus pluuiusque significetur, necesse est, terramque madescere necessarium. Fit igitur, ut quasi locis palustribus grauibusque proinde inhabitetur, & corpora quoque multis tunc excrementis redundare necessarium est, ita ut agrotandi materiam

b 2 ha

habeant in æstate.

22 Cur grauis tunc adeat annus, cū copia est pusillarū ranarum, quæ rubetarū faciem repræsentant? An res vnaqueq; loco suæ naturæ idoneo abundare solita est. Itaq; eiusmodi animantiū genus cū natura humidū sit, humidū pluuiūmq; annū ob eam ipsam causam indicat. Anni eiusmodi verò graues proculdubio sunt. Quibus enim corpora facta præhumida fuerint, multis idcirco excrementis premuntur, quæ causæ sunt, vt morbi proueniant.

23 Cur austri sicci & nihil humētes febres creare soleāt? An quia calorē, humorēque excitant alienū. Sunt enim suaptè natura humidi, calidiq;: qua quidē re febris cōmittit, quippe quæ nō nisi p excessum ambarū qualitātū illorū oriri soleat. Cū igitur imbre austri vacāt, corpora nostra ita afficiātur, necesse est: at cū flatibus imber adest, nos aqua refrigerat, austros tñ, quos mare miserit, prodesse stirpibus certū est. Refrigerati nanque beneficio maris, deueniunt contra æruginē, quæ humore, calorēq; alieno consistit.

24 Cur corpora humana se tardiora debiliorāq; sentiant, cū austri afflant? An quia multum ex paulo tunc redundat humoris, quem deliquescere tepor coegit, exq; leui afflatu grauis humor citatur: adde, quòd vires

no

nostræ cōditæ in articulis sunt, qui austrinis laxari flatibus consueverunt. Cōstat id ex eorum crepitu, quæ pridem conglutinata, tunc remittuntur ac resoluuntur. Tenax etenim humor, qui articulis inditus est, vt concretus nos moueri nō patitur, sic nimis humefactus intendi minimè finit.

25 Cur per æstatem magis aduersa valetudine laboretur, per hyemem verò magis qui laborāt, emoriātur? An quia calor, qui per hyemem intus propter corporum densitatē coeretur, parū adiuuat, nec labor operū, qui amplius per id tempus suscipitur, excremēta humorum potest concoquere, ideo validam esse mali originem necesse est: quòd cū ita sit, perniciosum morbum vrgerè ratio est. Contra in æstate, quoniam corpus vniversum rarū refrigeratum, resolutum, atq; laborū impatiens est idcirco morbos plures quidē oriri necessarium videtur, videlicet ob lassitudinem, cruditatēq; ciborū: noui etenim fructus tunc adsunt: non tamen ita validos esse naturæ ratio patitur, quamobrem facultas hisce succurrendi datur facilius.

26 Cur post vtrumlibet solstitium, per centum dierum spatium mori maximè accidat? An q̄ eatenus vtraq; vehementia caloris & frigoris se dilatat, quæ morbos perniciēq; afferre infirmis potest.

b 3 Cur

27 Cur ver atq; autumnus morbis iufestér?
An quia mutationes graues oēs occurrūt: sed
autumnus vere grauior est, quia corpore ca-
lido refrigefcente, quàm frigido incalescente
potius ægrotamus. Vt igitur verè frigidum
recalescit, sic autumnus calidum refrigefcit.

28 Cur per hyemem minus quā per æstatē
sed perniciosius ægrotetur? An quoniam in
æstate morbi vel parua de causa existunt, q̃
in hyeme minimè accidit ita: sum⁹ enim tūc
& ad concoquendū, & ad bene valendū aptio-
res. Itaq; ratione maiora perniciosioraq; ma-
la sunt, quæ maiori de causa prouenerint.
Quòd idem in athletis, & omnino in ijs, qui
secunda valetudine esse solēt, licet perspicere.
Aut enim nullo morbo premuntur, aut pres-
si celeriter è vita decedunt, quippe qui nisi
magna cum causa ægrefcere nequeant.

29 Cur per autumnū ac hyemem febres ar-
dētes potius oriantur, quæ tēpora frigus præ-
seferunt: per æstatē verò, cum æstus adfuit,
rigores magi infestent? An quia in corpore
hominis bilis calida, pituita frigida est. Itaq;
per æstatem quod frigidū est dissoluitur, dif-
fusumq; horrores, tremoresq; excitat. Per
hyemem autem quod calidum est, vi tempo-
ris pressum refrigefcit. Febres tamē ardentes
per hyemem autumnūq; potius conficiāt
quoniā calor pulsus à frigore, introrsus se cō-
trah

trahit. Ardor enim nō residet in summis, sed intrinsecus se expandit, atque ita efficitur, ut ratione febres ardētes hyberno tempore oriantur. Melius id in ijs intelligi potest, qui aqua frigida, quiq; calida se hyberno tempore laterint: qui enim frigida se infuderunt, ibi aliquandiu, dum diluerentur, frigerūt, reliquo toto die tuti à frigore sunt. At qui calida vsi fuerint, frigus diutius experiuntur. Caro enim spissescit, calorq; introrsus se colligit eorum, qui se aqua diluerint frigida. Contrā autem ijs euenit qui calidam admisere, caro quippe rarescit, calorq; ad exterum vsque locum euocatur.

30 Quenā virt^{us} sit cataplasmat^{is}? An ut resoluat, ut moueat sudorē, ut euocet vaporē.

31 Quonam argumento constet abscessum iam purulentum esse? An si aqua perfusus calida immutatur, purulentus est: sin minus, nondum est.

32 Quenā vrēda, quæue sint incidenda? An quæ ore sunt amplo, nec breui coagmētētur hæc vrēda sunt, ut crusta illic incumbat: sic em̄ nullū pus cicatrice inducta occultabit.

33 Quenam virtus medicamenti suppri-
mentis sanguinem sit, quod enānum appel-
lamus? An ut exiccet, & materiæ inutilis cō-
fluuium cōpescat, sine crusta aut carnis pu-
tredine. Ita enim efficit, ut vulnus simul &

b 4 infla

inflammatione careat, & vnitati sit opportunū quod enim materia nō superfluit, inflammatio ne carebit. Quod siccū est vnitati opportunius erit: quādiu nanq; præmadet, cōcorpo rescere nequit. Quāobrem quę cruētis iniicienda censemus, acria magna ex parte sunt, quò acerbitate sua possint astringere.

34 Quænā incidenda, quæuē vrēda, quæ cōtrā non ita curāda sint, sed medicamētis? An quæ in ala, aut in inguine abscesserunt, medicamētis curādū potius: diducta enim partim laboriosa, partim periculosa redduntur. Vt ē di sunt illi abscessus, qui lati, processūq; multiplici eruperunt, quiq; venosis, nō carnosus resident locis. Incidendi qui in acutum se colligunt, quique non parte solida extant.

35 Cur si quis ære incisus sit, facilius quā si ferro, sanescat? Vtrū quia æs leuius est, itaque minus laceret, ictūmq; faciat. An ē diuerso, quòd ferrū acie adactiorē recipiat sectionē, idcirco faciliore tolerabilioreq; efficere debeat. At verò æs medicamēti vim obtinet & prīcipiū quodcūq; pars potissima rei est. Qd̄ igit̄ es simulac fuerit incisū, medicamēto p̄sentissimo adest, facit vt vuln⁹ celeri⁹ coeat.

36 Cur ambusta ex ære sanentur celeriter? An quoniam à laxioribus, min⁹que corpulentis effecta sunt. Plus enim caloris corpori inhæret solidiori.

Vtr

37 Vtrū ptisana ordeacea leuior, & ad morbos accommodatior quā triticea sit? hanc enim nonnulli anteponūt, argumētumq; ex pisto-ribus capiunt, q̄ multo coloratiores sunt qui tritici, quā qui ordeacei pisturā exercēt: addunt etiam q̄ ordeū humidius est: quod autē humidius est, concoctionem desiderat pleniorē. Sed nihil prohibet, quò minus vt cōcoctu quid difficilius ordeum habeat, sic ad leuitatem quid utilius præstet: hoc enim non humidius tātum tritico est, sed frigidius etiam: qualis certē sorbitio, cibúsq; cōpetit febrienti, vt parum alat, & satis refrigeret, quod ptisana ordeacea facere potest, quia enim humidior, vel corpulentior est, hinc alimenti parū, idque frigidiusculum præstat.

38 Cur dentium stuporem portulaca herba aut sal rollere potest? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui vel manducanti, aut manu aliquantis per confringenti patescit: hæret enim, ac trahitur. Lētor igitur subiens ille, à corpore educit acorē, quippe qui affinitate quadam coniungi valeat argumento saporis, quem acidulum reddit. Sal verò macerat, liquefacitque, atque ita acorē quoque extrudit.

39 Sed cur lixiuium, nitrūmue hoc idem facere nequeat? An q̄ hæc suam ob acerbitatē astringunt, non liquefaciunt.

b s Cu

40 Cur æstiuus lassitudinibus balneo, hybernis vnctione mederi conueniat? An hybernis vnctio datur propter horrores mutationesq; vrgētes: per calorē cū laxādū est qui mēbra tepescere faciat: oleū verò calidum est. At in æstate humefaciendum cēsetur, quoniā tempus id siccum est, nec metus interpellit horrores, eò q̄ status temporis ad teporem ingenuē vergit: hinc etiam cibus parcus, potio liberatis per æstatem admittitur, illæ magis, hæc omnino. Potioni nanq; per æstatē ob teporum siccitatem indulgendum ex toto est: parsimonia verò cibi communis temporū omnium est, sed magis æstati conuenit, ne ob habitum temporis feruētē, corpus cibo immodico pressum exæstuet.

41 Cur ex medicamentis alia aluum soluāt vesicam autem minimē: alia vesicam soluāt, cū aluum nihilo moueant? An quòd ea, quæ natura humida sunt, atque aqua referta, si medendi obtinēt facultatem, vesicam soluūt: subsident enim in ea humores, qui putredine imminues euaserunt: quippe vesica pro eius humoris conceptaculo habetur, qui minimē in ventre concoquitur, qui non manet, sed prius quā agat quicquam aut patiat, excernitur. At quæ terrenam sortiuntur naturam, si vires habeant medicas, aluum hæc fundere queunt. In hac enim terrena quæque mater

materia se prouoluit, itaq; turbat, si mouendi obtinet facultatem.

42 Cur alia vētre mouent superiorē, alia inferiorē, vt veratrū superiorē, scāmonea inferiorē: alia verò citāt vtrunq; vt elateriū & thapsiē succus? An q̄ ex medicamētis, quę vētrē mouent, alia frigida, alia calida sunt: itaq; alia propter suū calorē protinus vt in superiori vētre fuerūt, loca petūt superiora, ac inde liquefaciendo, maximē quæ aliena sint, minúsq; insidentia, sed etiam quę insunt naturę intima, medicamēto scilicet vehemētiorepoto, aut copiosiori quā natura patiatur, tam ea ipsa, quā quæ excrementia adfuerint, in ventriculū deducunt, hic verò feruore excrementa perturbant, flatumq; excitāt multum, qui obstitens vexānsq;, demum vomitū mouet. Alia q̄ natura frigida sunt, deorsum versus pōdere suo labuntur, etiā priusq̄ quicquā vel afficiātur vel agāt, ac inde proficilcentia, idē astitāt qđ superiora: vbi enim p̄ adita foramina illinc ascēderūt, atq; materiā agitarūt, eodē tramite secū quæ corripuerint excrementa colliquamētāq; deducunt: at genus medicamēti, quod qualitatis vtriusq; particeps, mistūmq; ex calido frigidōq; est, hoc ob eam vtranq; facultatē rē potest vtrāq; conficere. Hinc & medici mistis sibi generibus sæpe medicinas componunt.

Cur

43 Cur medicamenta purgare valeant, cum alia pleraq; amariora, cæterisque eiusmodi qualitatibus insigniora, id facere nequeant? An quia non ob eiusmodi vires purgandi obtinent facultatem, sed quia cõcoqui nequeunt: etenim quæ ob excessum caliditatis aut frigiditatis, quamvis exiguo corpore incoctilia sint, aptaq; vincere, non vinci ab animantium calore, resoluiq; eadem facile à ventre utrolibet possint, hæc medicamēta habentur. Vbi enim ventrem adierunt, resolutaq; sunt, statim ad venas per easdem feruntur semitas, quibus permeat cibus: mox cum nihilo cõcoqui potuerunt, sed victrice perstiterint potentia, relabuntur, & quæ sibi obsistunt, secum detrahunt, quæ res purgatio vocitatur. Aes verò, argentum, cæteraque generis eiusdē, & si concoqui à calore animalium non possunt, sed resolui à ventribus nequeunt. Oleū, mel, lac, ceterique eiusmodi cibi, purgandi quidē vim obtinent, sed quātitatis, non qualitatis ratione: vbi enim ob nimiam sui copiam cõcoqui minimè potuerunt, tum purgant, si quando id facere possunt. Duabus enim illis de causis aliquid concoqui nequeat, aut quia generis peruiacis est, aut quia modū excesserit. Quamobrē nihil ex prædictis medicamentū est, quippe cum nō ob aliquam sui facultatē purgare valeat. Acerbitas autē, acor, malusq;
odor

odor medicamenta comitantur, eò q̄ genus
medicamentorum cibo cōtrarium est. Quòd
enim concoctum à natura accessit, id corpo-
ribus adhærescit, alimentumque appellatur:
quod autem conuinci, domariq; minimè pos-
sit, sed venas ingressum per excessum calidi-
tatis frigiditatisue suæ perturbet, hoc natu-
ram sanè obtinet medicamento.

44 Cur piper, si largè sumatur, vesicam sol-
uet, si parcè, aluum: è contrario scammonea
si largè sumatur, aluū soluet: si parcè, & quæ
vetus est, vesicā? An quia singula magis à sin-
gulis mouëtur: piper enim magis vrinā ciet,
scammonea aluum. Itaque si piper sumptū
copiosius est, ad vesicam defertur, nec se in al-
uum diffundit: sed si exiguum ceperis, reten-
tum in aluum soluet, atque ita medicamentū
eius existet. Scammonea verò, quæ data co-
piosius est, retinetur, vt resoluatur: resoluta
iam medicamentum efficitur, ob causam, quā
superius proposuimus. At si exigua vnà cum
epoto humore per inuisibiles meatus imbi-
bitur, ac celerius antequàm perturbet, in ve-
sicam defertur, quā pro sua facultate recre-
menta, colliquamenta que residētia per sum-
ma abducit. Sed illa multa vt dictū est, quod
diu ex virium soliditate permanferit, largè
expurgat, sordēsque terrenas potissimum
detrahit.

Cur

45 Cur inflammationes easdem alij frigefaciendo sanēt, alij calefaciēdo concoquant? An q̄ illis per refrigerationē, his per externū calorē, caloris sui copiā colligere placet.

46 Cur mutari cataplasinata debeāt? An vt plenius sentiatur. Solita enim, vt ea quæ vētriculo mandamus, non amplius medicamenta sunt, sed pro alimentis recipiūtur: sic etiā hęc fungi suo munere nequeunt.

47 Cur cibum imminuere, laborem augere salubre est? An quia causam ægrotādī excrementorū habet nimietas, quæ tūc certē exultat, cum aut cibus superest, aut labor deest.

48 Cur medicamenta, & res amaræ, aut fœdi odoris, magna ex parte purgare possint? An quoniam amara quæcūq;, malēq; olentia concoqui nequeunt: quā de causa medicamenta quoq; amara sunt atq; fœtida. Quod enim concoctionem nullā sibi admittūt, mouerēq; cum amaritudine possunt, hinc medicamenti sortiuntur naturam. Et si iustō plus data sint, periment. Quæ autem necant, etiā si exigua dentur, hęc non medicamenta, sed toxica esse dicimus. Ne illa quidē medicamentum vocamus, quæ non sui generis qualitate purgare queant. Sunt enim pleraq; in genere cibi, quæ si largē sumantur, facere idē poterunt, ceu lac, oleum mustū. Sed hęc omnia q̄ minus faciliē concoquuntur, idcirco purgant.

gant: nec omnes, sed aliquos. Sunt enim alijs alia concoctu facilia, difficultaue. Quamobrem non eadem medicamento omnibus sunt, sed propria plerisque comperiuntur. Denique medicamentum, non solum concoctionis immune, sed etiam motus efficiens esse debet: sicut & exercitandi ratio extrinsecus aut intrinsecus accedens, non nisi per motum alienam excernit materiam.

49 Cur odorata genera seminum quam plantarum, mouere urinam possint? An quia calida, concoctumque facilia sunt, quo in genere ea collocamus, quæ citat urinam: horum enim vis insita calefaciendi, breui extenuatur. Odor quoque nullam corpulentiam gerit: nam & ea quæ odorem plenissime reddunt, velut allia, caliditate sua mouent urinam, vel potius vim obtinent tabefaciendi. Semina verò odorata calida esse certum est.

50 Cur impuris tetrisque; vlceribus, siccis acerbis, acerbisque medicamentis utendum sit, puris verò & sanescentibus humida tantum imponantur? An quod impuris detrahendum aliquid est quod non nisi humor est alienus, qui adimi debet. Genus autem medicamenti, quod mordax acre acerbumque est, id efficere potest, & siccum magis quam humidum. At quæ pura sunt, cicatricem tantum desiderant.

51 Cur morbis, qui contrahuntur à pituita, lib.

ta, libido immodica proſit? An quod ſemen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt, ideo naturam præ ſe fert pituitæ. Quod igitur multum pituitæ concubitus detrahit, natura iuuare idcirco poteſt.

52 Vtrū ergo inter initia mali, cibū afferre melius ſit, an poſt? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occuſet. Igitur vel extenuandū protinus eſt, vel ita alendū. Sorbitionibus primū recreandū: hæ nanq; mitiores, leniores, colliquabilioreſq; ſunt, & alimentū hinc capere infirmū corpus expeditius poteſt. Nihil enim cibum in ventriculo reſolui, perferuereq; antè oportet: quod nō niſi labore cubantis fieri poteſt.

53 Cur intuendū vrinā, an cōcocta ſit nec ne, profluuiο intercepto mingendi potius, quā perpetuo? An quod ſignū concoctionis vrina exhibet ruſa, quod quidē melius intercepto profluuiο deprehenditur. Genus enim quodq; humoris, ſuum colorē plenius oſtendit, cū exigū eſt, quā cū multū: nam in multo figuræ, in exiguo coloris conſpectiores ſenſui obuiant: quod etiā in rore, ſanguine, lachrymaq; palpebris adhærēte pateſcet. Vrina igitur ſi continuè demittat copioſior redūdabit: ſin. intercipiat, index ſui coloris certior erit. Qd ſi iā ex concoctione colorē trahit eiufmodi, talis pfectò appare-

re

re etiam amplius potest, cum lumen se re-
fringat, & tanquam speculum fiat propter
intermissionem profluuij.

§4. Quam ob causam corpus, cui secundam
conciliamus valetudinem, non densum, sed
rarum reddendum sit? An vt vrbs, locusque
cuiusq; salubris est, qui placide aspiratur:
quapropter & mare quoque salubre est: ita
etiā corpus, quod spiratius est, sanitati op-
portunius constat. Aut enim nullum recre-
mentū existeret, aut quod extiterit, quampri-
mū excernatur, danda opera est, corpusque
est semper ita regendū, vt simulatque excre-
mentū admisit, habeat qua parte illud excer-
nat, sitque motui deditum, nō quieti. Quod
enim manet, putrescit modo aquæ immotæ,
putrescens verò morbum cōmittit: at quod
excernitur, antequam vitietur, decedit. Hoc
igitur vt corpore denso nunquam contin-
git (fit enim propè vt inuisibilia foramina
claudantur) sic raro solutoque accedat ne-
cesse est. Quamobrem in sole, nudo corpore
minimè ambulandum est: spissatur etenim
caro, & concalescit, corpusque parte interio-
re humidius redditur: quantum enim humo-
ris, residet, aboletur, quantum intestinū est,
manet intactum. Qua ratione quoque carnes
assæ lixis humidiores sunt. Ne pectore qui-
dem nudo ambulandum est: ita enim vis so-

lis corporis optimè partis conditæ adimet, quæ nulla egeat dēptione, sed inferna poti⁹ eā desiderāt. Inde igitur vt & remoto nō nisi cū labore sudor educitur, hinc facile ob loci opportunitatem digeri potest.

55 Quam ob causam pernionibus, & ambustis frigore tā aqua frigida quā calida proficit? An quā gen⁹ id vitij ex nimio humore consistit: frigida igitur humore restringit atque exasperat, calida in spiritū vertit, carnēque relaxans, libertatē efflandi præbet spiritui.

56 Cur frigus perniones, calor ambusta & facit & tollit? An quòd eadem vis colliquefaciendo facit, exiccando tollit.

57 Cur potio febricitantibus sæpe, & paulatim ministranda sit? An quòd potio multa præceps defertur, exigua lentè incedens irrorat, madefacit, seseque insinuat corpori. Sicut enim in humo, si aqua largè accesserit, perfluet, si paulatim verò, madefaciet tantū ita etiā in febribus agit. Nā & aquas fluētes, si quis paulatim deducit, alueus humorē totum ebibit: sed si tantundē aquæ vniuersum dimiserit, scaturigo velox vsque eò profluet, quò deducere libitū est. Tum eger quiescere immotusque, quoad maximè fieri potest, iacere debet: immotus inquam, quod ignem quoque emarcescere certum est, vbi à nullo mouetur, ne aduersus flatui cubet, quoniam

flatu

flatus excitat ignem sollicitusque per auram
ignis ex paruo magnus assurgit. Obuelan-
dus aeger, operiendusque propterea est, quia
si nullū igni cōcedatur spiraculū, extingue-
tur: nec veste quidē exui debet, donec insuda-
re occeperit. Vt enim subiectū hunc ignē vi-
sui, sic & delitescētē illū naturæ humor ex-
tinguit. Adde in genere febriū intermitten-
tium balneū, & fomenta pedibus admouen-
da, & vestem pleniorē superponendam, &
quietem agendam, quibus præparetur, vt
corpus perquā calidum sit ante accessio-
nem. Vbi enim multum superest ignis, lu-
cerna nequit ardere: exiguum quippe ignē,
multus ille ad se trahit, ita fit vt multū ignis
in corpore præparandum sit: febris enim exi-
guum continet ignem, multusque proinde
ad se ducet exiguum.

58 Quartanis febribus ratio vi-
tus extenuā-
da non est, sed ignē corpori interferendum,
nec non exercitatione vtendum: & qua die
accessio instat, lauandum, somnūque mi-
nimē quærendum. Hic victus calefaciens
prodest, quia febris quartana imbecilla est:
nam nisi imbecilla esset, quartana non fie-
ret. Vidēs ne lucernam, multus ignis per-
flagrat, suam asseruare flammulam minimē
posse? multus enim ille exiguum ad se rapit:
ergo multum ignis accendendū in corpore
c 2 est.

est, vt quod exiguum febris continet, restrin-
guatur. Sit igitur victus quotidiani ratio,
quæ partim ignem, partim rorem indat in
corpus.

59 Morborum alij ab igne, alij à rore creā-
tur. Curat Morbos ignis ros, roris ignis, hic
enim exiccat rorem.

*EORVM QUAE AD SVDO-
rem pertinent, Sectio secunda, cuius
questiones XII.*

I C V R neque intēto, neque cōtento spi-
ritu, sed potius relaxato sudor proue-
niat? An quoniam retentus spiritus venas
implet, itaque humorem exire non patitur,
vt in aqua fit vasis, quod in mare demissum
dulcem intra se colligit humore clesydra-
que ob id nominatū est: nequit enim efflue-
re, cum quis pleno iam vase partem alteram
obturauit, sed vbi per spiritus libertatem su-
dorem promere licuit, multus certē erum-
pit, quoniam eò ipso retentu, copia humo-
ris paulatim collecta est.

2 Cur membra aquæ immersa calidæ non
sudent, etiā si ex seipsa recalescant? An quod
aqua liquefcere non finit, sudor autem res
vitiosè adiuncta corpori est, vt qui per calo-
rem excerni debeat.

3 Cur sudor falsus sit? An quia motu effi-
citur, & calore secernente quantum alienū

per

per adhærentiam intimationemque inest in alimento ad sanguinem carnesque: id enim ocysimè segregatur, quoniam nec aptū nutritioni est, & foras demum euanescit. Salsus verò propter id est, quòd pars quidem dulcissima leuissimaque tota ad corpus nutriendum assumpta est. Pars autem alienissima crudissimaque tantum absoluitur, quæ partim deorsum collapsa, & subsidens vrina vocatur, partim in corporis summa emergens, sudor est: ambo tamen salsa ob eandem causam prodeunt.

4 Cur magis parte superiore corporis quàm inferiore sudemus? Vtrum quoniam calor sursum tendit, superque manet, propterea humorè secū trahere potest. An quoniam sudorem spiritus moueat, qui sedē habet superiorem: an quia sudor non nisi humor est incoctus: quo certè humore pars humet superior, habitus etenim corporis supra potius innotescit.

5 Quā ob causam cū manus exercitamus, sudor maximè oriatur, modo ceteræ corporis partes positū suū seruent? An quoniā robur huic præcipuè loco inditū est, hoc enim spiritū cōtinemus, qui parti robustissimæ proximus est: dū verò laboramus, vires augem⁹, his auctis magis spiritū cōtinemus. Tū etiā cū hac perficiamur parte, magis, quā cū alia

c 3 labo

laboramus: spiritu nāq; retento, simul & perfricamus, & perfricamur, dū ita exercentur.

6 Cur sudor capitis aut nullū reddat malū odorem, aut minus q̄ reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus spirationibus est, & quidē laxū se ipse demonstrat argumēto exoriēdi capilli. Loca autē, & q̄ in locis tenēt, grauiter olēt, si spirādi careāt libertate.

7 Quā ob causam, qui se lucta exercent, si interposita aliquantisper quiete luctentur, magis sudabunt q̄ si cōtinuē? An quoniam humor data requie sese colligit, quē deinde luctandi exercitatio educit. Continua verō illa, modo solis, corpora assiccare potest.

8 Cur magis sudamus, cū nō longo interposito tēpore sudor euocatur? An quia non humor tantū causa est vt sudemus, sed foraminū quoq; abditorū apertio, & corporis raritas, atq; solutio. His igitur, qui diu sudādi intermiserint vsū, foraminū iter clauditur: at ijs q̄ crebrō vtūtur, patefactū semp habetur.

9 Quare cū sol nuda magis q̄ induta calefaciat corpora, induta magis sudare soleant? Vtrū quia sol corporis deurendo, foramina comprimatur: an quia vapores exiccet, quē minus possunt accidere indutis.

10 Cur facies maximē sudet? An quia quę laxa, humida, solutaq; maximē sunt, hęc sudi se peruia exhibēt. Caput autem fons esse

esse humoris videtur: & quidem pilorum la-
ciua sedem hanc propter humoris copiam
possidet, locusque idem rarus gracilentusque
est, igitur secundum naturam transitus agi-
tur sudoris.

Cur igne neque vniuerso, neque per di-
minutionē oblato, sed per incrementa conti-
nua magis sudamus? Qui enim in caldarijs
ita se calefaciunt, magis sudant quam si proti-
nus tantundē ignis admiserint. An eò quod se
modicè habeat, agat vnū quodque: ergo si tan-
tum agit, plus si fuerit non aget. An potius
è diuerso, quoniam scilicet eò rem quodque
efficiat, quòd se modicè habeat. Hac igitur
de causa nihilo plus sudamus, vbi plus addi-
tum sit. Sed quoniam modi singuli singulis
respondent, quodque iam egerit, non am-
plius agit: hinc fit, vt modo aucto magis su-
demus: neque enim quòd præcedit ad singula,
& præparat, vt res subdita apta sit, idem po-
test etiam opus efficere, sed aliud hoc fun-
gatur officio necesse est. Parum itaque po-
tius quam multum caloris præcessit, præparauit-
que corpus ad sudandum: sed ad efficiendum,
alio certè ampliori; modo opus est: hoc
enim effici ab eo non potest, quod prius age-
bat, sed aliud post desideretur, quod modum
obtineat conuenientem.

Cur detergenti magis profluit sudor quam

c 4 refi

residere finenti? Vtrū quoniā refrigerari extrinsecus cōtingat, an quòd sudor exterior, velut operculū foraminibus adhæreat corporis, ita ne interior se promere possit.

13 Qua de causa ruta, & nonnulla pigmenta sudores foetidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ se fert, hæc humoribus sordidis admista foedum mouere odorem possunt.

14 Cur tergo magis quàm priore parte sudamus? An quòd in parte priore locus sanè intus habetur, in quē humor deducitur, quod in posteriore nō est, sed foras ibi excernatur necesse est. Hoc idē etiā facit, vt ventre minus quàm pectore sudemus. Addo quòd sudorem, terga magis seruare possunt & posterior pars magis quàm prior, quoniā prior magis quàm posterior refrigeratur: quòd etiam causa est, vt alæ citissimè, atque maximè valeant resudare, videlicet, quia minimè refrigerantur: ad hæc posterior carnulentior pars est quàm prior, & proinde humidior. Causam verò, cur humidior sit, medulla habet, quæ per spinam tendens, multum humiditatis afferre possit.

15 Cur ea parte qua iacemus, sudare nō possumus? An quoniā pars, qua tangimus, cum plus quàm modicū sit, incalescens prohibet, ne permeet sudor: resiccat enim atque absumit,

item

item cōprimi eam partem sic euenit, hæc ve-
rò sanguinem cōpressa diffundit, quo diffu-
so latis refrigeratur. Argumēto sanè torpor
est, quippe qui non nisi frigoris iniuria fiat,
atque effici vel afflictu vel ictu soleat.

16 Quare qui dormiunt magis sudāt? An
circumobstādi ratione euenit. Calor enim
parte interna collectus potest expellere hu-
morem.

17 Cur facie maximè sudemus, cū in ea mi-
nimū carnis sit? An quòd expeditius illa su-
dare possunt, quæ humida, laxaque sunt. Ca-
put autē tale est: continet enim suā plurimā
humiditatē, quèd vtrique venarū ratione pa-
tescit, quæ hinc pertendunt. Distillationes
quoq; ex capite oriuntur, & cerebrū humi-
dū est, & foramina permulta in capite habē-
tur, quæ tam multa esse, ac foras vsque per-
tendere, capillorū indicio constat: igitur su-
dor nō à partibus imis, sed de capite oritur.
Vnde etiā fit, vt primū, & maximè fronte su-
demus: primò enim frons subdita est.

18 Qua de causa, qui sudant, si vel flatu re-
frigescāt, nauseāt? Vtrū quoniā humor, qui
ex fluxu continuo minimè quiescere possit,
hic refrigerescēs, in parte priore vniuersus cō-
stitit? An quòd spiritus, qui foras versus
proueniēs, in sudorem ob frigoris occursum
cōuertitur? hic intus ante frigescēs quā ex-
eat,

eat, transeat in humorem atque in eam partem incumbens nauseam moueat?

19 Cur in capite pedibusque; incaléscentibus sudores maximè excitantur? An quoniã humorẽ ad se mēbra incaléscentia trahunt? humor autẽ partẽ, qua absumatur, nullam habet, cū ea loca ossibus scatcant: itaq; vt excidat foras, necesse est.

20 Quare qui laborant, vbi à labore destiterint, sudare incipiunt? Nam si labor causa est, cū laborant, sudare debent. Vtrū q̃ inter laborandū venæ spiritu inflatæ cōprimi foramina cogant, data verò quiete laxæ confideant, itaq; per ampliora iã facta foramina, expeditius humor pernadat? An quoniã cū laboratur, spiritū ex cohærente humore motus secernit, & calore qui à motu excitatur, humor in spiritum per summa corporis extenuatur? Cū verò à labore cessauit est, simul & calor definit, & ex spiritu spissescente humor, qui sudor appellatur, consistit.

21 Vtrū per æstatem potius, an per hyemẽ sudor mouendus sit? An tunc opportunè sudatur, cū humidiora corpora sunt, neglectaq; difficiliora redduntur? igitur per hyemem potius cōuenit. An magna per id tempus mutatio sit, nec excrementa cōcoqui possint, cū cœlū contra naturā frigeat? igitur per æstatẽ potius mouendū, quippe cū humo

res

res per æstatē potius oēs putrescere soleāt:
quapropter exhauriendū iūc est, vt etiā vete-
res oēs autores hac eadē de causa centent.

22 Quare cū corpus assiduē fluat, efflu-
xusq; ipse de excrementis proueniat, corpus
leuari nō potsit, nisi sudauerit? an quia min⁹
excernitur quā satis sit? Cū enim ex hu-
more mutatur ī aerē, plus de minori existat,
necesse est. Humor enim quicūq; copiosius,
cū se discernit, redundat, diutiūq; ob eam rē
profecto excernitur. Lenta itē glutinosaq;
excremēta, vt cū humore propter mistionē
excerni possunt, ita cū spiritu nequeunt: quę
quidem res maximē officere potest. Hinc
etiam vomitus magis quā sudores corpo-
ra leuant, quoniam ea ipsa excrementa edu-
cunt, vt qui crassiores corpulētioresq; sint,
vtq; cū carni quidē procul is locus sit, qui
lentam illam glutinosamq; materiam conti-
net: itaq; non sine magno negotio dimouēdi
datur facultas. Venti autem ē vicino est:
aut enim in eo consistit, aut propē, quo fit,
vt difficilē queant aliter educi.

23 Cur minus inter laborandum sudamus,
quā cum relaxati labore quiescimus? An
quoniam cū facimus, laboramus, cū fe-
cimus, laborauimus? igitur plus tunc ratio-
ne excernitur. Alterum enim fieri est, alte-
rum esse. An quia cū laboramus, carnis
fora

foramina retento spiritu obserantur? cū autem relaxauimus,aperiuntur?quò fit etiā, vt spiritu retento minus sudare possimus.

24 Quamobrem non incurrando agitandoq; corpus, sed posteaquam cessatum est, plus sudoris euadat? An riuus quemadmodum manu,vel aliquò fluens, vndique aqua obstrusa se colligit, relaxatq; demum copiosior profluit quàm ante? sic etiam inhiberi eadem à spiritu potest, vt in vase, cui nomen clepsydra, atque etiam in vesica. Coercetur enim detineturq; intus humor à spiritu. Pari igitur ratione cū corpora motu vehementiori citantur, spiritus intus circumuenitur, coerceturq;, itaq; venæ etiam distenduntur, ac intumescunt, cū humor se educere nequeat. Quòd cū vniuersus coerceatur, spiritu post relaxato, vniuersus erumpat necesse est.

25 Cur si quis cū biberit, cibum sumat, minus fudet? An quoniam cibus ingestus, humorem attrahit quasi spongia. Est enim non parum, rei impetum retorsisse quòd vel fluentium constat argumento: ita enim c cibo quoque ingesto, meatus apprehendisse plurimum valet.

26 Cur trepidantes, pedibus sudamus, non facie? Rationabilius enim tunc pedibus quoque sudetur, cū corpore toto sudamus: lo-

eus

us hic enim frigidissimus est: quãobrem pedes minimè solent sudare, & quidè medici in aduersis valetudinibus, pedes potissimũ operiendos præcipiunt, quoniã frigus hi quam facillimè sentiunt: itaq; rigoris initium reliquo etiã corpori expeditè committũt. An q̃ trepidatio nõ calor de sũmis locis ad ima transitio est, vt accidit in metu, ex quo alui etiã metuẽtium sæpè fundũtur, sed eius icremẽtum potius calor accedit, vt in ira: quippe cũ ira feruor cordi suffusi sanguinis sit, & trepidans ipse nõ metu, refrigerationeq; sit ita affectus, sed membri ipsius affectione.

27 Cur ijdem facie non sudant, sed erubescunt? An quoniam amplius incalescũt, itaq; faciẽ calor assiccat, errans p̃ summa. Pedũ tã humorẽ p̃pterea liquefacit, q̃ vt minor est quã vt exiccet, sic maior insito, præcõditõq; calore naturali est, vt sudorem ciere possit.

28 Cur dormiẽtes, q̃ vigilantes, sudare magis solemus? An q̃ sudoris origo intrinsecus est, interna autẽ calidiora habemus: ergo calor intimus, humorẽ diffundens intimũ, educit. An humoris aliquid semper à corpore effluit, sed later, quia nihil solidum est, cui humor occurrens se colligat. Argumentũ cur ita sit, q̃ partes cauiore assiduè sudant.

29 Cur in caldarijs tum magis sudamus, cũ tempus frigidum est? An quoniam calor propter

pter frigoris obfistentiam, foras euadere nō potest, arcetur enim: verū intus se peruoluens ac insidens, humorem soluit interiorē, sudoremq; ex eo producit.

30 Cur sudor utilior est, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam si minor sit, quā qui sub veste se prompserit? An q̄ laborasse, quā nō laborasse, melius esse perpetuū est, & sudor verò, quem labor præstiterit, eò melior est, qui sine labore prouenisset: & qui maiori cū labore melior, quā qui cū minori. Maiori autē cum labore is est, qui nudo corpore currēti prodierit. Nam nisi admodū cursum intēderit, sudare non poterit qui nudus est. Vestitus contrā, celeriter sudat, etiam si parum se concitarit, propter vestis teporem. Et verò coloratiores redduntur, qui nudi cursum æstiuo tempore agitat, quā qui cū veste, quia ut omnes qui loca libera aspiratoriaq; incolunt, melius colorantur, quā qui impedita & silentia tenent. Sic etiam se ipso quisq; coloratior est, cū veluti spiritui afflanti placidē patet, quā cum perspiratus obductusq; à calore nimio angitur: qđ certē ijs accidit magis, qui vestiti percurrūt. Hinc etiam fit, ut qui nimis dormiunt, minus colore hilarentur, quā qui se modicē somno recreant. Nam dormiens quoq; ipse astringitur, & propemodum strangulatur.

Cur

31 Cur pedes in trepidatione sudant, & non facies, cum in muneribus vitæ omnibus, vt facie maximè, sic pedibus minimè sudemus? An quia trepidatio metus quidam super re inchoanda est, metus autem refrigeratio partis superioris est. Quamobrem facie quæ pallent, qui trepidant: pedibus item sollicitantur & palpitant: sic enim trepidantes homines faciunt, seseque quodam modo exercent: quapropter ea ratione, parte sudare solent, qua laborant. Manus etiam assolent perfricare, & se modò inflectunt, modò extendunt, etiam sæpè exiliunt, neque etiã vnquam quiescunt, sunt enim excitati propensique ad negotium, quoniam calor eorum se collegerit in pectoris loco, qui corpulentior est. Quamobrem vndique cum eo ipso calore, tum sanguine turgescere efficitur, vt motu vario crebroque agitentur. Sed pedibus maximè insudant, quoniam pedes perpetuo tenentur labore, cum ceteræ corporis partes, quietè aliquam consequi per situs mutationem motionisque possint.

32 Cur in caldarijs igne neque vniuerso, neque decresciente assiduò, sed per incrementa continua oblato, magis sudatur? Plus enim ita educitur sudoris, quàm si principio statim ignis tantundem affuerit. An quòd principio multum ignis adhibitum, carnem cutemque

sum

summam ficciore occupas vrit, atq; in modum testæ indurat: quæ cum talis reddita sit, sudorem arcet obtruditq;. Parum autem contrā carnem relaxans rarefacit, sensimq; intestinum humorem excitat, vt secerni educiq; possit. Carne autem rara plus ignis adhibitur, & corporis ima facile subiens, humores iam inde præmollitos, in vaporem conuertit, partesq; eorum prætenues secernens, educit cum spiritu.

33. Vtrum per æstatem potius, an per hyemem sudor mouendus sit? An hyeme calor intus se contrahens cōcoquit, extenuatq; in spiritum humores interiores: quod cum omnes, aut certè maxima pars consumantur, nullam sui excretionem admonent faciendā. At in æstate, cum per raram solutamq; carnem calor euadat, humores minus concoqui possunt intestini, qua de causa exhauriendum omnino est: quoniam si permanserint, temporis eius qualitate putrescent, morbosq; contrahent: putrescit enim quodque externo calore: nam vt suo quodque calore concoquitur, sic externo putrescit. Igitur per æstatem externus præualet calor: ex quo fit, vt quæuis in æstate putredinem sentiant. Per hyemem verò, quia calor suus illè ac domesticus dominatur, hinc tempus hoc minime creare putredinem potest.

Quam

4 Quam ob causam cum sudor calore, vel interno, vel externo fieri soleat, euenit, ut horror nonnullis sudoribus possit excitari? An quoniam sudor, qui ex calore prodit interno, se scilicet de loco amplo in breuē (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris mearus & circuitus patefacit, deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloreq; exeunte citatur. Calor autē, qui extrinsecus mouet, primum summa corporis aperit rarefacitq; : tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem potest.

5 Cur calidi sudores frigidis meliores habentur? An quod omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est. Parum autem excrementi amplius incalescere consentaneū est: plus autem non æquē, sed minus. Itaq; sudor frigidus excrementi multi, indicium esse potest, quocirca morbos quoq; is facit longiores.

6 Cur minus ad ignem multum sudamus, cum tamen præ calore sudor omnis moueri soleat? An quoniam humor, aut corpore vehementer calente in spiritum dissoluitur humidum, aut cum prouenerit, adeo cito calore nimio exiccatur, ut sensus sudoris multi eripi possit.

7 Cur ad solem acrius calefacientē corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil pendunt?

nè sudant: quæ autem satis veste intecta sunt, copiosissimè sudant? Eandem de hoc etiam, quam de superiori, causam reddendā cēsemus.

38 Quam ob causam cū motus acuti magis, hebetes minus calefacere posse videātur, ingressus tamē per accliuia, q̄ hebetiores sunt, magis mouent sudorem, proficiuntq̄; spiritum, quasi amplius calefaciant quā decliues? An quòd graui cuiq̄, vt ferri deorsum secundū naturā est, sic ferri sursum cōtra naturam est. Itaq; caloris naturā, quæ nostra prouehit corpora, vt nihil per decliue laborat, sic per accliuie pressa onere nitit̄, acriusq̄; ob eiusmodi motū i calefcit, & sudorē mouet, & spiritū proficit. Quinetiam corporis varius inflexus nō nihil afferre causæ potest, vt directa spirandi reciprocatio auferatur.

39 Qua de causa cū sudor moueri soleat, quò magis quis sese operuerit, non ij sudant, qui vestem plurimam admiserunt? Eadē etiam de hoc ratio quæ prius reddenda est.

40 Quā ob causam cū corpora ficiora magis per æstatem, quā hyberno tēpore sint, sudori magis in æstate pateam? An q̄ p̄ æstatē propter corporū laxitatē nō multus naturæ calor cōtinetur, humoresq̄; proinde resolueri in spiritū potest. Per hyemē autem parte exteriori densata, corporum calor frequens naturæ coercitus, humorē minimè in spiritū

resolui

resolui patit. Ad hæc æstate humoris multū haurimus, hyeme autem è contrario agitur:

41 Cur sudores, qui corpori bene valenti sponte prouenerint, ijs deteriores habentur, quos labores citarint? An q̃ labores excreſcētem humorē exhaurientes, carnē efficiūt ſicciorē, vt cauernæ foraminum ſanitati ſint opportunæ, & per caloris transmissionē fieri nulla poſſit obſeptione, ſiue oppilatione. Sudores autem ſpontini appellati, qui ex neceſſitate oriuntur, cum ſcilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confuſis, calor non omnino occupatur ac vincitur, ſed repugnare adhuc extrudereq; humorem poteſt: hi rectè pro ſignis morbi habētur futuri. Nam etiam calor ipſe à largiori humore, quàm qui modicus ſecundū naturam ſit, heberatur, & caro plenè madefcens, peſſimum ad ſecundā ualitudinem concipit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur ſudores, nec nos per id tempus ſudandum æquè cenſemus, quamuis corpora humidiora tum conſtent? An minus ſudamus, quoniam ſudores per hyemem conſecti coactique ſunt vehementer: quare minus diſſolui tum queunt. Sudandum autem minimè per hyemem cenſemus, quia corporis eiſmodi diſpoſitio ſalubris eſt. Qui autem mouet ſudorem, labefactat con-

d 2 fun

fundit q̄; habitum corporis, atq; etiā laxiorē
quā conueniat eundem habitum reddens,
simul & intimum calorem educit diminuitq;
vt non æque gelido cælo possit resistere: &
humor externus expeditius se corporibus in-
ferit, cū laxiora iam foramina propter su-
dationem habeantur.

EORVM QVÆ AD VINI PO-
tum & vinolentiam pertinent, sectio
tertia, cuius quæstiones XXXIIII.

1 **Q**uam ob causam vinum cū cali-
dum sit, vinolenti nō calent, sed fri-
gent, & dolore laterum cæterisq; huiusmodi
vitijs excipiuntur? An q̄ multum humoris
cū refrigeratum est, multum frigoris con-
cipit, ita vt calorem superet naturalem. Fit
enim simile intrinsecus carni, vt si vestis ni-
mio madefacta humore, rigorem proinde a-
cris frigoris admittat.

2 **Q**ua de causa non qui vehementer, sed
qui leuiter se ebriauerunt, delirant? An quòd
neque tam parum biberunt, vt similes so-
brijs sint: neque adeò multum, vt soluan-
tur & langueant, quo modo efficiuntur, qui
multum hauserint. Adde quòd sobrij ra-
tione iudicant penitus, temulenti ne ten-
tant quidem aliquid iudicare. Leuiter ebria-
ti iudicant, quoniam quidem vino non pe-
nitent detinentur: sed prauè id faciunt, quia
sobrij

ebrij non sunt: quò fit, vt mox & contènant
lios, & contemni ab alijs se ipsi existiment.

Cur magis crapulam sentiunt, qui dilu-
iusculum bibunt, quàm qui merum ex toto?
Vtrum suæ tenuitatis causa vinum tempera-
um, expeditius loca plura angustioraque
cubeat, intemperatum autem minus facere
d possit: itaque difficilius educi potest, quòd
dilutum est. An quòd merum minus bibitur,
utpote quòd multum bibi non possit, magis-
que vomitu reijcitur. Ad hæc merum, vt cæ-
tera concoquit, quia calidius est, ita etiam
seipsum consumit: diluto autem illo è cōtra-
rio agitur,

4 Cur semen genitale ebriosorum magna
ex parte infœcundum? An quòd habitus cor-
poris eorum præhumidus est: semen autem
non quòd humidum, sed quòd constat, cras-
sumq; est, hoc vim obtinet procreandi.

5 Cur ebriosi tremunt, & eò magis, quò li-
beralius merum hauserint? Absurdum enim
id esse videri potest, quandoquidem vinum
calefaciendi vim habeat, & tremor ex frigo-
re præcipuè soleat prouenire: itaque qui ri-
gent, maxime tremunt. Sed tamen multi cùm
mero tantum cibi gratia vterentur, tremo-
res vehementes adeò exceperunt, vt homi-
nes prementes reijcerent, & aqua perfusi ca-
lida, nihil sentirent. An quòd tremor tum

d 3 orit

oritur, cū corpus admodum friget: scilicet aut calore intus circumstante ob externi frigoris violentiam, vt hyberno tempore fit: aut naturali calore extincto, quod fieri solet vel qualitate contraria, vel ætate, vt senectute, vel externi caloris excessu: quod ijs sanè accidit, qui vi solis aut ignis deurrunt. Igitur ijs etiam idem obuenit, qui mero abutuntur. Vinum enim califica sua facultate amplificata, plus quàm vires corporis patiantur, calorem proprium corporis se permiscens extinguit: quo extincto, refrigeratoque corpore, accidit vt tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerandi modos, quos præposuimus, ille quoque notatur, vt deleta materia, qua quisque calor sustentatur & alitur, calor etiam ipse deletur: quod lucerna inter res inanimatas demonstrat, quippe quæ dempto oleo, lumē amittere cogatur. Se-nectus verò in animatorum genere illud idē efficit, & morbus longus diutino consumptu corpus in tabem redigens: alimento nanque deleto, vel extenuato caloris, euenit, vt calor etiam ipse deficiat. Calor enim humore alitur, non tamen quolibet humore, sed leni & copioso. Quamobrem tum ijs, qui à prædictis tenentur vitijs, tum ætate profectis, exolescente, alterascenteque tali humoris genere (fit enim pro leni & pingui, acre &

& siccum) euenit vt calor ipse deficiat. Patent hæc argumento auxiliorum, quæ ijs impendimus, qui ob marcorem à vita abeunt: fit enim vt eorum virtus vitietur, cum aliquid nutrientis humoris instillatum est, vt pote cum eiusmodi humoris defectu, resolutio illa cueniat. Mero igitur hominibus deditis causæ id esse videtur. Vinum etenim calidum, corporis caliditati naturali coniunctum, efficacius porro, quæ calor proprius sibi subdita pro alimento obtinet, consumit. Vnde fit, vt alios ex his aqua intercus premat, alios fluētio, alios alia deiectio, & pleraque alia vitia eiusdem alui exerceant. Nam & reliqui humores acerbi ineptique remanent: & qui liquidi extrinsecus adueniunt, crassari ob imbecillitatem caloris proprii nequeunt. Calor autem ipse imbecillus propterea manet, quoniam materia, qua contineri adhuc potest, imbecilla est: quo modo ignis, quem arundo reddiderit: hic enim propter materiæ imbecillitatem, infirmior est, quam qui à ligno præstatur.

6 Cur vinolenti cum vinum calidum sit, rigere tamen solent, citissimeque laterum dolore, cæterisque huiuscemodi vitij ex-
cipiuntur? An quod multum humidum,

d 4 cum

cùm refrigeratum est, in multum frigidum se conuertit, ita vt calorem superet naturalem: quæ autem sunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt: argumentum, quòd rebus externis calescimus nō humescimus. Verùm si minus calida quàm humida sint, accedet profectò, vt suam caliditatem potius quàm humiditatē amittant. Humore igitur frigido remanente, nō sine causa vinolenti amplius rigent, & vitia rigoris propria patiuntur.

7 Cur pueri, cùm natura sint calida, vinosi non sint, cùm Scythas, & viros robustos, qui certè omnes habitu sunt calidiori, cōstat esse vinosos? An quod viri non calidi solum sed etiam sicci sunt: virilis etenim habitus talis est, pueri calidi sunt & humidi. Vinofitas autem humoris cuiusdam libido est, itaq; humiditas facit, vt pueri minus sitiant. Cupiditas quippe, non nisi indigētia, siue desiderii quoddam est.

8 Cur temulenti aquas salvas vitiosasque magis sentimus, sobrii minus? An quòd suū quodque à suo nihil afficitur, simileq; indomitum à suo simplici persistit. Contraria verò, à contrarijs potius sentiuntur. Vinolentus itaque, quòd dulces intra se continet humores (nam vini naturam talē esse videmus) hinc vitiosi saporis sentiens magis est. Sobrius

riorius autem, quòd acres falsosque habet, saporem eundem percipere non potest. Admissio itaq; cibo, excrementitij redundant illi & dultant, vt & ipsi à suis similibus affici nequeant, & hominem sensus huiuscemodi redolant expertem.

9 Cur grauitèr à vino detentis, omnia circumferri videantur, iamq; inter initia ebrietas res semotas cernere nequeunt? itaq; iudiciũ hinc vinolentiæ nonnulli deducunt. An quia conspectus frequenter à calore vini compellitur atque commouetur. Nihil verò interest, conspectus moueatur, an res conspectui obuia. Fit enim ratione vtralibet, vt id quod modo dixi, videatur. Et cum propinquas etiam in rebus conspectum vinolentorum falli eueniat, multò magis idem in remotis accidat, consentaneum est: quamobrè illas videre penitus nequeunt: propinquas autem aspicere quidem possunt, sed non quod sunt posita loco. Circumferri autem tantum, non etiam propè, procùlque vicissim agitari videntur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conspectus nequeat progredi: haud enim facilè est cõtraria simul agitari. Appetitio autem, quæ profluit ad elõgatoria, vehementior est: circularis verò, figura, quam nomẽ ipsum declarat, cõtinetur. Propè igitur ac procul vicissim conspectus

d s deferri

deferri ea de causa non potest : & si ita feratur, rem tamen eandem contingere nō queat quippe qui vice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intuetur, relinquat, cūque reliquerit, intueri non possit: circulo autem suæ figuræ causa videtur. Est enim conus, cuius basis circulus est, in quo se agitando ipse conspectus, rem quidem percipit eandē, quia nunquam sibi rem subiectam deserit. Fallitur tamē in loco, quia non eodem intuitu rem contingit : nihil enim interest, vtrum res ad aspectum, an ad rem aspectus moueatur.

10 Cur vinolētis res vna, plures interdum esse videatur? An quia, vt dictum est, iam aspectus, cū commoueatur, euenit, vt nullo tempore idem visus in eodē quiescat. Quod autem eodem tempore variē cernitur, id se-rius occurrisse videri potest. Quod enim cernitur, non nisi conspectus tactione sentitur. Fieri autem non potest, vt idem pluribus simul attingatur. Quod cū nullum sensum admittat id tempus, quod interpositum tempori distinguat, quo rem conspectus attingit, & quo repetit, efficitur hinc, vt tempus vnum esse videatur, quo attingitur, quoq; repetitur. Itaq; cū plures aspectus, rem eandē attingant eodē tēpore, plura esse videtur, quod vnū cōspectui subiaceret: quoniā fieri nō potest,

potest, vt res eadem modo eodē attingatur.

1. Cur vinolenti concumbere nequeāt? An quoniam pars quādam magis caleat, quā reliquum corpus oportet, quod in his fieri nō potest, ob nimium totius corporis feruorem: extinguitur enim calor motionis internæ obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his inest, quod humidum crudūque officiat. Ad hæc, semen à cibo proficisci necesse est: cibus autem omnis concoquitur, quo satiati ad venerem planè incitamus. Vnde hac de re pleriq; prandere largè, cœnare parcè præcipiunt, vt cruda insit, quā concocta, pauciora.

2. Cur si quis vinum dulce, ac merum, aut cyceonem inter potandum hauserit, sobrius persistere possit? & cur minus ebriantur, qui calice amplo fœcundoque hauriunt? An omnium eadem illa ratio est, quod superficialis calor ita supprimitur. Vinolentia enim tumoritur, cum calor sedem capitis totam occupauit.

3. Quam ob causam cum vinum dulce aptū sit fluitare, si quis temulentus dulce superadmisit, haustum vinum concoquitur, minusque infestat? An quia vinum dulce lene, ac lentum est, itaq; foramina obfarcit, atq; intersepit: austerū cōtrā, exasperās, rigidū est: facile itē ascensum calori hoc præstat, dulce

au

autem obstruſu foraminum calorẽ arcet ac inhibet. Vinolentiam verò parte concaleſceta ſuperna,oriri dictum iam eſt. Addo etiã, quòd vinum dulce inodorum, auſterum autem odorum eſt:odor autem omnis caput tẽtat & ingrauat.

14 Cur à vino diluto, meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus quàm ex merore? An merum, quia craſſius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed vim ſuam atque odorem, & calorem tantum transmittit. Dilutum autem illud, quoniam per aquæ admitionem tenuius factum eſt, facile ipſum ſubit ac penetrat: cũ tamen partem corpulentia facultatisq; meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilius eſt: nam & humida, omnium difficillima concoqui, & corpora longè peruicaciora, quàm facultates eorum perſiſtere nouimus.

15 Cur inexercitati magis quàm exercitati ad vinolentiam uſque potare, & vino facilius ſolui poſſint? An quoniam qui excrementa humoresque in ſe continent, vrinam copioſè profundunt: quòd facit, vt plus bibi & leuari facilius poſſit, quoniam non multũ uinoſi humoris in ventre remaneat. At qui inexercitati humidi ſunt, excrementis que redundant. Exercitati contrà, ſicci ſiticuloſi q; vt vini humor ſeſe totum inſinuare corporibus

ribus possit. Statim igitur hic vini impetus
urinam retractat, & post humor hic in cor-
pore insidens, gravitatem tenere nimirum
potest.

16 Cur vinum alios retardos, alios super-
bos reddit, atque insanibundos? contrario e-
nim affectu id agitur, quandoquidem alteri
magis, alteri minus moueantur? An (vt Chæ-
remont ait) vinum sese pro moribus vtentiū
applicat. Contraria igitur reddit, non quæ
eadem, sed quæ sunt dissimilia: vt ignis alia
exiccat, alia humefacit, sed non eadem: & qui
dem glaciem liquefacit, salem indurat. Nam
& vinum, vt quod suapte natura humidum
sit, homines tardiores incendit, redditque
mobiliores: contrà mobiliores dissoluit atque
retardat. Vnde plerosque melancholicos pe-
nitus resolui labique in crapulis nouimus.
Vt enim balneum corpora perstricta durā-
que relaxat, agiliorāque facit, humida verò
& mobilia dissoluit atque infirmit: sic vi-
num quasi interna hominis diluens, ita affi-
cere potest.

17 Quid est cur brassica sedet crapulā? An
quod succum dulcem discutientemque obti-
net: vnde medici eam aluo infundunt, frigi-
da autem ipsa est. Argumētum quod ad alui
vehementes deiectiones medici ea vtuntur, † Alij
excocta in plenum, & suo † callo purgata, re- caule.

friger

frigerataque. Fit igitur detentis à crapula, ut eius succus humores in aluum detrahat, qui vinosi crudiq; tenentur, & ipsa suprà in ventriculo remanens corpus refrigeret: quò fit, ut tenues humores ad vesicam labantur. Quòd cum humor vtriusque educatur, corpus que refrigeretur, rectè liberari à crapula possint. Vinum enim humidum atque calidum est. Euenit ad hæc, ut cū humores deorsum se trahunt atque excernunt, flatum etiā secum deducant: qui si per vinum liceat, in caput se efferens gravitatem creat, & crapulam: sin autem deorsum se vertit, corpus quæ ob causam prædictam refrigeratum est, dolor crapulæ omnis tollitur. Est enim crapula feruor quidam, & desinens inflammatio, quæ plus conflictat quàm temulentia, quòd mētē illa quatit & alienat, crapula autem mente sibi constante, dolorem adinouet. Vt etiam qui febre virgente ludūt potius, quàm dolent: iidem vbi leuati malo fuere, atq; ad se redire, indolere occipiūt. Hoc enim idem in crapula quoque, & in temulentia euenire solitum est.

18 Cur vinū dilutius tēperatū vomitū magis quàm merū, quàm aqua prouocat? An quia ea maximè vomitum mouet, quæ innatare solita, quæq; insuauia fastidiosaq; sunt. Vinum autē reprimēdi vim obtinet: aqua tenuis, nec

insua

insuavis est. Quod igitur tenuis est, citò pro
ui tenuitate descendit: quod non insuavis,
omachium non perturbat. Vinum autem
imis dilutum, nec ita tenue est, ut perflue-
re possit celeriter: & fastidiosum est, quòd
parum obtinet vini: sensum enim contur-
bat, quia plures motus in eo excitat, scilicet
quem vinum, quèmq; aqua efficere po-
est: ambo enim sentiri queunt. Quòd au-
tem fuerit modicè temperatum, id sensum
penitus aquæ tollit, viniq; mollis, deli-
cientisq; sensum accommodat, ex quo sua-
viter bibi potest. Sed cum vinum immo-
dicè dilutum, ita insuaue est, tum innatare re-
fundarèq; solet: quod autem tale est, vomit-
um id facilè ciet.

9 Cur vinolenti aquas falsas & vitiosas,
melius quàm sobrij sentire possumus? An
quoniam dura & tristia certius ab ijs sentiū-
tur, qui minimè cupiunt. Latent hæc enim
cupientes, & sæpè fallunt. At verò qui lætè
se habet, is non cupienti similis est: qui autè
in tristitia est, cupientis hic gerit affectum.
Sobrius autem ita se habet: vinolentus con-
trà satiatus repletusq; est.

20 Cur penitus vinolentis res omnes cir-
cunferri videntur, & cum iam amplius vinū
attingit, nequeunt quæ procul posita sunt,
enumerare? quocirca nonnulli hinc vinolen-

tia

tiaë indiciũ trahunt. An quia conspectus frequenter à vini calore commouetur. Quem admodum igitur, si sub oculo presseris res obiectam, geminari videbis: sic etiam vinolētis accidere illud potest. Nil enim interest, vtrum suppresseris. an aspectum commoueris: nec vtrum extrinsecus, an intrinsecus: idē enim obuenire vel accidere, vtraque ratione conspectui potest. Itaque res obiecta minimē constare videbitur, atque etiam magis quā procul abest: nam eò obtinebitur minus, quò se longius aspectus deducat. Propinquitās etiā illa mouendi, amplius ad extremum absoluerē interuallum potest. Item si æquabili cum vehementia sursum deorsumque aspectus se agitet, res minus assequatur remotas necessē est: deducta autem circumferri omnia solent, velut sagittæ, & quæ appensa demittimus. Igitur visus quoque suam ob imbecillitatē, quasi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autem interest, visum, aut rem visui obiectam commoueas.

21 Quam ob causam quod vniuersum raptimque bibitur, ventrē id minus humectat, cum tamen ab humore copiosiore plus humectari conueniat? An quod humorem multum ac vniuersum, venter superare non potest, sed locum adire suum indomitum patitur. Locus autem crudi humoris vesica est.

Exigu

Exiguum verò facile vincit & concoquit: ex quo moram hic diutius trahens, vëtre[m] por-
tò humificare potest.

22 Quamobrem qui antè extenuatus, me-
rum inde multum hauserit, morte occubat:
oleriq; verò bibaces, cùm se nihil extenua-
int, multo tamen vniuersoq; meri haustu-
ricci efficiuntur? Quarendum enim hoc est,
quandoquidem vinum calidum suaptè natu-
ra est, & vt vita calore contineri apparet, sic
mors refrigeratione accidere. An vt ex ci-
cuta, sic ex mero intereundū est, videlicet dū
proprius calor paulatim extinguitur, modo
tamen diuerso. Cicuta enim calorem frigi-
ditate sua extinguit, humoremq; indurat: vi-
num autē sua caliditate calorem macerat na-
turalem. Et quomodo ab igne nimio aut so-
le exiguus ignis extinguitur, sic intimus cor-
poris calor à vini calore, si nimius est, supe-
ratur atque extinguitur.

23 Cur vinolenti sunt ad lachrymandum:
propensiores? An affectuū huiusmodi o-
mniū eadem causa est, quàm repressio, quæ
scilicet agitur, per summa afferre potest: vi-
nolentiam enim locis consistere capitis cer-
tum est.

24 Cur vinolentis somnus oriri nequeat?
An quòd ad somnū creandum calidū adesse
humorem opus est: hic enim concoqui expe-
ditē

ditè potest. quòd si deest, exiguusq; humor
aut concoctu difficilis inest, somnus nō ori-
tur: qua de causa post cibū ac potū somno-
lentissimi fieri ob calorem solemus. Melan-
cholicos verò, & vehemēter æstuātes infom-
nia tenent: alteros, quia refrigeratus humor
penitus est: alteros, quia nullus aut minimus
extat. Ergo rationem vtriusq; affectus inde
esse petendam palàm est.

25 Cur ebriosi tremūt, & eò magis quò lar-
gius merum hauserint? cū vinum calefa-
ciendi vim habeat, tremor autem ex frigore
maximè proficiscatur: itaque qui rigēt, præci-
piuè tremant. Attamen plerosque, cū me-
ro tantūmodo cibi gratia vterentur, tremo-
res acres adeò inuaserunt, vt homines cōpri-
mentes à se omnes eijcerent: & cū aqua ca-
lida perfunderentur, nullatenus sentire po-
sent. Alij verò cū eo ipso agerent modo boni
perfrictioneq; & carnibus in cibo vterētur
in stuporem attonitum inciderunt: quos tre-
mor quidē mitius, scilicet ob immobilitatē
torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquit-
tudo iam inde exercebat assiduè. Tremor
itaq; causa frigiditas est: nā & qui rigent, e-
re pati ipsa videntur, vt dictū est: & qui ad
modū senuere: quorum vtrorūq; alteri à
affectu frigido, alteri à frigida ætate vrgen-
tur. Vinum autem calefaciendi vim præci-

puer

què obtinet: quocirca contrarius quidam ut
proueniat effectus, ratio exigit. An nihil p
hibet rem eandem à contrarijs effici, dum-
modo non agant modo eodem, sed diuerso.
Exempli gratia: vritur & à gelu, & à calore,
ubi gelu calorem coëgit vniuersum: itaque
modo quodam à contrarijs affectus profici-
citur. Idem & modo quodam non nisi idē
producitur. Tremor autem ob inopiam ex-
citatur caloris non cuiusque, sed proprii.
Corrumpitur autē calor, aut marcore, aut
extinctu: extinctu quidem à contrarijs, hoc
est frigido atque humido, marcore autem
vel indigentia nutrimenti, ut lucerna cum
omite aut oleo caret: vel, ab alieno calore,
ut ignis in sole, & lucerna apud ignem.
Igitur qui ex frigore rigent, caloris extin-
ctu obtremunt: ex quo etiam fit, ut aqua
effusa calida horror exoriat. Frigus
enim, cum intus includitur atque circum-
obstitit, pilos erigit. Et in febrium quo-
que accessione rigor ille eueniens simili
le causa venit. In senectute autem calor
alimento deficiente emarcescit: humor enim
alimentum caloris est: senectus autem sicca
est. Ebriosi verè, & si qui ita affecti sunt alij,
suo prorsus emarcescente calore obtremis-
cunt: sed non modo eodem quo senes, sed ter-
tio corrumpendi modo, ut proposuimus.

e 2 Quod

Quòdenim vino vtuntur nimio, calor ad-
uentitius superans, aut extinguit aut debili-
tat proprium calorẽ, quo valemus. Fit enim
tumor tremor, cum mouens quicquam rẽ ne-
quit superare, quam mouet: vt cum lignum
quis longum crassumq; obtinere, firmareq;
non pollet, tremit extremum: quòd ideo fit
quoniam aut suscepta res maior est aut mi-
nor, quæ mouet. Ergo tremor, cum calor
extinguitur, accidit: hic enim dum integer
inuietusq; manet, causæ animantibus esse vi-
detur, cur mouere se valeant. Indicium au-
tem ebriosos, senesq; ob frigiditatẽ affectos
sic esse, quòd tremor his fieri sine vlllo rigo-
re solitus est.

26 Quam ob causam, qui leuiter à vino ter-
nentur, magis peccant vel delirant, quã qui
aut grauius sese ebriarint, aut sobrij man-
nent? An quòd sobrius rectẽ iudicat: qui au-
tem penitus vinolentus est, quòd sensibus in-
terceptis onus sustinere non potest, nihil
iudicat, atque ita non peccat. At verò qui le-
uiter se ebriarit, iudicat quidem, quia non
multum hauserit: sed quoniam à vino deterio-
rus aliquatenus est, potestatem rectẽ iudican-
di amisit, peccet necesse est. Quemadmodum
quòd Satyrus Clazomenius propensus ad
modum erat ad maledicẽdũ, eius aures, cum
accusaretur penitus obstruxerunt, vt de re
ag-

geret, non in contumelias se prouolueret. Postea ramen cum cessante iam aduersario referassent, & pauca dicente adhuc ille audire non cessasset, nequaquam continere se potuit, sed inuestigio maledicta effundere incepit, quod iam sentire iam poterat, recte autem iudicare non poterat.

7 Cur vini dulcis, quod suauius est, ebrius neminem esse arbitramur? An quod videmus ipsum dulce nullum saporē obtinet propriū vini, sed alienum penitus reddit. Igitur dulcis rei, non vini auidus appellandus est, qui vini dulcis tenetur desiderio.

8 Cur ebriosi solis calore gaudere maxime soleant? An quoniam concoctionem desiderant, atque etiam quod refrigerati admodum sunt: ex quo attoniti stupidiq; mox fieri solent à potu.

9 Cur vinolentis multa interdum apparet quod vnū est? An quia conspectus initia intrinsecus à vino mouentur, sic vt vel caput totum sollicitari necesse est. At cum initia mouentur conspectus, idem sese applicare non quit, sed quasi partem rei obiectæ vis utraq; conspiciendi attingit. Merito igitur res vna suspicionem recipit geminationis: quod idem vel oculo subter oppresso potest inuenire. Cōspectus enim mouetur initium, ut ei coire cum altero nō amplius liceat: sed

e 3 hic

hic motus extrinsecus est. Vini autē ille intrinsecus oritur, nec quicquā interest: idem enim sequetur, qualitercunq; aspectum commoueris.

30 Cur vinolentorū lingua oberret? Vtrū quāadmodum corpus totū in vinolentia turbat, ita etiā lingua labens oberrat, nec redere articulata vocabula potest. An quoniam niā caro linguae mollis, & instar spongiae est, ampliatur madescens atq; extollitur: itaque ob molem retardior fit, exprimerēque sincere nō valet. An q̄ vt in aqua ob absentiam aeris loqui non possumus, ita neq; cū nimium in nos humorem indidimus: igitur q̄ vinolentorum lingua in nimio humore se voluit, idcirco exprimere sincere nō potest. An animus quoq; vinolentorū cōpatiē errat? At si animus ita affectus est, linguā etiā pariter affici cōsentaneū est: inde enim omne loquēdi initium ducitur. Quo fit, vt etiā sine vinolentia, vbi animus quēquā hausit affectum, lingua etiam sentiat atque compatiatur, vt in metuentibus patet.

31 Cur ebrij omnes, & qui mari operam dant, libenter solis tepori se dedunt? An q̄ ebrij concoctionē desiderant, simulq; euenit vt partes corporis quaedam refrigerentur: itaq; stupidos attonitosque post potū fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in humore

humore semper suam degunt ætatem, calorem porro desiderant.

2 Cur vinolenti concubere nequeant? An quod partem corporis quandā amplius, quā reliquū corpus incallescere opus est, quod vinolentis contingere præ nimio calore nō potest. Calor igitur, qui à motu naturæ interno præstatur, obtentu caloris ambientis exinguitur. An quod partes corporis imas recalcere opus est. Vinum autē in sublime effertur aptum est: itaque calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc auocat atque abducit. Post cibum quoque libido veneris minime incitatur. Vnde prandere largè, cenare parcè præcipiunt. Cibo enim concocto sursum, crudo deorsum fertur & humor & calor ortus autem seminis ex his est: & fatigatis idcirco per somnum profluit genitura, quod labor corpus humidum & calidum reddit. Quod si excrementū ea in parte subliterit, evenit certè, ut per somnum erumpat. Hæc eadē causa est, cur in aduersis quibusdam valetudinibus id eueniat, atque etiam metuenti & morienti.

33 Cur iuvenes potius quàm seniores immingant, ubi vino sese obriauere? An quoniam iuvenes humidi sunt, & calidi multum, idcirco excrementum humoris cōfluit in vesicā; exiguum enim à corpore eorum absumitur,

c 4 quā

quamobrem id effundi necesse est. Seniorioribus verò, corpus pro sua siccitate humorem nimium attrahit atque imbibit. An q̄ iuniorum natura, ad somnum propensior q̄ seniorum est: quocirca grauius iuuenes consopiti, ut vrinæ sæpè excitatio latet, vt hæc prius erumpat, q̄ illi surrexerint. Seniores autem latere minimè potest, quæadmodum nec externorum motuū quisquā minus ab his percipi, q̄ ab adolescentibus solet. Constat autem quod modo diximus, quandoquidem iuuenes ipsi tum maximè immingunt, cum acrius & grauius dormiunt.

34 Cur oleum ad arcendam vinolentiā vultu let, sorbitumq̄; facultatem præstat potandi? An quòd vrinā ciere potest, vinoq̄; haustuliter regit.

EORVM QVÆ AD REM
veneream pertinent sectio quarta, cuius
questiones XXXIII.

Quam ob causam, qui concubuit & quomoritur, oculos attollit: qui autē dormit, submittit? An q̄ de parte superiore calor exiens, eodē oculos vertit, quò se deflexerit: per somnū autē deorsum se colligit, itaq̄ eodē conuertit. Clauduntur verò propter ea oculi, quia humiditas deficit.

2 Cur ijs, qui re venereā immodicè agunt, oculi...

oculi & clunes manifestè subsident, partes
quarū alteræ propè, alteræ procul à genita
ibus absunt? Vtrū quòd in ipso etiā coitu
partes hæ perspicuè collaborant, cū rem
studiosius ipsæ pefequantur, & se cogant ni
anturq; in semine emittendo. Itaq; quantū
ilimenti facile liquefcere potest, id pressum
extruditur. An quòd obcalfactæ præcipuè
contabescunt. Cōcubitus autem caloris agi
tur facultate, eaq; maximè sentiunt calorē,
quæ in agendo cōmouentur. Oculi autem
partesq; sedi proximæ perspicuè collabo
rāt. Haud enim fieri pōt vt semen profuat,
nisi partes coagātur illæ, nisiq; oculi demit
tātur: q̄ppe cū partib⁹ his coeūtib⁹, humor
quasi manu ex vesica prematur, oculisq; co
actis cerebrū sua dimittat. Oculos verò &
locū his proximū, vim ad procreationē ma
ximam obtinere docent illinimēta, quæ mu
lieres tam steriles quàm fœcundæ experiū
tur, vtpote cū vis ad semen transmitti hinc
debeat. Sunt autem & oculi, & renes omniū
pingues atq; obesi: ergo q̄ partes hæ rem ve
neream efficacius adiuuant, caloris partici
pes sunt, cuius tabifica vi extenuantur, mul
tumq; sui succi ad semen excerni patiuntur.
Calor enim (si corpus vel pingue non est,
vel si pingue quid est, sed nō tamē laborat)
æquè liquefacere nequit, vt latè in venere
e s pater.

patet. Renes tamen omnium maximè sentiunt, quia in vicino positi sunt. Et ipse quoque seminis trāsitus, cū per ea loca perspicuè agatur, extenuare pròculdubio potest adimit enim, non addit per suam istam propinquitatem.

3 Quamobrè & qui concūbunt, & spadonum, qui re minimè vtuntur venerca, in acuminibus oculorum offenduntur? An quòd alteris ob libidinem, alteris ob excisionem, partes superiores plus iusto exiccantur: quocirca conspicuū in ijs est, quorum opus exquisitius administratur. aspectus autē tale est. Humoribus verò deorsum ductis, superiora siccaris necesse est: id igitur nimirū concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumescunt, & alui faciles sunt, utpote cū deorsum humoris copia se vocet.

4 Cur humo, cū concūbere posse incipit, tunc pubescit: ceterorū autē animantiū, quę pilis teguntur, nullū tunc pubescere incipit? An quod per ætates mutari animātes in contrariū solent. Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quę antè fuerūt, hirta redduntur. Vnde etiā animātes à primo natali die hirsutas, enudari debere tunc, nō densescere, constat, cū semen habere incipiunt: sed ita euenit, quia quę semē effundūt, sicciora fiunt & laxiora: quibus de causis pilus oritur: quod inde

de sanè patet. Pilus em̃ neq; cicatricibus,
neq; pueris, neq; mulierib⁹ exit, cū. s. cicatri-
es spisso cōtextu, non raro inducātur: pueri
mulierēsque corpore humido sint, non ficco.

Cur nuditas pedum obesse ī re venerea
potest? An quoniam corpus, quòd concubitu-
um sit, calidum intus, atq; humidum esse de-
bet, quale per somnū potius esse, quàm per
vigiliam solet: ex quo etiam celeriter, ac sine
corporis agitatione semen dormiētibus pro-
luit, vigilantibus verò non sine labore pro-
lit. Simul autem fit, vt & reliquum cor-
pus tale existat, & pedes humidiores sint atq;
calidiores. Indiciū quòd cū dormimus,
pedes obtelescere solent, vt qui vnà cum in-
ternis partibus ita afficiantur. At nuditas pe-
dum ē contrario agit: ficcāt enim atq; refri-
gerat. Itaq; siue impossibile, siue difficile sit,
vt res agatur venerea, nisi pedibus calidis,
tam tamen nuditatem in vsu concumbendi,
incommodam esse necesse est.

6 Cur omnium maximè animatiū homo,
postquam concubuit, dissoluitur & langue-
scit? An quòd semen proportionē sui corpo-
ris plurimum emittit.

7 Sed cur plurimū homo emittit? An qu-
minus cibū is cōficit, & omniū maximè ani-
mantium humidus natura & calidus est: qua-
rum rerum altera seminis copiam reddit,
altera

altera naturæ vim efficit ad semen creandū: semen etenim tale est, quandiu seruetur.

8 Quam ob causam cū ratio concumbēdi calore contineatur, timor autē & mors refrigerandi vim habeant, plerisq; tñ cū ab his ipsis tenētur affectibus, semē excurrit? An q̄ cū loca quædā corporis refrigerātur, alia quædā intepescunt, cū & suū calorem habeāt, & pulsum de locis refrigeratis illū ipsa suscipiant. Quamobrē frigentibus quidē id euenit, verū non quia frigēt, sed quia calēt. Cōstat hoc etiam ipso aspectu, partes enim superiores timētium sanguine priuātur, inferiores autē humescūt, & alius soluitur & vesica. Calor igitur cū se per timorē deorsum, per mortem sursum deuius agitatur, madificare & seminis excitare profluuium potest.

9 Cur neq; cōcumbere, neq; euomere, nec sternuere, neq; flatū emittere oportet, nisi res turgēte corpore vrgeat? An quia cū non turgemus, similes terræ stirpibus sumus, quibus euulsis, aut alienū conuellitur quippiā, aut aliquid abscissum relinquitur: q̄ autē cū extrudi debet, minutū remāserit, dolorē diutius id omne mouebit: & si quid alienū commotum sit, id cum sua sede priuetur, dolorem creabit. Quæ certē ijs vltu euenient, qui cū non turgent, aliquid faciunt ex ijs, quæ modo retulimus.

Cur

10 Cur ieiuni celerius concubunt? An q̄ fo-
amina corporis ieiuno inaniora, repleto
autē plena habentur: itaq; impediunt, ne hu-
mor seminis genitalis valeat p̄meare: quod
latissimè in vesica patet: hæc etenim plena,
nunquam celeriter concumbere possumus.

11 Cur adolescentuli cū primò concum-
bere incipiunt, quibus cū fuerint congres-
si, eas re peracta odio habeant? An q̄ muta-
tio summa extiterit, sequentis tristitiæ me-
mores, eam fugiunt tāquam fontem, ad quā
se se applicauerunt.

12 Quare qui equitant, assiduè libidino-
siores euadūt? An caloris agitationisq; causa
eodem afficiuntur modo, quo per coitum.
Quocirca ætatis quoq; accessione, membra
genitalia cōtrectata, agitataq; plenius augē-
tur. Quòd igitur semper eo vtuntur motu
qui equitant, hinc fluentiore corpore præpa-
ratóq; ad concumbendum euadunt.

13 Quare concumbēdi facultatem dari per
ætatem cū cœptum est, corpora malè olent:
prius autē ante pubem non ita olent, nec vi-
ri nec mulieres? An quoniā quæ incocta sunt
tum sapes habent deteriores: aut enim aci-
diores, aut falsiores, aut amariores: tum odo-
res reddunt foetidiores. Contrà, quæ cōcocta
maturaque sunt, sapes aut dulces, aut mi-
nus amaros, & odores suauiores præstant,
aut

aut certè minus insuaues . Patet hoc in omnibus tam terræ stirpibus, quàm animantibus ipsis . Detractis autem quæ maturæ concoctæque sunt, cætera cruda relinquuntur: & vt in cinere, portione dulci consumpta, puluis amarus relinquitur . Et sudor quoque falsus eadem de causa est . Calor autem naturalis semen genitale concoquit, quòd quanquam exiguum est, vim tamen obtinet maximam, quippe quòd ex multo admodum tam exiguum constitutum fit . Quamobrem vbi id secessit, resolvimur magna ex parte vehementius atq; refrigeramur: itaq; humores incōcoctiores redduntur, patefactis meatibus propter seminis excursus, quò fit vt sudor ob cruditatem & falsior & foetidior tunc sit, quàm in puerili ætate . Quòd si cui fortè talis natura sit, vt partem subsidentem sudoris foetidam habeat, huic magis magisq; res innotescet, ac præsertim eisdem in locis, quibus & cæteris maximè consistit, velut in alis.

14 Cur si ex nostro semine procreatū animal est, prolem id nostram appellare soleamus: sed si ex aliquo alio nostro, vel excremento, vel parte prodijt, nostrum id esse nunquā fatemur? multa enim semine putrescente proueniunt. Quid igitur causæ sit, vt si quales nos sumus, tale fuerit, nostrū id sit: sin diuersū

id

alienū sit: aut enim omnia nostra esse oportet, aut nulla. An primum, quoniam quod ex mine nostro prodijt, id ex nostro est: quod ex alieno scilicet, quæ purgamentis &crementisq; enascuntur. Deniq; nihil ex omnibus, quæ animanti tribuimus, gignere animantem potest, nisi semē genitale. Quod item nocet, quodq; malum est, id suum nullus est: nec quod alienum est, id suum esse potest. Haud enim idem illa significant, suū esse, & alienum esse, vel diuersum, vel malū. Excrementa autē & putredines. non nostra, sed diuersa alienaq; sunt à nostra natura: nō enim quæcunq; in corpore extiterunt, corporis hæc esse putandum. Nam & papulæ sepe erumpunt, quas tollimus atq; excidimus: omnino quæ præter naturam constitunt, hæc aliena omnia sunt: multa autē præter naturam vel rebus coniuncta naturalius prodeunt. Quod si ex rebus nostris solo semine natū animans sit, rectè quod ita progenierit, prolem id esse nostram tantum putabimus: ex semine verò ipso, si quid extitit aliud, vt vermis, vbi vel foris putruit, vel corruptum in vtero est, vt quæ monstra appellamus, prolem id esse nostram haudquam dicendum est. Cū enim corrupto creetur semine, non insuper ex nostro creatur, sed alieno: quemadmodum quod excrementis

mentis constiterit, vt quòd ex stercore. Omnia verò huiusmodi ex corrupto creari femine hinc indicatur, quòd ex non corrupto creari tale natura statuit, quale illud est, de quo semē genitale prodierit. Exempli gratia, si de equo equus, si de homine homo, nec semen magnificamus ipsum, nec aliquid quod inter generandum confici solitum est. Tunc enim humor & corpulentia quædam & caro consistunt, quorum nihil nobile est, quoniam nondum naturam obtinēt destinatam, sed eatenus naturam attingunt, quatenus ita se habeant, vt ex illis tale creari possit, quale nos sumus, modo seruentur. Corruptis autem nihil tale enasci potest. Causa est hæc, cur nec alia ex re nostri corporis, nec ex femine ipso corrupto aut imperfecto, prole nostram oriri arbitremur.

15. Cur minus in aqua homines concubere queunt? An quòd res nulla in aqua liquefcere potest, quæ ab igne liquefieri apta est, ceu plumbum, aut cera. Semen autem hominis igne planè liquefcere videmus: haud enim prius fluere incipit, quàm per attritum recaleat. Pisces tamen sine attritu coire fatendum est.

16. Qua de causa res omnium suauissima concubitus est: & vtrum necessitate impellatur ad concubendum animantes, an rei cuiuspiam

grig

atia genus hoc libidinis datum est? An sua
 ssimè quidem concubimus, quoniam aut
 to ex corpore semen profluit, vt aliqui vo
 int: aut quia quamuis non toto ex corpo
 , tamen per eam partem se promit, in quã
 eatu omnes, venæque omnes applicen
 , & coeant. Cùm igitur voluptas simi
 in libidine atque in prurigine sit, efficitur
 ariter, vt corpus gestiat vniuersum. Pru
 go enim secessio humoris spirituosus inclu
 contra naturam est: & genituram verò se
 ssionem humoris eiusmodi esse ad rem na
 ralem constat: suavis autem tum ex ne
 ssitate, tum rei cuiuspiam gratia concubi
 is est. Ex necessitate inquam, quòd via o
 nis pertinens ad rem naturalem suavis est,
 modo à sensu percipi queat. Rei verò cu
 spiam gratia est, vt ortus sit animantium
 perpetuus: facit enim voluptas, vt animates
 d coitum ardentius excitentur.

7 Cur venus immodica morbis pituitæ
 onnullis cōmoda est? An quoniam excremē
 quidam exitus est, ita vt multum vacantis
 materiæ, cū semine detrahi possit: pituitam
 utem excrementum esse nulli dubium est.

8 Cur res venerea ventrem refrigerat &
 ccat? An refrigerat, quoniam calor in concū
 endo excernitur: & siccare quidē coitus ve
 ereus potest, quippe cum euaporari, dum
 f calor

calor exit, necesse fit: exit autem cum refrigeratur. Adde etiam, quod feruor coeundi ficcare nimirum potest.

19 Cur salaces hi sunt, quibus pili palpebrarum defluunt? An ob id ipsum, quod etiam calui: sunt enim hæc ambo partes rei eiusdem. Quicunq; autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillum enim & supercilium & cilium, genere congeniti pili continentur, ex quibus his supercilia tantum nonnullis ætate prouectis obdensesantur. Quod cur ita sit, alibi rationem attulimus. Reliqua autem utraq; genera, eadem illa de causa deficiunt, quod partes superiores sanguinis parum obtinētes, libido refrigerat. Ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere non possit: cum autem pili alimentum caruerint, defluant necesse est.

20 Quam ob causam qui mingendi desiderio tenentur, concumbere nequeunt? An quod meatus implentur. Quod autem plenum humoris est, id nullum præterea humorem potest suscipere.

21 Cur gignendi facultas ijs tollitur, qui varicibus tenentur, siue homo, siue aliquod ex cæterorum animantium numero est? An quod varix flatu translato fieri solet, quocirca ijs vitij atræ bilis accommodata est. Fit autem cōcubitus

is quoq; cū flatus excursu. Quamobrem si
npetus ille agitur, cū varix exercet, semen
on insuper excitatur, sed refrigeratur. Fit
igitur inde, vt penis tentigo emarcescat.

2. Quare qui concumbunt, resolui atq; lā
uere magna ex parte solent? An quod semē
mni ex parte corporis secretio est: itaq; vt
dificij constructio, sic corporis compactio
uatitur, dum semen decedit, quasi sanguinis
uluū, aut aliqua pars alia decedat: ita q; exit
er opportunum est, & quod exiguū ex mul
o alimento conficiatur, quē admodum amy-
um ex farina.

3. Cur ijs qui concūbunt, si desiderio min-
endi tenētur, penis intendi vehemētius po-
est? An quod foramina plena redduntur hu-
oris, semen per angusta se promens, molē
ficit ampliorem, atq; extollit: penis etenim
d ipsos meatus est positus.

4. Quam ob causam tētigo & amplifica-
o penis illa existere possit? An duplex cau-
est, vna quod pondus vrgeas post testes
cit, vt penis erigatur: testes enim vicem
ilmenti veētorij capiunt. Altera, quod fora-
ina spiritu admissio implētur, ita vt genita-
mēbrum intumescat atq; se erigat. An hu-
or auctus translatusq; facit, vt moles am-
ior redundet: penis tamen, qui mensura in-
gni adoleuerit, minus se patitur efferri:

f 2 fix

fit enim vt ita pondus à fulmento vectis rem
motius maneat.

25 Qua de causa qui rem agunt veneream
aut qui ea ætate sunt, quæ sufficiat veneri
malè olent, virusq; hirci reddunt: pueri aut
non ita olent? An spiritus puerorum (vt di
ctum iam est) humorē sudorēq; concoqu
re potest, virorum autem nequit.

26 Cur per æstatem viri minus, muliere
magis concubere valeant? q̄ Hesiodus quoq;
poëta inquit: Fœmineo venus est vsus ma
gis effera sexu: Mitior illa viris, & sæpè ac
cita relanguet. Vtrum quòd testes eo tem
pore magis demittuntur & flaccent, quàm
per hyemem, cùm qui concubiturus est, rei
trahat, ac suscipiat illos, necesse sit. An quo
niam naturæ calidæ præ nimio calore æstiu
temporis æstuant, collabunturq;: frigidæ
rò refoventur & vigent. Est autem vir cal
idus & ficcus, mulier frigida humidāq;: ergo
virorum tunc vires infirmantur, mulierum
corroborantur, & vigēt per compensacionem
qualitatis contrariæ.

27 Cur nonnulli rem venerē cum volu
ptate patiantur, & alij vel ipsi agere cupiāt
alij pati tantūmodo gestiant? An q̄ excre
mentis singulis locus determinatus à natura
est, in quem instituto secerni naturali de
beat, sollicitatāque natura spiritus excurrē
tumo

omorem admouet, excrementumque vnâ
trudere solet. Verbi causa, vrinam in vesi-
am, cibum consumptum in aluum, lachry-
am in oculos, mucorem in nares, sanguinẽ
venas naturæ deduci placuit: his autem
proximè genituram quoque in testes & pe-
nem deferri constitutum est. Quibus itaque
eatus habitu suo naturali priuantur, vel
quia obcæcati sunt, qui ad penem tendant,
quod spadonibus hisque similibus euenit,
vel etiam alijs de causis) his talis humor in se-
nem confluit, quippe qui hac transmeare so-
let, quod eius loci contractio in coeundo, &
artium sedi appositarum consumptio indi-
cant. Qui si admodum semine genitali abun-
dant, excrementum illud largè in eum locum
colligit. Itaque cum excitata cupiditas est
tritum pars ea desiderat, in quam confluit
excrementum. Cupiditas autem excitari
à cibo, tum ab imaginatione potest.
Cum enim alterutra de causa libido como-
est, spiritus eodem concurrat, & genus id
excrementi confluit, quò secedere notum est.
si tenue, spirituosumve est, cum diffia-
um id fuerit, requiescunt: quemadmodum
ueris & adulescentibus interdum nullo se-
reto humore cessare tentigines possunt.
sed si crassum corpulentumque est, nisi ex-
ruseo quiescere nequeunt. Quod si neutrum

corum accidit, cupiunt quousque alterutrum
accidat. Quorum verò natura mollis, & fo-
minea est, ita ij constant, vt genitura: vel nul-
la vel minima conueniat, quò illorum fecer-
nitur, qui prædicti natura integra sunt, sed
se in partem sedis diuertat: quod propterea
euenit, quia præter naturæ normam consti-
terunt. Cum enim mares crearentur, ita de-
generarunt, vt partem virilem mancā at-
que oblaxam habere cogerentur. Læſio autem
alia rem omnino corrumpit, alia peruertit
& vitiat. At genus illud corrumpens, vt in
his fit, fieri non potest: ita enim mulieres, nō
viri crearentur. Ergo peruerſi citari que a-
liorsum, quā fecernendum natura voluit
neceſſe est. Vnde fit, vt insatiabiles etiam
ſint modo mulierum: humor enim ſolicitans
ille exiguus est, nec quicquam ſe promere co-
natur, refrigeraturque celeriter. Quibus ita-
que ſedem humor ex toto adiuit, ij pati tan-
tummodo auent: quibus autem in vtranque
partem ſeſe diſpertijt, ij & agere & pati con-
cupiunt, idque amplius, quò tandem plenius
fluxerit. Sed ſunt, quibus vel ex conſuetudi-
ne affectus hic accidat: ſit enim, vt tā geſtiāt
quā cum agunt, vtque genituram nihilo-
minus ita emittere valeant. Ergo agere cu-
piunt, quibus hæc ipſa uſu euenerunt, & con-
ſuetudo magis, veluti in naturam idcirco il-

lia

is euadit, quibus non ante pubem, sed in ea
ritium patiendi inualuit, quoniam his recor
latio rei, cum desiderant oritur. Vnà autem
um recordatione gestiens exultat voluptas:
desiderant autem perinde ac nati ad patien
lum. Magna igitur parte, vel ob consuetudi
nem res existit. Sed si accidat, ut idē & salax,
& mobilis sit, longè expeditius hæc omnia eue
nire posse putandum est.

8 Cur homines rem agere veneream cu
pientes, confiteri se cupere maximè pudet:
bibendi, aut edendi, aut aliquid eiusmodi fa
ciendi desiderio cum teneantur, confiteri
non pudet? An quòd rerum plurimarum cu
piditates necessariae sunt, & nonnullae ni
si expleantur, interimunt. Rei autem ve
nerae libido superfluit, & abundantiae in
dex est.

9 Cur viri per hyemem, mulieres per æ
statem rei venereae appetentiores sunt? An
quòd viris calidior natura & siccior est, mu
lieribus autem humida frigidaque Quamob
rem illis humor & calor satis cupiditatē ve
neris hyberno tempore accendere queunt,
quibus rebus semen oriri certum est. Mulie
ribus autem & calor minor, & humor cōcre
tus propter caloris inopiam tunc est. At per
æstatem contrā mulieribus calor medicus,
viris largior quā satis sit, nimius enim vires

f 4 fra

frangit atque dissoluit. Quapropter pueri quoq; per æstatem tenuiores redduntur: incidit enim, vt ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida est, si modo robusti plenique sint, nisi concumbant ijs sæpe bilis proficit, & aluus amara secedit, & pituita falsa conficitur, & color corporis immutatur? An quòd semper cum semine vnà excrementi aliquid exit. Vnde etiam nonnullorum excrementis abundantium, genitura laua-
mentum piscium redolet: igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil est, quod possit affligere: abstinenti autem manet, & amarum falsumve redditur.

31 Cur libidinosi sunt, qui melancholici? An quòd flatu redundant. Semē autem decessio flatus est: ergo quibus idipsum amplificatū hos sæpe purgari appetere necesse est: sic enim efficitur, vt leuentur.

32 Cur aues, & pilosi homines libidine vehementer aguntur? Vtrum quòd multum humoris continent: an non ea ratio est? Foemina enim, quæ humida est, pilis vacat: sed potius quòd genus illud vtrunque naturæ multum humoris concoquens, propter caloris copiam est. Indicio pilus est atq; penna. An quòd multum inest humoris, & id à calore superatur? Neq; enim si multum nō esset humoris

neque

que si non à calore vinceretur, pennæ aui-
 is, pili hominibus possent vnquam oriri: se-
 mē autem vel loci, ac temporis portione, vel
 ratione creari plurimum potest, vt in aëre,
 in vere: nam eius natura calida & humida
 est. Fit etiam ratione communi, vt aues, &
 audi homines salaces nimirum sint: alimen-
 tum enim vtriusq; seorsum quidem exiguum
 profuit propter vitiū cruris: in sublime ve-
 ro affatim effertur, atq; in semē conuertitur.
 Cur homini, cū concumbit, oculi potif-
 mum infirmantur? An q̃ humore deficien-
 te id accidit? Argumentum verò frigidam ef-
 fecturam, quod humida nunquam reddi-
 tur, nisi calefiat, nec vllam desiderat liquefa-
 ctionem: quandoquidem per vniuersum cor-
 pus expassa est, quemadmodum sanguis.

CORVM QVÆ AD LABO-
rem pertinent. Sectio quinta, cuius
questiones. xxxviii.

CUr ambulationes prolixæ quidē per
 plana, laboriosiores sunt quàm per
 incompta: breues autem leuiores? An quòd
 membra tum à multo, tum à vehemente mo-
 tu fatigantur? Est autem vehemens, qui pas-
 sum per loca inæqualia agitur: multus verò
 qui continens vñsque est. Locis igitur inæ-
 qualibus tametsi longa motio acta est, tamē
 requiem mutatio præstat, facitq; vt longa
 f s non

non fit, ne ipsorum quidem equorū, propter mutationem. Planis autem habitus similitudo, & paritas nihil interpellat, nec membrum ullam præstat quietem, sed efficit ut mouendi ratio continuetur. At verò si brevis sit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: accliuibus autem, quoniam immutatio uhemens, & contraria corpus modò sursum modò deorsum vexat, fatigetur necesse est. Talis verò motus, ut dictum est, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2 Quam ob causam, qui animo deficiunt, qui præ nimio exercitandi labore dissoluntur, mole corporis contractiore existunt, uocemque reddere acutiores putantur? An quia voces minores mittuntur, ideo acutiores esse videntur. Argumētum, quòd qui clamantes à longè imitantur, acutè proferunt. Moles autem corporis minores idcirco redduntur, quòd sanguis à summis corporis partibus se vocat ad imas.

3 Cur venter tantummodo extenuatur eorum, qui se exercitationi dederunt? An quoniam venter pingue amplectitur plurimū.

4 Cur pingue eorum absumitur, qui se laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? An quoniam pingue concalfacit: liquefcit: quod carni non euenit. Motio autem concalfacit.

Curo

Cur venter opimus admodum esse solet? trum q̄ cibo propinquus est: dūmq; cætemēbra ex ventre hauriunt, venter ipse sibi epius ingerit. An quoniā minimè venter laborat: flexibus enim hic nullis cōtorquetur.

Cur melius fatigationes tum cessant, cum quis ex aqua oleo permista se perfricit? An quoniam oleum magis subire tum aqua potest, quā si per se ipsum est: ducitur enim suauitē natura, vt innatet & fluitet. Vbi autem abiit, corpus subinde amplius emollitur. An quia oleum natura calidum est: calidum autem quodq; & siccatur & indurat. At membris fatigatis, siccitas & durities incommodæ omnino sunt, mistum igitur aquæ eò plus iuuat, quò minus siccatur.

Cur lassis corporibus euomendum præcipitur, cum tamen vomitus sit laboriosus? In quòd lassitudo collisis ossibus aut prefatis aut fatigatis consequi soleat: quos quiem affeetus patiuntur extrinsecus, aut intrinsecus, idque bifariam: aut enim cum copia carnis vires exuperauit ossium, aut cum frequens corpus se cætero corpori miscuit, quo locum sibi obtinere aptè non possit: quod genus excrementorum est. Pondera enim quacunque extrinsecus corpori applicentur, laboriosiora sunt quàm ipsa corporis membra, etiā si pōdere leuiora illis esse cōtigerit.

Argu

Argumentum, quòd qui plus æquo vel ederint bel biberint, hi minus quamuis laborarint, quàm ieiuni, grauius tamen fatigantur: quoniam cibus locum suum non obtinet, vt pote qui adhuc maneat crudus. Cùm autem fatigatio maceret atque colliquefaciat, colligamentum autem non nisi excrementũ sit, hoc est quòd lassitudinem mouet, dum temere vagatur occursatque ossibus & nervis, & intimis carnis: quæ rara, soluta, patefactaq; substant. Vomitus igitur cùm id extrudat, quod fagationem inducit, meritò hominẽ recreat, liberatq; à lassitudine: corpus enim quale principio fuerit, tale restituit. Elaxat autem vomitus, non nimij motus ratione, sed si ita fuerit, vt non plenè agatur. Copia enim ciborum, quæ in vètriculo remanserit, & excrementa, quæ his incidant cibis, faciunt vt lassitudo vomitum consequatur, quemadmodum in corporibus nimium impletis dictum iam est. Quòd si nec illis causam lassescendi labor interat, sed cùm ita sese haberent, laborarint, nec ijs qui nò totum cibum eiecerint, vomitus causa foret lassescendi. Nam si hoc esset, haud erat quòd non omnibus euomentibus lassitudo incideret: nũc vero multi pòst, vbi euomerunt, alacriores certè redduntur.

8 Cur laboriosius brachio est inanẽ iactasse

mansi

manum, quàm cum lapide? An quòd inani
actura brachium quasi conuellitur vehemē
ius: nulla enim in re nititur, quemadmodū
dum mittit, missili obdito, fulcire se potest.
huic proximè saltans quoq; pondusculis su
ceptis innititur. Et qui currit, manus obqua
tiens, se sustentat. Quamobrem ille plus pro
lit halteres tenens, quàm non tenens: hic ve
locius currit manus obquatiens, quàm non
obquatiens.

Quam ob causam cursus velox tã in ho
minum genere, quàm in cæterorum animan
um facit, vt capita à morbo tententur? quã
quam cursus vnusquisque detrahare ad ima
genus omne excrementorum putatur, vt am
ulatio: quapropter crura eorum implentur
ui nimium ambulant, quoniam de parte su
periore ad imam labitur & alimentum omne
excrementum. An motus quidem vbique
gere idem potest. Verum motus velox, cum
ires intendit, & spiritum retinet, caput con
stipulat, eiusque venas nimium inflat, & at
trahentes redit facultatis externæ, vt frigo
ris, vt caloris: adde quæ in pectore continen
tur. Nam ea quoque attrahi resorberiq; in
e credendum est. Quibus remissis, locū ægro
are illum necesse est.

o Cur locis æqualibus quàm inæquali
bus magis fatigatur: ocysus autem iter æqua
le

le quàm inæquale conficitur? An minus laboris tunc est, cum motus non semper eodem habitu agitur, quod ingressu inæquali potius fit: ocyus enim ingredimur, vbi minus contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parcè atque frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem contra. Atqui ratio attollendi contra naturam est: vi nanque omnem attollendi vsum exequimur. Quod autem per singulos gradus paulatim redditur, id multum per multos demum exultat.

11 Cur in planis laboriosius accubamus quàm in concauis? An eadem ratio est, cum etiam in conuexis laboriosius quàm planis. Cum enim pondus corporis se eundem in loco cum in sedendo, accubandoue colligit, facit per afflictationem vt laboretur. Incuruum igitur quàm rectum, idque quàm concauum magis tale se exhibet: nostrum etenim corpus in orbem se colligit potius, quàm dirigat in processum. Quæ autem eiusmodi sunt hæc per plura attinguntur à concauis quàm à planis. His eisdem de causis etiã fit, vt quæ cedunt, minus quàm dura & renitentia fariantur, & in accubando & in sedendo.

12 Cur breues deambulationes. fatigatione mouere amplius soleant? An quia euariantur incõptæque sunt: faciunt enim vt sæpe sub-

sistatur.

statatur. De contrario autem in contrarium
sequēter mutari laboriosum est: neutri nā,
que assuescere finit. Quæ quidem assuescen-
ratio vacat fatigatione: vtrique autem si-
gno per locum ul vt assuescas, fieri non potest.

Cur qui equo vehuntur, quo longius e-
ius decurrerit, eo magis emittere lachry-
as solent? Vtrum quoniam aer, qui se obie-
cit, subinde eo frigidior est, quo minus te-
poris corpus attigerit, quòd ijs etiam euenit
qui cursum nudò corpore agunt: frigus au-
tem mouere lachrymam potest. An contrā.
Es enim calida lachrymam ciet, velut sol.
Solotus autem nimirum calorem efficere po-
test. An propter ictum illatū ab aere illud ac-
cidit. Quomodo enim venti aduersi oculos
perturbant: sic aer occursans eo magis ferire
potest, quo equus velocius agitur.

Cur cætera membra cūm perfricantur
teniora euadant: venter autem soleat exte-
nuari? An perfrictione protinus vehemen-
tore extenuatur, cūm is etiam impleri so-
let illa fricandi ratione, quam paulatim am-
plificando admouemus, sed non æquè profi-
cit, atque caro, qua de re quæritur: quippe
im omnino in exercitando, laborandoque
enter præcipuè extenuetur. Ratio igitur,
quòd opima quæque concalfacta liquecūt,
ea magis, quæ intensa suapte natura sunt:
vent

venter autem cuteus est, cutis verò sua natura tensionem habet. Sed enim quòd venter celerrimè opimatur, ideo & pingue aliquid semper obtinet, nisi morbo laboret. Cuius rei causam dixerim, quòd cibo ex vicino positus est. Cùm igitur omnino pingue res propria naturæ non sit, sed aduentitiū, nec ita necessarium, vt caro adhæreat: ideo & exercitandi, & perfricandi agitatio ventrem concalfaciens, liquefacit & macerat, alimentū quod inde redundet, membris cæteris distribuit: quamobrem sedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones verò, perfrictionesque ventem extenuant, reliquum corpus implent & augent.

15 Cur peracto longo itinere aut cursu, si quis se super summos cōstiterit digitos, callos pedum conquatuntur, pronique deorsum labuntur? An propter continuatum vehementemque motum cōcitati nerui nondum requiescunt. Fit enim sæpe, vt animus euincere corpus totum possit: membra autem singula inhibere non possit, vbi se quendam in modum commouere. non enim corpus non penem excitum, residere animus cogere potest. Ratio autem rei quam quærimus est, quòd multum spiritus circa neruos deoritur, quod non simulac substiteris, refrigerare potest. Is igitur spiritus concutiens, ventrem

luta

ti subtrahendo suo motu deducit, facitque
pars remotissima minimè contineatur.
aque calces tremiscunt, quemadmodū imū
brum hominis irati.

Qua de causa qui non concitatè admo-
um currunt, numerosè respirant? Vtrum
quòd numerus omnis mensuram certo reci-
t motu: talis autem motus est, qui per e-
uas agitur portiones, quemadmodū agunt,
currunt leuiter. Ergo simulatque age-
cursum incoeperint, respirant ita, vt cūm
iratio per compares vices propter parem
metiendi motum reddatur, numerum siue
modulationem possit continuare. An quòd
nnis spirandi ratio compari vicissitudine
nfici soleat, modo quis non retineat, sed
nori trahendi à natura determinato vta-
r. Igitur cūm sedemus, aut ambulamus,
quòd motus corporis mediocris est, nume-
is palam non fieri potest: cūm item cur-
am concitatè agimus, quòd sensus conse-
ni motum nequeat, numerum percipere
spirandi haudquaquam valemus. At cūm me-
ocriter nosipsi concitemus, motus ipse me-
ocris modum respirandi sensibilem præ-
ans, explicare numerum potest.

Quare inter currendum aer in flatum
onuerti nobis videatur? Vtrum quoniam
um per cursum agitatur, aerem corporis
g. bus

bus nostris continentem excitamus, quod non nisi flatum mouere profectò est: quod circa non solum videtur, sed etiam verum in flatum aer conuertitur. An quòd in currendo aerem impetu nostro violemus: quod facto, sensu aeris per motum magis afficiamur. Ergo rectè in flatum aer se conuertere videatur: hoc enim ratione impetus patet est euenire.

18 Quamobrem currentes potius cadimus quàm ambulantes? An quòd magis quàm moueamur attollimus: hoc enim inter cursum & ambulationem interest.

19 Cur ascendentes genibus, descendentes femoribus elaboramus? An quoniam cum ascendimus, corpus sursum iactamus distensionemque corporis genuumque mouemus, ex quo genibus laborandū est. Procliuiis autem locis, eò femoribus laboramus quòd ijs ipsis enixi crura submouemus. At hæc omne quod præter naturam fit, laborem dolorémque mouet. Est autem secundum naturam, genibus vt antè flectantur femoribus autem, vt retrò. At locis accliuus genua retrò flectuntur, nam inniti firmamurque volumus: procliuiis autem femoribus antè coguntur, corpus enim se pronum pronumque ita defert.

20 Cur in itinere media femoris parte per-

tis

issimum fatigari solemus? An quòd lon-
gacuiusque atque continui pars potissi-
mum media laborat, cum scilicet stabilitum
eumque manet: quamobrem hæc præci-
pue rumpitur, femur autem tale est. Er-
go partem potissimum mediam eius fatiga-
merito solemus.

Quam ob causam qui humida constāt
nura, facile à labore æstūque strangulan-
te? An quòd humor concalfactus transit in
a, itaque acrius vrit. Ergo cum ob nimie
rem facultas submovendi non datur, refri-
gatio nulla subsequitur, atque ita celeri-
us homo calore infuso, & aduentitio exarde-
t. Quapropter sudor spiritusque seces-
santes iuvant, qui se exercent, qui denique
horibus se dederunt. Cum enim humor
cernitur atque extenuatur, spiritum inde
sci necessarium est.

Quare corpora, quæ modice cōstāt tēpe-
ratūq; sunt in morbum sæpius incidūt, & faci-
lius curantur? Anvtrūq; eadē de causa evenit;
eū æquabile, quod modicū est. Quod autē
æquabile, id cōpatibili⁹ est. Quāobrem si qua
pars laboravit, p̄tinus totū collaborat.
modicū autē cōtrā, vtpote quod seivius
partū suarū vitia minus haurit, minusq;
sentit. Ergo sæpius id in morbum hac
causa incidit, facili⁹ autē curatur, quā malū

partium commune omnium est: eò nanque debilius redditur, quò se in plura digesserit, itaque curabilius est. Immodicum verò illud, vt quòd rem communem cum partibus non habeat, minus quidem ægrotat, sed diffici-
lius curatur, quoniam malum vehemētius urget.

23 Cur æqualibus quàm inæqualibus locis magis fatigari solemus? ocyus aut iter equale quàm inæquale expeditur. An quòd minus laboris tum est, cùm non assiduè habitu eodem monemur, quemadmodum ingressu æquabili potius agitur: ocyus verò ingredimur, cùm vbi minus pari tempore attollimus. Ergo per locum æqualem vsus attolli-
di exiguus est atque frequēs: per inæqualem autem è contrario. Quod verò per singulos gradus paulum redditur, multum id per multos demum exultat.

24 Cur femora in descendendo, tibiæ in ascendendo laborant? An labor in ascendendo est, quia corpus attollitur: fit enim, vt totum corpus nobis oneri sit. Itaque cui totum incumbit, & quo totum attollitur, id præcipue premitur atque laborat: hoc autem tibiæ est. Postremam enim hæc longitudinem tenet, nec modo pedis latitudinem aliquam fortitur. Vnde fit, vt hoc minus se valeat stabilire: itaque vt humeris, ita tibijs ponitur
de

us sustinemus, laborēque ob eā rem, quo
umerus maximē affici solet, tibia quoque
atiatur, necesse est. At in descendēdo, quo-
iam corpus deorsum se defert, propellitq;
ontra naturam, hinc labor & vexandi ratio
orouenit. Itaque laborem huic præcipuē ad
nouet, cui incumbit, quodque vexat. At qui
ibia manet, thorax ponderi est, femur susti-
net atque vacillat, eò quod & porrectum in
ongitudinem est, & supernè versatur, qua-
cilicet thorax procumbit.

5 Cur iter longius tum esse videtur, cum
gnari quantum sit ambulamus, quàm cum
gnari, si modo res cæteræ pares adsint? An
quod nosse quantum sit, non nisi nosse eius
numerus est, remque non determinatā plu-
is quàm determinatam esse perspectū est.
Ergo quemadmodum, si nosti quantum sit,
initum id esse necesse est: sic etiam si igno-
as, quasi reciprocetur, animus cauillatus ob-
errat, infinitumque id esse videtur, quod fi-
nitum est. Quamobrem si quantum quod-
libet determinatum non esse putetur, velut
infinitum id esse videbitur, eò quod aptum
est, vt sit determinatum. At si determina-
tum non sit, infinitum est. Ergo id quoque
infinitum quodammodo videri necesse est,
quod determinatum esse nequaquam vide-
tur.

§ 3 Cur

26 Cur femora magis quàm tibiæ fatigan-
tur? Vtrum quòd propè absunt ab ea parte
quæ excrementum continet: itaque vbi ea
pars agitata nimium recaluerit, femora ex-
peditius ac plenius attrahere possunt, quàm
tibiæ. An quòd femora continentiore con-
stant natura: laboratur enim præcipuè pro-
pter cōtinui distractionem: quippe cum eis
nullo excremento substante felsei sumus, ta-
men femoribus ac lumbis acrius laboramus.
An quo modo inguina per istam oriri no-
uimus, propter venarum & neruorum socio-
tatem: ita etiam lassitudo potius in femur in-
cumbit, quod quidem ab initio propius ab-
est. An quòd femur eadem habitus ratione
fungitur suo munere magis quàm tibia: quæ
quidem res laboriosior est. An quòd femo-
ra carnis copiam sustinent. Itaque res affa-
tim in his inest, quam naturæ rationi tribu-
mus.

27 Quam ob causam tubercula & vlceras
nonnullis ex labore proueniunt? An cor-
pore impuro motus concalfaciens, excremen-
ta alia etiam cum sudore vaporarim destrin-
git, quæ crassa & humore prauo, hoc est, acu-
to aut amaro, aut salso contenta secerni pe-
nitur suam ob concretionem non queunt.
Itaque per carnem intumescunt, atque exul-
cerantur propter amari humoris violentiā

Cui

Cur non protinus ab exercitatione, aut medicamento epoto cibus assumi debeat? An quòd adhuc corpus purgatur, necdum à labore quiescit, excrementaque excita re-
mandant.

Quamobrè currere quàm ambulare difficilius est? An quòd plus oneris fert, qui cur-
ritis enim elatus ac pendens, onus super se
suum sustinet. At qui ambulat, parte infistē
vicissim sustentatur, quasi pariete admo-
nis requiescat.

Cur non protinus ab exercitatione esu-
cere incipimus? Vtrum propter collique-
factionis residua, dum penitus concoqua-
ntur? An propter spiritum, quem labor ex
amore subdito mouet. An propter sitim.
Nam laboris calor inducit: hæc enim acci-
dunt omnia.

Cur genitura in somnis ijs profluere so-
let, qui aut labore lassescunt, aut tabe consu-
untur? An quòd omnino ita incōtinētes sunt,
cui natura calida & humida constant: semē
non tale natura est. Quod aut tale est, ex ijs
cui tali habitu sunt, potissimum profluit,
cum calor somni accessit: quippe cū corpo-
rē tantisper exiguū momentū desiderēt, id-
ne intrinsecus, nō extrinsecus. Lassi autē &
bescētes ita affecti sunt: redūdāt em̄, & elas-
ti colliquamētis calidis ppter fatigationē

& motum, & tabefacti propter destillationem
& calorem, quem inflammatio mouet.

32 Quam ob causam crus suum sinistrum
diutius perfricare cuiq; difficilius est quàm
dextrum. An quòd parte dextra laborare
valemus: rebus autem præter naturam pro-
ficiscentibus, annumerāda cruris sinistri fri-
ctio est: fit enim dextra transuersa in partē
obiectam. Quæ autem præter naturam sūt,
hæc factu sunt difficilia. Sinistra verò ma-
nu partem perfricando dextrā, nil tale per-
cipimus: quoniam hæc neutram in partem
apta potēsisque est.

33 Cur breues deambulationes laboriosio-
res sunt? An quòd crebrò subsistimus, neq;
æquabili incessu mouemur cū flectimus:
quod certè laboriosum est.

34 Cur in sole cū stamus, amplius reca-
lescimus, quàm cū mouemur: cū tamen
motus omnis vim calfactoriam habeat? An
non omne mouendi genus calfacit, sed est
etiam quòd refrigeret. Quod etiam in ob-
lis feruentibus patet, quoties eas afflamus
aut versamus. An quia cū flamus calor
permanet: is autem cū permanet, amplius
calfacit, quā cū mouetur. Corpus etenim
nostrum vaporem de se quendam mittit as-
siduè tepidum, qui proximum aerem tepe-
facit, quemadmodū titio. Cū igitur quie-
scimus,

imus, aer nos circumfundēs, calidus ob prae-
tam causam redditur. At cū mouemur,
atus excitatur, qui refrigerare nos potest:
atus enim quisq; frigidus est.

Quam ob causam qui equo currūt, quo
contentius cursum arripit equus, eo magis
chrymas mittunt:& qui pedibus, eo magis
quo intenderint vehementius? Vtrum quo
iam aer occursans frigidus est: frigus enim
chrymas mouet, quippe quod contrahen-
condensandoq; carnem, humorem expri-
mat. An potius contrā, calor enim sudorem
illicit: lachryma autem sudor quidam est.

Quapropter à concalfactione vtrunq; mo-
ueretur, & sudor & lachryma, salsaq; pariter
ambo sentiuntur:: calorē autem efficere mo-
is potest. An propter aeris ictum. Quomo-
o enim flatus aduersi oculos perturbant, ita
tiam aer qui se obiectat. Quo igitur quis
contentius equum agit, aut ipse currit, eo
magis ictu quodam molli obuerberat & fe-
it: quò fit vt se lachrymae promant, scilicet
neatibus oculorum relaxatis appulsu ciuf-
nodi. Omnis etenim ictus vim aut secandi
habet, aut collidendi & contundendi.

6 Quamobrem qui cursum concitatē a-
gunt, conuulsis maximè corripiantur, vbi
quis inter currendum eis substituerit? An
quòd ea potissimū diuelluntur, quæ in par-

g s tem

tem contrariam vehementer trahimus atque mouemus. Cum igitur homini currenti, vehementerque membra ultra propellenti, quis obuiam factus obstiterit, accidit ut in partem retorqueantur contrariam, quæ adhuc antè pertendunt, atque proripiunt. Itaque diuulsio eò vehementior incidit, quò cursus contentius agitur.

37 Cur ambulationes minus laboriosæ sunt, quæ inæquales quàm quæ rectæ aguntur? An quòd elatio erecta secundum naturam corporis vniuersi est. Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præstant, laboriosiores quàm inæquabiles sunt, quòd in easdem partes laborem admovent, quod inæquales illæ non faciunt: dispersiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis verò temporibus, arctæ ambulationes plus valent quàm frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus afferant, & quidem sudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrà carnem reddunt constantiorē, & stomachum excitant, ciborumque faciunt auidiorem. Partibus enim internis calorem augent, membrisque ad frigoris appulsum torpentibus, locum intimum calore amplificato efficacius purgant. Carnem verò solidiorem efficiunt, ut quæ per eam vniuersam nequeant superare. Acclives etiam

am

ambulationes laboriosiores sunt quam decliues, magisq; extenuant. Faciunt enim decliues, ut lumbi potissimum laborent, decliues ut femora. Pondus enim totum femoribus incumbens grauissimè premit: qualem, cum præter naturam sursum efferri à calore cogatur, maiorem in modum calfacit. Itaq; efficitur, ut arduum ambulandi genus sudores moueat, spiritum suspendendo extenuet, lumbis dolorem infligat: cruribus enim magna cum difficultate se in sublimem recipiunt, lumbos inflectunt, frangunt, & euellunt: quibus de causis labor præcipuus sequatur necesse est. Locis autem aridis ac renitentibus habitæ ambulationes, musculos & nervos crurium effatigant, quippe quæ contentiones tam nervis quam musculis moueant, cum enixu agantur violento. Collibus verò & cedentibus locis facta ambulatione, articuli potissimum sentiunt. Flenus enim articulorum percrebrescit, cum somnum succumbat, dilabatur, & cedat: eadè autem quæstio est.

Cur locis arduis difficiliter ambulemus? In quoniam omnis ingressus attollentia & oppositione conficitur: attollere igitur præter naturam est, ponere secundum naturam, proponere medium tenet. In ambulando autem locis arduis, multum fortis illius auersæ, à na

à natura proculdubio est.

39 Quare qui cursum ex equo arripiunt minus decidunt? An quòd magis cauent quam timent.

*EORVM QVAE AD SESSIO-
nem, accubitum, & habitum cor-
poris pertinent, sectio sexta,
cuius quaestiones VII.*

1 **C**ur sedile alios impleat, alios exte-
nuet? Vtrum habitus corporum disten-
det inter sese, ut alij calidi, alij frigidi fiant. Ergo
si ita est, calidi implentur: cibum enim cor-
pus vi sui caloris exuperat. Frigidi autem
quòd aduentitium calorem desiderant, quem
ex mouendi ratione potissimum corpus ac-
quirat, concoquere nequeunt, dum quiescunt.
An quòd alij excrementis redundant, & ob
eam rem motum qui ea consumat desiderant
alij non.

2 Cur partes corporis distendendae sint
quòd qui se exercitant facere consueuerunt
An quòd meatus spiritu suo perpurgari
oporteat.

3 Cur inflexo corpore cubare melius est
quàm etiam medici plerique praecipiunt? An quòd
ter cū recalescit, concoquere celerius potest
sic autem fit, ut recaleat. Ad hanc locum flari-
bus dare, in quibus incubant & innitatur opor-
tet: ita enim minime infestabunt. Hinc enim

varices, & ceteri abscessus iuuant, q̄ ven-
iculos continēt, in quibus flatum recipere
neunt. Ergo corpore extento, cauerna nul-
eiufmodi adigi potest: locū etenim omnē
iscera occupant. Inflexo autem, singula la-
antur & sinuantur.

Cur vertigo surgēti potius accidat quā
denti? An quoniam quiescenti humor vni-
ersus vnum in membrum se colligit: ex
uo cruda etiam oua nequeunt circunuer-
ed protinus decidunt: mouenti autem, hu-
mor se æquē expandit. Surgimus igitur à
quiete, qua ita affecti sumus: sedemus verò à
notu, quo humor æquabili modo quaque-
uersus se porrigit.

Quam ob causam cū parte corporis
extra cubamus, somnus magis accedit?
trum quòd vigilantes contrā quā dori-
nientes habemus. Ergo cū vigilando par-
e accubemus sinistra, contrarium sequetur
a dormiendi initio, cū id contrarium sit.
An quòd somnus priuatio motionis est.
Partes igitur, quarum mouere interest, quie-
cant oportet, dextrarum autem partiū mo-
uere interest. Cū autem ita accubamus, ve-
ut initium quoddam resurgendi detentum,
obligatūmq; habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potissi-
mum & pedes? An quòd torpor refrigeratio
est:

est: fit enim propter sanguinis privationem translationemq; . Manus autem & pedes, omnium maximè partium carnis inopes, nervi vberes sunt, sed præcipuè pedes: itaq; ad refrigerationem celerè sua natura nimirum habiles redduntur.

7 Cur libenter in latus accubamus sinistrum, in dextrum autem potius dormimus? Vtrum quoniam conuersi ad lucem, minus dormire possumus, somnus enim in tenebris ocys obrepit. An quòd dum in latus accubamus sinistrum, vigilare magna ex parte consueuimus, & operum functio sic nobis expeditior est Itaq; ad contrarium opus, contrarius habitus, siue situs requiritur: inuitatur autem quisq; magis ad opus fungèdum habitus sui ratione.

EORVM QUAE AD CON-

*sensum naturæ animantium per-
tinent, sectio septima,
cuius quæstiones v.*

1 CVr à morbis nonnullis ægrotāt, qui appropinquarent, à sanitate nemo sanari potest? An quoniā imorbus motio est, sanitas autem quies: ergo ille mouere potest, hæc non potest. An quòd alterum non voluntariè, alterum voluntariè accidit: res autem non voluntariæ, à voluntarijs consultisque plu-

lurimum differunt.

Cur oscitanti sæpe in oscitando respon-
emus: & cum mingentem quempiam vi-
emus, ad mingendum mouemur? quod iu-
uentis præcipuè accidit. An propter me-
moriam: mouemur enim ea ipsa parte, quo-
es meminerimus: hominibus tamen, quia
insu præditi sunt faciliori, statim ubi vide-
nt, euenit, ut moueantur reminiscanturq;
mentis autem vidisse non satis est, sed alio
quoq; sensu opus est. Quamobrem addito
iam olfactu, mouentur: quoniam sensus
hic in brutis mobiliior est. Vnde fit ut eodẽ
loco sequentia mingant omnia, quo pri-
um eminxerit: tum enim præcipuè moue-
nt, cum olfaciunt: olfaciunt autem postea-
iam appropinquarunt.

Quamobrem cum secari quemquam, aut
ri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici vi-
emus, animo vicem eius doleamus? An
quod omnium communis natura humana
est: ignoscimus ergo, cum tale quidpiam
aspeximus, propter naturæ consortionem
familiaritatem. An quomodo nares &
res deliberationes quasdam rerum obde-
arum pro sua facultate concipiunt, sic
iam aspectus afficitur, & à re delectabili &
tristi.

Cur à tabe & lippitudine & scabie capiunt,
qui

qui appropinquarent: ab aqua autem inter-
 cute, aut febre, aut stupore attonito, aut ali-
 quo ex numero cæterorum malorum capi ne-
 queunt? An à lippitudine, quoniam oculum
 pars nostri corporis mobilissima est, cætera-
 rum maximè omnium rei sibi obiectæ simi-
 lis reddi potest, quippe qui facile moueatur
 ab eo, quod moueat: itaq; fit, vt cùm pertur-
 batur obspicit oculum, facile ipse etiam per-
 turbetur. Talis autem contagio ideo fit
 quoniam spiritum vitiat grauèmq; reddit.
 Celerrimè autem omnes morbis arripiun-
 tur ijs, qui spiritu corrupto proueniunt, quod
 le est omne pestilens genus: qui autem ap-
 propinquaret, talem profecto spiritum tra-
 hit, qualem æger ille reddiderit. Aegrotat
 igitur, quia morbiferum est, quod spiritum
 trahitur: ab vno autem morbum excipit, quod
 niam vnus ille sic spirat, cæteri secus: eundem
 verò, quia quò ægrotarit, hoc non aliter spi-
 rat, quàm fuerit affectus. Sed scabies man-
 gis quàm lepra, cæteraq; vitia generis eiusdem
 afficere potest: quoniam per summa corporis
 ris errat, & humore manat glutinoso: genus
 nanq; prurientium omne, tale est. Itaq; id
 ipsum quia per summa orit, glutinosumq;
 est, nimirum idcirco attingere potest: cæte-
 ra nequeunt, vel quia non per summa prou-
 eniunt, vel quia persistere suam ob siccitatem

rem

non possunt, quamuis per summam curvatuream oriantur.

Quid est, quod nonnulla ex ijs, quæ auditu nostra sensu nobis occurrunt, ut inhorrescamus, effugiamus, et tremamus? ut ferra cum exacuitur, & pumex cum calcitur, lapis cum mola frangitur. Quæ autem istarum affectionum patent aspectui, hæc generatim affectionum ipsa in nobis creant: dentes enim percussunt, cum aliquos res acida edentes aspinunt. Et plerique cum homines laqueo suspensi, vel aliter strangulari viderent, ipsi defecerunt. An quod vox omnis, genusque omne streperis spiritus est, qui nostrum subiens sensum, more nos solet, cumque suum motum vel magnitudine, vel pulsu vehementiore amplificauit, quid ex ijs, quæ nostro in corpore latent, immutat, & sæpe iterimit. Ergo spiritus, qui sensibus magni, lenes tamen adierunt, ipsi sedem commouent sentiendi, & lætitia ob eam nos afficiunt. Asperi autem, quoniam ictum faciunt vehementiorem, sedem utique illam commouunt, longaque pro ictus sui facultate se porrigunt: quod idem res quoque frigida faciunt. Frigiditas enim vis quedam est: sed hanc horrorem sustinere posse, dictum iam est. Asperitas verò, pulsu frequente initium pilorum concuties, partem pellit aduersam, efficit ut pili se dirigant: pulso namque initio, cacumem pilorum transferat in partem aduersam, necesse est.

h Itaque;

Itaq; fit, vt pili exurgant, omnes enim deo-
sum procumbunt. Et spiritus quoq; quod
per aures corpori se insinuat, de summis a-
ima se defert. Ergo cum soni, quos mod-
diximus, asperi sint, horror vtiq; ob causas
prædictam moueri potest. Sed euenit, vt
cæteris partibus potius quàm in capite mo-
ueatur: quoniam vt pili partium cæterarum
imbecilliores sunt, sic affectus hic imbeci-
lus occurrit. Cum verò sensus audiendi
quàm videndi obtusior sit, affectus quoq; le-
betiores per summa errant, qui ab eo ipso
proficiscuntur. Horror autem talis est
quamobrem multis ac varijs causis existit.
Sensus videndi verò, cum omnium exquisi-
tissimus certè sit, euenta quoq; ipsa pro sua
præstantia solet ingerere: quocirca efficitur
vt ipsi veri affectus proficisci ex eo possint
quamuis verò leuiiores. At in sensu audiendi
vt ipsos minimè, sic eorum expectationem
nimirum horremus: rei enim tristis & anxiosa
expectatio existit.

EORVM QVAE AD RIGOREM

rem, atque horrorem pertinent, sectio

octaua, cuius quaestiones XIX.

QUA de causa liuidi, qui rigent, ci-
ciuntur? An quoniam sanguis a
pulsu frigoris gelascit, gelatus autè nigrescit.

propter caloris inopiam: albedo namq; igni
reducitur. Quapropter ijs maximè, qui etate
excesserunt, caro liuescit, eò quòd calorem
minimum obtinent.

Cur extrema corporis maximè rigent?
propter angustiam: foramina enim quæ
in eis insunt angusta, parum obtinèt sangui-
, & ob eam rem parum caloris sortiuntur,
sanguis enim calidus est.

Cur pedes magis tunc rigent, cū suspēsi
sunt? Vtrum q; frigus amplius ad eos
spirat. An q; sanguis in breuiorem se con-
ducit partem: itaq; reliquum frigori oppor-
tuniùs redditur, cū calor defuit.

Cur tempore frigido maximè vis illa
in eis intolerabilis incidat, qui caninus ap-
pellatus vocatus est, & hyberno potius quàm
iuo? An quòd vitium hoc ob inopiam ali-
menti ficci solet accidere. Tempore autem
frigido & hyberno, cū calor in angusta se
trahit, ocys interdum deficit alimen-
tum: quòd cū defuerit, vitium id esu-
endi accidere consentaneum est. At si in ea
vitiosa cupiditate, resolutio imbecilli-
tatisque secuta est, materia statim interna
corporis à collecto calore colliquescit: quæ
ad locum cibo à natura destinatum in-
ferretur, pro cibo seipsam corpori appli-
cat. Sed si spirandi sedem adiuerit,

h a ob

obmutescere atque languescere necesse est
obmutescere inquam, quoniam spirandi motus
intersepitur, atque obsidetur. Languescere
autem est propter inediam, consumptionemque
corporis. Celeriter tamen paucisq; remedijs
subuenitur, eò quòd eius mali ortus extrinsecus
est. Frigus enim calorem corporis nostri
intrò compellens contrahens, insatiabilem
edendi illam cupiditatem iniicit atque intendit.
Quam obrem quo modo, qui in metuendo
tremabant pallebantque, periculo demum
liberati, subito ad priorem redeunt statum.
Sed etiam esurientes illi, ubi parum sumpserunt
panis citissimè recreantur, ut qui vi paucæ
à naturæ ratione summoti aberrant, non
qui penitus corrupti desciscant: quod
nim naturæ tenorem in partem aduersam
violat, idem suæ naturæ eundem restituit.
Ergo dimisisse tantummodo sat est, quem
admodum cum aduersi inter se pueri funem
enixi retrahunt, quippe qui fune dimisso, non
supini protinus decidunt.

5 Cur homines pleni admodum rigent,
tamen pingue omne calidum sit? An propter
amplitudinem molis, ut longè à calore
interiore distant partes extremæ corporis,
propè ab extremo frigore absunt.

6 Cur exercitati frigus vehementius se

tiul

int quam inexercitati? Vtrum quoniam
igue consumptum à laboribus est, quòd
que teporem præstare potest: calidum
em opimum est. An q̄ spiratoria solutio-
q; corpora eorum ideo sunt, quoniam pin-
ge excrementumque omne detractum est,
ut frigus arcere nequeant. An quòd mea-
tus per sudationem parefactis veluti ostia
multiplica aperiuntur? habitum autem non eun-
dem sanitati & robori esse idoneum manife-
stum est: alteri namq; pinguis, alteri laxus vi-
tur planè conuenire.

Cur ut aqua frigida, sic etiam calida in-
fusa horrescimus? Res enim contrarias in-
se idem efficere posse absurdum est. An
frigida infusa, calor interior extinctus hor-
rem mouet: calida autem frigus exter-
num circumobstans in vnum, seq; profun-
dum intercolligens efficere idem potest.
Quamobrem vtrumq; ab eodem agitur: ve-
rum alias ab interiore, alias ab exteriori, ut
dictum iam est.

Cur pili in cute inhorrescunt? An ubi
tem contraxerunt, merito eriguntur, con-
trahunt autem & rigore, & alijs plerisq; affe-
ctibus.

Cur ad extremam vrinae missionem inhor-
rescere solemus? An dum humor calidus ille
est, vesica & meatus qui circa eam positi

h 3 sunt

sunt, pleni expertēque frigoris substāt: pōt
verò, vbi effluxerit, aere frigido replentur
quippe cū inane nihil esse naturæ ratio p
riatur, sed aut aeris aut corporis plenum esse
vnumquodque necesse sit. Quòd igitur ac
se induxerit frigidus, rectè vt inhorrescamus
euenire solitum est.

10 Cur lingua rigentium quemadmodum
vinolentorum errare soleat? Vtrum quòd
frigore concrescit ac indure/cit, mouent
difficilis redditur, itaque explanare non p
test. An quia partes exteriores appulsu de
santur frigoris, humor intus collapsus lin
guam madificat, ex quo suo fungi officio li
gua nequit, vt de vinolentis etiam diximu
An quòd per tremorem à rigore inductum
motus temerè agitur, articulatè vocabula li
gua ædere non potest, itaque oberrat & ha
sitat.

11 Cur pili rigentium eriguntur? An quòd
ex refrigeratione calor in partē interiōrē
colligit. Vbi autē carni caloris beneficiū
fuit, magis cogitur: quòd cū fit, pili erectio
res effici coguntur.

12 Cur hyeme cū currimus, magis rige
mus quàm cū stamus? An qu' d aer nostrum
ambiens corpora, cū stamus, vbi semel cō
calefact' est, nullā præterea molestiā infer
cū autē currimus, elius atq; alius subinod
frigi

frigidus occurrit, itaque facit ut magis rigea
ris. Ad hæc, aer cum mouetur, frigidior red
dit: quod quidem in currendo maximè in
crescit.

Cur tempore matutino frigus acrius est
non tamen sol proprius adlit? An quòd plus
temporis absentia solis exultat: itaque terra
magis refrigerata est. An quòd die instante,
pruina cadere solent, quæ frigida sunt:
hæc etiam ideo cadunt, quoniam calor, qui
se extulit, vi frigoris superatur, id quod
nisi solis absentia euenit. Quocirca cum
longè distat, non cadunt, cum propius, tum
cadunt atque gelantur, quòd locus vehemen
ter refrigeratus est, propter solis diuturnio
rem absentiam. An die instante potius status
citantur nocturni, qui gelidi admodum spi
rant. An nobis frigus acrius, ideo esse videa
tur, quòd cibi concocti iam sunt. Inaniores
tem cum sumus, frigus utique acrius sen
simus: argumētum, quòd à vomitu maximè
frigere solemus.

Cur ubi sternuimus vel minximis, ple
nè inque inhorremus? An quòd ratione utra
que venis subtrahitur: quæ cum redditæ sint
ianiores, aer ingreditur frigidus, qui rigore
creare potest.

Qua de causa qui vehementer frigent, si
statim copioso igne concalescunt, indolescunt:

si paulatim verò tepeſcant, ſine magno con-
 re recreabuntur? An quòd omnino cùm
 contrarijs in contrariū proficiſcitur, magis
 effici commutatio ſolet: vt in arbore, ſi
 paulatim deſcendit, nihil eſt quòd ſtirps
 laboret. At ſi vehementius corripit, nec
 ſim abducit, frangatur neceſſe eſt. Ergo
 mile à ſuo ſimili affici nihil poteſt: vt aum-
 calor hominis frigentis intus conſiſtit
 colligit, ſic humor & rigor parti exteriori
 relinquuntur, contrariūque ſui cōtrarij
 rumpens eſt: efficitur recte, vt ſi ſenſim
 latimque tepeſcat, calor prouocetur, & ex
 itaque minus doleant. ſi ſubito recaleſca-
 amplius adducatur, & aſtringatur, itaque
 lendum acrius ſit.

16. Cur refrigerati magis ab eodem cale-
 vrimur, atque dolemus? Vtrum caro ſua
 ſa denſitatis calorem occurrentem ſibi ter-
 eius ſuſcipit, ex quo plumbum calidius re-
 tur quàm lana. An calor vi penetrat, eò q̃
 ramina nimio frigore congelauerunt.

17. Quam ob cauſam non rigent, qui iran-
 tur? An quòd ira & excandefcentia timidi-
 ti contrarij affectus ſunt. Eſt autē ira ex ige-
 proficiſcens. Cùm enim intus copiam ige-
 retinemus, concaleſcimus: quod maxime
 puerili ætate perſpicere licet. Pueri nanq̃
 primum ſpiritus copiam retrahunt, deinde
 rubi-

mbescunt: calor enim cū intus affatim sub
at atque humificat, facit vt erubescant. Nā
quis largē aquam frigidam his infuderit,
am sedabit: sic enim calor extinguitur. Pa-
lidi autem & perterriti contrā: rigent enim,
frigidi pallidique redduntur. Calor nan-
que eorum se summis de partibus seuocat ad
nas.

Quamobrem quoties inhorrescimus, pi-
eriguntur? An quod in humore occlusi cō-
nentur: humor enim à pili altitudine vinci
ar. Horror autem pulsu frigoris fieri solet.
rigus verò calidum humorem congelet: na-
uræ ratio vult. Ergo vbi commutatus con-
gelatusque humor est, in quo pili inhærent,
ilos ipsos mutari cōsentaneum est. Aut igi-
ur in partem aduersam se transferent, aut
eadem manebunt, si rursus vincere humo-
em potuerint. At verisimile non est, vt hu-
morem gelatum coactūque, pilus vincere
uo pondusculo possit. Ergo si pilus vndiq;
gelido humore obsessus, ne quò valeat incli-
ari, restat sanè vt erectus consistat. An quo-
iam calor pulsus frigore ad locum interio-
em se colligit. Vbi autem calor se à carne di-
nouit, caro plenius cogitur, coactaque, pi-
os eminentius erigi cogit: quo modo si cū
erræ festucam, aut aliud quodlibet infixeris
construas, atque vndiq; terram colligas, ef-
h s fici

ficles, vt magis erigi possit quod infixū est, quàm si terra minus esse coactum fueris.

19 Quam ob causam qui rigent, maxime dormire non valeant? An quoniam qui riger, spiritum magis retinet quàm laxat: qui dormit, magis reddit quàm attrahit. Facit igitur rigor, vt contrà agatur, quàm cum dormitur.

EORVM QVAE AD VIBICES

& cicatrices, & pelles pertinent,

sectio nona: cuius que-

stiones X III.

1 C Vt pelles recenter detractæ, maximeque arietum, verberum vulneribus, & vicibus admotæ, & ova super confRACTA prohibent vlcera, ne consistent? An ratione vtraque humor colligi intumescereque prohibetur? Pars enim collita humorem trahit, intumescitque propter feruorem. Oua sua lentitia glutinant, atque ita intumescere non sinunt, vt etiam in ambustis glutine agitur. Conglutinare possunt pelles quoque, ob suam lentitiam hærentes nimirum, simulque suo calore concoquunt, inflammationemque sedant: neque enim detrahere eas solemus, nisi diebus aliquot post. Etiam qui ex sale acetoveo perfricandum censent, inflammationem tollere volunt.

Caro

Cur cicatrices reliquo quidem in corpo-
re: nigrae, oculis albae inducuntur? An quod
cicatrix colorem priori contrarium trahit,
scilicet quemadmodum omnia quae aegrotant.
Ulcerata autem parte oculi nigra contra-
rii solent: veruntamen neque in corpore sta-
tim nigrescunt, sed principio albae sunt, neque
in oculo semper nigrae, sed demum vel ex toto
nigrae, vel magna ex parte redduntur.

Cur ferula oras siue ambitum plagae ru-
bescens, medium album facit? Vtrum quod san-
guinem pellit ex medio, quod maximè ferit,
quia in orbem se colligit, & rotunda est. An
quidem de causa sanguinem deinde redire
porteret. Rubedo autem, non nisi concur-
sis sanguinis est, isque in eum locum, qui
laesus est.

Quare cum membra à ferula vehemen-
ter feriuntur, medium carnis album, orae ru-
bescunt: ligno autem contra medium
plius rubet? An quod ferula suam ob leui-
tatem, ubi vehementer percussit, sanguinem
effluentem per summa dissipat. Itaque vnde
sanguis defuerit, mox ea pars alba existit:
quod autem plenius fluxit, hic rubor ambit.
Cumque plaga intumuit, sanguis citò suam
sedem repetere non potest, quoniam & exi-
tus est, & relatione per acclive agat neces-
saria est: non enim nisi copia magna referri
potest

potest contra naturam. At ictus, quos dura corpora inferant, affligunt, colliduntq; ponderis sui ratione ac robore. Afflictum itaq; medium cauum redditur, collisum autem rarum existit: collisio nanque dissectio, & distractio levis est. Quòd cum cauum collisumque reddatur, sanguis ad id summus de oris vndique fertur: nam & aptus ferri deorsum est, & laxa expeditius subit, quòd ea cedunt facilius. Vbi autem sanguis cò ipse se collegit, efficitur meritò vt medium rubore tingatur: orae autem, quas deseruit, albedine decolorentur.

5 Cur nigrae cicatrices hominum sunt, qui vitio lienis tenentur? An quòd sanguis eorū corruptus est, propter admistionem morboſi dilutiſque sanguinis, qui à liene procedit. Cicatrix igitur cutē prætenui summāque consistit. Sanguis verò ille, quia vt dilutus & calidus sit, niger est: cicatricem nigram transperctus vtrique ostendit, & quidem sæpius. Hanc eadem de causa cicatrix nigrior fit: sanguis etenim cutis imbecillitate frigescit, & calore euaporate, atrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigrescit, & natiuae cicatrices atriores quàm iunioribus habentur: est enim quasi vibicatum corpus eorum totum, non ob aliquam cutis tenuitatem, sed quòd calor defecerit.

Vtrum

6 Vtrum quæcunque rei eiusdem causam obtinent, vim habent eandem ad agendum, an nō? Verbi causa, cūm vibices discuti, & ab ære, & à radícula, & à faba commanducata, & à pulmone, & ab argilla, & ab alijs huiusce-modi possint, singula ne vi eadem hoc efficiant, an diuersa? An æs ideo tollit, quoniam rubiginem præ se fert, quæ pro medicamento accipi potest. Faba verò & pulmo & argilla, eò quòd ad se attrahunt, propter sui corporis raritatem: cæteraque prædicta alijs ex causis idem faciunt. An vltimum quidem in his omnibus idem est. Quòd autem antecedit, hoc discrimini fore, nihil est quòd prohibeat.

7 Cur cæteræ cicatrices nigrae, oculi albæ consistunt? An quòd cicatrices colorem contrahunt contrarium parti, in qua efficiuntur. At in parte oculi nigra fieri solent: ergo albæ efficiantur necesse est.

8 Cur ictus ferulæ dolorem amplius mouet quàm aliquod duriorum? Ita enim deprehendetur, si quis cūm verberat, ratione considerat, cūm tamen ictum durioris, vehementiorem esse ratio potior exigit: acrius enim ferit, quòd durius est. An quòd caro non solum cūm percutitur, sed etiam cūm repercutitur, dolet. Igitur à duris percuti tantum potest: cedit enim propter eorum duritiem. At verò

verò à ferula vtrunq; sanè accidit, vt & percutiatur, & repercutiat, propter ponderis leuitatem, cùm scilicet non, sed renitatur, ita vt ictus possit duplicari.

9 Cur thapsia, & cyathus, quæ cōtraria plañe inter se sunt, pariter vibices possint discutere, hic principiò, illa pòst? cyathus enim frigidus est, quòd etià poëta inquit Homerus: Et gelido dentes defixit in ære: thapsia verò calida & vrens. An quòd vt animo deficientibus aqua, sic cyathus vibicaris occurrit. Obuians enim refrigeratio, calorem prohibet e-
duci è sanguine, qui per ictum ad summa cōfluere corporis, atque concreescere solet, vbi calor decesserit. Fit enim, vt perinde ac si extrà sit, congeletur, cùm sub cute est, propèq; abest, vt extra sit. At verò cùm calori exitus negatur, non concreescit, sed se rursus diffundit, & sedem vnde effluxit repetit. Quòd idē thapsia quoque præstare potest, quippe quæ caloris sui facultate prohibeat, ne sanguis geg
lascet.

10 Cur æneis quibusdam admotis, vt cyathis, alijsq; generis eiusdem, vibices reprimi resoluique possunt? An quoniam æs natura frigida est: ergo calorem effluere vetat è sanguine, quem ictus collegit. Eo nanq; per summa corporis exhausto, vibex existit itaque celeriter adinouendum est antequam geg
letur.

tur. Et thapsia verò ex melle illita eadem
e causa iuuat: quia enim calida est, sangui-
nem refrigerare prohibet.

1 Cur si eodem in loco sæpius vlcus exti-
erit, cicatrix atra ducetur? An quacunque
parte vlcus se ostenderit, hæc admodum de-
ilitatur, eoque magis, quò vlceratum sæ-
ius sit. Debile autem omne frigescit, humo-
risque plenum est: quo fit, vt nigrum quoq;
ppareat? Et quidem vlcera magna & vete-
ra, cicatrice atra obducta videmus. Sæpe au-
tem vlcus cœpisse, non aliud est, nisi vlcus
diu habuisse.

2 Cur vibicibus cyathos admonere sole-
mus? An quòd locus, quò icti fuerimus, refri-
geratur, calorque inde omnis decessit. Cya-
thus itaque admotus, facit æris frigiditate,
ne calor abeat.

3 Cur pili cicatricibus nequeunt exori-
i? An quòd omnes meatus obcæcantur, &
variant, è quibus pili se promouere solent.

4 Cur ictus tumorem liuoremque susci-
piant? An quòd de loco percusso humores
disiecti, in loca proxima ruunt, in quibus of-
fendentes retorquentur. Itaque coniuncta
cong lutinataque humorum copia, tumor per
collectionem exurgit, & si quæ venulæ ruptæ
sint, confluxum id humoris suberuentum fiat
necesse est.

Eorum

EORVM QVAE AD RES NATURALES PERTINENT, *sectio decima: cuius quaestiones LVII.*

I **C**Ur in animatiū genere alia tussit, alia nō? Verbi gratia, homo tussit, bos minimè. Vtrū q̄ cæteris maxima ex parte incrementū aliorum se vertit: homini autem eò conuerti natura voluit. An quod homo maximum humidissimūque cerebrum continet. Tussis autem pituita distillante fieri solet.

2 Cur homini tantummodo ex omni animantium numero, sanguis è naribus defluit? An quoniam plurimum cerebri, idēq; humidissimū homo continet. Vnde venæ excrementis per ora eadē tendentia nimium repleta, profundere inde coguntur. Sanguis enim vitiatu quisque, integro tenuior redditur. Talis autem est, qui se cerebri excrementis miscuerit, & quasi in saniem degenerat.

3 Cur alia ex animantibus sub cutē, alia intra carnem, alia utroque modo pinguescere consueuerunt? An quibus densa est caro, ijs inter cutem & carnem humor prætenuis cogitur, quod is semper sua natura eminet atque refidet, qui tandem concoctus, pingue effici solet. Quæ autem carne sunt rariore, cutem gerunt obuiam, hæc opima intra carnem re-

dunt.

datur. Quæ verò utroque modo se habēt,
utroque etiam pinguescunt.

Cur vitiliginem pueri mulierēsque mi-
nors habent quàm viri, & in eo ipso fœmini
sexu, quæ prouectæ ætate sunt magis ha-
bent quàm minores? An quòd vitiligo ex
spiritu est. Corpora autem puerorum
contextu denso, non facili expiratu constāt,
mulierum minus expirant quàm virorū.
Spiritus nanque in menstrua se auertit fœ-
minæ: densitatem verò leuitas eiusdem sa-
pe declarat. Quæ autem corpora ætate pro-
ferint, aut consenuerint, respiratoria eua-
nuunt: hæc enim modo ædificij veteris, stru-
cturam suarum partium laxiorem iam ha-
bent.

Cur homo tantum habeat vitiliginem?
Nam quòd tenuissimā is ex omnibus ani-
malibus cutem habet, simulque flatibus re-
sonat: indicium verò, quòd vitiligo parti-
s tenuissima cute obiectis, maximè pri-
mūque existit. An & his ipsis de causis, &
 præterea quòd homo vnus ex omnium ani-
mantium numero canescit: quippe cū in
vitiligne pili canicie immutentur. Itaque
iri non potest, vt vitiliginem habeāt, quæ
inquam canescere soleant.

Cur capris & ouibus lac plurimum de-
sulgetur, quæ corpore non maximo sunt:
homi

homini autem & boui minus, scilicet ad corporis proportionem? Vtrum quod his copiosius in corpus absorbitur, ceteris in excrementum se confert: omnibus autem & capris, quantum excrementi accesserit, omne in lac transit. An quod plura gignunt, quam quæ magnæ sunt corpore: itaque plus attrahunt excrementi, quoniam plura alendum sit. An hi grauidis pluri excrementi propter corporis imbecillitatem redundat. Lac autem, excremento consistere certum est.

7 Cur animantium alia cum aquam mutarint, colorem suum amittunt, similiaque loci illius domesticis redduntur, ut caprae alia vero nunquam amittunt, ut homo.

8 Ad summam cur alia mutantur, alia non, ut corui, qui semper incommutabilis persistit? An quorum natura vincere, perdomareque humorem non potest, ut auium, quo vesicam quoque nullam ob eam rem obtinent, hæc nusquam mutari possunt.

9 Sed cur non illa eadem, sed quæ natae sunt his sunt, hæc mutantur? An quod recens nata, suis parentibus sunt infirmiora.

10 Cur mares corpore maiori ex toto potius sunt quam feminae? Vtrum quod mares calidiores feminis sunt: quæ res vim continet augendi. An quod mares præditi natura integra sunt, feminae manca oblatæ.

quod

de desciscunt. An quod mares longo tem-
poris spatio perficiuntur, foeminae breui.

Cur in animantium genere alia breui
tempore pariunt, alia diu gestant? An lon-
gis perfici solent, quibus longiora sunt vi-
spatia. Sunt autem partu tardiora, quae
longo tempore viuunt: sed non vniuersali-
ter id est. Equus enim ut tardius maxime
tam homo parit, sic viuere minus potest:
causa rei causam, vuluae siue vteri durities
probat. Quomodo enim ager sitiens haud ci-
ui suas scirpes enurit: sic durior vulua e-
tarum, informando nutricandoq; suo foe-
remoratur.

Cur proles ceterorum animantium
longis quam hominis suis parentibus simi-
li gerit naturam? An quod homo vago,
vagoq; plurimum animo in coitu est: prout
rem pater materque in conceptu affecti
erunt, ita partus euariant. Cetera vero ani-
malia omnia, aut certe plurima, rei ratum
intendunt, totaque sese veneri dedunt.
Iste quod ob eam auaritatem, minime re-
liqua magna ex parte patiuntur.

Cur alibi tam homines quam equi occi-
di magna ex parte casis sunt? An cum occi-
di licet coloris genere distinguatur, nigro,
prino, & castio, corporis totius colorem

oculi quoque color cōsequitur: itaque haud immeritò cæsius est.

14 Cur homines nana statura proueniunt? Vel potius querendum in vniuersum, cur in animantiū genere alia paruo, alia magno consistant corpore? Causa duplex sanè reddi potest: aut enim locus, aut alimentum id facit. Locus, si angustus est: alimētum, si exiguū: quod etiam partu iam ædito nonnulli efficere conantur, vt qui catellos in caueis occlusos educant. Quibus itaque causa locus est, hi pomiliones reddūtur. Sūt enim latitudine quidem, profunditatēque pro magnitudine suorum parentum, breues tamen omnino: cuius rei causa est, quod rectæ lineæ in aduncas se flectunt. Igitur quo modo bernarum picturæ, quamuis breues, tamen distantæ in latitudinem profunditatēque discernuntur: ita pomiliones quoque formari ex loci angustia incidit. At verò qui o alimentum inopiam perfici non potuerint, hoc membris quoque puerilibus constare videmus. Fitque vt aliqui, quamuis breues ac modum sint, modicè tamen coagmentatæ omnes sui corporis partes habeant, vt Miletenses catelli. Ratio enim, quod non locus, sic natura suum efficere opus soleat.

15 Cur in animantium genere alia ma-

scemina coitu creantur, alia cōcretis qui
quidam proueniunt, simulatque primus eo-
rum ortus extiterit? Quemadmodum qui
a natura docent, primum animantium or-
iginem, mutatione, dimotioneque mundi, vni-
uersique orbis ingente differunt extitisse.
quod nunc si rursus ortus eiusmodi fu-
erit, tales motiones aliquas præcessisse
oportebit. Principium enim rei cuiusque
maximum est, quippe quod rei dimidium
est. Semen autem genitale principium esse
certum est. Ergo minutorum animalium
generumque ortus, nullo agi mutuo concubi-
tū solet: causa cur ut principio extiterunt,
creari nunc etiam possint, seminis exiguitas
est. Rei nanque minoris, minus quoque
principium esse conuenit. Quamobrem hu-
iusmodi etiam seculi mutationes, semen animan-
tium minutorum generi satis cōtrahere pos-
sunt, quod sæpius usu euenit. Tum enim ma-
iores oriuntur, cum mutationes temporum
cesserunt. Maiorum autem genus, muta-
tiones quoque pro sui magnitudine deside-
rant ampliores.

Cur animantium alia partu sunt nume-
ro, ut sus, canis, lepus: alia non, ut homo,
leo? An quod alia vuluas, siue uteros cō-
tinent multos, totidemque formandi locula-
menta, quibus impleri percipiunt, quibusque

semen genitale diuidendum, inferendumque est: alia contra se habent.

17. Cur homo inter animantes oculorum minimum pro sua magnitudine habet interuallum? An quod omnium maximè naturalis solertia homo constat. Sensus autem contuendi partem versus priorem natura posuit: in enim conspiciere oportet, in quod nos ducit ratio mouendi. Quanto autem oculorum plus discriminis sit, tanto magis conspectui vergent in latus; qui si secundum naturam sedem debeant obtinere, quam minimum esse interuallum certe oportet. Sic enim partem versus priorem, ingredi maximè possumus. Ad hæc cæteris animantibus cum careat, manibus, despiciat prorsus in latera necesse est, itaque plus eorum oculi distant inter sese, maximè ouium, eo quod maximè prono capite ingrediuntur.

18. Cur cæteris animantibus partim nunquam profusio seminis per somnum incidere assolet, partim raro? Vtrum quod nullum homine excepto resupinum cubare consuevit. Nullum autem nisi resupinum somnum profundere potest. An quod cætera namque pariter vt homines somniant. Seminis autem per quietem illa profusio, non nisi cum imaginatione fieri potest.

19. Cur animalium alia caput moueant

non moueant? An quòd quæ collo-
cant, ea caput monere nequeunt: nonnulla
enim carent collo. Cur in animantium genere homo ster-
nere maxime solet? Vtrum quòd mea-
tus obtinet ampliores, per quos spiritus o-
portet que subeunt: his enim spiritu repletis ster-
nuimus. Indicium verò datos esse meatus
laxiores, quòd is olfactu minime o-
portet. Quò nanque arctiores mea-
tus sunt, eò magis vim obtinent olfaciendi.
Quòd si in ampliores plus humoris ingredi-
tur, quò inflato, sternutamentum fieri solet.
Huiusmodi autem genus hominum omnium ma-
xime animantium obtinet, merito homo so-
let sternuere sæpissimè consuevit. An quòd
homo breuissimis naribus est, ita vt humor
concussus celeriter commutari in spiri-
tum possit, cum cæteris refrigescat præ lon-
gitudine prius quàm mutetur.

Cur nullius animalis lingua est pin-
guis? An quoniam pingue vnumquodque
sensum est. Lingua autem rara sua natu-
ra propterea est, vt percipere possit genera
omnium.

8 Cur fœminæ intèto corpore mingunt,
males minime? An quòd fœminarum vesica
motius, tum profunditate, tum longitudi-

ne sita est: iacet enim vulua earum interius sedem atque vesicam. Itaque humor emittendus, vim propter spatium vuluæ desiderat pleniorē, quæ per spiritum corpore intento acquiritur.

23 Cur sues hybernū pilum amittere nō solent, cū cæteræ quadrupedes soleant? nam & canes, & boues certè amittere assolent. An quòd sus calidissimus omnium est, partique calenti eius pili adhærent, quippe cū pingue tale esse necesse sit. Ceteris itaque, vel quia humor refrigescit, pili defluunt, vel quia suus calor alimentum concoquere non potest. Suibus verò non idem incidit, vel quia nihil humor interior affici potest, vel quia bene alimentum concoquitur: nam & si quando causa, cur defluant sit, tamē piguedo vetare potest. Oues ac homines propter sui pili tum densitatem, tum copiam nō ita affici pulsu frigoris possunt: nō enim altius refrigerationi subire licet, vt possint vel humorem gelare, vel calorem cōcoquendo seuocare.

24 Cur ouibus expilatis mollior pilus nascitur, homini durior? An quòd ouium pili summæ cuti cohærent, euellique ob eam rem sine vllō possunt labore, cū initium alimenti integrum maneat, quod carni iun-

ctur

est. Meatus itaque patefactis, excre-
menta respirare melius possunt: vellus enim
proprio carnis vescitur alimento. Caro au-
tem molli dulcique alitur pabulo. Homi-
num contra, quod altius pili inhærent, per
summoque cum dolore euelluntur. O-
mnino id, quandoquidem sanguinem secum de-
trahunt. Corpore igitur saucio euenit, vt
eodem cicatrix obducatur: vnde fit, vt vel-
lus pili amplius promendi faciant, qui
si fuerint, vel quandiu præterea prome-
di possint, duri extrudantur, eo quod omne
alens alimentum carnis exhaustum est, nec
sui materia inutili & superuacua pilus pro-
mit. Indicium, quod hominum omnium
inagam inhabitantium meridianam, pili du-
riorem præ se ferunt: quoniam calor exte-
rior altius corpus subiens, alimentum con-
sumtu facile absumat in vaporem contra eo
qui sub aquilonem incolunt, molles la-
uique funduntur, quod his sanguis dulcis-
sime sapor per summam potius fluitat for-
am: quamobrem his color quoque hila-
rior est.

Cur ouium pili eo duriores sunt, quo
holiores: hominum contra molliores, quo
holiores: An quod ouium pili, qui qua-
diximus capiunt alimentum, vbi procul se
suo deduxerunt initio, ieiunius vescun-
i s tur:

tur & alimentum quod inest vi caloris, facile pro sua inconcoctione euaporatur. Itaque siccati duriores redduntur: molle namque humidum est. Hominum verò pilum minus alimenti, sed plus suo initio hauriunt: concoquitur autem plenius, quoniā minus est. Concoctum autem pilum efficit molliorem concocta etenim quæque molliora inconcoctis redduntur. Indicium, quòd oves recentes vellera molliora gerunt, quàm vetula: copia namque excrementi, pilum & ouis hominis procreat.

26. Cur hirti homines, & aues veneris sunt aridiores? An quòd natura humida & calida sunt, qua quidem vtraque qualitate opus ad coitum est: calor enim excernit, humiditas excernitur. Hæc eadem ratio est, cur etiam claudi homines sint salaciores: his enim parum alimenti deorsum propter crurum vitiationem labitur, sic multum loca petiunt superiora, seque in semen conuertit.

27. Cur homini nulla iuba data à natura est? An quoniam barba data est: ergo quòd excrementitium alimentum cæteris animalibus in ceruicem se confert, id homini maxillas adire solitum est.

28. Cur pedes animalia pares habeant? An quòd fieri non potest, vt aliquid moueatur nisi parte aliqua sui consistat, dummodo non

p

consiliat. Cum igitur ex duobus illis, mo-
do statu confici ingressum necessum sit, pa-
tis iam inde ratio patet: bipes enim alte-
ro pede mouetur, altero stat. Et quadrupes
q; cum duobus mouetur, reliquis duobus
stat. Pariq; modo de cæteris, quæ vel se-
ptem, vel etiam numerosioribus pedibus ingre-
ssantur, animaduertere licet.

Cur equis & asinis pili è cicatrice pro-
deire se possunt, hominibus autem non pos-
sunt? An q; cæteris animalibus tergus pars
se corporis est: hominis autē cutis veluti
cicatrix carnis exultat, quippe quæ summa
hæc forma refrigente, solidiuscula existere
debetur: quænammodum crustæ in pulte su-
perducuntur, quas vetulas appellamus. Cum
q; ille non nisi farina elixa sint, hominis
q; cutis nominata, non nisi caro putanda

Vbi igitur hæc vel vulnus acceperit,
at attrita fuerit, incidit vt hominis qui-
n caro condensetur. Quamobrem sum-
ma corporis parte immutata, vulnus non
indein compagem capit, qua corpus iam
de ab ortu naturæ extitit. Cum itaque
ec immutata sit, nihil profectò absur-
um fuerit, si ex ea non idem præterea pro-
ficatur. Sicut in areis quoque appel-
lis licet percipere: nam illas etiam corpo-
is summi corruptionem immutationemq;
esse

esse nouimus. At iumentis attritis, ubi ad sanitatem redierunt, partes vitiatæ corporibus denuò eisdem replentur, quanquam debilioribus quàm principio fuerint. Sed cùm etiam cutis eorum pars sit, confici pilis prouenireq; possunt: cute nanq; pilos enasci certum est. Sed candidi propterea oriuntur, quoniam ut secunda hæc cutis imbecillior quàm prima est, sic pilus candidus illi imbecillimus exit.

30 Cur in animalium cæterorum generis seruari æquè gemi possunt, quanquam sexus sunt utriusque: in hominum autem non possunt? An quòd homini maximè partus geminatio contra suæ naturæ legem accidit: singulos enim parere sancitum est: tum in geminis ipsis marem, ac foeminam creari natura omnino recusat. Ergo quòd maximè contra naturam est, id & imbecillius esse ratio postulat.

31 Cur equis & asinis pili è cicatricibus possunt euenire, hominibus autem non possunt? An quòd cicatrix vel suam ob densitatem impedimento est, vel quia deprauat nutrimentum hominibus. Itaq; ex toto propter pili infirmitatem impedimento est. Equis autem, ne pili exeant, nunquam efficitur, sed deprauat, facitque ne prior integritas seruetur.

C

Cur pares pedes natura animantibus
dedit? An cuique cum mouetur, partem
quam requiescere necesse est. Quod si
pedes impares essent, ne hoc fieri posset, ac-
ceret: agitur enim motus situ obuersario
num.

Cur animalia, ut minus temporis dor-
munt quam vigilent, sic non continuè, sed
intermissim modo vigilando, modo dormien-
do, somnum suum perficiunt? An quod
simul omnis vacans materia coqui-
tur, sed ubi pars aliqua est concocta, le-
uissimum iam animal expergiscitur. Et ve-
luti saepius illi expergiscuntur, quibus ea
pars frigida est, quæ quidem excremen-
ta domat, & concoquit. Fit enim ut
interiter saepeque cessetur: cessatio autem
nisi expergessio est. Suavis quo-
que res ea ipsa, quoniam requies est, non
merito esse videtur: sed nihilo quidem
minus temporis in munere naturalium a-
nimum consumimus. Nam etsi esse sua-
vis est quam non esse, non tamen plus
temporis propterea edimus, quam à cibo
stinemus.

Cur animantium alia statim paren-
sectantur, alia serò, ut homo, vel vix nun-
quam? An quod alia citò vim recipiunt
agnoscendi, alia serò, & alia rei sibi com-
modè

moda sensum obtinent, alia carent. Quia igitur haec ambo, sensum dico rei commoda, sique corporis perfectionem sortuntur; haec parentem sectari protinus queunt. Quae non utrumque illorum habeant, haec non facere ipsum nequeunt: opus enim est & vtriusque & sensu.

35 Cur genus vitiliginis quod leuca appellatur; quasi albam dixeris, ceteris animalibus contrahi nequeat? Vtrum quod hominibus morbo haec est: ceteris autem animalibus tergora varia, pilique eodem modo albedine efficiuntur. Attamen autem biget aliquis, queretque, cur non postea, sed sitim ab ortu naturae varietas illa existere soleat. An quod ceterorum animalium tergora dura sunt: homo autem est natura praetenui cute continetur. Vitiligo autem spiritus secretio est, qui ceteris animalibus ex cerni tergo deorsum prohibetur.

36 Cur ubi vitiligo, canities quoque est reciproca? autem non licet, ut semper vitiligo, sit etiam canities. An quod pilus in canities cito provenit: canities autem putredine veluti quaedam est. Cum itaque cutis morbo laborat, pilum etiam laborare inde necesse est, cum autem pilus, cutem male affligit necesse non est.

37 Cur animalium alia post partum

uiu

solent, vt canis, vt sus: alia nihil efferant, quod perspicuum sit, vt mulier, vt ouis: quæ supernacua redundant materia, hæc clementiam seruant. Quantum enim vis esset, secretum in partu est. Quibus secretio non à vacantibus, sed inter fieri materijs solet, hæc exasperantur & mutant. Vnde fit, vt extenuatio quoq; iramone habitus moueat: vt etiam gallinæ fuit, nō cū pepererint, sed cū incubantione inedia.

Cur spadonibus cætera in sexum foecum vitata mutantur? vox enim tenuis, & inbecillus? Deniq; ita homines mutantur, vt etiam cæterorum animalium cunq; castrata. Nam & tauri & verue sua cornua è contrario gerunt: quod foecæ quoque eorum contrā, quā in ares arantur cornibus. Itaque alij maiora excisunt, alij minora. Magnitudo verò tam modo, spadonibus dico, ad sexum virile commutatur: maiores namq; receduntur. & quidē res maris sua profectio est, quipiam foeminae minores maribus esse solet. An he id quidem ad marem, sed ad foemam pertinet. Hanc enim omne magnitudinis genus, sed longitudinis durat acquir, cum mas profunditate etiam augeat & latitudine: sic enim perfecti ipse assolet.

Ad

Ad hæc , vt foemina ad marem , sic foemina ipsius virgo se habet ad mulierem altera enim generosa iam est , altera nondum est . In eam igitur ipsam foeminam magnitudinem mutantur : crescere namque in longitudinem corpus assolet foeminarum . Vnde carmen illud Homer Virgo Diana dedit prælongi corporis visum . vtpote cum rem , quam suam ob virginatem haberet , largiri nimirum posset . Ergo non magnitudine in marem mutatur , cum non in magnitudinis genere perfecte commutetur . Spadones enim longitudine tantum in magnitudine prociunt .

39 Cur spadones vel omnino varicibus vacant , vel minus habent quam ceteri ? quoniam naturam suam dum castrarentur in genus seminis infœcundum commutarent . Talis autem est puer , & mulier : quorum neutrum habere varices solitum est præterquam si mulier raro .

40 Cur homo omnium maximè animatum oriri claudus potest ? Vtrum quia ceterorum crura robustiora sunt : osse namque & neruo , tam quadrupedum quam animalium constant , hominum carne redundant . Itaque facilius hæc ob suam molliorem di possunt , cum se in utero mouent .

quod solus ex omnium animantium genere
via generationis tempora obtinet: nam
septimo, & octauo, & decimo mense ve-
ne in lucem potest. Ceteris tempus ve-
niendi non perficiendi sine mora statutum est: ho-
minum generi temporis multum, pro va-
rietate ratione immorandi consumi necesse est.
que cum fœtus mouentur, extrema,
quod tenerrima sunt, facile infringun-
, & eò magis, quò plus temporis inter-
sit.

Cur spadones cruribus putridis vlcerò
que sunt? Vtrum quòd etiam mulieres
habeant eiusmodi: spadones autem ef-
eminati omnino sunt. An hoc accidit. Cau-
tem autem mulieribus quoq; reddere illam
nemus, quòd calor deorsum se vertit, quòd
etiam menstrua declarant. Vnde fit etiam,
præ nimio humore, neq; spadones, neque
mulieres pilis valeant redundare.

Cur nullum animal nisi homo calculo-
ni fieri potest? An quòd iumenta, & quæ
anguibus sunt numerosis, vesicæ meatus ob-
stant ampliores. Quæ autem non proti-
nent, sed post parere intra se animal consue-
runt, vt pisces nonnulli, ex his nullum ve-
sicam habere nouimus. Sed humor subsi-
s, ille totus in alium constringitur, sicut
in auib; fit: itaque celeriter exit per
K sedem.

sedem . At homo vesicam habet, & ceruicem
eius canali angusto pro magnitudine porre-
rectam . Ergo quòd membrum id adest,
quantum terreni humoris seuocatur, in vesic-
cam contruditur, ex quo vasa quoque yrina-
ria, id est matula, eo ipso tinguntur . Locio
autem calore efficitur, vt amplius concre-
re atq; crassescere possit. Retinetur verò, au-
geturque propter canalis angustiam: e-
nim terrena illa, subsidentia prodire ex facil-
nequeant, reueria cohærent inter sese, calcu-
lúmque ita conficiunt.

43 Cur non iumenta, non boues, aut omnia
no quæ cornua gerunt, non aues ructare so-
leant? An propter ventris siccitatem . Ce-
leriter enim consumitur, percolaturque hu-
mor: qui dam improbatur inflaturque, ructa-
tionem mouere potest . Iumentis tamen
ob colli etiam prolixitatem, flatus deorsum
se vertit: quamobrem his crepitus ventris
maximè incitatur. Auium, cornigerorumque
genera neutrum faciunt . Quinetiam rumi-
nantibus ructare negatum est, quoniam plu-
res continent ventres: & quem reticulum a-
pellamus: facultas etenim meandi tam super
quàm subter flatibus multifariam præsta-
tur . Itaque humor consumitur antè quàm
in flatum vertatur: qui flatus moueat ve-
ruptum, vel crepitum.

Co

4. Cur in animantium genere quæcun-
que domestica, eadem etiam fera reperimus:
quæcunque autem fera, non utiq; eadem do-
mestica natura creauit? Etenim homines fle-
ri nonnunquam cernuntur, & canes apud In-
dicos, & equi alibi: sed non leones, non pan-
theras, non viperas, non alia complura do-
mestica esse nouimus. An quod res praua,
& facilis ortu est, & mutari quodque expe-
ditè in eam rem potest. Naturam enim nō
quæ prima, sed quæ vltima est, assequi sta-
tim perdifficile est. Quapropter omnia
etiam domestica, principio fera potiusquàm
domestica esse solent, vt puer feracior pro-
fecto quàm vir, quippe qui omnium edax,
& iræ deditus sit, quanquam infirmus. Ergo
quomodo in operibus artis, sic etiam in natu-
ræ licet perspicere. Nam in his quoq; prauè
omnia facta sunt, & plura sunt praua quàm
proba, vt leus, vestis, quoduis aliud: quodq;
probum est, id omne prauum etiam compe-
tiri potest. Quod autem prauum, id non o-
mnino probum quoq; reperies: vt si quis vetu-
tissimorum pictorum fictorumq; opera co-
suet: nōdum enim peritè pingebatur, aut ex-
ire ducebatur, sed pingui minerua omnia
figiabantur: Natura etiā prauè omnia facit,
& plura praua quàm proba: proba verò pau-
iora præstare, non omnia potest. At qui

domesticum omne melius est. Ferum autem atque syluestre prauum natura, scilicet non quæ initia ortusque continet, sed cui opinor factu difficile sit probum illud, urbana atque domesticum. Contrarium verò, aut nunquam, aut rarò efficitur. Attamen vel temporum, locorumque conditione, temperamentoque vniuersi quodam fieri potest, ut urbana & mitia reddantur omnium animalium genera. Hoc idem in omni etiam stirpium genere intelligere licet. Quæcunque enim urbana sunt, eadem etiam commode periri syluestria possunt. At quæ syluestria extiterint, eadem omnia mansuescere non possunt. Non tamen desunt, quæ suis locis quibusdam peculiariter ita se habeant, ut neglecta feræque prouenire præstantiora possint, & mitiora, quàm quæ alibi summo cum studio colantur.

45 Cur hominum umbilici ampliores, cæterorum autem animantium exigui incertique sunt? An cæteris, quoniam temporis multum gestentur, umbilicus arefcit, inque directum porrigitur, denique vlceribus intumescit: quamobrem nonnulli umbilici deformes sunt. At verò homo imperfectus prodit: itaque humidus atque sanguinolentus sequitur eius umbilicus. Indicium verò cætera perfecta, hominem imperfectum

proq

prodire, & illa statim inde ab ortu naturæ
viuere sua opera queunt: pneri curam deside-
rāt, nec seruari nisi alieno beneficio possunt.

46 Cur animantium alia semel cocunt, alia
sæpe, & alia anni tempore certo, alia nullo
statuto tempore, sed prout inciderit? Homi-
ni semper concubitus opportunus est, feris
non sæpe: & quidem suæ agrestes semel con-
cumbunt, domestici sæpe? An propter pabu-
lum, calorem atque laborem: quippe cūm ve-
nus comes satietatis sit: nam eadem alibi se-
mel, alibi sæpius pariunt, vt oues in Magne-
sia & Aphrica pariunt bis. Causam verò tē-
pus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim se
impleuerunt, non amplius concupiscunt:
quomodo nec cibum affectant, quæ satiata
sunt. Quæ autem grauida iam esse incepe-
rint, minus auida veneris euadunt, quoniam
menstruæ purgationes nullæ præterea ve-
niant.

47 Cur homines, qui raris dentibus sunt,
magna ex parte breuioris sunt vitæ? An indi-
cium hoc est densum os esse capitis: ergo ce-
rebrum inualidum est, quia minus sit respi-
rationibus opportunum: itaque celeriter pu-
tret, vt quod sua natura humidum sit. Nam
& cætera: cūm non mouentur, neque exha-
lant, facile corrumpuntur: quo etiam fit, vt
homo capite piloso maxime sit, & mas quā

x 3 fœmina

fœmina diutius viuit, suturarum sui capitis beneficio. An in cæteris quoque idem sit cogitandum.

48 Cur qui manus cæsuras per totam ob-
tinent palmam, viuere diutius possint? An
quoniam minus viuere possunt, quæ carent
articulis, incompactæque sunt, quale genus
omne aquatile est. Quod si quæ articulata
non sunt, vitam breuiorem agere solent, con-
stat contrà sese habere quæ articulata. Cu-
ius profectò generis illa etiam sunt, quæ
eùm sua natura omni articulo careant, exi-
stunt, tamen articulata nonnunquam quo-
ad maximè heet, consistunt. Manus au-
tem pars interior, penitus articulo va-
cat.

49 Cur animantium homini vel vni vel ma-
ximè oculi deprauantur? An quod homo vel
solus, vel maximè morbo comitiali capi in
puerili ætate solet, cùm certè depruari omni-
nibus accidit.

50 Cur animantium homo maximè fumo
affici potest? An quod homo lachrymam ma-
ximè emittit: fumatio autem non nisi cū la-
chryma est.

51 Cur equus equo, homo homini, atque o-
mnino cognata cognatis, sibi que similibus
gaudent atque cupiunt? non enim quia pul-
chrum videtur. Cupiditas autem formam

seq

sequitur elegantio^{rem}: nam si id esset, rem
pulchram suauio^{rem} esse oporteret. Nunc
autem contrā potius euenit, vt quia iucun-
dum suauēque est, ideo pulchrum esse vi-
deatur. Nec etiam omnibus res eadem vo-
luptati est, nec pulchrum idem lætitiæ: alijs
enim esse, aut bibere, alijs concumbere læta-
bilis est. Sed causa cur vnumquodque iun-
ctum suo cognato maximè suauissimēque
concumbat, in aliam cadit quæstionem. Pul-
cherrimum verò id etiam esse, nondum asse-
ri verè potest: sed nobis quòd ad concum-
bendum suauius est, pulchrum certè vide-
tur: quoniam rei, quam cupimus, aspectu
quoque nimirum delectemur. Et quidem
in cæteris etiam cupiendi generibus, res
pariter sese habet. Cum enim siti detine-
mur, humorem suauius cernimus. Quòd
itaque ad vsum aliquem pulchrum est, &
quòd idem maximè cupere solemus, suauis-
simum id esse ipsum videtur. Quod autem
per se tale est, non præterea sic esse videbi-
tur. Argumentamur, quòd adulescentuli ple-
rique formosi aptique nobis esse videbun-
tur, cum ad concumbendi vsum respeximus.
Nūquid igitur ita, vt etiam plus gestiamus,
quàm si deformes quosdam intueamur?
Non hercle, nisi eorum auidi sumus, quo
nec potio quoque videtur pulchrior.

K 4 Nam

Nam si siti detinemur, humorem multo suauius aspiciemus.

¶ Cur hominis prior pars pilosior quam posterior est: quadrupedū contrā posterior quam prior setosior? An quod omne animal bipes partem priorem habet pilosiorē: nam aues quoque eodē modo, quo homines se habent. An partes infirmiores, natura semper integere potius consuevit: infirmum autem vnumquodque, loco sui corporis aliquo est. Quadrupedum verō omnium partes posteriores, infirmiores loci causa sunt quam priores: affici nāque à frigore æstūque amplius possunt. Hominum priores infirmiores sunt incommodis que illis eisdem opportuniore.

¶ Cur animantium homo maximè soleat sternutare? An quod etiam grauedine maximè homo tentatur: cuius rei causa est, quod calor qui circa cor est, sursumque sua natura effertur, ceteris animantibus in artus se effert, vnde per refractionem disiectus, partim ceruicem caputque petit, partim in spinam lumbosque defertur: hæc enim linea recta iuxtaque basim sita oīa sunt. Quod cum equum corpus penè totum recalescat, humores quoque in sese pariter digerit, planèque partitur: humores enim calorem sequuntur. Ex quo fit, vt neque à grauedine admodum infestari, neque sternutare quadrupedes soleant.

Sternu

Sternutamentum enim, vel spiritus vniuersi
 elatio est, humore scilicet plus aliquid exha-
 ante, vel crudi humoris conatus, excursus-
 que: quocirca destillationes solet præcedere,
 quæ quidem animantibus cæteris minimè in-
 idūt, eò quod caloris illa delatio, antè retrò
 que portionibus æquis se digerit. Hominive
 o, quod erecta basi se in sublime modo stir-
 lum attollit, euenit, vt caloris elatio pluri-
 a & vehementissima caput adeat: elatusq;
 calor, meatus concalfacit rarefacitque ca-
 itis: qui tales demum effecti, nimirum capa-
 ores humorum, quàm meatus cordis infe-
 ores redduntur. Quoties itaque accidit, vt
 put humescat refrigereturque extrinsecus
 nplius quàm satis sit, efficitur vt calor, qui
 alimentum habet, & se in partem interio-
 m contrahit, nimirum crescat, crescens se-
 in caput, meatusque capitis efferat, quo hu-
 ores prætenues crudique sectâtes, implent
 meatus, destillationesque faciunt, & sternuta-
 menta ratione simili mouent. Nam inter ini-
 destillandi, calor humorem sursum præce-
 ns, inflansque meatus, sternutamenta ex-
 ilsu spiritus, ductuque humoris tenuis a-
 ilque incitat. Vnde fit, vt post grauedinis
 sternutamentum, pituitam aquæ similem ab-
 ergamus. Hæc cum omnia sese mouerint,
 mores coacti crassique subsidunt, & fora-

§ mina

mina capitis nasique intersepient. Facta
nim tumidiora distentioraque caput dolo
infestant. Argumentum, quod nullus per e
spiritus foras mittitur: ex quo sequitur,
neque sternuere, neque olfacere possint, q
grauedine detinentur. Sternuta menta aute
quæ sine grauedine mouentur, has quidẽ e
dem ob causas veniunt, sed exiguis leuibus
initijs. Itaque vbi vi caloris collecti humo
res sunt, facile ab eodem calore pro sua ex
guitate spirascentes, in nares surrumpunt.
Strepitum verò spiritus, non minus viole
tia sese efferendi, quàm sua copia mouet.
Cum enim calor directo tramite se ad cer
brum vsque extulerit, eique ipsi impegerit,
ad nares reflectitur, eò, quoniam meatus i
lac foras de cerebro pertendant. Quòd cù
illa foras reflectendi delatio spiritus, nara
versus contra naturam agatur, vehemens
fiat, nimirum euenit: itaque strepitum mo
uet. Cæterorum autem animantium, aues ni
ximè grauedinem sentiunt, quòd formã co
poris maximè similem hominibus gerunt.
verum minus quàm homines afficiuntur,
quoniam caput magna ex parte deorsum t
nent, vt quæ victum abs terra petere so
leant.

54 Cur maris animalia maiora vegetiora
que sunt quàm terra? An quòd vis solis con

fument

in mendo quæ terram ambiunt, copiam de-
ahit nutrimenti: quamobrem quæ abdita
itam agunt, vegetiora sunt. His igitur om-
ibus incommodis cum genus maritimū sit
mune, meritò tum adolescere potest cor-
ore ampliori & vegetiori.

Cur cætera animalia cibum sæpius siccū
quàm humidum capiant, homo humidum
sæpius quàm siccum? An quòd homo natu-
ralidissima est, plus refrigerationis desi-
rat.

Cur spadones calui effici nequeant? An
quòd multum cerebri obtinēt: quod sanè
contingit, quia rem veneream nō agunt:
nen enim labi per spinam è cerebro vide-
r. Qua de causa boues quæ que castrati cor-
a gerere maiora putantur: necnon & mu-
res & pueri cur calui nō sint, eadem ratio
creditur.

Cur animantium alia, vbi primum in
em ædita sunt, nutriri per seipsa possint,
nequeant? An ea possunt, quæ in gene-
quod memoriæ capax est, breuius viuūt:
ocirca ocys quoque morte eadem omnia
tumbunt.

Cur homo plus excrementi humidi ege-
quàm sicci: equi & asini plus sicci quàm hu-
li? An quòd hæc animantium genera sic-
pabulo largiori vtuntur: homo hu-
midis

midis magis quàm aridis vefci folet. Ex cibo autem omne proficifcitur excrementum & ex copiofiori copiofius. Igitur alia humido potius, alia ficco largiori vtuntur pabulo: quoniam alia ficca natura funt, alia humida. Itaque humidum potius capiunt quæ ficca constant natura: huius nanque funt indigentia. Contrà ficcum affectant, quæ humida funt natura, vtpote quæ qualitatis ei inopia magis teneantur.

59 Cur aues, & homines, & genus quodque bonorum animantium forte, corpore funt durioribus? An quòd animofitas cum calore eft: metus nim refrigeratio eft. Quorum igitur fanguis amplius feruet, hæc & robuftiora & animofiora funt: fanguis autem alimento corporibus eft. Et quæcunque verò ex ftirpibus tepidæ aqua tepida irrigaueris, omnia duriora uadent.

60 Cur monftra paruæ quadrupedes pariunt: homo autem grandesque animantes omnes minus, vt equi & afini? An quòd paruæ, vt canes, fues, capræ, oues, longè funt ficciores quàm grandes: illarum enim alimen-
tominino fingulos pariunt, alie magna ex parte. Monftra autem tum confici folent, cū putrida femina inter fe cohærefcunt confundunturque, vel cū prodeunt ex mare, vel cū fe in foemina permifcent: vnde aues etiam

monstra ædere possunt. Oua nanque vitello
ariunt geminato. Monstrum autem ex ge-
minatis illis consistit, quorum vitelli nulla
interiecta membrana distinguuntur.

Cur hominum caput pilosius quàm reli-
um corpus, nec ex proportionem pilosum
t: cæterorum autem contrâ? An cætera vel
dentes exuperant præ nimia alimenti co-
a, vel in cornua, vel etiam in setâ. Quæ igi-
r in cornua, capite minus setoso hæc sunt:
sumptum enim illam in rem est. Quæ au-
m in dētes, plus quidem pili quàm cornige
obtinēt, capronarum enim nonnihil for-
itur, sed minus quàm aues. His enim illud
iam, quòd homini genus integendi natura
tribuit: sed quòd illis pro copia nutrimenti
multis luxuriat locis, id in capite homini, a-
ndat. Nec enim nullū habet, nec adeò mul-
m, vt pilorum vndique excreseat con-
ries.

Cur vnus omniū animantiū homo canes-
t? An quòd pars animantiū maxima pilū
otannis deciduum gerit, vt equus, vt bos:
nonnulla deciduum non gerunt, tempus au-
n viuunt breue, vt oues & quædam alia
orum pilus vtpote non senescens canesce-
non potest. At homo ne deciduum gerit
um, & longam degit ætatem: itaque tem-
re consenescit, atque inueteratur.

Cur

63 Cur vita breui, imbecillisque viribus sunt
qui partem vmbilico subiectam maiorem
quàm superiorem habent pertinentē ad pe-
ctus? An quòd venter suam ob breuitatē fri-
gidus est: itaque vt vim paruam obtinet cō-
coquendi, sic excrementis redundare aptissi-
mus est. Morbis autem nimirum patent, qui
tali ventre constiterint.

64 Quam ob causam animantium alia non
solum coitu, sed etiam sponte naturæ pro-
creantur, alia coitu duntaxat proueniunt
vt homo, vt equus? An quòd etsi non aliam
ob causam, tamen quòd alijs gignendi tem-
pus breue statutum est. Itaque fieri non po-
test, vt tempus, quod vim obtinet genera-
di, amplificetur, prorogeturque: sed tempo-
rum vicissitudine, cōmutationēque, vt pro-
creentur cōtingit. Alijs multò generatio an-
pliori solet: etenim vel anno, vel decem me-
sium spatio confici assolet. Quapropter
nullo pacto, vel ex coitu procreetur illa, ne-
cesse est.

65 Cur æthiopum dentes candidi, & candi-
diores quàm cæterorum, ungues autem non
dentibus in candore respōdeant? An ungues
ideo nigricant, quia cutis etiam nigra est, &
nigrior quàm cæterorum: ungues autem ex
cute proueniunt.

66 Sed cur dentes candcant, quænam ratio

fit

An quòd albescere illa solent, quibus vis
lis humorem detrahit, dummodo nihil su-
perinficiatur, quo modo etiam ceram albe-
scere nouimus. At cutem superinficit calor,
entes, minimè: sed totus eorum humor in
aporem à calore conuertitur, atque exha-
tur.

Cur animantium alia præciso capite
el protinus moriuntur, vel paulò post, alia
minimè? An ita afficiantur quæ sanguine ca-
nt, exiguoque cibo contenta sunt: quippe
neq; continuo cibum desiderant, neque
humore calor eorum diffundatur, quibus
priuatum animal sanguine constans
uere nequit. Illa verò sine respiratione vi-
re multo diutius possunt. Causam cur ita,
as abunde reddidimus.

DE RATIONE QUAE AD VOCIS

soni quæ rationem pertinent, Se-

ctio undecima, cuius quæ-

stiones LXV.

Cur sensuum auditus maximè ab ortu
naturæ offendi potest? An quòd au-
tus & vox ab eodem initio proficisci vi-
antur: atqui locutio ex facili posse de-
uari videtur, quæ species vocis est, ea-
que perfici difficillimè potest. Indi-
am huius est, quòd posteaquam nati su-
is, diu obmutescimus, deinde balbutire
tan

tandem incipimus. Principiò nanque nullum proferre penitus verbū valemus. Cū itaque que facillè peruerſi locutio poſſit, idēquē initium audiendi, loquendique ſit (vox enim quædam audiendi quoque primordium eſt) ſequitur vt quaſi per accidens, non per ſe omnium facillimè ſenſuum auditus interiri poſſit. Argumentum autem facillè omnino loquendi principium deſtrui poſſe, vel ex cæteris animantibus erui licet: nullum enim qui ex cæteris poteſt: ſed homini tantum cultas hæc data eſt, & hic tamen ſerò (vt dicitur) loqui incipit.

2 Cur omnes ſurdi vocem reddere per nares aſſolent? An quòd propè abſunt vt muſi ſint: muſi autem per nares vocē extrudunt: eò nanque ſpiritus illorum compellitur, qui ore compreſſo ſunt: quòd compreſſum idcirco eſt, quoniam lingua his ad vocem reddendā vſui nullatenus eſt.

3 Cur omnes qui natura ſunt calida, magna vocem emittere ſolent? An quòd multum in his aerem, feruidūque ineſſe neceſſe eſt: vnde enim caloris facillè ad ſe & ſpiritum trahit & aerem, eòq; amplius id agit, quo amplius eſt. Vox autem magna, tum oritur, cū aer multum agitur: vtque acuta, cū celeriter ſic grauis, cū tardè aer incitatur.

4 Cur omnes ſurdi per nares loquuntur?

rius

An quod surdi violentius spirant, quippe qui
propè absunt ut muti sint. Meatus itaq; na-
rium ductu spiritus laxior redditur, ex quo
it, ut nisi per nares loqui non possunt.

Cur melius audiri quæq; in nocte quàm
die possunt? An quod requies omnium no-
tu amplior est, quoniam calor abest: unde
tranquilliora quoq; magna ex parte omnia
sunt: sol enim est, qui omnia mouet.

Cur voces è longinquo acutiores esse vi-
entur? Itaque cum hominum procul ad-
modum absentium clamorem imitamur, vo-
cem acutè emittimus, & similem ijs, qui suã
vocem in sonum astringunt tenuiorem. Et
strepitus quoque resonandi acutior venit,
quem procul abesse palam est: non enim nisi
per refractionem existere potest. Cum igitur
strepitus ratione, acutum quod velox sit,
tardum autem quod graue, voces è longin-
quo delatas, tardiores videri oporteret, quæ
tamen feruntur, eò tardius omnia mouentur,
quò longius à suo discesserunt principio, tã-
tiusque collabuntur & decidunt. Vtrum igi-
tur qui imitantur, voce exili simulant, & so-
ci tenui agere tentant vocem, quæ se è lon-
gino defert: tenuis autem grauis nō est,
sed exiguis exilisq; vocis proferendæ vsus
grauis est, sed acutus sit necesse est. An non
modo qui imitatur, ea de causa ita simulat,
I verum.

verum etiā strepitus ipsi acutiores existūt.
 Causa verò cur ita sit, q̄ aer qui deferit, stre-
 pitū excitat, & quēadmodū primū illud ob-
 strepit, q̄ aerē mouerit: sic rursus aer subin-
 de mouēdo agat, oportet, vt partim moueat,
 partim moueatur: quò fit, vt cōtinuari stre-
 pitus possit, quippe cūm perpetuē mouent
 mouens succedat, donec omnis conatus mo-
 uendi emarcescat: quæ quidē res in corpori-
 bus non nisi cadere est, cūm scilicet aer non
 amplius impellere vel telum, vel aerē potest.
 Vox enim cōtinua redditur, cūm aer aerem
 propellit: telū autem fertur, cūm corpus ab
 aere mouetur. Hic igitur corpus idem defer-
 tur assiduē, vsq; ad eum finem dū corruat.
 At ibi alius atq; alius aer perpetua vicissi-
 tudine profluit, præcedentēq; subsequēs mi-
 nor est. Itaq; velocius quidem mouetur, sed
 per minus subinde aeris: qua de causa voces
 acutiores è longinquo tenuiores sentimus.
 est enim acutum, quod velocius est, vt amb-
 gendo superius proposuimus. Hæc eadē ca-
 usa est, cur & pueri & egrotātes, acutē, viri at-
 tē & benevalētes grauitervocē emittāt. Cu-
 verò propinquis auribus vox grauior acu-
 tiorue esse minime pateat, & omnino cur si-
 mili proiectis ponderibus nō sit, causa q̄
 iectū illud cūm vnū assiduē sit, identidē as-
 duē fertur: strepitus autē, aer propulsus al-

aer.

aere est. Itaq; fit vt pondus vnū in locū cadere tantūmodo possit: vox autem quoquo versus spargat sese, nō secus ac si proiectum pondus dū fertur, in partes frangatur innúmeras, atq; etiam se retrorsum dispertiat.

7. Cur domus nuper illita magis resonat? An quōd maior refringēdi datur facultas ppter leuitatē. Leuis autem ideo est, quoniā continens adhuc rimisq; immunis penitus extat. Non tamē admodū humidā volo intelligi: nulla enim refractione de limo effici potest. Hæc profectō causa est, cur etiam opus mne tectorium magis resonet. Quinetiam teris immobilitas fortasse aliquid facit: contentus enim, vniuersusq; cū sit, occurrentē lum retorquere vehementius potest.

Quam ob causam si quis dolium & lagenas, & cætera id genus figulina inania obstruat operiatq; domicilia resonare amplius possint: necnō si puteus, vel cisterna, vel alia fouea in domo sit, magis magis que ita necesse est? An quōd ratio resonandi nō si refractione est: sic enim potissimū resonātia reciprocatio nascitur. Ergo puteus & ælibet fouea angustia obtinet, & aerē colligere potest. Dolia cæteraq; fictilia densitate quoq; suæ ambientis formæ præ se feferunt. Itaq; vtraq; de causa illud euenit. Cōca enim oīa magis sonāt, & æs quoq; ob eā rē

1 2 soni

sonitum præcipuè omnium reddit. Nec verò absurdum quòd obruta illud faciūt: vox enim non minus in ima se defert. Denique quoquo versus, atque etiam in orbem fertur putandum est.

9. Cur si vasa quis inania obruerit, facies ut vt magis ædificium resonet? An quòd vasa soliditate, perpetuitatēque sua melius & cōcipiunt & cōtinēt aerem, simulque accidunt vt ictus vehementior effici possit.

10. Cur aqua frigida de eodem profuena vase acutius quàm calida obstrepat? An quòd delatio aquæ frigidæ velocior est: grauior enim frigida est, acutiorem autem strepitum reddit, quæ velocior est. Calor verò & raritate alienat, & elatione. Proximum illud est, quòd faces quoque ardentes ictū faciūt imbecilliores.

11. Cur homini qui vigilauerit vox asperior redditur? An quòd eius corpus ob crudelitatem humescit, maximèque loco superioris vnde caput quoque grauescit. Et cū fauces humore redundant, vocē asperiorē existere necesse est: asperitas enim ob inæqualitatem, grauitas propter obseptionem extortat, retardius enim fertur.

12. Cur cibo ingesto mox tenor frangitur vocis? An quòd membrum illud voci tributum crebro cibi occurso perclusum concalescit

scit, concalescens humorem attrahit, qui ob assumpti cibi humefactionē & largior est & paratior.

13 Quare qui flent vocem mittunt acutiorē, qui rident grauiorem? An quòd alteri suam ob debilitatem parum spiritus mouēt, alteri vehementer intendunt, quòd facit vt spiritus velocius ferri possit: velox autem omnis acutus est, quippe qui ab intento proectus corpore, feratur velociter: contrā qui ridet, resoluitur & debilitatur, itaque vocem grauius edit. Quanquam agri acutam emittunt vocem, parum enim aeris mouent. At verò qui rident nō solum parum, sed etiam cuius mouent: ad hæc qui rident, spiritum calidiorem emittunt, qui flent frigidiorē. Dolor enim refrigeratio pectoris est. Calor itaque multum aeris mouet, ita vt tardē eratur: frigor autem parum ciet. Idem vel in tibijs fieri nouimus. Enimuerò qui spiritum inflant calidiori, multò tardius agunt.

4 Cur pueri cæteraque recens nata animalia vocem reddunt acutiorē, quā quæ perfecta ætate sunt, cum tamen omne acumen vehementia sit? An quòd vox motioeris est, & acutior quæ velocior: facilius autem & velocius parum, quā multum aeris mouetur. Mouetur autem quoties vel à frigore cogitur, vel à calore discernitur. Sed

1 3 cum

cum inspiratio frigida admissio fit, interior
 nimirum aer tantisper cogitur, cum spiritum
 capimus: cumq; exspiratio caloris emissio
 fit, aere sane a calore citato, vox efficit po-
 test: cum enim spiritum reddimus, non cum
 capimus, vocem formamus. Cum autem, no-
 uella calidiora sunt quam vetusta, suosque
 meatus habeant arciores, minus in se, aeris
 possunt continere: cumque calor qui mo-
 ueat, amplior in his insit, res autem quae mo-
 ueatur minor substat, velocius utraque de-
 causa aer moueri potest. At si velocius, vox
 certe acutior dabitur, ob ea ipsa quae antea
 retulimus.

15 Cur vocem qui flent acutiorem emit-
 tunt, qui rident grauiorem? An qui flent in-
 tendendo contrahendoq; os vociferantur:
 itaque prope aere interior corpore inten-
 to mouetur, cumque per os transeat angu-
 stum, ferri velocius potest: utraq; igitur ra-
 tione fit, ut vox acuta edatur. Contra qui ri-
 dent, remisso corpore hiscenteque ore ridet
 Cum igitur ob eam rem late tardeq; profun-
 dant aere merito vocem emittunt grauiorem.

16 Cur vocem reddunt acutam qui experte
 seminis sunt, ut pueri, mulieres, decrepiti
 spadones: grauem autem viri qui firmissimi
 sunt aetate? An ea causa est, quae linea ceteris
 raq; tenuia dimensione vna, dumtaxat sortitur

tur

ur, crassa autē plenaq; plures obtinēt: itaq;
vox etiā tenuis vnam dimēſionem habuerit.
Vnū autē & efficere & mouere, facilius eſt
ī plura. Ergo cūm prādicta illa ſpiritu ha-
beant imbecillū, non niſi parū aeris moueri
ab illo ſpiritu poteſt. Minimus autē eſt, qui
dimēſione vnica cōſtat, quē prādictis ratio-
ibus tenuē eſſe, vocēq; talem ab eo profici-
ci neceſſum eſt: vox autē acuta quæ tenuis
eſt. Igitur qui prolifico illo ſemine carent,
vocē hinc meritō reddunt acutiore. Viri ro-
uſti, quoniā ſpiritu valeant multū aeris in-
itare queunt: quod cū multū ſit, lentē moue-
ur, vocēq; efficit grauiore. Motu enim ve-
loci & tenui, vocē reddi acutā iā cōſtitit, quo
ū neutrū, vt in viro poſſit exiſtere, accidit.

7. Cur voces noſtræ grauioreſ ſint tem-
pore hyberno? An quēd aer interior tunc &
terior craſſior eſt: craſſior autē cūm ſit,
ardius mouetur: itaq; vox grauior non in-
meritō fit. Adde quōd ſompolētiores hyber-
no tēpore ſumus quā eſtiuū, pluſq; tēpo-
re obdormire ſolemus: ſomnus autem facit,
ut membris grauioribus ſimus. Quo igitur
tempore pluſ dormimus quā vigilamus
(quod hybernum profeſſo eſt.) hoc vocem
fici grauiorem, quā qui ē contrario agi-
tur, ratio eſt. Cūm enim tempus vigilandi
quod interuenit breue ſit, habit⁹ corporis q

inter dormiendum committitur, permaneri
vsque ad somni repetitionē nimirū potest.

18 Cur ex potu, vomitu, atque frigore ve-
cem emittimus grauiorem? An faucibus in-
terseptis, quam rem pituita subsistendo cō-
mittit: quippe quæ aliquid fluxionis in ea
detrahat, alijs vomitus, aut potus, alijs præ-
sentis temporis qualitas per obstructionem
fauces reddit angustiores: itaque delatio spi-
ritus tardius agitur: quæ autem tarda dela-
tio est, grauem hæc effici vocem.

19 Cur vox grauior è propinquo magis
quàm è longinquo sentiri potest? An quod
grauior plus quidem aeris mouet, sed nequa-
quam in longitudinem. Ergo à longè mi-
nus sentitur, quoniam per minus spatium se-
deducit: è propinquo autem magis, quoniam
plus aeris sensorium ferit audiendi. Acutus
procul ideo audiri potest, quoniam tenuior
est: tenuē autem omne augeri in longitudi-
nem potest. Dixerim etiam quod motio
quæ vocem reddat acutiorem, velocior est
quod fieri potest, si vt densus, sic angustus
spiritus sit qui aerē mouet. Nam & exigui
aer mobilior est, quippe qui ab angusto me-
ueri queat: & densus plures efficit ictus, qui
strepitum reddant. Licet hoc in musicis per-
spicere instrumentis: fides nanque tenuio-
res cæteris eisdem substantibus acutius con-

onant.

o Cur vox acutior illis esse videtur, qui longius absunt? cum tamen acuminis ratio ita in eo sit ut velocius feratur, & quod longius fertur, moveri tardius soleat. An quod vocis acumen non solum in velocitate motu, sed obstrependi etiam nimia tenuitate consistat. Qui autem longius absunt, vocem tenuiorem excipiunt ob aeris qui motetur exiguitatem: motus enim ita marcescit, utque numerus emarcescens in unitatem elabatur, sic corpus in univiam dimensionem extenuatur, quæ tam in corpore quam in voce tenuitas est.

r Cur vocem acutam & exercitati reddunt debiles? An debiles, quia parum aeris motu: parum autem quam multum velocius fertur. Exercitati vero aerem excitant vehementius. Aer excitus vehementer velocius fertur: acutum autem in voce id est, quod elox in delatione.

Cur vox corrumpi his soleat, qui cibo ingesto clamitarunt? itaque omnes qui vocem exercent, ut histriones, saltatores, & ceteros generis eiusdem, mane ieiunoque ore exercitationem adire licet inspicere. An vocem corrumpi non aliud est, quam membrum spiritus transmeat corrumpi. Quocirca rauci quoque voce corrupta sunt, non quod

l s spiri

spiritus vitiatuſ eſt, qui vocẽ affirmat, ſed quod exaſperata arteria eſt, quæ vehemẽtẽ cõcalfactione exaſpirari maximẽ ſolita eſt. Quamobrẽ neq; qui februnt, neq; qui vehementer febrerũt: ſtatim cũ febris ceſſauerit, cõtare queunt: ſunt enim aſperis nimis ex calore faucibus. Cibis autẽ ſpiritu & laſcivum reddi, & ſeruidũ conſentaneum eſt: quipſa talis autẽ eſt, exulceret arteriam tranſmeando atque exaſperet, ratio eſt, quod cũ incidit, meritò vox deſtrui poteſt.

23. Cur vox cũ aer quidam formatuſ ſit & qui cũ fertur, formam ſæpe illam amittat, echo, id eſt, reſonantia fiat? Cũ enim aer vehementius in aliquod ſolidum offendet, vox non diſſolvitur, ſed eadem expreſſe reciprocantem audimus. An quod refractione eſt, non perfractione: ſic enim cũ rotunda permanet, tum partes ab eo duæ vniſormiter proficiſcuntur, quippe cũ per ſimile angulũ refractione exiſtere ſoleat: itaq; vox reſonandi ſimilis primæ efficitur.

24. Cur cæterorum animalium novella reſcẽſque edita vocem mittunt acutiorem quàm quæ perfectæ ætate ſunt: vituli autẽ graviuſ mugiunt quàm boves perfecti? An quod infans quoque in genere ſimilis fœminæ eiſdem generis eſt: boum autẽ fœminæ graviuſ mugiunt quàm mares, cũ cæteris

ra

et contrario agant; at vituli similiore for-
minis quam maribus sunt, ergo vocē hi gra-
uiorem emittere debent.

5. Quam ob causam paleis in orchestra
parvis, chori vox minor sentiatur? An pro-
pter asperitatem: vox enim pavimento mi-
us læui occurrens, ut minus vna, ita minor
existit, quippe quæ minus continua sit: quo-
modo etiam lux amplior resplendet in læui-
tas, eo quod nihil impedimenti interuenit,
quo interpelletur.

6. Cur sal igni ingestus mouere crepitū
deat? An quia sal parum humoris intra se
continet, q̄ mox à calore ignis conuersum in
spiritum, violentoq; exiliens impetu salem
impit: omne autem quod rumpitur, moue-
re crepitum solet.

7. Cur pueri nonnulli antequam ætas ve-
niat, qua vocabula suo tempore explanare
possint, fari incipiant, & ubi aliquid expres-
dixerint, rursus obmutescant, atque ut
prius degant, quousque solitum tempus lo-
quendi accedat? quæ quidem à plerisq; por-
tenta esse putantur: iam aliquos etiam sta-
tim cum in lucem euenerunt, doctos esse
reperitum est. An magna quidem ex par-
te secundum naturam homines prodeunt,
et illud paucis accidit, sed naturæ ratio-
ne simul hæc contingere ac perfici solent.

Quam

Quamobrem simul & audiunt & vocē emittunt, simul & intelligunt facultate audiendi, & loquuntur & explicant. Euenit tamē interdū ne hæc simul contingant, sed vt alij prius intelligāt, quā membrum id absoluat quo loqui possumus: alij contrā, qui scilicet quæ loquantur intelligere nequeant. Quæ enim audierint, simulatē eadem reddunt: sed cū tempus affuerit, vtroq; iam munere natura fungi incipiant. Quibus autem prius sensus auditus in animo valeant, quā membrum id absoluat quo primo vocem mouemus orationēque condimus, ijs nonnunquam, vbi iam multa intellexerint, facultas quoque membri illius, & absolutio properē contingit, maximē quidem à somno. Cuius rei causa est, quòd somnus data requie tum corpora tota, tum membra singula facit segniora. Sed fieri potest, vt vel ob aliam huiuscemodi mutationem idem eueniat. Complura autem sunt, quæ vt efficere valeamus, breuissimi temporis adiumento opus est, & tamen eadem post modum æquē agere nequaquam possumus. Quoties itaque membrum illud ita se habet, vt liberū absolutūq; sit, efficitur vt q̄ per auditū intelligentiā mouit, id cū pēdet, fluatq; in sensu, remeet, verbū quod reddat. Hinc isobis & carmina, & vocabula sæpenuerò nō ex volūtate occurrūt: & quod prius

rius voluntate petita diximus, eadē postea
non voluntariē dicimus: hinc etiā saepe quæ
ouimus ore explicare non quimus: ita fieri
potest vt pueri aliquid dicant, rursusq; mem
rum, cui fandi data potestas est, redeat ad
iam naturā ac obmutescat, dum tēpus cor
porandi absoluendiq; vltimum veniat.

8. Cur aliqua obstrepunt, mouenturque
abitō, vt arcæ quę nullo mouente, quod sen
sus nouerit, cōcitantur & crepāt, cū tamē
potentius esse debeat, quod mouet, quā qđ
mouetur, quæ eadem quæstio etiā de corru
ptione ac senectute est: quippe cū a re in
sensibili omnia corrumpantur, quæ a tempo
re pereunt. An simile guttis hoc est. & lapidi
bus, quos plantæ emergentes attollunt atq;
eieciunt: nō enim quod vltimū actionis est,
vel attollit vel mouet, sed hæc vniuersa cō
tinuatio efficit: qua quidem re insensibili ac
idit, vt motus ille sensibilis nascatur. Sic
etiam res contenta spatijs sensibilibus tem
poris mouetur, atque in partes digeritur in
sensibiles: vniuersi tamen & continui ratio
ne exultat & motus & obitus. Continuum
autem illud non in instanti temporis, sed in
tempore, quod ab instanti determinatur, si
um profectō est.

9. Quæ de causa oscitantes minus audire
possumus? An quod multum spiritus effluen
tis

tis inter oscitandum aures etiam intrinsecu
 subit, vt motio vel sensu percipi possit, qu
 trudit ad aures, maximeq; post somnū: stre
 pitus autem vel aer, vel aeris affectio est. Ig
 tur cū interior renititur exteriori illi oc
 currenti, efficitur vt motus interioris strepi
 tus, motū exterioris retorqueat atq; offusce
 30 Cur pueri magis quā viri lingua ha
 sitant? An vt etiam manibus pedibūsq; puer
 minus valemus, & infantes ambulandi omni
 no facultate caremus, sic etiam linguae pari
 compotes pueri sumus, & infantes verbū
 nullum referre possumus, sed more brutiori
 animantium vociferamur, videlicet causa im
 becillitatis, quā non solum hæsitationē lingu
 sed etiam balbutiē hæsitationēq; faciat: qui
 pē cū balbitas sit literam quandam expr
 mere non posse, eāq; non quamlibet, sed
 certam: balbuties vel literam prætermittere
 vel syllabam: hæsitas, alteram alteri syllabā
 iungere properē non posse. Quæ quidem o
 mnia imbecillitate eueniunt. Lingua enim
 subministrare intelligentiæ non potest: itē
 dem etiam vinolenti, senēsque afficiuntur
 propter debilitatem: viris autem hæc minū
 usu eueniunt.

31 Cur vox hominum tam metuentium
 quā trepidantium obtremiscere soleat? At
 quod emigrante calore cor concutitur. Nan
 vtrisque

tristisq; & trepidantibus & metuentibus acci-
lit, vt ita afficiantur. Quum cor autem con-
utitur, ictus nequaquam effici vnus potest,
sed plures proficiantur, vt è fidibus laxius
tentis necesse est.

2 Cur vocem homines trepidantes gra-
tem, metuentes acutam reddant? An quò
metuentibus locus cordis refrigeratur, cum
calor deorsum se defert, ita quòd parū aeris
excitare possint: vires enim positæ in calore
sunt. Trepidantibus autem calor loca petit
superiora, vt etiam pudore affectis effert
sem se ad faciem: cuius indicium est quòd
lenius erubescunt. Resoluit igitur, mul-
timq; aeris, quo loquimur, efficit: hic autem
tardè propellitur: tardum verò non nisi gra-
tis in voce est.

Cur nox ad audiendum aptior est quàm
dies? Vtrum (vt Anaxagoras ait) quòd aer in
interdiu stridet à sole concalfactus, & obstre-
t, noctu requiescit, vtpote cum omnis ca-
lor abfuerit. Tunc autem quæq; audiri me-
ris possunt, cum nullus strepitus est. An q
inanius facultas audiendi amplior quàm
lenius datur. Est autem aer interdiu densus,
qui luce radijsq; refertus sit: noctu autem
rarior, & ex eo ignis & radij deciderūt, quæ
corpora esse dixeris. An q corpora multifa-
cia interdiu vim intelligendi dispersiuntur,
inq;

inque res varias deducunt: itaq; clara audiendi eripitur sensio. Et eo quòd omnia die magis quàm noctu agimus, ipsa quoq; intelligentia negocijs corporis impedita est. Sensu autem ubi seiunctus ab intelligentia est, laborem velut insensibilem habet: vnde dictum mens videt, mens audit. At verò noctu cùn noster intuitus omni sit munere liberatus magisq; intelligentia requiescat, meatus aurium vel amplius patens, vel nihilo minus quàm die, vt capax sonorum pariter est, si melius eosdem sonos referre ad intelligentiam potest: quoniam nec ipsa intelligendi vis quippiam agat, nec ab aspectu tentetur vt fieri interdum solet.

34 Cur omnes qui humore prolifico vacent, vt pueri, mulieres, decrepiti & spadones, vocem reddunt acutam, viri autem qui firma ætate sunt, grauiorem? An propter mæbri imbecillitatē, quod mouere aerem solet. Mouet enim exiguum aerem, quod imbecillum est: exiguus velocius fertur: quod velociter fertur, acutum est. An q̄ primus meatus, qua vox permeare solet, omnibus femine vacuis pusillus est: itaq; exiguum proficisci ab eo potest: quòd aera moueat: exiguum verò cùm sit, velociter per amplas superiores fauces fertur. At viris ætate vigētibus hi amplior habetur, vt etiam qui ad testiculo

pe

perlinet: itaque aer plurimus est, qui inde propellitur: tardior ergo cum transeat, merito grauior reddi potest.

Cur homines lingua hæsitantes loqui nequeant voce submissa? An quod offensaculo quodam vox sistitur retineturq; . Sed cum non pares requirantur vires, aut similis motus, cum quicquam non impedit motum, cumq; impedit, enitendum omnino est, vox autem motus est, vocemq; altiore sonant emittere, qui pro viribus conantur. Erro cum ad expellendum quod obstat enitendum, altius eos loqui necesse est, qui lingue huiusmodi vitio tenentur.

Cur iidem illi tripidantes magis quam volenti, hæreant lingua? An quoniam affectus hic similis generi stuporis quam apoplexiam vocamus, parti interiori cuiuspiam tripiendus est, quam partem mouere nequeant impedientem propter suam refrigerationem. Num igitur quod sua natura calidum est, refrigerationem tollit, trepidatio facit. Est enim trepidatio metus quidam, metus autem refrigeratio est.

Cur strepitus extrinsecus magis intus sentitur quam intrinsecus foris? An quia intrinsecus cum vasta, immensaq; adeat spatia, dissipaturq; , vt pars eius vel minimus, vel minus sentiri possit. Extrinsecus vero cum

cùm vox sese in locum arctiorem stabilitatemq; aerem conferat, vniuersa ingreditur itaque cùm maior sit, non immeritò melius potest audiri.

38 Quam ob causam qui lingua hæsitant melancholico habitu constant? An quòd perè sequi imaginationem, non nisi esse melancholicum est. Hæsitantes autem illi talis proculdubio sunt: impetus nanque dicens præruit, anteceditq; facultatem eorù, vtpotè cùm animus visa sequatur. Balbis etiam accidit, hos etenim omnes membra voci accommodata tardiora habere certum est. Iudicium verò quòd tales vinolenti redduntur cùm suas maximè imaginationes, non rationem sequuntur.

39 Cur porrò profit ad vocem sonorantior nam & per dici commodum eadem in re natiuius. An quòd allium quoq; elixum delinit quidem porrum lentitiam quandā obtinet quæ fauces detergere possit.

40 Cur cætera animalia vocem tum acutiorē emittunt, cùm validiora sunt: homines autem cùm inuvalidior est? An quòd homo inuvalidus exiguum aera mouet, aer exiguus lociter permeat, velocitas strepitum reddit acutiorē.

41 Cur melius audimus cùm spiritum continemus, quàm cùm reddimus? itaq; minus

pirare in venatione præcipitur. Vtrum q̄
per venarum elationem vis sentiendi locum
petit superiorem, cum enim dormimus de-
orsum se defert, & crebrius tunc reddimus
quam ducimus spiritum, minimèq; audire
valemus. An etiā sanguis, cum reddimus spi-
ritum, ascendit: itaq; pars superior impletur,
im tamen per inane audiamus. An q̄ efflu-
o strepitus quidem est: hic autē expirando
veniens vim obtundit audiendi.

2. Cur sal exiguus ocyus crepat, & exilit:
chementius autem & crepat, & exilit, qui
senior est? An quod exiguus rumpi celeri-
us potest: haud enim multum id est, q̄ subeat
senis oportet, cum sal ipse totus exiguus sit.
senior autem ille lentius domatur, quod
magis negotij est magnum dirupisse, quam
paruum: crepat parvus parum, quia par-
vus inuehitur ictus: maior magis, quia ma-
gis agitur ictus: crepitus autē ictus est: quod
magis robustius est, magis exilit, quoniam
magis cedit.

Cur si salem eadem magnitudine, qua
dico igni ingestus crepet, nimio inieceris
igni, vel nihil vel minus crepabit? An q̄ pri-
us corrumpitur, quam rumpi possit: co-
ritur enim humor, q̄ consumptus est, cre-
pit quod discissus disruptusq; est.

Cur oscitantes minus audire valemus?

m 2 An

An quodd spiritum intercludimus, qui se aures trusat: indicium quod strepitus in auribus nascitur, cum oscitamus. Circunuentum autem interclususque illis spiritus facit ut minus audiamus: ad hanc vocem oscitantibus quidam oritur, quae vim audiendi interpellare potest: & comprimi vero aures necesse est, quod tunc corpus se distrahit atque intendit.

45 Cur vox cum apta sua natura sit in se, blime efferri, ut quae aer quidem sit, non iniurius sursum, sed superius deorsum melius ascendere potest? An quodd vox aer quidam iunctus humori est, qui pondere humoris gravatus deorsum labitur, non sursum effertur: humoris namque secundum naturam interest ut deorsum feratur, itaque ab imis sursum tiri plenius potest. An hoc voci duntaxat animalium reddi debeat, haec enim non solum humore profluit. Illud vero accidere nimirum vel in ceteris omnibus strependi generibus novimus. Ergo ut visus si superius deorsum prociderit, sursum versus reflectetur: sed si inferius sursum pertenderit, deorsum se flectet: sic vox quae sua natura cogitur sursum ferri, ubi aeri sibi aduerso occurrerit, per vim nequeat eum propellere, qui & asperior & grauior est, reflexa in partem aduersam deorsum se defert. Itaque aer qui ore introitus procurrerit, retorquetur, & ad ima co-

lapsus

ipsum sentiri inferius magis potest. Tale etiam est quod in resonando fieri solet: vocis enim reflexus in partem contrariam agitur.

6 Cur vinolentis potius quam sobrijs frangitur vox soleat? An repletio facit, ut vox celeriter frangi possit: cuius rei argumentum, quod neque chori, neque ludiones statim à prandio, sed ieiuni vocem exercere consuevere: cum ludiones.

7 Cur vocem acutiorem longius audire possumus? An quod vocis acumen velocitas est, moveri autem ocyus solent quæ vehementius feruntur: quæ autem vehementius feruntur, hæc longius ferri possunt.

8 Cur spiritu retento melius audire valeamus? An quod respiratio non nihil strepitus mouet. Merito ergo tunc melius sentimus, cum strepitus minus est: minus autem strepitus tum est, cum spiritum retinemus.

9 Quamobrem lux quæ tenuior, & velocior, & deductior est, corpora penetrare denique non potest, strepitus autem potest? An quod lux recto itinere fertur: itaque si quid rectæ illi obfluentia lucis obtuium sepiat, lucem penitus discludi necesse est. At strepitus quia spiritus est, ferri non recte etiam potest: itaque fit ut strepitum sentire vndique liceat, non tantum quod se recte nostris auribus obtulerit.

m 3 Quare

50 Quare qui rident vocem grauiore emittunt, qui fient acutiorem? An quod corpora intento vox acuta depromitur: infirmum autem quod acutum est. Quæ vtraque in fientibus inesse potius nouimus: sunt enim & intetio re corpore & infirmiori.

51 Quamobrem cum vox aer quidam formatus sit, & sæpius dissoluatur, cum fertur echo autem, id est, resonantia fiat, ictu eius modi aere in solidum quippiam, vox ipsa non dissoluatur, sed expressa eadem percipi potest? An quod aer refringitur, ideoque totum à toto profiscitur. Tum etiam affertur hic non nisi de re simili existit: quippe cum aer reflecti de aere soleat in cauo non de cauo.

52 Quamobrem cum simul vocem multi emittunt, vnusque tantum quantum singuli re mittit, multorum vox illa neque parem voci vnus offert sese, neque longius pro ratione extendit? An quod singuli proximum aerem propinquum hinc, non eundem, nisi paulò tenus: quod simul euenit, ut si multi quidem proijciant lapides sed singula, aut magna eorum pars mittat versus: neque enim ibi longius, aut pro ratione longè lapis vnus deueniet, neque longius cunctorum, quam vnus vox poterit audiri: vox etenim tanta non vnus est, sed multorum. Rectè igitur propinquò vox multi

esse pro ratione videtur, quādoquidem la-
ides quoque illi multi ita videri, atq; idē
sequi possunt: at è longinquo plus qui sin-
ulae sint, sentiri non potest.

Cur trepidātes vocem reddimus grauiorē
metuētes autē acutiorē? quanquam etiā
pudor genere metuēdi continetur. An mul-
tū inter se affectus hi distāt. Quos enim pu-
uit, erubescūt: trepidatio autem pudor qui-
m est. Qui verō metuunt, pallent. Cōstat
itur calorem in metu partem superiorem de-
rere, vt parum aeris prae sua exilitate mo-
re spiritus possit: velociter autē ferri po-
st, quod exiguum est: vocis verō velocitas
on nisi acumen est. Iis contrā, quos puduit
lor partem superiorem, id est, pectus pete-
solet: cuius rei indicium erubescens facies
fert: ampliorem autem aerem amplior po-
ntia mouet. Tardius verō omne fertur, q̃
plius est, tarditasque in vsu vocis non ni-
guitas est.

Quae causa est vt lingua hæsitantes ali-
fi fiant. An membri quo loquimur, refrige-
tio causam habet, & tanquam stupens & at-
ritum membrum id est: itaq; vino, continē-
que oratione cōcassati, verba facilius pos-
nt copulare.

Cur homo solus ex omnium animantiū
mero lingua hæsitans oritur? An quod

solus compos sermonis est, cætera vocem tantum obtinent. Qui autem lingua hæsitât, vocem quidem producant, sed verba copulare sermonemque condere nequeunt.

56 Cur sobrij tempore hyberno vocem acutius mittimus, vinolenti autem æstiuo grauius? An vox acutior, quæ velocior est: velocior autem quæ corpore intento se promittit. Sobriorum verò, hyemæque corpora magis constant quàm vinolentorum, æstatæque: calidiores enim teporesque corpora resoluuntur atque elaxant.

57 Cur homo solus omnium animantium lingua hæsitans prouenire potest? Vtrum etiam mutus solus existit, linguæ autem hæsitatio mutitas quædam est: nec membrum quo loquimur, absolutum habetur. An quòd homo solus compos est sermonis, cætera autem vocem duntaxat sortiuntur: linguæ autem hæsitatio, vt nomen declarat, vnum non est, nec promptam continentemque parit rationem.

58 Cur homini vox serius perfici solet quàm cæteris, quibus data est vocis profectiua facultas? An quòd vocis humanæ generum & discrimina quamplurima sunt: cætera enim animantia literas, vel nullas, vel paucas exprimere possunt. Quod autem summè rarum, plurimisque distinguendum, differens

his est, id tempore longissimo perfici neces-
se est.

19 Cur cætera speciei eiusdem animætes vo-
cem fundunt eandem, homines autem variā
& multiplicem agunt? An hominū etiam vox
vna est, multa autem genera loquendi.

60 Sed cur communis hæc vna hominum
varia est, cæterorum autem simplex? An ho-
mines multas proferre literas possunt, cæte-
ra vel nullā, vel duas, aut tres exprimunt in-
sonas, quæ vocalibus iunctæ locutionem con-
ficiunt. Oratio autem non voce, sed vocis af-
fectionibus significando absoluitur: at vocis
affectiones literæ sunt. Quinetiam pueri nō
ecus ac bestia suas exprimunt appetitiones,
utpote qui nōdum proferre literas possunt.

Cur aspectus corpora penetrare solida
non potest, vox autem potest? An quod aspi-
cendi delatio simplex est, quæ per directum
profluere soleat ad lineam: cuius rei indicatiū
solis radius est, & quod nisi è regione cerne-
re non possimus: vox autem motu multipli-
ferri potest, quippe cum vndiq; liceat au-
dire. Quoties igitur aspectui directus ille im-
editur progressus, eò scilicet, quod res ob-
iecta meatuum incōdita, siue indisposita tur-
ba constipatur, transpicere nequit: at vox,
quoniam quoquoversus profertur, omnia
reoreptat, penetrat, trāslapsa audiri vndiq;
m s potest,

potest, in humoribus tamen facultas transpi-
ciendi oculis data est: voci autem nulla vel
minima, quanquam homo tenuior quam ter-
ra est: quoniam humoris meatus parui, den-
si, cōtinuatique sunt, vt minime aspectus im-
pediatur, quò minus tramite directo ingredi
possit. Hæc eadem causa est, cur etiā per vi-
trum, quòd densissimum est, transpicere li-
ceat: per ferulam, quæ rara solutaque est, nō
liceat: in altero enim meatus respondent in-
ter sese, in altera variant. Nec quicquam iu-
uat amplos esse meatus, nisi rectè ad lineam
positi sint. Vox autem minime in aqua senti-
ri potest, quoniam minus aqua inanit, quā
vt aerem capere, vocemque trāsmittere pos-
sit: vox enim aer quidam est. Haud enim o-
mne rarius permeari se patitur, nisi etiā mea-
tus ei respondeant, quòd permeare conetur,
& congruant, vt vis etiam colligendi & con-
trahendi sese desit, nisi meatus capaces corpō-
rum sint: quanquam quod rarum est, molle
est, & tale vt in seipsum colre possit. Verum
nonnulla præ nimia suortū meatuū angustia
colligi impediuntur, vt vitrum: quippe vt fle-
cti contrahiq; nō queat, quāuis rarius ferula
est, ratione prædicta: vt etiā aqua, & quic-
quid aliud generis eiusdem. Vnde illud quo-
que palam fit, non q̄ rarius rarò, mollique
vel eodem, vel proximo est, id magis in se-
ipsum

ipsum colligi posse, & adduci: causa enim omnibus eadem reddenda est.

62. Cur vox quamuis minor reddatur adinendo, speciem tamen seruat eandem? An quod cum his ipsis miscetur, quæ dempseris. Res autem mista non partim est, partim non est, sed vsquequaq; talis est: æquè igitur quibusdam vndiq; detractis, æquè contrahitur, vt necesse sit simul & minorem esse similem.

3. Quid est quod linguam faciat hæsitare? Vtrum calor efficiat vt procaciores sint: itaque offendendo adherent quasi in salebris, quomodo affici iratos homines nouimus: incedunt enim, incitantur, anhelitant, qui spiritu redundant: igitur præ nimio caloris eruore. Anhelant autem, quoniam frequens spiritus est, nec anticipat, quatenus se tempore respirandi promere possit. An potius contraria, vt loci quo vocem mittimus, refrigeratio causam det, tanquam membrum id attritum obstupefeat: itaq; afficiatur, vt vel cōsulsa si à vino, aut perpetua oratione verba expeditius possint copulare.

4. Cur tempore hyberno voces grauiores redduntur? An quod aer crassior est: talis autem cum sit, motus tardior prouenit, itaq; vox additur grauior. An quod aer per pectus leuius permeat, fauces autem intersepiri, & constringi à frigore, pituitaq; destillate coguntur.

Cur

65 Cur pueri, mulieres, spadones, senesque vocem reddant acutam? An quod motus velocior, qui acutior est. Et cum genus idem fit, motu facilius est quod minus, quam quod plus est. Quamobrem qui firma ætate sunt, plus aeris trahere possunt: plus igitur illud tardius permeans vocem efficit grauiorem. Pueris & spadonibus contrà res euenit, quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideo tremunt, quoniam vocem continere non possunt, quomodo imbecillibus, ac pueris visu venit, cum lignum prælongum parte extrema ceperint: alterum enim extremum quatitur, quia nequeunt superare quod tenent, & vincere: quod idem & trepidantibus hominibus, & metuentibus, & rigentibus causam vocis tremulæ afferre credendum est. Cum enim qui vocem ita emittit, eius calor pulsus ab affectibus illis intrò se colligat maxima ex parte, reliquum quod exiguum extat, vocem continere non potest: quapropter quatitur atque intremit. Vnde artiũ liberalium professores, qui se solitos trepidare nouerunt, principio agunt voce submissa, dum resideant, & stabiliantur: vocem enim exiguam vincere continereque facilius possunt.

Eorum

EORUM QUAE AD RES BE

ne clidas pertinent, Sectio du-

decima, cuius questio-

nes XIII.

CUr suffimenta omnia minus è pro-
pinqno sentire possimus? Vtrum q
odoris delibatio aere temperata validior red-
ditur, vt myrrha medicinalis suauior est. An
contrà agitur, vt ignis vi sua cremandi tollit
odorem, qui per suffitum effluat: & quidem
apud carbones ipsos nihil redolent, longius
verò purius, tenuissimūque fertur quod
oleat.

Cur odores tam suffimentorū quàm flo-
rum minus suaues è proximo sentiantur?
Vtrum vnà cum odore terræ quoque parti-
culæ prodeunt, quæ præ suo pōdere antè cur-
runt, quàm ad sensum odor deueniat: itaque
longius ille syncerum se offert. An neq; cūm
principium proximum est, neque cūm ad-
modum semotum odor abundè effluere po-
est. Nam si proximum, nondum largè ema-
at: si remotissimum, discerpitur,

Arbores reddi odoratas aiunt, in quas cœ-
lestis arcus decubuit. Vtrum verum hoc sit
n falsum? Et si verum, quam ob causam ita
ueniat? ergo nec omnes arbores, nec semper
liquas odorem ita acquirere palam est. Ete-
im sæpe arcus cœlestis constitit, & tamen
arbo

arbores nihil odoris spirarunt, quod quidem
 sensum mouere posset: cumq; odor contrahi
 tur (accidit enim id aliquando, itaq; narra-
 tur) nō in quaq; materie cōtrahi potest. Cau-
 sa verò per accidens ad arcum referenda est,
 præsertim si arcus ipse nulla natura sit, sed
 obtuitus refringendi tantum affectio. Proue-
 nit autē odoris ille affectus, ut dictū iam est,
 non qualitercunq; se materies habeat: neq;
 enim in viridi, neq; in arida: sed in vsta post
 aquam, quæ arcui superuenerit, certam red-
 di suauitatem odoris pastores referūt, maxi-
 meq; vbi aspalathus, aut etiam rhamnus est
 & genus ex ijs aliquod, quorum flos suauiter
 olet. Ratio autē odoris eadem est, quam etiā
 de terra animaduertimus: hæc enim cū fer-
 uet atque inuritur, quod ediderit, principio
 bene olet. Enimuerò quæ par cū humido quē-
 dam in modum recaluerint, odorata reddun-
 tur: humor enim concoqui calore nimirū po-
 test. Qua de causa totius quoq; orbis terra-
 rum, quæ ad solē orientē spectant, odoratio-
 ra exurgunt quàm quæ ad aquilonem: & eo-
 rum ipsorū quæ ad ortum plus vergunt, quā
 quæ ad meridiem, cō quòd loca Syriæ & Ara-
 biæ pleniora sunt, atque terrenosiora, Aphri-
 cæ verò arenosa siticulosaq; nec enim humo-
 rē nimirū inesse oportet (cōcoqui nāq; nimirū
 non potest), nec nullum: sic enim nullus va-
 por

por inde extrinigi potest, & vel in ea materie solet accidere, quæ & nuper cōbusta sit, & tale habeat genus, vt secum odoris ferat suauitatem: quæ quidem res floribus declarari potest, odor enim in eos transmittitur. Sed fieri putant in ijs quibus cœlestis arcus institerit, quoniam nunquam id sine aqua effici potest. Cū enim materies immaduerit, caloreque interiori concoxerit, respirare iam incipit, vaporēq; intra se conceptum emit. Nec verò aquam nimiam accessisse oportet, eluit enim atq; extinguit calorē ab igne niectum, quæ nimia venerit. Quæ autem aquæ post arcum solent incidere, non multæ, sed semper penè mediocres adueniunt: & si colures cōstituerint arcus, aqua non largè, sed sæpe & parcè accedit. Quamobrem non immerito, cū hoc ita fiat, qui rem insignē præter arcum nullam aspicerent, causam odoris illi attribuerent.

Cur flores & suffimenta suauius è lōginquo olent, è propinquo autem herbam aliamotius redolent, alia fumū? An quia calor qui nam natura odoris est, odorataque omnia cauda sunt: calidum autem quodque laue est. itaq; cū longius perineant, odorem defecant suum seceriorem, vendicatūq; ab ceteris tū foliorū, tum fumi, qui vapor aqueus est, odoribus, qui comitentur eum ipsum.

An

An cū in propinquo sunt admista illa, cū
ijs vnā redolent quibus inhærent, atque ita
odorem deprauant.

*ἀπορροῆς
delibatio
nis deflu-
xionis.*

5 Cur omnia plenius olent, cū mouen-
tur? An quod excita plus aeris implent,
quā quiescentia: itaque ocys ad sensum
nostrum odor transmittitur.

6 Cur tempore hyberno minus olfacere
possumus, minimeque per gelu & glaciem?
An quod aer à frigore immobilior reddi-
tur, itaque motus non æquē proficisci à
corpore odorato potest, scilicet propter dif-
ficilem delibationis motum, & aeris, quo in-
uehitur.

7 Cur acrius aromata olent cinere suffi-
ta quā igne, & plenius ac diutius suū ser-
uant odorem, cū cinere suffiuntur? An
quod in cinere minus cōcoqui odor potest,
itaque plenior est. Ignis autem, quod cele-
riter vires eorum domat, & concoquit, odo-
rem cōmutat. Concoctio enim rei cōcoquē-
dæ commutatio est, siue alteratio.

8 Cur rosæ suauius olent quibus umbili-
cus asper, quā quibus læuis? An quod sua-
uius olēt quæ modum cōsecuta sunt suæ na-
turæ. Rosa autem spinosa natura est: ergo
suauissimè ideo olent, quod magis secundū
naturam constiterunt.

9 Cur odores è proximo minus suaves tā
suffi

suffimentorum quàm florum spirant? An quò
ortio terrena vnà cum odore se defert, quæ
t in proximo mista vim hebetat, sic in lon
inquo prona defertur ac decedit. Hinc etiã
ores contusi suum amittunt odorem.

Vtrum odoris natura fumus sit, an aer,
vapor? Hæc enim inter se differunt, quã
terum ab igne, alterum & sine igne effici
potest. Et vtrum à sensu aliquid in res odo
tas proficiscatur, an ab illis in sensum, quò
ra proximũ moueat. At si ab illis aliquid
libaretur, minora certè ob eam rem red
oporteret: nunc autem quæ odoratissima
sunt, hæc potissimum eadem videmus edu
re.

Cur aromata cinere suffita acrius olent
quàm igne? An quòd in cinere minus conco
dit odor potest, itaque plenior est: multum
quoque partis quoque terrenæ respiratur, fu
susque redditur. At ignis terrenum prope
illud rapit: itaque odor purior, ac synce
r sine vlllo fumo ad sensum deuenit. Vn
tiam fit, vt flores triti hebetius oleant:
item enim terrenam vt contritus moue
re potest, sic lentus calor absumere nō pōt.

Cur omnia odorata tam semina quàm
vrinam ciere possint? An quòd cali
dior tenuia sunt: tale autem quodq; vrinã
celenter enim calor inditus ille exte

n naat:

nuat: nec odor ipse aliqua corpulentia concretus est. Nam & quæ non bene olent, velut allia, visui caloris urinam mouent, vel potius vim resoluendi, liquefaciendiq; obtinent. Calida verò semina, quæ bene olent, ideo sunt, quòd odor omnino calore efficitur: foetida sanè inconcocta sunt. Nec solum calida, verum etiam plenè esse concocta debent, quæ prouocatura urinae sint, vna descēdēdo humores possint extenuare.

23 Cur vinum dilutum olerè ocysus definiatur quàm merum? An quòd dilutum imbecillius mero est: quod autem imbecillius est ocysus à quocunque mutatur, quàm quoniam validius. Tum etiam vinum dilutum facilius affici potest quàm merum: quod autem affici facilius potest, id & recipi à quouis, recipere quoduis facilius potest: ita fit vt merum odorum, dilutum inodorum sit.

*E O R V M Q V A E A D R E
malè olidas pertinent, sectio decima
tertia, cuius quæstiones XII.*

1 C V R foetidior urina redditur, quòd diutius in corpore manserit, sterco autem minus? An quòd sterco quò diutius retentum sit, eò magis siccatur: quòd autem siccius est, minus id putredini patet: urina contrà effici crassior solet, recensque potius ingestæ similior est.

Cur esculenta malè olida minimè his
olere videntur, qui illa ederunt? An quòd
olfactum peruium ad palatum habemus, id
circo sensus hic properè impletur: itaque
interiorem odorem æquè amplius per-
cipere potest. Principiò enim omnes senti-
re queunt: vbi autem tetigerunt, non insu-
per possunt, quasi iam res consociata nati-
uræ reddatur, & exterior similis ille obla-
tus delitescit obtentu interioris.

Cur flores confusi deterius olent? An quòd
pars terrena, quæ fiori inhæret, odori per-
noscens sese, vim hebetat odorandi.

Cur animantium nullum suauiter olet,
excepta panthera? quæ etiam ipsa non nisi
est ijs ita olet: ferunt enim suauem illis olè-
m ab hac respirari. Stirpium autem mul-
tæ & integræ bene olent, & corruptæ ac ari-
tæ magis magisque suauem reddunt odo-
rem. Vtrum quòd mali odoris causa, cru-
tas quædam excrementi est: quamobrem
odores etiam aliqui, atque aliquando ita
olent. Sed è morbo maximè vitiantur, qui
is tales esse non solent: & flatus etiam ru-
sque crudorum foedius olent: quam can-
causam de cæteris quoq; pportione ani-
aduertisse oportet: proportionem inquam,
quòd animalium carne vacantiū generi æst-
andū aliquid est, quòd carnis vice habeat:

n. 2 nam

nam excrementum crudum, vel in hoc esse nouimus. Hoc igitur & viuis causæ fœdi habitus est, & mortuis cum putrescit. Quam ob rem pingue, os, pilus, fœdum nunquam redundunt odorem, scilicet illam ob causam, quod pingue cōcoctum est, ossa & pili humore vacant. At genus plantarum nullum intra se contrahit excrementum. An etiam plantis aliquid inest: sed quia sicca & calida sunt natura, humor eorum non feculentus est, sed concoqui expeditius potest. Cōstat hoc etiam plagis terræ, quæ ut feruentiores, sic odoratiores sunt, ut Syria, ut Arabia: & muneribus earundem regionum, quæ sicca & calida nouimus, hoc idem probari potest: nullam autem sentire putredinem possunt, quæ huiusmodi sunt. At animalium genus tale non est: itaque excrementa eius cruda fœtidaque sunt, flatūsque itidem olent. Peremptis quoque animantibus humor putret, plantis minimè: quippe cum humore plantarum genus haudquaquam redundet.

3 Quam ob causam res malè olidæ grauius olent cum calent, quam cum frigent? An natura odoris vapor quidam, & delatio est, quæ calore existunt: motus etenim quidam sunt, calor autem mouendi vim obtinet: frigus contrà efficit ut res consistat & contrahatur: deorsum etiam refrigerata omnia fu-

ru

untur. Calor autē odorēsque omnes sursum
eruntur, tum quia siti in aere sunt, tū quia
ensorium eorum suprà non infrà habetur,
quippe cū odor ad cerebrū penetrans mo-
ere soleat sensuionem.

Cur si quis allia ederit, vrinam redolen-
tem allium reddet? cū tamen alia pleraque
odoris vehementioris ingesta, nihil in suā
ualitatem vrinam possint cōuertere. Vtrū
t quibusdam scholæ Heracliteæ placet, quod si
ut in vniuerso, ita etiam in corpore nostro
expiratur, deinde vapor denuò concrescit,
ibi humor, sic vrina hic est: exhalatio au-
tē alimenti vbi reuertit vnde prodierat, odo-
re eundē non immeritò recipit, quippe quæ
lud reddat, in quod sese cōmutarit. An si ita
set, cetera quoque idem facere deberent, quæ
ehementem spirant odorem. Nunc autem
nullum hoc posse efficere nouimus: ad hæc
apor qui postea concrescit, non ad statum
ristinum redit. Verbi causa, si vapor vini
thalarit, non postmodum in vinum cōcre-
it, sed in aquam: ita falsum id etiam illi re-
runt. Ergo allium solum ex omnium nu-
ero, quæ odorem simul & vehementem, &
rinæ mouentem reddunt, inflare ventrem
feriorem potest: cetera enim vel sursum
onere spiritum solent, vt radícula, vel vri-
am citare non queunt. Allium verò tria

nimirum hæc facit, vt & vrina augeatur, & spiritus excitetur, isque deorsum nõ sursum quæ quidem situs vesicæ testiculorumque ideo sentit, quod & in vicino est, & spiritui opportunior habetur, vt tentigo abundè declarat. Constat igitur vt excrementum alij omnium maximè huiusmodi ad vesicam possit vnà cum spiritu deuenire, quod permiscens sese odorem plenè vrinæ cõmittat.

7 Quam ob causam ora hominum qui nihil ederint, sed ieiunarint, grauius olent, (quod ieiunam graueolentiam appellant) eorum autem qui aliquid ederint non olent, cum tuamen eorum magis olere debeant? An quòd ventre inani, minùsque agitato aer factus calidior, spiritum excrementaque pituitosum sua immobilitate putrefacere potest: calidior rem autem effici argumentum est, quod vestitum parere ieiuniũ solet. At vbi ederimus odor ciborum grauem illam olentiam offuscet, vt maior minorem: calor enim cibi calorem præcedentem illum exuperat, ita vtnihil affici possit.

8 Cur alæ omnium maximè partium nostri corporis malè olent? Vtrum quod omnium minimè respirare possunt: malus autè odor locis huiusmodi cõtrahi maximè solet, quoniam putredo quiete interioris qualitatis consistit. An ideo quod immobiles in exercitatuque

habentur.

Cur homines qui virus redolent hirci, cædus oleant cum se odorificè vnguentant? An hoc in multis accidere solet, vnt cum acido dulce commistum est, dulcius totum exultat: tum etiam omnes postquam odorauerunt, grauius olent: vnguentum autem concalfaciendi vim habet, itaque sudorem potest prouocare.

Cur hominum incuruorum gibborumque halitus grauior ac fædior est? An quòd vntus pulmonì accommodatus, conclusus reflexusque à sua proceritate est: itaque spiritum transmittere expeditè nequit, sed euehit vt vapor ac spiritus amplius interclusus putrescat.

Cur vnguentorum magna pars sudori permixta malè olet, aliqua verò suauior redolitur, aut nihil deterior? An quæ motu tractatque commutari solent, hæc deteriora adduntur: quæ autem eadem persistere possunt, hæc suauius redolent. At sunt quæ resistere queunt, quomodo etiã florum, quibus flores cõficiuntur: alij contusi vel cõcalfacti, vel excitati exolescunt, vt violæ albæ: alij sibi similes, vt rosæ. Et vnguentorū igitur quæ ex herbis huiusmodi sunt, cõmutari vtiq; possunt: quæ non sunt, nequeunt: vnde rosarum cõmutari minimè nouimus. Et quidē

n 4 quò

quò sudores foedius olent, eò grauius vnguentum quoq; redolere videtur, quoniam rei sibi contrariae se permiscet: vt mel cum sale non magis, sed minus dulce sentimus.

12 Cur omnia plenius olent cum mouentur? An quòd aera implent, itaque odor citius ad sensum reducitur.

DE ORVM QVAE AD REGIONUM habitus pertinent, sectio decima-quarta, cuius quaestiones XVI.

1 CUR efferis & moribus & aspectibus sunt, qui in nimio vel aestu vel frigore colunt? An eadem causa est: optima enim temperies non corporis solum, verum etiam intelligentiae hominis prodest: excessus autem omnes dimouent, & vt corporis, ita etiam mentis temperamentum peruertunt.

2 Cur frumentum in Ponto frigori expozitum diu reseruari integrum potest? An propterea quia humor alienus vnà cum calore euanescit, vt in vnis fieri nouimus: alia enim frigore, alia calore exhalant.

3 Cur potius in frigidissimis terris ardores febrium fiant? An quòd frigus calore totus intus circumobsistit: cuius rei contrarium aestiuo tempore agitur: partes nanque internae frigidiores redduntur: ardor autem exterioris est: ergo partibus refrigeratis exterioribus

us, caloris copia interiores redundant.

Cur blæsis pedibus Aethiopes sunt & Aegyptij? An quemadmodū ligna, ita etiā corpora animantium deprauari à calore solent: quòd etiam pili declarant, quos illi crispiores quàm ceteri gerunt: crispitudo nāq; veluti pilorum blæfitas est.

Cur temporibus austrinis initus foeminae potius generant? An quòd largior humor tardius crassescit: austrinis autem humor temperamenti facit, vt semen reddatur humidius.

Cur locis palustribus vlcera capitis curari celeriter possunt, crurium autem tardè? An quòd humor est grauis, quia terrenus est: omne autem graue tendit deorsum: ergo vlcera superiora concoctioni sunt opportuniore, quoniam humor delapsus ad ima est: inferiora autem ipsa multo excremento, putrefactūque facili redundant.

Cur qui loca edita apertaue colunt, tardius senescunt: qui autem caua & palustria incolunt? An senectus quædam putredo est: putret autem quod quiescit: nullo modo autem minus ita afficitur quod mouetur, vt aqua profluens & conclusa: igitur vt locis editis per vndique afflante spiritu agitur, ita canis manet immotus. Ad hæc locis apertis putrescit, ac diuersus assiduè propter agitationem

n. 5 aer

aer habetur, palustribus impurus,, idēq
semper emarcescit.

8 Cur timidi sunt qui loca feruida incolunt, fortes qui gelida? An quòd natura cōtrà, quàm loca & tempora se habet, quoniam si se similem ageret, citò periret. Sunt autē fortes, qui calida sunt natura: timidi qui ex angues refrigeratīque sunt. Fit igitur, ut qui loca inhabitant calida, refrigerētur, qui frigida concalescant: vtrique tamen corpore magno adoleſcunt, eò quòd qui frigida colunt, insito calore abundant: qui calida, calore loci refouentur: quippe cū in calidis & calore incrementū sequatur: frigus autē vni astringendi cōstipādique habeat. Cū igitur alteri principium inter se vehemens astringendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediuntur, meritò vtrique augeri possunt plenius. Homines nostræ regionis augeri idèò minus possunt, quòd & principium illud in se imbecillius continent, & frigore aliquantisper constipantur.

9 Cur diutius viuunt qui locis calidis suadegunt ætatem? An quia natura sunt siccior: firmitus autem diuturniusque, quod siccior est: mors autem putredo quædam est. An quòd mors caloris interioris refrigeratio est. Refrigerari autem omnia solent ambientis aeris qualitate, qui ut locis calidis calet,

alet, sic frigidis friget: itaque interiorem calorem oculis magisq; corrumpit.

Quam ob causam qui calida loca habitant, vivere diutius possint? An quòd humorem caloremque amplius seruant, quam rerum interitus mors est.

Cur locis palustribus effici somnolentiores solemus? An quòd magis in his ipsis refrigeramur: refrigeratio autem cum requies quædam sit, somnum nobis conciliat, cui inter quiescendum solet accidere.

Cur qui in nauibus degunt, quauis in aqua, coloratiores tamen sunt, quam qui paludibus? An loca commodè aspiratorum coloris præbere hilaritatem possunt. Paludosos autem humor efficit cum putrescit, quod enervare immobilitatis causa solet: quàm subpallidi sunt, qui loca palustria incolunt.

Cur locis hybernis æstus fieri vehementiores quàm tepidis soleant? Vtrum propter humidum aeris humorem. Enimuerò caloris vera eiusdem aqua reddi potest calidior etiam aer: ergo aer quoq; humidior acrius, etiam tepidus ille recalescere potest. An nõ calidior aer locis huiusmodi est, sed esse ob vehementiam qualitatis contrariæ videtur, modo sol cum è nube illuxit, calidior est ob contactum umbræ videtur.

Qua

14 Qua de causa qui meridiem versus habitant, nigris oculis potius nascuntur? An quod ut oculi cæsi calor interioris exuperantia redduntur, sic eiusdem absentia nigri efficiuntur, ut Empedocli etiam placet. Ergo quemadmodum qui aquilonem versus positi sunt, oculis cæsijs ideò nascuntur quod calor interior effluere à frigore exteriori vetatur: ita qui ad meridiem vergunt continent quidem suum humorem propter aeris circumfusi teporem obuium, sed calorem continere non queunt, quod nihil extrinsecus est quod obsepiat atque arceat. Itaque humor qui relinquitur, nigrescit: lucis enim absentia omnia obfuscari, opacarique solent. An reliqui corporis colores oculorum color imitatur: itaque qui aquilonem versus inhabitant, ut ipsi albo corpore sunt, sic oculos quoque cæsijs habent: huius enim color propè album est: & qui ad meridiem sunt, ut ipsi nigri, ita etiam oculos nigros sortiuntur.

15 Cur locis calidis homines sapientiores sunt quàm frigidis? Vtrum eadem de causa, qua etiam senes quàm iuvenes sapientiores: etenim qui sedes frigidas habent, frigore loci obsistente, longè calidiores quàm si sint natura, redduntur: itaque vinolentis alio modo similes esse videntur, nec ingenio

len

nt, quo prospiciant, rerumque rationes in-
 quirāt, sed fortes, fidentes, sperantesq; sunt.
 Contra qui loca calida habitāt, sobrij pro-
 terea sunt, quia possunt satis refrigerari.
 it autem quaque in re, vt qui metuunt ma-
 is, quā qui confidunt, velint inquirere:
 aq; magis valeant inuenire. An quod anti-
 uius genus hoc hominum est, cæteri enim
 euiue perierunt, ita vt tanquam iuuenes
 nt ad senes, qui loca habitāt frigida, ad eos
 ui calida colunt.

Cur timidi, qui loca habitant calida:
 ortes, qui frigida? An quod natura contrā
 uām loca & tempora se habet: quoniam si
 similem ageret, periret breui. Fortes au-
 m sunt, qui natura calida constant: timidi
 i frigidi sunt. Accidit ergo vt qui calida
 lunt, refrigerari nimirum possint. Cūm
 im solum rarūmq; corpus eorum sit, ca-
 r foras profluere potest: qui autem in fri-
 dis sedent, sua concalescunt natura, quod à
 gire exteriori caro densetur, cuius densi-
 te calor colligi intus potest.

*ORVM QVAE AD RES MA-
 thematicas pertinent, & ad caelestia, sectio
 decimaquinta, cuius quaestiones XII.*

CV R linea de angulo ducta in angu-
 lū, sola ex oībus quæ figuras rectis
 nstantes lineis bipartito secant, diameter

vocitata est? An quæ diameter, ut nomen designat, duas in partes figuram æquè dimetiendo digere, nihilo destruens quæ subiaceret mæfurandū. Ergo quæ per cōmissuras, hoc est angulos diuidit, appellanda diameter est quoniam hæc figuram non destruat, sed dicitur: quomodo faciunt, qui vasa militaria partitiuntur. At quæ per lineas secatur, figuram cōpositam destruit: angulis etenim constantibus quæ rectis lineis continentur.

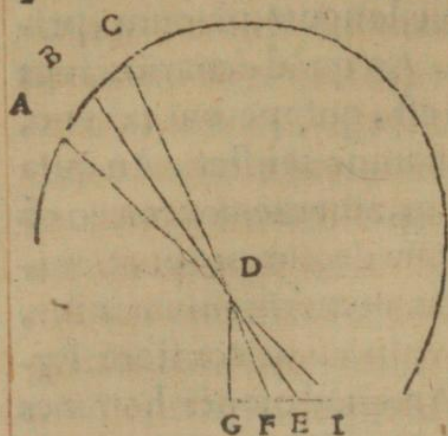
2 Cur diameter appellata est? Vtrum quoniam niam sola bipartito figuram diuidat. An quod sola figuram secatur per partes siue membra quibus inflexa coarctatur, cum ceteræ per hanc rera diuidant.

3 Cur homines omnes tam barbari quam greci ad decem usque enumerare consueverint, non ad aliquem alium numerum, ut ducenta, quatuor, quinque, tum repetendo, vnde quinque duo quinque, sicut vndecim, duodecim: nec verò ultra denarium numerum celebrantes, inde replicare incipiunt? est enim numerus quisque, quod præcedit, ac vnum, aut duo, & deinceps quantitas aliqua: enumerant enim statuto termino denarij numerum. Haud enim fortè casuque id facere semper omnibusque in rebus putari debent, cum non fortuna, sed naturalis res sit, quæ semper atque ubique effici soleat. Vtrum quod perfecte

lus numerus denarius fit: continet enim omnia numerandi genera, ut par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, primum compositum. An quod denarius fons etque principium est, quippe qui ex uno, duobus, tribus, & quatuor constet. An quia corpora quę feruntur, numero nouenario continentur. An quoniam decem proportionibus, quatuor cubales numeri consumantur, quibus numeris vniuersum constare Pythagoreis placet. An quod omnes homines digitis decem lege naturali creantur: itaque omni numeri calculos quasi adipiscentes, hac eadem multitudine cętera quoque enumerant. Quia gens quędam Thracum ad quatuor numerandi seriem terminat, eò quod amplius meminisse modo puerorum non potest, neque sum habet rerum multarum.

Quamobrem cum sol eodem cum vigore feratur, non pari tempore idem incrementum, decrementumque umbrarum exultat? An quod anguli, quos radij sub æquis circumferentię spatijs ad res conspectas effluunt, æquales inter se omnes consistunt: quod illi æquales sunt, eductos quoque inde equales esse necesse est, scilicet quos radij faciant in triangulo, qui radio primo, & re conspecta, & umbra continetur. At si anguli æquales inter se sint, radium ab re conspecta, &

& prolapsus longius maiorem esse propinquior
quorem necesse est: quod pro certo recipimus.

Igitur tota
circunferentiam in
partes quasuis a
quas inter se d
geramus. Sit qu
res conspectui o
uia G, cum itaque
sol in G ingruen
de A, umbram in
G I aliquam rect

det, radius in I prolatur necesse est. V
verò ad B deuenit, radius inde proficiscend
intra G I, radium decideret, ac rursus cum id
ad C se contulerit, pari modo suum radium
mitteret: aliter efficeret profectò, ut linea recta
rectam partibus duabus contingat. Cùm
ergo A B circunferentia æqualis B C circun
ferentia sit, anguli quoque illis subiecti apud
D, æquales inter se constant, quippe qui a
centrum se colligant. Qui autem in triang
lo habentur, æquales illis D angulis prouen
niunt, utpote qui se per verticem illis iun
gant. Ergo cùm totus angulus in æqua sece
tur, angulus D E maior, quàm E F angulo
G est. Pari modo vel cæteri anguli se habe
bunt, quos radij à circunferentia profecti
reddiderint. Simulque etiam constat um
bram

bram

ram meridiæ minimam esse necessario, minimasque tum effici accessiones, quippe cum sol meridiæ maximè è perpendiculo se nobis exhibeat. Aestus quoque meridiæ accenditur, tum ob eam, quam modo diximus causam, tum etiam, quòd omnis spiritus cessat: tunc enim spiritus excitari solet, cum sol aerem terræ familiarem discerit. Quòd si sol cum medium cælum proeruat, minus id faciat, meritò noctes mediae, quæ meridiæ à spiritu silent.

Cum sol per quadrilatera profluens, non rectis lineis figuram describit, sed circulum format, ut in cratibus patet? An quòd aspectum procidentia turbine agitur: turbine basis in orbem se colligit: quamobrem quocunque radij solis incurrerint, nitentur circulares apparent. An quòd solis quoque figuram rectis lineis contineri neesse est: siquidem radij recti proveniunt. Cum enim rectè in rectam incidunt figuram, rectis contentam lineis formant: quod rectè in radijs accidit: ad rectam enim cratibus sese trūdunt, aut ad quodlibet, per quòd possunt transilucere: ac ipsi recti proculdubio non cadunt, itaque procidere ad rectam debuerunt. Cum quia radij qui de aspectibus ad exteriorem linearum rectarum discinduntur, imbecillius admodum sunt, idcirco anguli concerni

non

non possunt, sed quantum recti in turbin
sit, hoc tantum rectam agere potest: reli
quum non potest, sed conculcati aspectus, i
discretique latitant: nec mirum, cum multo
videre nullo pacto possimus, quamuis non
atro attinguntur aspectu, ut ea quæ tenebris
opacant: proximum est, cum quadratum sp
ciem multianguli repræsentat, atque etiam
circuli, si amplius remoueat. Cum enim
aspectus procidentia turbinis specie figure
tur, quoties figura vltius seposita est, asp
ectus qui se in angulos spargunt, quoniam
imbecilli & pauci sunt, rem assequi ne
queunt: qui autem mediam in partem con
currunt, hi nimirum persistere possunt, v
pote vniuersi & validi. Ergo cum figura
propè posita est, anguli quoque aspici po
sunt, aucto interuallo non possunt. Quan
obrem circularis etiam linea remota recta
esse videtur, & luna rectis contineri die octo
uo videtur, si aspectus non latitudinem, sed
lineam circūdantem ineant. Ut enim cum
circunferentia propè posita est, quāto pa
altera orbis quā altera propius sit, aspectu
discernere potest: ita cum procul abest, re
ctè sentire non potest, sed ex æquo partium
situ cernere sibi videtur: itaque rectam etiam
iudicat.

6 Cur lunam quæ in sphaeræ faciem con

globatur, rectam cum semiplena est, cernimus? An quoniam eodem in plano aspectus noster versatur, & circuli ambitus, quem lunæ sol ingruens facit: quod cum agitur, sol ecia linea videtur. Cum enim quod suum spectum sphaeræ admouerit, orbem videre necesse sit, luna autem sphaeræ faciem gerat, amq; sol aspiciat, orbis profectò id esse de-
et, quod à sole efficitur. Hic ergo cum è re-
sione se nobis præbet, totus videtur: itaque
lenilunium iam apparet. Cum autem mu-
tur, & præterit, propter solis discessum
ortio eius aspici potest: itaque fit, vt luna
tera parte recta videatur, cum altera or-
m colligat, quoniam hemisphaerium aspe-
ui ex aduerso positum est, q̃ semicirculum
præsentarit. Semper enim aspectui obuia
na est: quoties tamen sol radios admouerit
os, aspici nequit. Repletur post diē octauū
medio, quia paulatim euadens, orbē nobis
hibet propēsiore. Cumq; ita circulus aspe-
si se opponit, sectionē turbīnis imitatur,
uatur in cornua iam sole dimoto. Vbi e-
in circumferētia solis ad puncta deuenerit
ma, per quā orbis æqua portione secari
etur, circumferētia ipsius orbis apparet.
on enim insuper ex aduerso oculis est,
nam præterire incoepit. Quod cum ita
tur, ac circulus siue orbis per eadē duca-

3° in xi 71-
as, è re-
gione, ex
aduerso.

tur puncta, curuari in cornua necesse est: pars enim aliqua orbis prioris aduersi protinus aspectui se obducit, vt de parte lucida abscindi aliquid possit. Tum etiam extrema in eodem persistunt, vt curuari in cornua necesse sit: sed tamen plus minusue, pro solis dimotione: cum enim sol dimouet sese, circulus quoque in eadem reuertitur puncta: quippe cum fieri possit, vt infinitum numero inclinetur: siquidem summi circuli per eadem puncta describi facile infiniti possunt.

7 Cur sol & luna plana esse videtur, cum tamen conglobari in sphaeram certum sit? An vt plura, quorum quodnam plus minusue distet, incertum sit, æque posita esse videtur: sic etiam quod partes obtinet, nisi color varior adsit, partes ex æquo omnes collocatas habere videri necessum est: quod autem ex æquo aspectu obuiam sit, idem æquabile compositum & planum necesse est.

8 Cur sol oriens atq; occidens umbras efficit longas: efferens se, minores: obtinet cœli medium, minimas? An quod oriens principio umbram terræ æque distante reddit, ac infinitam penè protrahit: deinde longam, atque ita minorem subinde, quia linea quæ recta de puncto superiori excutitur, interius per diminutiones assiduas

lit. Gnomon A B.

Sol vbi c & vbi d

. Radius igitur c

x c proficiscens,

e f exterius pro-

idit, quā radius

e. At umbra B

sole superiori

xistit: umbra au

tem B F inferiori.

ergo quò sol su-

erior fuerit, eò

minor umbra ex-

stabit, minimā-

ue tūc erit, cūm

sol super capita nostra versabitur.

Cur umbræ lunæ maiores, quā solis sint

in eodem perueniant perpendiculo? An

quòd sol superior quā luna est: itaque ra-

dius qui de superiori prodierit, inferius ca-

tere necesse est. Gnomon A D, luna B, sol c,

lunæ radius B F. Ergo umbra lunæ D F se-

retur. Solis radius c E. Ergo umbram D E

tere necesse est.

Cur deficiente sole, si quis per cribrum,

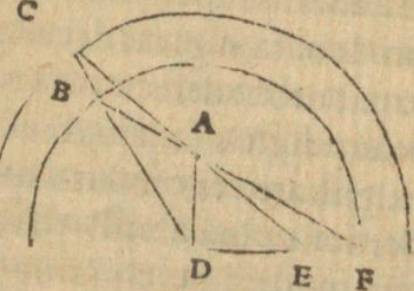
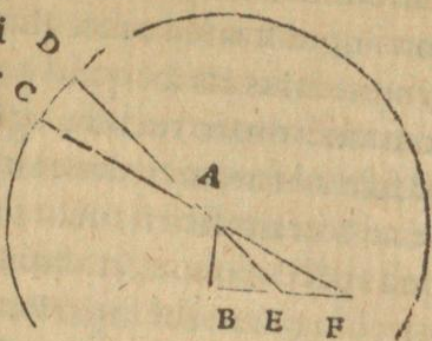
frondes veluti platani, vel alicuius ex cę

is latifolijs, aut digitis manuum inuicem

plexis inspiciat, splendores specie lunæ

indum completæ incernat? An quòd quę-

o 3 admo

admodum cùm per angulatum foramen lux non angulata, sed orbiculata, turbinatâque prodit: cuius ratio, quòd gemino directèque commuonato turbine agitur, id est, eo qui de sole ad foramen deuenit, & qui de foramine ad terram: sic etiam in solis defectu, figura qua radij veniat, vt diximus, innotescit. Ergo cùm pars orbi superiori detrahitur, quod ex aduerso super terram eluxerit, speciem illam lunatam gerat necesse est: quippe cùm prout orbis defecit, ita radij profluere debeant: digitis tamen, & cribris, pro foraminû exiguitate, res certius explicatur, quàm cùm per foramina ampliora transmittitur. Lunatam autem idem percipi non potest, neque deficiente, neque incremente, neque decrescete: quia eius extrema non plenè splendent, sed medio potissimum lucet. Lunatam autem illam, minutamque faciem, medio astringi ex quo manifestum est.

II Cur sol nunquam cœlo in medio geminatur, nec supra se faciem illam ostendit secundam, sed ex lateribus tantum? An quòd tum geminari sol potest, cùm solem versus aspectus refringitur. Aeris autem concrescētis illa soliditas, cui aspectus incurrens refringitur, neq; prope solem, neque procul efficere potest: nam si propè sit, resoluetur à sole: si procul, aspectus refringi nō poterit: cùm e

nin

nim longè de paruo speculo remect, imbecil
us reddetur: quamobrem aera quoq; fieri
non potest è regione. Quòd si suprà, & in pro
inquo inchoatur, à solis feruore dissoluitur
in procul, aspectus minor euadet: sed si in la
ere, tunc nimirum feruari integer poterit,
umodo speculum ita distet, vt nec solis fer
ore absumi possit, & aspectus vniuersus re
irrat. Nam si in terra sparsus feratur, deue
ire ad solem non potest: sub sole etiam fieri
non potest, quia si prope terrā extiterit, con
umitur feruore: si autem suprà, cœlo in me
dio aspectus distrahetur, & euanescet. Deni
que nec è la ere quidem effici illud potest, cū
sol cœli vmbilicum perreptat. Quoniam si
pectus admodum feratur in terrā, exiguus
speculum veniet: itaque refractus omni
imbecillus recedet.

Cur solis vmbra extremum tremere vi
atur? Haud enim quia sol fertur, idcirco id
tremiscit: nam fieri non potest, vt sol in
ortes moueatur contrarias: tremore au
m fieri ita manifestū est. Ad hæc, mutatio
vmbra incerta est, quomodo etiam solis ip
s progressio latet. An ideò moueri videtur
hæc corpuscula contenta in aere agitan
p, quæ vulgò ramenta nominantur, conspi
a in solis radijs, qui transmeant per fene
as: hæc enim moueri solent etiam sine vl

lo spiritu. Ergo cùm vicissim, modo de vmbra in lucem, modo de luce in vmbra moueantur assiduè, terminus quoque lucis ac vmbrae communis continuò moueri videtur. Partim enim veluti vmbra, partim lucem sua ipsa mutatione efficiunt: itaque moueri vmbra videtur, cùm non hæc, sed illa hūc in modum soleant agitari.

eorum quæ ad res in-

animatas pertinent, sectio de-

cima sexta, cuius quæ-

stiones XIII.

I C V R basis bullarū candida aquæ insidit, & si soli exposta est, nullam efficit vmbra? sed reliquum quidem vmbella corpus vmbra facit: basis autem sola non facit, sed circum à sole vndique cingitur. Et quod longè mirabilius est, nec si lignum per aquam in sole apposueris, vmbra ligni continua exultabit, sed iuxta basim bullæ à solis luce secabitur. Quòd si vmbra est quod à sole non aspicitur, sequetur porrò vt moles bullæ circum tota aspici possit, quod nunquam fieri posse in opticis, id est, aspectuum rationibus, demonstratur: quippe cùm ne minimum quidem à maximo totum circum aspicere possit.

Cur

Cur bullæ specie hemisphærij exurgere
solent? An quòd tanquam de centro in aera
ursum æqualiter circum vndique adnitun-
tur: quo quidem modo hemisphærium exur-
at necesse. Portio autem sphæræ inferior a-
quæ planitie abscinditur, in qua scilicet cen-
trum situm est.

Cur in magnitudinibus, quæ profundita-
te sunt inæquali, accidit, vt si partem moueas
leuiorem, circumferatur quod iacitur: vt in
balis fieri opplumbatis videmus, si quis par-
tem leuiorem ad se verrens proijciat? An quòd
non fieri non potest, vt grauius æquè ac leuius
trahatur, cum eisdem viribus iactum est: sed
cum totum quidem moueri necesse sit: fieri
erò non possit, vt æquè omni ex parte mo-
ueatur, sequitur prorsus, vt si parili celerita-
te ferantur, eandem lineam peragant: sin au-
tem alterum altero feratur celerius, circulo
periri necesse sit, cum hoc solo in genere figu-
re efficiatur, vt puncta eadem subalterna li-
neas inæquales possint eodem tempore per-
currere.

Cur ea quæ in terram cadunt atque resi-
stunt, angulos ad planitiem reddant similes
utraq; ex parte puncti, quo planum tetige-
runt? An quòd omnia sua natura ad rectam li-
neam feruntur. Quæ igitur in locum æqua-
lem deciderant, vbi ex perpendiculo diame-

o s tròq;

tróque sese plano impegerint, pares angulos ideo faciunt suo resultu, quod æqua diameter diuidit. Quæ autem in latera corruunt, quoniam non perpendicularo, sed puncto superiori locum feriant, accidit, vt repulsa loco dicto contrariâ in partem se conferant rotunda quidem, q̃ delapsa protinus in aduersum sui appulsus sese euoluunt, siue qui p̃scat eorum medium, seu locum soleat permittare. Rectis verò compacta lineis, quod perpendicularum eorum in partem priorem adductum retorquetur: vt his accidit, quibus autem pars inferior raditur, aut colei violantur: hancque omnes aduersam in partem retrorsumque corruunt: quoniam eorum perpendicularum æquatur, p̃cedet, atque priorem in partem expellitur: contrarium enim in his retrorsum deorsumque his accidit. Cùm autem deorsum ferantur, grauiora esse fatendum est. Quod igitur his casus idem resultantibus latius euenit, ergo in angulum rectum neutrum eorum resultant, eò quod perpendicularum pondere bipartito diuidit corpora quæ feruntur. Fieri autem non potest, vt plura perpendiculara idem ad planum existant, quibus illa secentur: quod scilicet ita accideret, perpendicularum dum resiliunt, oriretur, vltrem delatam planum offendit, diuidendumque rursus secundo perpendicularo foret.

Quæ

Quocirca primo illo perpendiculo quo fe-
batur, secare necesse est. Sed cum aduer-
im quidem in partem feratur, rectum verò
in angulum non feratur reliquum est, ut a-
tus reddatur angulus parte altera puncti,
mod plano incurrerit. Aduersorum enim in
r sese angulorum terminus rectus angu-
is est.

Cur cylinder propulsus fertur in directū,
is que terminantibus orbibus lineas rectas
describit: turbo verò suo manente mucrone
circumfertur, atque in suo terminante orbe
orbem describit? An quòd circum vterque
fertur. Verum cylinder rectas lineas plano
percutit: turbo orbes describit: eò quòd inæqua-
les orbes turbinis inter se sunt, ferrique velo-
citas potest, qui amplior circa idem centrum
conuertitur. Qui cum simul omnes positi in
orbine orbes inæquali ferantur spatio, eue-
nit ut extimi, qui voluuntur, plurimum loci
lineæ tempore eodem decurrant. Vnde fit
tam, ut circum omnes agantur: quippe
in omnes eadem recta linea describantur,
ex cum conuertitur, non omnia sita in ea
recta, æqualem producere lineam eodem
tempore possunt, quum æqualem non ni-
x directo agere soleant. Cylindri ve-
ro, quòd omnes orbes pares inter se sunt,
utrumque idem ambiunt, euenit, ut
&

& simul suis omnibus punctis planum cingendo parili celeritate voluatur, cum nulla inæqualitate cylinder euariet, & rursus in planum simul omnes deueniant, ubi suam quæque conuersionem absoluerit. Vnde lineæ quoque ductas per directum in plana, pare inter se esse necesse est. Sua nanque tactio orbis æqui, pariterque volubiles illas duxerit. Atqui rectas confici patuit, quas lineæ eadem deferent sese in directum peregerit. Causa hæc est, cur cylinder recto deferri tramit possit. Nihil enim refert, utrum qua lineæ prima cylinder planum tetigit, hanc firmo cylindro protrahas, an volubili circumagas. Similiter enim ut æqua lineæ, similisque illis in cylindro contentis planum attinget, siue protrahatur cylinder, siue prouoluatur.

6 Cur sectio chartarum, siue papyri, si quæ æquæ à basi plana rectæque dimetiēdo abscederit, rectæ euoluetur: sin autem inclinarit contorta existet? An euenit, ut cum orbis curuæ alterius eodem in plano positi sint, declinans illa cæsura non æquæ opposita sit, sed partim plus distet, partim minus: itaque euolueris, orbis quidem qui plano eodem continentur, suumque initium in plano habent eodem, lineam explicabunt, quam suo ipsi efficiunt ordine: quippe cum ea ipsa extenta lineæ non nisi profecta ex orbibus sit, qui plani

o eodem continentur: itaque vel rectam
im quoque esse necesse est, quæ eodem in
plano se porrigat. At obliquæ illius secturæ
nea, quoniam primæ non æquè apposita
t, sed partim plus distans, partim minus, vt
ote cū ipsa quoque sectura ita se habeat,
inc eodem esse in plano nequit: itaque nec
secta hæc esse potest: etenim fieri nō potest,
et rectæ lineæ pars alia in alio plano collo-
tur.

Cur omnis magnitudo diuisa minor esse
to toto videatur? An quòd omnia numerū
diuisa recipiunt: quanquam magnitudinis ra-
one minora quàm vnum illed existunt.
magnum enim, eò quòd continuum quan-
mque quoddam est, magnum dicimus: nu-
merus verò partium omnis, omni suæ ma-
itudinis numero maior est. Quamobrem
partibus diuisis maius appareat totū, con-
tinuum est. Cū enim partes totūque
m sint, totum naturam potius magnitu-
nis præ se fert, vt constans & continuum.
ortes verò naturam numeri magis forti-
tur.

Quæ in vase eueniunt, quod clepsydrum
icamus, omnino quidem referri ad causam
moent, quā Anaxagoras explicat. Aer enim
in ea excipitur, causæ est ne aqua ingre-
tūolsit, fistula scilicet obturata. Non tamē
simpl

simplici, absolutaque ratione aer causam habere putandus est. Nam si quis eam fistula apprehensa transversam immergat, humor non admitti nihil est quod prohibeat: quamobrem non satis autor ille exposuit, quemadmodum aer causam daret. Ergo causam aeris quidem tenere fatendum est: sed hic siue impellitur, siue per se ipse fertur, nec quicquam cogitur, ferri per directum solitus est, ut etiam cætera elementa. Itaque clepsydra transversè immersa, aer qui è directo situs est, pulsus à humore liberè effluit per ea foramina, quæ demersis in aqua foraminibus opposita sunt, eoque cedente humor subiens implet. At si erecta in aquam descendat, aer impotens sese conferendi per arduum, quoniam consepit superiores, circa prima foramina arceatur, quippe qui supprimi in se contrahique non possit. Argumentum verò aquam arceri posse ab aere immoto, quod in ipsa clepsydra deprehensum est: nam si alium eius aqua repletam ad fistulam obturatam inverteris, humor per fistulam in os minimè defluere poterit: quippe cum ore patefacto non profusus, sed paul' post de fistula profuatur, vbi qui non in ipso ore fistulæ contineatur, sed postmodum in hoc per fistulam veniat, postquam patefactum iam est. Plena autem erectaque clepsydra, fistula patefacta protinus

nu

us per colum, id est, foramina inferiora effluit, quia illud attingit: extremam verò fistulam non contingit. Clepsydram igitur humor ingredi ob prædictam causam nequit. Ingreditur autem fistula patefacta, eò quòd per contentus in fistula sursum deorsumque agitatus, humoris contenti in clepsydra motum excitat plenior: cumque deorsum pellitur, eodemque ipse etiam sua natura propensior fit, meritò effluit vim inferens aeri, qui clepsydram extrinsecus circumfundit, citius quidem & compar potentia aeri superius impellenti, sed renixu infirmior: quòd per angustam fistulam influens, ille ocyus vehementius labitur, urgetque humorem. Causa verò cur obstrata fistula humor effluere non possit, quòd humor dum clepsydram subit, aera omnem per vim ab ea expellit. Cuius rei indicium spiritus ructusque murmurans dant, quos ingrediente humore nitidum intus excitari sentimus. Cum igitur humor subiens vehementer aera cogit, sese clepsydram fistulam trudit, ac modo lignei, aut aerei disiectu oppressus, astrictusque eret sine ullo alio vinculo, quousque alia expellatur, quo modo præruptos clauos pellimus: quod sanè aperta fistula incidit ratione, quàm superius exposuimus. Aut igitur effici potest, ut humor effluere nequeat, aut

aut quòd aer exiens inflatur, emergitq; impetu violento, vt strepitus indicat: humor idcirco à spiritu sursum attrahitur, quemadmodum multis in rebus accidere certum est. Attractus autem humor, sibiq; continuus omni ex parte, constans manet, oppressus ab aere, donec pulsus ab eodẽ recedat. Cũque initium ita retineatur humoris, reliquus & omnis humor vnitus, atq; continuus ex se pendeat initio necesse est. Nec verò temerè ita agitur, quãd̃ quidem eiusdẽ interest rei & dimouere quicquam suo de loco, & idẽ in eo continere ad quẽ mouerit, idq; diutius facere si vel potẽtia quod tenet, quòdque teneatur, simili inter se contendunt, vel quod tenet, potẽtius est, vt in re de qua agit, accidit. Spiritus enim potentior quàm aqua est.

9 Cur partes tam stirpium quàm animantium, quæ nullis instrumentarijs officijs deputata sunt: in orbẽ sese omnes colligant? stirpium quidẽ caudex, & rami formari in orbẽ solent, & animantium crura, femora, pectus lacerti ad hanc eandem speciem enituntur. Triangulum verò, aut multiangulum nulli neq; ex toto, neq; parte aliqua est. An, vbi Architas autor est, quoniã in motu naturalis æqua proportio inest, moueri nanq; proportionẽ omnia cẽset. Hanc autem solam in sese equaliter solui atq; reuerti, vt orbes, ro-

Quædamque afformare possit cum constiterit.
Cur extrema formari in orbem soleant?
quod natura res optimas, & pulcherri-
mas creat, quo ad fieri potest. Figura autem
pulcherrima est, quæ eadem vndique est,
siq; ipsa simillima constar.

Cur si circulus proijciatur, primam li-
neam rectam ducet, deinde cochleam siue
conchulam aget dum decidat? An princi-
palem rectam ideo agit, quod equaliter ab aere
inde dirigitur. Cum igitur pari mo-
mento vtroque de latere pergat lineam quo-
modo effici talem necesse est, quæ locum equa-
liter hinc atque inde possit diuidere: talis au-
tem recta est. At vbi in partem alterutram
pergere ob inæqualitatem circumfusi aeris
potest, non amplius æqualem illam parte in-
teriore exterioréque ducit, sed circularem,
propter inæqualitatem aeris diuersi & incompo-

Cur in magnitudinibus quæ profundo
in inæquali accidit, vt si partem moueris
in orbem, circumferatur quod iacitur? quæ ad
talem in talis fieri opplūbatis videmus, quo-
modo quis partem leuiorē ad se vertēs proij-
ciat. An quod fieri non potest, vt quod gra-
uius est, æquē cum leuiori feratur, cum pro-
prium eisdem à viribus est: quod commoue-
re necesse sit, & tamē fieri nō possit, vt æquē

p. omni

omni ex parte directoq; tramite moueatur
circumferri necesse est, dum se introuert
quemadmodum si quid medio eius immo
le suo pondere penitus esset, alterum pro
extremum ultra in partem moueretur
priorem, alterum intra ad eum tederet
dimisit. Sed quoniam, cum totum mou
possit, pondus suo medio gerit, illud idem
quatur necesse est.

13 Quamobrem corpora quæ feruntur,
alicui occurrerunt, resilire partem in cõtra
riam solent, quàm suapte natura ferri cog
tur, nec nisi ad similes angulos resultare
leant? An quòd non solum eo feruntur in
petu, quo pro sua parte ipsa ferri aptissimi
sunt, verumetiam illo, qui à mittente pro
ciscitur. Suus igitur cessat cuique impetu
cum suum ad locum peruenerint: omnia nam
requiescere solent, ubi eam in sedem sese
tulerunt, quàm suapte natura desiderant.
externo illo quem habent impetu, necessa
ratur amplius mouendi: quòd cum in pa
priorem effici nequeat, quia re prohibet
obiecta, vel in latus, vel in rectum agi ne
se est. Omnia autem in angulos resiliunt
miles, quoniam eodem ferri cogantur,
motus ducat, quem is dedit qui miserit
autem ut angulo vel acuto vel recto feri
tur, omnino incidit. Cum ergo quòd re

vit vetet, quo minus directè motus agatur,
riter dicitur quæ fertur, & eius impetum
mirum prohibere potest. Vt igitur in spe
is extremum lineæ rectæ quò se aspectus
iecerit idem refringitur: ita in ijs quæ fe
ntur, fieri ex aduerso solet, quippe cum an
o tanto retorqueantur, quanto vertex cõ
erit. Ita enim intelligendum est, vt trās
ri simul & angulus & delatio debeat: quo
o in angulos resultare similes, esse neces
balam est.

ORVM QVÆ AD RES
animatas pertinent, sectio deci-
masima, cuius qua-
si nes III.

CV R homines qui corpore cõstant
immodico, maiores tunc esse viden
cũ apppositi modicis inspiciuntur: An
od res modica vnũ est, & moderatio vnũ
m maximè. Vnum autem quod est, id
icium esse postulat, indiuiduum autem
nus: res verò immodica, multa pro sui di-
nais ratione ostendit. Quamobrem vt
per sese magnitudines inspiciuntur qua-
nam sint, latere facilius possunt: ita
collate in propinquo spectantur, late-
non possunt. Ergo vnum esse appa-
quod indiuiduum est, spectatũque eius
is modici ratione exultat: immodicum

p 1 por

porrò, vt quod plura fit, suspicionem plurius suggerit. Et maius propterea esse videtur, quod vnum cum fit, plura esse videtur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continentiam, & numeri propter partium inæqualitatem: itaque cum vtrumque obtineat incrementum, meritò maius tunc esse apparet, cum spectatur ad id quod simplex est atque vnum.

2 Cur animantia omnia, & ea quorum finis per terra continentur, crescere potius in longitudinem soleant? An quòd ter longitudo augeat, bis latitudo, semel profunditas. Longitudo enim principio fit, primoque principio existit, itaque primò sola, secundò cum latitudine, tertio cum profunditate augeatur. Latitudo autem bis, videlicet per se, & vnà cum latitudine crescit.

3 Quonam modo prius & posterius ea debeant? Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano vixerunt nobis priores sunt, & his ipsis priores qui superiores: atque hunc modum in infinitum, vt qui superiores sunt, iidem priores habeantur. An si initium, & medium, & finis sint vniuersi, cum quis senescens ad finem peruenerit, reversus ad initium reuertatur, prioraque sint qui propius ab initio absunt, quid vetat nos initio minus distare? at si minus distamus

quoque priores possumus, ut si cœli, syde-
rū; cuiusque delatio quædam agitur circu-
lis. Qui non etiam rerum caducarum or-
do sit talis atque interitus, ut eadem rursus
revertantur ac pereant? veluti etiam vulgò di-
citur, circulum res esse humanas. Igitur ho-
mines numero quidem eosdem semper esse
videre, furor est: specie verò servari eosdē,
probari melius potest. Itaque vel priores
esse possumus, talēque aliquis statuet
ordinem, ut eodem sit repetendum, unde or-
do extiterit, cogitandumque ordinem con-
tinuum, ac semper eodem constantem teno-
re. Homines enim idcirco perire Alcmaeon
dixit, quod suum initium fini coniungere
non possunt. Scitē perhercle si quis non ar-
bitraris recenscat, sed formula quadam eius ver-
ba accipiat. An si circulus sit, circulus au-
tem una & principio & fine careat, priores
neque nos illis, neque illi nobis esse propin-
quitate initij possunt.

*DE ORVM QVAE AD LITE-
rarum studia pertinent, sectio deci-
ma octava, cuius quæstiones x.*

¶ V R alios si legere cœperint som-
nus occupat, etiam nolentes: alios
legere volētes liber susceptus reddere per-
ferre potest? An in quibus motus spirita-
lis est, scilicet ob frigiditatem vel naturam vel

P 3 ma

materiae melancholica, qua excrementum spiritale crudum causa frigiditatis consistit, hi cum intelligentia mouetur, insistentque; aliqui intelligere nequit, repellitur motus alter qui refrigerandi vim habet: itaque potius dormire incipiunt. At ubi aliqua in re suae intelligentiam firmanunt, quod lectio facere solet, nimirum a motu spiritali illo mouetur, cum nihil sit quod eum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autem secundum naturam habitus est, eorum virtus intelligendi cum aliqua in re consistit, nec vane se dispergit, cetera quoque sita eo in loco haerent, quorum requies somnus est. Vbi autem mens constiterit, & quasi fatigata succubuerit, caput aggrauat, utpote quae sita in eo sit, somnumque inducit: at cum secundum naturam animus noster agitur, nullo tum somno premitur: tum enim maxime viuunt vigilatia autem quam somnus causa potius est, cur viuere valeamus.

2. Cur contentiosa disputatio ingenia exercere possit? An quod in eo disputandi genere accidit, ut crebro quis aut vincat, aut vincatur: protinus ergo contentiosus hinc homo redditur, quando vel vincendo per lititiam magis magisque adducitur, ut in contendendo perseveret: vel victus enititur, ut quod amisit recuperet. Quod idem vel i

cat

certandi generibus euenit. Quãobrem inter pugnandum, quanquam quis in-
dor est, tamen cessare minimè patitur.

Cur homines in orando exemplis & fa-
pos potius gaudent quàm commentis? An
culent, quia & discunt, & celeriter discunt:
per exempla & fabulas facilius disci-
Sunt enim quæ explorata habeantur,
articularia sint. Ratio autem commen-
demonstratio ex vniuersalibus est, quæ
us quàm partes nouimus: ad hæc ijs cre-
magis solemus, quæ plurium testimo-
confirmantur. Exempli autem & fabel-
testimoniorum speciem gerunt: fides au-
perfacilis est, quam testimonium fece-
additur, quod verisimile quisque liben-
discit: exemplum autem & fabellæ rem
nisi similem docent.

Cur oratorem, Imperatorem, & merca-
m callidum appellare solemus: tibici-
on, hystriionem, hoc appellare nomine nō
omus? An quod horum facultas sine cu-
tate est: nritur enim tantūmodo ad ob-
tationem: illorum autem conatus omnis
plus acquirendum sibi contendit: bonus
orator, & imperator, & mercator est, *ἀγρότης*,
plus sibi acquirere potest: calliditas au- *calliditas*
in acquirendo maximè fita est. *vehemen*

Cur hominē philosophū differre ab ora-
tia.

lore putemus? An quòd alter quidnam in
stitia sit cogitat, alter qui iniustus sit aliqui
spectat: & alter qualis nam tyrānicus tene
sit, alter tyrannum quempiam esse animae
uertit.

6 Cur in ijs studijs quæ aliqui sibi deleg
rint, quanquam interdum prauis, libentius
tamē quam in honestioribus versantur? ve
bi gratia, præstigiatores aut mimos, au
tibicinem se potius esse quam astronomum
aut oratorem velit, qui hæc sibi delegerit.
An volunt quidem nonnulli res honestissi
mas tractare, sed quoniam minus sibi confi
dunt posse efficere, ideò non ita agunt. A
quòd rem in qua sese quisq; posse præstar
arbitratur, eam deligit sibi: quàm autem de
ligit, eidem operam dat, illi obsequens par
tem diei maximam, vt se ipse vincat, seque
sit præstantior. Quinetiam quæ principi
aliqui sibi delegerint, quibúsq; insueuerint
in ijs ne iudicare quidem possunt, quidnam
melius sit: animus enim eorum corruptus
est propter prauas delectationes.

7 Cur alios si legere cœperint somnus oc
cupat, vel nolentes: alios vigilare volente
liber susceptus reddere peruigiles potest?
An in quibus motus sunt spirituales, ob frig
ditatē vel naturæ vel humoris, multiplici
humore excrementum spiritale causa frigi
dit.

itatis consistit, ijs cum intelligentia moue-
ar, insistent; alicui intelligere nequit, ex-
ellitur motus alter: itaque potius dormire
incipiunt, cum non multum sua intelligen-
la mutantur: motus enim spiritalis ille su-
eratur & vincitur. At vbi aliqua in re sua
intelligentiam firmarint, quod lectio facere
olet, nimirum a motu illo spiritali mouen-
ur, cum nihil sit quod illum repellat: itaque
ormire non possunt. Quorum autem ha-
itus secundum naturam est, eorum virtus
intelligendi cum aliqua in re vna consistit,
ec variè se dispergit. Cætera quoque sita
odem in loco hærent, quorum requies som-
us est: vbi enim pars vna, quæ potissima
it, institerit, cæteræ quoq; partes insistere
olent, perinde ac in copijs quæ versæ in fu-
am fuerint, agitur. Natura enim sursum
fertur quod leue est: deorsum autem defer-
ur quod graue est. Cum igitur anima secū-
um naturā mouetur, non dormit: ita enim
si habet: at vbi constitit, & quasi fatigata
accubuerit, mens immutat, & vapores cras-
iores sursum sese efferentes ad caput, faciūt
nemnum. Lectio verò prohibere somnum
ederi sanè pōt: quod non ppter ea est, quia
intisper intelligimus (anima enim tūc ma-
bs definitur) sed quia mutatur, & ideo in-
omnia euenit: nam intellectiones illæ vigi-
p s les

les sunt, quibus anima quærat & dubitet, nō illæ quibus assidue contempletur: cū illæ faciant indefinitionē, hæ non faciant.

8 Cur in disputationibus contentio sit, nugatio nunquam incidat? An quod apparēs syllogismus, id est, ratiocinatio est: ratiocinatio autē in paucis continetur: quinetiam si prolixius agatur, interposito tempore paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio interea deprehendetur, & reuocare quod dederit aduersarius poterit.

9 Quamobrem libentius eas historias audimus, quæ rem vnā exponunt, quàm quæ plures? An quod rebus magis attendimus notioribus, easq; libentius audimus. Notius autem est quod definitum: vnum itaque finitum est, plura autem infinito participant.

10 Cur nos rerum narratio oblectat, quæ nec nimium veteres sunt, nec admodum nouæ? An quod rebus diffidere procul absentibus solemus: quibus verò diffidimus, nunquā ijs oblectamur: at quæ noua admodum sunt, adhuc quasi sentimus: itaque de his cū audimus, minimè oblectari possumus.

Eorum

EORVM QVAE AD CON-
centum pertinent, sectio decimanona
cuius quaestiones LI.

1 C V R tā in laborando quā in fruē-
do solatio tibiam adhibere solemus?
An ut laborantes minus angamur, fruētes
magis oblectemur.

2 Cur idem voce eadem, longius sentiri cū
alijs cantans aut vociferans, quā solus po-
test? An quia viribus vniuersis agere, quip-
piam, vel premere, vel impellere, non tantu-
plum est, quantus singularum numerus est:
sed quemadmodum linea bipedalis non du-
plum, sed quadruplum quiddam describit, sic
composita omnia plus valent, quā eadem
diuisa. Ergo cū vniuerso agitur ore, vocis
potentia constans, vnaque redditur, simulq;
aera propellit, ut prodire multiplex valeat:
quippe cū vox quae à multis proficiscitur,
multiplex sit, quā quae à singulis.

Nete

3 Cur maximè in can-
tando parhypaten, vox
rumpi non minus soleat
quā in nete supremis
que, quanquam cum in

Tetra
chor-
dium.

{ Paranete
Parhypate
Hypate.

teruallo ampliori? An quod eius cantus &
perdifficilis est, & cantandi primordium ob-
tinet. Difficilis autem propter intentionē
pressuramque vocis est, quibus in rebus ni-
mirum

mirum vrget:corrumpi autem quæque maximè solent, quoties labore acrius opprimuntur.

4 Sed cur hac difficilè, hypathe facilè cantatur, cùm nō nisi dieſi discrepāt? An q̄ hypate remiſſior eſt, atque etiā leuius à conſtitutione aſcenditur: hæc eadem cauſa eſt, quam obrem ad vnā cantari videantur, quæ ad hanc paranetēq; cantantur: agendum eſt enim cum intentione, conditionēq; aptiſſima moribus pro voluntate & inſtituto. At conſonantia, vt exiſtat, quænam cauſa ſit.

5 Cur ſuauius cantilenam quam nouimus audire ſolemus, quàm eam quā ignoramus? Vtrum quia cùm quòd cātatur agnoſcimus, tunc melius patet, quia veluti calcem quod ſpectat aſſequitur: id autem contēplatu ſuauē eſt. An quòd diſcere lætabile eſt: cuius ratio eſt vel in capiēda doctrina, vel in vtēda, agnoſcēdaque verſatur: addo etiam quòd res ſolita ſuauior, quàm inſolita auribus accidit.

6 Cur immutatio & varietas in cantando tragicū ſit? An ratione inæqualitatis hoc euenit: afficit nanque triſtitia, quod inæquale eſt, accommodatūrque magnitudini calamitatis, aut mœroris: contrā quod inæquale atque continens eſt, minus id flebile auribus accidit.

Cur

Hepta
chor-
dum.

Nete
Paranete
Paramese
Mese
Lichanos
Parhypate
Hypate.

7 Cur veteres cūta se-
ptem fidibus concen-
tus disponerent, hypa-
ten, non netem relin-
quebāt? An falsò id di-
citur: earum enim v-
tranque seruarunt, sed
tritē adimere solebāt?

An non, sed quia grauior sonum potest acu-
tioris, idcirco netem reliquerunt: ergo hypa-
te magis antiphonum quàm nete reddebat:
nam vt acutum vim desiderat pleniorē, sic
graue exprimi facilius potest.

8 Cur grauis sonum valeat acutè? An quia
maius quod graue est: quippe tum vt graue
obtruso, sic acutum acuto angulo simile ha-
beatur.

9 Cur solitarias cantilenas suauius audire
solemus, si ad tibiam, aut ad lyram vnam cā-
tantur, cū tamen ad fides, canticūque idē
modo vtroque peragatur. Nam si idem ita
amplius fit, plus ad plures tibias, atque etiā
suauius esse oportet. An quoniam euiden-
tius in assequendo quod spectatur est, cū
ad vnam vel lyram vel tibiam cantatur: ad
plures verò suauitas seruari non potest, cū
cantilena offuscetur, totāq; penè deleatur.

10 Cur si vox hominis suauior est, non eius
qui sine sermone cantat, suauior prouenit,
verbi

7 *ῥῆσις* - verbi gratia teretantis, sed tibia lyrane sua-
ῥῆσις, tere- uius sonat? An ne illa quidem, quæ vocabu-
ῥῆσις, seu lis articulata emittitur, æquè suavis est, nisi
ῥῆσις per simulationem formetur. Cæterum ope-
 nentis. re ipso efficitur, vt gratior sit: vox enim ho-

minis suauior constat. Oris autem instrumē-
 ta pulsandi vim obtinent pleniorē, quam-
 obrem suauius cantatur quàm teretatur.

11 Cur vox aut sonus desinens acutior sit?
 An quia minor, vt quæ facta imbecillior sit.

12 Quamobrem quæ grauior è fidibus est,
 huic semper actus modulandi committitur?
 Nam si proxima quoque à media pulsanda,
 sit media tātum, nihilominus reddi medium
 potest. At si media subiungenda est, per pro-
 ximam à media idem reddi non potest. An
 quia magnum, quod graue est, itaque validū
 esse necesse est: & inest profectò in magno q
 paruum est: & quidem duæ nete in hypate
 efficiuntur, si intercipiatur.

13 Cur in consonantia diapason graue qui-
 dem acuti antiphonum accipi potest, grauis
 verò acutum non potest? An maximè quòd
 in vtroque modulus vtriusq; contentus est:
 sed si minus, certè in graui acutum est, maius
 enim hoc est.

14 Cur antiphonum diapason consonantia
 ita latitat, vt vnisonum esse videatur, velut
 in punice, aut atropo: quæ nanque possunt
 in

in acutis sunt, non vnisona, sed ex propor-
tione sibi diapason concinentia respondent.
An modus proportionis facit, vt sonus qua-
si idem esse appareat: proportio enim in so-
nis æqualitas est: æquale autem omne ad vni-
tatem referendum est. Hoc idem in fistulis
etiam euenit, vt falli aures possint.

Cur genus cantilenæ, quod lex appel-
latum est, non per antistrophos olim age-
batur, quum tamen cæteris chorearum can-
ticis antistrophivsus non deesset? An quod
olim leges à magistris certandique peritis a-
decebantur, qui quum iam egregiè simulare
valenterque pertendere possent, cantum &
orolixum & varium conficiebant: itaque
et verba, ita etiam moduli numerique variè
abinde simulationem insequerantur: imi-
tari namque modulamine potius quàm voca-
culis necesse est. Quamobrem dithyram-
bi etiam postea quàm simulari ceperunt,
antistrophis amplius non vtuntur, quan-
quam plurimum antè vterentur: cuius rei
causa est, quod olim homines liberi atque
ingenui ad choream adire solebant: itaque
multos esse, qui fungi cantu certatorio pos-
sent, erat difficile: quapropter illis in mo-
do fuerat, vt modulos enarmonios canta-
rent. Vnus enim crebrò cantilenam mutare, & con-
trariamque contraxere facilius potest, quàm cinnos.
multi

multi: & qui certat, facilius quàm qui more
conseruat: quocirca simplicius illi modulari
debuerant. Antistrophus autem simplex est
quippe qui numerus sit, vnitateque mensu-
retur. Hæc eadem causa est, cur in scena nul-
lus, in chorea plurimus antistrophus vsus sit.
Histrio nanq; simul & certator & simulator
est: chorus autem minus imitatur.

16. Qua de causa dissonantium copulatione
quod antiphonum nominamus, suauior, quàm
consonum est? An quòd expressius ita consonan-
tia percipi potest, quàm cum voce consonan-
tia addita cantatur: alteram enim vocem idem
sonare necesse est, itaque duas ad vnā referre
nare, quæ tertiam offuscare faciliè possint.

17. Cur sola diapason consonantia cante-
tur? hanc enim magadare, nec vllā aliam co-
sueuerunt. An quòd hæc sola ex fidibus intenti-
fese obsonis constat: atqui in obsonis etiam
si alteram canis, idētidem efficit. Voces enim
ambæ vnā quodam modo illa continet.
Ergo in hoc consonandi genere cum vel vnā
nā canitur, consonantia tota perfici potest
& cum ambæ, aut cum altera canitur, altera
tibia sonatur, vnā quasi de duabus exultan-
tiatur, eò scilicet quòd obsona vocem obti-
nent nerui eiuſdem.

18. Sed cur solis obsonis datum hoc est? An

quòd

quod solæ pari interuallo distant à media:
 aque medietas similitudinem quandā sono
 im efficit, vt sensus aurium ambas, & eandē
 extremas esse dijudicare videatur.

Cur in diapente & diatessaron consonan-
 tis nunquam antiphonis cantatur? An quod
 non eandem consonandi ratio in ijs est, quæ
 diapason concinentia: quippe cū in illa
 lauis eundem ad proportionem modum ob-
 ineat, quem acuta acuminis: itaque fit, vt &
 eodem quasi & diuersa vox oriatur: at verò
 diapente atque diatessaron concinentijs
 non ita est: quamobrem sonus vocis oppo-
 sitæ perpendi non potest, quoniam idem
 sonus est.

Cur si quis cæteris omnibus neruis con-
 sonatis, medio verò inconcinno pulset in-
 strumentum, non solum cū ad medijs sonū
 uenerit, sed etiam cæteris modulandi par-
 tibus anget aures, modūque incompositū
 dissipatūque eliciet: sed si lichanon, aut
 nem sonum alium mouerit, tum discrimen
 taxat apparebit, cū eum pulsarit, quē
 mouerit? An ratione hoc euenit optima, quā
 quidem omnia egregia modulandi gene-
 ra medio neruo sæpe vtuntur, omnesq; pro-
 phetice crebrò ad medium veniunt, & si
 accesserint, mox redeunt eodem, nec vllum
 eum toties repetunt. Ergo quemadmodum

q adem

*Lichanō
 sonum ex
 musices
 arte de-
 prehende-
 ris.*

ademptis ex oratione quibusdam coniuncti-
nibus, vt τε & τοι, oratio minus græca reli-
quitur: alijs verò quibusdam detractis, nihil
lo insuauior accidit, eò quòd alijs sæpe in
cendo vti necesse est, alijs minimè: sic etiam
medius veluti coniunctio est sonorum, max-
imèque elegantiorum: quoniam eius sonus
fumi sapissimè soleat.

21 Qua de causa qui grauius cātant si ab-
nāt, deprehendi facilius possunt, quā qui ca-
tant acutius? nec verò secus in numeris acco-
dit: euidētiores enim qui peccāt in grauioribus.
Vtrum q̄ plus temporis graue obtinet, plus
autē plenius à sensu aurium percipi potest?
An q̄ in tempore ampliori agitur, hinc etiam
plus sensus adhibetur: velox autem & acutius
facile suam ob velocitatem latescit.

22 Quam ob causam multi cū cātant m-
lius numeros seruant quā pauci? An quòd
multi melius vnū suūque ducem aspiciū-
tardiūque incipiunt: itaq; facilius assequi
idem possunt, quippe cū in accelerādo et
niat vt plus erroris committatur.

23 Cur nete duplo acutior est hypate? A-
primum, quòd cū nervus parte sui dimid-
pulsatur, & totus diapason concinentia exu-
tat: quòd vel in fistulis æquè perspicere
cet: vox enim quæ per medium foramē em-
git, diapason resonat, cū ea quæ per tota
fist-

sculam promitur. Quinetiam in cæteris du-
lo intervallo capi diapason cōsonantia no-
mus: nam & qui tibias perforant, ita dispo-
ere solent: & qui fistulas aptè concinnant,
extrema tantum cera marginant foraminis
principalis: neten verò ad dimidium implēt.
t in triquetris nerui, quorum alter longitu-
me dupla, alter subdupla est, æquè intenti
diapason consonantiam reddunt. Genus au-
tem concinendi quod diapente nominatur,
si quæ altera constat: quod verò diatessaron
vocantius, intervallo sesquitercio continetur.

Nete

24. Cur si quis neten

arane

pullatam, apprehende-

Eute

rit, hypate sola resona-

Karamese

re videbitur? An quod

Karamese

tinnitus, qui ex hac p-

Lichan's

ficisci solet, sono illius

Parhypate

maximè conciliatur &

Hypate.

cōgruit, utpote qui cō-

sonus sit. Ergo quia suo

consimili concrefcit, so-

napparer: cæteri verò incerti suam ob exi-

mitem occultantur.

Cur utrum medium in concentibus ap-

plaus, cum inter octo nullū medium sit?

quod olim cōcentus septem neruis cōsta-

nt, septem autem medium obtinent.

Cur i acutū magna ex parte vox aberrare

q 2 con

confuevit? Vtrum quòd facilius acutum quàm graue cantatur. An quòd acutum graui deterius est: peccare autem non aliud est, quàm rem agere deteriolem.

27 Cur inter omnia quæ sensum patiuntur solum id mores obtinet, quod obuiam auri- bus esse potest? Nam & si quid sine sermone modulamur, mores tamen præ se ipsa modulatio fert, quos non color, non odor, non sapor gerere potest. An quòd motum solum hoc obtinet, non dico quem strepitus reddit (tal- lis enim vel cæteris adest, quippe cum etiam color nostrum mouere aspectum possit) sed cum intelligi volo, quem genus id strepitum subsequenter sentimus: hic enim similitudinem gerit, tum in numeris, tum in sonorum ordine acutorum & grauium, non in mistis, ne, quod esse in cæteris sensibilibus non potest. Atqui motum eiusmodi sibi actio vendicat, quæ morum index proculdubio est.

28 Cur leges pleræq; cætilenæ appellentur? An quòd homines prius quàm literas scirent leges cantabant, ne eas obliuioni mandarēt, quòd etiam nostra ætate Agathyrsis in memoriam est. Ergo primas quoque posteriorum cætilenarum eodem appellauerunt nomine, quo omnes superiores vocabantur.

29 Cur numeri musici & modi qui vocantur sunt, moribus similes sese exhibent: saporque

Verò aut colores, aut odores, nullam eiusmodi similitudinem gerūt? An quòd numeri musicali & moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res est, morēsque condere potest. Sapores verò aut colores hoc idem æquè conficere non queunt.

Cur neque subdorium, neque subphrygium genus in tragædijs choricū habeatur? An quoniam antistropho carēt, utpote quæ scenica sint, imitationiq; accommodata.

Cur Phrynicus, cæteri q; eius ætatis musici, modulandi potius scientiam exercebāt? An quòd in tragædijs carminis vsus modaminum longè amplior erat.

Cur diapason consonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, ut diatessaron, ut diapente? An quòd priscis nō pluribus uti ieruis quàm septem fuit in morem: deinde Terpander tertia exempta neten adiunxit, ut eius temporibus diapason hæc appellata sit consonantia, non diaocto, quippe quæ septem, non octo constaret.

Quamobrem aptius de acuto in graue canitur, quàm de graui in acutum? Vtrū quòd ita fit, ut à suo inchoetur principio. Nerus enim qui medius & dux est, acutissimus primi tetrachordi habetur: illo autem modo nō à principio, sed à fine exordiretur. An quòd

grave generosius sonantiſq; ab acuto oriri
potest.

34 Cur bis diapente, aut bis diateſſaron
conſonantia cōponi non poteſt, bis autē dia-
paſon poteſt? An quòd non bis diapēte, neq;
bis diateſſaron inſtrui poteſt, ſed diateſſaron
ac diapente proportionē aptē in vnā di-
paſon continentiam copulantur.

35 Cur diapafon cōſonantia omnium pul-
cherrima eſt? An quòd integris terminis
huius proportionē continentur, ceterarum
autem non integris. Cū enim nete duplū
ad hypatē fit; quocunq; in genere nete
duo tenuerit, hypatē vnum habebit: & vbi
hypatē duo, nete quatuor reſonabit, ac ita
deinceps. At verò eadem nete mediæ ſeſ-
quialtera eſt: proportio nanque ſeſquial-
tera, qua cōſonantia diapente concludi-
tur, non integris numeris poſita eſt: maior
enim minorem intra ſe cōtinet totum, & par-
tem eius dimidiam: quamobrem non integris
cum integris comparantur, ſed partes ſu-
perſunt. Conſonantia quoque diateſſaron
proportionē ſeſquitertia continetur, qua
terminis conſtat, quorum maior minorem
intra ſe totum continet, & inſuper tertiam
eius partem. An quod ex ambabus conſiſti-
perfectiſſima eſt. Et quoniam modulandā
menſuram hęc tenet, meritò omnium elegantiſ-
ſima.

lissima constat:

16 Cur si nervus medius ex suo intentionis modo dimotus sit, cæteri quoq; omnes sonos incompósitos reddent: sed si integrè illo manente aliquis ex cæteris sit dimotus, solus hic aberrabit qui modo suo caruerit? An ratio concinendi nervis omnibus apta intentione continetur, quæ non nisi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus est, ordoque ratione illius disponi singulis debet: ergo sublata continendi continendique causa, concertus æquè custodiri præterea non potest. Cum tamen nervo medio sibi constante vnus ex cæteris aliquis discreparit, meritò illius pars dūtaxat deest: cæteri nanq; omnes modum suæ concinendi serviant integrum.

17 Quare cum vocis acumen effici momentò possit exiguo, gravitas autem non nisi magno proueniat? Vt enim graue ob multitudinem graue est, ita acutū ob velocitatē acutum existit. Cur inquam, si ita est, malus negotium canticum cecinisse acutum, quàm graue sit? & quidem pauci reperiuntur, qui superna cantare valeant. Leges quoq; acutæ & arduæ, difficilè idcirco cantantur, quia intentionæ vehementius sunt, quanquā minus negotij sit mouisse quod exiguū, quàm quod multū est. Itaq; vel in acre hoc idē accidere

q 4 opor

oporteret. An vocem è natura mittere acutam, non idem est quòd acutum cantare: se mittunt quidem acutam vocem omnia quæ natura sunt imbecilla, eò scilicet quòd aeris parum, non multum ciere possunt: parum autem aeris velociter fertur. Vnde hectici id est, qui consumpto corporis habitu emarsuerint, acutam proferunt vocem. At verò acutum, nisi viribus valeant, cantare nō possunt. Cuius certè indicium, quod velocitate ferri solet, quod vehementer fertur. Ita bonorum virium index acutum est, cū supernum cantare admodum difficilè sit: grauiam autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis denique omnibus concinendi generibus oblectari omnes consueuerint? An quòd motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus est? Indicium, quòd pueri adeò nuper æditi hi ipsis moueri oblectarique possunt: modis tamen adiecticijs canticorum vt delectemur efficere assuescendi ratio potest. Sed enim numeri propterea mulcent, quia ratum ordinatumque computandi numerum habent mouentq; nos pro sua æquabili serie ordinatè. Motus enim familiarior naturæ est ordinatus, quàm inordinatus: itaq; secundū naturam hic magis esse probatur. Argumentū quod cum ordinatè & laboramus & bibimus & comedimus

medimus, naturam virēsque nostras & serua-
mus & augemus. Contra, inordinatē cūm
nimis, deprauamus naturam, atque de suo
gradu dimouemus: morbos enim naturalis or-
dinis corporum esse motiones nullum du-
bitum est. Consonantia verò demulcere ideo
potest, quòd mistio siue temperatio contra-
rium est iunctorum aptè inter sese, portio
inque inuicem custodientium. Portio
vero quod vocatur ordo est, quem modo natura suauem
esse proposuimus. Et temperatum quoque
semper suauius quàm intemperatum est, præ-
sertim si cūm sensibile sit, pariter vim ha-
beat vtriusque extremi, quemadmodum cōso-
nantia ex portionibus temperatur. Et pro-
pterea portio ipsa amborum extremorum poten-
tiam æquè in consonantia tenet.

Cur suauius antiphonum æquisono est?
quia quòd obsonum quoque consonum diapa-
son est, quippe cūm ex adulescētibus virisque
constat, qui ita distant inter se tonis, vt nec
hypate. At omnis consonantia sono sim-
plici suauior est. Cur autem ita, dictum iam
est: atque omnium suauissimè diapason perso-
nat: æquisonum autem illud simplici conti-
nui sono conspectum est.

Forſan

Cur sola in diapason consonantia ma-
gadari solitum est? An quia vt pedes carmi-
um portionem, aut paris ad par, aut dupli-

legendū,

magadis

fari.

q s ad

ad subduplum], aut aliquam aliam inter
 obtinent: ita soni quibus consonantia con-
 tinetur, motus portionem inter se aliqua
 feruant, & rationem clausulæ. Cæteraru
 igitur consonantiarum alterius termini in
 perfecti sunt, cum finiant ad partem: quan-
 obrem fieri non potest, ut pari sint facu-
 tate. Cumque dispares sint, discrimen au-
 bus accidit, quo modo in choreis, cum ad fi-
 nem deuentum est, differentia ex amplio-
 voce aliquorum exultat. Adde quod hyp-
 te accidit, ut exitum soni circuitalis habe-
 cum nete: ultimas enim à nete ictus aeris
 ctus, hypate est: quod cum finiant in idem
 quatuor non idem fecerint, euenit ut opo-
 absolui vnum communèque possit, non si-
 cus ac illis accidit, qui sub postremam cant-
 lenam pulsant. Nam etsi cætera operis non
 adhibita tibia peregerunt, tamen quod
 idem defierint, eo ipso fine magis delectantur
 quam discrimine agunt, quo ante finem di-
 creparint. Cum igitur in diapason conso-
 nantia ex diuersis, quod commune exultat
 suauissimum sit, magadare autem ex contra-
 rijs vocibus consistat, hinc magadare conso-
 nantia diapason consueuerunt.

41 Cur suauis cantum audimus quæ so-
 mus, quam quæ ignoramus? Vtrum quoniam
 cum cantilenam agnoscimus, melius pate-

ui veluti calcem quod spectant assequitur.
oc autem contemplationem facit suauio-
m. An incidit, vt auditor vnà cum eo affi-
natur, qui notam illam exprimit cantilenā,
quippe qui aliquid succinat, sociūmq; sese
abeat cantanti. Solet autem quisq; hilari
curōq; animo cantare, nisi aliqua coactus
necessitate id faciat.

Cur non bis diapente, aut bis diatessa-
in reddi consonantia potest, vt bis diapa-
coaptari solet? An quod diapente conso-
nantia posita in proportione sesquialtera
diatessaron verò in sesquitertia. Quod si
sesquialteri, aut sesquitertij numeri or-
dis disponantur, extremi nullam inuicem
proportionem habebunt. Neq; enim super par-
ticulares, neq; multiplices esse poterunt. At
diapason concinentia, quoniam duplari pro-
portione consistit, hac geminata quadruplā
proportionem extremi tenebunt:
q; cū consonantia sonorum inuicē pro-
portionem obtinērium sit, proportionemq;
soni habeant, quibus diapason inter
uolum continetur: penitus verò careant qui
diatessaron, aut diapente habitudine copulā-
buntur: idcirco soni bis diapason esse cōsoni pos-
sunt, ceteri non possunt, ob eam quam reddi
causam.

Cur si q̄s neten cū pulsauerit apprehē-
dat,

dat, sola hypate subsonare videatur? An
nete cū definit elanguescitque, in hypate
transit. Indicium quod post hypaten pro
nus neten canere aptissimè licet: etenim qu
fi neten præ se ipsa ferat, similitudo ex ea
titur. Cū autē echo quoq; ipsa cantus qu
dam esse probetur (est enim vocis nete ia
definentis tactio) tinnitúsq; ipse sono resp
deat hypate, meritò ob suam affinitatē ne
mouere hypaten posse videtur. Nete enim
vbi se moueat apprehensa certò nouimus,
hypaten cū videamus in apprehensam,
tamen eius sonum percipiamus, ipsam son
re credimus: quod in multis accidere solet,
quibus scilicet neq; sensu, neq; cogitatione
perpendere veritatē possumus. Ad hæc si n
te ictu intentè accadat vt iugum moueatur
nihil sanè mirum fuerit: eius autē motu ne
uos omnes cōmoueri, sonumq; reddere ali
quem probabile est. Sonus igitur nete ali
nus ab cæteris est, & cū definit & cū in
pit: cum hypate verò cū definit, idem exi
stit. Quod si eius propriæ motioni adiunctu
ipse totus esse illius videatur, absurdū hau
quicquam haberi debet. Amplior autē quā
sonus reliquorum neruorum promiscuus h
exultat: quoniam illi quidem à nete qua
impulsi, submissè vel lentè, & leuiter ac me
liter sonant, Nete autem ipsa fidium omni

vehementissima sua tota potentia sonum reddit . Itaque secundaria eiusdem actionis trito superior esse quam cæterarum potest, præsertim cum leuissimo motu ipsa moueatur.

Cur suauius cantilenam audimus cum tibiam, quam cum ad lyram cantatur? An sine suaue quod mistum cum suauiori est, suuius redditur. Atqui tibia quam lyra suauior est : ergo cantilena quoque mista cum lyra quam lyra suauior fit, quoniam quod mistum est, non misto est suauius, modò quis mistum amborum percipiat . Vinum enim et aqua multo suauius est, quoniam quæ natura permiscet, longè amplius temperantur, quam quæ à nobis miscentur. Vinum quippe ex acido ac dulci sapore mistum est. Propriè hoc idem potest vel malis punicis, quæ inuolenta appellamus. Ergo cantilena & tibia misceri sibi met admodum suam ob similitudinem possunt: spiritu nanq; vtraq; conuenitur. Sonus autem lyre, quoniam non spiritus fit, aut minus sensibili quam tibiæ, minus voci immiscere se potest: quod cum ad sensum discriminem pariant, non immeritò minus immulcent : quomodo dictum de saporibus. Adde quod tibia sonitu, cognationeq; suauiores multos cantilenæ occultat. Sonus lyre cum tenuis, vocique commisceri minus

ic'o

idoneus sit, ipse per sese patens, suumq; genus syncerum custodiens, omnes cantilenarum errores posita quasi regula patefacit. Cum verò multa perperam in cantando agantur, quod promiscuum ex erratis, recteque aduocari prouenit, deterius esse necesse est.

45. Cur neruum mediū inter septem vocamus, cum inter octo nullum medium sit? An quod olim concentus neruis septem constabat, quorum medium est. Eorum item quae inter extrema continentur, solum medium principium quoddam est: quod enim in medio situm est: eorum quae in aliquo intervallo a vtrunq; vergunt, extremum hoc principium medium est. Cum autem extrema concentus nete & hypate sint, hisq; interiaceat reliqua soni, quorum medius nominatus, solus principium alterius tetrachordi est, iure medij nomen habuerat: principium enim idem est dumtaxat patuit, quod medium est eorum quae inter aliqua clauduntur extrema.

46. Cur melius multi cum cantant, seruari numeros possint, quam pauci? An quod multi magis vnum ducemq; respiciunt, tardiusque incipiunt: itaq; facilius assequi, idem possumus plus enim erroris solet committi in celeritate. Accidit autem, ut suo duci multi quam pauci sint attētiore. Segregans verò sese, nemo eorum exuperata multitudinem clarere potest.

merit, quanquā inter paucos facilius procul
obio poterit. Quamobrē inter sese ipsi per
potius quā cum principe certant.

Cur vox in partem acutam cantus ma
a ex parte degenerat? An quōd acutum fa
lius quā graue cantatur. Acutum igitur
ebrius cantant: dūmq; id faciunt errorem
ebrius committunt.

8 Cur veteres cūm neruis septem cōcen
is disponerent, hypaten non neten relique
int? An non hypaten, sed eam quæ parame
nostra tempestate vocatur, toniq; inter
allū reliquerunt. Vltima verò densi in acu
m pro media vfi sunt, quamobrem mediā
noq; eam appellarunt. An quōd superioris
trachordi finis principium erat inferioris,
medium tono proportionem extremorum
nebat.

9 Cur tragoediarum choris neq; subdo
o, neq; subphrygio cātandi genere vti mos
st? An quōd modulum præstare concētus hi
equeunt, quo certē choris magnopere opus
st. Mores verò subphrygium obtinet vsui
erum deputatos. Quamobrem in Geryo
e excursus & arma eo ipso concentu agun
r. Subdorium verò magnificum, constans,
raueque est: quocirca omnium maximè
oncentuum citharæ accommodandum. Sed
æc ambo vti choris minimè congruunt,
sic

sic scenis esse familiariora probatur: etenim
 scena heroum facta dictaque simulat. Verum
 terum autem solos duces fuisse heroas con-
 stat: populi homines sunt, quibus chori con-
 sistunt. Quapropter choro competunt mo-
 res, modulique tranquilli & flebiles: ha-
 enim humana potius sunt, quæ minus ca-
 teri concentus præstare queunt, minimèque
 ipse subphrygius: hic enim animos lymph-
 tis similes reddit, cogitque debacchari.
 Verò mixolydius nimirum illa præstare po-
 test: itaque eo ipso affici possumus. Sunt
 autem patibiliores qui inualidiores, quam
 qui validiores sunt: quamobrem id genus
 choro tribuimur: subdorio verò atque subphry-
 gio agimus, quod choro non conuenit. E-
 nim chorus cliens quidam curatorque ocio-
 sus: quippe qui beneuolentiam duntaxat
 exhibeat, quibus adest.

50 Cur sono grauiori mollior modulatus
 contineatur? An quòd modulus sua quide-
 natura mollis est & quietus, sed admisti
 meri ratione asperior redditur, & mouetio-
 Cum igitur grauis sonus mollis quietus
 fit, acutus contra mouens & irritans, prorsus
 eorum quoque qui eundem modulum habent
 mollior esse debet, qui grauior eodem mo-
 do continetur. Modulum namque mollem
 eorum dictum iam est.

G

Cur parium similiūque doliorum, si
terum inane, alterum dimidiatum sit, echo
diapason consonantia resultabit? An quòd
hoc dupla dimidiati ad inanis existit. Quid
nim in istis potius quàm in fistulis res eua-
net: motum nanque eundem acutiorem pu-
mus, quem velociorem. Amplioribus ve-
rò aer tardius occurrit, ut duplis duplo, &
eteris ad proportionem. Vtris quoq; du-
tus diapason ad subduplum consonat.

O R V M Q V A E A D S T I R
pium genus, & oleracea pertinent,
sectio vicefima, cuius qua-
stiones X X X V I .

C V R aquam falsam apium recipit,
porrum recusat? An quòd alterius
dix imbecilla, alterius valida est. Impati-
lius autem quod validius.

Cur in proverbio est, Mentha belli tem-
pre neque edito, neq; serito? An quia men-
ta refrigerare corpora potest, ut corruptio
constat feminis genitalis; id autem ipsum
uersum omnino est ad fortitudinem, atq;
animositatem, quamuis genere sit idem.

Cur aliqua fructu vacent, cum florem
beant, ut cucumer, cucurbita, malus puni-
? An his fructus non deest, sed ipsa pro-
uctibus habentur, quibus flos infidet. Fru-
ctus

Etus enim id est, quod florem gerit. Cucum
ri autem florem inhære per spicuum est.

4 Cur eorum quæ terra gignit, alia cocta
alia cruda sunt cibo idonea? An quibus su
cus esculentus non protinus est, ijs decocti
dulcior redditur à calore: quibus autem sa
por vel protinus gratus consistit, hæc etiam
cruda esitantur.

5 Cur alia elixa, alia assa melius edi pos
sint? An quod humidiora non eatenus hu
mectari, sicciora non amplius exiccari opo
tet: elixa autem humidiora mollioraq; omni
redduntur: quæ verò minus humida sunt, hæc
igne confecta sicciora prorsus evadant.

6 Cur alia esculenta, alia inesculenta exp
riamur? An causæ succus est. Quod enim &
ignis expers succum continet immitem, &
igne confectum, nihilo minus redditur, hoc
cibo ineptum penitus est: quod autem succo
esculento quidem, sed vehemētiusculo con
stat, hoc pro condimento recipimus: quod
enim exiguo corpore vim magnam obtinet
id naturam condire potest ampliorum escu
lentorum.

7 Quam ob causam stirpium alix ad se
men usque vivere tantum modo possint, dein
de cum semen tulerunt exarescant, ut genu
herbæ, & quæ olera nominamus: alix non, sed
sepius fructificare solitæ sint. Ipsarum etiam
viven

uentium ad semen vsque ferendum, cum
magna pars annua sit, genus apij, quod ab
his hipposelinum appellatum est, quasi
si apium dixeris, anno postero fructum af-
ferat, cumque attulit, exarescit: cur ita? An
quia catenus vigent ætate, quatenus semi-
peruoque valeant: nam & homines ad annū
necesse usque proficiunt, aut copia aut
consuetudine. Vbi autem semen ferre non
possunt, modo stirpium obarescunt
aut senescunt: quanquam alia ocyus, alia
tardius occidunt, idque portione. Sed quam ob
causam alijs longum vitæ spatium, alijs bre-
uius est, porro alterius interest disputa-
re: sed cum omnibus finis ac ter-
minus sit perfectio seminis, quibus vita bre-
uius tempore continetur, hæc semel aut certe
saepe. Quæ autem esse longæua natura
sunt, hæc saepe fructificare necesse est.
Imbecillam quæ imbecillima sunt, ferre
plus valeat quam semel, tum exarescāt
esse est: ac eorum ipsorum alia anno pri-
mo, & senem reddere, & vitam explere.
Alia ratio sancit: alia postero, ut equapij.
Væ vero præualida surgunt, hæc annis plu-
ris post fructificare incipiunt, diuque vi-
uere possunt, fructificareque saepius,
ut robore.
Cur si quis apiū radice tenus circūfodiat,

x z par

partique imæ panicum vndiq, ingerat, deinde terram accumulet, itaque irriget, radice mira magnitudine adolescent? An quòd natura panici fungosa & calida pabulum attrahit, conceptumque non sursum transmittit, patitur. Sed inter radicem contentum calore sibi indito concoquit, vt radicis amplissimum sequi incrementum necesse sit.

9 Cur si quis cucumeres, aut cucurbitas, tinus paruulas condiderit in terram, maiores multò efficiet? An q̄ spiritus & sol exiccando incrementum impediunt, molemq̄ tum minorem, tum crispiorē reddūt: quæ admodum & arbores, quæ loca vento soli expōita tenent, quæq; in cauis manent & humidis: alteræ enim magnæ fungosæq; sunt, alteræ parvæ & spissæ. Ast verò inter terrarum occulta, quoniam contrà afficiantur, contrariè euadant necesse est. Quinetiam quæ vasis includim⁹, vt cucumeres in ferulis cauis aut regulis, & mala punica, aut quæuis mala in ollis, ampla redduntur & fungosæ: contrà quæ detecta sunt, parua, solidaque augescunt nullo ambiente operculo, quòd alimoniam faciat largiorem: id enim obiectū facit, ne pabulum aut euanescat, aut arescat.

10 Cur plantarum acrium semina acriora sunt quàm radices & folia? An quòd semina omnia oriuntur, inq; cæteras omnes par-

ex eo veluti fonte quodam (vt quidam
unt) & sapores & odores deriuari necesse
est: nam etiam odores omnium vnà cum se-
minibus esse suaues incipiunt. Quod si acri-
us cæteris ex semine proficisci solita est,
tamen ipsum maximè esse tale ratio exigit.
Cur tenues radiculae acriores sunt? An
quod ampliores illae spatio temporis longio-
rius plenius concoctae mitescunt.

Cur capparum locis puenire cultis haud
facile potest? multi nanque tentarunt & ra-
tione translata, & semine sparso, cum apud
nonnullos commodior capparum sit quàm ro-
sa sed tamen efficere nihil potuerunt. Quid
ergo causae sit, vt cultis nesciat hospitari, in-
ta & auia persequatur, & maximè sepul-
cris adhæreat? Igitur de hoc cæterisq; ge-
neris eiusdem accepisse illud oportet, quod
non omnia eadem ex materia consistere so-
lent, aut augeri: sed sunt quae ex aliorum cor-
ruptione & principio consistant, & post au-
gescunt, vt pedunculi, & pili corruptio alimen-
ti aut qua labe alia corporis prodeunt. Er-
go vt in corpore nonnulla excremento pro-
deunt alimenti, quod certè cruditas est, &
naturae vires superare non queunt, absce-
dit quidem in vesicam & aluum, quae in
promptu maximè sunt: aliqua verò animal
introducunt, itaq; in senectute & morbis hæc

augentur: sic in terra alia concocto alimentum
& consistant & augentur, alia excrementum
aduersaque concretionem oriuntur. Cultus
autem officij est, ut concoquat reddatque
ficax alimentum, quo genus mite urbanum
que fructuum consistit. Quæ igitur mitiga-
tione, informatione que huiusmodi creatur
tur, hæc urbani vocabulo significamus, e-
quod solertia hominis educata quasi eruditio
itaque meliora euadant. Quæ autem cura
adhibita mitefcere nequeunt, aut etiam ad-
uerso habitu loci sui generis prodeunt, ha-
syluestria sunt & rustica, cultisque viuent
nolunt. Cultus enim dum ea melioribus
stituere moribus contendit, deprauat atque
peruertit: quippe cum à sua natura desciscere
nequeant, quæ orta sunt ex corruptione
quo in genere capparis quoque profectio est.

13. Cur si quis radicularum folia tempore
hyberno, cum maximè vigent, absciderit,
terram pedibus complanarit conculcaritque
ut imbrem nullum admittere possit, radice
ipsa per æstatem amplitudine mira in-
scant? An propterea quia ne corrumpatur,
causa conculcandi soliditas est, quæ hu-
morem putrefacere prohibet: alimentum
quod aliter ad germen sursum transmi-
teretur, radix sibi ipsa totum dispensat: ita
que vel amplior fiat necesse est, vel suo de-

re radices alias mittat geminans modo ce-
arum: has enim multiplices effici nouimus,
quis annuas non euellat, sed tempore hy-
erno relinquat. At cum vim istam procreã
vt lateri ceparum natura dedit, sic radicu-
rum negarit, necesse profectò est ipsas il-
las crassescere nimiam ob copiam alimenti.
Cur si quis cucurbitas aut cucumeres
laud-puteum sitos in ipsum dimiserit pu-
tum tempestiuos, benèque operuerit, viri-
as per annum totum seruabit? An quòd va-
por aquæ refrigerans efficit ne assiccantur,
itaque virides & vegetiores: & obturatio
terra & spiritus satis alere possunt, quæ iam
plenum creuerunt: permanendi verò fa-
cilitas propterea datur, quòd relictis radici-
bus suppetit alimentum. Nam si quis cum
radices confectas, detractis sarmentis, præcisã-
re planta terram aggerarit, conculcaritq;
cum radices, cucumeres faciet præcoques
potest enim radix valeat conseruari. Haud
enim cucumer annuam sortitur naturam,
sed viuere vltèrius potest. Ferent autem isti
fructum maturius, quàm qui semine pro-
creuerunt: quoniam radix bona pars scilicet
interis præcòdita iam naturæ habetur, quòd
is seminat is prius confici necesse est. Ter-
ra autè aggregatio & constipatio, teporè in-
ducit, quò radix & seruari, & germè mittere

celerius queat. Vnde etiam fit, vt si quis per
 ἡν ἁλάρη- hyemem cucumeris semen in quallis situm
 nois, in aqua irriget tepida, & modo soli exponat
 quallis, modo collocet apud ignem, præcoques ad
 cen calla modum cucumeres faciat, si tēpore congruo
 thulis. ad ipsum cūm quallis in terram demittet.

15 Cur non meridie, sed mane noctūe ir-
 rigare consueuerunt? Vtrum ne solis feruo-
 humorem absumat: an quòd si aqua calid-
 fit, necabit quæ irrigantur.

16 Cur omne odoratum genus tam semi-
 num quàm stirpium mouere vrinā potest
 An quia calidum est, concoctūque facile: ci-
 ius sanè generis sunt, quæ vrinam ciere va-
 lent. Calor nanque interior citò extenuat
 nec aliqua corpulentia odor cōtinetur. Nil
 & ea quæ minimè odorata sunt, vt allia, ca-
 loris sui ratione vim mouendi vrinam ha-
 bent, vel potius colliquandi. Seminum autē
 genus omne odoratum, calidum esse procul-
 dubio nouimus: odoris enim natura calori
 aliquo omnino creatur. At verò quæ mali-
 olent, haudquaquam apta cōcoctioni sunt
 Esse autem non calida solum, sed etiam con-
 coctū facilia debēt, quæ sint prouocatura vr-
 nam, vt scilicet vnā descendendo humore
 extenuent.

17 Cur ocyus olus excaulescat, quòd semi-
 ne vetustiori, vt trimo aut bimo prodierit
 quàm

quàm quod nouo? An quòd sicut in animan-
um genere semen id celerius affert quod vi-
et: ita etiam seminum, quæ vetusta admo-
um sunt, vim suam omnē exhalarunt: quæ
centissima, imbecilliora propterea sunt,
quòd excrementum adhuc procreationi mi-
me conueniens continent: quæ media tem-
ore, hæc humore inutili omni exacto, vali-
ssima esse probantur. Celerius igitur semē
fundunt. Id autē ipsum non nisi ex caule
ere est: quippe cū semen ex caule pueniat.

Quam ob causam ruta insita in ficum
ulcherrima plurimæque proueniat? inferi-
verò inter corticem, limoq; obducto fo-
tur. An quòd rutæ radix fomentum tepo-
que desiderat: itaque cinere quoq; cir-
data iuuatur: ficus autem calida est, &
s succus omnium acerrimus docet, & fu-
is quem multum emittit. Habet igitur ca-
nem atque humorem talem, qualem etiam
ais. Quamobrem si ille iuuare possit, fi-
os porro copiam ac vigorem eò magis præ-
bit, quòd humor cineris quidem non per-
uè affluit: fici verò irrequieto confluui-
anat, utpote cū arboris succus consumi
toto non possit.

Cur stirpium nonnullæ caulem semper
unt inanem? An illis, quarum natura im-
biliores est, has raram inanemque emitte-

r s re

re caulem necesse est.

20 Cur in terra Attica fructus ceteri dulcissimi fiunt, thymum verò acerrimum est cum id etiam ipsum fructus quidē existat. An quòd ager ille tenuis siccusque est: quā obrem non multum humoris cōtinent, qui in eo nascuntur. Ergo quæ dulcia sua constant natura, hæc ob humoris contenti mediocritatem, ubi sol partem consumpsit maximam, facile reliqua cōcoquantur: etenim multum concoqui negotium magnum est mediocre expeditus cōfici potest. Vnde fit ut fructus, qui lege suæ naturæ dulces creantur, dulciores euadant: qui sicci è natura, nimèque dulces proueniūt. suam ob inopiam tantum humoris retinent, quantum suo conueniat generi, quod dulce nequaquam est. Sol autem quantum dulcissimum fit & leuissimum, eximit. Itaque acerrimi relinquuntur, qui humore superuacuo carēt, qui fructus ceteri obtinent.

21 Cur pulegium & liriū, & cepe, suspensa florent solstitij tempore? An inest cruditas in his alimentum, quod ut hyeme concoqui ex frigore nequit, sic solstitio ex calore concoquens auget. Vtrum quia influxu carent assiduo, breui marcescunt. Etenim quoniam nullum alendi initium, nullum influxum assiduum habent, intereunt exiccanturque.

Qu

qua de causa accidit apud Scytas, ut fructum diu in terra maneat, propter opiam niuis: & ubi emerferit, celeriter efcatur.

Cur cepe vnum tam acriter mordere oculos potest? unde nomen quoq; à Græcis Commyon impositum putant, perinde quā pupillam comprimi cogeret. Origanus vero nihil huiusmodi facit, nec aliud quipiam ex cæteris, quanquam acre: neq; enim Nasturtium, quod mordacius est, oblatum oculis efficit æquē ut lachrymæ profluunt: cepe & cum oculis admouetur, & cum meditur, lachrymas mouet. An quoddam genus discrimine euariat numerofo, quo sua cuique vis confistit, ratæque habetur. Nasturtium ergo, quia calidius est, recare quod colliquauerit, amplius potest: id extrudere lachrymam cum editur potest: admotum tamen ad oculos, nil propter mouet, quia nullum mittit vaporem: est enim id & ficius & calidius. Origanus, cæterum id genus calida sunt leniter & ficca: quæ lachrymas autem moueat, mordax id esse debet, & humidum & lentum. Quas ob res Nasturtium quoque lachrymam excutit, quamuis leniter mordeat: subiens enim irreptansq; id ob lenitiam atque tenuitatem doloris mouet, ac proinde humorem rabificat.

At

At cepe vim eiusmodi sanè habet, vt quòd & humore & vapore sit calido, tenui & lento: itaque oculis admotum, eo quòd vapor eiusmodi est, humorq; tenuis com meat, lachrymas mouet: cùmq; editur, itidem transmissa respiratione facere potest. Allium calidum quidem est & acre, & humoris aliquid continens: sed lentum non est: itaq; lachrymam mouere non potest.

23 Quam ob causam myrtà collisa in manu dulciora sentimus quàm integra? An què admodum racemorum acini vindemiati dulciores sunt quàm non vindemiati. Etenim musto quod natura suaue est, excerpti acini quasi condiumur: quippe qui vel extrinsecus mustum resudent, at qui in racemo coherent, vtique inconditiores constant. Ergo myrta quoq; natura dulcia, intusq; suam dulcedinem acinorum in modum vix continet, vbi manu compressa conflictatq; sunt, diffusa intestina dulcedine, parte quoq; exteriori inopplentur: itaq; dulciora non immerito sentiuntur.

24 Cur myrta enucleatiora sunt quæ minora, & palmulæ nucleo penè vacāt quæ minutæ adoleuerunt, & vuarum acini, qui passim constiterunt, exigui vinacea vel nulla continent, vel pauciora minorq;? An quia minus perfecta sunt quæ minora: idcirco semē

conco

continent indiscretum, cui perinde ut fini nucleus deputatus est : quamobrem & minora sunt, utpote surculi quidem agnati exteriores, partusq; imperfecti, & minus dulcia, quam iustum continent nucleum : sunt enim minus concocta. Concoctio autem non nisi perfectio est.

5 Quam ob causam fructuum alij partem radici proximam habent amariorem, ut cucumeres : alij postremam superiorem, ut glandes. An quod alijs pars ista radici proxima cruciatur vescitur alimento, quoniam escæ confluunt per radicem frequentat : alijs quia sicci & siccatura sunt, postrema pars succo dulci concoctoque ; inde absumpto iam plenius siccatur & marescitq; modo salis. Redditur enim unumquodque amarum, cum amplius exiccatur : ut oliuæ, ut glandes inueteratæ efficiuntur maræ.

6 Cur aliqua germinare non terra contenta, sed abscissa aut euulsa, vel recondita possint, ut caules liliorum, ut allia, ut cepæ? An quod omnes alimentum intra se continent, nec erto definitoque loco omnes oriuntur. Crevere autem unumquodque potest, non eo quod in se continet alimentum, sed quod decoctum & digestum illud pabulum est. Continent igitur vel antehac alimentum, sed aueritum duntaxat incipiunt, cum tempus ad

ad id adest, cuius opera res illa effici potest
velut etiam oua crocodilorum tempus tui
operiri sibi commodum nouimus: increme-
tum tamen continuari non licet, quoniam
aliud non suppetat alimentum.

27 Cur allia & cepæ quò sicciore serantur
eò meliora possint euadere: cætera autem
teriora? An quòd omnia istiusmodi maximè
plena humoris conficiuntur: itaq; terræ cō-
missa sicciore temperamento cominodo ge-
minare incipient. Adde quòd minus putrēt
cū sicciore seruntur.

28 Cur allia & cepæ solæ ex plantis recō-
dita germinare possint? An quòd humo-
re alimentoque sunt refertæ. Copia igitur
alimenti est, quæ germen efficere queat
idque constat argumento tum squillarum
tum etiam bulborum, qui idem facere pos-
sunt. Crescere autem quoq; solet, cū tem-
pus venerit.

29 Quam ob causam quæ aqua frigida ir-
rigamus, dulciora, quàm quæ tepida eua-
dant? An quòd sic interclusum calidum sal-
sius est, vt calidius, quod salsius: dulce autem
ita contrarium, vt frigidum est, & alimento
oleribus humor est, vnde saporum genera
oriuntur.

30 Cur allia cū excaulescunt, plenius
quàm recens ædita olent? An quòd recentia
hu

amoris multum adhuc extranei continent,
 quò fit vt vim suã integrã habere nequeãt.
 Cum autem decocta iam sunt, secreto humo
 illo inutili, tum suum odorem sincere
 apiscuntur, qui scilicet acer est. Quinetiam
 veteri nuper æditi fructus dilutiores sunt
 cepas recentiores ob eam causam minus
 res sentimus.

Cur fructus myrtorum non conditarũ
 magis quàm folia defluant. conditarũ autem
 ternatarũq; alga, vt fit, folia defluat, fru
 ctus adhæreant? An ita euenit non conditis:
 coniam natura sancitũ est, vt fructus per
 ha decoctione flaccescant ac decidant: quæ
 eadem decoctio repositis agi nõ potest, sed
 renus tantũ efficitur, vt algæ vapor prohi
 bit, ne humor fructus immutetur: folia cõ
 cum siccent, decidunt. Algæ autem, vt sal
 exiccandi vim habent. Ergo non idẽ folijs
 adit arbori adherentibus, & conditis, mo
 quo dictum est.

Quam ob causam cucumeres, cogno
 onto pepones, optimi palustribus planis,
 st, humidis fieri soleant, vt apud Orcho
 num, & in Aegypto: aquarum etenim
 rem terram esse Aegyptũ putamus. Cur
 o cucumeres qui humidi sunt, & ob id
 tensiles ac rigui minimè laudati, locis pa
 ribus quæ madida sunt, egregiè fiant?

Vtrum

Vtrum quòd ob terræ duritiā altius cogitur descendere. Solum nanq; limosum planum maximè indurescit: qui autē altius innituntur, meliores euadunt. An quòd terra siccam esse oportet, quoniam cucumerum natura humidi sūt: ita enim sequetur, vt pertractum in medium veniant. Palustris vero si plana altāq; sit, alimentum nec exiguum præbet propter soli altitudinem, locūque ipsum: neque nimium, quoniam solum resicari necesse est.

33 Quam ob causam ruta & nonnulla pingmēta odora sudorum faciant foeditatē? An quorum in odore grauitas est atq; acritudo ea cum excrementitijs mista humoribus deperauare odores possunt.

34 Quā de causa rutā fascinationis remedium esse aiunt? An propterea, quia tum effoinari se credunt, cum aut voraciter edunt aut incommoditatum aliquarum tenentur suspicione, aut cibum habent suspectum quocapiunt: itaq; cum de mensa eadem quid pruatē sibi assumunt, participem intuentes quempiam faciunt, affanturq; cum impetiant, ne me fascines: ergo cibum cum perturbatione sument, nec quid bibent aut edē sine turbatione & flatu, qui vnā hauriatur & ingeratur. Quamobrem flatu ipso vel extrudendus effertur, cibus quoque vnā cla-

tu

is eijcitur, vel cū interclusus per humo-
m tenetur, tormina mouetur & cruciatus.
igitur ruta præsinita vi sua & potestate cal-
dioria, vas quod recipit cibos, relaxat, & re-
quum corpus itidem afficit: ex quo fit, vt
atus ille interclusus, transmitti atque sece-
re possit.

Quanam causa sit, vt origanus musto
lecta vinū dulce efficiat: duas enim in am-
orā iniecisse heminas satis est. An quod
lit quātū in musto est, aqua bundū & fecu-
tū sua siccitate in seipsa recipiēs, quibus
licet saporē confici austerū censemus: ar-
mēto quod vina, si quid aquae habeāt, sibi
itū, minus mollia redduntur: atq; & si dia-
is stare in fece sinantur, itidē fiet: & cū
rūm dulce molimur, vuas multum tempo-
soli exponimus, vt sol quantum sit dilu-
m auferat, & reliquum decoquat: hoc au-
idem facere vel origanus potest, quippe
e fit & sicca & calida.

Cur nigræ myrti fronde sunt frequen-
te quā albæ? An q̄ nigræ generis sunt
nestrioris, cuius indicium, q̄ locis rusticis
proueniunt, minimēq; ex cultu mutan-
humida autem omnia fronde crebriore
nduntur. Quod enim minus suos fructus
uoquere possunt, idcirco ad frondem ali-
ntum se vertit.

EORVM QVÆ AD FLAR
nam & massam, ceteraque id genus
pertinent, sectio vicesima prima
cuius questiones XXXVII.

1. **C**UR ptisana & farina triticea ob
instillato reddi possint candidiora
cùm rufum oleum sit? An quòd spumare
let, dum cum humore miscetur, quod nō
albescere est. Mistio verò versatu agita
tūque sit, & cum corpulentis humor con
mitti melius potest: quod sanè in ijs acco
dit, quæ aqua decoquit, atque ita candidiora
efficiuntur.

2. **C**UR cibus triticeus maximè corporibus
nostris competentior atque vefcentior
quàm ordeaceus? An quòd hic mediocre
habet lentitiam quàm cibus habeat, opo
ret, quippe qui adhærere conglutinarique
corpori debeat: quæ res non nisi lentore
ei potest. Ordecum verò rigidius est: itaque
massa eius longè pertritavalius alit, quàm
parum attrectata.

3. **C**UR farinæ triticeæ primum, ordeacæ
vltimum candidius est? An alterum vt
rius circumfrangitur, id quæ agitur, cùm p
rimum temporis molitur: alterum vt m
lius atque tenuius, quam primum exprime
tur: candidius autem in vtrisque quòd in
rius est.

4 Cur panes frigidi albiore cernuntur
quàm calidi? An eadem quodammodo causa
est, cur inueteratum quoq; oleum candidius
sit quàm recēs: causa nanq; nigroris humor
est: hic autem in hisce vtrisque, vt recentibus
vberius continetur, sic tēpore prouectis par
cius in superficie residet, propter euapora
tionem. Euaporatur prorsus oleum vel tem
pore vel sole: panis autem calore inde egre
diente per refrigerationem: humor itaq; fri
gidis iam euinuit, calidis adhuc inest.

5 Cur panes non saliti plus ponderent
quàm saliti, mod' cætera omnia pari habeā
tur mensura? Contrarium nanq; verifimi
lius dixeris cū sal adijciatur, & grauior sit
quàm aqua. An quia sal exicare potest, ex
quo incorrupta seruantur, quæ confecta sa
le reponimus. Absumitur enim à sale, resicca
turq; humor, qui ex calore putrescit: & in
pane igitur humor à sale cōsumitur, extraq;
afflatur: quocirca panes pridie facti leniores
quàm calidi sunt, vtpote frigidiores, contra
is qui sale vacant, humor largior insidens
efficit grauiore.

6 Cur panes frigidi humefacti, si inuicem
tangant non cohæcant, calidi cohæcant?
An quia frigidi lentorem suum cum vapo
re vniemiserunt, quo exacto conglutina
ri non amplius queunt: humor enim quò

f 2 ma

maduere rigidus est. Calidi contrà lentior aliquid continent: ex quo fit, vt cùm madetis vapor emigrat, calor ob suam tenuitatem respiretur & euanescat. Glutinosius autem illud cum calore egrediens, seque cum humore permiscens, facit vt inter se panes cohæreant.

7 Cur farinæ triticeæ primùm, ordeacea vltimùm candidius prodeat? An q̃ ordeū rigidius, protinus obfrangi diffundiq; aptius est, quod maximè fit cùm diu contunditur. Triticum mollius est, atq; ob eam rem parte exteriori leuiter diducta, interior quæ candidior est expressa, primū cōtunditur: est autem in vtrifq; candidius, quod interius est.

8 Cur massa ordeacea, quò plenius tractatur teraturq;, eò minus aluum subducere, uigareq; potest: triticea cōtrà quò plenius eò magis? An quòd triticea maiorem in modum contrita minuitur: lentū etenim quoque affici ita solet: tum ignis humorem pennis vndique eximit, itaque rigidiusculum humore sublato relinquit. Deniq; quanto plenius contrectatur & teritur, tanto frigidi redditur: partes enim singulas deminui adagitatas, extenuariq; necesse est. Rigidius autem omne cōcoqui facilius potest. Ordeacea contrà quò amplius prellatur & teritur, lentior & tenacior humore imbibito euadit.

tenax autem omne ac lentum diuidi sanè
huc facile potest: qua quidem diuidendi fa-
cilitate fit, vt ægrè concoquatur: quod enim
concoctionem recepturum est, digeri in mi-
na debet.

Cur massa ordeï contrita minor, tritici
amplior reddi potest? An quòd ordeï farina
massata contritaque compescitur atque con-
et, scilicet glutinamento humoris, quia ra-
& crassiuscula est: triticea quoniam spissa
modum est, colleuatur atque extollitur:
ssa etenim omnia subacta pertritaque
alescunt, & incalescèdo inflantur ac extol-
ntur: quòmodo etiam caro perfricata ex-
ollitur.

Sed cur massa triticea in igne amplior
àm ordeacea reddatur? An quòd humorem
triticea continet indiscretum, qui cùm calfa-
is egredi nequeat, scilicet ex pertritionis
pressu, mox spiritus de eo concalfacto hu-
ore nascitur: largior autem humor largio-
n pariat spiritum necesse est.

Quam ob causam cùm mel tenacius quàm
qua sit, farina mulso subacta rigidior red-
at, vbi decocta est, quàm aqua subacta? An
paqua feruore ignis cogitur atq; consistit:
mel cōtrahit quidem, sed non sine assicatio-
ritaque rem facit rigidior: causa nanq;
goris in siccitate est.

f 3 Cur

12 Cur biscoctus panis refrigeratus minuitur
duritiem præ se ferat? An quod triticum de
cem quendam ac lentum succum in se continet,
net, qui veluti anima eius est: indicium quod
cūm siccet, omnino exinanitur: cūm autē v
poris aliquid sentit, mox erēpit & coalescit
Ergo cūm humor hic in farina quoque tri
tici insit, maximēq; in ea quæ purissima est
efficitur, vt in massa ex ea ipsa farina conf
cta idem seruetur: argumentum quod deco
cta in pultem redditur lentior. Vbi igitur p
nis primò igni commissus est, portio rigida
& leuis cum humore euaporatur, & quantu
in farina furfureum maximē est, totum deb
ritur: mox pane educto cūm denuò massa
tritatur pressaturque, pars farinæ tenuissi
ma & humoris lētissima, quæ solæ supersunt
miscentur amplius sibi, tum quia tales am
plius euaserūt, tumque propter ignitionem
fit enim mislura eorum tincturæ consimilis
vt massa post trita similis farinæ illi elixa
efficiatur, quippe quæ per trita iam prima, re
liq̃taque parte farinæ tenuissima, & humoris
lentissima, glutinosa & resiccabilis redditur,
vbi ignē præsensit: nā & disiungi facillē quod
lentum est nequit, & humorē nullum per se
ipsum emittit quod spissum est. Hac igitur
eadē re panis quoq; biscoctus ob causas præ
dictas efficitur, itaq; minus durefcit, cū sem
per

inter se humiditatem contineat.
Cur nonnullis de genere cibi, tum humi-
dum siccum, multum temporis sine fastidio
possimus, ut cibo quem triticea ex farina
ideaceae conficimus, & vinis austeris, & a-
liis verò quamvis suavioribus, non ta-
m sine fastidio toties vti possimus? An
tòd eorum quæ in cibo assumimus alia va-
lius alunt, suntque ad inundandum aptio-
ritaque vel ubi cibo priore consumpto va-
ti sumus, inest præterea facultas multa in
corpore, quæ ut ad priorem corporis confe-
ctionem decocta est, sic ad finem, & ad succe-
ntem coquendi vicem cruda animaduerti-
t. Cuius sanè generis pars plurima suauit
quæ enim pingua & dulcia & opima sūt,
nobis gustu suauissima sunt, eademq; o-
nia validè nutriunt, & decoqui possunt, lo-
que inundare quocunq; inter se ipsa dis-
tine distent. Vnde efficitur, si quis sese
olerit, ut facultas eorum diutius immore-
nec breui sensus deficiat: non enim so-
m pleno ventriculo satietas oritur, sed
estia quoque alimonia cæteras in partes
ntidem vti euenit. An non id solum ip-
on causa est, verumetiam quòd nonnul-
perquam modicè naturæ vsui sunt, no-
que familiarissimè conueniunt. Hac e-
a omnia quia secundum naturam sunt.

f 4 id

idcirco melius à corpore quàm dulcia recipiuntur, vt quæ præter naturæ rationem cile respiciuntur. Alia verò alijs temperationibus congruunt: vt mel apibus secundum naturam sic suppetit, vt eo vesci tantummodum possint, quanquam viribus sunt imbecilliores. Itaque relinquendum quidem est quantum absumatur, sed id ex proportionem ad vires determinis. Quæ igitur è suauibus ita sese habent, ea quoniam naturæ minus propria conueniunt, suauia quidem sentiuntur, sed parum temporis moram faciunt, & fastidiū pariunt. Quæ autem secundum naturam pro cibo computata homini sunt, ea semper appetimus, itaque fit ratione naturæ, vt vsu quoque eorum assiduo minus quàm suauium fastidiri possimus.

14. Cur eadem ex assuescentibus suauia, admodum crebrò vtentibus insuauia sentiantur, cum tamen assuescere, fit sæpe & crebre quicquam facere? An quia consuetudo habitum rei cuiuspiam capientem in nobis efficit, non satietatem. Frequens autem vsio desiderium explet: quod & ipsum quasi causa quidam est. Habitus ergo cum exercitantur, augentur, atque proficiunt. Conceptacula verò infarcta nihilo ampliora redduntur. Quoniam obrem consuetudo cum exercitatio sit, augeat habitum illum capientem. Quod autem vsu crebrò

rebro in cibo assumitur, infarcit quidem ex
letque desiderium, quo expleto, non amplius
eam recipimus: sed augere illud idem non
potest, ob eam scilicet rem quam modò de in-
structione retulimus. Ad hæc, nò ideò suavius
consuetudo est, quia semper delectet: nã res
iã solitæ molestæ sunt, si usu quis agit cre-
riori, sed eo certè suavius agitur, quoniam
operis principium libèter adimus, & diutius
eam facere eandem assueti, quàm non assueti
solumus. Qua igitur re molestum hoc est,
ianquam suauè sit, hac eadem cætera quo-
ne suauia efficere possunt: vtraque enim cū
debro vel fiunt, vel pro cibo sumuntur, tædio
os certè afficiunt: cuius sanè causa est, quòd
os vires siue virtutes vel recipientes vel a-
gentes, nò infinitas, sed finitas habemus: quæ
si quidem sibi quod modicè competat ob-
nuerint (id enim est, quod continuè ampli-
ari sentiat) alteræ satis explentur, alteræ
peragere nequeunt.

Cur panes, vt parum triti, sic nimium
triti rumpantur? An quòd parum triti, quo-
am partibus minus connexis inter sese cō-
nentur, idcirco rumpi facile queunt: trita-
o enim partes copulat & coniungit: ergo
o ipsi discrimine ad diruptionem paratio-
is reguntur. Adde quòd multum humoris &
promiscuum continent qui minus tritu-

f s ram

ram pressuramque recipere : at quos nimis tritos igni mandauimus, ij sicci admodum sunt, quoniam humoris parum immodica agitatio tritandi reliquerit, idque decoctis totum exactum est. Igitur rumpi utrosque necessum est, quoniam humoris multum educitur : multum enim, ut absolute in his continetur, quos parum tritaueris : sic reliqui comparatione in ijs est, quos immodice agitaris.

16 Cur massa triticea candidior pertrita efficiatur, ordeacea nigrior? Vtrum quod per summa ordeacea nimium assiccatur : calor autem humori permixtus, candorem gignit. An quia cum calfacta est, humorem ad seipsam trahit, ut quæ partibus maiusculis constet.

17 Quam ob causam farina aqua subacta melius coeat quam oleo subacta, quod tenacius est, quanquam glutinarius quod lentius est : oleum autem lentius quam aqua. An quod aqua tenuior est, ut visque quaque subire mollireque valeat. Cohæret item & comprimitur inter se melius farina aqua subacta, quanquam etiam sine contritu comprimi queat.

18 Cur massa tota leuior sit, quam seorsum humor & farina? Vtrum quia cum miscetur, spiritus intercluditur. An quia pars aque

calore farinae indito euaporatur: itaq; mistum id redditur, quod ex utroq; mistum con-
terit. Aer autem aquae tametsi miscetur, ni-
llo tamen leuiorem facit: nam ipse quoque
cum aere pondus auget.

Quam ob causam lac vinumque dulce
noties cum farina ordei bibitur, dulcius sen-
tur? Vtrum quod ad non dulce dulciora
haec esse videntur: farina enim dulcis non
est: aliter quia humor dulcis mistus cum fa-
rina diutius immoratur. An propterea quia
farina quae dulcedinem in se habet, ali-
quantulum diutius immoratur: itaque diutius sensio-
betur.

Cur eadem potio minus mera appareat
farina ordei inspersa bibatur? Vtrum quod
farina sibi miscetur, & temperantur. An
quia farina humori obducta in sese re-
tineat, abolet qualitatem.

Cur alica plus aquae recipiat, quam tri-
tici, unde confecta est? An propterea, quod
alica farina quodammodo est: farina autem
sua aquae imbibit: moles enim amplior e-
st, quam tritici est. Pressius namque & con-
tius triticum est. At quod amplius est,
hoc id capere potest. An non solum ea ipsa
causa ita fit, sed etiam calore, quem in
se continet & farina & alica, efficitur,
ut bibacius hauriant: quod enim calidum
est,

est, humorem id & efficacius ad se trahit, & expeditius in vaporem consumit.

22 Cur farina tritici massata pertritâq; longè amplior reddatur, quàm ordeï, scilicet ex proportione? An quòd altera multum humoris sibi admittit, altera parum. Sed qua de causa plus admittat? Cōgruens enim potius dixeris, vt ordeacea bibatior sit: quippe cū ordeum tostum, triticum non tostum sit.

An propterea ita sit, quia trituram pleniorē triticea patitur: cuius causa est, quòd partibus minutioribus constat. Fit igitur quasi vt quantuplo partibus contineri potest minoribus, tantuplo humorem sibi largiorem admittat, quippe quæ ipsum humorem pro glutine sibi capiat, vt Empedocles quoque suis in Persicis diuerticulo quodam ait: Munus vbi larga cæteris coniunxerit vnda, multumque humoris proinde absumere queat.

23 Curetiam igni mādāta massa tritici amplius augeatur, quàm ordeï? An quòd humorem in se continet indiscretum, qui recalcens extrudi nequeat: hic ergo cū in spiritum transeat, nec sese promere pariter, atq; ex massa ordeï possit, videlicet propter tritici spissitudinem (spissius enim est quod partibus constat minutioribus) idcirco extollit, molēmque agit ampliorem. Ad hæc plus ista humo

humoris continet, quo recalescente spiritus
rouenire solitus est. Ex qua; re autem plu
plus proficiscatur necessum est.

4 Cur pistorum, cæterorumque officio
ingentium frumentario, qui ordeum attra
tant imbecilli efficiantur, & destillationi
sus infestentur: qui autem triticum, corpore
nt bene habito? An quòd facilius triticum
oncoqui, quàm ordeum potest, atque ea re
delibamenta inde manantia esse facilia ne
esse est.

5 Cur panis tostus durior, tepesfactus hu
midior reddi aliquantisper possit? An quo
niam cùm torrefit humor extruditur, itaque
panis relinquitur durior. Leniter autem cū
recalescit, humor consistens ab igne diffundi
tur, humidiorque proinde existit.

6 Cur farina tritici resiccata minus consti
tuetur, quàm ordeï? An quòd intercapedine
racant, quæ ex partibus constant minutissi
nis: & plura quæ grauiora sunt, compressa
uoapte pondere tantundem occupant, quan
tum pauciora. Sed farina ordeï crassiuscula
est, itaque ficcata compesci, atque in minus
contrahi potest, vt quod minus est suo com
pressu, plus illud constipet in seipsum, capes
catque: triticea porrò particulis minutissi
mis iam constat. Itaque non ideo resiccatur,
vt partes reddantur minores, sed vt leuiores
effici

efficiantur, minúsq; constipentur suo compressu, & nutu: natura enim grauior farina triticea, quàm ordeacea est.

HORVM QVÆ AD FRV-

Etus arborum pertinent, sectio vi

cesina secunda, cuius quæ-

stiones XIIII.

1. **Q**uam ob causam poma nō ita prius vt pōst esitata in repletionis mole respondeāt? An quoniā ceteris esculentis genus pomorum longè grauius est: quod argumento ficuum constat, quæ nouissimè esitata, vltimæ tamen euomuntur. Poma igitur antè ingesta suo pondere in imum delapsa, spatij amplitudinem relinquunt superius, vt cibum sequentem admitti faciliè liceat. At si è contrario sumantur, vsu eueniet, vt quoniam deorsum ferri expeditè non queant, innitent, & partem totam ferè occupent inanem.

2. **Q**uam obrem cū dulcia nobis similia quā acia sint, ocyus à dulcibus impleamur? Congruam enim vt contrā eueniant, quandoquidem à similibus minus satiari consensaneum est. An quoniam non æquè præmaturæ conceptaculum ex quo hausimus, & corpus quod vescitur, impletur: sed venter quidem repletus aliquando est, vt eorum qui *fi-*
tiunt:

fitis autem nihilominus superest. Non
nimis ea de causa fitis cessat, quia venter ple-
nus humoris est, sed quia membra corporis
si omnia humorem commodum sibi attraxe-
runt: quod ubi illa satis suum desiderium ex-
pleuerunt, tunc fitire cessamus: ita etiam fa-
tiamur, nec aliter tolli potest.

Cur ocyus à dulcibus, quàm acribus satie-
mur? An quia ocyus dulce, quàm acre appe-
tamus? sed an periude, ut venter im-
pletur, nos quoque dulcibus satiari possi-
mus, confessum non est. Cum igitur deside-
rium celerius his ipsis expleri possit, docen-
tum est. Alimenti desiderium, siue cupiditas,
simpliciter loquar, indigentia est, cum ci-
um vel nullum, vel pauculum habemus.

Quòd cum acra nō validè nutrire queāt,
quod parum alimoniam, multum habeant excre-
menti, meritò amplius hæc appetimus, pa-
ucumque eorum cupiditatem explemus, quo-
iam alimento item indigemus, quo ipsa ca-
scent. An dulcia tota ipsa cibus idoneus sunt,
que ex parvis quibusdam eiusmodi escam
corpus capit vberiore. Quòd cum se abun-
dante referat, nihil edere præterea potest. Plus
minimè tolerare non potest: atque ita efficitur,
ut ocyus à dulcibus satiemur.

Cur fructus arborum, & carnes, & cætera
generis, vtriusque vehementer inflatis cōtenta
valeant

valeant incorrupta edurare: nec minus quæ diligentissimè p̄scata, obturataque circum undiq; fuerint? An quoniam corrumpi omnia solent cū mouentur: quæ autē plena sunt immota persistunt. Haud enim fieri potest vt motus sine inani spatio agatur. At quæ isthæc, quæ ita inclusa sunt, plena vndique constat ergo incorrupta seruari ratione.

5 Cur vinum post pomum putre epotum amarum sentiatur? An amarorem putredinis habet. Itaque quod de pomo per summa infidetur, linguæ humori qui bibitur permistū diffusumq;, amaram efficit potionē. Ipsū autem pomum per se esitatuū, minus deprehendi propterea potest, quia saporis id genus multa attingat, inq; exigua discernatur.

6 Cur edenda bellaria sint, vsusque securidarum mensarum adijci debeat? An vt sati bibamus. Non enim sitis gratia solum, quæ per mensam primam nos teneat, bibendum sed etiam post hausisse aliquid iuuat.

7 Cur nuces tostæ refrigeratæ deteriores redduntur, & panis quoque, & glandes & multa id genus alia, rursusque calfactæ eadē meliora euadant? An propterea quod refrigeratis succus concreseit, & constat: tepesfactis rursus dilabitur. Suauitas autem non nisi per succum percipi potest.

8 Cur fructuum esitationem, vt ficum

catt

ferorūque generis eiusdem, vel vinum
rum, vel aquam superbibere debeamus,
quæ quidem aduersa inter se sunt? An quia
ius pomorum, & calidum & humidū cau-
tæ generationis est: habet enim tū ignis
copiam, tum humoris: itaque succus pomi
uti feruorem intus per ignē excitat, quo
modo mustum foris efferuet, vi tamen hebe-
re: humor autem nimius cruditatem com-
tit. Aqua igitur suo frigore feruorem il-
lum frangit, atque extinguit: & vinum suo
ore idem plerunque efficere potest, quip-
quod perinde atq; ignis igni multus pau-
vires subtrahat: amplius tamen humoris
copiam suo calore emollit, & concoquit,
que pondere innatantem illum feruorē
incit ac reprimat.

Quam ob causam carica bifida tantum
cissimæ sint, nec multifidæ: aut omnino
fissæ dulcedinem præstent? An quod ex
multifidis respiravit, euaporauitq; cum hu-
ore pars dulcedinis plurima. In ijs autē
infissæ cogerint, humoris diluti copia est,
quod nihil ferè inde exactum fuerit. At quæ
quæ quidem, sed tamen fissura multiplici-
bus, immunes vtroque isto incommodo ca-
uerant.

Cur si ficus in furno ficcantur, duriores
ficiuntur, quàm si exemptæ foris refrige-

t rea

rentur? An quoniam in furno humor totus ex nimio calore euaporatur, foris aer circumfundens humorem contrahi, emanareque prohibet: ita enim ut leuiter euaporetur potius accidit. Sunt autem quæ siccant dum quæ hument mollia.

11. Cur ab acerbis vinum, aut aqua epotata dulcior sentiatur: exempli gratia, si quis gaudium des, aut myrta, aut tale quid ori mādauerit. An merito ita fiat, quemadmodum vel in plerisque agitur: omnia nanque plenius eadem apud sua contraria innotescunt. Contrariarum autem sapores oppositi ferme inter se sunt. An ut res in iis est, quæ colore inficiuntur: ita enim lingua acerbis conficitur illius meatusque suos patefieri patitur, ut dulcius subire amplius possit. Res enim quasque efficiendas humoribus quibusdam acerbis aut tæ immergimus, ut inde affectæ infici color plenius atque ineluibilius possint.

12. Cur dulcia, minus dulcia sentiantur calida, quam refrigerata? Vtrum propter quod simul sensus duo existunt, id est, calidi, & dulcis: itaque calidi sensus reliquum oppellit, atque obfuscet. An quod etiam sensus dulcis calidus est, itaque ignis igni accenditur: ergo calor est qui impediatur. An quod ignis vires omnium minuit, quia vim obstat et commutandi: calida igitur propiora nati

ioni sunt, refrigerata resident, sibiq; ite-
m constant.

Cur palea fructus duros atque incon-
citos emolliunt, in maturitatēque addu-
cunt: mires autem & concoctos non putre-
fiunt? An quod palea calida, & attrahēs
Suo igitur calore concoquit, & per vim
in attrahendi saniem omnem seuocat, at-
que imputridos seruat.

Qua de causa ficus cū molles, dulcēs
sint, dentes offendant? An quia gingi-
va sua lentitate adhærent, seque præmol-
lenter dentes insinuant, & putredinem per
se calorem citò conficiunt. Forsitan &
granorum suorum duritiam dentes cele-
riter effatigant, cū manducentur, confi-
anturque.

R V M Q V A E A D M A R E
salsamque omnem aquam pertinent,

sectio vice sima tertia, cuius
questiones X L I .

C V R fluctus præalti pelagi supfran-
gi non soleant, sed parui tantum &
vis? An quia parum humoris cū fer-
discerni à spiritu facilius potest, quàm
humum.

Cur nauigia onustiora in portu, quàm
in alto esse videntur? Celerius etiā de alto in

i 2 ter

terram veniunt, quàm de terra in altum prop-
uehuntur. An quòd plus aquæ quàm minu-
reniti validius potest: pauca enim oppressi-
onere cedit, vt demergi necesse sit: multa
contrario repellit, ac sustinet. Vis enim
ea est aquæ, vt fursum versus compellat in-
ferius: ergo vt in portu maris parti, sic mu-
tum in alto est. Itaque plus oneris conue-
nit in portu videbitur, etiã mouebitur ægrius
quia magis immergitur, & aqua minus re-
ti potest. At verò in alto res contrà v-
euenit.

3 Cur fluctus interdum prius eueniant
quàm venti? An quoniam primo spiritus
ortu maris pars prima impulsæ, partem
continuum ipsa compellit, itidemque de-
ceps vice pari, serièque agitur perpetuo.
Quamobrem cum mare ipsum continuum
sit, efficitur, vt quasi vnus ictus continuus
his omnibus exultet, idq; fieri vno in te-
pore possit. Itaque euenit vt prima & v-
ma pars simul moueantur: quod acrius
quam accidit: quia corpore vno continuo
esse non potest, eò quòd multiplici vno
repulsu retorquetur atque conquatur.
primus validissimisque mouendi impe-
refringatur, impediaturque. Quod maris
cidere propterea nequit, quia grauius a
motuque difficilius est.

Quam ob causam cū aliquid in mare
 undabundū & æstuans iactum est, vt ancho-
 ra, vnda residet, & quiescit? An quòd mare
 mōderi cedit, quòd defertur, quo cū aer de-
 abatur: qui cū per directum in imum de-
 ertur, atque attrahitur, secum eodem id tra-
 hit, quod mare de latere concitat: æstus autē
 naris nō desuper tendit ad ima, sed per sum-
 ma versatur, quo sedato tranquillitas ori-
 ur. Ad hæc, cū mare in ea spatia coit, quæ
 ponderi descendenti cesserint, vertiginē mo-
 iet, quæ non nisi circulo agitur: at cū
 linea recta circulum per punctum attingat,
 uctusque ad lineam rectam obliquē feran-
 ur, fieri potest vt fluctus ipsi per punctum
 ioras vertiginis attingant, nec prædictam
 ob causam tantum, sed etiam quòd ipsa ver-
 igo accedens, suo impetu circū vndiq; illos
 pellit. Quòd cū itaque fluctibus pars eā
 vertiginosa careat, merito vnda iacta ancho-
 ra residet, tranquillaturque. Adde quòd aer,
 qui cum pondere illo delapso descendit, mox
 sese referens, vndamque sursum compellās,
 bullas excitat: quippe cū bulla humore cō-
 sistat, qui de imis ad supera pulsus ab aere
 efferatur. Omnis autem bulla lenis, fere-
 nāq; est. Indiciū verò quòd vnda, qua pon-
 lus in imū corruit, submissa in cauū paulò
 post refurgit, & mari circundātī æquiparā.

3 Cur

§ Cur interdum nauigia, dū cursum agūt
 in mari quieto repente absorbentur, totaq̃
 ita pereunt, vt ne naufragium quidem flui-
 tans vsquā appareat? An cū locus cauer-
 nosus terræ subditę mari dirumpitur, simul
 in mare nauigia introrūpuntur, introrsū
 que spiritus impetu trahuntur: cūque im-
 pulsu pari circumundique agitentur, deor-
 sum ferantur necesse est. Hoc idem apud Me-
 fanam quoque in freto fluctu reciproco eue-
 nit. Fiunt em̃ eo ipso vertigines quę in imū
 absorbent, tum ob eam quam diximus cau-
 sam, tum etiam quod mare illud præaltum
 est, terręque ad longinquum vsque subiat
 cauernosa. Vertigines igit̃ eousq; p̃ vim du-
 ctitant: itaque efficitur, vt inibi fragmenta
 nulla valeant fluitare. Fluxus autem ille fie-
 ri solet, cum flatu desistente priore mari itē
 fluente, flatus aduersus primū occurrit, maxi-
 meque cū auster. Cū enim vnde inuicē
 cursitant, inflictu prætereunt mutuō, quo sci-
 licet modo in fluminibus fieri nouimus; atq;
 ita mare in gyrū vertitur, quę vertigo, aut
 vertex vocata est. Fertur autem vnda in an-
 fractum initio motus valido desuper irruen-
 te. Igitur cū vndas vrgere in latas non
 liceat (impulsu nanque repellūtur mutuō)
 compelli prorsus in imum necessarium est.
 Quamobrem id quoque deferri eodem vnā
 cogi

ingitur, quod vertigo prehēderit: eadēmq;
 causa est, cur etiam nauigia resimentur, re-
 pandāque deferantur, cū deuorātur à ver-
 mine. Iam enim aliqua erecta ex toto de-
 indisse memoriæ proditum est.

Cur mare Ponti candidius, quā Aegæi
 Vtrum propter visus refractionem fa-
 m de mari in aerem. Est enim aer Ponti
 ssus, & albidus: itaque fit vt etiā maris
 summa talis esse videatur. Aegæi verò
 niam à longinquis vsque purus & liqui-
 est, cœruleus cernitur: quocirca mare
 que aeri renitens, colorem eundē repræ-
 tat. An quòd lacus omnes, quā mare can-
 iores sunt. Pontus autem in lacus speciē
 pemodum transit, eò quòd multi in eum
 iij effluunt: nec verò mari solū candidior
 us est, verū etiam fluuijs. Vnde pictores
 minina pallida, mare cœruleum, lacum can-
 um pingere non ineptē consueuerunt. An
 a per aquam bibi idoneam visus penetra-
 acilē potest, aerem versus reflectitur: &
 ri autem nec sursum reflecti potest, quo-
 m leuis aqua non est, & deorsum progre-
 ns fatigatur, itaque fit vt mare nigrum
 videatur. Atqui mari quod lacum si-
 lat, pars dulcis per summa innatat: sal-
 erò in imo est. Quamobrem ob id pene
 e aspectus nequit, sed ad lucem refle-

t 4 titur:

Etitur, albedinem per summa ostendit.

7 Cur mare minus quàm aqua bibi idonea, frigidum est, omnesque falsi humorum non vt dulces frigidi sunt? Vtrum quòd nare spissius & corpulentius est: tale autè quòd minus refrigerari potest: sicut etià amplius incallescere aptum est, quippe quod calore seruare suà ob densitatè melius possit. An quia mare pinguius est, quocirca flammam aequè extinguere atque ceteræ aquæ nō potest: calidius autem quod pinguius est. A quoniam multum terræ in se continet, propterea siccus est: quod autem siccus, idem calidius est.

8 Qua de causa qui mari se lauerint, ocyus reficent, cum mare grauius sit quàm aqua dulcis? An quia crassius & terrosius est: ergo cum parum humoris habeat, meritò siccat potest celerius.

9 Cur persifante aquilone mare perspectius atque trā lucidius sit quàm austro? An quia mare cum serenum est, colorem trahere sibi affolet: inest enim aliquid pinguius in succo falso: indicium, quod die tepidiore oleosum quiddam secerni uidemus. Ergo tranquillo tepidiori; mari succus iste sua leuitate per summa penditur, quod aquilone fieri minus potest causa frigoris. Est autem aqua trans-

acidior quàm oleum, id enim colore obdu-
itur. Aqua verò expers coloris visu obuia,
pertionem sui præstat suspicionem.

Cur fluctus ventum præ se omnes fe-
rant? An quia flatus futuri indices sunt: fla-
us enim impulsus aeris est. An quia vice p-
pellendi successiua consistunt. Propellit au-
tem flatus nondum continuus, sed exoriens.
rimus igitur quasi emarcuit, mox autem
tunc alter propellit factaque altera densita-
elanguescit: quare cum hoc propulsum iã
dest, propellens quoque illud venturũ esse
aliam fit: facit enim id ipsum cum incipit.

Cur fluctus ante quàm flatus erumpit?
n quia non simul flatus desistit, & mare vn-
abundum sedatur: sed mare postea, ideo sic
põtest, vt qui mouerit spiritus, ante occi-
at quàm sensu obuius sit: itaque nõ fluctus
iritu prior est, sed ille latet, hic patet. An
atus non vndique simul spiret, sed primũ
onde exortus sit: simul autem spirat & mare
qui proximum agit, quod exitum subinde
proximum mouet: atque ita fieri potest,
fluctus flatum possit antecire. Motus enim
ve velocior à mari, non à flatu principium
ncit.

Cur in mari melius quàm fluuijs nata-
possamus? An quòd qui natat sedulo a-
ze adnitendo natat: adniti autem firmitus

t s ad

ad id possumus quod corpulentius est: at aqua marina fluuiali corpulentior est: crassior enim, & ad renitendum validior.

13 Cur mare deuri potest, aqua non potest? An & aqua deuritur: sed mare minus ignem extinguit, quoniam pinguius est. Cuius rei indicium oleum facit, quod ex sale deprimi potest. An etiam meatus maris minus congruant igni, ut qui crassiores sint, & eo magis quod salis ratio non deest. Ut igitur quod siccum est, minus extinguere, quam quod humidum potest, ita etiam quod amplius siccum est, idem ex ratione vrentius esse debet, & alterum magis altero: quod enim ficius, eo calidius est: mari autem istaec ambobus inesse plenius palam est.

14 Quam ob causam demersi in mare plus temporis valeant tolerare, quam in fluuio? An quia fluuialis humor tenuior, subiectus igitur copiosius strangulat.

15 Cur mare perspectius & dilucidius est quam aqua potu idonea, cum crassius sit? dulcis enim salsa tenuior est. An tenuitas causa non est cur mare dilucidius sit, sed directi meatus id faciunt, quos tum plurimos, tum amplissimos continet: ergo illa potu idonea spissa ex tenuitate suarum partium est, salsa amplioribus interstitiis inanit. An quia mare purius & syncerius est: terra enim nulla in eo permixta est.

et:arena suo pondere delapsa, in imum sub-
der. At humor dulcis mistus cum terra est,
quæ interueniens facit vt citò perturbetur.

Quam ob causam mane aura frigida de
ari non spirat, de fluminibus spirat? An
noniam mare locis patulis spatiosisque di-
tatur, flumina angustissimis concludun-
r. Aura igit maris p multavastaque spatia
palata redditur imbecillis: fluminum au-
m vniuersa extinguitur, itaque amplius va-
, & frigidiuscula meritò occurrere potest.
causa non in eo est, sed vt flumina sua
tura frigida sunt, sic mare nec frigidum
que calidum est: aura autem omnisque
spiratio, humore vel calescente vel fri-
scente excuti solet. Vtrum enim ex his
erit, humor aerescit, quo aerescente, aer
inde ortus spirat, aura est: qui si à frigi-
proficiscitur, frigidus meritò spirat: si à
de calidis, citò refrigeratur. Fluvios igi-
frigidos comperire omnes possumus: ma-
autem neque frigidum, neq; calidum val-
est: itaque nec frigidū esse id potest quod
eo respirat, cum scilicet mare frigidum
um non sit, nec citò refrigeratur, quia ca-
um valde non est.

Cur fluctus altioris pelagi tardius defi-
nt, quàm breuioris? An quia res omnis se-
s ex morione multa, quæ pauca recalescit:
astus

æstus autem magni pelagi amplior quàm parui est, ergo nihil temerè agitur, si tardius quietatur.

18 Cur aqua salsa frigida bibi non potest, calida refrigerataue postquam calfacta est, melius potest? An propterea, quod de contrario in contrarium res quæq; mutari solita est. Aqua autem salsa dulci opposita est, & cum calefcit, portio falsi decoquitur, cum refrigeratur, in imum deferitur & subsidet.

19 Cur aquæ posite prope mare, dulces magna ex parte, non salæ comperiantur? An quia percolatæ potu aptiores redduntur: percolari autem id melius potest, quod mari propius situm est.

20 Cur aqua salsa profluere nequeat? An quia stabile quod graue est. Salsa autem aqua grauis est, quapropter calidæ tantummodo ex falsis profluere possunt: habent enim sibi leuitatem quæ pondus falsuginis superat: calidum namque leuius est. Adde quod aquæ profluentes per terram nimirum percolari queunt: itaque quantum crassius & grauius est, id assidue magis magisque deferitur & subsidet, quantum leuius atque sincerius id seuocatur & profluit. Vt enim falsum graue, ita dulce leue est: atque ita efficitur ut sint dulces quæ profluunt. Hæc eadem causa est, & cur aqua salsa cum mouetur, mutaturque
dul

alciior fiat: leuior enim per motum atq; syn-
terior redditur.

Cur si quis in Affrica propter mare in-
derit, aquam principio dulcem, post breui
ulsam eandem comperiet, cum cæteris in lo-
is minus idipsum eueniat? An prima loci
lius aqua concocta sub terra est, quæ cum
utius manserit, falsior à mari transmissio-
ficitur, vt quæ nuper constiterit: cæteris
autem locis aqua vel nulla est, vel plurima
salla prohibente siccitate est.

Cur sal eliquari ocyus aqua salsa quã
ulci possit? An quòd eliquari non aliud est,
si ab humore caloreue subeunte resolui &
irimi ita vt liquidũ sit: eliquare autem ne-
queunt quæ vel subire omnino non possunt,
el quæ ita subeunt vt tangere nequeant.
ix illa verò eliquat quæ facillè transmeat:
ontra celerrimè dirimunt, quæ per vim se
intrudunt. Subire autem nequeunt, quæ
mplius admodum partibus constant, quip-
pe quæ meatus rei subeundæ excedant, con-
rà quæ minutioribus constant, transeunt
ne tactione. Atqui vt dulcis aqua tenuior,
a salsa cassior est: ergo altera sua tenuitate
facillè penetrans vix liquefacit, altera subit
uidem, sed minus propter suarum partium
magnitudinem: itaq; cogere & proinde diri-
mere celerius potest.

Cur

23 Cur aqua minus candeat si moueatur? quod vel maris æstu inspici potest. Vnde Homerus, flatu oriente, inquit, & flatu nigrescit pontus eodem. An iduabus de causis: nam si ex propinquo contuimur, causa est, quod visio magis transmeat aqua manente quàm mouente: eripitur nanque trames omnis directus cùm mouetur. Candidum autem id esse videtur, quod perspectum atq; perlucidum est: per quod enim visus transire nequeat, id atrum esse affirmant: quamobrem aerem quoq; nigrum è longinquo, candidum ex propinquo videmus: & maris vt quod propè adest, candidum: ita quod procul, cœruleum & nigrum: sed si è longinquo spectatur, causa est motus quidam, quo aspectus mouetur, cùm se ad elongatiora deducit. Quinetiam cùm aqua quiescit, aspectus vniuersus in lucem reflectitur: quod fieri nequit, cùm illa mouetur.

24 Cur fluctus præalti pelagi nequeant superfringi, quemadmodum parui? An quoniam aqua parua distrahi ab aere magis potest quàm multa, propterea percussa facilius frangitur. Atqui in alto multa, in breui pauca est, quæ in fluctus compellitur.

25 Cur loca austrum versum spectantia aquas continent saliores? An propterea quod mare in terram sub austro interrumpit, dul-

ces

es cum falsis miscentur.

6 Cur aqua salsa vino dulci magis quàm
austero supernatat? Vtrum quòd dulce plus
terræ continet, sicuti vva passia. An quia gra-
uius & lentius dulce est, itaq; minus misce-
r, immistumq; residet atq; innatat.

7 Sed cur omnino possit innatare cùm
terræna sit? nanq; delatio huius deorsum est.
Vtrum propter calorem modo salis: excre-
mento nanq; per summa erumpenti res si-
milis est. An alia causa sit: nam si non pro-
pterea ita fiet, vel dulci innatare minus in-
credibile erit: calidissimum enim est.

8 Cur fluctus antè interdū veniant, quàm
venti? An ea de causa, qua etiam postea de-
cēstūt. Primus etenim flatus prius quasi lan-
guescit quàm fluctus ille impulsus: deue-
nit autem in terram, non ea vnda quæ
prima impulsæ est, sed id vice pari sub-
side impellitur, quod proximum deinceps
exceperit.

Cur littora fluctuosiora solida sæpe ef-
fugiantur, ac eò vt planè pavimentata videā-
tur: & vt solida sunt, quæ frequentia fluctuū
concalluerunt, ita pars remotior soluta sit
modum & cedens? An propterea quòd
fluctus arenam non minutissimam, sed ma-
gnam, procul eijcit, vt & manus non
quod minimum est, id maximè longè iacere

po

potest . Tum etiam cum permulta & varia promiscue conquatantur versenturq; pars minimorum interlapsa spissat, atque consolidat : mox fluctus residentis motio nihil propterea protrudit, sed opprimit, pauimentatque : ergo quod exigua procul exilire non queunt, incidit ut ex paruulis moles coagmentetur, quæ quoniam motu frequenti agitata est: continua redditur, arena scilicet interlapsante prætenui, dum compages contentione perpetua consistat, cum fluctu ultimo pauimentatur, & humor leniter, sensimq; irrorans conglutinet . At pars seposita oræ arida, disgregatur & finditur: lapillis etiam constat maiusculis, minusq; complanata est.

30 Cur superius mare falsius & calidius sit quam inferius: & puteis quoq; potu idoneis pars superna falsior sit quam ima? quanquam esse è contrario debuit: grauius enim quod falsum est. An quia sol & aer partem humorum leuissimam assidue detrahunt: dulcissimum autem quod leuissimum est, potissimumque de propioribus locis hauriunt. Et maris igitur & aquarum dulcium summa vis solis exercet, itaque falsius id esse necesse est, quod his residuum extat, unde humor dulcis exactus est, quam unde nihil vel minus abiit: propterea calidior quoque pars eadem

fi

superior est : salsum enim quàm dulce calidius est. Quapropter quibusdam ex ijs qui disciplina Heracliti sunt, placet, vt dulci aqua siccata, concretaque, lapides terque creentur: mare autem sit, vnde sol exhalationes eliciat.

Cur maris pars terræ proxima dulcior sit? An quia frequentius mouetur: salsus autem humor cum mouetur dulcior redditur. quoniam aqua in profundo falsior est: minus autem alta, quæ proximè terram est. quam obrem quæ statim à terra præcipiti altitudine descendit, falsa est: nec dulcedinis tantundem reddere potest, cuius rei causa est, quòd falsa suo pondere in imum potius deferatur.

Cur mare solum omnium aquarum deuri potest? Non enim pluuia, non fluuialis, non aqua potu idonea. Vtrum quia multum continet terræ, quod salis argumento ipsius constat? An quoniam pinguiusculum est, quod oleum demonstrat, quod in sale reddetur.

Cur lacus arenam vel nullam faciat, vel minus quàm mare, & fluuius? An quia saxa in mari consistunt, & terra densa maris est, arena autem saxum in parua minoraque perfractum est, quod ictu fluuii frangitur. At in lacu saxa non æquè consistunt pu-

v ra

ra synceraq; neq; frangi itidem possunt, e
quod fluctus non pari modo excitantur. Se
in fluuijs cōfici arenam potius dixerim, qu
niam terram hi detrahunt, saxaq; suo fract
perfrangunt.

34 Quam ob causam eū lacus vel dimi
nutus vel exiccatus est, frumentum in cam
po acrius gelu deurit? Vtrum quod hu
mor lacus aerem suo vapore tepescit, vt m
nus atque imbecillius congelascit, quā lo
cis palustribus & cauis. An de terra, vt vul
gō dicitur, frigus incipiat, & subeat sensim
Lacu igitur absumpto, frigus per terrae spa
tia ampliora plenus inuadens gelu instrin
git, deuritque amplius. Lobis autem caui
atque palustribus frigora de imis aspirant
quod etiam vulgō creditur: & quāquam ter
ra caleat tempore hyberno, tamen quia hu
mida est, calor per summa insidens, refrige
ratur & perit. Humor enim nec adeo procu
est vt refrigerari caloris interioris benefici
nequeat: nec adeo paucus, vt nihil madea
madet enim terra vbertim. Fit igitur eo ips
congelascente, vt quasi super glaciem & am
buletur & habitetur.

35 Cur mare simul salsum & amarum est
An plures esse in mari sapes nil prohibea
quippe cū genus salsum amaro coniung
esseq; simul latissimè pateat.

Qu

Cur lapides & testæ in mari rotunda
addantur? An quia extrema compari adema-
tu circumfracta, in rotundam se colligunt
speciem: hæc enim sola simili extremo clau-
ditur, mare autem quoquo versus agitan-
tur pariter circum undique frangit, atque
rotundit.

Quamobrem nonnusquam si quis cir-
cum mare infodiat, aqua dulcis principio ema-
net, post verò salsa efficiatur? An propterea
mare ipsum dulce illum humorẽ sub terra
transmittit percolatq; meritò principio dul-
cis est: leuior enim dulcis, quàm salus est;
aque prior occurrit: & mare dulcis aliquid
humoris in se habet, quod terræ permistum
facilius innatare potest. Salsum verò, quo-
quã & grauius est, & aptius, ad secandam in-
ternum deferitur. Siue igitur ita est, siue per
venas ex continente in mare dulcis profluat
humor, non immeritò per maris summa ex-
ire possit, quã se cum eo committat: ergo
meatibus postea patefactis humor falsus
sua ratione vincendo, falsugine to-
tam afficit aquam. Accidit enim, vt superis
per septis meatibus, confluuium falsi humoris
per aliud faciat, contrãq; patefactis totum
huc perferatur, quomodo in corporis venis
iri nouimus,

Cur mare, cùm grauius quã aqua potu

V 2 ido

idonea sit, clarius atq; perspectius est? Vt
quia pinguius est: nam si oleum affusum ef-
cere potest, ut melius per aquam incerneret
sit, meritò cum ipsum mare in se pinguius
quid habeat perspectius & dilucidius sit
ipsum enim oleum aqua leuius est, quam
non perspectius. An mare nō perspectius est
sed esse tale videtur: quippe cum aqua dulci
aut fontis, aut fluminis sit, fons suam aquam
non sine terra emittit, ut purissima esse ne-
queat, flumen tum terram, tum fecem detra-
hat. Causa igitur hæc sit, cur dulcia minus
perlucida appareant.

39 Qua de causa qui mari natant, ventum
salubriter euacuantur? haud enim quia labo-
rant: nam qui curriculo eunt, vehementius
elaborant, sed tamen non ita euacuantur. An
non omnis labor id faciat, sed solus qui nul-
lam dat causam tabescendi intestinorum: ma-
ris autem mora vel omnino edacior, et
ventris inanitate adustior hominem re-
di videmus: est etenim vapor maris calidus
& siccus.

40 Cur lacus Pæsa, qui potu idoneus est
lauat simul & purgat vestimenta? humor eo-
nim dulcis lauare potest, amarus purgare
atq; abstergere, quæ quidē haberi simul non
possunt. An nullus humor vestimenta suo am-
ore possit purgare, sed lentore tantū modo

quæ

namobrem trunculi, & quaecunque mucosim absterforiam obtinent. Igitur & amara quæ ferme lentescent, purgare queunt, cetera nequeunt. In hoc autem lacu accidit, ut utrosque virtutis amarum totum densum sit, lingue & lentum remaneat. Hoc igitur abergit & purgat, lauat autem suo dulci humore.

Cur maris undabundi quod desistit, albecat: quod prouoluitur, nigricat? An quia quod minus cernimus, nigrius id esse videtur: minus autem cernimus quod movetur, quam quod quiescit. An quoniam cædet, quod respicitur: nigrescit, quod aspectu peruium non est: minus autem id transpicitur, quod mouetur.

DE ORVM QVAE AD AQUAS CALIDAS PERTINENT, SECTIO VICESIMA QUARTA CUIUS QUESTIONES XIX.

CV R aqua perfusi calida, minus calorem percipimus, cum peruncti oleo minus? An propter corporis leuitatem facile dilabitur, minusque immoratur, quam calor subire valeat.

Cur puteorum aquæ tepidæ à meridie state reddantur? An quia tunc frigiditate aeris iam superata, calor plenè inualuerit: autem frigor calore soluitur & cessat. Nō

V 3 enim

enim simul alter cessat, alter inualefcit, scilicet spatio temporis.

3. Cur aqua interdum facta calidior, quam flamma, ligna deurere nequeat, flamma queat.

An quia flamma prætenuis est, spiritusque ex ea proficiscens partibus tenuissimis consistat: aqua profecto crassiuscula est, itaq; subire non potest. At verò flamma, carbonumque ignitamentum suam ob tenuitatem facile subeunt, atque resoluunt.

4. Cur aqua feruens liquefacere nequeat venter queat? Vtrum ventris calor sua tenuitate subire potest, aqua sua crassitudine nequit. An quòd cætera quoque liquefieri humor prohibet. Nulla enim res est, quæ inter humorem dilabi, & tabescere possit. At in ventre humore in vesicam secluso, facultas resolvendi acquiritur.

5. Cur fundus vasorum non vrit, quæ aqua feruentissimam continent, sed plerique fundo sustinentes deportant: aqua verò ipsa exempta vrere potest? An eò quòd calor in fundum vasis contractus, extinguì ab aqua potest. Quò fit etiam, vt eliquari res nequeat, eliquabilis si quid humoris admittatur.

6. Cur aqua non perinde hyberno tempore vt æstiuo efferueat, non solum pari concallescit igni, sed etiam pleniori, & tantundem ca-

lens,

ns, atque etiam vehemētius? An propterea
quod aqua efferuentia bullarum elatio est:
quia igitur ipsa non minus hyeme, quā æ-
state calefieri potest: sed bullas efferri frigus
ambientis aeris prohibet, itaque minores,
cucioresque consistunt: at æstate contrā o-
mnino est. Ille autem efferuendi æstus non
si frequentia, magnitudinēque spumæ ex-
trat.

Cur calida aqua rugare potest, ignis qui
in calidus est, non potest? An quia ignis spi-
ritum agit, ut tumefacere valeat: circum e-
m cutis obtenditur; ruga autem cutis, con-
tractiuncula est.

Cur fundi vasorum, quibus calfacimus a-
quam, tandiu calidiores sunt, dum aqua ipsa
frigidiuscula est? An quoniā aqua adhuc fri-
da calor concludatur circum, obsistatque
æstus, ob id ei exitus omnis denegetur. At ve-
ro aqua concalfacta, quod nihil præterea ca-
let arcetur, sed liberè respiret, diminuaturque
redditur frigidior, non secus ac bal-
neæ huiusmodi hyeme quā æstate calidiores
reperiuntur, quoniam calor hyberno potius
quā æstiuo tempore aeris circumfundētis
vigore intercluditur.

Cur aqua feruens nunquam expasat: fre-
m omne, atque lenticula solida expasian-
t? quanquam his leuior aqua est: leuius

V 4 autem

in παφλά autem procul proijci facilius potest. Quine-
34. more tiam argentum cū decoquitur, idem ho-
bullarum facit. Itaque qui in officinis argentarijs de-
exilit. candi funguntur officio, argēti reliquias co-

ligunt lucro. An quia expansionem calo-
 agit euaporando, cogendoque ea quæ suo
 naturali impetu obstant. Aqua igitur quoniam
 levis & prætenuis est, nihil per vim reijci
 itaque nimius calor colligi non potest, se-
 ante quàm contrahatur, reprimatur omne
 atque excutitur, quod subinde accessit. A-
 verò quæ corpulentiora sunt, ut polenta
 ut argentum, hæc ut per sui corporis gra-
 nitatem arcent, repelluntque, ita ut pe-
 renixum erumpunt, ut calor quā vicerit, ex-
 liat vehemens. Facit enim corpulentia spil-
 fitas ne transeat, sed arceatur, dum ictu calo-
 ris superfluentis extrusus sit atque eiacula-
 tus. Fit ergo ictus nō impulsus, utpote cū
 calor inferius sursum versus efferatur cele-
 riter.

10 Qua de causa quæ parum temporis cal-
 do in humore maduere, tumēt: quæ multum
 hæc collabuntur & rugant? An quoniam ca-
 lor, ut ex concretis humorem elicit, ita ex hu-
 more spiritum creat, densaque omnia laxat
 Principiū igitur cōcreta tepefaciēs, facit hu-
 midiora, cū spiritum ex humidis ducēs di-
 fundit, & tumefacit. Cūq; amplius calfaci-

pa

artē summā elaxat, vt vapor inde respiret:
uinorque exiccatus facit, vt moles concidat:
ita collapsa, cutis omnium summa rugatur:
tū autem magis cōtractione inæquali flac-
escunt, eò rugosa multiplici asperitate effi-
untur.

Cur aquis calidis potius quàm frigidis
pides concrecant atque coagmententur?
trum q̄ lapis defectu humoris consistit, ca-
rēque potius quàm frigore humor deficit,
lapidescit calore: vt etiam Empedocles,
lapides, inquit, & saxa feruentium aquarum
vera conficit. An non solum calor elapidat,
sed frigus etiam humorem nimio gelu absu-
bendo indurat, facitque lapidem. Quod ni-
um frigus ita agit, simpliciter quoque ita
posse certum est.

Cur si inter aquam pedem quis teneat
idam, pede quiescente aquam minus cali-
entem sentiat, mouente calidiorem? An idem q̄
in toto corpore accidat. Si quis enim cur-
culo it, aerem qui subinde obuiā fuerit sen-
tiet frigidiorē, eoque magis, quo cursum a-
prolixiorē.

Cur amplius in sole res calidæ, quàm in
umbra refrigerantur? Vtrum quia minor ca-
lida maiori absimitur. An q̄ in umbra fri-
gus circumfundens, calorē interiorem repri-
mit, nec effluere finit: quod idem moribun-

dis aqua offusa frigida aduchit, quippe qua
calorem concludat & arceat, ne foras se pro
mat. Deniq; per hyemem omnibus accidit
ealidiorem suam esse partē interiorem. At in
sole vi nulla arcente calor effluit, atq; ocu
euanescit.

14 Cur aqua minus salubris balneo sit, qui
sol tepescerit? Vtrum quia corpori adhuc
insidens refrigeratur, horroremque mouet
An est etiam istud; veruntamen & si quis e
saepe vtatur, valetudini fiat obnoxius. Res e
nim calida, omnino vim coquendi, siccandi
que obtinet: frigida compescere, atque cōtr
here potest. Itaq; vtraq; aliquid boni affert
quapropter aqua & frigida & calida ex ign
balneum praestat commodum. At quae sub so
le tepuerit, ob sui caloris imbecillitatem, pr
bere illorum neutrum habet, sed humificat t
tum perinde ac luna.

15 Cur aqua sole calfacta parum salubri
sit? An quia rigorem aduchit, vbi refrigera
tum est.

16 Cur aqua Magnesiæ & Artanae feruida
satis sint potu idoneæ? An. quoniam aqua
copia dulcis ad profluentem calida sese app
cat, eo tum modo, vt salsugo tollatur, & ca
lor eduret.

17 Cur aquae Magnesiæ feruidæ feruere qu
dem aliquando desierunt, salsa tamen nihil
effi

Ne deficiunt? An quod aquæ copia frigida
liunde fusa in fontes feruidos calorem om-
em extinxit. Itaque terra tamen si salsa per-
stere potuit, calida tamē esse propter aquæ
diuentæ copiam non potuit. Proximum igitur
id accidit aquæ quam per cinerem trans-
missam colamus: hæc enim transmissa per
alidum cinerem, nec ipsa suum frigidum a-
mittit, & cinerem frigidum reddit: salsa ta-
men, amaræque per cinerem est. Sed cum
qua quæ frigida accesserat, alienigena esset
calor vernaculus terræ frigidum illum pau-
ciorem euincere vice versa potuit: atque ita
calorem aquæ receperunt.

3. Cur aquæ feruidæ salsæ magna ex parte
roueniant? An quod pleræque omnes per
terram aluminosam percolantur: quod o-
re earum constat: exustorum autem om-
nium cinis salsus est, sulfurque redolet: qua
propter feruida omnia modo fulminis vrūt;
quidem plura fulminis tactu calida ex-
trahunt.

9. Cur calidæ balneæ sacræ habeantur? An
propterea quod sulfure atque ful-
mine, rebus ingenue sa-
cris proueniant.

Eor

EORVM QV AE AD AERE

pertinent, Sectio nicesima quinta, cuius

questiones XXXII.

1 C V R mēbra corporis nostri in vtriusque
bus obtenta inflatis doleant? Vtrum
propter pressuram aeris. Vt enim extrinsecus
utrem prementi aer non cedit, sed repul-
lit: sic etiam quæ intus tenentur, aer compri-
mit, atque afflictat. An quia per vim aer re-
netur, stipaturque, foras versus suapte natu-
ra vndiq; impetens: nimirum ad id corpus
enititur, quod medium continet.

2 Cur paludibus iuxta fluuios positæ fied
soleant, qui bomugi appellantur, quos tau-
ros numinis religiosos fabulæ narrant? est il-
lanè fremitus mugitui tauri adeò similis, v-
qui voces audiunt, non secus afficiantur, qu-
si taurum senserint mugientem. An cum au-
fluuij in paludes se fundunt, aut paludes re-
stagnant, & vel à mari offensæ retorquētur
vel flatum vniuersum emittunt, tum fremitus
ille excitatur. Causa verò quòd terræ co-
ternæ infodiuntur, in quas aqua interrum-
pens, quoniam fluctus in eiusmodi redunda-
tione mouetur, aerē per angustias, ceu si quis
in amphoram inanem strepitum per osculo
mouerit, mugimento similis sonus exultabi-

mugitus etenim bobus per idipsum figurat

genu

genus profertur. Multas autem, mirasque vo-
ces informare figuræ cauernarū variæ pos-
sunt: nam & amphoræ fundum si quis detra-
cto operculo vicissim modo intus attrahens,
modo extra depellens perterat, sonum per
intercapedinem tam ingenuū reddet, vt bel-
læ pertimescant, & fugiant, quod pomario
cum custodes emolliri consueuere.

Cur aer cū aquam tangit, nō humescit?
nihil enim de cæteris est, quod si tetigerit hu-
midum nec reddatur. An ita eorum extima
neunt, vt simul sine vllō interstitio sint, nec
lano diuerso distinguantur. Igitur cætera
noniam grauiora sunt, subsidunt, itaque hu-
morem sibi admittunt. Aer vt leuior nihilo
inferius vergit, quā extremum limitet.
tangit ergo, quia nihil interiacet: remanet
pers humoris, quia semper super aquam
stat.

Cur nocte media & meridie maximè cœ-
m soleat tranquillari? An quia venti tran-
quillitas aeris statio & requies est, qui tum
constare maximè assolet, cū aut vincit, aut
vincitur: etenim quandiu pugnat, mouetur
que inquietatur. Vincit autem maximè no-
te dimidiata, vincitur meridie: vt enim me-
dio noctis sol remotissimus, sic meridie pro-
ximus est. Ad hæc, flatus vel ortu solis, vel
ortu incipit, cessat qui ortu cœperit, cū

victus est: qui vespera, cum parta victor
definit. Itaque fit vt alij meridie, alij nocte
medio cessent.

5 Cur prima luce & iam mane frigus sit a-
plius quam nocte, cum sol à nobis propin-
qubus abfit? An quoniam cum dies instat, ros cadit
atque pruina, quæ frigida sunt: ergo insper-
atis locis omnibus frigido humore, meritò
crius refrigeratur.

6 Cur in Ponto intentius & æstus & frige-
ra fiant? An aer regionis illius sua crassitudi-
ne nec hyeme tepescere, nec æstate refrige-
rari potest. An propter varium solis cur-
sum: recedit enim per hyemem, accedit per
æstatem.

7 Cur noctu potius quam interdiu sero-
rum fit? An quòd & flatus & perturba-
tionis causa solis vis est. Istæ enim motus
accito quodam oriuntur. Calor igitur cau-
sa est, ob eamque rem quum is adest, quic-
quid scunt omnia, & sole abeunte magis quam
veniente, & quòd dici solet: Nauibus hy-
berno ventos dat terra secundos, Tur-
mare fert sæuos: calidi sed mensibus anni,

Terra dabit sæuos, Ponti feret vnda se-
cundos. hoc sibi vult, quòd vbi motus ma-
ximus est, ibi minimè quicquam vel se-
uari, vel consistere potest: æquabili nam-
que statu, viribusque efficacioribus est

debet quod consistendum, conferuan-
imque sit. Mare autem hybernis tempo-
bus, terra æstiuis sæuire illum in modum
lita est.

Quam ob causam humor pleno conten-
tus in dolio, diffusus in vtres, non solum
in vtribus recipi ab eodem dolio possit,
sed etiam locum relinquere, quo etiam plus
humoris capiatur? An quoniam aer in
humore inest, qui dum in dolio est, excer-
propter dolij magnitudinem non po-
est: fit enim vt exprimi de maiori vel hu-
mor, vel spiritus difficiliter possit: quem-
modum etiam de spongijs amplioribus
vinus exprimitur. At cum in parua di-
scritur, extrudi iam de vtribus expeditius
potest. Itaque dolium, & vtres, & hu-
morem etiam alium capit, magisque in vi-
no id accidit, quia plus in vino aeris in-
est, quam in aqua. Huic sanè proxi-
mum, cineris & aquæ tantundem simul vas
capere posse, quatum plurimum vtri-
que seorsum infusi capiat. Cineris enim
multa caua & inania esse videntur, qui-
bus aqua sese insinuat, vt quæ tenuior sit: &
constipatur verò, spissatque arctissimè, quo-
nam particulatim constipatio agitur. Den-
tuntur enim adductanturq; omnia plenius,
et paulatim constipatur, quâ cū vniuersa:
quod

quod cum ita fiat, cinis collabitur, & subfi-
det, simulque humorem in se per cauorum
suorum opportunitatem admittit. At si ci-
nis qui in aquam immittitur, calidus est
aquam dirimit, vertitque in aerem. Iden-
illud agetur etiam, si primum aqua infun-
datur, post cinis iniiciatur: unde aquam
etiam ipsa caua quaedam & hiantia in se co-
tinere putaueris. An non aqua cinerem
sibi admittat, sed cinis aquam. Quod e-
nim tenuius est, subire id posse congruum
est. Constat item experimento: cum enim
cinis inspergitur, eodem reliqua aqua con-
fluit, quo loco inspersum est. Cuius con-
trarium certe fieri debuit, si aqua cineri
esset capiens. An si prius aqua vas ex to-
to impleuerit, nihil praeterea capiet, sed ad-
dito quolibet effundetur. Sin autem ubi
semel aliquid aquae infusum est, cinis descen-
derit, iam tunc quod dixi eueniet: quippe
cum cinis sit ipse, qui capere valeat. Haec
eadem ratio est, cur foueae terram exempti
recipere nequeant. Locus enim ab aere oc-
cupari videtur: itaque fieri non posse, ut tan-
tundem recipiatur.

9 Cur aer, qui luce crassior est, solida va-
leat permeare, lux ipsa non valeat? An quia
lux per directum tantummodo fertur, ob-
scuraque rem oculus, qui transpicere per rara

non

non possit, vt per pumicem, quia meatus
variant, per vitrum facile possit, quia mea-
tus positi è directo sunt. At aer impedimen-
tulo arcetur, quoniam quà transit, tende-
re directo non soleat.

Cur aer per aquæ tactionem frigidus
caldi possit, humidus non possit, etiã si quis
aqua vehementer inflarit, vt fluctus inde
ueatur, & inundetur. Frigidum autem
caldi constat, eò quòd qui ex aquis aspirat,
frigerat? An frigidus esse, calidus ue na-
turæ suæ habilitate potest, vt rei tactu im-
petetur, quam tetigit: humidus esse idcir-
co non potest, quia leuior est, neque ima hu-
moris vnquam sua ipse petit natura, sed sum-
ma semper planumque attingit: & si deor-
sum cogatur, humor quoque feretur infe-
rius, ita vt nunquam in profundum sese ire
solvatur.

Cur aer bullis contentus, aut de imis
ascendens, haud vnquã madidus emer-
git? An quia humor non infidet, sed dilabi-
turi tamen cõtinet bullas, vel minor est,
qui humefacere valeat.

Cur aer madere non possit, aqua au-
tem queat, quippe quæ etiam translata in æ-
therem madeat? An eadem causa sit, qua & la-
minæ madere nequeat. Haud enim madendi
vis data est: sed ijs tantum quæ len-

ta sunt & humida.

13 Cur vtres inflati valeant fluitare? propterea, quod aer sursum effertur. Vt enim vt inanes deorsum feruntur: sic inflati supra ideo resident, quod ab aere sustinentur. Sed si aer eleuet, atque prohibeat quominus deorsum ferantur, cur inflati grauius efficiantur? & qui fieri potest, vt cum grauior sit, emineat: cum leuior, deferatur?

14 Cur aer non sursum feratur? Nam si motu caloris spiritus excitari debeat, ignis que sublimia petere natus sit, spiritus eocurrere debuit. Siquidem mouens illud sursum versus impellit, quodque mouetur, eodem ferri aptissimum est. Hunc enim tractate ferri obliquo latissime patet.

15 Cur aurora frigidior, quam vespera? An quoniam altera noctis medio propior est, altera meridiei. Est autem, vt diei medium calidissimum, quia soli proximum: sic noctis medium frigidissimum, quia remotissimum.

16 Cur temporis feruidi noctes molestiores, quam dies sunt? An quia flatus omnes tunc conflescent: anniuersarij, nanque & prauij minus nocte, quam interdiu feruant.

17 Cur incorrupta durare possint, quae vtribus continentur inflatis, aut vasis be-

certis? An quia putrent omnia, cū mo-
ntur: immotaque omnia sunt, quæ plena:
ac autem plena.

Quam ob causam aere fudo apertoque
agus fit acrius, quàm núbilo, cū stellæ sint
cida, & cœlum? An quia nihil tunc est qđ
porem arcere, cōtinerēque valeat, sed dif-
idatur necesse est: at cœlo núbilo arcetur
quilone magis quàm austro, eadem illa
causa: auster enim nubes colligit, aquilo
pellit: & quidem aquilone magis quàm
etro euaporari videmus, & hyeme potius
am æstate, aut propter dissimilitudinem,
quia vapor non nisi refrigerato humore
edo depromi potest.

Cur minus, quàm plus aeris calidius
cū angusta omnia sint calidiora? An
magis mouetur, qui pluris est: motus
frigorem accipere potest: cuius in-
um, quod calida cū mouentur, refrige-

Cur aqua & terra putreant, aer & ignis
putreant? An quoniam omne quod pu-
calidissimum fiat necesse est: igne autem
ndius nihil est. An quia refrigerari prius
tet quod putredinem cōcepturum est:
autem calidissimus semper est, aer ve-
gne refertus est: nihil autē putret, cū
x 2 cali

calidum est, sed refrigeretur antè oportet, quàm putreat. At aqua & terra vicissim modo calida, modo frigida effici possunt.

21 Cur cœlum nubilum tepidius sit, quàm apertum, & placidum? Vtrum vt veteres autores dixerunt, quia stellæ frigidae sint. An id absurdum admodum est, sed quia cœlo sereno vapor extrinigi melius potest: incitum, quòd vento silente ros & pruina consistunt. Cùm igitur serenum est, calor diffiatur, quo humor eruitur, atque effertur, itaque aer frigidior fit: qua de causa humor calore demissus irrorat: at cùm nubilum efficitur, & cōstat, quocirca nec ros, nec pruina contrahi potest, cùm nubilum est: ergo calor ad terram remanens, facit vt tepor amplior esse possit.

22 Cur altis ædibus aer soleat ventilari, & ciprocarique, præsertim cùm tēpus quietum est? An quòd aer prælaxo quodā cōtextu, & hiatus lento est: ergo cùm hic extrinsecus introire incœperit, cedit & cōtrahitur aer, qui domus continet: quo collapsio adductoque interior redditur, qui foris est, & spatia multo laxiora capescit: quæ in spatia aer domesticus relabitur, ferturque expeditè eodem quoniam & ipse pendeat, & natura inanis niti nequeat: quòd cùm per multa eius mer

ueniat, proximus hunc aer sectatur ad-
actus propulsione primoris. Tum eo lar-
foras iam profluente, locus internus ina-
redditur & vacuus, externus contra re-
tur, spissescitque: ac deinde in hunc mo-
n reciproco fluxu actitatur.

RVN QV AE AD VENTOS
pertinent, *sectio vicesima sexta, cu-*
ius quæstiones LXIII.

CV R ventus cæcias solus ex omniū
ventorum numero, nubes ducere ad-
possit? Vtrum quòd ventus aduersus re-
eodem tempore. An quoniam de locis
nèrioribus spirat: sunt enim partes, quæ
solem orientem vergunt eminentiores,
im quæ ad occasum: indicium maris oc-
ui magnitudo facit, & latitudo. Quòd
desuper in aduersum spiret, lineam sua
tione ista terram versus conuexam agit,
tionemque inuadens, vt dixi occiduam,
rèsque per lineæ suæ figuram contrahēs,
e suo inde reflexu eas vocat, atque im-
it: quod solus hic propterea facit, quia
eris loca vel æditiora sunt, vel submissio
quæ versus, vt aut de imo, aut è directo
as feratur deuexus, terram versus neces-
fit, ita vt ad postremum reflexus effi-

x 3 ci

ci nullus queat, eò quòd flatus non ad terram subditam aeris amplitudini finem protrahendi faciat, nec vbi aer cogi in nubem possit. Subsolanus ac cæteri minus caui quoniam humidi non sunt, nubes non coeunt: itaque vel nullatenus, vel minus idipsum facere possunt.

2 Cur aquilones anniuersarij fiant, australes non fiant? An australes quoque fieri possunt sed continui, quia initium austris longè à nobis est, aquilonis in vicino est, quippe cùm sub aquilone habitemus. Item aquilones anniuersarij tranquillo aere spirant, quippe qui per æstatem moueri soleant: australes uerò oriuntur, cùm aer minus quiescit: addit etiam quòd auster humidus est, humido autem superior locus alienus. Quamobrem humores qui eo in loco consistunt, citò resoluantur, & euanescent: & cùm humores erratici vagabundique sint, accidit vt aer quoque eodem ducatur, quòd humores ipsi variè dilabantur. Qui cùm non loco eodem agitantur, efficitur porro vt flatus diuersi oriuntur: flatus enim non nisi motus aeris est.

3 Cur auster post pruina spirare soleat? An quia pruina nisi facta decoctione haui vnquam consistere potest: mutatio autem post cōcoctionem purgationemque fieri i

CO

contrarium solet: aquiloni autem contrarius auster est. Hæc eadem causa est, cur post niuem auster spiret: omnino enim & x, & grando, & imber, & omnis id genus ergatio concoctionis indicium est. Vnde etiam, vt post imbres, ceterasque eiusdem generis tempestates, flatus desistant & insternentur.

Cur procellæ, hoc est venti, qui excusnabibus sæuiunt, imbre superueniente cyus cessant? An quoniam aqua expressa nubes nubium confident, vnde flatus oritur est.

Cur non iidem venti imbrem vbique ferant? An quia non iidem montibus vbi ne occurrunt, sed alijs partes aliæ sunt ob- clæ. Nubes enim ibi magis consistunt, vbi entus vix quasi loca ardua superans depel- rē præterea nequit: cum autem consistant, remuntur, rumpuntur, imbrēmque demit- unt.

Quam ob causam cœlum purum & pla- dum, serenum indicat, tempus turbulen- tum hyemem prænunciat? An propterea, quod hyems aere consistente, spissescen- que fieri solet: ergo cum sol euincit, dis- ernit, illustratque aerem: cum euincitur nubibus, obfuscatur atque incrassatur. Quod si cōstitutes.

noð xgæ
Ab qd, cœ
lum purū
uel serenū
purum. i.
purus.
xq. fivēp
tempesta

stitutio valida, hyems continuò luce prim
erumpit: sed si imbecillior sit, nec tamen e
roto succumbens, occasum versus depelli
tur, quod consistit, ac inibi manet, eò quò
aer terræ proximus hyeme instante crassiss
simus est: & mox reliquus quoque consistit
quoniam initium, firmamentumque obtine
stabilitatis, quòd suscipere, atque colliger
possit, quantum subinde accesserit. Vt enim
in acie conuersa in fugam vno resistente, ca
teri quoque omnes insistent: sic in aeris ra
tione fieri solitum est. Quamobrè citò, im
repente interdum fit, vt cœlum nubilū red
datur. Cùm igitur occasus est perturbatus
constitutionem minimè victam esse à solo
diu pugnante firmissimè indicatur: itaque
plus item posse consistere cōsentaneum est.
Et quidem minus timendum, cū hyeme pra
gressa, quàm cū post serenum id accidit
quippe cū illa ratione, veluti reliquia
quasdam restare, ac initium consistendi ori
ri videatur.

7 Quid est qđ flat^o moueat tropæos, id est
quos versarios aut reciprocos appellamus.
An eadē ratio est, qua euripi mari recipro
te agitant: nā & mare, & aer eaten^o ferī qua
tenus profluere licet. Deinde cū obice qui
dam amplius prograssandi licentia his tol
lizur, qui terra pergunt ob eam scilicet rem
quòd

quod suæ motionis, delationis quæ primor-
ia parum habeant valida, tunc reciprocant-
ur, & redeunt.

Cur iidem illi tropæi de mari spirare so-
lant? Vtrum quia mare vicinum est. An
quia tropæus apogææ, id est, flatui ab terra-
o contrarius est. Versarius enim tanquã
uersio abterranei est: quippe cum ab terra
us flatus ex terra in mare profluens sit,
ius reciprocatio versarius est: itaque de
mari terram versus spirare necessum est. An
venire inde putandum quoniam aer colle-
tus in mari est, qui illo fluxerat. Sed ratio
ar nec in terram consistat, & reflectatur, cū
profluit, quod mare in cauo est. Aer autem
modo aque ad id fluit, quod cauiissimum est.

Cur dici solet, Tertia lux nunquam no-
turno aquilone laborat? An quod flatus se-
tentrionis imbecilli sunt, cum nocte spira-
re incipiunt: argumentum enim non multū
eris esse motum, quod eo tempore spirare
exorsus est, quo caloris exiguum est: exigū
tanque caloris, exiguum aeris mouet: atqui
atus minimi omnes intra triduum finitun-
ur: ergo nec is diuturnior esse debet.

Cur aquilo crebrius quàm auster spi-
rat? An quoniam aquilo parti orbis terra-
um habitatae vicinus est, ideo latere nō
potest. Simul enim ex sui temporis breui-

tate & spirat, & adest: at auster quia è lōgino
quo admodum, nisi vehemens sit, venire nō
potest.

11 Cur auster minus hybernis noctibus
quàm diebus spirat? An est quidem sol no-
ctis etiam tempore australi regioni propin-
quus, & noctes ibi tepidiores quàm dies aqui-
lonem versus: itaque aeris multū mouetur,
& nihil minus quàm interdiu. Sed calor die-
rum vehementior omnem absorbendo humo-
rem, efficit vt minus spiretur.

12 Cur auster canicula oriente moueatur,
idq; lege naturæ certissima fieri soleat? An
propterea, quòd regio inferior orbis sole scilicet
remoto minus calida est: itaq; vapor in-
de largè emigrat, & multi profectò austris
spirarent, nisi anniuersarij prohiberent.

13 An omnibus astris tum orientibus, tum
occidentibus, aer soleat commutari, sed canis
præcipuè? quod quidem flatibus latissimè
constat, qui eius ortu, & post ortum sequun-
tur. Quòd cum æstus tunc vigeant, spiritus
calidissimos per idem tempus oriri cōgruū
est. Auster autem calidus est, & cum ex con-
trarijs in contrarium maximè commutari
solitum sit, ortūque canis præuij nuncu-
pati antecedant, qui aquilones sunt, meritò
post eū auster spirat: quādoquidē assignari
necesse est, idque austris fieri oriētibus: huic

au

item verbo cū assignari dicimus, subiecta
motio est aerē insigniter cōmutari: & quidē
mutari flatuum omnia genera in ventos ad-
versos, aut dextros solent. Quōd cūm aquilo
non transeat in latus dextrum, reliquum est
in aduersum, hoc est, vt in austrum trans-
it. Quinetiam dies post brumam quintus-
decimus, austrum prę se fert, eō quōd bruma
initium quoddam est, moueturq; à sole is-
sotissimū aer qui brumę vicinus est: solem
item tunc ad austrum vergere certum est.
igitur cūm ortum perreptat, flatus exci-
tut subsolanus: ita cūm meridiē adit, austros
locat: nec tamen statim à bruma id facit,
moniam breuissimas tunc agit distantias,
ad quintodecimo, quia tempus id modi-
se habeat ad primam discessus sensio-
em. Totum enim id tempus pars conspi-
ua est.

Qua de causa orionis exortu dies maxi-
vè varient, flatūsque importuni mouean-
r? An quoniam in mutatione varia maxi-
mè omnia sunt, quæ non vno certoque tem-
pre, motūue describuntur: atqui oritur
in ineunte autumno, occidit hyeme: ergo
quia non vno tempore constat, sed alio inci-
pit, alio cessat, flatus etiam inconstantes esse
necesse est, vtpote cūm ancipiti conditione
conueniant, quos sibi tempus vtrunque for-
titum

titum est. Et quidem difficilem esse orionem & cum oritur, & cum occidit, ex temporis varietate rectè affirmat: turbulentum enim, atque inæquabilem esse necessum est.

15 Cur aquilo nocte exorsus die tertia cessat? Vtrum quia ex paruo, imbecillique initio prodit: tertius autem dies decretorius est. An quoniam vniuersus modo *ἐννεφίων*, id est, procellarum, & nubibus excussorum flatuum funditur, idcirco compendio cessat.

16 Cur plurimi aquilones spirant? An quoniam pars orbis terræ habitata septentrionibus subdita, est eminentior, & extra solstitiū posita, & niuis plena, quæ nix montibus nonnullis nunquam deest. Cum igitur concreti humores tabescunt, flatus magna ex parte oriuntur: is autem aquilo est, qui à septentrionibus mittitur.

17 Cur austri hyeme, atq; ineunte vere, atq; autumno cessante spirare soleant, vndabundiq; sint, & contortuosi, atq; Africæ non minus frigidi, quàm regioni nostrati aquilones? An propterea, quòd solè propinquo spiritum moueri necesse est: sol autem per hyemem austrum versus perfertur, & incunte vere, desinenteq; autumno iam calfacere incipit: æstate contrà septentriones petit, & loca relinquit meridiana. Calidus autem

pro-

propterea est, quia spiritus aer Africae mi-
scetur, qui calidus est: hinc etiã in mare cor-
rumpens ingentes excitat fluctus, facitq; au-
stralem æstatem.

8 Cur auster foetidi halitus causæ sit?
An quoniam humida & calida corpora red-
dit, quæ maximè putredini opportuna sunt.

9 Cur auster profectus ex mari inmo-
bilis ijs sit, quorum stirpes terra cõtinentur?
Nam & Thriasio cãpo terræ Atticæ auster
de mari occurrit. An quoniam refrigeratus
succedit, rubigo autem per humorem calidum
conueniuntq; consistere solet.

10 Cur ventus magna ex parte ante lunę
defectus excitetur initio noctis, cū defectus
medio incipit noctis, medio verò cū mane?
An quoniam calor lunæ propterea hebeta-
tur, quia cursus iam proximè est, quò defe-
ctus exultet. Remisso itaque calore, quo re-
frigeratus aer quiescit, rursus moueri, ac spiri-
tus reddi incipit.

11 Cur auster non incipiens, sed desinens
imbrem afferat? Vtrum quòd aerem cogit è
longinquo, quo coactò aqua exprimitur: co-
gitur autem postea, quàm cõceptum est. An
quoniam incipiente calidus adhuc aer est,
quippe qui profectus à calido sit: processu
autem temporis refrigeratus, in aquam me-
lius consistere potest.

Quam

22 Quam ob causam cum minor auster est, nubes nullas obducit: maior, nubilus, & diuturnior est? Vtrum, vt quidam aiunt, initij causa ita accadat. Nam si ex minori profiscantur, liquidus, sudusq; est: si ex ampliori, nubilus & crassus. An quia minor cum incipit est, itaq; non multum aeris compellere potest, sed ad postremum amplificari consuevit. Vnde illud prouerbium, Cum cessat boreas, cumque auster surgere coepit.

23 Cur tempore hyberno flauus parte veniat exortiuus, aestiuo occiduus? An vbi sol amplius non euocat, aer liberè profluit: cum igitur nobis occidit, nubes relinquit, quibus fauonij prodeunt: cumq; incolis inferioris hemisphaerij oritur, spiritum illis parte exortiuus producit: contra cum parti inferiori occidit, fauonios illis, subsolanos nobis constante aere facit. Vnde fit, vt si quem alium vetum occupauerit, augeat, eò scilicet, quod nonnihil adiunxerit.

24 Cur afflante fauonio canes vestigia minus valeant comperire? An quia plurimum hic ventus confundit, quoniam ventorum omnium continentissimus est, maximeque terram attingit.

25 Quam ob causam cum stellæ profiliunt, venti indicium datur? An propterea quod à flatu feruntur, priusq; ibi quam apud nos
fla

latus excurrit. Quo fit etiam ut unde stelle
erunt, huc flatus accedat.

6 Cur nubes maximas fauonius agit? An
quia de alto spirat, regioneq; maritima nu-
es per ampla spatia colligit ampliores.

7 Cur venti ad postremum vehementis-
sime spirant? An quia ubi vniuersi efflarunt,
caloris parum relinquitur.

8 Cur si circa æquinoctium africanus spi-
auit, aqua fiat necesse sit? An quo loco orbis
sol fuerit, inde soleat spiritus excitari: itaq;
pro solis discursu vicissitudo spirituum agat.

Quod cum æquinoctium hyemis atq; æstatis
confinium sit, dum sol nobis conspectum æqui-
noctium agit, aut instum transgressus limi-

tem regioni se dedit hybernæ, accidit ut ven-
tis partis illius vernaculi spirent, quorum pri-
mus africanus est natura humidus: & cum sol

partem orbis terrarum hybernæ perlustrat,
instusque regionis eiusdem mouet, cuenit ut
hyems suis fungatur muneribus: cuius ge-

neris imber est. Ad hæc cum æquinoctium,
perquam paribus examinatis viribus hye-
mis atque æstatis, constet, si alterutris quic-

quam additum sit, obitus momentum exul-
tabit conspicuum, ut in æquilibrio pondus
hinc adiunctum alteri efficit. Quod cum

africanus hyberni ordinis sit, naturaq; humi-
dus, æquinoctio additus, hyemem imbrēque

me

merito affert: imber enim hyems est flatibus familiarissima.

29 Cur auster atq; eurus, cum flatibus sibi obiectis calidiores sint, alter aquilone, alter fauonio, aquæ fertiliores sint? quanquam frigor est, qui humorem ex aere depromat: haud enim q̃ aquilo nubes hinc pellit, idcirco aqua non prouenit. Nam & fauonius & eurus nubes abigit, quippe qui ex altero pari modo proueniat: quinetiā cæteri omnes vnde spirant, inde depellunt. Vtrum quia frigor amplius introrsum circūobsistit, cum calor extrorsum amplius vrget. An etiā regio facit vnde spirant, vt sereni illustrésque veniant. Eurus nanq; ex ortu, fauonius ex occasu aduentat. Quinetiam ratio sit, q̃ aer præcalfactus celerrimè ac plenissimè refrigeratur, quomodo etiam aqua: igitur euri aer de ortu calidus, austri de meridie fertur: cumq; frigidissimum locum adiere, compendio cōcrescunt, atque in aquam consistunt: magisque eurus aquam agit, quoniam aerem de solis parte nec minus calidum ducit. Auster aquam mittit, cum cessat: quoniam aer qui primus ex mari accedit, frigidus est: ultimus autem tepidus ex terra occurrit. An nō id solum causa sit, sed etiam, quod ad postremum auster crescit. Vnde illud prouerbum. Cumque auster surgere coepit. Atqui

fri

frigidiores qui vehementius spirant : igitur
merito in nubes aerem postea cogit . An ea
ratio fit, cur post, quàm principio, fer-
tior aquæ occurrat.

Cur venti ficcāt, cū frigidi sint? An quo-
rum qui frigidissimi sunt, vaporē eliciunt.

Sed cur amplius ficcant, quàm sol? An
quia vaporem non solū euocant, verum etiā
adducūt, sol autem relinquit: itaq; vt magis
humificat, sic minus assiccat.

Cur vnus ventorum cacias nubes ad
se vocat? quòd etiam prouerbum illud decla-
rat: Vt cacias nubes, sic ille opes trahens. Cē-
teri nanq; vnde spirant, inde tantūmodo ex-
eunt. Vtrum ventus aduersus eodē in tē-
pore spirans, id facit. An si hoc esset, haud
quam latere potuisset: etenim spiritus hic
apte natura circulari linea fertur: ergo cē-
ti per terram vagantur, hic cōlūm versus
lineæ cauum erigens non ad terram re-
minans, suam originem repetit: itaque nu-
bis facile ad se ducit.

Cur fauonius serenus, ac iucundissimus
ventorum omnium est? & qualem Homerus
describere per campos Elysios carmine illo dixit:
ad zephyri assiduē spirant, auræque salu-
s. An primum, quòd aeris temperiem
seu obtinet: neq; enim calidus est, vt qui
meridie, ortūque spirant: neque frigidus,

y vt

vt qui de septentrionibus eueniunt: sed medium frigidum & calidorum flatuum tenet. Quod cum vtriusque in vicinio sit, particeps vtrunq; virium euadit: itaq; temperatissimus est, & vere maximè spirat. Ad hæc flatus omnes transire, vel in sibi aduersos, vel in dextros consueuerunt: itaq; cum post aquilonem fauonius spiret (dexter enim hic est) efficitur adeò tanquam mitis ad immitem, & si mul vbi destitit hyems, serenum magna ex parte subsequi solitum est. atqui flatus hybernus aquilo est. Subsolanus quamuis inter calidos & frigidos situs, minus qualitatis eorum particeps est: hic enim cum spirat, flatus vergentes ad austrum motitat quidem (istuc enim transferre assolet) sed misceri tamen cum his minimè patitur. At verò fauonius & mouetur ab austro, & ipse cum spirat mouet aquilonem: huc enim vsq; progrediens, vicissitudo spirituum finem sui circuitus facit. Quod cum vnus facit, alterius finem, alterius initium secum habeat, meritò suauius & est, & esse videtur.

34 Cur fauonius horis postmeridianis spirare, non mane soleat? An quod sol magna ex parte vel oriens, vel occidens, autor spirituum est: quoties enim aerem humidum tepescendo percoquit, atq; discernit, in spiritum sanè illum extenuat, quod si tantisper acciderit.

vt

ut aer spirantiusculus sit, magis magisque à sole vertetur in spiritum. Quoties igitur sol exortu est, pcul à fauonio abest: hic enim ob occasu se promit: & cum iam occidere proximus est, aer omnino extenuat⁹ discretusq; luit: at dum cōfecto meridie pergat ad postmeridianum, tantisper ad aerem tepefacientium discernendūmq; modicè admodum habet. Subsolanus quoq; ob eam rem mane spirare incipit: aerem enim qui supra terram sublimis impendens nocte humefactus, solo cui ponderis ratione appropinquarit, sol mane discernens proximum sibi excitat primū: cui autem ex sole oriente spirat, subsolanus sic appellatus est.

Cur sole se attolente spiritus & sternūtur & augentur? An quia spiritus vel aeris, vel redundantis humoris commotio est: quæ cum parua est, compendio à sole consumitur: itaq; nullus spiritus inde existit: ita cum magna est, solis exortu amplior redditur: sol enim autor & parens motuum est.

Cur fauonius horis postmeridianis spirare soleat? An q̃ spiritus omnes sole humorum diffundante proueniunt: humor enim si antehac concrefcebat, tabescit, cum vis humoris in propinquo est: itaque spiritum mouet: atqui fauonius de occasu spirat. Revertitur igitur postmeridianis exoritur: tunc

y 2 enim

enim sol eius ad locum accedit.

37 Cur aquilo & auster sæpissimè spirāt?
An quia contrarium à suo cōtrario è directo
scilicet oppugnatū minimè edurare potest,
sed ex latere potius aduersam vim tolerat:
auster verò & aquilo ex cursus solis laterib⁹
spirant, cæteri aduersi potius occurrunt.

38 Vtrum spiritus fonte quodā emergat,
quemadmodū aqua, supra quem fontē effer
ri nequeat, an non? & utrū vno ex puncto,
an ex loco profluat ampliori? Sunt certè nō
nulla in aere, quæ vel in aqua accidere pari
ratione videmus: quippe cum aqua per pro
na ocyus fluat, quàm cū in planis atq; æqua
lib. stagnat: hoc enim & spiritus faciūt: nam
locis editis atq; excelsis aer assiduè mouetur
cauis è contrario sæpè quiescit, & cōfilescit.
Ad hæc, super excelsissimos montes spiritus
nulli excitātur, vt super Athon, ac reliquos
generis eiusdē: indicium, q̃ quæ reliquerint,
qui anno superiori sacrificarunt, posteriori
incorrupta comperire affirmant. Cōstat igi
tur spiritus quoq; prolationē veluti ex fon
te quodam actitari, super quem nihil præter
ea efferre se potest. Vnde fit, vt locis excelsis,
quod modo diximus, accidat: quòd idem da
tum etiam aquæ putauerim. Nec enim aqua
vehementem, nec spiritum rapidum locis ex
celsis fieri nouimus.

Cur

39 Cur austro spirante cœruleum mare fiat
aquilone obscurius atriusque? An propterea
quod aquilo minus mare perturbat. Omne
autem quod tranquillius est, atrum esse vi-
detur.

40 Quā ob causam austri cū leuiter spi-
rant, nequeant nubilare: cū intentē, nimi-
um queant? An quoniam cū leuiter fre-
quentiam nubium agere nequeant. Itaq; bre-
ue sit, quod obduci nubibus possit: at verò v-
bi excreuerunt, multas depellunt: itaque am-
plius obnubilare videntur.

41 Cur aquilo vt magnus incipit, ita par-
uus desistat: auster contrā, vt paruus incipit,
ita magnus cessare soleat? An quia nobis a-
quilo in vicino est, auster longē abest. Alter
igitur vbi primum exortus est, nos occupat:
alter suo disperso principio, vtpote diu per-
tracto, exiguus ad nos primum deuenit: at fi-
nem alterius sentimus, alterius minimē. Ita-
que meritō alter imbecillus cū cessat, est,
(omnium nanque finis imbecillus est) alter
validus. Finem enim istius, nihil præterea
sentimus.

42 Cur versarij, qua mare sinuatur, reflare
soleant: qua porrecta pansaque maria sunt,
reflare non possint? An quoniam flatus in-
ternum interrumpens nihil distrahitur, imò
in magna parte vniuersus perfertur: at in dispa-

y 3 lati s

latis porrectis que abterranei, & protinus magis distrahuntur, & inter profluendum hac eadem re patiuntur: quoniam nihil obstitit quò minus multas in partes prouant. Versarius enim nò nisi reflexus abterraneus est.

43 Cur dici solet, Cùm cessat boreas, cùmque auster surgere cœpit? An quoniam boreas, quod nos ei subditi sumus, parsque habitata terræ vergit ad septentriones, intentus protinus accidit: quippe qui statim cùm ortus est, adest: auster, quòd ex longie quo ad nos deuenit, non primùm, sed post intectior est.

44 Cur spirantibus austris homines grauiiores, inualidioresque sese redduntur? An propterea quod humor corporis flatus eius calore tabescens, multus ex paucò redundat, atque humor grauis leui ex spiritu consistit: quas ob res vires hominis debilitari necesse est.

45 Cur spirantibus aquilonibus cibi auidiiores sumus, quàm austris? An propterea quod aquilones frigidiores sunt.

46 Cur auster oris terræ Aegypti non afflat, nec interius iter diei ac noctis: super Memphis verò vel iter diei ac noctis ingenuus spirat: nec verò occasum versus iter duum dierum, totidémque noctium adit: exortum autem versus africi incitantur? An quoniam

terra

terra Aegyptus caua secundū partes suas interioriores est, superiores semotioresq; eminentior: hinc enim auster, vt caua intacta supergredi sic excipi ab eminentioribus potest.

47 Cur auster paruus oritur, magnus desistit, aquilo contra? Vnde proverbium illud, Secundæ nauigationi delegatū est, Cū cessat boreas, cūque auster surgere coepit. An quòd ad septentriones potius, quàm ad meridiem positi sumus: aquilo autem ex septentrionibus spirat, auster ex meridie, meritò alter statim quum ortus est, vehemens proxima sibi loca inuadit, post deinde suam vehementiam in loca transfert remotiora: alter è contrario homines meridie incolas inter initia vrget, post vbi praterijt, ingenuus ad nos venit.

48 Cur dici soleat, Fit glacialis hyems boream si duxerit auster? An quòd auster talis est, vt nubes largè, & aquam colligat. Cū igitur boreas tali temporis conditioni superuenit, gelu indurat, hyememque efficit. Vnde celebre illud est? Offendente lulum borea, mox terra gelaescit. Lutum enim, & omnino aquam ab austro vel maximè, vel sæpiissimè fieri palàm est.

49 Cur post austrū citò aquilo spirat, post aquilonem non citò auster? An quoniam alteri ex propinquo, alteri ex longinquo venien

y 4 dum

dum est, quippe cum sedes nostra aquiloni
versus posita sit.

50 Cur flatus frigidi veniunt, cum calori
commotione oriantur? An motionem à calo-
re profectam calidam esse necessum non si-
nisi modo quodam prodierit. Nam si vniue-
rsa interrupt, calida est: sin per angustum
paulatimq; extringitur, nec ipsa calida pro-
uenit: & aer, qui inde commotus est, talem e-
ficit motum, qualis ipse præfuerit: quomodo
etiam eodem de corpore modo calidum, mo-
do frigidum posse spirari inquit. Sed
verum nequaquam est. Semper enim quod
exit, calidum est: cuius indicium, quod talis
propius admouenti percipitur: sed interest
quo prodierit modo. Nam si multò post huius
te ore emisimus, calidum idcirco videtur, quo-
niam sentire id possumus: sed si per angustum
extrudamus, calidius profectò extrictum ae-
rem sibi proximum impellit, atque ille sibi
continuum. Sed quod aer frigidus est, motus
eius quoque frigida profluit. Nunquid igitur
tur in flatum quoque ratione hoc idem eue-
niat, sitque per angustum prima eorum mo-
tio, cum aere priore prelato subinde aliunde
affluat? Quapropter hyeme frigidi, æstate ca-
lidi oriuntur, eò scilicet quod talis eorum tem-
porum aer præest: nec enim à se ipsum aerem
moueri, neque à calore conuictum eo motu

proferre

proferri constat, non solum quòd calore am-
liori contento spiritus calfaciant, verum
quòd sursum etiam efferuntur. Ignis enim
natura huiusmodi est: frigidū contrà deor-
sum ferri aptissimum est. Spiritus autē me-
ditò in latus se vertunt. Cū enim alterum
sursum, alterum deorsum versus nitatur, &
neutrum alterum superet, nec fieri possit vt
maneat, obliquè perferri necesse est.

Cur austri frigidi in Africa sint, vt apud
nos aquilones? Primum, quia vt nobis aequi-
norum origo, sic Africæ austrorum propior
est. Nam si, vt dictum est, flatus per angustū
extrudi soleant, propioribus certè frigidio-
res occurrent, propter vehementiam sui mo-
tus, quam diffundi, hebetarique necesse est,
vnde se longius protrahit: qua de causa aequi-
lones frigidi apud nos sunt: colimus enim
propius, imò iuxta ipsos septentriones.

Cur austri sicci, & aquæ omnino exper-
tes, febres contrahant? An quoniam humorē
validum alienum in corporibus creant, quip-
pe qui natura humidi, & calidi sint: quæ qui-
dem qualitates febrificæ sunt: febris enim ea
consistit exuperantia. Quoties igitur
per solis ardorem omni viduati humore spi-
rant, habitu planè huiusmodi sunt: at cū
vnà veniunt cum aqua, refrigerari nimirum
aquæ ipsius beneficio possunt.

y s Cur

53. Cur flatus anniuersarij eodem tempore
atque modo afflare semper soleant: & cur
finiente die desinunt, noctūque non spirant.
An id quidem ipsum, quoniam nix liquefi-
ri cessat à sole, cum vesperscit, totamq; ne-
stem manet indomita: omnino autem spirant
di tempus tunc est, cum sol vincere, atque
soluere glaciem ad aquilonem positam co-
pit: cum igitur incipit, præuij appellati spi-
rant: cum iam amplius resolutum est, anni-
uersarij.

54. Cur fauonius ventorum omnium lenis-
simus, & frigidissimus est, duobusque tempori-
bus maximè spirat, vere ac autumno, cum
que vesperscit, potissimūque terram at-
tingit? An lenis, quia ex mari, campisque p-
nissimis spirat, frigidus tamen minus quā
aquilo est: quoniam aqua inflata non ni-
ue spirat: cæteris tamen frigidior est, qu-
vel post hyemem sole adeò nuper reuigen-
vel autumno, cum sol amplius non viget, si-
rare incipit: vicinus hic maximè terræ afflat
quod è directo, nullāq; aduersante vi ex mari
ri ad terram transit: haud enim vt per terra
materia obsistēte arcetur, sed liberè quoquo-
uersus vagatur, quoniam humorē perrepta
& æquabili quoq; discursu hac eadem de ca-
sa profluit. Non enim ex montibus, neque
niue per vim tabescente, sed tanquam p-

fauonius

ices expeditè profunditur; pars quippe ad
nilonem, aut ad austrum vergens, monto-
fest: occasum versus nullus mons, nulla ter-
ra est, sed mare Atlanticum spatiatur: itaque
iicitur, ut terræ proximus, atque sibi æqua
permanet. Spirat, cum vespera propè
loci ipsius ratione: tunc enim sol proxi-
mè ad locum accedit, unde fauonius oritur.
Noctu quiescit, quoniam tunc solis mo-
dest.

Cur euro spirante omnia maiora videan-
tur? An quoniam eo flatu aer obscurior, cali-
dissimisque reddatur.

Cur tempore hyberno flatus de ortu spi-
rare mane, æstiuo de occasu post meridiem
consuevit? An propterea quod flatus qui no-
tis æstiuo veniunt, hyberno his spirant, qui
oppositum terræ hemisphærium tenet. No-
tis autem hyberno mane, atque de ortu spi-
ritus veniunt, quod præhumidus noctis aer
iscernitur, moueturq; inane à sole: atque is
rimus, qui proximè solem est: quod etiam
ante suum exortum sol agere potest, ex quo
uræ spirare non minus ante solis exortum
olent. Ergo cum sol humores ad se attrahat,
noueatq; ante suum ortum aera, qui per hye-
nem humidus apud nos est, constat vel ad se pos-
se attrahere, cum inferius hemisphærium inspicit
idque

idq; post meridiem ibi efficere, quòd tempus nobis antelucanum est. Quamobrem accidet, ut aer qui ante ortum hinc à sole attrahitur fauonius inferis sit, aspirétque horis postmeridianis: itaque flatus hyemis nostræ exortiuus nobis, postmeridianus illis est: & nostri æstatis nobis postmeridianus, illis exortiuus accedit: æstas enim apud illos est, cum apud nos hyems: nostrumque postmeridianum, illis antelucanum est, quo illis auras exortiuas nobis fauonios aspirare prædicta euenit ratione. Nihil de ortu per æstatem spirare solet, eò quòd sol ad aera sedis nostræ sicciore exoritur: parum enim temporis abfuit. Faunij post meridiem nulli per hyemem aspirant, quòd exortiuus eodem tempore nulli inferiori hemisphærio flare ob eam quam modo diximus causam possunt: sol enim humores in se ad se attrahens, nobis fauonios præstat.

57 Cur fauonius illustris, serenus, atq; gratissimus ventorum omnium est? An quia medium calidorum & frigidorum flatuum temperamentum, vicinúsque illis oriens particeps qualitatum generis vtriusque euadit, temperatúsque proinde accedit. Subsolanus quamuis inter eosdem positus sit, minus tamen communetur se exhibet: hic enim mouet quidem cum spirat flatus, qui austrum versus spectant: eò namque transire solitus est, sed misceri his nescit. A

o fauonius & mouetur ab austris, & spirans ipse agitat aquilones. Istuc enim vltimus spiradi circuitus ducitur: vnde cum idē se alterorum finem, alterorum initium cōteat, iure gratissimus & est, & esse videtur.

Cur venti alijs locis alijs imbrem affert? verbi causa, hellespontias terræ atticæ, huiusque vicinis: aquilo Hellesponto, atque Erenæ, auster Lesbo. An vbi frequentia morum, inibi imbrem obuenire necesse est: neminem frequentia cogitur, vbi assidere natura, accersique est: itaque montibus magis, quam planis pluit: ergo apud Hellespontum aquilo multas desuper nubes compellit: idem ad Atticam, insulasque vicinas hellespontias, quasi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cum copia larga cōstita ab aquilone sit. Lesbo eurus atque auster nubes affatim ex alto adducunt, atque hūc modū vel de cæteris cogitare par est.

Cur dici solet, Nauibus hyberno vendat terra secundos, Tunc mare fert sæuis; calidi sub mensibus anni Terra dabit secundos, ponti feret vnda secundos. An quoniam mare per hyemem calidius est: itaque quid in eo constitit, initio constitisse valiori certum est: nam si inualidum esset, facilius maris tepore absumeretur. At per æstatē mare frigidū est, spiritusque maritimi omnes frig

frigent. Terra è contrario tunc calida est quare si quid ex terra tunc fertur, primordius id constitit ampliori. Nam si exiguum inbecillumque esset, facile solueretur, & euanesceret.

60 Cur apud Archadium, qui locus excelsus est, flatus nihilo frigidiores, quam ceteris locis sentiantur: & cum flatus silet, celumque nubilum est, frigor perinde, atque in planis palustribus oriatur? An quod Archadia non dissimilis palustribus est: aquarum enim confluentium nullos in mare exitus habet. Quapropter fauces, hiatusque precipites ea in terra numero ampliori sunt. Cum igitur ventus spirat, vaporem ortum ex terra frigidum auerit, & reijcit: flatus autem ipsi frigidi propterea esse nequeunt, quia ex mari deueniunt. Spiritu tamen fiescente, vapor de aqua stagnante, liberè ascendit, atque refrigerat.

61 Cur si ventus mane incoeperit, edurare amplius possit? An quoniam sole oriente impetus fit vehementissimus, idcirco protrahi longius potest. Indiciū quod constitutio facta praeualida est.

62 Cur aquilo interdum spirat ingenuus, noctu desistit? An quod imbre gignitur congelatio, cum solis calore respirandum est: ergo sternitur noctu, quia sol abest, qui gignendi

causa est.

Cur flatus futuri indicium datur, cum
per aerem multæ feruntur araneæ? Vtrum
quod aranea suo fungitur opere, cum cœ-
lum serenum est: feruntur autem fila, quo-
iam refrigeratus aer in terram corrui: re-
frigeratio verò hyemis primordium est, ita-
que indicium fit illa aranearum perlatio. An
quod post imbres atq; hyemes araneæ vni-
uersim feruntur: opus enim suum araneus
tunc exequitur, cum cœlum serenum est, &
luculit se impatiens frigoris, cum hyems ve-
nit, tractusq; à flatu nimium, eruit filium: post
imbrem autem flatus magnus parte oriri so-
let.

Cur locis frigidis aquilo per hyemem
vehemens spirat, & ut proximè nubilus, sic
transuorsum liquidus fertur, atque illustris?
In ratione qua frigidus, eadem etiam vehemens
fit. Quod tamē è propinquo frigidior
occupat, priusq; nubes gelu indurat, quā
pellat: quæ indurate pōdere suo obfistunt,
& manent. Transuorsum autem vehemē-
tia sua potius quā
frigore agit.

EOVM QVAE AD METVM

& fortitudinem pertinent, Se-

ctio vicesima septima cuius

questiones. XI.

1 C V R tremunt, qui metuant? An pro-

pter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua alius quo-

que plerisque; ob timorem effundi solitus est.

2 Cur metuētes nōnulli sitiunt, vt qui sunt

tormenta adituri? Cū enim per timorē re-

frigerentur, sitire minimē debēant. An non

eodem loco refrigerentur, & caleant, sed re-

frigerentur per summa corporis, vnde calor

discedit: caleāt per intima, caloris scilicet in-

trorsum contracti efficientia: cuius rei in-

dicium alui quoque solutio facit. Sitis au-

tem parte quadam interiore ficcata, solet

accidere: nec aliter agi videtur, quā in

ijs quos epiala exercet, qui simul & frigent,

& sitiūt. Nec enim illis pars eadem corporis

in algescit, & concalescit.

3 Cur homines cū excādescunt, calore sci-

licet introrsum collecto, feruldi furibundi q;

redduntur: cū metuunt, contrā efficiuntur?

An non eundem in locum calor se colligat,

sed homini irascenti cor calore circumfusum

efferuet, ex quo fidibundus, rubicundus, spira-

bundus efficitur, cū calor sursum versus se

efferat, metuenti sanguis & calor in imum

perfu

refugiunt: vnde fit etiā vt alius fundatur.
lam & cordis compulsio non similis agitur.
si metuenti, vtpote ex caloris inopia fre-
uens ac feriens est: irascenti è contrario, vt
te cum calor collectus sit copiosior. Quā-
rem efferuescere animo, excitari, pertur-
ri, cæteraque id genus verba non ineptè,
accommodatè dicuntur. Nunquid igitur
ea de causa obueniat: nam & ficcum ex-
siccari, & linguam hære, & reliqua huius
modi elatio facit, & sanguis. Sitim quoq;
incalescente corpore nasci certum est: sed
nemadmodum pars eadem corporis, qua si-
laccensit, reficcari vtri que metuenti & ira-
nti possit. Metum enim sitim posse affer-
re constat militum argumento, qui superati
fugam rapuerint: nunquam enim tam gra-
uer sitibundos sese fuisse fatentur. Et verò
in dicendo conturbantur, sitire vehemen-
ter consueuerunt: itaque eluunt, & non nihil
desorbent, vt Ptarmenon-histrion facit. An-
te conturbatos non sitis, sed siccitas pul-
sanguine teneat: vnde etiā accidit vt pal-
licant: indicium verò, quòd non multū ebi-
erint, sed interdum desorbuisse tantum satis
est: at qui se in fugam verterunt, laborant,
aque sitiunt: & quibus tormenta instant,
eadem ipsa efficiendi ratio est. Nec mirum
quicquam id est: sit enim in re bellica, vt nō-

z nul

nulli etiam viri fortes, ac strenui, vbi stru-
acie hostes sunt petitori, obtremiscant, non
perterriti, sed fidentes, qui etiam sua corpo-
ra verberare lata secula, aut suis manibus as-
solent, vt vndique vorsum pari calore infe-
ueant: quidam enim inæqualis ac tumultua-
rius motus in eorum corporibus per acu-
men, & nimium impetum caloris oriri fer-
mè animaduertitur.

4 Cur homines fortes magna ex parte vi-
nosi sunt? An quia fortes calidi sunt: calo-
r autem in pectore conditus est. Ibidem enim
metum quoque refrigeratione quadam effi-
ci nouimus, vt cor fortibus caloris copia fu-
tum persistat, timidus refrigeratum insiliat.
Ergo qui sanguinolentum habent pulmonē
calidum hunc modo vinolentorum gerunt
ita vt rei aduersæ suspicionē refrigerari ne-
queant. Atqui ita se habent, bibendi auidi e-
se consueuerunt: nam & bibēdi cupiditas mi-
bri eius calore oritur, vt aliàs dictum est: &
cupiditas ipsa, non nisi rei vim sedandi habi-
tis desideratio est. Vinum autem, etsi natu-
ra calidum est, sitim tamen amplius quam
aqua extinguere potest, maximèque id ge-
nus hominum: quam ob causam dictū aliā
est, ex quo & qui spirandi difficultate labo-
rant, aut insania vexantur, vinum admodū
cupiunt: quanquam alteris ex instructione
alt

eris ex perturbatione pulmo efferueat,
im igitur magna ex parte homines eosdē
ibundos ac fortes esse obueniat. vini au-
auidi, qui sitibūdi, talesque gestiunt, na-
as vicissim inter se consecretari necesse est:
de fit etiam, vt vinolenti, quā sobrii for-
res sint.

Cur fortitudinem maximē honore pro-
uuntur respublicæ, quæ tamen virtutum
ecipua non est? An quia semper vel ipse
lum alijs inferunt, vel ab alijs sibi illarū
iuntur: hæc autem virtus perutilis vtrāq;
partem est: honorant verò non quæ opti-
sunt, sed quæ optima sibi existiment.

Cur voce, & manibus, & labro inferio-
remant, qui metuunt? An quoniam hic
ectus caloris defectio ex locis superiori-
est, ex quo vt palleant accidit. Quod igitur
calor pectus deserit, vox obtremitt: id
n refrigeratur, quod vocem mouet, &
us quoque pari ratione sunt, sed quæ
ima, vtpote quæ ex pectore pendeant.
erius tamen non superius labrum qua-
r, quia superius eò pendet, quò suapte
ura vergit. Inferius fursum caloris be-
ocio stabilitur, atque quiescit, quo subla-
nalgescit, & tremitt: & verò in excande-
do imum labrum eadem de causa laxa-
& pēdet: quod latē in pueris patet: calor

z 2 etenim

etenim in cordis sedem conferre se cōsuevit

7 Cur homines metuentes tremunt, maximéque vocem, & manus, & imum labrum. An vocem, quia calor hinc deficit, quo in loco vox posita est: labrū verò & manus, quoniam partes istæ nobiliores sunt, miniméque sanguinolentæ, bilē quoque iidem deijciunt & testiculos contrahunt: deijciunt, quia calor descendens diffundit, & liquefacit: contrahunt, quia metus inuectus extrinsecus est, & fugam in aduersum agi oporteat.

8 Cur homines metuentes, & algent, & sitiunt, quæ quidem affectiones aduersæ inter se sunt? An algent refrigerati, sitiunt calfacti. Calor enim in metuendo superiora deferit loca, quod facie, aluóque constat: facie enim pallet, aluus interdum funditur: ergo quòd calor locis superioribus deficit, algore oritur: quòd humor deficit, sitis exultat.

9 Quam ob causam, cum & metus & dolor quædam sit ægritudo, qui dolēt clamant qui metuunt silent? An qui dolent, suum retinent spiritum: itaque is vniuersus erumpens, cum clamore emittitur: metuentibus corpus refrigeratur, calorque ima petit, qui spiritum mouet. Quò igitur hic se contulrit, ibidem spiritum potissimum excitabit: quapropter venter eorum qui metuunt, ob crepare solitus est. Vox aut spiritus sursus

versus elarus est, partibus quibusdam veluti in
ramentis conficiendus absolvendusque. Cau-
verò cur homines dolentes suum retineant
mirum, est, quòd omnes inditis à natura
vobis præsidijs, aliquo detrimento affecti, si
vlla cogitatione uti solemus, ut etiam ce-
ræ omnes animantes: aliæ nanque corni-
bus, aliæ dentibus, aliæ unguibus repugnant,
seque defendunt: atqui ad dolores vel o-
mnes certè, vel plurimos calor adjuvat, què
profectò is auget, qui suum cohibet. Cal-
or enim doloris incitabula, contracto in-
tersus calore per spiritum, atque excoquit.

Cur metuentibus alui fundantur, libi-
que urinae laceffat? An quia calor infi-
s nobis quasi animans est: hic ergo re quæ
timuerit, defugit: quòd cum extrin-
sus, tum conturbandi, tum cæterorum me-
endi generum ratio invehatur, atque in-
a de superis defluat, & è summis ad inti-
na sese penetret, efficitur ut alui, vesicæque
fundantur, facilesque reddantur. Nam &
anethum, & absinthium, & quæcunque vri + alijs a-
m moueant, eadem calida esse manifestum
nisum.

Quinetiam medicamenta aluo accom-
modata calorifica esse nouimus, & partim co-
m soluendi vim tantum obtinent, partim
aliter tabefacere queunt, ut allium uri-
næ tabificum est. Hoc igitur idem quòd ea
z 3 ipsa

ipsa calor quoq; efficere potest, qui de summis in hæc loca sese cogit & contrahit.

II. Cur homines metuentes suos testiculos contrahunt? Contrarium enim, vt remittantur & flacceant, congruū dixeris, cum calor metuentium in eum locum se colligat. An metuentes omnes ferè similes frigentibus sint. Cum igitur calor summa corporis deseruit, retrahendum sanè est: quamobrem ventris quoque murmur citatur, cum timor vehemens detinet. Cutem quoque algeatium summam videmus contrahi, utpote calor inde destituerit omnis, ex quo subsistit qui horror consuevit. Scortum ergo siu conuellit, atque eo contracto, vnà testiculi contrahuntur: quod melius in cois venereo patet. Metus enim excernit, mentisque conturbatis, aut perterritis, genitum mouetur profluuium.

DE ORVM QVAE AD TEMPERANTIAM & intemperantiā, & continentiā & incontinentiam pertinent, sectio quicesima octaua, cuius questiones VIII.

I. CUR aliqui agrotent, vbi vitam luxuriosam viuere assueti, agere luxuriosè cessarunt? vt Dionysius tyrānus, quod

in vr̄bis suæ obfessione aliquantū tēpo-
ris à potu solito destitit, tabe protinus inter
a laborauit. An consuetudo res magna
uique sit. Iam enim in naturæ habitum fer-
nè absoluitur. Ergo vt pisces inter aerem,
ut homo in aqua degens malè habeant ne-
esse est: ita qui morem mutarint solitum,
egrè atque molestè ex consuetis discedunt:
& eodem rediisse sibi saluberrimum habent:
perinde quasi ad suæ naturæ statum redie-
rint. Tabescunt item alimento carentes,
quo antehac copioso suauissimòque vti so-
lebant. Quòdenim cibo solito non vescun-
tur, perinde afficiuntur, ac si nullum peni-
tus capiant. Quinetiam materia exrescēs
atque inutilis mista cum alimonix copia, he-
betasceit, exolescitque: immista autem ipsa
innatat, ferturque in oculos, aut in pulmō-
nem. Quapropter cibo deinde ingesto so-
lito temperatur, dilutaque & innoxia reddi-
tur. Redundat præterea vacans illa ma-
teria homini immoderate, luxurioseque viuē-
ti, vbi luxuriari aliquantisper desijt, eò quèd
multā in se materiam continet indigestam,
vitæ scilicet superioris congeriem, qua ta-
bescēte, calore genuino ac intimo efficitur,
vt fluentia vberius veluti copia niuis lique-
facta moueantur.

2 Cur duorum tantummodo sensuum ra-
z 4 tione

tionem homines incōtinentes vocamus, id est tactus, & gustus? An propter voluptates quæ pariter nobis, ac cæteris animantibus omnibus per hosce sensus administrantur? Quod igitur communes eas cum bestiis habemus spernimus, & solas omnium, aut maxime vitio, probroque damus. Itaque hominem eis addictum vituperamus, etiam continentem, atque intemperantem appellamus, quoniam à teterrimo voluptatum genere ducatur.

3 Cur homines incontinentes, rationem tantum cupiditatis dicimus, cum etiam in irascendo incontinentia sit? An quia incontinentens est, qui contra rationem aliquid agit, incontinentia est assuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates ferè omnes contra rationem, iræ verò cum ratione, non tamen ita cum ratione, ut ratio iubeat, sed in uectam contumeliam, causamue significet.

4 Cur continentiam & temperantiam iuuenibus, atque ditibus maxime recensemus: iustitiam verò in pauperibus? An qui si quis re abstinere, cuius maxime indiget, laudabilius est, quam si è contrario: pauper igitur facultatibus indiget, iuuenis & diuæ fructione.

5 Cur minus sitim quam famem tolerare possimus? Vtrum quia sitis res magis anxiosa est?

est: cuius indicium, quod suavius sitientes bibimus, quam esurientes comedimus: tristius autem quod suaviori aduersum est. An quia color, quo viuimus, humidum magis, quam siccum desiderat. An quia sitis rerum duarum libido est, potionis inquam, & cibi: fames vnus cibi tantummodo est.

6 Cur minus sitim, quam famem patiamur? An quia siti amplius contristamur, quam fame: cuius indicium voluptas sanè facit, quam inter bibendum capimus vehementiorem. Tum etiam qui sitit, res duas desiderat, cibum atque refrigerationem: isthæc enim ambo potio exhibet. Atqui esurit, aliterius tantum appetens est.

7 Cur incontinentes eos appellare solemus, qui voluptate contrectandi, aut gustandi exuberarunt? Nam qui immodicè re utuntur venerea, & qui luxu delectantur ciborum, incontinentes vocamus. Ciborum tamen non eadem ratio est, sed partim linguam, partim gulam sua mouent suauitate: vnde Philoxenus gruis collum à dijs immortalibus sibi dari optabat. At verò qui in videndo, audiendoue modum excedunt, non eodem vocabulo significamus. An quoniam voluptates sensibus hisce accommodatas, communes cum cæteris animantibus habemus: ergo ut communes spernimus, notamus, solasque

z s omniū

omnium, aut maximè probro damus: atque hominè huius deditum reprehendimus, & incontinentem, intemperantemque appellamus, quòd victus à terribilissimo voluptatù genere ducitur. Sed cùm sentiendi genera quinque sint, cætera animalia duobus tantum, quæ modò dixi, voluptatem sibi acquirunt, cæteris vel nihil omnino delectatur, vel per accidens ita afficiuntur. Quòd enim videt aut olfacit, tantisper gaudet, quoad gustus, tactusque officio fruiscatur. Cùm genus id ipsum concupiscendi expleuit, illorum quoque suauitas desijt, vt etiam nobis salsamenti odor cùm indigemus, suauis est: vbi satiati, repleti que sumus amplius suauis non est. Rosæ autem odor semper suauis est.

8 Cur minus risum retinere possimus, cū amicos nostros, familiaresque videmus? An volubilius, quod elatius, atque suspensius sit. Atqui beneuolentia ferè huiusmodi est, ergo meritò tunc ad surridendum mouemur.

EO RVM QVÆ AD IUSTI-

tiam pertinent, sectio vicesima-

nona, cuius questio-

nes XVII.

I QVAM ob causam cùm maior iniuria sit offensa, quæ maius in bonum accepta est, honorque maius sit bonum,

ma

maior iniuria pecuniæ æstimetur, quàm ho-
noris: & homines iniusti potius in re pecu-
niaria esse videantur? An quia multitu-
dini pecuniæ honori anteponuntur, o-
mnibûsque communes maximè habentur:
honor autem paucis, raroque usu contin-
git.

Cur depositum denegare iniquius sit,
quàm mutuum? An quòd amico iniuriam
facere turpe est. Depositum igitur qui
negat, amico iniuriam facit: nullus enim
quicquam deponit, nisi credens, confidensq;
At is cui debetur, amicus non est: non enim
mutuat, sed dat, qui amicus est. An quia
maior iniuria committitur. Præter damnum
enim fides negligitur: cuius gratia quamuis
nil aliud cogat, abstinendum ab iniuria est.
Ad hæc, non par pari reddere vitio da-
tur: hic igitur rem suam credidit tan-
quam amico, ille denegat tanquam inimi-
co. At qui mutuauit, non dedit vt ami-
co. Item qui deposuit, custodiendi, red-
dendique gratia dedit: qui mutuauit, fru-
ctus etiam sui gratia dedit: minus autè ægrè
ferimus iacturâ, si quæstû, emolumentumq;
nobis petimus, vt piscatores factam iacturâ
retium æquo animo ferunt: periculum enim
exploratum sibi habebant. Addo etiam,
quòd qui suum deponunt, hominum vitæ
per

perfidiam, fortunâq; laborantes, aduersa plerunq; id faciunt: qui verò mutuât, pecunijs abundant, fortunâteq; degunt. Iniquius autem est iniuriam homini infortunato, quàm fortunato intulisse.

3 Quamobrem in foris nonnullis familiæ potius, quàm testamenti ratione sententiam fieri solitum sit? An propterea quòd de familia e mentiri non licet, sed vera fateri necesse est. Testamēta autem multa iam falsa esse redargui potuerunt.

4 Cur paupertas apud homines bonos potius esse, quàm apud prauos soleat? An quia omnibus odio habetur, atque expellitur, ad probos perfugit, rata maximè apud eos salutem, permanendique locum se posse assequi: è contrario, si ad prauos venerit, nunquam eos fortuna ista fore contentos, sed vel furta, vel latrocinia adituros: quibus rebus futurum, vt ipsa amplius apud illos manere nequeat. An quia homines probos optimè se vsuros existimat, nec sibi petulanter contumeliosèque quippiam facturos.

Itaque vt nos pecuniarum deposita tutè hominibus bonis credimus, sic etiam hæc sibi dispensat, & statuit. An libenter se ad viros optimos cōfert, quia fœmina est, inopsque proinde & virium, & consilij, vt eiusmodi hominibus commendatam se esse magnopere

ere velit, atque desideret. An quia mala est, nunquam se malis iungere velit. Nam si ita maluerit, omnino malum irremediabile ipsa eddetur.

Cur non quemadmodum amplificantur iniuriæ in pecunijs, ita cæteris etiam in rebus valeant augeri? verbi causa, qui leue aliquid dixerit, non propterea rem quoque recedendam aperiet, neque qui vnum prodiderit, vel totam rempublicam prodere propterea velit: sicut qui obolum abstulerit, etiam talentum auferet. An quia sunt, quæ parcius quidem per impotentiam, sed voluntate amplius iniquè committantur.

Cur depositum etiam paruum denegare turpius est, quàm debitum magnum? An qui depositum negat, hominem fraudat, à quo bonus ipse existimatus est. An quoniam qui hoc facit, illud etiam facere velit.

Cur homo qui adeò eruditione præditus est, animarum omnium iniustissimus sit? An quia ingenio cogitationeq; plurimum valet. Voluptates igitur, & felicitatem rimatur maximè, atq; perpensat, quæ nisi cum iniuria nemo assequi potest.

Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius, quàm bonis habeantur? An quia fortuna cæca est, discernere sibi atq; feligere quod melius non potest.

Cur

9. Cur iustius habitum est hominibus vita functis opem ferre, quàm viuis? An quia viui sibi præsidio esse possunt, illi defuncti nihil præterea possunt.

10. Quam ob causam qui moram cum homine sano traxerit, nihilo reddi integriore corpore possit: neq; qui cum robustiori, aut pulchriori versatur: quicquam in eiusmodi habitus proficiat: iusto autem & temperato & bono qui se iunxerit, melior in his ipsis bonis animi euadet? An quoniam bona corporis animo imitari non possumus, bona animi possumus: est autem quisque bonus virtute animi, sanus virtute corporis. Assuescit igitur exemplo mellioris rectè modò letari, modò contristari: quòd is assuescere nequit, qui cum sano est: haud enim quisquam sanus in eo est, vt letetur, quibus rebus letandum: tristetur, quibus tristandum sit: nihil enim ex his sanitatem creare potest.

11. Cur mulierem interfecisse iniquius sit, quàm virum? quanquã naturæ ratione, mas foemina præstantior est. An quia mulier imbecillior est, minúsq; proinde facere iniuriã potest. Item eniti aduersus id quod longè infirmius est, nihil virile, imò stolidum, atque iniquissimum est.

12. Quam ob causam reo dexter apud iudicem

em locus datur? An ut ratio compensandi
abeatur. Cum igitur res faciat accusato-
em superiorem reo, status conceditur me-
or, ut se aduersario possit equare. Tum etiā
us magna ex parte cauere consuevit, quod
heliis facere ita possit, si locum dextrum
btineat.

Cur si suffragia pari numero accusato-
& reo fuerint, reum vincere sancitum est?
quia quum agitur causa, tunc primum
audit reus, atque respondere, testesque
hibere debet, aut aliquid facere aliud,
sibi præsidium erueret possit: facile
autem nemini est diuinare quæ sibi præ-
olienda præparandaque sint, ut testes, aut
pliquam fidem aliam, qua se innocentem
ostendere valeat. At verò accusator, & an-
quam in iudicium vocet, rem disponere,
que statuere potest, prout sibi libitum est,
cum iam accersuit, fictis veri quibusdam
similibus agere: quibus rebus cum legum
ator minui partes rei videret, fauendum
sensit ei, quoties sententiæ iudicum pares
ter se fiant. Quinetiam hoc in ijs maximè
telligere licet, quos metus terruerit. Mul-
enim prætermittunt, quæ vel dictu, vel fa-
tu sibi necessaria statuerunt. Atqui reus
periculo semper ferè vtitur grauiori, ut
mplius metuat: ergo si ea prætermittere

co

cogitur, quibus possit suam augere defensio-
nem, dubium nullū est, quin nisi prætermi-
teret, vincere aduersarium posset: quando
illis prætermisissis, potuit tamen sui iuris præ-
sidio æquiparare. Ad hæc, nostrum vnus-
quisque nocentem potius velit liberare, quā
innocentem condemnare: vt si de assertionem
libertatis, aut homicidij agitur, reum libera-
re potius velimus nocentem, quā condem-
nare innocentem: cum enim quis ambigit, er-
rorem suscipere debet leuiorē. Nam etsi ini-
quum etiam est liberum asseruisse, qui ser-
uus est: longè tamen iniquius seruū san-
xisse, qui liber est. Item quemadmodum
si Q. inuehit crimen C. litigat, non pro-
tinus rem criminanti restituendam cense-
mus, sed possidenti tenendam vsquequo iu-
dicatum sit: ita etiam de pluribus par esse
putamus, cum scilicet iudicum asserentium
injuriam, & negantium parem numerum
esse constat. Vt enim in principio cum al-
ter criminatur, alter inficias it, legum au-
torem non criminanti fauere, sed reum iu-
bere dominum rei esse tantisper debere,
dum accusator superet, oportere existima-
mus: itidem cum pari suffragiorum iudica-
tur examine, reum suorum compotem esse
censemus, cum sententijs paribus nihil ex-
uperantiæ legum autor accusatori reliquerit.

Ma

lagnis item delictis, magna supplicia statuta sunt. Itaque si iudices iniusta sententia hominem capite damnarint, post suum errorem emandare nullam temporis facultatem nanciscuntur: sed si minus integrè liberarint, si hoc ita cautè tutèque fecerint, ut nihil præterea delinquere ille vellet, quid præsumo errauerint iudices, quòd hominem vnde eò emandatum liberarint? Sed si postea etiam delictum idem commiserit, mortem vtriusque delicti causa mulctandum lex præcepit. Item hominis est profectò iniquitas ea committere, quæ crimini assignari quicquè minus consentaneum est. Iniuria enim vel per iram, per metum, per libidinem, per multas alias huiusmodi causas aduehi potest, non tantummodo ex consulto: crimen autem ex consulto magna ex parte iniuste obijcitur: quamobrem cum sententiæ accusatorem iniuste agere, pariter & reum pliquisse affirmant, improbùsq; habitus sit qui iniuste accusat, victoriam lex iure optimo reo impertit. Item nos etià ipsis nostris familiaribus ita agimus, ut cum eos deliquisse aliquid suspicamur, & tamè nihil cerchabem⁹, sed pariter culpa vacare existimamus, nō protinus ad plectendū veniamus: ne si nihilo rem amplius percensere possimus, culpa eos omnino absoluiamus. Item gra

A quo

uiorem his facit iniuriam, qui ex consulto
quàm qui non ex consulto iniuriatur. At qui
planus, atq; calumniarius semper ex consulto
laceffit: qui autem iniuste aliquid fecit, au-
per necessitatem, aut per imprudentiam, au-
prout aliter fors tulerit, delinquit, cumq; p-
res sententiæ sint, accusator iam ex consulto
iniuriam facere dimidio iudicatur sententi-
rum: reum autem facere quidem iniuriam
liquo sententiarum dimidio asseritur, sed fa-
cere tamen ex consulto non constat: ergo ci-
graviorem accusator quàm reus facere iniu-
riam iudicetur, merito legum autor cum vi-
cere censuit, qui iniuriam fecit leuiorem. Ad-
do etiam quòd semper iniustior est qui se la-
tere non putat, & tamen facit iniuriã, quan-
qui se latere existimat. At qui iniuste crimi-
cuiquam obijcit, eum quidem ipsum quen-
suis vexat calumnijs, haud vnquam latere se
posse arbitratur. Cæteri qui iniuriam fa-
ciunt, latere sese plerique omnes eum existi-
mant, in quem iniuriam animaduerterunt
ergo iudicari iniustiores accusatores debent
quàm rei.

14 Quam ob causam qui ex balneis fura-
tus est, aut ex palæstra, aut ex foro, aut ex al-
quo eiusmodi loco, morte mulctatur: qui au-
tem ex domo priuata, furti precium duplum
exoluit? An quia in domibus rem custodiri

melius possumus: nam & paries firmus, &
claris est, & familiaribus res domesticae cu-
omnibus sunt, vt tutò seruentur. At in
meis, cæterisque publicis locis facilis cui-
facinoris perpetratio est: nil enim ad cu-
fidiam satis qui sua posuerit, habet, præter
culos. Itaque facultas datur furandi, etiã
speculum paulisper diuerterit. Quamobrẽ
um autor rarus sua ipsos custodire satis
posse, legem adhibuit minitantem acer-
nẽ, vitam futuram nemini, qui furtum
bliciis locis commiserit. Item in domo
nẽs dominum ipsum est, quem velit reci-
re, & cui minus credat, cauere. At ei qui in
meis quicquam posuit, prohibere neminẽ
et, nec ingredi, nec ingressum vestem suã
deponere, vnde surrepturus sit, sed prout
itum est, eodem in loco surrepturi & amis-
ri amicula promiscue iacent. Quapro-
ter legũ autor hominis rebus, qui sua spon-
furem suã in domum exceperit, sibi que
rauerit, non magnis admodum supplicijs
fuit consulendum, ijs verò qui communẽ
linearum aditũ conuersationemq; habeant
cessẽ est, supplicium furti grauissimum
afidio statuit. Item qui locis, quorum
ius omnibus patet, furtum committunt,
nibus patent eo animo esse, vt & vi-
seruati ne sui quidem commodi gratia

A z probi

probi esse vnquam videri velint, vtpote qui frustra se probos apud eos emendantur, quod rem norunt. Iam ergo palam suam nequitiam, prauitatemque exercere incipiet. Atque vni tantum palam fuerint, dissuadere vel per cuniam, vel re aliqua conantur, ne facinus patrefaciat: quocirca non tota vita hi prauis perseverent. Itaque legum conditor damna his leviora praescripsit. Item ea potissimum delicta dedecus reipublicae afferunt, quae in conuentibus, collegiisque publicis committuntur: ut est contrario honorem comparant summa ea maxime, quae integre publice aguntur. Ita enim fit, ut ciues & sibi, & ceteris conspicui sint virtutem praese ferre & colere. A quo eiusmodi furtis, non solum priuatim, quod suum amisit, detrimento afficitur, verum etiam tota respublica conuitijs lacepsitur, & maledictis. Igitur damnis merito grauioribus i-punitur, qui locis publicis, quam qui priuatis in aedibus furtum egit. Item qui ex domo priuata rem suam amiserit, sine vlla contumeliosa affectione domi manens, suum perferat casum. At qui in balneis, aut alio in genere loco amiserit, aegre inde nudi discedunt & plerique omnes irridentur: quod longe molestius, quam rei iactura est. Quae de causa legumlator damna his statuit grauiora. Quinetiam alia complura simili ratione legem

ges præcipiunt: vt qui homini magistratu
redito maledixerit, grauiter mulctari: qui
inuito, nullo affici detrimento, & rectè qui
non: sic enim non tantum in magistratum
iniquisse, qui maledixit, iudicatur, sed in re-
publicam etiam contumeliosè egisse. Pari sa-
ne ratione, & qui in portu furatus est, nõ so-
lum priuatim offendisse, verumetiam reipu-
blicæ dedecus aduexisse putatur. Hæc eadem
et in cæteris reddenda ratio est, vbi aliquis
in publicis conuentus & compitum.

Cur si iudicium sententiæ pares aduersa
res fiant, reum vincere solitum est? An quòd
reus nullo ab aduersario detrimento affe-
ctus sit, sed suffragijs paribus victor eua-
dit.

Cur super furto damnum capitale statu-
tum est: super contumelia, quæ grauior ia-
cra est, æstimatur quòd pati suo corpore,
et quantum soluere debeat, qui deliquerit?
non propterea, quòd agere contumeliosè, hu-
mana quædam affectio est, omnesque homi-
nes plus minúsue eius participes sumus: at
irari nulla necessitate humana cogimur.

Adde quòd qui furtum cõmisse-
rit, idem agere quoq;
maluerit contu-
meliosè.

A 3 Eorum

EORVM QVAE AD PRI

dentiam, & mentem, & sapientiam

pertinent, Sectio tricesima,

cuius quaestiones XIII.

I. CV R homines qui ingenuo clarueri

vel in studijs philosophiae, vel in re

publica administranda, vel in carmine pan

gendo, vel in artibus exercendis melancholi

cos omnes fuisse videamus? & alios ita, vt e

tiam vitijs atrabilis infestarentur, ceu inter

heroas de Hercule fertur: hic enim ea ipsi

fuisse natura putatur, & morbum comitial

sacrum ab illo, & Herculeum prisca nomina

in *π*ueri. Puerorum quoque motio mentis idem

hoc explicat, & eruptio vlcera quae mort

interdum antecedit. Id enim plerisque atr

is, id est bile consistit. Et Lyfandro Lacedaemonio pr

in pueris ximè ante obitum genus id vlcera emerfit

quoque Adde Aiace, & Bellerophontem, quorum

tio men- alter penitus ad insaniam prorupit, alter lo

ca persequabatur deserta. Vnde illud Hom

ri, Ast hic quando etiam grauior dijs om

nibus errat, In campos solus latos, in qu

auia rura, Ipse suum cor edens, hominum

vestigia vitas. Quinetiam plerisque alio

ex heroum ordine morbo eodem laborasse

compertum est. Annis verò posterioribu

Empedoclem, Socratem, Platonem, & alio

complures viros insignes hoc fuisse habitu

nouinon

ouimus, atque etiam partem ordinis poeta
 um ampliorem. Nam & multos id genus ho-
 minum morbi ob eiusmodi habitum corpo-
 ris exercent, & aliqui suapte natura in eos ip-
 sos affectus perspicue vergunt: omnes tamē
 erē, vt dictum iam est, natura huiusmodi
 extitere. Ergo causam primū exemplo haud
 inē incommodo vini capiemus. Vinum
 nim immodicum tales maximē homines
 eddere videtur, quales melancholicos esse
 firmamus: moresque varios id condit, cum
 ibitur, vt iracundos, humanos, misericor-
 es, audaces: quorum nihil mel, aut aqua, aut
 io, aut eiusmodi aliquid efficere potest. In-
 telligi planē, quā varios reddat homines li-
 et, si quis potantes ipsum animaduertat, vt
 radatim euariat. Vbi enim vinum homi-
 nem frigentem, taciturnūque à sobrieta-
 te accepit, paulō liberaliori poculo refouet,
 excitatque ad verba, tum largiori potu ver-
 orum vberem, eloquentem fidentemq; red-
 it: posthac processu potandi ampliori, auda-
 nem, propensūque facit ad agendum: dein-
 que plenius amplificato, in contumeliā, &
 etulantiam vertit: mox ad insaniam prope
 modum accēdit: postremo nimio ex potu re-
 soluit, stultūque agit in modū eorum qui
 pueris morbo laborant comitiali, aut etiā
 orum, qui vitij atræ bilis maiorē in mo-

A 4 dum

dum continentur. Igitur vt homo idem inter bibendum moribus immutatur varijs, vni que mensura quadam idem crebrò à se discrepat, ita sunt qui singulis morum generibus adeò inualuerint, vt aliorum nequeant commutari: qualis enim vinolentus hic est, talis quisquam alius factus à natura est, scilicet alius loquax, alius mēte commodus, alius lachrymabundus: nam tales vinum quoque informat. Ex quo illud Homeri, Me victum Baccho lachrymas effundere dicunt. Quippe misericordes interdum redduntur, & aliās efferi, aliās taciturni. Sunt enim qui rursus taceant, & maximè qui ex melancholicis mēte fermè summoti, cogitabundi esse soliti sunt. Quinetiam ad amandum propensiores vinum facere idoneum est: indicium, quòd sæpè qui potat, vel osculari eos adducitur, quibus nemo sobrius dare osculum velit, vel quia deformes sunt, vel quia ætate prouecti: vinum tamen non longo hæc auget tempore sed breui. Natura sanè, dum vita eduret, alius incrementis amplificat. Alij nanque audaces, & temerarij, alij taciturni, alij misericordes, alij timidi per naturam & inst:ituuntur, & augentur: quas ob res eandem esse causam constat, qua vel vinum, vel natura mores cuique inseminare possit, & augere: confecti nanque indies vi caloris omnia solent: habetui

bitui igitur, naturæque atræ bilis flatus ciere
latum est. Quocirca vitia corporis, quæ fla-
tum præ se ferunt, iliūque dolores, atræ bi-
medici tribuunt: & vinum verè flatus mo-
ere nimirum potest: quāobrem similem am-
o istæ sortiuntur naturam, atræ bilis, & vi-
um. Constat vinum eam habere vim è spu-
na quam excitat. Oleum enim quamvis ca-
lidum, nihil spumat: vinum largè, ampliùs-
que nigrum, quàm albū, quia calidius, & cor-
bulentius est: vnde fit, vt cupiditatem vene-
is accendere vinum possit. Quare non ine-
tè Venerem iunctam Baccho autumant. Et
melancholici quoque magna ex parte libidi-
ne affluentiùs concitantur: concubitus enim
flatus copia agitur, cuius indicium, quòd pe-
nis ex paruo citissimè in molè augetur in-
gnem: nisi enim flatus, non ita extumescere
potest: atque etiam prius, quàm tempus pro-
nendi seminis sit, voluptas quædam gestiēs
ueris adhuc oritur, cū iam pubi propin-
ui, testiculos per libidinem pruriunt: quod
ilicet ob idipsum fit, quia flatus per meatus
transit, quā postea humor perfertur. Et semi-
is quoque in concumbendo profusionem
iectionemque, à spiritu impellente fieri per-
picuum est: igitur vel in esculentorum, po-
ulentorum ordine meritò ea libidinem mo-
uent, quæ locum genitalem flatu implēt. Ex

A s quo

quo fit etiam, vt vinum atrii coloris talem hominem reddat, qualis melancholicus flatu lentus est: quod latè in nonnullis patescit: sunt enim magna ex parte duri venisque tumidi, quibus atra bilis redundat. Cuius sane causa est non sanguinis, sed flatus copia. Sed cur non omnibus melancholicis, aut fuscis, colore inuecta duritas est, sed ijs tantum, quibus vitium amplius inualuerit, alia ratio est. Nunc de eo, quod principio explicare maluimus, agendum est. Humoris id genus, quam atram bilem vocamus, protinus sese constantiæ, naturæque vniuersi corporis intermiscet, confunditque. Temperamentum enim omne calidi & frigidi est: quippe cū ex his duobus natura & feruetur, & constet: quamobrem atra etiam bilis, & calidissima, & frigidissima reddi potest. Pati nanque istæc ambo eadem aptissima suapte natura est: vt etiam aqua, tametsi frigida est, tamen si satis concalfacta est, velut quæ feruet, calidior, quam flamma ipsa sentitur: & lapis quoque, & ferrum ignita, carbone calidiora euadunt, quæ quidem natura frigida esse nullum dubium est. Sed de his dictū planius est, vbi de ignis natura & opera docuimus. Atra autem bilis non per summa, sed natura penitus frigida omnino ita se habet, vt dictū iam est. Si modum excedit, hominem facit attonitum, aut

obtorp

obtorpētem, aut anxium, aut formidolosum:
 sed si admodum incalescit, securitatem ani-
 mi, cantilenasque parit, & mentis alienatio-
 nem & vlcerum eruptionem, & alia pleraq;
 generis eiusdem. Parti igitur hominum ma-
 ximè victu quotidiano redundans, mores ni-
 hilo immutat, sed morbum melancholicum
 tantūmodo creat: at quibus habitu natura ta-
 li constitit, mox his multa & varia morum
 genera exoriuntur, prout scilicet alius aliam
 habitus intemperiem sortitus est. Exēpli gra-
 tia, in quibus multa & frigida bilis est atra,
 hi stolidi sunt, & ignavi: in quibus permulta
 & calida, ij perciti, & ingeniōsi, amasij, propēsi
 ad omnem excandescētiā, & cupiditatem,
 nonnulli etiam loquaciores. Multi etiā pro-
 pterea quod ille calor sedi mentis in vicino
 est, morbis vesaniæ implicantur, aut instin-
 ctu lymphatico inferuescunt, ex quo sibyl-
 læ efficiuntur, & bacchæ, & omnes qui di-
 uino spiraculo instigari credantur, quum
 scilicet id non morbo, sed naturali intempe-
 rie accidit. Maracus ciuis syracusanus, poe-
 ta etiam præstantior erat, dum mente alie-
 naretur: at quibus minus ille calor remissus
 ad mediocritatem sit, ij prorsus melancho-
 lici quidem, sed longè prudentiores: & quan-
 quam aliqua in parte minus excedant, mul-
 tis tamen in rebus cæteris sunt omnibus
 præst

præstantiores, alij in studijs literarum, alij in artibus, alij in republica. Magnum etiam ad subeunda pericula discrimen hic habitus affert: quippe cum multi metu variè moueantur, ob eam scilicet rem, quòd ita à se ipsi differunt, prout incidit, vt vices eius habitus gererent, habitus enim melancholicus, vt morbos varios creat, ita etiam ipse inæquabilis est, quippe qui aliàs frigidus in modum aquæ aliàs calidus sit. Quamobrem cum formidolosum quicquam denunciatur, si habitus iusto frigidior sit, timidum reddet: etiam enim metui aditum patefacit, & metus ipse refrigerat, vt ex ijs constat, qui metu perculsi obtremiscunt. Sed si amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidumque proinde hominem seruabit. Quinetiam cum sponte molestijs animus tabescit, quod frequenter vsu euenit, ratio perquam similis est. Fit enim se penumerò, vt angamur, & animo succumbamus: sed cur ita nullam reddere causam habemus: aliàs contrà, vt securitate animi gestiamus: sed quamobrem, minimè constat. Affectus igitur tam isti, quàm illi superius explicati, paulisper quidem consistere in omnibus solent: omnes enim aliquid illius materiæ facultatisque sibi intermixtum proculdubio continet: sed quibus altè, ampliterque cōstituerint,

ij lā morū qualitate quadā notescūt, & nomi-
nātur: vt enim specie inter se distāt, nō quia
faciem habēt, sed quia faciē talem, id est, alij
pulchram, alij turpem, & qui nihil superua-
cui gerunt, ij stata sunt forma: sic etiam qui
leuiter habitu illo constant: ij medium tenēt
qui plenē, ij iam dissimiles multitudini eua-
dunt. Nam si omnino merus bilis atræ habi-
tus sit, melancholicos admodū esse necessum
est: sin autem quendam in modum tempere-
tur, egregij, singularēsque instituuntur: hi ta-
men si parum suæ valetudini consulunt, faci-
le in vitia bilis atræ labuntur, alij parte alia
sui corporis: alij nanque in morbum comitia
lē incidunt, alij attoniti fiunt, alij vehemētis-
simē anxij, aut formidolosi reddūtur, alij ma-
iorē in modū sibi cōfidūt, & sperāt: quod etiā
Archelao regi Macedoniæ vsu euenisse acce-
ptimus. Causam verò tam variæ potestatis
ipse habitus dat, scilicet prout frigidus, cali-
dusue constiterit. Nam si vltra modum fri-
gidus sit, molestiæ, anxietatēsque sponte si-
ne vlla ratione nascentur, ex quo mortem la-
queo sibi consciscunt, maximē quidē iunio-
res, interdum tamen & seniores. Multi etiam
vinolenti sese interimunt. Nonnulli verò
ex melancholicis vbi abundē potarunt, do-
lent, & animo vehementer succumbunt:
calor etenim naturalis à calore vini extin-
guitur

guitur: calor autem qui eam continet sedem
qua speramus, & sapimus, facit vt securo ani
mo simus: qua de causa, omnes ad vinolentia
vique prompto animo bibimus. Omnes ani
mi spe bona vini copia afficit, quemadmo
dum iuuentus adulescētulos. Senectus enim
parum sperare potest, iuuetus spe plena est.
Non desunt quos angor inter potandum ea
dem illa de causa comprehendat, qua etiam
post potum nonnullos occupat. Quibus igitur
calore natiuo emarcescente oritur ægri
tudo, ij sibi laqueum potius petunt: quare
iuvenes potius quam senes laqueo se interi
munt: alteris enim calor per ætatem mar
cescit, quod naturæ agitur ordine: alteris
per vim ipsius affectus, quod cōtra naturam
est. Quibus autem calor, extinctus subito
est, ij repenti se interficiunt, vt omnes mi
rentur, eò quòd nullum indicium præcesse
rit. Cū igitur atra bilis perfriget, (vt di
ctum est) varias animi molestias, anxietates
que gignit: calidior autem cū est, securita
tem & letitiam præstat: quocirca pueri læ
tiores, senes tristiores esse consueuerunt: alte
ri enim calidi, alteri frigidi sunt, quippe cū
non nisi refrigeratio quædam sit ipsa sene
ctus. Accidit verò vt calor subito causis quo
que externis extinguatur, quemadmodum
quæ præter suam naturam cudent, ceu car
bones

bones aqua superinfusa extinguuntur: unde
fit etiam, vt sedata ebrietate nonnulli seipfos
enecent. Calor enim ex vino adiectus est,
quo extincto usu euenit illa pernicioſa affe-
ctio. Et poſt coitum quoque venereum ani-
mo plerique omnes ſuccumbūt, redduntur-
que triſtiores: qui tamen copiam excremen-
ti ſuo cum ſemine effuderint, ij lætiores, hila-
riorēsque euadunt: quippe qui ſic excremen-
to & ſtatu, atque calore nimio leuentur: cæ-
teros triſtiores, demiffiorēsque ſæpe Venus
reliquit, eò quòd parti neceſſariæ aliquo ſub-
tracto refrigerantur: quòd humoris eius pau-
citate qui effluerit, patet. Summam igitur
rationum colligamus. Homines melancho-
lici varij, inæqualēsque propterea ſunt, quia
vis atræ bilis varia, & inæqualis eſt: quippe
quæ vehementer, tum frigida, tum calida red-
di eadem poſſit: & quoniam vim eandem mo-
rum obtinet inſtituendorum (mores enim ca-
lidum condit & frigidum, omnium maximè
quæ noſtro in corpore habentur) idcirco nos
morum qualitate afficit quadā, informâtq;,
vt vinum, quod prout plus, minusue corpo-
ri intermiſtum, inſuſumque eſt, varios red-
dit: ſtatuosum autem vtrunque eſt, & vinū &
atra bilis: cūmq; ratio ſit, vt portio quoque
aliqua tēperata illius inæquabilis ordinis ha-
beat, ſtatuſque modo quodam acquiratur
inte

integrè, habitusque respondere calidior frigidi-
gidiorque possint ob exuperantiam qualita-
tis, hinc efficitur porrò vt melancholici om-
nes non per morbum, sed per naturā sint
ingenio singulari.

2 Cur per aliquas scientias habitum nos
habere censeamus, per aliquas non? An ha-
bitum non nisi per eas tantum adipisci pu-
tamur, quibus vim inueniendi acquirimus:
inuentio enim ex habitu est.

3 Cur omnium animantium homo prudē-
tissimus est? Vtrum quia capite minimo
est, scilicet ad sui corporis proportionem.
An quia variè minimo est: ob id eñ ipsum,
capitis quoque minutio accidit, & inter ho-
mines ipsos qui minori sunt capite, pruden-
tiores nascuntur, quā qui sunt grandiori.

4 Cur seniores amplius mente valeamus,
iuniores ocys discimus? Quia natura pa-
rens & autor omnium, instrumenta nobis
duo inseruit, quorum opera instrumentis ex-
traneis vti valeremus: manum inquam cor-
pori dedit, animo mentem. Est enim mens
quoque rebus à natura nobis impertitis an-
numeranda, vicem sanè gerens instrumen-
ti. Cæteræ omnes scientiæ, artēsque nostra
opera sunt: mentem ipsam opus esse naturę
fatendum est. Vt igitur manu non iam in-
de ab ortu naturæ vti possumus, sed cū cā
natu

natura absoluit, perfecitque (procedente
 nanque ætate, manus suum opus maximè ef-
 ficere potest) ita etiam mens quæ res natu-
 ralis est, non protinus, sed in senectute ma-
 ximè nobis contingit, atque tunc potissimū
 consummatur, atque absoluitur, nisi detri-
 nento aliquo lacera, laxa que sit, quemadmo-
 dum cætera quoque opera naturæ: mens ve-
 rō posterior, quàm manuum facultas acce-
 lit: quoniam instrumenta etiam mentis po-
 teriora sunt, quàm manuum instrumenta:
 est enim mentis instrumentum scientia: mē-
 i nanque utilis scientia est, vt tibi cini tibia.
 Manuum instrumenta, res pleræque natura
 es sunt: natura autem ipsa, eiusq; res omnes
 riores sunt quàm scientia. Quorum autē
 instrumenta priora sunt, facultates quoque
 orundem prius contingere congruum est:
 is enim crebrō vtentes, conficere habitum
 olemus: & ista sic reciprocatur, vt quam vi-
 em hæc inter se gerunt, quorum instrumen-
 a sunt, eandem instrumenta quoque ipsa in-
 er se habeant, vicissim que quam instrumē-
 a inter se, eandem illa quorum sunt instru-
 menta. Mens igitur ea de causa nobis senio-
 ribus potius contingit: discimus autē ocyus
 iuniores, quia rem fermè nullam tenemus:
 tim enim res plerasq; scimus, nō æquè præ-
 creta capere alias possumus: quomodo etiā

B me

meminisse melius ea valemus, quę mane primum percipimus: deinde precedente die memoria hebetamus, quoniam multa iam perreptauius.

5 Cur homini potius, quàm cuiquam ex ceteris animantibus credendum est? Vtrum ut Plato Neocli respondit, quia homo solus omnium animantium nouit enumerare. An quia solus deos veneratur, & colit. An quia omnium maximè vim obtinet imitadi: hinc enim discere tam multa & varia potest.

6 Cur nihil in eo delectamur, quòd triangulum duobus rectis pares angulos internos vel habere spectamus, vel habiturum speramus: neque in aliquo generis eiusdem, nisi fortè in speculatione ipsa delectandum sit: hæc tamè æquo modo iucunda sanè sit, etià si tribus rectis, aut etiam pluribus pares angulos habeat: sed nimirū iūc delectari est, cū aut ludis Olympiæ nos vicisse meminimus aut apud Salamina nauali pugna hostes superasse, aut tale quid futurū speramus, nō cū his ipsis contraria expectamus. An in rebus istiusmodi delectemur, quòd vel fuerūt, vel sunt consilio nostro, aut omnino humano, & opera. Quę autem natura lege incommutabili ita esse voluerat, hæc suæ tantummodo rationis contemplati nos alligant, & oblectant: sed cū rerum gestarum per

perquam aduersa ratio sit, efficitur porro
 ut quæ inde profecta sint, in parte lætabilia
 in parte tristitia veniat. Oïa aut lætitiæ, tri-
 stitiæue ratione, aut vitamus, aut psequimur.
 Cur medicus ad sanitatem vsque tantū-
 modo suam operam præstat? Primū enim
 corpus extenuat, dehinc siccatur, tum sanita-
 tem inducit, posthac nil vltius agit. Vtrū
 quod fieri non potest, ut ex sanitate aliud
 quicquam efficiatur. An si quid fieri pos-
 sit, ad aliam spectet scientiam, afferriq; præ-
 terea ex sanitate aliquid licebit. Ergo si o-
 mnia fieri, vel ex contrarijs, vel ex medijs
 valeant, constat ut illud ægrotet quod vel sic-
 cus, vel humidius, vel tale aliquod est: igitur
 ex nimis frigido in minus frigidum, &
 postremo in iustam vicem caloris, vel siccitatis,
 vel humoris medicus adducit, transfe-
 rens sese ex contrarijs, aut medijs, dum ad eū
 conueniat habitum qui sanitati accommoda-
 tis est: ex quo quidem nihil esse natura fert,
 nisi quid medium. Ergo aliquid præterea fa-
 cere potest ut eū catenus veniat, sic trorsum
 ire potest. Sed ars nō istuc pfitetur: semper
 in qd melius est, id artis ratio & spectat &
 incit: itaq; nec vlla alia, nec ipsa medendi ra-
 tio de sanitate quicquam aliud faciet. cum
 vel nihil effici necesse sit, vel rei destinan-
 tium contrarium: quandoquidem eadem est

B 2 scien

scientia contrariorum. Itaque vel in ædificandi ratione nihil est quod contrarium faciat. Nec verò villa ars alia est, quæ ex hoc quicquam faciat, nisi veluti ex parte quemadmodum suendi ratio ex profcisso calceum reddit: fieri nanque bifariam aliquid ex aliquo ita potest, vt vel cùm illud cõponitur, vel cùm hoc destruitur, consistat.

8 Cur hominem philosophum differre ab oratore putamus? An quia philosophus in rerum speciminibus agitandis, exquirendisque suum studium posuit: orator his rebus versatur, quæ consortes illorum speciminũ sunt: verbi causa, alter quid iniustitia sit nouit, alter quis iniustus est: & alter quid tenor tyrannidis sit, cognitum habet, alter qualis ipse tyrannus sit.

9 Cur genus id hominum, quod Dionysiacos technitas, id est, artifices bacchanales, aut histriones appellamus, improbis esse moribus magna ex parte cõsueuerunt? An quia minimè sese studio sapientiæ dedunt, eò scilicet, quòd in artibus necessarijs magnā ætatis suæ partem consumunt, vitamque plurimum traducunt incontinentem, partim etiã cum inopia, quòd quidem vtrunque vitia & gignit & auget.

10 Cur veteres præmia certaminibus corporum posuerunt, sapientiæ nullus quicquã statu

statuerit? An quia iudices, quod ad ingenium attinet, vel præstatiores, vel nihilo inferiores nimirum esse ijs debent, qui inter se certant. Quod si homines sapientia excellentiores certare deberent, præponereturque præmium, arbitris sanè sibi carerèt: at verò in certaminibus gymnics, quisq; suo tantum aspectu iudicare integrè potest. Item tutor ille præmiorum tale suis hominibus certamen proponere noluit, vnde inimici-
 la, seditionesque maximæ exorirentur: homines enim cū in re sui corporis aliqua im-
 probantur, non molestè omnino ferunt, neque ijs infesti redduntur, qui ita iudicarint: ut si stolidiores iudicati sunt, iudicibus admodum ipsis succensent, agrèque vehementissimè ferunt: quæ quidem res seditiosa, & solida est: ad hæc, præmium præstantius esse suo certamine decet: itaque certaminum gymnycorum præmium optatius & præstantius, quàm ipsa cōcertatio: est prudētia verò quodnam præmium præstātius esse possit?

Cur homo maximè aliud intelligat, aliud faciat? An quia contrariorum eadem insistentia est. An quia mentis officium plurimum contingit, appetitus in vnum tantum modo profluit: at qui homo mente magna ex arte viuit, & ratione: bestię appetitu, ira, cupiditateque ducuntur.

B 3 Cur

12. Cur nonnulli pecunias acquirere, non impendere consueuerunt? Vtrum quòd suis moribus viuunt: an oblectamine, quod in spe positum est, alliciuntur.

13. Quam ob causam qui grauiter & suauissimè dormiunt, nihil somniant? An quia & sensus, & intelligentia hominis tunc suo fungi officio potest, cùm animus tranquillatur, & requiescit: qua quidem requie, vel ipsa sciendi ratio constare videtur, quippe quæ animum sistat, atque ex temeraria agitatione in tranquillitatem adducat: cùm enim animus mouetur, vagaturque, fieri non potest vt aliquid vel sentiatur, vel intelligatur: ex quo fit etiam, vt amentes sint pueri, & ebrij, & infani: facit etenim calor, qui nimius in his est, vt motu plurimo, vehementissimòque inquietentur: quo motu desistente, prudētiores esse incipiunt: cùm enim vis illa intelligendi sedata est, facilius sistitur, rerumque rationibus adhsistit. Et quidem qui inter dormiendum somniāt, nō alia de causa videre sibi illa videntur, quàm intelligentia constante, requiescēteque: quod quidem somno contingit leuiori: iactatur enim animus noster maximè in somnis, calore scilicet, qui vndique in partem se colligit interiorem: atque ita efficitur, vt plurima vehementissimæque illa obstante iactatio

ctatio

atione, nullum interuenire somnium pos-
t. Nec putandum vt animus tunc con-
quiescat, & per se maximè sit, cum nullum
omnium trahitur, vt multitudinis opinio
est. Sed contrà omnino incidit, vt qui in
motu plurimo est, nec paulisper quiescit, hic
intelligere nequeat. Plurimus autem mo-
tus cum suauissimè quis obdormiscit, meri-
to propterea est, quòd tunc maximè larga
caloris copia in partem contrahitur interio-
rem. Animum verò concitatum non solum
inter vigilandum, sed ne per quietem qui-
etatem intelligere posse, argumētum illud etiā
est, quòd in somnis, quos cibo ingesto pri-
us agimus, nulla facultas videndi somnij
conuenitur, cum maximè accidit, vt animus pro-
pter cibum ingestum concitetur: somnium
verò ipsum occurrit, cum cogitantibus no-
tis, & ante oculos rem ponentibus, somnus
accedit. Quapropter ea maximè somnia-
mus quæ agimus, aut acturi sumus, aut volu-
mus: de his enim maximè cogitationes, ima-
ginationesque obueniunt: & qui instructi
virtutibus sunt, meliora somnia vident, qu-
etiam vigilantes meliora animaduertūt: qui de-
crius, vel animo vel corpore sunt affecti, de-
criora concipiunt, quippe cum etiā affectio
corporis faciat ad somni visionem: hominis
B 4 enim

enim morbo laborantis proposita quoque animi vitiosa sunt, atque etiam propter corporis perturbationem animus quiescere nequit. Melancholici idcirco in somnis crebro excitari consueuerunt, quòd calore largiore vrgēte, animus moueri æquò amplius cogitur: quòd cūm motus vehementior sit, meritò dormire minimè possunt.

EORVM QVAE AD OCULOS

pertinent, sectio tricesima

prima, cuius questio-

nes xxx.

1 **C**UR oculo pfricato sternutare cessamus? An ob eam rem humoris respiratio moueatur. Lachrymam enim oculus pfricatus emittit: sternutamentum humoris copia excitatur. An quia plus caloris minus corrumpit, absumitque. Oculus autem pfricatus plus caloris sibi acquirit, quàm nares contineant: quamobrem etiam si quis nasum pfricauerit, ipsum sternutamentum desistet.

2 Cur vno oculo exquisitius cernitur, quàm duobus? An quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: quemadmodum oculis peruersis multiplicem agitari motum certum est. Ergo duorum vnus motus nō est, vnus vnus & simplex est: itaq; efficitur, vt exquisitius vno, quàm duobus cernatur.

Cur

3. Cur homines irati oculis maximè erubescunt, pudefacti auribus? An quoniã oculi refrigerantur eorum quos puduit. Pudor enim in oculis est: nec respicere valent quos pudor tenet: & timor quoq; refrigeratio loci eiusdem est: calor autem in partem trãsit aduersam, quæ posterior est: aures verò satis ex aduerso positæ sunt: itaq; pudore maximè erubescunt. Iratis porrò præsidium in eam partem tanquam violatam transmittitur, quæ & sensu, & motu facilior est: nam & in metuendo calor eam ipsam maximè deserit.

4. Cur altero oculo apprehenso, alter constantius cernat? An quia oculorum initia ex eodem dependent. Cùm igitur alter mouetur, commune quoque illud mouetur initium, quo mouente, alter etiam oculus moueatur necesse est: quamobrem altero apprehenso, vis illa communis tota alterum mouebit: itaque plenius contendere poterit.

5. Quam ob causam qui cæci ab ortu naturæ sunt, calui nunquã efficiantur? An quia humor cùm redundat in capite, oculos vehementer infestat: qua de causa quibus fluctiones oculos vrgent, venas temporum ferro candente medici tangunt, quo humoris foramina obcæcentur, atque spissescant, & caput quoque dissecta cute obscalpere consuevere.

B 5 Cùm

Quoniam igitur humor excrefcens, vacansque in capite, oculis detrimento fit, fieri potest vt minus humoris in caluaria ob id ipsum confiftat, quia magna parte lapfus in oculos eft: & cum excrementis humorum, materiaque inutili capillus proueniat (quæ quidem in capite cæcorum ab ortu naturæ largè redundant) meritò nunquam ifti calui efficiuntur.

6 Cur homines qui oculis prominentioribus funt, magis à fumo infeftantur? An quia fumus citiffimè oculis protendentibus incuriat.

7 Quam ob caufam vtrunque afpectum fimul diuertere dextro, finiftroque verfus, & ad nares demittere, atque etiam alterum dextrorfus, finiftorfusque deducere poffimus vtrunque verò, feorfum, alterum finiftorfus, alterum dextrorfus fimul diftrahere nunquam poffumus. Quinetiam deorfum, fufumque haudquaquam ita conuertere licet, quamuis facultas fimul dimittendi in idem detur, vt dictum eft? An propterea, quòd quanquam duplex afpectus fit, ex eadem tamen origine, æquo modo nexus, aptusque dependet. Vbi autem ita eft, quoties alterum extremum mouetur, reliquum confequatur eodè necelfe fit: alterius enim extremi principium, extremum reliquum eft. Quòd fi

res

res una simili ad eodem in tempore nunquā
in partes aduersas moueri queat; nec aspe-
ctus ita moueri poterit: quippe cum ita cō-
mittatur, ut extrema in partes moueantur
aduersas, siquidem alter sursum; alter deor-
sum mouebitur, initiumque sequi utrunque
necesse sit, quod impossibile est. Oculorum
verò limitas euenit, quia globi continentur
principio, quo & sursum, & deorsum, & la-
tera versus lubrico sese vertere possint. Cū
igitur ita positi sunt, ut situ inuicem simili
respondeant, atque medium teneant, mouen-
di sese sursum, deorsum, latusque versus, eo-
demque in puncto sibi pupillam habeāt, tūc
sita integerrimo constant, præcipueque mo-
biles circumaguntur: at qui eodem in pun-
cto pupillas cōtinent, limi quidem nō sunt.
Discrepare quoque inter se possunt, & alijs
parte alba retracta, nigrae nonnihil occuli-
tur modo eorum qui sternutaturi sunt: alijs
in angulum exteriorem nigra conuellitur,
ut furiosis: alijs in interiorem nares versus
incumbit, ut tragicis, laruis, hominibus-
que acerbis, scuerisque: sunt enim con-
tuitu graui, cogitabundoque. Quoties ve-
rò situ dissimili globi positi sunt, sed pun-
cto eodem, radij profluunt, aut situs simi-
lis est, sed punctum non idem, limis oculis
hominem esse necesse est: itaque hic suspi-
cit,

cit,& oculos cōtrahit:globum enim eundē in habitum collocare conatur, atq; alterum firmum continet,alterum agit . Haud enim fieri potest, quin limus sit qui non eodem de puncto radios depromat,quippe qui dimotū cōtuendi principium habeat,perinde ac ille, cui res vna geminari oculo suppresso videtur. Ergo si oculus sursum dimotus est,terminus inspiciendi,deorsum est:sed si oculus lapsus,deorsum est,terminus sursum habetur. Oculo tamen vno situ suo dimoto moueri quidem res visa sursum, deorsūue ob id ipsum videtur,quia pupilla ita se mouet:sed geminari haud vnquam videri potest, nisi duplex conspectus sit, peruertatūrque ratio videndi:ita fit vt strabonibus res eadem geminari videatur . Causam situs habet, eò scilicet, quòd oculus non suo medio nexus, locatūsq; est.

8 Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt,literas minutas scribere consueverunt? Mirum enim vt qui obtusis sunt oculis,rem faciant, quam eorum facere interest,qui acumine valeant oculorum. Vtrum quia proximè posita magna esse videntur: illi autem oculis proximè admotis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant:fit enim per imbecillitatem, vt si laxatis, diductisq; oculis scribant, aspectus distractus

ctus, passusq; hebetescat: si adductis & con-
uiuentibus, vniuersum depromptus acutius
videat. Quod tamen angulum informat
exiguum, efficit necessario, vt exiguae literæ
scribantur.

9 Cur nonnulli post lippitudinem, acutius
videant? An quia purificati oculi sunt: fit e-
nim sæpe, vt exterior dēfitas pupillæ aciem
arceat, quæ lachryma emissa laxatur, atque
resoluitur: quamobrem profunt interdum
quæ mordent, lachrymam euocant, vt cepe:
obsunt quæ tantummodo assiccant, vt ori-
ganum.

10 Cur vno videre oculo impatibilius sit?
An quia minus animo, qui ita cernit affici-
tur: quò fit, vt minus affectionis cōtrahatur.

11 Cur distracta conspectuum societate,
res vna geminari videatur? An propterea
quòd oculi vtriusque radius non ad punctū
idem deuenit: ergo quod bis noster animus
inspexit, inde geminum se inspexisse existi-
mat? Proximum euenit, cū digitos muta-
tis vicibus implicamus, itaque aliquid tangi-
mus: duo nanque sentimus, eò quòd vnum
bis tangimus.

12 Cur sensus dextri nihilo sinistris præ-
stantiores sint, cū in cæteris omnibus dex-
tra sinistris commodiora habeamus? Vtrum
ex consuetudine ita fiat. Statim enim cū
nati

nati sumus, vtrumq; sensum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione insuescere, inq; frugem euadere meliorem videtur: effici nanq; vtrinq; dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est. Pars autem dextra praestantior propterea est, quod efficacior: & affici peruiacior, quam sinistra est.

13 Cur in ceteris dextra suis sinistris praestantiora sunt, sensus nullus dexter suo sinistro interest? An quia parte sentiendi vtraque pariter vti à primo natali die consuescimus. Adde tamen quod ratio sentiendi affectio quaedam est: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patiendi fita est.

14 Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini est? An quia exercitatio sanguinem efficiat sicciolem, sicut etiam reliquum corpus. Siccitas autem totam cutem induratur, ergo vel eam qua pupilla integitur: quapropter homines natu iam grandes obtusius vident: oculi nanq; senum tunica dura, simulq; rugosa teguntur: itaq; vis illa conspiciendi cooperitur, & delitescit.

15 Cur homines luscij cognominati, qui obtusè vident, literas scribere minutissimas possint, cum rem minutam perspicere illi valeant, qui acumine oculorum praestant? An

quia

quia conspectu sunt imbecilli, palpebras contrahant in angustum. Cum enim radius profuit vniuersus, acutius explorare potest: contra laxo diductoq; oculo diffunditur, ob eamque rem hebetascit. Ergo imbecillitas facit, vt palpebras contrahant in angustum: quòd cum ex angusto inspiciant, exiguam magnitudinem videant, quantaq; vident, tanta perscribant necesse est.

16 Sed cur iidem illi contractis palpebris videant? An propter sui conspectus imbecillitatem. Vt enim manum rebus sepositis admovent, sic palpebras iuxta positis perinde quasi manum adijciunt; quod sanè faciunt, vt radius per locum sese depromens angustiores, congestior profuat, ne protinus ex patulo proficiscens distrahatur: videt autem is acutius, qui frequentior collectiorq; prodierit.

17 Cur non res vna geminari videtur, cum in latus oculum vertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea situm est: tunc enim res geminari videtur, cum illud mutatum sursum deorsumue est: in latus verò nil refert, nisi vnà etiam sursum moveat.

18 Cur in ratione videndi tatum fieri possit, vt res vna geminari videatur, si quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris
sen

sentiendi generibus fieri idētidem nequeat?

An etiam in ratione tangendi, cū digitos mutatis vicibus implicauimus, fit vt res vna duæ sentiatur; in cæteris hoc idem fieri nequit, quia cætera membra, quibus sensio administratur, neque foras versus deducta, neque bina tam inter se apta, colligatæque suo funguntur officio: fit ita in ratione videndi eadē de causa, qua in tangendo perplexis, vt dictum est, digitis. Tactus enim visum æmulatur & sequitur.

19. Cur oculus sinister nihilo imbecillior est, sed æquo modò atque dexter videre potest, cū reliquæ corporis partes omnes sinistrae inualidiores, quàm dextræ sint? An quia pars dextra in eo discrepat à sinistra, quòd efficacior est, non in eo, quòd affici aptior. Videndi autem vires non vt afficerent, sed vt afficerentur comparatum à natura est.

20. Quam ob causam cū cæteras intui-
mur res, conspectus noster fatiscit, atque de-
terior redditur: cū ad virides, & herbescen-
tes inspicimus, vt olera, cæteraque his simi-
lia, recreatur, meliòrque euadit? An conspe-
ctum in alba, nigraue intendere minimè pos-
sumus, propterea quòd vtrunque id genus
coloris vidēdi viribus officit: colores autem
illi, quibus oculi acquiescunt, medium albi,
nigri.

nigriue obtinent: itaque aspectus cum mediocri lenique obuiō afficiatur, nihil debilitatur, imò verò corroboratur, atque reficitur. Et forsan quemadmodum cum corpora nostra vehementer laborant, deterius habent, cum mediocriter, optimè afficiuntur: ita etiam oculi, cum ad res solidas contendunt, laborant, lassanturque: cum ad humidas, mollesq; , quòd nil sibi obstat, passim oberrant, & licentia perliquescent: cum ad virides, quòd istæ vt solidæ mediocriter sunt, ita facilius humoris continent, neque vllò detrimento afficiuntur, & ad immorandum in hisce amplius innituntur, eò quòd coloris huiusmodi habitus modicè se conspectui offert.

Cur cætera melius vtroq; oculo cernimus, rectam versus virgulam vni literis indmouètes inspicimus exquisitius? An quia radij oculi vtriusque non sine perturbatione in idem concidunt, vt autores conspiciendi rationum affirmant: itaque cum vno inspicimus, ad rectum conspectum tanquam regulam melius quòd rectum est deprehendere, iudicareque habemus.

Cur fumus oculos potius infestat? An quia infirmissimi sunt: infirmissima nanque omnia quæ corpori interserta occulantur: in iudicium, quòd acetum, & quòdque acre carnē non exteriorem, sed interiorem demordet.

C An

An quia laxiores, referti que meatibus sunt. Conspicui enim per quosdam meatus protruduntur, & excidunt: itaque quod his mordacissimum est, ceteris corporis partibus obuium subire densiora non potest, sed perreptat, & decedit: æquo modo & cepe, & quaecumque talia oculos mordent. Oleum omnium maxime humorum id facit, quia tenuissimum est, ob eamque rem meatibus se expedite insinuat: acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est.

23. Cur oculus solus omnium membrorum non rigeat, cum infirmissimus sit? An quia optimus est, nec carnis quicquam in se continet. Quod autem tale est, securum manere à frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia vis illa conspiciendi ignis est: non enim talis in oculo ignis est, ut calfacere valeat.

24. Cur lachrymæ quas mœrendo emitimus, calidæ sunt: quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudumque est: calidum, quod concoctum. Languiorem autem omnem ex cruditate proficisci, nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit, qui valetudine oculorum laborant, non immerito frigida est: hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant: calidum contra decretorium

rium esse, & salutare. Cum enim vacas materia multa est, satis à calore interiori concoqui minimè potest: itaq; frigidam esse necesse est: cum pauca est, plenè à calore victa concoquitur: morbos autem copia vacantis materiae confici certum est.

25 Quare cum partes corporis nostri dextrae mobiliores sint, oculus sinister expeditius quàm dexter contrahitur? An propterea, quod omnia sinistra dextris humidiora sunt, humidiora autè contrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit: sinister vel ex se ut humidior obsequentior sit.

26 Quam ob causam cum & senex, & lusciosus per imbecillitatem parum oculis valeant, alter proximè admouet, si quid inspicere vult, alter procul abducit? An quia dissimilis eorum imbecillitas est. Senex enim quia videre non potest, ubi minus radij conueniunt, rem videndam eò abducit, ubi visurus maximè est: procul enim coire radij solent. Lusciosus ille videre quidem rem isthuc potest, sed quoniam rei conspectus caua sint, quæ excedant, discernere nequit, itaque in his fallitur: caua quippe & excedentia splendore discerni maximè possunt: quem, quoniam procul percipere, quemadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proximè adducunt.

C. 3. Cur.

27 Cur homo solus, aut certè maximè animantium omnium oculis deprauetur per limitatem? An quia vel solus, vel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cùm deprauari omnibus accidit.

28 Cur vni animantium homini transuer-
ti, depruariq; per limitatem oculi possint?
Vtrum quòd oculos minimo interstitio discretos, è directoque positos homo habet, per-
spici idcirco menda in eo maximè possit. An
quia cæterorum animantium oculi unicolor
res maximè sunt? Nec deprauatio sequere-
tur, si vno quolibet colore præditus oculus
esset. An quia solus ex omnium animantium
genere morbo comitiali rapitur: quod genus
morbi transuerrere oculos sicut cætera etiam
membra, potest. Nonnullis tamen, vt serò eo
morbo vexari incœpere, sic lumina serò de-
prauantur.

29 Quam ob causam manu præ lucerna,
aut sole obiecta melius inspicere possumus?
An quia lucernæ, solisue lux nostris occurrēs
luminibus reddit suam ob nimietatem infir-
miora, quippe quæ rem etiam sibi cognatam
interimere præ sua possit exuperantia: at ve-
rò manu ita arcente, nec luminum acies offi-
ci potest, & res visui obuia nihilominus in lu-
ce posita est: vnde fit, vt & acies plenius agat
& res inspectanda nihilominus videatur.

Cur

30 Cur manus dextra & pes dexter à suis finistris differunt, oculus & auditus nullo discrimine distant? An quia immista, synce-
ræque elementa suisque deque sunt. Discrimen verò situm in his est, quæ elementorum coitu constant. Sunt autem sensus isti è syn-
ceris illis, immistisque: visus scilicet ex igne, auditus ex aere.

DE ORVM QVAE AD AV-
res pertinent, Sectio tricesima
secunda, cuius quæstio-
nes XIII.

I CVR aures quæ omniū maximè par-
tium nostræ faciei exangues sunt, ru- *Forfanle-*
bore magis afficiuntur, vbi nos pudor appre- *gendū hu-*
henderit? Vtrū quod peregrinus humor par- *mor, &*
tem adire inanem aptus natus est: itaq; cū nō calor.
calore per pudorem orto resoluitur, statim
se in aures colligit. An quia temporibus ap-
positæ sunt, quò versus maximè humor con-
fluit. Cū enim hominem pudet, calor se in
faciem recipit, itaq; ruborem adducit: aures
verò minimo in ea profundo extāt, naturaq;
calidissimæ sunt, & coloratæ, nisi longè frigo-
ris rigore obtorpuerunt: ideo hæc particula
omnium faciei particularum coloris est opti-
mi. Quamobrem passus dispersusque calor,
quod per summa res tenet, rubicūdas red-
dere

C 3

dere potest.

2 Cur vrinantibus aures, dum inter mare sunt, rumpi soleant? Vtrū quia retentus spiritus impetu cogit vehementiori. An si causam hoc haberet, idem vel in aere fieri posset. An quod non cedit, disrumpi ocysus potest, & à duriori, quā molliori facilius. Quod itaque inflatum est, minus cedit: aures verò, vt dictum iam est, spiritu retento inflantur: itaque ab aqua quæ aere durior est, obtunduntur offensæ, atque rumpuntur.

3 Cur vrinantes spongas alligare auribus consuevere? An ne mare per vim occurrens, aures rumpat: haud enim ita stipatæ impleri vt inanes, exemptis spongijs, possunt.

4 Cur sordes aurium amaræ? An quia putri sudore contrahuntur, qui salsus, amarus est.

6 Cur spongiarij suas dissecant aures & nares? An vt spiritum cōmodius reddant: hæc enim esse spirandi itinera videntur. Laborare quippe difficultate spirandi eos afficiunt, dum foras emittete animam non possunt, leuarique, cū propellentes extrudunt. Mirum tamen si respirandi assequi facultatem refrigerationis gratia nequeant, sed esse id necessarium magis videatur. An meritò plus in retinendo laboris sit, cū corpus extumescit

tameat, distendaturque: spiritus verò foras sponte efferri posse videtur. An intus etiam tendere ita possit: cogitandum tamen æquè videtur. Plerique verò lebece demisso, respirandi viam urinatoribus moliuntur: haud enim aqua lebes impletur, sed aera seruat ad demersum hominem usque: quippe qui cretius per vim dimittatur, ut undique æquali nutu descendat: nam si quantumlibet inclinavit, humore protinus interrumpente impleatur necesse est.

60 Cur nonnulli, cum suas in scalpunt aures, rursiunt? An quia sensus audiendi foramen cum pulmone, canalique ab asperitudine cognominato sortitur: indicium, quod his ipsis *τῇ ἀπὸ* repletis, obseptisq; homo surdescit. Humor *σία, cana* itaque aliquid è frictione ista aurium lique- *li &c.* scit, atque in canalem, quem modo diximus, per foramen illabitur, quod rursim movere potest.

70 Cur sinistra auris ocyus magna ex parte perforata consolidari, quam dextera potest? quocirca mulieres alteram marem vocant, alteram foeminam. An quia partes sinistrae humidiores, calidioresque sint: quæ autem habitu huiusmodi sunt, consolidari possint facilius. Vnde in plantis etiam tenellis, atq; viridibus, coitus concorporadique unio facilius agitur. Et verò ulcera iuniorum propius

C 4 comp

compaginantur, quàm seniorum. Argumentum partes sinistras esse humidiores, quòd molliores sunt, atque effœminatiores.

8 Quam ob causam pudæfactis aures summe rubescant, iratis oculi? An quia pudor in oculis refrigeratio quædam cum timore est: itaq; calor iure oculos deserit: quòd cùm inde secedendum sit, locum sui capacissimũ petat necesse est, quales certò summæ sunt aures. Cæteræ nanque partes longæ ossibus omnes compactæ sunt. Iratis contrà calor in oculos, totàmque faciem reuocatur: sed conspectior in oculis est, videlicet albi eorum coloris ratione.

9 Cur aurium sonitus accito strepitu cesset? An quia minorem strepitus amplior pellit & eruit.

10 Cur si aqua lapsa in aurem sit, oleũ, quo humor effluat, instillamus? nullo nanque humore alio effluere potest. Vtrum, vt quoniã oleum per summa aquæ innatat, eique aqua præ lentitate adhæret, effluente oleo aqua etiam ipsa effluat. An vt per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum enim utpote leue, facit vt properè labescere possit.

11 Cur minus aures vrinantibus rumpantur, si oleum sibi instillatum habentes, in mare interrumpant? An ratio cur rumpi aures possint, antè exposita est. Oleum verò in au

res

res instillatum, facit ut mare superueniens relabi facilius possit: quomodo in parte corporis exteriori peruncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nullum inuehit, itaque disrumpere non potest.

12. Quam ob causam aures cum exangues adeo sint, pudore erubescere possint? An res quæque ferri in eum soleat locum, qui sui uacuus est. Cum ergo sanguis efferri sursum calidus videatur, aures maxime, partemque inaccessissimam adit: itaque rubore inibi afficit.

Quod idem intelligendum de genis etiam est. Adde, quod tenuissima cutis quæ distenta est, ita fit, ut rubor percipi in auribus præcipue possit.

13. Cur nemo oscitans aurem in scalpere sua pudeat? An quia membrana etiam, per quam audiimus, inflatur cum oscitamus: indicium, quod audiendi facultas tollitur, cum oscitamus: spiritus enim ut in os, ita etiam in aures interrumpens, membranam expellit, ac prohibet, quod minus somnus ingrediatur.

Quod cum ita sit si sedem audiendi, cum oscitamus, auriscalpio tetigerimus, plurimum membranam lædemus. Ictus enim ad obijcientem, inenitentemque spiritum, non ad cedentem ineretur, & membranā abiunctam solidis esse certum est: quare dolor ita moueri, vulnusque excipi facile potest.

C § Eorum

EORVM QVAE AD NAR

res pertinent, Sectio tricesima.

tertia, cuius quaestiones

XVIII.

CVR singultus sternutamento seda

ri queat, ructus nequeat? An quia ne

partis eiusdem vtraque ista affectio est, sed

ructus vetriculi, singultus vero refrigeratio

cruditasque spiritus, atque humoris pulmo

ni coniunctissimi est: sedes autem cerebri ni

cum pulmone communem sortita est, quod

quidem ratione constat aurium: interdum e

nim, surditas accidit, simul & morbus ipse au

rium, in pulmonis vitium transit, & nonnu

lis tussis statim mouetur suas scalpētibus at

res, locum autem sternutandi rem naribus ei

se cum pulmone cōmunem respiratis docet.

quae communis utique est: sternuimus itaq

loco eo ipso calfacio: calorem autem eius lo

cus sentit inferior, cuius singultus est: calor ve

rō vim obtinet & concoquendi, quam obrem

aceto etiam, retentioneque spiritus finiri sin

gultus leuior potest: spiritus enim retentus

satis concalfacit. Vnde fit etiam inter sternu

tandum, vt spirandi retentio idem obdu

cta efficiat, & conuenienter quoque expi

rantia superiori de loco educitur: quippe

cū fieri nequeat vt quis sternutet, nisi ex

pir

iret: impetus itaq; spiritū interclusum rū-
bit, dispellitque, qui singultus cieri potest.

Cur si quis sternutaturus oculum perfricauerit, minus sternutet? An propterea quod sternutamētum à quodam excitatur calore: iricatio autem calorē cieri potest: qui calor, quoniā locus quo sternutamus oculis in pro-
pino est, alterum sternuendi calorem tollit, quemadmodum minor ignis ab ampliori marcescit, atque absumitur.

Cur bis sternuere magna ex parte solet? An quia biniis naris sumus: per vtranque itaque narem ventila partita discurret, quā spiritus solet per-
manare.

Quam ob causam qui solem aspexerint, sternutare magis consueuerunt? An quia sol calfaciens mouet perinde atque qui nares per-
solicitant. Idem enim vtrique agūt, quip-
e qui per motum calfacientes ocyus spiritū
ex humore eliciant, cuius excursio spiritus
sternutatio est.

Cur singultus sternutamento finitur, & re-
tentione spiritus, & aceto? An sternutamen-
to, quia spiritus cohibetur inferior, atq; cir-
cumobstitit: quemadmodum medicina parti
superiori adhibita alius sentit ac immuta-
tur, spiritus retentione leniores tolluntur sin-
gultus, eò quod exiguus spirandi impetus
si

si paulisper retinuius, vt in tussi desistit, si etiam in singultu reprimatur, cogitur, stranguatur. Aceto ideo sedatur, quia humor circumstant, ac prohibens eructandi licentiam in spiritum per vim aceti calfactoriam extenuatur. Fit enim ructus, cum ventriculi humor recalescens inflatur, atque concoquitur singultus vero, quoties spiritus vacans ab humore in loco spiritui deputato retinetur. Hinc enim dum enititur, nec erumpere potest, distentionem inducit, quæ distentio appellata singultus est. Inde fit, vt singultus vbi inalguimus, oriatur. Frigus enim humorem spiritui obductum coangit, spiritus circumuentus exilit, cuius commotio, non nisi singultus est.

6 Cur aquam nonnullis frigidam in faciem fundimus, cum è naribus sanguis effluit? An ita calor intus se colligit, atque circumobstitit, qui sanguinem summum reddit liquidiores.

7 Cur sternutamentum pro numine habetur, non tussis, neque grauedo? An quia de capite membrorum præcipue omnium diuino unde cogitatio est, suum ducit principium. An quia cæteri illi affectus ratione morbi eueniant, hic secus exultet.

8 Cur oculo perfricato sternutamenta desistunt? An quia humor sic respirat: lachrymæ quippe

quippe oculus post frictionem emittit: sternutamentum autem humoris copia excitatur. In quia minor calor corrumpi ab ampliori consumique potest. Oculis autem perfricatis, plus caloris sibi acquirit, quam sit quem usus complectitur. Hinc etiam fit, ut si nam quis perfricat, ipsum sternutamentum consistat.

Cur eruptio cæterorū, ut flatus, ut ructus sacra haudquaquam habetur, sternutamenti sacra habita est? Vtrum quoniam cum tres partes principes sint nostri corporis, caput, thorax, & alvus, flatusque alui exspiratio sit, ructus vetriculi, sternutamentum capitis, quæ pars sacra præcipue est, spiritum hinc exeuntem, ut sacrum veneramur, & adoramus. An quia spiritus omnis eruptio, partes quas modo dixi, melius sese habere significat. Cum enim minus sternuere queunt, spiritus erumens leuat ac mitigat. Ergo sternutamentum quoque bene caput valere, posseque concouere, indicio est. Cum enim capitis calor humorem, spiritumue conuincit, tunc moteri sternutamentum solitum est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitatus, tanquam si hoc affici nequeant, spes nulla salutis sit. Perinde igitur quasi bonæ indicium valetudinis partis optimæ, atque incerrimæ, sternutamentum adorant, benèque augur

augurantur.

IO. Cur homo omnium maximè animantiū sternutare solitus est. An quia foramina sui corporis obtinet latiora, per quæ spiritus interruptere potest: his enim spiritu impletis sternuimus: latiora autem esse iudiciū, quod omnium minimè animantium homo olfactu valet: foramina quippe tenuiora sentiunt exquisitius. Quod si latiores meatus plus humoris, ac sæpius subeat, necesse est, quod inda tu sternutamentum moueri solet, talésq; homo maximè animantium habet, meritò sæpiissimè sternutat, presertim qui naribus breuissimis est. Sic enim humor concalsfactus celerius effluere conuersus in spiritum potest. Cæteris verò præ longitudine narium antè refrigeratur, quàm effluat.

II. Cur sternutamēta, quæ de medio noctis ad meridiem vsque moueantur, damnemus, quæ de meridie ad noctis medium approbemus? An quia cū rem aliquam exordimur, tunc sternutamentum potius obseruandum sit. Itaque cū rem agere pergimus, atq; inter initia sternuisse acciderit, amouemur, réque inceptam prosequi temperandum censemus. Dies igitur & aurora, & de medio vsque noctis quasi initium quoddam est: itaq; ominosum tantisper sternutamentū esse putamus, temperamurq; sternutare, ne pergem

tem

in quempiam ad agendum reuocemus: post
meridiem verò, atq; mediū vsq; noctis, finis
eluti quidam est, tempusq; illi contrariam
aq; contrā tunc & existimatur, & agitur.

Cur senes laboriosius sternutant? Virū
quod his foramina per quæ spiritus perma-
nere solet, adducta atq; coniuncta sunt. An
quia senes facile eleuare nequeunt, per vim
emittunt, atq; concassant.

Cur si spiritum quis retineat, singultus
existat? An quia refrigeratio est, quæ singul-
tum inducat: quamobrē & qui timent, & qui
angustiantur, singultiunt. Spiritus verò retentus,
partem corporis calfacit interiorē.

4. Cur homines surdi è naribus magna
parte loqui consueuerunt? An quia pulmo-
rum vitiatu est. Surditas enim detri-
mentum pulmonis est: vox itaque ferri ex-
cedit non potest: sed quemadmodum qui
spirandi laborent difficultate, spiritū vnuer-
sum suam ob imbecillitatē reddunt, sic vocē
liberè emittunt. Nituntur itaq; naribus, etiam
cum loquuntur, quā vox protrudens sese, so-
per attritum rancido illo profertur: fit e-
nim vt verba per nares afformentur, cum
pars nasi superior, quā per palatum forami-
na patent, caua est: resonāt enim tintinabuli
instar, ob claustrum inferioris angustiam.

Cur sternutamentū solū non dormien-
tib

tibus, sed propè dixerim semper vigilatibus fiat? An quia fieri sternutamentum non potest: nisi à calore, qui partem meam commoueat, qua effici solet: ex quo faciem soli obijcimus, cum sternuere placet. Dormientibus autem calor intus circumobsistit. Quamobrem imæ dormientium partes calidiores redduntur, spiritusque abundat: quæ quidem res causam habet, cur genitura in somnis præ libidine profluat. Merito igitur dormientes non sternutamus. Cum enim calor secedat capitis, qui eius partis humorem natus mouere aptus est, quo in aera extenuato, sternutamentum exultat, affectionem consequentem illam obuenire non posse consentaneum est.

Crepitus tamè inferius, ructusque superius dormientes magis quam vigilantes extrudimus. Quòd enim vèter inflari in somnis amplius solet, accidit, vt eius inflati humores loca sibi proxima adeant: eò nanque vel à spiritu per quietem excito compelluntur. Retinere enim potius quam emittere potest, qui sopitus est: itaque intus calorem contrahit: at qui spiritum retinet, deorsum impellat necesse est, quippe cum imum deferri spiritum præter suam naturam sit. Vnde fit etiam, vt per difficile sit spiritum retinere. Quinetiam cur dormiamus, hæc eadem ratio est: cum enim vigilia motus sit, qui membra sentiendi officio

to accommodata magis cū vigilamus ex-
 rcet, constat somnum posse accedere, cū
 adem illa membra quiescunt. Cū verò
 is ignea sit, quæ membra corporis nostri
 nouere possit, & hæc intus se contrahat, cir-
 umfistatque, in somnis caput relinquens,
 quod sensus retinet omnes, tunc maximè sen-
 uum sedes quiescere possint, quæ quidem
 es causam afferat dormiendi.

6: Quam ob causam vbi sternutauimus,
 ut minximus, membra nostra inhorrescere
 olent? An quia vtraque re illa venæ aeris
 nanes redduntur, quem calidum ante con-
 tinebant. Inanes aer extrinsecus alius subit
 illo frigidior, qui antè in venis fuerat quàm
 sternutaremus, aut mingeremus. quòd cū
 alis subeat aer, meritò facit vt membra in-
 orrescant.

7: Cur singultus sternutamento desistere
 otest? An propterea quòd singultus non
 quemadmodum ructus à ventre, qui cibi cō-
 eptaculum est, sed à pulmone proficiscun-
 at, quod maximè refrigeratione, aut rigore,
 ut dolore, aut medicatione superiore acci-
 ere solet: quòd enim membrum id calidum
 ua natura est, quoties refrigeratum sit, to-
 um admittere spiritum non potest, sed bul-
 as quodammodo excitat: quamobrem retē-
 o etiam spiritu, singultus finitur. Sic enim

D pars

pars ista recalescere incipit, & aceto quoque
 hausto desistit, quoniā vis aceti calefactori
 est. Cū itaque calidum quodq; concalsa-
 etum reddetur, sedesq; cerebri foraminibu
 peruia pulmoni respondeat, efficitur, vt re-
 tentio spiritus quæ sternutationi antecessit
 repressusq; desuper illatus, affectionē istan
 pulmonis membri calidi abigere valeant.

18 Cur homines capillo crispo & tortil-
 magna ex parte resimiores sint? An si cris-
 tudo sita in crassitudine est, & crassitudo ne
 sine duritia cōstat, & durus sanguis calidior
 est, & calor materiā excrescere inutilem m-
 nus patitur, & os ex vacante materia confi-
 stit, & cartilago non nisi os est, meritō dimi-
 nutio nasi consequatur. Indicium ætas adh-
 bet puerilis: sunt enim pueri omnes naso re-
 fimato.

EO RVM QV AE AD OS ET

ad ea quæ in eo sunt pertinent, Sectio

tricesima quarta, cuius quæ

stiones. XII.

I C V R homines qui raris dentibus
 sunt, vitam longè agere nequeant?
 An quia longè animantia viuunt, quæ den-
 tium ordine prædita sunt numerosiore: vi-
 mares, quàm foeminae longius: viri nanqu-
 diutius quàm mulieres: atq; in pecudū gen-
 re, cæterorumque animalium perspicui idem

riden

idem licet. Qui itaq; raris dentibus sunt, habere quasi pauciores indicantur.

Cur dentes, qui longè solidiores quàm caro sunt, frigus amplius sentiant, quàm caro? An quia meatibus nituntur infixi tenuibus, quorum exiguus calor celeriter à frigore vincitur, mouetque dolorem.

Cur dentes frigidum amplius quàm calidum sentiant, caro è cōtractio? Vtrum propterea quòd caro mediocri, temperatoque habitu est: dentes verò perfrigidi sunt, itaq; eam frigidam sentire plenius possunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus, quibus calor inditus exiguus est: itaque reuerſa potius patiuntur: caro quia calida est, ut nihil affici à frigido potest, ita calidū compendio sentit. Ignis enim quasi igni diſicitur.

Cur lingua rerū index pluriū esse potest? Nam & febris ardētioris, & grandinū, si quæ insunt, & pecoris versicoloris varia est. An quia humoris capiens est, & super pulmone posita, vnde febriū principium ducitur: versicolorum autem ratio referri ad humorum varietatē debet. Inficitur tamē id primū, quod humor primū inanat, colaturq; cuius generis lingua est. Grandines verò lingua propterea cōtrahit, q̄ inanis, spongiolaq; est: quippe cū grādo veluti panis incōcoct⁹, cru-

D 2 dusq;

duſq; parte interiore corporis naſci ſoleat.

5 Cur lingua amara, falſa, & acida fieri po-
teſt, dulcis non poteſt? An quòd natura
corruptiones iſthæc ſunt. Conſtantiam v-
rò ipſam, naturamq; ſentire nequaquam
fieri poteſt.

6 Cur totidem coloribus lingua euaria
quot cutis? Vtrum quòd ea quoque in mē-
brorum numero exteriorum recipitur, quā
quam in ore abdita eſt. Verum quia præ-
tenui cute integitur, vel minima in ea vari-
tas deprehendi poteſt. An quòd aquæ ra-
tio eſt, quæ facit vt colores mutantur: lin-
gua autem laſſici ex potione maximè poteſt.

7 Cur alitum ex ore tum calidum, tum fr-
gidū reddere poſſumus? quippe qui frigi-
dum efflemus, calidum verò exhalemus: indi-
cium, quòd manus ori admota exhalanti ca-
lidi fieri poteſt. An vtroque modo aer cōmotus
calidus eſt. Sed quoniam qui efflat, nō vn-
uerſum aera mouet, ſed ore anguſtiori ex-
tringit: paucum expirat, quod multum ex-
terni aeris excitat. Itaq; calor ore pfectus
paſſus in eo ſuam ob exiguitatem deliteſcit
at qui exhalat, vniuerſum, ob eamque rem
calidiorem expirat. Eſt enim efflatio ſpiri-
tus ſtriſtim protruſus: exhalatio verò ſpiri-
tus vniuerſim profuſus.

8 Cur ſi vehementer, vniuerſumque expi-

rar

arimus, iterum expirare nequeamus? quòd
dem in respirando etiam accidit: bis enim
x ordine id facere nequimus. An quoniã
alterum dilatatio, alterum contractio loci
st: idcirco quadantenus non vsquequaque
ossunt. Constat igitur ambo vicissim fie-
i esse necessum: bis verò ex ordine posse
neutrum.

Quam ob causam cū alius locus sit, quā
ibus, potiusque transeunt, alius quā spira-
nus, vbi grandiore bucellā deuorauimus,
trangulemur? An nihil absurdum id est: nō
modo enim si alicuius interuentu locus spi-
randi stipatus sit, verum etsi adductus sit ex-
trinsecus, æquè imò magis abstrangulamur.
stac verò proxima inter sese posita sunt,
uo cibum excipimus, & quo spiramus: qua
e vbi iusto amplius frustum incidit, locum
pirandi proximum adducit, instringitque,
t via spiritui omnis denegetur.

Cur homines qui virgulam suæ palmæ
uētam per totam latitudinem habent, vitæ
ongissimæ esse possunt? An quia brevis æta-
s imbecillaque sunt, quæ artuum beneficio
arent. Imbecillitatis indicium ætas prima,
que tenerrima affert: vitæ autem brevis te-
monium dat genus omne aquatile: quæ
um ita sint, coarctata, cōpactaq; omnia cō-
à sese habere liquidò est: quo in genere illa

D 3 etiam

etiam sunt, quæ cum ex natura artubus maximè careant, articulari tamen cōtigerit: partem autem partem internam penitus carere articulo certum est.

II. Quam ob causam dum longè spiramus venter trahentibus adducitur, reddētibus di-
ducitur, atq; repletur? Veri enim simile dixeris esse, vt contrā eueniat. An quia cum respiramus, venter adductis costis in iun-
comprimitur: idcirco distendi in ampliori
molem follium iustar appareat.

III. Quam ob causam spirare necesse habemus? An quemadmodum humor dissolui in spiritum potest, sic spiritus transire potest in ignem. Calor itaque naturalis, vbi bonam spiritus partem in ignem conuertit, dolori admouet, atque etiam meatus diducit & ampliat. Quamobrem ignem cum spiritu expellere cogimur: quibus extrusis, meatus cōtrahuntur atque refrigerantur: itaque dolor iterum tentat. Rursum igitur aerem trahimus, atq; vbi posthac spirandi meatus patefecimus, vocemq; reddidimus, ignis iterum oritur, atq; iterum præ dolore spiritū reddimus, idq; vicissim ordine perpetuo agimus sicuti etiā palpebras agitare solemus, vt corpus oculorū refrigeretur, assiccerurq; Et vbi cum ambulamus, ingressui nostro attendimus, scilicet ex ordine gubernandi, atq; regi-

di,

is, quem vis nostra intelligendi percōmodè
instruit. Hunc ergo in modum spirādi quoq;
usum exequimur: ingenio quippe trahendi
meris reddim⁹, atq; illico rursum attrahimus.

E O R U M Q U A E A D T A -

ctum pertinent, sectio tricesimaquin

ta, cuius quæstiones x.

C V R inhorrescere magis solemus,
cū alius modo quodam nos tan-
git, quā cū nos ipsi tangimus? An quia
tangendi sedes rem plenius externam: quā
quam sentit: quod enim nativum, atq; insitū
est, id sensum effugit, Quinetiam quod clan-
culō atq; subitō fit, terribilius certē occur-
rit. Metus autem refrigeratio quædam est:
at verō tactus extraneus præ suo utrunque
id habet. Deniq; affici vnumquodq; ab alio
vel tantundem, vel magis aptum natura est:
quod etiam in titillando constat accidere.

Cur in alis, & pedum vestigijs titilla-
mur? An propter cutis tenuitatē. An quia ta-
ctus earum partiū insolens est, ut etiā auris.

Cur non eisdem in rebus inhorrescere
omnes soleamus? An quemadmodum nec in
eisdem omnes delectamur, nec in eisdem an-
gimur omnes, ita nec in eisdem omnes hor-
rescimus. Quædam enim refrigeratio æqua
omnibus ratione inuehitur. Sed alij tamen
cū vestis rumpitur, inhorrescunt: alij cū

D 4 fer

ferra vel acuitur, vel trahitur: alij cū pumex secatur, alij cū lapillus mola perfrangitur.

4 Quam ob causam cū æstas calida, hyem frigidiſſima ſit corpora tactu frigidiſſima per æſtatem ſint, quàm per hyemem? Vtrum quoniam à ſudore refrigerari corpora poſſunt ſint, qui, vt fieri per æſtatem ſolet, ſic ab hyeme alienus eſt. An quia in contrarium tenet, tum frigus, tum calor circumbeſtit intusque per æſtatem calor refugit: itaque ſudorem poteſt exprimere: per hyemem vero vis frigoris arcet, & corpus perinde quafi terra euaporat.

5 Quænam cauſa pilos inhorreſcere faciat? An merito cute cōtracta exurgāt, quæ contrahi tum à frigore, tum à plerique alijs affectionibus poteſt.

6 Cur nemo ſeipſum valeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur, ſi rem præſentiſit, vel potius ſi ipſum videat titillantem: ergo minimè titillari quis poſſit, ſi quæ tactio affertur, non lateat. Riſus verò lapſus quidam, & fraudatio eſt, qua cū in ſede præcordiorum quis verberatur, ridet. Haud locus quilibet eſt quo ridemus: clandestinum autem omne fraudulentum eſt. Quæ de cauſa ſit, vt illa eadem res & moueat riſum, & non moueat.

Cur

7 Cur labris maximè intitillamur? An quia membrū, quod titillari possit, nō longè à se de potissimū sentiēdi abesse debet: labra autē eo maximè in loco posita sunt: sed omniū maximè locorum capitis propterea titillantur, quòd carne ex toto constant, quare mobilissima esse possint.

8 Cur si quis locum nostrarum alarū moueat, in risum continuò labamur, si quam aliam moueat partem, nullam possit ridendi causam afferre? Et quænam ratio est, cur naribus penna tentatis sternutamentū moueatur? An quia loca quædam venularum habemus, quibus vel refrigeratis, vel contrā affectis, venulæ ipsæ aut humectantur, aut in spiritum ex humore dissoluuntur, quemadmodum si venas ceruicis dormienti quis premat: lætitia itaque gestiens cōcalfactio quædam est: spiritum autem cū redundarit, foras mittimus vniuersum. Sternutamēti quoque ratio illa eadē est: cū enim penna mouemus, atq; tepefacimus nares humor in spiritum soluitur, quem mox redundantem expellimus.

9 Cur sæpenumerò vsu euenit, vt ingesto cibo inhorrescamus? An quòd cibus frigidiusculus admissus, vincit principiò magis naturalem calorem, quàm vincitur.

10 Quam ob causam quòd digitis vice mu

D s ta

tata implicatis circumagitur, duo esse videatur? An quia duplici sentiendi parte attingimus. Nunquā enim fieri potest, vt lateribus digitorum exterioribus vtriusq; idem cōplectamur, & agitemus, dum manus ordinē suū obtinet naturalem.

EORVM QVAE AD FACIEM

pertinent, sectio tricesima sexta,

cuius quæstiones III.

1 **C**VR faciē effigiare consueuerunt?

Vtrum quoddā qualescūq; simus, ea ipsa corporis parte intelligi possit. An quoddā ea præcipuē qui simus agnosci potest.

2 Cur faciem maximē sudare solemus, quæ carnis omnino expers, atq; gracilis est? An quoddā ea propensiora sunt ad sudorem, quæ humida laxaq; sunt. Caput autem tale est, quippe quoddā humorē suum plurimum habeat, quem venæ tendentes inde declarant, & destillationes, quæ è capite ventre solent. Cerebrum item humidum est, & foramina capitis permulta. Capilli profectō foraminū multitudinē foras vsq; productā latissimē indicant. Sudor igitur nō ex parte inferiore, sed ex capite oritur: quāobrem frons prima & maximē sudat. Prima enim subiecta vertici est. Humor autem deorsum, non sursum fluit.

3 Cur in facie maximē tubercula oriri solent,

lent, quos varos vocamus? An quia locus iste
rarus, atq; humidus est: indicium pilorum eru-
ptio, & sentiendi potentia faciunt. Tubercu-
lorum autem genus id veluti pustula, minu-
tusque abscessus cuiusdam inconcocti humo-
ris est.

EORVM QVAE AD TOTVM
corpus pertinent, sectio tricesima septi-

QUAE ob causam cum corpus assi-
duè fluat, defluxusq; ab excrementis
proficitur, leuari non potest, nisi exudet?
An quia non satis secerni sic potest, diutius ta-
men secernitur. Cum enim ex humore mu-
tatur in aeram, plus certè oritur ex minori.
Plus namq; quod secernitur est: quare tempo-
re ampliori secerni necesse est.

Sed cur ita fiat? An quia foraminibus lon-
gè angustioribus effluit. Pars enim humoris
lenta, glutinosaq;, ut excerni permista cum
liquida potest, ita cum spiritu nequit: quæ
quidem res maximè infestat. Quapropter
vomitus magis, quàm sudores leuare queunt:
quoniam si partem illam lentam secum educunt,
ut qui crassiores, corpulentioresq; sint. An
etiam quia locus, qui partem humoris lentam
glutinosaq; continet, semotus à carne est:
ventri autem in propinquo manet. Aut enim
in eo, aut in vicino lentum illud contrahitur:

vnde

Vnde fit, vt aliter educi vix possit.

3 Quam ob causam frictiones carnem au-
geant? An quia vim præcipuam obtinent au-
gendi ea, quæ nostro in corpore calida habemus: molem quidem adipiscitur ampliorem
quod assidue ipsum in motu est, sursumque
effertur, & in spiritum humores extenuat in-
testinos, quæ certè fieri in perfricando vide-
mus: quare vbi vsus defuit perfricandi, cor-
pus decrescit, atq; minuitur. An ita fieri pos-
sit, vt vel per alimentum auctior caro redda-
tur, concalfaciendi scilicet beneficio. Calidū
enim omne humoris detrahens est: alimentū
autem quod in carnem digeritur, humidum
est: plus quoq; alimenti caro ex laxitate sibi
admittit, quippe quæ laxior copiosius cape-
re instar spongiæ possit. Frictio autem nimi-
rum carnem elaxat, & spiritibus reddit op-
portuniorē, & prohibet quo minus inuti-
les coitiones in corpore contrahantur: quæ
si absunt, tabes nulla consequitur: vitiosum
enim illud ieiunium corporis, & tabes nasci
ex materia solet, quæ inutilis congesta est.
Quod si caro spiratior, laxior, atq; æquabi-
lior sit, molem capiat ampliorem consenta-
neum est. Nam & alimenti capacior, & excre-
mentorum secernentior redditur.

4 Quam ob causam vbi perfriximus, eo-
dem à calore vehementius vrimum, atq; do-
lemus?

lemus? Vtrum quòd caro sua densitate calorem interrumpentem coerces: quare plumbum calidius, quàm lana est. An quia caloris transitio per vim agitur, quoniam corpus strictum à frigore constat.

5 Cur sicca fricationes carnis soliditatem moliatur? An quia caro per frictione recalescit, humor consumitur. Adde quòd caro per fricata densatur. Quæ autem frictionem attritumq; pleniorè experiuntur, omnia maiorem in modum densari reddiq; solida consueverunt: quod multis in rebus planè intelligi potest. Nam & farina & terra, & reliqua generis eiusdem, si aqua infusa trahas, humida titubabunt, & fluida: sed si plenius atteras, longiorèmq; tractationem adhibeas, spissescunt, solidescunt, lantescuntq; celeriter.

6 Cur amplius frictio, quàm cursus corpus implere potest? An quia cursus carnem refrigerat, nec alimenti reddit capaciorem, sed pars in imum conuertitur, pars à naturali calore penitus extenuata, transit in spiritum: at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimonix facit. Et verò exterior ista intentio premendo stipandòq; refringit interiorum impetum, obfistensq; arctius continet, & carnem attollit.

Eo

EORVM QVAE AD COLO-
rem pertinent, Sectio tricesima octa
ua, cuius quaestiones, x.

1 **C**V R oleum & cera solis calore cande-
fiunt, caro nigrescit? An illa sol pro-
pterea candefacere possit, quod humorem
nimium eximit: nigricat enim per naturam,
quod praehumidum est, propter humoris ter-
reni mistionem. Carnem vero, quae nullam
inde humoris copiam detrahit, adurit, atque
afficit colore.

2 Quam ob causam piscatores, & purpura-
rij, & omnino qui rem exercent marinam,
ruffo sunt omnes colore? Vtrum quod ma-
re sua salugine calidum, & squalidum est,
tale autem quodque pilos conficere ruffos
potest, ut lixiuia, ut auripigmentum. An
parte exteriori calidiores, interiore frigidio-
res reddantur, eo quod summa corporis vicif-
sim modo madefiunt, modo a sole resiccantur,
idque perpetuo agitur. Itaque pili assic-
cati extenuantur, & rutilantur: & omnes qui
dem incolae plagae septentrionalis ruffo sunt
pilo, & tenui.

3 Quae de causa cuscus, quem induti agi-
mus, & olei sub vestem perunctio pallidulos
reddat? An propterea quod ut spiratio com-
moda gratum affert colorem, sic obleptio, &
tran-

strangulatio cōtrā afficiat necesse est. Quod itaq; humor passus per summa corporis cū incaluerit, refrigerari non quit, pallorem facile trahit. Quod idem vtrunq; illud sudor & oleum sub amictum committit: calor enim introcluditur, atq; arcetur. Cursus verò quē nudo corpore agimus, colorē præstat amœniorem, scilicet ratione contraria: delibamenta quippe excrementitia, quæ subsistunt, aer refrigerat, corpusq; ita diffiat, euaporaturq; commodius. Ad hæc oleum cū tenue, atq; humidum sit, subter peruncū, meatusq; corporis intersepiens, neq; humorem, ac spiritū ē corpore profluere sinit, neq; spiritū exteriorem admitti patitur. Quapropter materia vacans in corpore humida, putrescens pallorem inducere potest.

4 Quid de causa spiratio commoda calorem parit amœniorem? An quia pallor putredo quædam per summa corporis est. Cū itaq; humor summum obtinens corpus, calidus est, ut palleat accidit, nisi refrigeretur diffieturque.

¶ Quare qui mediocriter insudarint, statim ab exercitio colore hilarantur amœno, athletæ verò pallidi longè euadunt? An quia labor medioeris colorem leuiter prouocat, & ad corporis summa inuitat. Nimiùs verò cū sudore, & spiritu extrudit, dum corpus
inter

inter laborandū rarefcit, atq; laxatur. Cū igitur calor per ſumma reſidet corporis, calor ille exultat, quemadmodum calfactis, aut pudefactis euenire ſolitum eſt. Vbi verò inde euauit, pallor continuo ſuccedit. Cæteri itaque mediocriter ſe exercent, athletæ prorsus vehementer laborant.

6 Quam ob cauſam qui ſe exercent, amplius à ſole vruntur cū ſedent quàm cū mouentur? An cū in motu ſunt, aera agitant: itaq; ſpiritu quaſi ventilantur: cū verò ſedent, quia aer immotus eſt, vim ſolis acriorem experiuntur.

7 Cur ſolis calor ſummū adurere poteſt, ignis non poteſt? An quia ſol tenuior eſt, carnem ſubire amplius poteſt: ignis verò etiam ſi adurat, per ſumma tantum colorem inducit nigrum, quas phœdas nominant: interius autem ſubire minimè poteſt.

8 Cur ignis hominem nigrum non reddit, fictile reddit: ſol contrà hominem nigrore afficere poteſt, fictile non poteſt? An non eadem vterq; ratione agit, ſed ſol adurendo nigrificat, ignis fictile replet, obducitq; fuligine, quæ fauilla præ tenui dum carbones franguntur ſimul & flagrant, contrahitur: hominem nigrum ſol reddit, ignis minimè: quoniam ſolis calor lenis, mollisq; eſt, & præ ſua tenuitate cutē ipſam leniter per ſumma adurit.

rit. Quoniam itaq; carnem non attingat, do-
lorem nullum potest infligere: quoniā vrit,
nigrorem inuehit: ignis profectò vel nihil
tangit, vel intrò irrumpit: nam arbusta quo-
que igni atra redduntur. Verum hic non ca-
tenus tantummodo vrit, quatenus color ater
se pandit, & auget.

9 Cur homines cū senescunt, nigriores
reddantur? An quia res omnes, excepto situ,
nigriores cū putrescunt euadant: senectus
autem non nisi quædam putredo est. Ad hæc
cū sanguis siccescens nigrior reddi soleat,
meritò senes sunt nigriores: sanguis etenim
est, qui nostra corpora colore intingere va-
leat naturali.

10 Quam ob causam oleum sol candefacit,
carnem nigrificat? An quia olei terrenam
eximit partem, quæ nigroris causa est, vt
etiam vinum sortis ratione terrene ni-
grum est. Carnem verò nigram pro-
pterea reddit, quoniam vrit:
terrenum nanq; omne
cū vritur, ni-
grū effici so-
litum est.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS
F I N I S .

E Theo

THEODORIGAZAE
 THESSALONIGENSIS
 IN PROBLEMATATA ALEX-
 ANDRI Aphrodisieci, Ad Ni-
 colaum V. Pont. Max.

Præfatio.

N M egrè interim feras Pater san-
 ctissime, si ego falsam deprehendam
 libri descriptionem, an liberos tan-
 tum illos de Hierarchia auctoris esse
 Dionysij Atheniensis viri doctissimi uelis, ne
 quid religi- ni derogetur: cetera autē sint, nec
 ue, quorum uolumina esse inscribuntur, parum
 referre censeas, modo fructus ex his aliquis ca-
 piatur. Equidem ita censere te arbitror, nec ue-
 reor, ne quod hactenus per tam longū tempus
 crediderint homines, à me reprobari uideatur.
 Multa enim docti interdum per incuriam, indo-
 cti saepe per ignorantiam improbè credūt, & quòd
 Thucydides auctor grauiissimus inquit, alditam
 rerum ueritatem nullo cū labore multitudo in-
 uestigare consuevit: labitur in ea potius, quæ in
 promptu, & in propatulo habētur. Problemata
 igitur quæ tanquam Alexandri Aphrodisieci
 opus cōuertere me in Latinam linguā iussisti,
 conuerti quidē, & eò hercle libentius, quò non
 tantū morem me tibi gerere, uerum etiā plera-
 que in his quoque scite discuti intelligebam: sed
 Alexandri illius hæc, uiri facunda sapientia
 præ

præditi, & ueri atq; germani opinionum Ari-
 stotelis speculatoris, nullo pacto equidem credere
 possum. Nam & doctrina auctoris illius cum in
 plerisq; alijs, tñ in ijs quæ de animo isthæc disse-
 rant Problemata, omnino desiderantur, & ab
 elocutione illius ad eò longè hæc dissident, ut fa-
 cile quisq; lectione ueterum literarum Græca-
 rum exercitatus intelligere possit, nō id opus ad
 Alexandrum Aphrodisieum, sed ad aliquem
 multò recentiorum auctore referri oportere. Do-
 ctrinae index nullus te melior esse poterit. Elocu-
 tionis uerò, quoniam id per interpretationem pa-
 tere satis non possit, si meo parum confidēs iudi-
 cio, sint illi arbitri uelim, qui neq; per maligni-
 tatem eumentantur, neque per ignorantiam li-
 terarum gentis Græcæ bonarum aberrant. sed
 quanquā Alexandri Aphrodisiæ Problemata
 hæc esse non putent, utilia tamē, legendaq; ita
 iudico, ut nec tibi conuerti iussisse displiceat,
 nec me munus hoc unquā pœniteat suscepisse.
 Quamobrem hæc illis Aristotelis Problemati-
 bus, quæ superiori anno cōuerti, tuoq; dedicati
 nomini, adiungenda, si placet, iubebis, ut copia
 larga Problematum eodem codice cōtineatur, fru-
 ctumq; sic capere ex uicino liceat ampliorē. Nā
 & sermonis faciem talem nos scitamus huius
 recētis, parūq; linguae periti auctoris p̄sumus,
 ut ex eadē officina interpretis, ex qua illa A-
 ristotelis, hæc quoq; exisse uiderentur. Vale.

E 2

Alexan.

ALEXANDRI APHRO-
DISIEI IN PROBLEMAT A
Proœmium.

QUÆSTIONVM natura-
lium ratio partim certa ex se, cōspe-
ctūque est omni ambiguitate, dis-
cussioneq; abiuncta. Quis enim, mo-
do mentis sit compōs, quærat, quam ob causam
natura pennas uolucrum generi largita est? cū
tam longè omnibus pateat, pennas primum fo-
uendi gratia, perinde atque amiculum genus
animantium illud induisse: deinde ornatus etiā
causa eum in modū extitisse, scilicet eadem illa
ratione, qua pilis naturæ ingenio teguntur, quæ
ingressu utuntur animantes, qua cortice serpē-
tes, qua squamis, aut testis bestię incolæ aqua-
rum. Cur item natura alijs animātib; cornua
dederit, alijs a culeos, alijs ungues acutos, aut
rostra, aut quid tale quis quærere debeat? Con-
stat enim naturā his ipsis ueluti quibusdā hastis
natiuis bestias suas munuisse, quò se defendere
ab his possint, quæ detrimentū inueherent. Con-
stat item fructuū ac seminum genera, quæ ad
ortum uitāque succedendi perpetuam natura
molita est, tunicis, aut corpusculis aliquibus hi-
midis, aridisue, aut corio uestiri, ut secura tum
à frigore, tum ab æstu, tum etiam ab animan-
tiū iniuria præseruentur. In multis certè ne

ipsi

ipsam quidem tegumentum penitus esse inutile naturæ solertia passa est, sed cibo idoneum suis provida animantibus astruxit. Stirpes iam ipsas frondibus, libro, cortice, reliquis id genus pennarum, pilorumque uice obduxit: quippe quæ ferè norit, ut uel à nimio frigore, uel ab æstu immodico offendi, interireque possent, nisi ita operata, conceptaque manerent, nonnulla etiam spinis tanquam spiculis contra animantium morsus armavit. Flores præterea uarios præstitit, ut exornaret, formosumque genus stirpium liberalissimè redderet, utque nuncios quasi statueret, qui mortalibus fructuum infantiam mox prædicerent emersuram. Hæc tam dilucida, tam certa, qui discutienda in medium affert, mente proculdubio uacat.

At qui ambigat an calor igni insitus sit, hic tagendi sensu orbatu degit. Qui querit utrum natura, & ratio provida rebus oriendis, occidendisque consultet, decernatque ordinem, motum, positum, speciem, colorem, cetera generis eiusdem, hic porro criminis teterrimi reus est, grauissimisque pœnis obnoxius. Quaestionum igitur ratio, quod proposui, partim ex se certa, manifestaque est, partim inexplicabilis, modumque penitus humani ingenij excedens, Deo duntaxat cognita immortalis, qui rerum omnium parens, atque autor est. Operis quidem solertissimi cuiusdam rationem artifex qui extruxit, integrè tenet: ceteri uero qui artis sint illius ignari, ra-

tionem nullam reddere queunt, sed tantummodo rem inspectant, & demirantur. *Questiones* quas inexplicabiles dixi, huiusmodi sunt: *Quam* ob causam ridere hi soleant, quos in alis, & costis, aut plantis titillamus. Cur nonnulli cum mutuum marmorum attritum, sectioneue, aut ferri stridorem, limarumue sentiunt, dentibus obtorpescent. *Qui* fieri potest, ut stupori detibus à frigidis fructibus iniecto portulaca herba, quæ frigida est, medeatur, cum non res similes, sed contrarie remedio contrariis esse debeant. *Qua* de causa lapis, qui magnetis uocatus est, ferrum solus attrahere, ramenti quæ ferri iuuari ualeat: electrum, siue succinum floccos, festuculasque sibi ita coniungit, ut hærentes possit attrahere. *Unde* fit, ut leo gallum tantummodo extimescat. *Quid* est quod gallina edito onice, festuca aliqua se, & ouum lustrat. *Quare* ueratro cicutarices, cicuta sturni uescuntur, quæ toxica hominibus esse certum est. *Quamobrem* scammonia bilem ducat: cucurbita agrestis, agaricum, ueratrum candidum, euphorbium, granum cnidii, pituitam: ueratrum autem atrum, ac empithyrium bilem atram. Cur alius nonnullorum rebus astringitur, quæ alium resolvere consueverunt: contra quæ his resoluitur potius, quæ astringere possunt. *Quamobrem* alius alio cibo delectetur, eundem quæ alius facilius, alius difficilius concoquere ualeat, cum nulla ratio, uel caloris, uel ali

cui

cuius rei eiusmodi intelligatur. Nemo sanè vel
 torpedinem piscem torporem per funiculum no causæ ab-
 stro mittere corpori, uel triglam obtentam ui- ditæ, id-
 est in à torpedine accitum tollere ignorat. Per- est, pro-
 multa id genus licet enumerare, quæ nesci tan- prietates
 tum experimento potuerūt: unde apud medicos occulta.
 abdite illæ, delitescentesq; causæ his in rebus ha-
 bentur, quarum nulla ratio reddi poterit: quocir-
 ca timentes sanè agunt, qui genus id quæstionum
 solutionibus mandare contendunt, nec dici im-
 probabilius quicquam potest, quàm rationes,
 quas illi adducunt: quippe medicamenta, quibus
 purgandi uis data est, idcirco materias ducere
 posse inquirunt, quoniam habitu sunt calidiori:
 quod error est. Nam si iure calori causa daretur,
 calida omnia uim illam purificam sortiri utiq;
 oporteret: nunc uerò piper, quod longè calidius,
 uim non trahendi, sed concoquendi, corroboran-
 diq; possidet: cuius etiam generis mastichen, &
 aloë essentia dubium est: itaq; reciprocari ista
 nequaquam censendum. Nam cisi omne quod
 ducere potest calidum est, haud tamen uicissim
 ita consequitur, ut quod calidum est, idem etiā
 ducere possit. Voluit item struthi camelum ui-
 sui caloris ferrum concoquere, quod absurdū pe-
 nitur. Leo enim qui longè quàm struthiocame-
 lus calidior est, ferrū concoquere nō potest. Nec
 uerò medicine artis autores tantum rerū sta-
 tuere proprietates coguntur, sed philosophi etiā

& grammatici eodem persæpe ueniunt. etenim
 quæ pathe, id est, affectus appellant, usuq; com-
 probata obseruant, non nisi uicē complent pro-
 prietatum. Querenda igitur illa sunt, quæ lo-
 cum obtinent medium, hoc est, non quæ perspi-
 cua ex se sunt, uel tam occulta, ut percipi à ne-
 mine possint, sed quæ quamuis difficilia & ob-
 scura, explicari tamen, lucemq; recipere ratio-
 num, & doctrina hominis, atque ingenio pos-
 sint. Solutionem autem questionis cuiusque pe-
 tendam ex rei uel habitu, uel specie, uel actio-
 ne, uel ex rei simili consensu, uel ex colore, uel
 ex deceptione sensus, uel ex equiuocatione, uel
 ex uiribus, quæ magis, minusue efficere possint
 uel ex eo quod res durior, aut solutior, aut ma-
 ior, uel minor, uel ex tempore, aut aetate, aut mo-
 re, uel parte essentiali, aut euentitia, uel ex re-
 rum similium conditione, quorum exempla ex
 questionibus, tum à nobis, tum ab alijs expla-
 natis colligi possunt. His igitur normis ac metis
 omne quod queritur, probationi potest solutio-
 niq; mandari. Sed cum non solum ratione, quæ
 in uniuersum deceat, uerumetiam singularum
 rerum tractatione animus auditoris regendus sit,
 hæc propinenda, soluendaq; censuimus.

Alexan

ALEXANDRI APHRODI-

SIEI PROBLEMATVM LI-

ber Primus, cuius quæstio-

nes CXLVII.

CVR Homerus homines à canitie tē-
porum *παλιονρόταφος* cognomina-
uit? quòd ea maximè parte capitis canities
oritur, ob eam scilicet rem, quòd pars capitis
prior humidior, quàm posterior, & pituito-
sior est: & parte priore capitis sola caluesce-
re solemus, quòd mollis, & laxa est. Cùm ita
que pilus ob naturalem siccitatem vacat ali-
mento, facile defluit, vt qui nō ita solide par-
te innitatur priore, sicut posteriore, quæ sic-
cior atque spissior est, Caluitium ex siccita-
te oriri solitum est: quamobrem quibus cri-
spus capillus est, citius caluescunt, canescunt
autē serius, vtpote qui capite sint sicciori: sic-
citas enim pituitosam illā materiā totā ab-
sumit. Sunt iidem præterea vigiles plus quā
cæteri: somnus enim humore cōsistit. Quod
quidē argumento cōstat infantiū, qui vt hu-
midi excrementosiq; sunt, sic somniculosi esse
consueuerunt. Patet idē vel ex humidis cor-
porum affectionibus, atq; ex ijs qui vel vi-
no sese inebriarunt, vel crebro balneo vsi
sunt. Quinetiam minus excrementi mittere
iidem solent per partes, quæ secessui vacan-

E s tis

tis materiae deputatae sunt, os inquam, nares, oculos. At qui capillo sunt promisso, & simplici, capitis humore abundant, itaque contra afficiuntur, quippe qui aut nunquam, aut lentius caluitium sentiant. Fieri tamen potest, ut vel vitio sui generis quis caluescat, sicut & articulo- rum dolores, & plerique alij corporis affectus de parentibus ad prolem descendere consueverunt, ut non desint, quos morbos liceat hereditarios appellare. Ergo vel ea ipsa de causa, vel celerius caluescere, vel excrementosus, somniculosusque esse quis potest: canos autem candidos esse propterea necesse est, quia pituita, ex qua orti sunt, calorem imitantur: nonnunquam etiam ad colorem penes auri vergunt, videlicet ubi se cum pituita bilis vitellina permiscuit.

2 Cur excrementis abundare, ac vigilantes esse senes consueverunt? Excrementis certe abundat quia frigidiores, atque debiliores, atque ad concoquendum ineptiores longi temporis spatium reddidit: hinc enim excrementis foramina, meatusque corporis redundant. Vigiles vero, quia ficciores parte corporis solida efficiuntur. Infantes prorsus, quia ex contextu foraminum, & parte solida corporis sunt humidiores, non tantum excrementosus, sed somniculosus quoque esse necesse est.

3 Cur pueri non canescunt, cum humidi excrementis

crementosiq; esse soleāt? Quia humidi & calidi sunt: pituita autē, vnde canicies, humida & frigida est: adde q; puerorū caluaria mollis saxaque est instar cutis: itaq; vacans materia & inutilis diffilari potest, atque euaporari: seniorum prædura est: tempore nanque obdurescit, ac densa, solida, ossea redditur, unde rimas in ea natura perduxit, quibus vapores excrementitij efflari, atque euanescere possent.

4 Cur mulieres & spadones canescere celeriter soleant? An mulieres, quia natura frigida sunt, atque ex ocij causa: sic enim plus materiae inutilis cōtrahi potest, præsertim si mēstrua defuerunt. Spadones, quia nō amplius semen excernunt, sed excrementum illud seminis genitale, quod pituitosum est, per totum corpus mistum cum sanguine digerunt.

5 Cur item careant pilis? Mulieres quidem quia frigide sunt, foramina sui corporis spissiora habent, atq; coarctiora: vis enim frigoris contrahere, constipareque aptissima est: itaq; exitus pilis denegatur. Spadones verò, quia iusto humidiores sunt, excrementis que admodum redundant: hæc enim ratio est, cur loca, neque præhumida, neq; præsicca, saxosaq;, herbas ædere valeant.

6 Cur pedes spadonum magna ex parte solent deprauari? Quoniam præ nimio, quem
dix

dixi, humore membra admodum madefacta,
 & emollita, & proinde debilitata gerūt: fit e-
 nim vt pondere superimposito corporis, cru-
 ra parum ad sustinendum valida, peruertan-
 tur quo modo harundinem pōdere super an-
 nexo, flexi necesse est. Rem autem duram &
 ficcā esse validiorem, inque suo officio sta-
 biliorem. Humidam verò & mollem imbecil-
 lam, parūque efficacem extare, argumento
 sunt ligna, pelles, funes, atque etiā homines:
 quippe si qui per luxū à balneo poculo im-
 modicē vfi sunt, imbecilliores reddātur: sed
 si per frugalitatem modicē sese reficcarunt,
 robusti efficaciores euadant. Vnde fit, vt spa-
 dones quidem effoeminati, imbecillique sint,
 forsitan & vinosi: cū enim habitu sint frigi-
 diori, auidos esse rei contrariæ verisimile est.
 Vinum autem natura est calidum. Aethiopes
 verò, vtpote sicciores, crispī macilēti, muscu-
 losi, robustique constant.

7 Cur ijdē vocem reddunt acutiorem?

Quoniam humor ille immodicus fauces ca-
 nalem asperum cognominatum obcrassans,
 atque infarciens, longē reddit angustiores: &
 cū spiritus per angusta se promat, vocem
 agat acutiorem, quā in integris fiat homi-
 nibus, necesse est. His enim vox ampla per
 meatus laxitudines informatur, & ducitur. ar-
 gumētū ex tibiariū foraminibus accipi aptis-
 simē

finè potest. Humor autem nimius spadonũ vel ex eo constat, quod percrassari, & mammas fœmineas explere, & genas habere tumidiusculas, & pilis esse promissioribus, & canescere faciliè consueuere.

8 Cur è spadonibus nonnulli rem aliquantisper veneream appetant, & amore interdũ teneantur? Quoniam sunt, qui cùm pubescerent, castrati, collisiue fuerunt, itaque veluti semispadones sunt: adde quibus iecur feruentius, & seminis conceptacula ampliora, hi venis vsu sæpe imaginantur & appetunt, agere tamen quod cupiunt, non possunt, quoniam coles eorũ mox emarcescat, & læqueat. Spiritus enim qui diutius tumefacit, deest: quippe cùm semen non adsit, vnde spiritus ortus per meatus semini attributos deferri ex parte coxarum consuevit. Quamobrè fit, vt meatus illi collapsi perinde atq; in puerili ætate possint excæcari.

9 Cur cæteris omnibus nostri corporis partibus, quas pili integunt, canescere consueuimus alijs verò nequaquã? Quoniã locus iste calidior est, quippe qui conceptaculis, tũ spiritus naturalis, tũ sanguinis sit refertus: qui etiam, quia laxior, atque solutior est, idcirco excrementa pituitæ digerere, atque diffilare assidue potest: quod quidem argumento constat sudoris assidui alarum.

Cur

10. Cur nonnulli pudore affecti, aliis insudare coguntur? Quia pars ista corporis laxior est. Natura quippe ab eo recedit, quod vel reuerendum, vel cauendum est, atque paulisper sese cum sanguine colligit, recipitque in venas, atque arterias ampliores, quæ ubi expletae fuerunt, extillare incœperunt: quod idem etiam euenire ijs nouimus, qui affecti lætitia sunt ob eam scilicet rem, quod elaxari, resoluiq; corpus totū, maximèq; alias necesse est.

11. Quam ob causam pallidi qui metuerūt, efficiuntur? Quod natura humana, visq; interior quæ corporibus nostris cōsultat, ne quid extrinsecus capiat detrimēti, continuò fugit, & se ad loca confert penitiora custodiæ gratia: quemadmodum nos quoq; domum eam.

Florē, id est, roseū & purpureū colorem. de causa petere solemus: quò cum properat, sanguinem secum trahit, quo solo vehiculo, alimentòq; uti consuevit. Sanguis autem est qui florem nostro largiri corpori potest.

12. Cur ijdē illi cōtremiscere consueuerunt? Quoniam vis etiam animalis per cōsensum utique naturalem diffugiens, nervos relinquit imbecillos, qui suo robore membra sustinent, firmāq; tuentur. Hæc eadē ratio est, cur & aluo fundantur, & mingant in cōsultē: muscoli nanque, quorum interest meatus excrementorum claudere, debilitati retinere amplius nequeunt.

Quam

13 Quam ob causam rubescere solent qui gaudent? Quoniam natura sponte rei occurrat, quæ grata extrinsecus accessit: quemadmodum nos amicis, aut liberis obuiam vltro festinamus. Naturam autem sanguis comitatur, quem suo colore cuti florem posse largiri, pallorémq; ob eius orbitatem oriri proposuimus.

14 Cur erubescere consueuerunt, quos puduit? Quoniam natura sua naturali quadam non arbitrari conscientia verecundatur, ac reueretur quod honorandum, colendumq; sentit. Itaq; more pudicæ, nobilisq; puellæ cōpescitur, & se ad loca penitiora corporis recipit, atq; occulit: q̄ cum agitur, sanguis concitus liberalius fluitat, cutémq; suo colore pertingit. Sunt tamen qui naturam sese protegere copia sanguinis asseuerent: quomodo & manum naturali ingenio tantisper faciei ad mouere solemus, dum pudore afficimur.

15 Cur nonnulli à vita præ nimio metu discesserūt? Quoniam vis naturalis admodū interiorem subiens partem sanguine calorē insitum, atq; vitalem solitum de corde oriri, obruit vniuersum, atq; extinguit, qua ratione oleū quoq; multū, vniuersumq; lucernæ infusū flammā potest extinguere: calor q̄pe corporis ille peraptè flāmulæ lucernæ respōdet. Et verò qui dolore vexantur nimio, eadem

eadem ipsa de causa discessere è vita: interit enim motus interior natiui caloris, quemadmodum ignis quoq; obturatus extinguitur.

16 Cur multi ebriati vino obierunt? Quoniam vini copia naturalem animalémq; vim omnem suo calore opprimit, maximéque id sentiunt, qui calorem insitum exiguum continent, atque imbecillum. Qui enim multus ac validus est, resistere amplius, ac spatio temporis copiam omnem illatam cōcoquere potest. Quemadmodum plus olei infusi flamma tolerat, quæ largior est.

17 Quam ob causam membra senum obtrement? Quoniam nerui membrorum, & musculi vi sua mouendi priuati non amplius quæ partes continere, firmare, stabiliréque possunt: fit etenim tremor, cum pōdus quidē membrorum corporis trahit deorsum, animæ autem vis sursum eleuat, idque vicissim, atq; assiduè agitur. Hinc enim incurui senes in terram corruunt, & ne id fiat, baculis sese sustinent, & tanquam caducos parietes lignorum adminiculo cōtinent erectiores. Hæc eadem virium imbecillitas facit, vt & vrina, & alui excrementa prodeant inconsultè.

18 Quam ob rem pallescere solent, qui ægritudine succumbant? Quoniam rem tristem natura sentiens, paulatim descendit ad loca sibi penitiora cum sanguine, qui coloris

autoꝝ

autor est: minus tamen illi, quàm qui metuunt, pallescent.

19 Quam ob causam qui lætitia exultant, vementer resoluuntur? Quoniam vitalis vis, & insitus calor foras ad rem lætabilem immodicè profluens dispalatur, ac interit. Vnde fit, vt & sudent, & rubeant sanguinis aduentu: calor enim narium, ignemq; ipsum, vt per loci sui appetitionem sursum efferri, sic per alimèti desiderium ima petere necesse est. Igitur vtralibet mouèdi ratione precepta, calor insitus interit, & vis omnis vitalis euanescit.

20 Quam ob causam qui vel anguntur, vel irascuntur, vel amant, frequenter ampliterq; suspirare cōsueuerunt? Quoniam qui anguntur, animū totum ad rem quæ dolori est, cōuerterunt: qui irascuntur, rei qua cōciti fuerint intendunt: qui amant, rei tantum incumbunt cuius desiderio detinentur. Itaq; animus conuersus ad id quo sollicitatur, negligit, & quasi officij sui obliuiscitur, videlicet vt musculis thoracis vim mouendi suppeditet. Cor igitur cū neq; per intentionem pectoris aerem capiat, quo ventilari, refrigerariq; possit, neq; per remissionem seuocet, quæ sanguinis ardor fauillacea excrementa cōmisit, ne stranguletur, animam cogit, & ad desertum officium reuocat & hortatur, pluri-

F man

nam musculis præstet rationem, & inspira-
tionem, expirationemq; ampliorē efficiat,
vt & copiam aeris frigidi capiat, & excremen-
torum largam eiiciat copiam, ita vt quod vi-
ces minutæ, crebræq; spirandi essent factu-
re, hoc vna amplior respiratio subministret.
Quam rem *σφύζαν* hoc est, suspirare ve-
teres ab angustia corporis dixerunt: & qui-
dem ad quoddā tempus latè suspirant, idq;
sæpius faciunt: quoniā animus quidē (vt di-
ctum iam est) rem à qua excitatur, assidue
displicet: natura verò aliquando cordis gra-
tia cogit vim mouendi transmittere thora-
cis musculis ampliorem. Quòd autem in
thorace respiratio est, hoc in reliquo corpo-
re seductio spiritus per arterias habetur, ac
inpirationi intentio, expirationi remissio
respondet. Sphygmus autem, id est, pulsus,
ipse intentio meatus, & remissio in corde, &
in arteria est.

21 Cur ægrè id genus carnis concoquitur,
insitium, quod insitiū appellatū est? Quoniā sua leni-
tate fluitat in vētriculo per cibi humidi me-
dium, nec eius corpus attingit, quo tactu fieri
cōcoctio potest: sed iuxta gulā redundat, cui
ius officiū cibis nō coquendis, sed appetēdis
delegatū est. Quinetiā foris aquæ iniectum
nō subsidet, sed innatat: quoniā dū carnes te-
runtur, spiritus admittitur præleuis, qui cor-
pus

pus eleuet, & in humore fluitare aptissimū reddat: hinc etiā mollis, solutusq; fortē talis spiritus, euadat necesse est.

22 Cur aqua perferuida grata prurientib. est? Quoniam causa cur membra pruriant pituita crassa, & perfrigida est: hæc autem facit, vt cutis hebetior sit, atq; stupentior.

23 Cur iidē balneis delectatur calidis? Quoniam pituita calor digerit, vngues excutiunt.

24 Cur terga amplius quā ceteræ corporis partes pruriant? Quoniam plus pituitæ continent, vt pote quæ frigidiora sint: quam obrem senes pruritus magis exercent, quia frigidiores sint.

25 Cur homines qui breui sunt corpore, prudentiores magna ex parte sunt, quā qui longo? Quoniam animus toto in corpore coactius & cōptius manet, si breue est: si longum, passus per longitudinem exoluitur, & hebetascit. Vnde Homerus Vlysem breuē, ac prudentissimum refert, Aiacem longum, & stultissimum predidit.

26 Cur pleriq; stulti liberos prudentissimos procreauerunt? Quod homines stultiores cū concumbunt, totos libidini sese dedunt. Itaq; animo penitus in corporis cōcreationem demerso, astrictoq; rei tantū veneræ, semen vires optimas tū rationales, tū naturales adeptum perfluit, creatq; proinde

F 2 homi

hominem prudentiorem: at homines prudentes, & docti, semper aliquid vel honesti, vel utilis animo complectantur, ne in ipso quidem venereo coitu omnino à rerum studio desistant: itaq; animo remissiori profluēs semen, expers longè facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio potest, cur homines stulti, atque indocti, filios robustos maximè procreant, prudentes & docti imbecillos.

27 Cur ferarum animantium stercus minus, quàm urbanarum foeteat: & damarum, & aliorum quorundā excrementa paulisper aroma redoleant? Quoniam ferè cibo sicciori, simplicioreq; vescantur, laborantq; vehementius. Hominum verò stercus omnium maximè animantium foetet, quòd vario, humidoq; cibo magis ceteris utitur, atq; plus q̄ sit satis, importunè, prius quàm egeamus, gulæ ingerimus, atq; minus nos per laborē exercemus, atque minus calore abundamus. Cum igitur cibus, vel plenè concoqui, vel satis diffari non queat, putrescit aliquantulū, itaq; gravius foetet.

28 Cur sinapi & piper, & acrium omne genus cuti superimpositum nostri corporis ulcerare nimirum potest: deuoratum ventrē ulcerare non poterit? Quoniam antè immutatur, atq; concoquitur, quàm incipiat agere:

re: adde quòd eius vehementia hebetascit nimio ventris humore: quinetiam cutis suam ob densitatem tempus ad agendum rebus ad motis acribus satis adhibet, & quoniam imbecilla est, facile sentit: at pars intestina vna & laxior, & humidior est.

29 Cur & præ nimio dolore, & præ nimia lætitia æquè lachrymæ excutiantur? Quoniam qui dolent, spissitudine meatuum, qui positi oculis sunt, humorem quem oculi continent exprimunt: dolor enim meatus refrigerat, atq; astringit, at qui lætantur & gestiunt, humorem ex laxitate meatuum effundunt: oculi tamen quicunq; arctioribus constant meatibus, lachrymam, neutra de causa mittere consuevere.

30 Quam ob causam qui dolent, summa corporis parte pallefcere consuevere? Quoniam vires naturæ cum sanguine partes interiores corporis subeant, sicut superius dictum est: sanguis autem est, qui summam corporis partem calfacere possit, & laxare.

31 Cur sæpenumero euenit, vt qui mingunt etiam flatum ventris extrudant? Quoniam vesica plena vrinæ intumescat, & premat, atque adducat rectum intestinum. Itaq; vrina dum egeritur, intestinum illud relaxatur, & flatibus intestinis inclusis libertatē effluendi cōcedit. Sunt tamen qui, dum vrina secer-

F 3 nitur,

nitur, consensum quendam membrorum effici omnium censeant.

32 Quamobrem qui oscitantem viderint, oscitare incipiant? Quoniam natura animantium consentiens inter se, afficiq; mutuò aptissima est, maximèque brutorum. Hinc ubi è grege asinorum meiere vnus adorsus est, ceteri quoque omnes identidem faciunt.

33 Cur sanus lippiens sua aduersa valitudine afficiat, sanus verò lippientem sua bona valitudine emendare non queat. Quoniam oculi humidi, molles, affectuique opportuni sunt; adde q; sanita temperies quaedam fit corporis, morbus autem intemperies: faciliusq; medicus habitus ab immodico mutatur, vertaturq;, quàm contrario meritò lippitudo, quæ habitus quidè immodicus est, sanitatem, habitum laudabilem celerius mutat: omnem mutationem autem ob naturalem consensum eorum fieri certum est.

34 Cur numus, aut pomum in aqua demersum amplius seipso videatur? Quoniã aqua submerso adhærens corpori, eadem afficitur qualitate, coloremq; proinde trahit eundem, quo fallere oculum possit, quasi corpus amplius sit, cùm vndique aqua continetur. Hac enim eadè ratione sol quoq; & luna, & errores omnes cùm vel exoriuntur, vel occidunt, corpore esse ampliori videntur, quippe cùm

ita

ita proximum cœlum recipiat eadem quali-
tatem, afformeturq; consimilius.

35 Cur quadrata è longinquo rotunda esse
videantur? An quia quadrati angulos è lon-
ginquo percipere oculus nequeat, quibus de-
tractis, rotundū videtur quod relinquitur.

36 Quam ob causam cū aliquid procul
percutitur, ictum statim cernamus, itre pitū
lentius audiamus, quanquā vnā cū ictu stre-
pitus oriatur? quia visum tenuiorem atque
acutiorē quā auditū habemus. Visus igi-
tur anticipare vtpote acutior potest, audi-
tus vt crassior, lentius suo fungitur mune-
re. Eadem hæc ratio est, cur in attritu cōfri-
ctuq; nubium, ictum, quod tonitruū appella-
mus, & ardorem cui nomen fulgur inditum
est, non ex æquo percipiamus, sed fulgur pri-
mum videamus, post tonitruum audiamus:
quanquam ictus vel prius tonitruum, quā
fulgur efficiat, vel vtrunq; simul cōmittat.
Ergo vel hac in re visus vtpote agilior, & te-
nuior præcurrit, atq; anticipat: auditus: vt
crassior & retardior postmodum sentit.

37 Quamobrem ex frigoris vehemētia par-
tes nostri corporis cæteræ rigeant omnes, fa-
cies minimè, cū hæc vna detecta frigori pa-
teat? An propter consuetudinē, facies enim
quod semper detecta est: aeris mutationibus
insuevit: iuuat autem plurimū ad resistendū.

F 4 con

consuetudo, atque exercitatio.

38 Quam ob causam bilis suo cōceptaculo affectu admodum facili complexa nunquam id corrodat: vbi verò in dentem corpus solidissimum paulisper decubuit, illū corrodat atque interimat? Dixerim, quia natura, vt in illo vno corpore bilis cōtineatur, statuit: vis enim naturæ plurimū ad prohibendum ne quid officiat valet. Constat hoc etiam rebus alijs: foetus enim decem ferè menses in vtero permanens, nullum ponderis sensum gerenti foeminæ mouet: at si quis flatus eodem ruat, tormēto protinus excitatur, & pōdus sentitur, & distentio rapit intolerabilis. Arteria item aspera spiritus vnus conceptaculum est, ita, vt si quid cibi, aut humoris in eam delapsum sit, strangulatio sequatur, & tussis subita: natura enim non cibo, sed spiritui viam hanc vni vendicauit.

39 Cur alij balneas sitibundi ingressi, extincta siti egrediantur, alij contrā? Qui habitu sunt sicciori, siti balneo humefacti absoluuntur, præsertim si non penitus tabeant siccitate. At qui humidiores sunt, & siti omni vacantes, ijs humor per sudorem absumitur, itaq; sitis creatur, quippe quæ siccitate oriri solita sit.

*ῥὰ φάρμακον
radicem
reddat.*

40 Quam ob causam radice per cibū ingesta, alij foedè eructant, alij nō? Quorū ventriculus

culus non vitiosis excrementis, maximèque pituitosis redūdat, horū eructus purior est: quorū autem illis redundat, impurus, & malè olens: radix enim vim calfaciendi, incidēdi, extenuandiq; materias obtinet, flatusq; ex humoribus mouet, quos per ructum retrudit, ac reijcit. Ita feces quoq; diri odoris si immotæ manent, foetorem non spirant: si mouentur, ampliter spirant. Haud enim audiendi sunt illi, qui radicem ipsam vitiosam natura, & foetido constare genere censent: argumento, quòd etiam foris tam marcida malè olet: nam si id esset, omnes qui eā edissent, foetidum eructarent.

41 Cur summis frigoribus digiti & omnino extrema corporis nigrescant, & decidāt? Quia vis summi frigoris, calorem insitum ad corporis profunda impellit, & claudit: itaq; extrema, quoniam vires animales nequeant adipisci, primum liuent, deinde nigrescunt, & moriuntur: decidūt verò propterea, quòd natura reliquo suo corpori cōsulens, astringit ad se quod integrū est: relinquit, atque reijcit, quod mortuū vacat. Extrema ita affici possunt, eò quòd parum carnis, calorisq; obtinēt: hinc enim & in genere stirpiū, quæ infirma laxioraq; & minus calida sunt, frondes hyeme incunte amittunt. Errāt enim qui principiò calorē innatū, vim aduersam fri-

goris aufugere introrsum existimēt: proinde coactū, & quasi recreatū proficisci vniuersum larga cū copia omnibus auxilio mēbris itaq; feruore nimio extrema posse exuere: nam dum intus manet, cogi melius potest.

42 Quamobrem qui extremis perfrixere, si membra igni admoueant, doleant vehementer? Hoc vniuersum & ad subitam qualitatis mutationem accidere arbitrandum est: fit enim vt ex multo frigoris, repente trāseant ad multum caloris. Omne autē quod immodicē vniuersumq; malo agitur habitu, dolorem naturæ infligere potest: sicut quod per habitū bonū modicē, atq; ad naturālē conditionē vniuersum mutatur: naturā verò vehementer pmulcet, atq; oblectat: corpus enim humanū habitu temperatiori, quā cætera animalia constat.

43 Quam ob causam qui piper, aut panis incisum grandiusculum deuorarint, singultiant? Qui ventriculū mundū, & lentientē, & calidū habēt, hi celeriter piperis acritudine mordētur: quo morsu stomach⁹ ad repellendā rē, q̄ id efficit, excitatur: itaq; oritur, qui singultus vocatus est. Atqui ventriculo sunt frigidiori, pituitoso, atq; hebetiori, hi lentius singultiūt. Quinetiā q̄ panē incisum iusto amplius deuorarint, oppressi magnitudine panis, singultire cogūtur mēbrorū enim
natu

natura nequit quiescere, quoties aliquo detrimento infestatur. Piper igitur qualitatis sue acritudine facit, quod singultus obueniat: quomodo bilis quoque interior pungit & concitat. Panis verò sua opprimens quantitate, idem committit more pituitæ, quæ singultum aggrauando ciere potest: respondet enim piper bili, panis pituitæ: vtraque verò proxima rebus extrinsecus infestantibus dixerim, spinis & lapidi. Piper enim & bilis acumi spinarum respondent, pituita & panis lapidum ponderi.

44 Quamobrem vitia, quæ in vnguibus digitorum constiterint, dolore afficiant vehementi? Quoniam nerui ad extremos vsque porrecti, digitos suis ipsis excrementis vngues cōficiūt: sicut etiā dētes in gingiuis. Cū igit vis quæ per neruos autor sentiendi præstat, profluens extremis insistat digitis, eò se colligēs augeatur aquæ modo, quæ incōpita cōfluit, cōstat eò magis dolorē posse amplificare, quoniam plus sensus vitijs augetur.

45 Quamobrem ijs qui panem incisum grādiutculum deuorarint, & ob eam rem singultire incipiunt, retentio spiritus singultū sedare possit? An quia stomachus ad asperam arteriam positus est, idcirco premitur ab ipsa arteria, & instringitur, ita vt panis intrusus in vētriculū excutiat: quo excusso, pō
dus

452 dus tollitur quod singultum ciere potest.

46 Quam ob causam qui ex pane singultunt, solvantur singultu cum triste aliquid audierint? Quoniā sunt intenti ad hoc quod ægritudinem attulit. Cum enim vis animalis aliorum conuersa, mouere thoracem desinat, spiritus parum tantisper affluit: itaque coactus singultum præ sua copia sedat, ut dictum iam est.

47 Quam ob causam cum picturas intuemur, si propè astamus, colores plano contineri omnes videamus: si procul, partim cauo, partim deuexo repræsentari necesse est? Quoniam vis conspiciendi, quoties per longum extenditur interuallum, languescit, atque ita colorum profunda diligentius nequit explorare, sed partem albiorem deuexam videt, nigriorem cauam. Album enim quoniā lucido proximum, foras versus elucet: nigrum utpote obscurum, introrsus nitet. Hic adijci illa congruum iudico: Artium aliæ materiā transformare solent: ut cum fictor æneum equum, bouem, aut quod aliud animal conflando, aut ducendo hominē, aut vas aliquod affingat, videlicet materia æris à forma in formam immutata: alię per adiectionē agunt, ut quæ cera, aut luto effigiant: aliæ per demptionem, ut quæ animal sculpendo afformant: aliæ per compositionem atque appositionem, atque

atq; conglutinationē, vt ars ædificandarum ædium, aut nauium, aut ars textoria, aut lignaria Sunt præterea quæ per habitus alterationem, penitiorēq; immutationē fiant, quēmodum natura genus animalium ex semine creare solita est. Non desunt quæ per habitus mutationem, atq; additionem prodeant corporis, quomodo natura membra enutriendo augere utiq; consuevit: addo etiam quæ per colorum mitionem, atq; adiectionē corporum conficiantur, vt artem piugendi suo fungi officio nouimus.

48 Cur aqua frigida neruis officiat, calida non profit, sed talis quoq; aduersa sit? Nam si quid noxiū est, contrariū eius commodum esse necesse est: haud enim fieri potest, vt contraria modo cōsimili efficiāt. Dixerim aquā non quā est calida, posse officere, sed quā calida & humida: neruorum etenim iclus, quoniam summa in neruis sensio est, contendit, astringiq; desiderant: quod humor præstare nequit, imò neruos emollit, laxat, ad cariem ducit. Calorem verò neruis haudquaquam esse incommodū constat, argumento olei, cuius perfusioe iuuari neruos palàm est, cōscilicet, quòd aliquid obtinet acerbitatis.

49 Cur poma obesse sua frigida, humidāq; natura possint: aqua quæ frigida, & humida est, non tantundem officiat? An quòd aqua

po

pomis tenuior est, ac digeri celerius potest, idcirco nō ex æquo offendit, præsertim cū membra firmare aliquantulum valeat.

50 Quam ob causam pleriq; cibos crassos atq; difficiles concoquere facilius possint, vt carnes bubulas: faciles, & succi compotes laudabilis ægrè concoquant, vt pisces saxatiles? Rationem alij ad consuetudinem referunt, alij ad habitum quendam naturalem ingenio humano inexplicabilē, alij ventris calore immodico cibos cōcoctū faciles vltra modū pro sua facilitate cōcoqui, itaque perfringi, corrūpique cēsant: difficilē verò, & quod modicē immutatur, concoqui tantū, nō præterea quicquā vitari: nam & palcæ, quoniā perquam faciliē afficiuntur, in cinerem vertuntur ab igne largo, & rapido: quod ligno querno accidere non potest.

51 Cur farina ordeacea extinguere inflammationes possit, cū frigidū omne cogendi, densandique, non digerendi vim habeat? Dicendum, non vi refrigerandi, sed tergendī, discutiendique farinā posse digerere ordeaceā: scindit enim, & dirimit. Et verò pleraq; alia rem sibi contrariam efficere queunt, videlicet non ratione primaria, & per se, sed secundaria, & per accidens. Exempli gratia: apium quod calidum est, febrē minuit, nō cō quòd calidum, sed quòd materias infestantes dēcutere

tere atque detergere potest, & vim mouendi
vrinam habet. Iris item & hyssopum herbæ,
quamuis calidiores, prosunt tamen ad late-
rum dolores, quoniam materias incidūt, quæ
inflammationem membranę costis subditæ
excitant. Quinctiam aquę perfusione frigi-
dæ neruorum distentionem ex materia or-
tam, frigida sedatam aduertimus, per accidēs
scilicet caloris interuētū interioris. Quoties
igitur ex se nullo interueniēte medio quic-
quā agit, propriè, rationeque primaria rē ef-
fici dicimus: at si non ex se, sed per aliquod
mediū agat actionē, per accidēs, rationeque
secūdaria proficisci dicere cōsueuimus.

§ 2. Cur antè quàm balneas introeamus, te-
pidam egeramus vrinam: cū diutius intus
manserimus, frigidam? Dixerim quasi per
comparationem alterius ad solitum euenire:
vrina enim cū tepida effluat verè foras, quo-
niam nostrū corpus iam frigidū est, tepidū
quod emingimus, corporis cōparatione sen-
titur: at verò intus, quoniā plus quàm vrina
corpus recaleat, frigida esse videtur, quan-
quam aliquantulo calidior est. Constat
hoc etiam, quòd si Balneas ingressus, prius
quàm recaleas te recipia in labrum, aqua
quę calida leuiter est, feruens admodum sen-
tietur: sed si postquam concalfactus es labrū
adieris, nō ex æquo feruore eandē percipies.

Cur

53. Cur aqua interdum locis effosis maritimis dulcis comperiat? Causa, quod pars maris tenuior dulcis est, crassior salsa. Quantum igitur tenuius est, dulcéq; est, hoc per terræ foramina transmissum, liquatumq; in ipsam se condit tellurem, quod ea effossa cōperitur. Hæc eadem pars maris tenuior efferri quoq; in cœlum, atq; in humorem dulcē, ac in pluuiam euadere solita est. Crassa illa reficcata, cocta transit in salem. Quæ igitur littore laxiori cōtinetur, salsa propterea est, quia crassior quoq; humor terrā subire per meatuum amplitudinē potest, qui falsus est.

54. Cur aqua puteorum per hyemem calida, per æstatem frigida est? Quoniam contrarium omne suum vitare contrarium semper solitum est. Cū igitur frigidum, quod calido contrarium est, atq; exitiosum, fugiat per æstatem, cū cœlum recalet, se ad ima telluris recipiat necesse est, quoq; euenit, vt aqua frigida efficiatur. Contrà per hyemem quoniam extrinsecus frigus vergit, calor ad ima fugiens, aquam reperficit: cōtraria enim per idem loci & temporis simul manere natura noluerat.

55. Cur in Aegypto, quæ terra calidissima est, vinum frigidum nasci soleat? Ratio eadē illa est, quā superiori reddimus quæstioni: calor etenim facit, vt frigida omnis qualitas

defe

deferat se ad radices vitium, itaq; illas refrigerat: quod cū stirpibus commune eueniat omnibus, vites amplius sentiūt, quia molliores, atq; affici opportuniore sunt.

56. Quam ob causam aqua, quæ feruida demissa in puteum est, frigidissima fiat? Quoniam frigor putei calori pugnans, aquæ demissæ, facileq; præ sua frigidissima copia superans, calorem vniuersum expellit, magnaq; cū vi permeat per aquam, atq; ita vehementer eam refrigerat.

57. Quamobrem cū bestiola oculo inciderit aliqua, cōprimi alterum prodest? Quoniam spiritus visui à natura delegatus, non præterea adfluit, sed se colligens, copia larga redundat: itaque ad apertum oculum sua copia deriuatus, implet illum, & tumefacit, & in priorem partem reddit propensiolem: vnde fit, vt quod incidit infirmum ac leuius expellatur. Fortasse spiritus quoq; ipse vniuersus occurrens, per foramina oculi bestiolam reijcere potest.

58. Quam ob causam qui in faciem percutiuntur, ignem videant? Quod spiritus visui accommodatus, extenuatus per ictum ardet, profectusq; in aerē talis videtur, qualis per ictum redditus est. Sic enim & duobus lapidibus, aut ferris mutuò attritis, aer interueniēs ictus extenuatusque maiorem in modum in

G ignem

ignem conuertitur: quòd idem & in nubibus
euenire certum est.

59 Cur non lapides omnes per mutuum at-
tritum ignem excutiant? Quoniam sunt qui
corpore soluto, leui & laxo constent: haud e-
nim æquè per attritum aer extenuatur, cum
nullo vehementiori afficiatur ictu propter
corporis leuitatem: & cedens quoq;, & se in
foramina laxioris cõtextus recipiens, non o-
mnis pari modo percussus recalescere po-
test. Hoc etiam per attritum lignorum mu-
tuum accidit. Ignis verò què de sole & aqua
excipimus, reflexu radiorum solis ad vitru,
ac inde reditu ad planũ contrahitur: fit enim
ita vt aer amplius concalfactus ignescat, quo
modo etiam in speculis agitur.

60 Cur scalas facilius descendamus, quàm
ascendamus? Quoniam in descendendo pon-
dus nostri corporis iuuat, vt pronius defera-
mur: at in ascendendo, vires dum pondus cor-
poris sustinent, atque efferunt, laborant: sic
enim & lapis facilius deorsum, quàm sursum
fertur: nam graue omne deorsum ferri aptis-
simum est.

61 Cur pueri statim vt ex vtero parentis
in lucem venerunt, plorare incipiant? Quo-
niam sensum iam & naturam alienam sibi
experiuntur: quippe qui ex corpore calido
& molli, quo continebātur, ad aerem frigidũ

pro

prodeant: fortasse vel luce ipsa perculsi, contristari, vociferariq; incipiunt. Haud enim illi audiendi sunt, qui animum dicant, quod amisso cœlesti domicilio corpus inhabitare terrenum occœpit, ideirco infantem cogere dolere atq; plorare:

62 Cur apes, formicæ, muscæ, atq; ad summa animalia insecta oleo percant? Quia spirandi meatus continent angustissimos. Oleum enim, quoniã lentum est, intersepit, & claudit iter, ita vt via spiritui omnis denegetur: quod cum accadat, interitum sequi necesse est.

63 Cur flando calida refrigerare, frigida tepescere possimus? Quoniam nostra respiratio calida est: spiritus qui ore profluit, qualitatem abolere contrariam potest. Calida vero refrigeramus, eò quod calidam etiam qualitatem mouerimus, atq; digesserimus.

64 Quam ob causam carnes, quæ lunæ plenæ expositæ pernoctarunt, putrescant, & pereant? Quoniam aer orbe lunæ completo calidus reddi solet, & humidus: quæ quidem qualitates putredinem contrahunt: ita enim à natura sancitum est, vt si calor & humor modicè adsunt, concoctionem efficiant: si humor paulò exuperat calorem, putredinem moueat: si nimium, extinctionem committeret: si calor valde humorem vincit, deustionem adduci necesse esset. Luna

G 2 ve

verò cū quadriformi notetur habitu, primò cū æqua portione diuisa est, humida & aliquantulum calida regit: secundò pleniter orbe calida, & quodammodo siccior est: tertio cū senescit, sicca & frigida redditur: quarto cū luce omni exhausta filet, frigida, humidāque euadit. Tum enim expers est radiorum solis, quos calidos esse nemini ambiguum est.

65 Cur piper & sinapi, si solida deuorētur, calfacere nequeant, si cōtusa nimirū queant? Quoniam quæcunq; non actu, sed potentia suas continent qualitates, aliquod extrinsecus desiderant auxilium, quo suam potentiā ad actionem promant. Cū enim per contusionem tenuiora reddantur, meatūsque corporis altius subeant, atque à calore moueantur natiuo, meritò iam suam exercere potentiā valent. Hæc eadem ratio cæteris quoque qualitatibus afferēda est. Rerum autem quæ sua qualitate agant, aliæ actu proferunt qualitatem, vt aqua, ptisana, lac: sunt enim hæc humida ex se, atque frigida, præfidiij nullius indigentia exterioris quo refrigerent, atque humefaciant. Consimili modo & sal, & terra, & reliqua generis eiusdem: sicca enim cōstant natura tam potentiā quā actu, & facie. At mare & feruida naturæ fluentia, faciem quidem humidam præ se ferunt

ferunt: sicca verò potentia intelliguntur. Contrà panis & semen lini, cum siccam præ se ferant speciem, humidam potentiam sortiuntur.

66 Quamobrem plerâque omnia animalia videre interdium queant, noctu nequeant? Quoniam spiritum vsui visus accommodatum, habent crassiores, quàm ut aerem permeare ad rem vsque videndam valeat: crasse scit enim per noctem, cum solis absentia refrigeretur: extenuatur interdium beneficio aeris, qui tenuis, & calidus est. Feles tamen & hyænæ, & vespertiliones contrà se habent: cum enim interdium nihil ferè videant, acutè omnia per noctem conspiciunt: spiritum quidem illum visorium, & tenuissimum, & dilucidissimum habet, ita ut per noctem hic modicè incrassescens, idoneus ad rerum conspectum reddatur: per diem luce præclara supra modum extenuatus expèdatur, & evanescat. Quamobrem leones quoque per solem ingredi acriorem non patiuntur: sunt enim acie oculorum acutiuscula, & ignem interdium iisdem ob eam rem fugiunt, constant talem leonis aciem esse argumento pupillæ, quæ præfulget, atque etiam partis humidæ oculorum dilucidissima est.

67 Quare cum per noctem inter dormiendum oculos repente aperiamus, lucem perci-

G 3 primus

pimus? Quia spiritus videndi coactus, amplif-
ficatusque in dormiendo vniuersus larga co-
pia erumpit per tenebras, atque elucet: itaq;
speciem quandam lucis meritò potest con-
spicari.

68 Quare quos puduit oculos deorsum ver-
tere soleant? Quoniam oculos speculum pla-
nè animi natura extruserat: quippe cùm cæ-
teras quoq; affectiones animi per oculos in-
telligamus, videlicet cùm angitur, cùm irasci-
tur, cùm verecundatur. Quòd cùm animus per-
sonam quampiam reuerèdam respicere libe-
rè, atque alloqui audentius temperet, palpe-
bras trahi deorsum à musculis cogit, quasi oc-
culens partem qua facultas conspiciendi ad-
ministrari solita est.

69 Cur sedes audiendi humorem omnem
inoffensè præterquam aqua patiatur? Quòd
aqua præ sua frigiditate neruum illico audi-
di ministrum subit: frigus autem omne ner-
uis inimicissimum est.

70 Quam ob causam cùm ventus futurus
vehemens est, splendores quidam: tanquam
stellæ discursent, aut tanquam fulgura coru-
scent, potissimum per cælum serenum & su-
dum? Dicendum iam moueri ventum incoe-
pisse: verum nobis, vt corpore constantibus
crassiori, atque ad sentiendum hebetiori, non
dum patet: aerem tamen superiorem vt te-
nuior

nuiolem, ac ætheri proximiolem mouendo incendit, atq; ita nos partes illius more scintillarum duci cernimus: pòst vbi ventus inualuit, aerem quoque familiarem hunc terræ, & crassiolem mouet, cuius agitationem percipimus.

71 Cur ventus vehementius per loca spiret angusta, quàm per ampliora? Quoniam vnũ in locum, coactus, vires auget, roburque pro suo profundo accipit amplius: at verò expãsus, diffususque per spatia laxiora infirmus redditur, atque imbecillus: hinc ignis quoque & aqua, & qualitas omnis coacta validior, quàm expansa est eadem ratione.

72 Quamobrem nõnulli cum magna posita procul videre nõ possunt, parua in propinquo cernere queãt, quos myopas ideo cognominamus, quoniam non nisi conuiuendo respiciant? Dicendum spiritum, cui videndi officium deputatum est, tenuem, syncerũque in his esse: itaque longè deductum, vt rem apprehendere non possit: propinqua tamẽ, vel parua explorare suam ob tenuitatem, synceritatẽq; non immeritò potest. At qui etiã minima è longinquo cernũt, vt senes quoq; aliqui faciunt: his causa contraria reddi debet, quòd spiritum oculorum crassum, largũque habent, opusq; est ob eã rem moueri lōgo itineris spatio, videlicet vt attenuetur, &

C 4 ad

ad rem percipiendam reddatur idoneus.

73 Quam ob causam canes soli ex omnium animantium numero colligari post coitū venereum soleāt? Quoniam & ceruix vuluæ canina angusta est, & coles in usu veneræ rei inflatur ac intumescit, nec protinus retrahi potest: adde quod semen lentū glutinosumq; est: vtrunq; verò per immodicam siccitatē accidere intelligimus: nam & indensare, arctiusque colligere membra, & humores stringere, atque durare siccitas potest.

74 Cur soli animantium canes rabiant per æstatem? Censendum id fieri propter habitus amplificationem. Canes enim cum semper suapte natura habitu sicciori constant, tum per æstum magis reficcantur, & tabent: humor enim contentus in his, totusque habitus concalfactus, reficcatusque supra modum incenditur: itaq; ritu hominum per febrem insanientium furiant, & salivam siccissimam rubiginosissimamque emittunt, incendi totum habitum constat, eò quod & frequēti ore anhelant, & oculos habēt igneos, & fauces reserant, orēq; hiscente vagantur, vt refrigeretur. Cauda item præ nimia siccitate horret, tabescit, extenuatur, nec inter eos quilibet rabet, sed qui siccissimus est. Placet quibusdam sydyus quoque caniculæ rabiem canibus per delibationem quandam cœlestē atq; influ

influentiam emoliri.

75 Cur qui rapidè, inconsultè que inciduntur, minus doleant quàm qui consultò? Quoniam alteri animo sunt occupato cuique negotio, vt ex æquo sentire præterea non possint: alteri suum animum ad mēbrum id verunt, quod secundum est, atq; ita, vt amplius sentiunt, sic vehementius doleant.

76 Quam ob causam qui onera portant, aut trahunt, cū cantu ambulare consueuerūt? Quoniā dum animus modulis permulcetur, attenditq; numerorum suauitati, minus sentire potest: itaque minus ab onere angitur.

Hæc eadem ratio est, cur lugentibus tibias atque tympana adhibeamus. & cur ad eos qui vel morte suorum anguntur, & mœrent, vel morbo laborant, homines congregari, variòque vti sermone solitum sit: animus enim cū se ad verba transferat, minus rem sentit aduersam: vnde veteres varia scenarū oblectamina sibi excogitarunt, vt animum solatijs, modò his, modò illis exceptum angore coniungerent.

77 Cur Aethiopes magna ex parte cū febricitant, intereant, & cū lippiuerint exulcerentur? Quoniam calidi sunt nimium, & ficci: fit enim per febrem, vt omnis elementorum destruat constantia: quandoquidem humor qui est in his exiguus, absumptus at-

G 5 que

que abditus, facit vt tota elementorum constructio resoluatur: calorem enim deleri per alimentum inopiam necesse est: qui cum defuerit, frigus oriri nulli dubium est. Quinetiam siccitas humore interepto exuperat, quapropter mortua corpora, sicca & frigida sunt. Vnde Homerus cum ex elementis duo quæ tenuissima & leuissima sunt, abire, & evanescere, duo reliqua manere corporibus mortuis nosset, deprecatus in hunc modum est: Sed Dijs vos omnes faciant vnamque, solumque, videlicet gelidos & siccos. Exulcerantur per lippitudinem oculi, quoniam sanguis bilis ex inflammatione accipiens, oculos præ nimia acritudine exedit, & lacerat.

78 Cur in conuiujs poculis modo contrarium vtamur? Cum enim comedere incipimus minuto bibimus poculo: cum satiati sumus, amplo iam agendum censemus: hoc etsi contemnendum potius quam discutiendum videtur, habet tamen causam non ineptam. Vt enim epularum gratia crebrius bibamus, à minutis incipimus poculis, atque ad ampliora finimus: quippe cum minuta implere satis, ubi potare liberalissimè libuit, non queant. At si ab amplioribus incipiamus, ocyus expleri necesse est: itaque frequentius, quod epulantes decet, haurire non possumus: adde quod natura largo protinus, vniuersoque haustu
excep

excepta, rem molestè fert alienam, & copiam omnem successiuam aspernatur. At verò minutis exorsa, paulatinis amplioribus assueta, copiam quoq; familiarius demum admittit, & patitur.

79 Quam ob causam qui aqua intercute laborant, assiduè sitiant cum aqua sint pleni? Quoniam humor qui in his nō digeritur, sed putrescit, salsus quoque efficitur, atq; ita stomachum resiccare potest, præsertim cum febriculæ adsunt: ad hæc quantò venter amplius intumescit, tantò reliquum corpus minus ad portionem capiens alimentum resiccatur: vnde etiam extenuari consueverunt: maxima enim pars cibi conuersa in aquam, ortum, amplificationemque vitij exhibet.

80 Cur per conuiuia, vt inter initia cibi, & antè quàm impleamur, angustia premimur: sic post satietatem, atque ad finem cœnæ relaxamur, neque vllò accubandi cœtu adduci præterea consueuimus? Quoniam principio omnes præ nimia edēdi auiditate ad partem lectisterniorum exteriorem tendimus: hinc euenit porrò, vt non mediocri premamur angustia. At post satietatem, alius in partem potius vergit inferiore, alius in latus discumbit, alius itē erectius sedet, alius vel priorem in partem inclinatur, vel in posteriorem paulò

paulò resupinātur, atque ita efficitur, vt post
satietatem relaxemur: adde quòd omnes in-
ter edendi initia in pectus propensi, & in la-
ta enixi corporis accubamus, itaque euenit,
vt angustia premamur necesse sit.

81 Quam ob causam cū tres corporis no-
stri materię simplices, vniformesque sint, nō
tres quoq; morbi vniformes, atque simplices
veniāt, sed plures? Duplex enim in qualibet
materia genus est agrotandi, videlicet conti-
nens, atque intermittens. Censendum pro-
pterea id accidere, quoniam non tantum ex
materiis morborum discrimina oriuntur, ve-
rum etiam ex locis: calida enim tenuisq; ma-
teria febrem acutam, breuem, ardentemq; ef-
ficat: frigida & crassa, hebetem & longam: sic
enim & ligna quæ calida & siccissima sunt,
vt tedæ, & laurus, ingētem excitant flammā,
atque ocysus absumuntur: at quæ humida &
viridia, ignem humilem reddūt, & fumosum
& lentius deurantur. Locus item si amplius la-
tusque sit, celerius pleniusque accendit mate-
riam, ob eam scilicet causam, quòd quantum
Sic Poli-
tianus: materiæ vitiatum est, coactum eodem in lo-
co substat, perpetuæque via accensum vitat.
Sed si angustus, exiguisque sit, vt nō totam
sed particulatim materiam capere totā pos-
sit, febrem imbecillam creat, & diuturnam.
Ergo si materiæ naturam & locum coniun-
xeris

ἡγὰρ ὁ φ' ἐν
ὅλῳ ἐξά-
πλητον
πρόμεινον.
sic Poli-
tianus:
Vna ὅντις
f. humor
putrefa-
ctus accē-
ditur.

xeris, numerum omnem comperies febrium, quas putrens materia contrahere potest. Nā si in amplis conceptaculis, id est venis atque arterijs flaua bilis putrescit, quoniam calida est, febrem accendit ardentem, acutam, breuem, qui ardor vocatus est. Sed si pituita frigida in paruis venis & arterijs cuti propinquans putreat, febrem imbecillam, & longā mouet, cui nomen quotidianæ inditū est. Itē si flaua bilis paruis in cōceptaculis putret, febrē creat breuē, diuturniorem tamen quā ardor sit, quam tertianam, vel acutam simplicius nominamus. Sed si pituita in amplis putret conceptaculis, febrem excitat quotidiana aliquantulo breuiorem. Pari modo & atra bilis, si amplioribus venis putrescat, quoniā tota vno tempore incendatur, breuem agit quartanam: at si in paruis, diuturnā: accidit enim vt simul & materia frigida, crassa, immutarique difficilis sit, & locus arctior obfistat, ne bilis tota simul deuri possit, & absumi.

82 Cur febris quartana diuturnior sit quā quotidiana, cū pituita, quæ frigida, crassa, lentāque sit? quomodo etiam atra bilis, quæ quartanam agit, frigida, crassa, atque etiā longē minor, quā pituita contineatur. Quoniam pituita, quamuis frigida & crassa, tamē humida est: humidum autem quodque facile

Immu

immutari potest. Atra bilis sicca & frigida est: siccum autem omne difficile immutatur. Captiosè igitur agunt, qui missa, & quasi operata reliqua aduersâque qualitate frigidi, vnius affinitate, & pituitæ copia ratiocinantur: adde quòd pituita naturæ accommodatior est, quàm atra bilis: vnde per esuritionem pituita pro alimento natura vti consuevit. Febre igitur quotidiana urgente, natura quantum pituitæ utile comperit, totum id ad corpus alendum cōcoquit, atque dispensat: quantum autem inutile est, id putrescens, accendere potest febrem.

83. Quamobrem materiæ nostri corporis cum quatuor sint, putrescantque omnes, genera febriendi non quatuor, sed tria cōstant? Quoniam sanguis naturæ familiarior est, alimentumque suppeditat corpori: hic enim si abundat, plethoram; id est, repletionem tantummodo creat: si putreat, non sanguis præterea esse potest, quippe qui recalescens flavam in bilem trāseat. At reliquæ omnes materiæ, si superent, vitia per cutē maximè pariunt, vt vlcera, quæ à serpendo herpes appellamus, vt cācros, vitiligines: sed si putrēt, febrem excitare consueverunt.

84. Cur si per parietes inuicem obiectos fenestræ sint, accidat, vt altera clausa, nō præterea multus ac vehemēs ventus irrumperet

per

per alteram possit? Censendū hoc propterea euenire, quoniam aer excitus, id est, ventus non nisi corpore fiat: ergo altera clausa, aer qui ingressus per alteram est, domum replet: & quoniam corpus est, nihil amplius aeris super ingredi patitur, ne corpus in corpus admittatur. At si fenestra aperiatur, aer qui domum præoccuparit, pulsus per eam extruditur, itaque locum exteriori dat aeri, & cedit, vt liberè ingredi valeat: qui etiam ipse per obiectam fenestrā cursu consimilis effluēs, facit vt alius per alteram admittatur: quòd cū assiduè agatur, impetus aeris, & agitatio vehementior excitetur necesse est.

§5 Cur hominū qui amoribus detinentur, partes postremæ aliàs frigida, aliàs calidæ efficiuntur? Censendum id propterea fieri, quia quoties angūtur, desperantq; potiri se posse, quam ardēt: calor insitus in profundū se cōtrahit cū natura, itaq; extrema omnino refrigerantur: & pallent verò ob eam rē, & tristi vultu demissioq; redduntur. At verò quoties contrā vel spem obtinent bonam, vel admodum excādescunt, calor ille natiuus idem ad cutem cum natura effunditur: itaque calidiores, rubentioresq; redduntur. Quam ob rē pīctores cupidinē aliàs tristē, anxīū, iacētēq; pingūt, aliàs hilarē, subridētē, volitantē: puerū item eundem repræsentant: quoniam
cupi

cupido vehemens quidem est, sed nō diuturna & stabilis. Amor enim honestus perpetuò vel inter bonos amicos est, vel inter parētes, & liberos, vel inter maritum & vxorem: inhonestus ille parum edurat, magnāq; ex parte inter externos, parumq; cognitos oritur: honestus item moderatus, ac sobrius est: inhonestus vehemens, furibundusq;. Tenet funale, atque pennatus est, quod animantiū videlicet animi efferri, mutariq; facile consueuerunt, & calor eorum natiuus propter vehementem, assiduamq; sollicitudinem marcescit, & vritur. Ensis parte dextera pendet, leua pharetra sagittis referta pluribus: quoniam principio amor per radiū oritur vnū oculorum: statim quippe vt aspexit, amauit post, frequentes ad rem amatam radios mittit, quasi tela iaciat, & capere illā conetur: sagittæ abditæ in pharetra sunt, quoniam qui amant, occultè radios mittunt oculorū. Accedit ad hæc consuetudo, quæ amorem ita accendit, vt ignem auget afflatus: quanquam ortus amoris non ad consuetudinem, sed existerē subito arbitrandus est. Nudus præterea fingitur, quod & palam fit animus amantis, & sine vllō interuentu rei prodit cupiditas: haud enim per alium amare quis potest, neque ita occultè, vt intelligi à nemine possit. Vnde statuarum quoque artifices deos

ac

ac reges nudos sæpenumero causa hono-
ris, & laudis effingunt, scilicet vt perspi-
cua eorum potestas, & animo sinceri, nullò-
que vitio protecti, per coporis nuditatē indi-
centur. Plures cupidines facimus, vel quia
varia libido est, (aliud enim aliis cupit: vn-
de Plato cupidinem multiplicē belluam ap-
pellat) vel quia sæpius euenit, vt idem pluri-
bus se cupiditatibus dedat. Matrem omnes
Venerem habere vnā dicuntur, id est, libi-
dinem: Venus enim libidinis effigies est. Fe-
runt cupidinem furiam arsisse infernā, quo-
niam sunt qui in amores turpes, detestādos,
illicitos irruant, vt libro secundo allegoria-
rum de dijs abundē docuimus.

86 Cur per statum aeris pestilentem alij in-
tereant, alij resistere possint? Censendum id
habitus ratione accidere: etenim qui corpo-
re malè habito sunt, ijs aer vitiatu exiguū
quoque materiæ, quod integrum extat cor-
rumpit: atque ita materiæ corporis omnes
deprauatæ, morbos plures, & insanabiles
creant, vt moriendū sit: at qui corpore bene
habito est, hunc pestilens aer aut nihil offen-
dere, aut parum potest. Habilitatem verò
corporis esse, quæ causam illā efficiendi euo-
cet ad agendū, constat argumēto: materialium
externarum. Quercus enim difficilis passu,
ignis aspernatricis est: harūdo facilius ignem

H reci

recipit, longè facilius stuppa: verum si stup-
pam madefeceris, & harundinem ceperis vi-
ridem, quercum, verò ficcā, aut etiam sul-
phure illitam igni mādaueris, hæc facile cor-
ripitur, flagrabitq;: stuppa & harundo nul-
lum penitus ignem excipient. Hoc eodē ex-
emplo reddendā ratio est, cū queritur quā
ob causam labor febrem ephemeram, ex tem-
pore diei vnius appellatā, potius quā pu-
tridam facit, aut hecticam ex firmitate habi-
tus nominatam: quoniam si corpus spiritū
integrum habet naturalem, nullisq; materia-
rum recrementis vitiatum sit, aptum iam cō-
stat ad genus morbi eiusmodi cōcipiendum:
quò enim solidius, eò siccius, & perinde lan-
guori id genus opportunius est. Cur item so-
lis feruor alijs somnum afferat, alijs remo-
ueat, eadē illa ratio est: quorum enim caput
plurimū pituitæ cōtinet, ijs ea ipsa humoris
copia per solis ardorē resoluta, diffusaq;: ce-
rebrū humefacit, itaq; adducere somnū po-
test: at quorū caput humore vacat immodi-
co, ijs amplius resiccaturū vigiliam augeat.

87. Quæ de causa sol hominem nigrum red-
dat, linteam candidius faciat: & ceram emol-
liat, lutum indurēt? Causam prædicta habet
patientis materiæ aptitudo: materiæ nanq;
nostri corporis, excepta pituita, quoties ni-
miū recalciscunt, per cutem nigrent: at lin-
teum

seum nitro, aut salisugine purgatum, sole deter-
tersas maculas abluente, merito candidius
redditur. Sol item humorem ex cera peni-
torem euocans omnem emollit: luti nimiti,
summumque humorem exhaustiens, siccaturque indurat. Quod si præter rem patientem atque efficientem aptitudo quoque rei patientis causam effectus adhibeat, fieri potest ut nos quoque, si animam pietate muniamus, si corpus victu sobrio tueamur, si sprete opibus magnis, contenti paucis degamus, labe humana immunes, quoad humanis viribus licet, euadamus, dum scilicet occasionem rei efficienti nullam suggerimus, qua agere quicquam valeat in rem patientem, siue demon infestus sit, siue sydus, siue quodlibet aliud, quod extrinsecus causam afferat nostri erroris, vel vitij.

88 Cur qui morbo laborant regio, astricta sint aluo, excrementaq; admodum alba egerunt: Quoniam flaua bilis per totum corpus eorum effusa est: quod & oculorum, & cutis colore indicatur: neq; ad intestina præterea ita confluit, ut tingere possit excrementa, neq; per suam acritudinem vim excrementariam intestinorum excitat ad feces eijciendas. Quamobrem ars medicinalis, quemadmodum cæteræ quoq; artes, naturam sequens pro viribus, quoties valetudo viget aduersa, viribus infirmis,

H 2 &

& languidis corporis auxiliatur. Cum enim
 stercus excerni bilis beneficio incitatis, pur-
 gatisq; soleat, videlicet ita, vt & intestina cū
 musculis ad ea ipsa pellenda enitatur, & ster-
 cus ipsum molle ac lubricum per humores
 lentos intestinis appositos contineatur, ars
 perquam aptè clysterem adhibuit, qui mel
 vice bilis continet: nitrum verò, quia pur-
 gat, & morfu incitat intestina, & musculos
 ad expellendum: aquam atq; oleum, vt hume-
Myarela - faciat, emolliatq; feces, quę febre exaruerūt.
um, aqua Constat enim aliàs naturam solam sine ope
atq; oleu. ra medici posse agere, vt cū iudicatur de
 morbis, & materia quę concoquitur: tunc
 enim natura veluti aduersariorum duorum
 arbitra, morbi & naturalis potentia, adest,
 & de ægro decernit, ac iudicat: aliàs medicū
 solum sine naturę auxilio subuenire, vt cū
 mēbra quę suis semota sedibus sunt, medi-
 cus ipse reponit, & collocat: aliàs naturam si-
 mul & medicū opitulari, vt cū medicus qui-
 dem sordida vlcera purgat, & obstrusa fora-
 mina reserans, liberos meatus sanguini præ-
 bet: natura verò per inuisibilia foramina vl-
 ceris sanguinem syncerū transmittit, quem
 per alimentorū immutationē ad eū finē cō-
 fecit, vt carnē crearet: medicus item carnem
 recens conditā atq; infirmā, medicamētis de-
 ficcantibus stringit, atq; consolidat: natura
 colo

colorem ad postremũ adducit, & quoad maximè licet, expolit & ornat.

89 Quam ob causam multi, cùm febre synocha, & feruore continua appellata laborassent, cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt? Quoniam febris bili cõmissa, est flaua, quæ morbo inualescente deusta, atrum sibi colorẽ haufit: itaq; cū iudicaretur, pulsa in cutẽ ab natura, summa corporis tinxit, quo modo per albugines cū sem reddi albidã nouimus: crassitudine verò materiæ accidit, vt difficulter color is deleatur.

90 Cur atra bilis, si in mammã decumbat, aut in crus, exesione faciat: si in cerebrum, nihil exedat, sed infantã tantũ excitet? Censendum propterea id fieri, quoniã in mammam venæ amplæ, permultæq; propter lactis originem cocunt: itaq; atræ bilis copia illõ confluit: & verò in crus bilis dilabitur largior, quoniã grauiora quæq; ad ima tendunt facilius. At verò in cerebrũ, quia & venæ tenues, & assensus difficilis, parum bilis effertur, ita vt pungere illic possit, exedere nequeat: adde quòd cū cerebrũ nõ modo frigidũ, verũ humidũ etiã sit, pungit aliqua ex parte bilis atræ naturæ, & mitigat. Quæ igitur bilis atra vehemẽs est, cancerũ esitantem in mãmã gignit, vlcus diuturnum depascens

H 3 in

in crure insaniam feram in cerebro: quæ autem flauior est, fluctatione tantummodo agit, & tumorem cancro similem sine exesitatione creat, & ad insaniam vertit leuiorem.

91 Quamobrem ubi alius suppressa nihil reddit, papyrus proposita conuoluta in longum, intrusaq; in sedē? Quoniam musculos sedis collapsos, compressosq; diducit humefacta & excitat: quod idem etiā in vlceribus facit, quorum oræ importunè contrahunt, & conuiuent: diductis autem musculis foras excedunt, & quicquid affligit rejicitur.

92 Cur vasa quæ baucalia nominamus strepitū quendā, dum aqua implentur, reddere soleant: vnde nomen his inditū est: quo modo & murmur, & susurrus, & reliqua factitia nomina dici inceperunt? Censendū id propterea fieri, quoniam vas, cum nullā continet aquam, plenum aeris est, corporis longè tenuioris: itaq; cum aqua in id vniversum irrumpit, aerem tenuem facile pro sua gravitate extrudit: simul eodem in vase contineri aquam & aerem, fieri nō potest. Demonstratum quippe habemus, nunquam duo corpora locū eundem per idē tempus posse occupare. Quod cum aer sursum vniversus per locum expellatur, compressiorem strepitū excitari illū necesse est, neq; vnū, sed plures: agitur enim veluti pugna inter humore & aere, cum

cum deorsum aerem humor premat, aer sursum humorem compellat: hoc enim cum vicissim crebro agatur, merito accidit, ut etiam strepitus percrebrescat.

23. Cur vasa quæ harpagia nominamus, si digito admoto foramen eorum superius obturetur, aqua nullam per foramen sui fundi emitant: sed si apertum sit, liberè emittere possint? Censendum hoc propterea fieri, quoniã ore aperto aer ingrediens, aqua deorsum compellit. Cum etiam humor ipse labi deorsum aptissimus sit, ita efficitur, ut aqua, quæ ore per digitum clauso effluere nequit, reserato liberè effluat. Hinc omnè ferè fabricam machinalè per aerem atq; humorem construimus, ut horologia, clepsydras, ut sonus simul lacrorum, ceteraq; generis eiusdem.

24. Cur tam vinum quàm aqua delirium, atque insaniam faciat, si inopportune febrientibus detur, cum hæc contraria inter se sint? frigida enim aqua, vinum calidum est. Quoniã vini calor efferens sese ad partem superiorem, cerebrum cum febre deurit: itaq; primū illud animi instrumentum, quod spiritus gerens, specimen ætheris est, commotum, vexatumq;, vim qua sapiamus, delirare, atq; improbè agere cogit. Cōstat hoc argumēto multorum, qui cum corpore & animo essent integro, suæ mentis esse per usum, meri frequētē atq; immodicū desierūt.

H 4 Aqua

Aqua sanè, quoniā obtrudit foramina, & iter claudit, quo putris materia possit exhalare, putredinem febresq; auget: itaque facit, vt mens de suo statu moueatur, Sæpe etiā feruore nimio corporis aqua iniecia pro alimento febribus est, quemadmodū & fabri ferrarij non nihil humoris conspergere consueverunt, vt carbonēs ardentius candeant.

95 Cur mulieres, spadones, & pueri vocem reddunt acutā? Quoniam eorum arteria propter humoris copiam se dilatare nequit: deducere enim amplificareque meatus caloris vnus interest. Vt enim angusta tibia sonū reddit acutū, ita etiā canalis spirandi quæ arteria nominata est aspera, vocem pro sua angustia extringit acutiorem: haud enim audiendi sunt, qui mulieres propterea vocē acutioremittere censeant, quoniam in parturiendo vociferare iuuat ad partus facilitatē.

96 Cur infantes destillatio pexercet, quæ firialis appellata est? Aestu tantisper detineri infantes multitudo dicere consuevit: febriunt enim parte interiori febre tenui, oculis subsidentibus redduntur, vigilant omnino, debilitantur. Censendum propterea hoc fieri, quia infantes per quā faciliē affici possunt, & pituitā largiore suo in capite continent: ergo per æstus pituita recalescens, putrescensq; febrē accedit, & mēbranas cerebri
fer

feruefacit, vt insomnia augeatur: feruor deinde per arterias descēdens ad sedē cordis, & spiritū animalē feruefaciens, febrē sine putredine accēdit. Et verò bilis augeri per febrē solet, quæ mouere profluuiū potest, aluum mordens & intestina. Causam atq; originem mali esse in cerebro intelligimus, eò quòd capiti admota quæcunq; refrigerant, prosunt, quasi feruor extinguitur, qui inde ortus corpus totum infestat. Accidit hoc idē etiam firmæ ætati, cūm piritia redundat in capite, aut flaua bilis vel colligitur, vel etiā putrescit. Quinetiam per aerem, quem feruidum trahimus, membra spiritalia recalescunt, & febrem per feruorē nimiū excitāt.

97 Cur difficulter vlcera rotunda curētur? Quoniā per bilē acrem, atq; exedentē consistunt: exulceratur quippe in orbem quoties bilis guttatim confluit, & exedit: itaq; fit, vt medicamenta quæ admodum sicca, & propēdendi vim habent, afferre necesse sit. medici ita volunt. Naturæ verò & sapiētiae studiosi curari hæc difficilius propterea dicunt, quoniā principium nullū est, vnde cicatrix adduci incipiat: circulus enim & principio caret, & fine: vnde figuram hanc vlceris feramento immutandā censent in angulos, vt pars idonea sit, vnde cicatrix oriatur.

98 Cur sæpe eueniat, vt locū quem statui-

H s mus

mus, petere prætereamus? Quoniã noster sæpenumero animus rebus alijs occupatus, diuersus ita est, vt sensibus non planè insistas ad ea ipsa percipienda, quæ sua singulis sensibus habentur. Fit igitur, vt quasi videntes non videamus: quoniam illa vis non aduertit, quæ iudex rerum sensibilibus est.

99 Cur mel, quod omnibus dulcissimū est, amarum ab ijs sentiatur, qui morbo laborant regio? Quoniam eorum lingua bile, amara redundat: sic etiam quæque pars corporis. Vel igitur materiam excitat quiescentē, & gustus bilem amariorē percipiens, falsam affert imaginationem, quasi mel sit amarum, quod dulce est.

100 Cur hominū admodū irascentiū oculi rufi efficiantur? Quoniã ira sanguinis cordi suffusi, & spiritus calidi feruor est: hic igitur vt tenuis ad caput effertur, atq; ad oculos, quoniam perlucidi sunt, se ostendit, & vapores ascēdunt sanguinei: vnde facies quæ rubicūda existit. Hoc & Homerus cū ita fieri aduertisset, Ex ritu ardenti candeabant lumina flammæ, Retulit.

101 Cur serpētes aqua aspersi infestentur, & fugiant? Quoniã natura sunt frigida, sicca, nervosa, exangui: hinc enim refrigerationē immodicā fugiant necesse est. Habitu verò serpētes esse eiusmodi cōstat, eò quod per hyemem

hyemem latebras, & terræ profunda, quæ per id tempus calidiora sunt, petunt contraque per æstatem quod terræ ima refrigescunt, inde discedunt, & loca poscunt tepidiora: quinetiam sole occidente, aerem sæpenu-mero fugiunt, ut frigidiorē.

102 Cur ouum non quemadmodum cum assatur, sic etiam cum in aqua feruenti decoquitur, rumpi possit? Quoniam ignem sine aqua experitur, humor contentus in eo, immodicè recalescens, copiam spirituum parit largiorem, quæ cum per angusta exire cogatur, disrupto oui tegumento exiliat necesse est. Quod idem fit etiā in dolijs, cæterisque fictilibus, si prius quàm mustum efferueat, obturentur: adde quod flamma nimia testâ oui corripit: quod etiam vasis fictilibus euenit, cum vltra modum torrentur: quapropter ouū pleriq; antequam igni admo-ueat, aqua diluunt: at verò aqua ebulliens, paulatim p sua mollitudine humores effundit, absorbitq; relaxâdo nō subito corrumpit.

103 Cur per venereū coitū oculi paulisper cōiueat? Censendū id ppter ea fieri, quoniā in cōcumbēdo ita voluptati nos dedimus, totiq; dilabamur, ut erigere oculos, animūq;, & sensum in sublime euehere nequamus: quod fit, ut anim' min' corporeas sentiat affectiōes

104 Cur nonnulla ex medicamētis simplicibus

cibus vires contrarias simul contineant, vt
 τ ὁμοφ - experimento latissimè paret? Mastiche enim
 Ἀῶν βοήθην & abstergit, & digerit, & firmat: acetum cal-
 μάτου, facit, & frigefacit. Dixerim vires illas con-
 medica - trarias propterea contineri, quoniam eorū
 μέτορον particulæ indiuiduæ per appositionem, non
 simplicium per confusionem coeunt: vt arena, si lento co-
 & unisfor glutinetur humore, inq; vnū corpus coagmē-
 mium. tetur, non per confusionem corpusculorum
 suorum in corpus, quod vnum videtur, con-
 crescit, sed per cōiunctionem, contractūmq;
 consistit: ergo si ita est, contrarias qualitates
 diuersis particulis mastichæ, aut aceto indi-
 tas, confundi; inuicē recusantes, existimasse
 absurdum non est.

105 Cur per offensionem digiti pedis, in-
 guen intumescere soleat? Quoniam natura
 subuenire parti cuique dolenti soleat: & cū
 materia, quæ esculēta, cognata, & benignior
 est, sanguine inquam pro vehiculo vtatur,
 cū in digitos pedis descendit cum sangui-
 ne, venas amplissimas inguinis impleri, &
 Politia - perinde adenes, quæ corpuscula rotunda sunt
 nus cōsti posita inter sanguinis conceptacula, necesse
 pationē, est: ergo per immodicam sanguinis rarefa-
 & nō ra ctionē inflammatio excitatur, & tumor: quæ
 refactio- quidem res inguen à parte qua oritur corpo-
 nem σφί ris, nomen acceperat.

ὑποσιν. 106 Cur autem generi vesicam, & renes na-
 tura

tura dare noluerit? Quoniam larga humoris copia opus erat ad pennarum ortum, & incrementum: quinetiam continens volandi cuibratio potest absumere humorem. Aues igitur hac de causa vsu mingendi caruerunt: cum tamen bibunt, stercus larga cum copia humoris eijciunt.

107 Cur pueris calculi in vesica nascuntur, senibus verò in renibus? Quoniam renes puerorum meatus continent præangustos: hinc enim terrena, crassâq; permanans materia per renes, vi arctioris meatus ab vrina, & renibus, canaliculat, & cōceptaculis propellitur ad vesicam: hæc locum præ sua amplitudine dat tum excernendi quâ affluat vrina, tum consistendi, quâ materia subsideat, calculi. At seniorum renes, quoniam meatu sunt ampliori, locum & vrinæ effluendi præbere possint, & terrenæ materiæ subsidendi, & cōcrescendi: colore autem calculi quænam materia sit quæ peperit, nosci potest.

108 Quam ob causam cum calculus per calorem consistat (pueri nanq; calidi sunt) & in senibus non nisi per illam eandem causam con-
crescit? Haud enim tantâ refrigeratione esse in illis putandū, quantam nix & gelu contrahunt: quippe cum summū frigus renes omnino interimere possit. Cur inquam, si ita est, non medicamentis contrarijs ad resoluendā
cal

calculi concretionē vtamur, sed similibus, id est, calidis, vt saxapio, vt feniculo, & eiulmo di cæteris. Ipsum per nimia vſionē, exactio nēmq; accidit, vt calculus in arenā frāgatur modo pulueris, qui ex ſictilibus immodicē torrefactis dilabitur: itaq; minuti calculi facile cū arena minguntur. Fieri tamē potest, vt etiam per frigida potionem calculus expellatur, videlicet cū renes ita corroborentur, vt bonis admodū viribus per vim excernendi eiſciant, necnon renū ſeruore in immodicum, qui calculorum concreſcendorū cauſa eſt, frigida portio extinguit.

109 Cur vlcera tam renum, quā veficæ difficulter curentur? Quia vrina per ſua acritudinem recētem cicatricem relacerat: vnde fit, vt & difficilior curentur quæ in vefica cōſtiterint: manet enim in ea vrina, tranſit verò tantummodo per renes.

110 Cur aquam ingreſſi balnei calidiore poſtmodum ſentiamus, ſi moueatur? Quoniā vbi ingreſſi ſumus, aqua quæ calida nobis obduſta eſt, non ſolum egit, verum affecta eſt, quippe quæ & corpus caſſecerit noſtrū, & refrigerata ex eo aliquantulū ſit: res enim omnes quæ ſub ortum atq; interitū veniūt, dum efficiūt, aſſici etiam ipſas demonſtratū planē habemus. Quoniā igitur aqua refrigerata parumper, nō ex æquo præterea calſciat

ciat, minus post, quam principio calida sentiatur necesse est, præsertim cum nec assuescendi ratio desit. Quod si aquam mouerimus, partem quæ obducta nostro corpori, & proinde moderata iam est, diuertimus, calidiorēq; aliam quæ non effecit, affectaq; est, alliciemus: quam suū item immodicum seruante calorem, merito calidiorē, & merito propè vrē rem tantisper experimur, donec etiam hæc efficiat, atq; afficiatur, itaq; suo in calore fragatur: quod vice pari facere licet per successionem: quandiu enim aquam mouemus, tandiu calida, vt est quæ accedit, percipitur: unde qui amplius sese cal fieri velint, aquam assidue mouent, quandiu libeat cal fieri.

211 Si omne cum moueatur calidi⁹ seipso effici solet, præsertim si in aere atq; loco feruentiore moueatur, cur aer agitated, ventilatusq; frigidior sentiatur, & quidem per æstatem cum solis calore feruescit ardentiori? Hoc enim rationi pugnare videtur superiori: quando quidem aqua si mouetur, calidior reddatur: aer autem si ventilatur, frigidior occurrat. Censendū hoc fieri propterea, quoniam quod qualitate, aut viribus superat, quanquam euincere id potest, quod eodem in genere minus est, tamen ita euincit, vt etiam ipsum mutuo aliquantulum afficiatur à minori.

Aqua igitur, quæ admodum calida corporis

no

nostri cōparatione est, dum calfacit refrigeratur, nec eandem seruare qualitatē præterea potest: at circumfusus aer cū per æstatem mediocriter calidus, videlicet aquæ illius feruentis cōparatione, nostris obducatur corporibus, quæ statu cœli calidiori referuent, calfit, itaq; nos mutuò calfacit. Quod idē linea quoq; faciunt vestimenta: frigida enim primum calore nostri corporis obtepescent, deinde nos mutuò calfaciunt. Ergo cū aer, qui iam calfactus à nobis est, per ventilationem è nostro semoueatur corpore, atq; alius non calfactus accedit, meritò is sentitur frigidior qui subinde accessit.

112 Cur vlcerum cicatrices quę in pupilla oculi constiterunt albæ videantur, cū extra pupillam, parte inquam oculi nigra, cicatrix nulla alba induci possit? Quoniam liquidus ac perlucidus ille spiritus, cui videndi vis data est, per pupillam tantum permanat: idcirco euenit, vt vbi cicatrix meatu tunicæ corneæ obcæcauit, spiritus ille transmeare præterea nequeat, itaq; coactus cicatricem pro sua copia maiorem in modū illustrando reddere albam potest: & facultas quoq; videndi propterea tollitur, quoniam per condensatio nem ocelli spiritus non emanet.

113 Cur vt paleæ aquam seruare calidam, ita niuem continere integram possint, cū
ad

aduersæ sint istæ inter se qualitates? Naturâ
palearum certa explorataq; qualitate vaca-
re censeo: quâ ob rem nonnulli paleas apœas,
quasi sequales nominarunt. Cum igitur me
dia, & vt ita dixerim, dubia temperatione cō
stent, qualitatem eorū quibus obductæ sunt, *sequales*
celeriter capiunt: itaq; seruare modo calida, *qualita-*
modo frigida possant. *tis exper-*
tes.

114 Cur vbi per hyemem imber desijt, stel-
læ illustriores videantur? Quoniam tam aer
superior, quàm inferior per agitationem ex-
tenuatur; & quasi per imbrem deterius con-
spectum synceriores corporum cœlestium
prestatur, & transitū liberiores oculis præbet,
& ampliorem: constat hoc argumento eorū
corporum quæ aquis demersa puris atq; dilu-
cidis, clara & nitida percipiuntur: turbulen-
tis verò & feculentis, aut nullo modo videri
possint, aut obscure & dubiè.

115 Cur sæpenumero accadat, vt inter min-
gendum inhorrescamus? Quoniā bilis acrior
confluens, & mordens vesicam, totū excitat
corpus ad consentiendum, protendendumq;
paulisper suas excernēdi vires: horror enim
talis excitatio est: q̄ quidem pueris potissi-
mum accidit, quoniam illa ætas largiore ex-
crementorum copia redundat, propter ni-
mium edendi vsum, & varium.

216 Cur dolores per noctem magis soleāt

I au

augeri? Quoniam per id tēpus animus ocio-
sus est, nullis videndi, aut audiendi, aut gustā
di, aut cuiuslibet sensus negotijs occupatus:
tractusq; ad exteriora, hac de causa corporis
affectiones per sensum tangēdi, amplius per
cipit: actiones enim paucae per noctem ani-
males seruantur, spiratio inquam, & cogita-
tio. Animum verò ductū per actiones ad ex-
teriora, minus corporis affectiones percipe-
re constat, e' quod cū aut lugemus, aut agro-
ramus, aut alia qualibet molestia angimur,
amicorum praesentia & sermo leniat nostrū
malum, & mitigat. Neque verò ignorare
debemus naturam suis actionibus minus in-
terdiu fungi solitam, coctione inquam cibo-
rum, materiarum mutatione, sanguificatio-
ne, digestionē, munificatione, agglutinatione,
assimilatione, ceterisque generis eius-
dem: animum autem suas per id tempus exe-
qui potius actiones ad vsum mouendi, sen-
tiendi, imaginandi, cogitandi, reminiscendi,
& quicquid eiusmodi, cōtraq; per noctē natu-
ram magis, animum minus agere cōsueuisse.
117 Cur vitra per hyemem, si quid vehe-
menter calidum immittatur, rumpi soleant?
Quoniam frigoris multū ex aere ambiente ge-
lido auxerunt. Quoties igitur antequā vitrū
tepefacimus, aquā feruentē indimus, calidi-
tas contrariam sibi frigiditatē persequitur,
tum

tum illa derepente fugiens vnà cum ipso spi-
ritu distrahit corpus cōtinens vitri, atq; dis-
rumpit: foramina quippe corporis vitri, et si
visum, leuissimūq; nullū patiuntur, tamen nō
nihil aeris tenuioris, conticeat natura ratio
exigit. Sunt qui per nimium rigorem frigo-
ris exiccari, indurariq; corpus vitri existi-
ment, quoniā quantū in eo est tenue, vel hu-
moris, vel aeris exprimat, inde & euanescat:
itaq; ruptioni, fractioniq; reddere opportu-
nū, cū ligatū exaruerit. Hinc enim Hippocra-
tē quoq; medicū venas rumpi à frigido scri-
psisse affirmant. Ergo si ita est, cū nimius
calor amplius vitrū resiccet, q; sicciusculum
occuparit, merito id irrumperere potest: si ta-
men prius quā subeat calor, molliter tepe-
fiat, ac moderetur, nullum penitus sentiet de-
trimentū: quemadmodū athleta cū perlu-
ctadi certamē adituri sunt, clico se se permul-
cent, ac rediūt ad flexus, tractūq; obediētio-
res: etenim qui modulorū sunt, si uis si, ante
quam ad rem veniant, promere non nihil cō-
sueuerunt, quo spiradi meatus relaxet, & mē-
bra emolliant, ad vocem eliciendā elegantio-
rem: fit enim ut relaxatis meatibus, rigor fa-
cile cum spiritu obeat, & mollior constantia
vitri relinquatur, quæ cedens calori superue-
nienti immunis ruptioni omni p̄sistere va-
leat. Vitrum autē foramina continere inuisi-

I 2 bilia

bilis, vel vasorum fictilium argumento probari potest: nam si pice intus crustetur, aqua largè per æstatem resudant, quam continet. Quinetiam vitrum ipsum per æstatem aqua admissa frigida, resudare per hyemè, si aqua continet feruidam: fumigare vidimus. Et corticem verò mali medici, si vitrum admotum extinfecus collidas, humor contentus qualitem corticis recipit, vt possit eundem reddere odorem.

118 Cur pueri, præsertim infantes, in terram non facile, quemadmodum viri infringantur? Censendum corpora puerorum propter suam mollitiem sic duritiæ soli cedere, vt eius vires intentas, rigidumq; ictum resoluant, & hebetent, adeò vt parum affici possint. At viri quoniam duro sunt corpore, soli duritati, aut lapidis cuiuspiam renituntur, itaq; amplius ictum intendunt, vt lapis pro sua acriori duritia agere efficacius possit. Hæc eadem ratione sponsa quoq; frangi non potest: vitrum autè & fictile, & aliud quodlibet generis eiusdem cum ceciderit, frangitur. Hinc etiam causam duces, cur vehemens venti impetus quercum euerat, harundinem illæsam prætereat: quercus enim vt prædura, valida, ampla, excelsa, vento renititur, itaq; facit, vt impetus plenius intendatur, atq; fortescat: harundo vt mollis, lenis, tenuis, brevis, huc & illuc flatui cedens

ad

aduerso vires noxias tutò transmittit & hebetat. hinc & athleta cū suo resistit, atq; renititur aduersario, vires sibi cōtrarias auget: eū aliquantulum cedit, & huc & illuc circū agit magis, resoluit facilius, & prostermit.

119 Cur infantes cū modulos audiant, primū vagitu cessent, deinde dormire incipiant? Quoniam modulandi ratio, quæ musica nominatur, essentiaē nostri animi indita à natura est, vt etiā cēteras omnes scientias haberi insitas opinio fert, non aliter quā in igne calor, insitus sit, neq; per doctrinā quicquam acquiri, sed per reminiscentiam, atque recordationem omnia sciri Plato autor est.

Igitur quoties animus concentum aliquem, modulūq; comptiorem sentiat, primū reminiscens ac repetēs cogit infantem quiescere, tum permultus in somnū vertit: sic enim intelligendum, vt artes omnes habitu synccero promptq; in animo insint, quandiu immunis luceat sordibus corporis: demerso autem in corpus, pollutōq; , omnia obliuioni mandentur, & delitescant.

120 Cur nutrices cū in somnum velint puerulos vertere, mouere eos consueuerunt? Vt humores delapsi per agitationem cerebrū moueāt, quòd homines ætatis perfectæ nunquam patiuntur.

121 Cur aliqui ex vinolentis gemina videant?

I 3

deant? Quoniam musculi oculorum variè humore completi, factiq; proni & languidi, oculos deprauāt, vertuntq; alterum sursum, alterū deorsum: itaq; radij oculorum non eundem in locum præterea concurrere possunt, sed diuersas partes eiusdem corporis addeunt, vt cum radij seorsum mittantur, conspectum rei geminari necesse sit. Cōstat hoc etiam eò, quòd qui alterum oculum premit, sursumq; impellit, gemina omnia videt.

122 Cur q; ab ortu naturæ strabones sunt, gemina non conspiciunt? Quoniam oculos non sursum deorsumq; habent deprauatos, sed dextrorsum, ac sinistorsum: quòd enim oculi suum obtinent situm, id est, directum, radij eundem in locum profuunt, atq; identidem referant necesse est.

123 Cur pubescentes adulescentuli videlicet annum ætatis circiter quartumdecimum vocem reddere asperiores incipiant, quòd tragescere à vocis hircinæ asperitate dici solet? Quoniam per id tempus natura parens & gubernatrix humani corporis, inagnam, vniuersamq; agit mutationem: argumētum quòd foeminarum mammas tum ampliari solitum est, vt lactis idonea sint conceptacula, & sedes quoque augetur coxarum, vt capax sit foetus futuri: virorum pectus & dorsā amplificantiur, vt onera sustinere valeant

leant grauiora: testes item ampliores reddū-
tur, vt semen satis gignant, & teneant, & co-
les insignē accipit magnitudinē, vt per am-
pliorē meatū genitura expeditius profluat:
quinetiam totum corpus ijsdem ipsis am-
pliari solitum sit, quod vel morborū muta-
tiones, abolitionesq; indicant. Et vocis ergo
asperita, qua de re agimus, per spiritalis mē-
bri immutationem tunc euenit, Cum enim
arteria aspera dilateretur, accidit vt partim
plus, partim minus incrementi proueniat,
cuiusq; pars interior inæquabili structura ad
guttur usq; ascēdat. Igitur spiritus cum per
eas partes emanet, quasi per itineris inæqua-
litate impingat, vocem etiam inæqualem,
asperam, & raucam agit: quod idem etiam ac-
cidit ijs, quorum arteria destillatione infe-
stante affecta per ductionē esse delapso nan-
que humore leuis interior mēbrana facta in-
æqualis. exitum etiā spiritus prestat inæqua-
lem. Talis hircorū quoq; arteria est, & gut-
tur, ob nimium humorem: & qui immodicē
oleo vtuntur, illo eodem vitio non carent:
qui cum per intentos, frequentesq; clamo-
res raucē proferāt, hi deniq; siccitate arteriæ
vocem reddunt inæqualem & asperā. At verō
gruū arteria, ceterarūq; autū quæ raucē vo-
ciferant, facta est à natura omni ex parte a-
sp̄era, quā ita esset ad id commodior, q̄ autor

I 4 illa

illa, & parens omnia spectabat. Post pubē verò adulescentes trahere desinunt, quā iam in plenum arteria tota sit dilatata, suāque naturalem æqualitatem receperit.

124 Cur oleum epotum vomitum moueat, & potissimum bilis flauæ? Quia ut leue, & superiorum appetens, cibos ad stomachum inuitat, & effert: quibus stomachus ipse oppressus aggrauatusque, vim excernendi incitat ad euomendum: sed maxime bilem reijcit flauā, quia leuis hæc, & tenuis est, & facilius petens superiora. Oleum verò factum sic esse à natura, ut semper ad locum tendat superiorem, perspicuum est: quoties enim cuiquā miscetur humori, recipit se ad sedem superiorem, & innatat.

125 Cur oleum humidis nullis se permiscere patiatur? Quia cum lētum suūque pertinax sit, in particulas secari indiuiduas, cæterisque humoribus cōmisceri nescit: hinc dilapsū quidem in humū, non potest celeriter subire.

126 Cur oleum & aqua, sæpe & facile gelurentur: vinum, acetum, garum, aut nunquam aut rarenter congelascant? Quoniam oleū nulla exuperat qualitate, sed medio potius constat temperamento, refrigerari ob eam rem citò potest, atque adeò vehemēter, ut stringatur, & consistat: aqua quia frigida est facilius seipsa frigidior redditur, itaque gelascit.

scit. At garum, quia tenue & calidum est, idcirco minus perriget, & vinū quoq; eadē illa de causa potest resistere. Acetū verò quia partibus tenuissimis constat, incongelabile est.

127 Cur quæ contraria sunt qualitate, efficere identidem valeant? Nam vt frigus, ita etiam calor humorem stringit: aqua enim gelu cogitur, calculus calore in vesica cōcrefcit: per diuersas id effici vires censendum est. Calor enim quia nimium absomit, humore indurat: gelu quia cogit, cōstipātq; , humorem omnem squalidiusculum exprimit: sicut spōgia manu compressa, humorem quem suis in foraminibus continet, emittit.

128 Cur sæpe contingat, vt frigus ægro-ū affligens se remittat, si strepitus, aut aliud quodlibet terrificum per id accadat tempus, quo frigus vrget, aut si aquæ copia in ægro-ū vniversa iaciatur? Quoniam sæpenumero materijs iam per temporis spatium cōcoctis, attenuatisque, calor naturalis ex cute ad partem corporis interiorē vniversus irrūpens, materiam morbi digerit & absomit.

Quòd idem etiam facere theriaca potest, & pars magna generis calidi & ficci, modo opportunè post concoctionem fumantur.

129 Quam ob causam in speculis, atq; aquis dilucidis nostram speciem conspiciere valeamus? Quoniam oculorum radij profecti in

I s corp

corpora, quæ nobis splendida obducta sunt,
 refringantur, ac suam repetat sedē: speciem
 enim nostrā iam sibi habet obductam post-
 quam refracti sunt, itaq; illam conspiciunt.
 130 Cur vastæ, sinceraq; speluncæ, & lo-
 ca excelsa, puraq; soleant resonare? Quoniā
 loca eiusmodi, ubi aerē ictum, quæ vox est,
 exceperunt, refringunt, nobisq; reddūt eun-
 dem aerē quem nos percussimus, afformau-
 musq; in vocem: vox enim aerem, aer locū
 ferit: & quod plenius percussus hic percutit,
 eō vehementius resonare necesse est: loca hu-
 mida, utpote molliora, illato ictui cedunt. ita
 que omnis impetu, elanguescit, ut nulla effi-
 ci possit reciprocatio. Errore igitur vulgus
 echo reueretur & collit: errore Pana deum il-
 lam arfisse credidit. Pan enim homo doctus
 causam resonantiæ primus indagauit, cuius-
 que aueritate noscendi, cum aliquandū in
 scrutando elaboraret, moleste ferebat, more
 eorum qui puella quam arserint, potiri non
 queunt. Ut etiam Endymion, homo celestium
 cursuum studiosus, cum lunæ cursus, faciesq;
 varias quæreret, nocteque vigilaret interdū
 dormiret, deliciae lunæ fuisse, somnoque dor-
 miuisse inexpugnabili, edoctusque ab ea ut
 philosophus causæ ipsius solutionē fingitur.
 Illum etiam pastorem fuisse ferunt, quod in
 solitudinibus ac excelsis montibus lunæ mo-
 tum

tum specularetur, Citharam verò habuisse, quia quæ alta sunt, à ventis magis efflentur, siue quòd concentum cœlestium figuratum indagauerit. Quinetiam Prometheus, quòd studio rerum cœlestium flagrarit, naturamque & situm & causam sydereæ aquilæ indagando elaborarit, libidineque pernoscedi tabuerit, dum beneficio Herculis hominis doctioris rem didicerit, quam desiderauit, fabulam de se præbuit, cruciatibus liberari opera Herculis, qui aquilam iecur lacerantem, exedentemque amouerat.

131 Cur aqua manens, parūq; alta, iactō in eam lapide orbes agat permultos? Censendum lapidem per sui iactus vehementiā vndiq; aquā à se propellere, atque ita orbē agere primū pleniorē: sed cū ad terram vsque lapis deferatur, suaq; mole aquam deinceps fecet, dispellatq; meritō non vnum, sed plures orbes conficere potest. Primum enim aquā per summa feriens dirimit, inde suo continenti delapsu depellendo aliū atque aliū orbē ducit, idq; tantisper vice agitur successiua, dum lapis stet, atque quiescat. Quòd tamen se lapidis contentio paulatim remittit, idcirco orbem posteriorem eo qui proximē antecessit minorem obduci necesse est: quando etiam aqua variè hunc scilicet in modum lapidis iactu depelli consuevit.

Cur

132 Cur mula parere nequeant? Quoniam ex animalibus constant specie diuersis: mistio enim seminum, quæ tam habitu quàm natura inter se discrepat, aliud quippiam præter vires suorum simplicium cōficit, & naturam eorum penitus abolet: quemadmodum albi & nigri mistio, abolitis extremis coloribus alium parit colorem fuscum nominatum, qui neuter extremorum est: igitur habitus genitralis aboletur, & specierū habilitas omnis destruitur, quæ creatrix certi indiuidui est.

133 Quamobrem qui surdi ab ortu naturæ sunt, iidem & muti viuant? Quoniam quæ nunquam audierunt, hæc fari nequeunt. Medicis tamen placet, vt par idem neruorum sit cuius pars altera ad linguam, altera ad aures vsque porrigatur, atque ita necesse sit communem accidere affectionem. Verum mutos fieri, qui ex morbo surdesunt, negant. Præterea quod pars altera tantum, quæ scilicet audiendi officio delegata est, suas vires amiserit. Et mutos quoque eadem ex causa, non etiam surdos reddi affirmant, videlicet quod alterius nerui lingue accommodati læsio est.

134 Cur plerique postquam ieiunarunt, cibo ingesto frigere incipiant? Quoniam vsu solito cibi prætermisso bilescunt, & materiam aggregant acriorem: post enim cibo ingesto membris iam cōfirmatis, bilis cutem versus expell

expellitur, itaque fit, vt rigor oriatur, cum bilis membra remordeat, exciteturque ad repellendum.

135 Cur sues, cum sursum videre cogantur, fileant? Quoniam genus id animantium vnt semper pronum in terram est, cibi auidum & rebus gaudens foedis ac sordidis, idcirco subita mutatione conspectus stupescit, lucisque copia percussum vocem emittere nullam potest. Sunt tamen qui asperam huius animalis arteriam comprimi per angustiam velint, cum in sublime erigitur.

136 Cur stercoribus sues gaudeant? Medici rationem reddunt, quod iecur habeant maximum, quod quidem membrum sedes cupiditatis, siue libidinis est. Aristoteles philosophus aliter docuit: quod enim sues naribus crassissimis, interceptisque sunt, idcirco vim hebetem olfaciendi habere, itaque foetorem nequire percipere scripserat.

137 Cur vlceribus sanescentibus inflammationeque cessante, prurigo soleat excitari? Quoniam membrum iam corroboratum reliquias materiae noxiae, quam vlcus commiserit, expellit: cum enim per cutem illae digerantur atque excutiantur, pruritum pariunt.

138 Cur alterius oculi morbus grauior, multoque diuturnior esse, quam vtriusque consuevit? Ratio bifaria reddi potest. Aut enim
quia

quia fluxio in alterum tantum oculum tota decumbit: redditur nanque infirmitus, quod diuiditur, eoque magis hebetatur, quò lectu numerosi⁹ est: aut quia cum alter integer oculus frequenter se moueat, cogit etiam agru toties moueri, quòd noxium est: quietem enim summum esse remedium membri affectu nouimus.

139 Cur homo amplius, & crebrius, & vehementius, quàm cetera animalia soleat strnutare? Quoniam cibo & potione largius, magisq; variè vititur, & saepenumero yltra satietatem repletur: hinc enim cum cibos satis concoquere nequeat, multum spiritus ob humoris copiam mouet: spiritus verò praesua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit id crebro ad se expellendum incitari. Strepitus itaq; mouetur, quoniam per nares meatus denique artiores spiritus extrudat vniuersus: quem admodum etiam ad partes inferiores spiritus idem euolutos murmur per intestina excitat, & per sedem insigni cum sono excedit: atque etiam ad superiora enixus, ructum per stomachum agit, & vocem per guttur, & sonitum, ac tintitum per aures.

140 Cur defunctorum pili, & vngues augeri aliquandiu soleant? An non augeri censendum, sed carne emacerata consumptaq; partes imas,

imas, quæ antè opertæ latebāt, detegi, atq; parere: itaq; fallere, quāsi per adiectionē audiū quicquā sit. An, q̄ nonnulli volunt, augeri vngues vel mortuo homine propterea possunt, quoniam per excrementa, vacantemq; materiam oriuntur: mortua autem corpora in recrementa per cariem resoluntur, quæ cū per foramina, extremāq; corporis effluant, meritō pilos augent, & vngues.

141 Cur digitis manuum potius quā pedū nascantur, quæ albugines appellatæ sunt, & per puerilem magis quā per firmā ætatem? Quoniam pituita excremento oriuntur, quæ in pueris potius, vt edacioribus, atque ociosioribus superat. Vnguibus autem pedū minus propterea hoc accidit vitium, quoniam pedes per ambulationem frequentem & agitationem amplius exercētur: itaq; vacantem illam materiam digerunt melius, atque absumunt.

142 Cur pili pedū non cū barba, aut capillis, sed lentius canescere soleāt? Eadē illa reddenda ratio est: pedes enim per continentē, contentioremq; ambulationē excrementum pituitosum, quod canos efficit, digerunt atq; consumunt. Et pubes quoq; serō canescit, quia pars calidior est, & pituitam absumere per coitum venereum potest.

143 Cur homini vox atq; sermo lētē perficiā

ciatur, cetera animalium genera aut statim, aut paulò post vocem suam reddere plenè incipiant? Quoniam vox hominū multiplicior & artificiosior est, & doctrinam magis desiderat: bestiarum simplicior, & naturalis potius est quam animalis.

144 Cur plurima ex animalibus suas perui-
brare caudas soleant, cum notos sibi agnos-
cant, & cur leo iratus costas per caudam ver-
beret, atque etiam taurus? Quoniam dorsi me-
dullam ad caudam usque habent porrectam,
quæ vim continet animalem, & motionis au-
torem: igitur cum animal notum sibi agnos-
cat, per caudam quasi per manum ritu homi-
num excipit, & partem sui corporis mouet quæ
agilior & promptior est. Leonum verò & tau-
rorum anima, ut per iram affici potest cum
natura, sic eandem naturam propterea moue-
ri vehementius cogit, ut etiam homines sæpe
manus, aut aliquam sui corporis partem per
iram percutere nouimus. Cum enim ilico
vltisci animus nequeat, alio quodam modo
feruorem suum extinguit, id est, ictu, aut stre-
pitu, aut alio quolibet generis eiusdem re-
medio.

145 Quam ob causam ordeum tostum, re-
ductumque in puluerem cicatricibus equo-
rum conspersum, faciat, ut pili non albi, sed
cæteris unicolores oriatur? Quoniam vim
discuti

discutiendi, purgandiq; obtinens, detergit atq; absumit excrementum pituitæ, atq; materiam omnem vitiosam, quā vlcus per mēbri infirmitatem collegerat.

146 Cur hominibus pili per cicatrices ori nequeāt, equis verò queant? Quoniā cutis hominum spissior est: quod pili indicant ipsi, qui molles, ac tenues sunt: & cicatrix verò, quod longè quā cutis spissior foramina omnino adducit, & excēcat. At verò equis laxior cutis est: quod pilis eorum percipitur, qui duri, crassi q; exeunt, quare cutis foramina claudi ex toto per cicatricem nō possunt. Ergo cū subiecta, collectaq; excrementa per meatus tenues, qui relictī sunt, exeant, & concrecant, pilos gignunt & augent.

147 Cur hominibus morsis à dipsade, siti q; ob eam rem intolerabili detentis, theriaca, quæ calida & sicca est, sitim epota extinguat non augeat? Censendum nō sui habitus ratione theriacam sitim posse extinguere, sed auxilio, quod mēbris afferre offensis potest, & suæ penitioris naturæ ratione: constat eū ex pluribus herbis, quæ singulæ mēbris principalibus subueniunt singulis. Dictamnū enim cordi accommodatur: quippe quod mirificè cor firmet, atq; conseruet. Eupatorium iecur adiuuat, scolopendriū lienē, petrapiū os ventriculi, hyssopus transversum septum

K atque:

atque pulmonem: inula campana renes, ruta laxum intestinum, gentiana cerebrum, scfeli vesicam. His omnibus viperarum carnes miscentur, quæ vi suæ naturæ contra venenata omnia genera, omnemq; illatam iniuriam auxiliantur. Igitur cum mēbra omnia præsidium sibi ex theriaca trahant, meritò malum sedatur, quòd sitim creat, atque ita extingui sitim congruum est.

ALEXANDRI APHRODI-

SII PROBLEMATVM LI

*ber secundus, Theodoro Gaza**interprete, cuius que-**stiones. CXXX.*

QUAM ob causam qui per arduā febrem iusiūt, ut laxius, sic plenius soleant respirare? Animam per nervos ac musculos fungi suis muneribus certum est. Pectus igitur totusque thorax per ea ipsa mouetur media: sed quoniam vires animæ læsc sunt, deserunt suum officium, nec nervis & musculis ex æquo præterea impetrant: itaque meritò fit ut spiritus interstitio ne reddatur laxior. Plenius tamen eius gratia rei effunditur, ut cor satis possit refrigerari: vis enim vitalis exurgit, & vim animalem stimulat, interitum planè minitans, nisi suum ad munus redeat, spiritumque reddat

dat, & trahat. Ergo quod anima exequi assidue propter morbum nequirit, hoc vires cordis ob sui vsus necessitatem amplitudine spirandi compensare consueverunt.

2 Quam ob causam astuosos esse necesse sit, quorum guttur inflammatione laborat? Quoniam eorum pulmo humoris copiam continens, calorem excipit aduentitium: factus enim sic est, vt assidue moueretur: hinc vapores quoque citantur, qui suam ob leuitatem sese ad sedem cerebri efferunt, qua concresecunt, & in naturam suam originis transcunt. Quod idem etiam in baineis, atq; operis leberibus enenire videmus: vapores enim suum omnem calorem amittunt, reddunturque ex natura cerebri longe ortu suo frigidiore, atque ita morbum creare aliquem possunt.

3 Cur tabe hi consumantur quibus gargar penitus abscissum est? Quoniam quando gargar tegumentum gutturis extet, aer qui per os trahitur recalescit, & antequam adeat pulmonem, desistit a suo immodico frigore: contra vero illo detracto, aer prius ad pulmonem defertur quam moderetur, itaq; supra modum refrigerat, & sanguinem contentum in conceptaculis indurat, & pulmonem facit tardior: quod cum per vim pulmo moueri enitatur, rumpuntur conceptacula san-

K 2 gui

guinis, quamobrem tabem oriri necesse est. Hic addidisse non ab re forsitan sit, quid gargar, quid columella, quid vua oris significet. Gargar illa carnicula est, quā gutturi pro tegumēto natura addidit, nomine ab soni genere indito, ut etiā susurrū, & murmur, & reliqua huiusmodi nostri maiores nominarunt. Columella vitium gargaris est, cum scilicet in longum per fluxionem adducitur. Et vuam quoq; gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationē speciem accipit vuae acini. Sunt qui fundibulum gargar ipsum appellent, eo quod supra amplius, infra arctius est.

4 Cur hominū malae rubeant, quorū pulmo inflammatione laborat? Quoniam sanguis cum in pulmone ebulliat, vaporem sibi similem emittit: quod enim oritur, similitudinem suae originis praeferat esse necesse perpetuum est. Hic igitur vapor, cum praesua lenitate ad malas se extulit, consistit, atq; ita per cutis tenuitatem, veluti per vitrum colorem suum ostendit.

5 Cur pituita per hyemem nasci, augeriq; solitum est, cum per id tempus parte interiore corporis simus calidiores, ut Hippocrates medicus libro Aphorismorum scribit? Quoniam cibos, quos per hyemem largius sumimus, venter minus concoquere potest. Ergo
lar

larga ista ciborum copia pressus, calore infuso quasi extincto, pituitam per refrigerationem gignit: quæ sanguis imperfectus quidā non perperam potest appellari.

6 Cur in terra Aegypto, quæ calidissima est, vinum fieri frigidū solear: contrā in Scythia, quæ frigidissima est, calidū fiat? Vinū omne calidū est: verum quoniam aliud magis minusue alio hanc obtinet qualitatem, nomen illud contrarij habitus accipit, frigidumq; vocatur, quia longè minus calidum est. Terra autem Aegyptus vina frigidiora cæterorum scilicet cōparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humū relaxat, vt calorem omnē soli intestinū euocet, atq; absumat. Scythia, quod frigida est, calorem ad ima terræ cōpellit, atq; includit, itaque vina efficit calida, & validiora: quod idem etiā incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentissima, timidi sunt, & effœminati, & nigri. Scytharū gens sedem gelidā tenēs, animosa, fortis & candida est: quippe cum calor Aethiopibus eductus ad summa corporis sit, quod atro cutis colore indicatur: Scythi interiora teneat, situsque in sedibus sit principibus, id est, corde, & iecore, quod coloris candor planè ostendit.

7 Cur ex febre ardua pulmonis inflāma-

K 3 tie

tio excitetur? Inflammatione pulmonis febre
oriri arduam haudquaquam necesse sit, quo-
niam ardor ex bili proficiscitur flava, quæ
ad ventriculū & pulmonē ē sui, refluere cō-
ceptaculis solita est. Igitur natura cū va-
riē materiam noxiā rejicere tentet, si tenuis
materia sit, & vires suppetant, & tempus ca-
lidum iuuet, per sudorem causam morbi ex-
haurit. Si ē contrario, per aluum educit, aut
per os euomit, quod magna ex parte facere
solita est? quoniā & oris habitus in propin-
quo est, & bilis flava efferri aptior est quā
deferri: quōd cū se bilis pulmoni insinuet,
membrūq; id impleat totū, excitat inflāma-
tionē, quā peripneumoniā nominamus. Ar-
dor tamen nullus oritur, quoniā prius extin-
guitur, quā ut possit cōmittere ardorem.

8 Cur febris tertiana quæ ex bili materia
calida, agili, efficaci creatur, die vno præter-
missio accedat: quotidiana, quæ ex pituita
prouenit materia frigida, graui, hebetē, nul-
lū intermittat diē: quartana diebus duobus
intermissis conflictare incipiat? Quartana
cū exiguū materiæ habeat, statim à sudo-
re, aut vomitu potest digeri: itaque accessio
ad tertium vsq; diem protollitur, donec tan-
tum materiæ moueatur, quantum valeat in-
festare. Quotidiana, quōd ex larga, crassaq;
materia oritur, frequens est: morbum verò
per

per copiam nuxeri materiae constat ex febre continente: haec enim quia sanguine abundante provenit, nullam obtinet intermissione. Quotidiana, tamen quia minus quam continens habet materiae, nonnulli intermissionis, quod vel sensu percipi potest, ostendit: multo que amplius tertiana, quam materia calida & tenuis coadit: atque etiam longe amplius quartana: quod enim minus materiae subest, eo lentius venit accessio. Quin & quintana, & septana, & nonana committi potest, prout minus, minusve materiae vitiatum est: sic enim natura statuit: ut sanguis qui nostra aleret corpora, ceteris omnibus materiis esset largior: pituita locum teneret secundum: nam haec quoque alere potest. bilis flava tertio loco haberetur: haec enim sua ob acritudinem usum nullum prestat alendi, atra bilis fortis esset possit removere, quoniam naturae est inimica, quippe quae membra excedat, atque interimat.

9 Cur ubi altera gena resoluta est, non ei remedia admoveamus, sed alteri? Quoniam cum duo muscoli obiecti inter se genas moveant, si accidat ut eorum alteruter resolvaatur, reliquus suam vim integram praeterea obtinet, trahitque ad se alterum languentem, ita ut pars sana rugetur, egra discedatur, trahaturque. Hoc idem etiam evenire oculis novimus: nam si pupilla in angulum

vergat ampliorem, minoris anguli facta resolutionis est: si ad minorem, è contrario.

10 Cur si pes offendatur, inguen intumesce-
re soleat? Quoniam vis animalis ad postre-
mas usque corporis partes per nervos se por-
rigit, atque ita cum oblaesus pes sit, crus qui-
dè totum perreptat, sed nihil agit, quoniam lo-
cum nullum idoneum inuenit: post verò ubi in
inguen ipsum decubuit, nata iam sedè aptio-
rem subsistit, aggressa que adenem, vitiat eius
habitum, inque tumorem excitat contrarium natu-
ræ. Adenes corpora sunt parua, rotunda, la-
xa, inter amplas venas & arterias posita mo-
do cuneolorum, ne conceptacula ipsa humida
ex copia sanguinis mutuo putrèrent adesu:
& equidem eo ipso venarum humore nutriu-
tur, & inflammati inguina faciunt, concale-
scentes scrofulas committunt.

*σπέρμα
αὐτοῦ, κό-
σσυθεν-
τες, indu-
ρati.*

11 Cur capitis pars anterior calueat, unde
caluaria nominata est, tempora hirtiora reddā-
tur? Quoniam partes capitis eminentiores hu-
moris indigent: quāobrem suos continere pilos
non queunt: inferiores autè, utpote humidio-
re, pilorum copiam & gignunt, & seruant:
quomodo etiam telluris loca excelsa, atque
saxosa parum fructificant, submissa & hume-
cta fecundiora sanè experimur.

12 Quam ob causam, cum ex quatuor ele-
mentis constemus, id est, igne, aere, aqua, &
ter

terra, non quatuor, sed tria illa cōtineamus genera, humidū, solidum, animale, siue spirabile? Quoniam, vt aliquibus placet, ignis in aeris transit naturā, quemadmodū & aerem concoctū extenuatūq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui vel igneam ipsam naturam actu esse opinentur, vt non tria, sed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

13 Cur in abscessum doloribus frigus præcedere, febrē sequi solitum sit? Quoniā calor naturalis vehementia doloris conflictus cedit, ac recipit se ad loca interiora: qua de causa corporis summa refrigerantur, & sanguinis conceptacula cōcrescunt: pōst tamē vbi calor se recollegerit, expulsusq; bonis viribus, partes sui corporis omnes aduersus iniuriam frigoris occuparit, sanguis concretus recalescit, atque diffunditur: itaq; conceptacula vaporis repleta, accendere febrem possunt: adde quòd cū membro affecto ceteræ omnes partes cōsentiant, iniuriam collectionis quasi propulsando, vires excernendo intendunt, ac excitant. Horror itaque frigusq; exultat: febrem verò posthac sanguis putridus accendit, & auget.

14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus cōtineant, vt palmulę, pruna persica: alij extrinsecus ea ipsa contineant, vt nūces,

K s vt

vt mala punica? Quoniam natura eum ortum æternum, vicesq; succedendi perpetuas moliretur, prætegenda, occultandaq; semina, quæ ortum præstarent, censuit: sic tamen ne pulpam quidem suorum fructuum nudā relinqueret.

15 Quāobrem aut semen & pulpā eodem tegumento manuit, aut semen ligno intus inclusit: pulpā autē membrana, aut corio, aut alio quolibet eiusmodi, quantū satis esse operuit: deniq; variè de custodia fructuum, prout res exigebat & patiebatur curauit.

16 Cur fieri potest, vt qui carnes bubulas concoquant, pisces saxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniā duræ sunt, vi magna caloris conficiuntur, & cōcoquuntur: materiam enim patientem causæ respondere efficienti conuenit: aliter fieri non potest, vt effectus is prodeat, quem vel natura, vel hominis ingenium spectet. Quod si venter supra modum calidus sit, piscis non paulatim concoquetur, sed subito corripietur, deuretur, fumigabitur, vt cruditatem penè quod accidit imitetur.

17 Cur homines qui tabe laborant, vnguibus reddi aduncis videantur? Vngues quia corpore cōstant solido, tabescere nequeunt, quippe cū affici difficulter possit quod solidū sit: verū carne vndiq; tabefacta, speciem

adun

aduncam illam emetiuntur, sensumq; decipiunt. Licet hic de tabe illa adijcere. Vlcus quod ex hoc vitio in pulmone committitur, insanabile propterea est, quoniam nunquā pulmo quiescit: natura enim ita construxerat, vt per motum cordis perennem pulmo assidue moueretur, atq; agigaretur. Quinetiā cum pus per tussim efferatur, vlcus amplius lacerari necesse est.

18 Cur in febriendo carnes minuantur, pili augeantur, & vngues: contra in conualescendo pili defluant, corpus augeatur? Quoniam alimenta pilis per excrementa administrari natura voluit, quæ quidem excrementa reducere in febriendo solent per adustionem. Ergo vt corpus propter habitum malum enutrirī non potest, sic pilus abunde iam habet quo nutriatur: verum cum vires suas colligere corpus incipiat, consumptis iam materijs omnibus, reductisque quasi in puluerem, vapores desistunt, atq; ita per alimentī inopiam pili defluunt: corpus tamen effretū cibos auidius trahit, liberaliusq; replens sese augetur & viget.

19 Cur si quod in vrina subsidet, albū sit, bonum dari indicium existimemus? Quoniam partes solidiores, firmioresq; nostri corporis, id est, ossa, nervos, venas, arterias, colorem habere huiusmodi certum est. Coloris
enim

enim similitudo naturales iam vires reconciliari, corroborariq; indicat: quippe cū natura partibus solidis & firmis sedem suā crediderit: fit enim vt cū materia in cōceptaculis cōcoquatur, & per vrinā quod cōcoctū inutile est, excernatur, color quoq; rei cōcoquētis, qui albus est, dstringatur, atq; vt ita loquar, delibetur. Quamobrē cū vires per febrem debilitatæ paulatim materiā concoquant vitiosam, principio parū agunt, itaq; exiguum admodū cum vrina mittunt, quod pro sua leuitate sublime specie aranæ super natat, facitq; quod enæorema, id est, sublimitamentum vocatū est: deinde cū proficiāt, ampliūsq; possint cōcoquere, plus excernūt, q̃ in medio vrinæ consistens, facit quod nubeculam appellamus: eò nanq; magis delabatur, quò factū grauius est. Pōst, vbi per materię morbosæ omnis cōcoctionē plenē excernitur, iam quod antē leue pēdebat, graue pro sua copia subsidet, fundóq; vasis cōiungitur, redditq; quod hypostasīn, id est, subsidens, siue substantiam nominamus, quod planē sanitatis est indicium. Materiam enim vitiatā, quæ integro permista sanguini est, demū natura ex toto per concoctionē secernere, atq; reijcere potest. Albedo igitur subsidētis colorem solidiorū membrorū, hoc est, sedis viriū seruari significat. Leuitas materiæ concoctæ

aqua

æqualitatē ostendit: quod partim enim crassius, partim tenuius est, inæqualitatē concoctæ materię indicat, cōtinētia talis videlicet, vt nihil distractū, discussūue sit, plenā virium efficiētiā præfert. Respondet pus in collectionibus subsidenti in vrinis: verū pus foetidum est, quoniam in angusto arceatur, quod putret, vt neq; diffilari, neq; misceri possit cum sanguine, quippe quod per summa corporis cutis subitare solitum sit: subsidens illud vrinæ, quoniam è contrario se habeat, meritò foetore immune est.

20. Quam ob causam febrē bilis & faciat, & tollat? Facit cū exercitata acrior reddatur vt putreat: tollit, cū viribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento est: ea quòq; foras versus concurrat, atq; ita educta, causa morbi per suam detractionem aboleat.

21. Cur oculi subsident eorum quos angor detinet? Quoniam per angorem anima intus vergit, itaq; corpus confidet, atque tabescit: cuius rei contrarium illis cuenit, qui vehementer irati sunt: oculis enim redduntur propensioribus, videlicet ob animę impetum ad exteriora: sit enim vt quocunq; vis animæ tendat, eodem etiam instrumenta, materiæq; moueantur.

22. Cur ossa quæ validiora sunt ex lapsu,

ca

casuq; frangantur, caro quæ mollior & mobilior est, istus iniuriâ euadit? Quoniam quæ validiora sunt, rei noxam inuehenti renituntur: itaq; sua persistendi contentione corrumpuntur. Quæ autem infirma, & mollia sunt, locum rei dant occurrenti, & cedunt: itaq; tutius subterfugiunt. Licet hoc etiâ in stirpibus, & in quibusvis alijs rebus conspiciari.

23 Quid est quod spadones proceros, blæfosq; faciat? Proceros humoris copia reddi, & caloris inopia, blæfos imbecillitas facit. Cû enim eorû partes inferiores nequeant sustinere superiores, facile peruertuntur: itaq; vitium, quod blæsitatem pedû vocamus, comittitur: q; idem etiam edificijs accidit, nisi superior moles fundamentis respondeat.

24 Cur partes corporis nostri postremas rigere maximè soleamus? Quoniam tenues; nervosæ, vel angues, atq; ob eam rem frigida sunt.

25 Cur per metum, aut horrore pili erigi solent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & cõdensat: pilus quippe cûm vndiq; astringatur, intenditur atq; erigitur.

26 Cur homines melâcholici munera quidem naturæ exequi valeant? quippe qui cibos concoquant, atq; in sanguinem vertant: animi nullum munus integrè exequi queât: haud

haud enim rectè hi cogitare possunt, quibus
atrabilis redundat: quoniam vitiosus hic ha-
bitus sedem animi, qua sapimus, id est, cere-
brum occupat, & deprauat.

27 Cur morbi qui crebrius veniunt, curari
possant facilius, quàm qui rarò? Quoniã quod
sepius euenire solet, minus naturã infestat,
videlicet ratioe assuetudinis: adde q̃ crebrio-
res committere parua deprauatio habitus po-
test: graues magna inducit: curatur autẽ faci-
lius, quod ex causa prodiit leuiore.

28 Quam ob causam qui febriunt, plus siti
quàm fame affligantur: qui conualescunt plus
famescant, quàm sitiant? Quoniã sitis ex ni-
mio calore febris consistit, quemadmodum
etiam ijs qui bene valent, si multũ meri hau-
serint, sitis oriatur necesse est: sit enim sitis
ex nimio calore, vt modo dixi, aut à siccitate,
videlicet humore absumpto: quod ijs accidit
qui ieiunarunt: verũ famem non sentiunt,
quoniam multũ vitiosæ materiæ suo in sto-
macho cõtinent. Contrã qui cõtualescunt, pro-
pterea fament, q̃ febris latè humores cõsum-
pserit: siti non infestantur, q̃ febre sublata
corpus refrigeratur, & rehumescit.

29 Quam ob causam caudæ quorundã ani-
malium absicæ magis quàm reliquum cor-
pus moueantur? Quoniam propter meatuũ
suorum angustia, magis seruant naturalem

ca

calorem, quo vis mouendi, & sentiendi consti-
netur: unde fit, vt etiam si quiescant, rursus
moueantur, si tangas.

30 Cur medicina epota, oculi primū per-
turbentur, & caligent, pōst purgatione per-
acta, emendentur, atq; acutius videant? Quo-
niam principio materias medicina mouet,
trahitq; ad ventrē, quare vaporum copiam
excitat, quæ ad caput effertur, perturbatq; ce-
rebrū, vt neq; sensus, neq; cogitatio cōstare
integrē possit: pōst vbi materiæ excesserūt,
extinctusq; est omnis vapor, nihil præterea
est, q̃ vel sensum, vel rationem impediat.

31 Cur tabidis & purulentis copia interdū
pediculorum oriatur? Quoniam pus humo-
res corrumpit: humores deniq; vitiatī calore
naturalī concalfacti, animalia creant: sicut
etiam in cœno, aut quibuscūbet fecibus enasci
vermes consueuerunt.

32 Cur vehementius per ictum testīū do-
leamus? Quoniam appendices testium senti-
re maximē omniū mēbrorum possunt: adde
quod natura summā voluptatem ex pene ori-
ri voluit, vt propensiores essemus ad rem ve-
neream, qua vna genus humanū seruari po-
test: atqui testibus cum pene, & cognatio &
sedes cōmunis est, ergo cōmunem etiam affe-
ctionē, sensationēq; sortiantur necesse est. At
vbi magna sensio est, indidem etiam magna

voluptas exultat: vbi autem magnavoluptas est, dolor etiam indidem vehementior: bono enim maiori, malum obijci maius certum est. Hic subiungere illa non incongruum censeo. Consensus rerum, atq; affectus communis trifariā fieri solitus est: aut enim per cognationem, vt cerebri, & stomachi: habent enim communem copiam neruorum: aut per situs propinquitatem, vt cordis, & stomachi: sic enim cor lentit, quoties materia acrior stomachum mordet, moueturq; ad id expellendum quod molestum est. aut per imbecillitatem, & transitionem, vt cū pedis digito offenso inguen tumescit. Dum enim vis naturæ cum sanguine ad partem læsam festinat, aduees inguinis sanguine implentur, & contumescunt. Accommodari vel moribus, ac vitæ hominum tripartita hæc diuisio potest: dolens enim vicem cuiuspiam, vel quia parentela coniuncti sumus, vel quia vicini habitamus, vel quia casum audimus miserabilem: atque ita efficitur, vt affectio tum propria quædam, tum communis obuenciat.

33 Cur super lippitudine caput totondisse ad cutem iuuat? Quoniam melius caput difflatur, liberiúsque per suos meatus digerit materiam vacantem & fluitantem.

34 Cur vbi ex tenebris ad lucem, aut ex

L lu

luce ad tenebras venimus, non statim cernere valeamus? An quòd tenebræ crassiori, frigidiori; cōstant acere, itaq; diducunt, cōfunduntq; spiritū, cui cernēdi munus accōmodatum est, lux verò quòd clara, candida, & calida est, spiritū illum digerit, atq; dispergit: cū autem per temporis aliquantulū spatiū affuefcit, cernere integrè potest: adde quòd ex cōtrario subitò in contrarium traducti, rei novitate turbamur, vt minus cernere ex æquo præterea valeamus.

35 Cur in bestijs febres, omnesq; abditæ afsectus difficilius curentur, periculosioresque sint quàm in homine? An quoniam naturā, sentiendiq; potestaté parte intima sui corporis gerunt immerfam, nō ad exteriora per rationem euocandā, quemadmodū homines habent: ergo si ita est, meritò sensus calorē percipit vehementiorem, virēsque omnes naturę prostermit, immergitq;: adde quòd bestię vt affici min⁹ aptæ quàm homines sunt, sic etiā curari difficilius possunt: causam enim mali vehementiorem vrgere necesse est, quandoquidem id ægrotat, quod in morbum difficile incidit.

36 Cur bullæ, quas imber excitat, indicium afferant imbris vehementioris? Quoniam aque copia & vaporis spiritum multū gignit & crassum: qui cū vndique aquā subeat, erigatq;

gátque in deum, inflat, & facie vesicæ a-
format: quomodo etiam vitrum inflari po-
test, & genus omne humoris cum ebulliat,
conuersti in spiritum, atque immutescere so-
litum est.

37. Cur minus doloris per sectionem cutis
caput integrentis percipiamus, quàm cū quæ
libet alia pars secatur? Quoniam minus car-
nis musculosæ in capite, quàm cæteris corpo-
ris partibus est.

38. Quam ob causam ex conuoluentium
pedibus squamæ magna ex parte desringan-
tur, atque etiam ex manibus, quanquam ra-
rò? Propterea quia materia ferri deorsum
aptissima est: & verò pedes à sede cordis po-
siti longius, & ob eam rem frigidiore, minus
excrementa concoquere atque digerere pos-
sunt.

39. Cur tabes, scabies, lippitudo, mala & cõ-
tagiosa sint: aqua intercutis, & stupor totius
corporis, cui nomen apoplexia, transire in
aliū nunquā soleant? Quoniam oculus qui-
dem, vt humidus, affectioni q; opportunus,
facile morboſis deprauatur radijs, qui cum
spiritu à lippientis oculo proficiſcuntur: tabes
autem putrem aerem reddit, qui tractus ab
homine sano, pulmonem membrum affectu
facile vitiatur, & corrumpit. Scabies quoq; cū
per summa corporis sit, lentamque saniem

L 2 emit

emittat, facile sese propagare, cutemq; integri corporis vitare potest. Cæteri sanè morbi, aut positi intus cutem attingere nequeunt, nullamue reddunt delibationem, vt aqua intercutis, vt stupor attonitus: aut cū per summa corporis natet, nihil tamen humoris præ nimia sua lentitate, & siccitate, & corpulētia emittunt, vt albugo, vt lepra: aut positi quidem parte interiore sunt, sed quoniam nihil pestilens, atq; putrefaciens mittat, suū aliorum transmittere vitium non possunt, vt febres crebriores, & solitæ.

40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluētius aquā hauriunt: est enim membrum id laxius, atq; fungosius. An quia debile est, materias illuc affluentes facilius excipit.

42 Cur senes & pueri magis, quā qui ætate sunt firmiore, calculosi sunt? Pueri vt edaciores, senes vt frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excremēta, quæ calculum contrahunt.

42 Cur titillatio & fricatio plantarū somnam afferre possunt? Quoniam extrema nervorum eò concurrunt, & coeunt: his enim vehiculis, pertractatio illa levis ad cerebrū vsq; transmissa permulcet animum, atque ad requiem, somnūmq; inuitat. Sunt qui excrementis causam tribuāt, quæ tum sua pronio

re

re natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur, rursusque per medio-
crem fricandi motum remeant, nervisque a-
liquantisper ad cerebrum peruehantur, itaq;
sede illa superiore, oppleta, somnū cōcilient.

43 Cur ampliores, crebrioresque lunæ defe-
ctus fiant, quā solis? Quoniam luna tam in
terminos deficiendi coituum, quā in turbi-
ne vmbrae ex terra per solis diametrum ortū
incurrit: & quidem crebrius lunam cōdeneni-
re propter sui orbis celeriore m absolutionē
neceffe est. Sol per coitus tantum defectioni
deputatos obūbratur, cū scilicet luna cur-
sum per eos agat, occultetq; faciem superio-
rem. quōd tamen sol longē maior quā lu-
na est, totus abscondi nō potest, luna sæpius
tota occultitur. Mouere æs ferrūque multi-
tudo, quoties luna aut sol deficit, consuevit,
quasi spiritus quosdam vitiosos velint depel-
lere: haud enim per id tēpus lumina benignē
terram aspiciunt, neq; benefica delibatio in-
de manat, quā mali infestique spiritus repel-
li possint, & coerceri.

44 Cur infantes, qui septimo mense in lu-
cem venerint, viuere possint: qui octauo, nō
possint? Quoniam septenarius perfectus nu-
merus est, & vt Pythagoras censet, & omnes
scientiæ numerorū professores autumant, o-
ctonarius imperfectus est. Itaque quod tunc

L 3 prodijt

prodiit, imperfectum minus, quàm aptū ad vitam est: qua ratione etiam monstra vivere nequeunt: quippe quæ non ex consulto naturæ orta sint, sed imperfecta, vel per inopiā vel per superātiā & temeritatem materiæ, forma diuersa contra naturæ legem peruenerint: nihil enim imperfectum vel tēpore vel forma à natura creari solet: quāobré si quid tale erumpat, id edurare non solet. Nasci infantes mense septimo possunt, quoties vis affirmandi validissima est, & sanguinē sibi obtinet commodum: sic enim ocyus rem perficere potest. Sed si è contrario est, decimo exeat, necesse est. Numerum tam septenarium quàm denarium esse perfectum variè constat: orbem nanque terrarum septem insignibus stellis regendum nouimus. Homo septimo mense dentire incipit: anno septimo dentes permutat: quartodecimo, id est, bis septem annis peractis, pubescere incipit: vicesimo primo firmā aggreditur ætatem: quod tempus ter septem annis consummatur: morbi numero septenario iudicantur. Luna per septenarium suas accipit formas: menses septenis constant diebus: vocales literæ septē sunt. Et denarius quoque numerus ortum omnē, atque interitum rerum complectitur: autor Aristoteles est: & numerus omnis ex denario oritur per repetitionē. Vndecim enim & duo
decim

decim, & reliqui omnes sequentes vnitates, quibus denarius constat, repetunt. Et homines prisci non tabulis, sed dextris suis rem de qua agerent confirmare solebant, videlicet numeri denarij causa, quem digiti explēt.

45 Cur ouum pressum vtroq; extremo ambabus manibus frangi nequeat: pressū latere facile frangitur? Quoniā per angulos tantū modo suos manibus renititur opprimētibus: est enim angulus, quod quaque in structura validius constet: adde quōd pressum per extrema, parte minima sentit: pressum per latera parte ampla conficiatur, vt facile possit destrui.

46 Cur in tinnitu aurium digito in aurem indito meatus diutius moueamus? Quoniam meatus sic ampliatur, & spiritum qui sonitum excitat, digerit atque transmittit.

Quinetiam spiritus ipse qui per contentiorem digiti motum attenuatur, secerni melius potest.

47 Cur fœminæ omnes calculum sua in vesica lentè concipiant? Quoniam ceruicem vesicæ ampliorem quā mares habeāt: hinc enim fieri potest, vt cum vrina excrementum quoque eiciatur, quod calculum contrahit.

48 Cur genus stirpium syluestrium validius & lætius esse soleat, quā vrbānum, vnde

L 4 dici

dici solet, tellurem esse matrem syluestrium, nouercam autem vrbanoꝝ. Quoniam solertia naturæ, nō humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quæ satiuas stirpes elaxat, atque effœminat.

49 Cur musculi trāsuersè insecti difficilior vniantur & curentur? Quoniam fibræ, filæq; æruosa affatim ita inciduntur: natura enim neruum carpsit, in quo fila discreuit permulta, quibus carnem vndiq; veluti deducto, porrectoque stamine texuit, fecitque musculum nomine à similitudine muris animalis translato: cui sanè oppositum neruū condidit, qui tendo à tendendo vocatus est, cuius extremū artubus partium mouendarum annexuit: cū quæ rem mollem duræ coniungere vllius interuentu nequiret (sunt enim contraria) per ossa, medullamque membrum quoddam neruaceum ædidit, quod copulam nominamus, eoque tēdonis partem postremam alligauit, ex quo vsu nomen copulæ accepit. Musculū folers naturæ ingenium alibi in globi specie collegit, alibi in membranæ planum attenuauit: denique pro vsu mēbri mouendi musculum quoque aptissimè accommodauit. Nam vbi membrum magnum, ac validum trahi deberet, vt crus, coactiorem, pleniorēq; musculum afformauit: talem enim res postulabat, vt mouendi vim ampliorem contineret.

Vbi

Vbi paruum aut inualidum esset regendum, vt palpebra, aut ligula, musculum membranae similem addidit: quoniam membra eiusmodi parum potētiae mouentiae desiderarēt. 50 Cur aliqui fascinari possint, praesertimque pueri? Quoniam talem sortiuntur naturam, vt affici perquam facile possint, & immutari. Genus id vitij tale est: qui summa animi nequitia perpolluti liberalem aliquam exosculandamque formam conspicati mouentur, radios sui conspectus vitiatos transmittunt, quasi veneno quodam vitio sui animi radios veluti telum illinant, iaciuntque in re cuius inuidia tenetur, & desiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis subit, vertitque quam aggressus naturam est, maloque habitu deprauat, vt mox corpus languescat, morboque laboret. Quam verò aditus per oculos pateat contagioni, constat etiam ex ijs qui mortua hominum corpora contueri recusant, ne radij sui conspectus aliquam sibi lucem, pestemque referant. Sed omnium maxime pueri vitio illo capiuntur: quoniam natura tenerrima sunt, facillimeque affici à quolibet possunt.

51 Quamobrem nonnullis tussientibus, aut euometibus, splendorum quaedam imagines ante oculos obuersari appareant? Quoniam

L 5 abduct

abductio vehemens pectoris & ventris humores sursum compellit, & spiritus: qui cum ad oculos veniant, spiritum conspiciendi perturbant, atque deprauant, ita ut foris illas imagines eicientiatur. Quod si vapor ductu oblongiori est, imagines etiam hac eadem forma apparent: item si bilis ex vitello cognominata vaporem excitat, aurum imagines imitantur: si pituita mouet, albi suspicio incurrit. Ad summam, pro figura, coloreque causæ visa quoque imaginamur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque insaniunt, ijs de cerebro ipso vapores ad conspectorium spiritum funduntur: & verò qui oculorum suffusione infestantur, easdem illas sibi videtur videre imagines.

52 Cur qui aquam bibere consueuerunt, acutius videant? Quod vini copia, si atus nimium excitans, spiritum conspectiuum, sensusque omnes perturbat & vitiat.

53 Cur qui oculis cæcis sunt, vehementius ex lippitudine doleant, nec pari possint acerbitatem medicamentorum? Quoniam oculorum humorem omnem, & à crystallo illum cognominatum, propensiores ad partem exteriorem, patientioresque sensui continent: at qui nigris sunt oculis, minus ob causam contrariam sentiunt.

54 Cur qui leuiter euomunt, pituitam egerant

rant: qui plenius, bilem: qui supra modum, etiam sanguinem? Quoniam qui vehementer intendunt, materias quoque imis infixas possunt euellere: pituita verò ut crassa illinitur, atque ob eam rem vel à leuiore excitatione moueri, ac reijci potest: quòd si bilis quoque per ventrem inuatet, ocyus mouebitur quam pituita. Verum materiae, quæ in venis continentur, egeri per medicamentum hoc modo consueuerunt. Natura cum corpus malè habitum purgatione indigere animaduerneret, postrema venarum ad ventriculum finiuit, quemadmodum ad vuluam alias duxerat venas propter menstruam purgationem, atque ad nares etià alias, & ad sedē coniecit, ut inde morbis remedia per purgationē paterēt: quæ quidem ora venarum coniuncta lex tandiu continet naturalis, dum aperiendi necessitas sit. Hæc igitur quoties febres urgent acutæ, sponte suæ naturæ per vim excretoriam patefacta, materiam amplis in venis atq; arterijs concoctam egerunt, aut per os, aut per aluum: at cum medicina epota sit, per vim ampliantur, permittuntq; ex conceptaculis materias attrahi. Piper enim, & scāmonea, & cætera generis eiusdem suo naturali calore ora aperiunt: deinde sibi quodque conueniētem materiam attrahere naturali quadam proprietate potest, ut dictum inter initia est.

Sang

Sanguis tamen quoniam amplexus est à natura, charusque habetur, non nisi tractus per vim nouissimè exit, cum scilicet ultra modum exinanitur.

55 Cur pōdera facilius parte læua ferre possimus, cum hæc infirmior sit, quàm dextra?

Quoniam dextra ut validior læuæ subuenit, leuatque aliquantulum onus: quod quidē officium læua præstare dextræ suam ob imbecillitatem non potest.

56 Quam ob causam vinum, aut quemlibet alium humorem per fistulam exugendo attrahere valeamus? Censendum per vim inanis humorem posse efferri, nō per oris attractionem: fistulæ nanque meatus plenus aeris videlicet corporis prætenuis est: & cū fieri non possit ut duo corpora per idem tempus eodē in loco maneant, atque etiam eum locum esse inanem, id est, corpore omni vacātem, natura omnino recuset, necesse est dum aer canalis interior per oris suctionē detrahitur, humorem tantisper consequi, ut inane spatium non relinquatur: quod idem etiam per id agitur instrumentum, quo admissio vrinam elicimus: lana enim obturante detracta, spiritus etiam internus educitur, atque ita ne inane sit, vrina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitæ eadem illa ratione sanguinem attrahunt: ignis enim admissus ubi
extin

extinctus est, facit vt tantū sanguinis attrahatur, quantum loci ipse occupabat, ne inane sit à quo penitus natura abhorret: deniq; omnia, quibus hunc in modum quicquā attrahimus, ad rationē inanis referre omnino debemus: neque enim calor, neque oris attractio causæ potissimæ est, vt latè in vrinaria illa fistula patet, quæ neutro eorū attrahit vrinam. Sunt tamen alia quæ sui caloris ratione possint attrahere, vt thapsia illita: nec nō & inualidū à valido trahitur, & proprietate quadam occulta pleraque attrahunt, vt ferum magnes, sanguinem membra.

57 Cur naturales potentiæ natiuæ, atq; insitæ sint, animales, aduentitiæ omnes habeantur? Quoniam naturales, id est, attractoria, retentoria, immutatoria, secretoria ad ipsam tantum viuendi pertinent rationem, neque plus quicquam obtinent, quàm necessum sit: animales verò & sensales & motales ad bene viuendum commodæ planè adsunt: membra enim nisi alantur, interire necesse est: at si non, vel moueantur, vel sentiant, non idcirco intereunt: quanquam pulmo, quoniam vires habet trahendi, reddendique spiritus, idque assidue ex periculo strangulandi exercet, insitam sibi simulet motionem. Naturales verò potentiæ ordine atq; numero illo ob hanc causam habentur. Cibus & sanguis,
quoni

quoniā vacant anima, non ex sese possunt ag-
glutinari, quo ali debet: quā ob rē vim adesse
oportet trahēdi, quæ fungi officio possit. Itē
cū corpus omne, quod mutatur, nō sine vl-
lo tempore, sed per temporis spatium muta-
tionem patitur ab re quæ agit atque immu-
tat, vim secundam adesse necesse est, quæ con-
tineat, subministrētque ad tempus, quantum
fatis sit immutandi potentia. Vnde etiā ter-
tiam quoque vim esse oportet, cuius officiū
fit immutare. Sed cū vis hæc immutatoria
concoquendo partem quidem sanguinis vit-
lem membris adiungat cohærendam, inutile
autē relinquat: quæ cū permaneat, nō iter-
tantūmodo claudat & foramina per quæ san-
guis alimentūque permeet, verum etiā pu-
treat: constat vim quandam subiungi quar-
tam esse necesse, quæ partim per inuisibilem
exhalationem, partim per sudorē cæterasq;
vias sensibiles excrementum seceruat. Ordo
hic est, & numerus naturalium potētiarum.
Membra autem non omnia ex æquo poten-
tias quas enumerauimus, omnes fortiuntur,
sed ea dūtaxat quæ sibi tantum operātur, vt
neruus, vena, os. Nā quæ nō modo sibi, sed e-
tiā cæteris omnibus mēbris vicū emoliūtur,
munerēq; funguntur publico, hæc vnam ha-
bent potentiam, intentam, & potiolem: verbi
gratia, venter & iecur vim amplissimè muta-

tori

toriã obtinent: lieni, stomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data est: intestina atq; vesica excretoria plurimum valent: vulua insignis per retentoriam est. Proximũ sanè quod de sensibus animaduertimus est: haud enim pro compari modo genera animalium omnia sensibus prædita omnibus sunt, sed olfactu canes præcellunt, visu aquilæ, gustu protogeustæ animalia Indica, vnde & non men acceperunt, tactu serpentes, & quædam aues, auditu anseres.

58 Cur sensus quinque tantum, non plures, neque pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura sensibilibus, atque numero, sensus quoque incondi debuerunt. Tactus enim asperum, læue, durum, molle, atque cæteras qualitates, quæ positæ in solidis sunt, percipit: gustus dulce, amarum, salsum, cætera saporis genera, quæ in humoribus succisue constant: olfactus bene, malæue olentia, quæ vaporibus tribuuntur: auditus sonos, & strepitus, quæ ictu aeris efficiuntur: visus colores, qui tenuissimo, ætherique finitimo spiritu continentur: quippe res solida, resoluta, diffusaque humor redditur: humor in vaporem transit, vapor in aerem, aer in æthera atque spiritum tenuissimum, ita ut quasi series quædam ex terra ad cælum usque deducat perpetua. Licet hic quid spiritus aeri intersit subiungere,

Discre

Discrepat aer à spiritu tenuitate, & motu: spiritus enim aer concitatus est, qui cùm cōcitetur, etiam extenuetur necesse est.

39 Quā ob causam caro corrupto ossi supposita, laxa fit, fungosa, & liuida? Quoniā ossis corruptio non nisi per habitum vitiosum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non potest vt caro integra, solida, coloratāque gignatur: sanguis enim mutari præterea ex naturæ ratione non potest.

60 Cur acetum conspersum vuluæ dolorem inuehat vehementem? Quoniam vulua nervosa admodum est: nervis enim sentimus, & acetum ipsum per suam acredinem mordet, ac percutit: sicut etiam pectus aceto offendi nouimus, quoniam membranis & musculis constat numerosis. Nervosam vuluæ esse texturam natura voluit, vt sentiret præcipuè, voluptatēque ob eam rem summam ex coitu venereo caperet seminis gratia concipiendi. Sunt qui per discordiam quandam naturalem acetum vuluæ aduersari existiment. Nonnulli strangulationibus vuluæ, res bene olidas infra, malè olidas suprà per nares afferunt, rati esse animal, & propterea malè olida fugere, accurrere verò ad bene olentia, atque ita ad propriam sedem redire. Mihi verò videntur bene olida, cùm vim habeant tenuiorem, & calidam, lentam materiem conci-

dere

dere; & digerere, quæ infestat: malè autem olida, cum viribus sint crassioribus, foramina intersepire, ut vulua retrahi nequeat. Sed quanquam malè olida vuluis profint, tamè comitialibus auertenda omnino sunt: faciunt enim ut qui eo morbo capi solitus est, collabatur, & æstuet. Ergo vitandū pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidē thraciam, qui aqua vritur, oleo extinguitur: deniq; omnia quæ crassos reddunt humores: quippe cum tracti vapores eiusmodi crassent spiritum animale, & cogant, præsertim cum iam aliquid ex se ipse habeat crassitudinis, & frigiditatis: atq; ita efficitur, ut anima apto careat spiritu ad munerum suorum perfunctionē, corpusque suum spiritali orbatum vehiculo premi, collabi, prosterni patiatur.

61. Qui fieri potest, ut quæ qualitatum contrariarum sunt, affectum eundem possint aduehere? rigorem enim & calor concitat, & frigus. Censendum hoc causis agi diuersis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellendum, quod tenet: cumque id ipsum frequenter faciat, vicissimque modo bilis superfluat, & impungat, modo membra concitentur, atq; repugnent, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratio-

M. ne.

ne quoties natura per immodicam mutationem conflictatur, suaq; membra rursus frequenter excitat ad rem expellendam inimicam: modica enim refrigeratio chara, & ac-
cōmoda naturæ membrorum est: immodica abhorrenda, & noxia: membra primū obtor-
pescunt, deinde inhorrescūt, tum inalgescūt,
& rigent, vario scilicet refrigerationis incre-
mento.

62. Quam ob causam cū vinum cum pa-
ne febrientiū imbecillitati concesserimus, fe-
bris nihilo per calorem vini aucta est, imō
minor esse incipit. Quoniam exiguum atq;
inualidum dedimus, hinc enim facile conco-
ctum, digestumque in omnes partes mem-
brorum est: membra autem recreata, assum-
pti beneficio alimenti firmiora ad concoque-
dam morbi materiam efficiūtur: habet enim
panis, & vinum ex proprietate quadam plus
virium, quā cæteri cibi ad alendum, firmā-
dumq; mēbra humani corporis, modo quis
modicē assumat. Ex quo illud Homeri, Et
Cererē & Bacchum, nanque hinc vires, ani-
mīq;. Quinetiam odore suo hæc reficere, fir-
mareque hominem possunt, & malum quo-
que sui odoris qualitate recreat, atq; firmat,
longēque magis si edatur. Et verò capreoli
vitium, & myricæ, & rosæ, & his similia olfa-
cta in febriendo recreare possunt, atque fir-

ma

mare.

63 Cur oleum nullo cum humore misceri patiatur? Quoniam lentum, crassum, & continens est, neque vllas in partes tenues consecandum, idcirco nullum humoribus locum dat subeundi, miscendi que. Iunguntur autem quæque, aut per confusionem, vt elementa, quæ primas suas qualitates omnino amittunt, cum coeant, corpus que vnum augmentant: quanquam resolui à natura, restitui que possint ad pristinam conditionem: aut per adiectionem, vt aqua iungi cum oleo solita est: aut per mistionem, vt ordeum cum tritico: aut per agglutinationem, vt lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & assimilationem, vt sanguis cum carne, vel cum medulla, vel cum esse: aut per affixionem, vt lignum cum ligno clauo adaeto: aut per mutuam retentionem complexionemque, vt ansæ ostiales. In ijs verò quæ animata sunt, vt qui per luctam suas manus conseruerunt, quonam modo animus coniungatur corpori, nondum expostum est: nullus enim ex prædictis modis conuenit animo, sed per habilitatem potius censendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens vtriusque, atque familiare vtrique se exhibens, atque vtrūque in-

M 2 genuè

genuè simulans miscet naturam incorporeā
 cum natura corporea, immortalem cū mor-
 tali, puram cum impura, diuinam cum terre-
 na, videlicet hunc in modum. Oritur spiri-
 tus quidam vaporis propè speciem gerēs in
 iecore per calorem, humoremq; qui ea in
 parte modicè habentur: qui cū per venā
 cauam cognominatam, ad sedem cordis ascē-
 dat cum sanguine, atque amplius recaleat, &
 extenuetur, in speciem propè aeris transit,
 rursusq; per arterias carotides ab aggraua-
 tione cognominatas ad basim, id est, partem
 subditam cerebro effertur, qua in parte fri-
 giditate cerebri moderatur, naturaliq; qua-
 dam proprietate afficitur, transformaturq;
 in spiritum æthera planè iinitatem, quo ani-
 mus instrumento aptissimo vtitur actionū
 suarum. Quinetiam aer qui naribus trahi-
 tur extenuatus in corde, ascendit ad cerebrū
 per arterias, alimētumq; offert sese spiritui
 æthereo illi, & animali: hic igitur spiritus vt
non incorporeus accommodari corpori po-
 test, vt tenuior, syncerior, atque clarior, quā
 natura vulgaris corporis patiatur, iungi cū
 animo potest. Deniq; vinculum perquam
 idoneū corporis atq; animi hic accendit, na-
 turasq; oppositas copulat, & suo familiari
 interuentu conciliat, atque cōtinet: hic quā-
 diu constans atq; integer sit, facultatē rectē

cogi

cogitandi, agendiq; omnia animo præstat:
 at cum à sua natura desciscat, si leuiter refri-
 geretur, indensetur, crassetur, ineptum deni-
 que reddatur ad intentas animi actiones. cō-
 mittit vt animus retardius, segnius atq; ve-
 ternosius agat: sed si nimium refrigeretur, fa-
 ctusq; sit corpulentus, efficit vt animus suas
 penitus deserat actiones: quod his planè eue-
 nire videmus, quibus sedes memorię torpet,
 vitioq; tenetur lethargo, aut ijs qui toxica
 hauserunt. Contrà si immodicè recaleat, mo-
 ueaturque, sæuire, insanireq; cogit vt tantif-
 per animus disiungi à corpore per sui vincu-
 li deprauationem videatur.

64 Cur animantium alia parere plura, alia
 pauciora consueuerunt? Censendum natu-
 ram sic statuisse, vt quæ breui tempore viue-
 rent, hæc partu essent numerosiori, videlicet
 ea de causa, vt vitæ breuitas partus copia cō-
 pensaretur. Genera eiusmodi sunt sues, ca-
 nes, aues complures, pisces omnes. Quæ au-
 tē diu viuerēt, hæc pauca procrearēt: quip-
 pe cū temporis amplitudo posset rei, quā
 natura spectaret, satisfacere. Sunt hoc in ge-
 nere elephanti, serpētes, cornices, cerui. Quæ
 verò mediocriter viuerent, hæc etiā partu es-
 sent mediocri. Stirpes quoq; modo eodē il-
 lo fructificant: annua enim omnia, quoniam
 vitā breuē sortita sunt, largā seminis copiā

M 3 effun

effundunt, vt triticum, ordeum, milium. Arborea parcius ferunt, eò quòd vitam agunt diuturniorè. Mammæ quoq; animantibus pro partu numero datæ sunt. Quadrupedibus item intra sese fortificare, atque vteru ferre natura voluit, ob eam scilicet causam, quoniam & corpore sunt ampliori, robustiorique, & terram pro sede sortiuntur, gradiq; non magno cum labore consueuerunt. Volucris partus foris cõficiendos censuit, vt eo immunes essent onere & labore, quoniam & corpore sunt imbecillo, & per aerem agitatur.

65 Cur febriu accessiones certo venire ordine soleant? Quoniam tantum materiæ putret, quantum à natura cõcoqui potest: quòd cū materia concoquenda certa sit, potentiam quoque certā, tempusq; certum esse necesse est. Subiungendū hic illa, quodque materiæ genus suum habet vaporem. Sanguis enim vaporem humidum & calidū reddit more aque feruentis: quod in leberu tegminibus patet, atq; in balnearum tectis, & in aere: sic enim nubes cõsistunt, & quæadmodū vapor aquæ in rorem concrefcit, rursusq; specie aquæ recipit, sic etiā sanguis stringitur, & sanguis iterū fit. Bilis flaua veluti fuliginem agit calidā & siccā, ritu lapidis ignis, sentiētis. Atra bilis quasi favillā emittit modo lignorū, quæ deusta in cinerem aridum vertuntur. Pituita fu

mum

humum humidum, crassum, mordacemq; reddat inftar lignorum viridium, cum vrantur: est enim quodq; ortum eadem essentia, qua sua origo est.

66 Qua de causa mel inueteratū, aut supra modum coctum, amarum euadat necesse est? Quia suum omnem humorē amittit, qui calorem temperare immodicum potest: quem admodum etiam quilibet humor, alius dulcis affici solitus est, vt vinum, vt defrutū: unde fit vt etiam temporis spatio crassescat, & minuatur: & quemadmodum vinū quatuor illa continet, florem, qui leuissimus innatat: fecem, quæ corpulenta subsidet: humorem, qui temporis absumitur spatio: partēque illam vinaceam, atq; idoneam alimento: sic etiam mel ex quatuor constat, eiusq; humidum recrementum illud vim quandam obtrinet deterioriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum potest, eò scilicet quod iors superuacua omnis igne absumitur. Vt verò mel in vetustate amarescit, sic pingua omnia & oleosa rancida efficiuntur, vt butyrum, oleum, adeps. Hic de saporibus illa addidisse non ineptum fortasse sit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & siccitatis copia producit: falsuginem plus siccitatis, minus frigiditatis committit: acorem

M 4 fri

frigiditatis, humiditatisq; copia gignit: au-
steritatem siccitas largior & frigiditas dant:
amarorē siccitas & calor plenior creant: pin-
guitudinē ex humore pluri, & calore exiguo
oriri censendum est.

67 Cur hominibus admodum vinolentis
circumuerti omnia videantur? Quoniā lar-
ga copia vini exhalationem spiritus vapo-
ri ad cerebrum mittit nimiam: qui spiritus
cūm digeri, atq; cōsumi nequeat prius, quā
temporis spatium concoctionem exhibeat,
per cerebrum voluitur, & quaq; versus per-
currit, atq; ita perturbatus profluit per ner-
uum conspectuum, pupillamq; ad res con-
spectui obuias, facitq; ut tales videātur, qua-
lis ipse est. Affectum etenim interiorem fo-
ris esse imaginantur: quocirca efficitur, ut
etiam caligent, & vertigine tantisper tenten-
tur: cuius vitij nomen à conuolutione aqua-
rum deductum est. Neque verò ex vino tan-
tum, sed ex materijs etiam corporis accidere
illud potest, quoties vaporem ad cerebrum
nimium efferant, affectumque moueāt quæ
caligo vocata est.

68 Quam ob causam cūm nerui iidem à ce-
rebro, & dorsi medulla in partes mēbrorum
omnes transmittātur non eadē actio, sed va-
ria soleat prouenire? Quoniam non modo
ratione essentia, verum etiam structuræ eua-
riat

riat actio: alia enim strues & effigies nervi
cōspectui est, alia auditorij, alia gustatorij,
alia eius qui in ore ventris positus est: ner-
uus enim conspectorius ille perforatus por-
rigit, auditorius explicatior tendit, atq; etiā
magis gustatorius simplici ducitur serie: qui
stomacho deputatus est, voluitur in anfra-
ctum. Porro ampliorem in orbem se agit,
qui ventrem perficit: quemadmodum & ci-
thara, quæ fidibus variè concinnatur: quip-
pe quæ crassioribus, tenuioribus, intentiori-
bus, remissioribus constet: aliter enim nun-
quam illa concinendi amœnitas reddi po-
test. Quinetiam in reliquis membris, quo-
rum aliquod officium est, varium perspicere
artificium licet. Iecur enim & lien carne
quadam crispa, atque tortitia constat, quam
& materiaceam, quod materiæ similis est, no-
minemus. Renum quoq; & cordis caro sui
generis est: stomachi verè fila, quæ in dire-
ctum porrecta sunt, attrahunt: quæ transuer-
sa ducuntur, impellunt. Vulva profectò, &
reliqua membra, quæ vim obtinent continē-
di, non nisi per obliquum filorum tractum
suo funguntur officio. Venæ, & arteriæ, &
mēbranæ membris omnibus vsui sunt, mini-
striq; publici habentur. Membra autem ipsa
suis quæq; distribuuntur muneribus, & singu-
lis singula actionibus delegantur, vt perspi-

M 5 cum

cuam sit, cui præcipuè tribuere actionem debeamus.

69 Cur mulieres, quæ vterum gerunt, secundo aut tertio mense gustare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantisper dicuntur, à pica, quæ terræ glebas suauiter elikat. Natura sanguinem omnem menstruum colligere in matricem necessariæ foetus afformationis gratia consuevit, qui sanguis si vitiatum est, suum vitium ad os vètris transmittit, atque ita stomachus ipse improba motus qualitate materiæ, cibos alienos atque incommodos appetit, idq; ipsum variè peccat pro materiæ subditæ conditione. Nā si atra sit bilis, carbonēs, aut lateres, & genus quodlibet fictile appetit: si pituita acida, saporos acidos concupiscit: si bilis vitellina, pinguis quærit: si alia miscella quælibet sit, auiditas quoq; gustadi ratione illius oritur insolens. Veram hanc esse causam constat, eò quòd nō omnibus prægnantibus hoc idē vñ eueniat. Sed cū plures sobrio appetitu degant, quibus scilicet sanguis ille collectus integer est, & vacuus excremento, vitium id ultra mensem tertium non protrahitur: foetus enim iam perfectior copiam absumere sanguinis potest, & nihil præterea sit quòd ad stomachum efferatur. Hoc idem etiā aliquibus esurientibus vi famis illa intolera

lerabili, quam bulimū appellamus, atq; etiā morbo maioris intestini laborantibus accidit, scilicet eadem illa de causa, quod stomachus materijs vitiosis refertus est: ex quo fit, vt his summopere profit purgatio.

70 Cur autumnus inæquabilis sit? habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc varia sententia est: alij enim ad abditam atq; inexplicabilem causam illud referunt: alij vêtos per id tempus varios, & inæquales affare aiunt: alij quod terra nimio æstatis æstudeusta, refrigeratur per autumnū: hinc calore adhuc extrante, vicissim agi modò frigore, modò calore opinantur. Haud enim illi audiendi sunt, qui propterea inæquabile esse autumnum existimant, quoniam medius inter hyemē & æstatem positus est: nam & ver mediū est, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienū est, diei & noctis spatiū quatuor anni tempora planè imitatur: prima enim diei pars vsq; ad meridiem veri similis est: meridies ipsa æstatem simulat: hinc ad vesperam species agitur autumnī. Nox deinde hyemem præfert, vt quæ humida & gelida sit, propter solis absentiam.

71 Cur somnū lassitudo afferre possit, cū hæc siccet, siccitas vigiliam pariat? Censendum non internè à lassitudine somnum proficisci, sed per mediam frigiditatem, atque
ha

humoris consumptionem: quippe cum lassitudo ex se siccitatem creet, siccitas calorem aboleat (humor enim caloris est nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento consumpto, vitalique spiritu diminuto quiescit, ut acquirat, rependatque quod amiserit.

72 Cur lapis, aut ferrum, aut quid tale proiectum in aquam sine aliquo ligni sustentamento demergatur, ligno susceptum descendere nequeat? Censendum aerem per ligni meatus admissum lignum eleuare, ac facere ut innatet, quanquam pondus sustineat: at vero lapis, & ferrum, quia solidiora sunt corpora, praedensque meatuum contentu stringuntur, nullum sibi admitti spiritum patiuntur, atque ob eam rem nequeunt innatare.

Sic enim & qui per undas interierunt, primum ad imum delabuntur, post aliquot diebus emergunt, & fluitant: cum enim corpus putret & tabet, spiritus oritur, quo pulmo, meatusque omnes implentur, corpusque eleuant, ita ut facultas sit innatandi. Vnde piratas quosdam, homines quos encassent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum est. Haec eadem ratio est, cur oua integra dimissa in aqua demergi soleant, vrina & corrupta sustineantur, & supernatent: tabet enim humor eorum,

&

& inflatur.

73 Cur testes gallorum gallinaceorū quos lacte saginant, amplissimi, & concoctū facillimi efficiantur? Quoniam sanguis non modo serum in se continet, quod renes trahunt, sed etiam lentorem, quem sibi testes pro alimento hauriunt, crassiore vrina, tenuiorem sanguine, cuius speciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quòd quidem in ætate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus dispensare solita est: vbi autem multus desijt alimenti vsus, videlicet tempore pubescendi, colligit hunc ad testes: quæ quidem res testium ipsorum amplificatione, pilorūque pubertatis ortu palam fit. Testes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cū iterum sanguine natura indigeat largiori, scilicet posteaquam foemina concepit, vt & foetum nutriat, & lac moliatur, lentorem illum à testibus reuocat, rursusque cum sanguine miscet, atque ita lac efficit: sanguis etenim albens, lac ferè est. Ergo quòd testes gallinaceorum plus lactis hauriunt, scilicet blandimēto lentoris, quem suum in lacte comperiunt, plenius augentur, & alentiores, facilioreśq; redduntur.

74 Cur mel illud cōmendemus, qđ acrius
fen

sentitur, & mediocriter hoc idem calidū esse existimemus, cū acritudo non nisi per calorem immodicum consistere soleat. Censendū non acre mel, sed temperatū id esse, verū linguam suo calore plenius calefaciendo in acritudinem vertere: dulce etenim omne acre primum, post nimium incalescens, amarū redditur. Quod autē sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuerrentēq; ad mellis dulcedinem: quod idē monte etiam libano fieri certum est. Fit sacchar id proximū salis glebulis candidum, fragile: vim id quoq; tergendī, purgandīq; melli similem habet, & coctum ritu mellis nostratis non æquē atque incoctum purgare potest: cibo tamen ita assumptum, aptius ad alendum est. Mel item quod galbanarium cognominamus, discrimen tertium mellis explet, pastu scilicet apum, quem galbana vitiat: prodest hoc illitum ad oculorum claritatem. Quinetiam quod thymum redolet, vētreū iuvat frigidiorē. Aegyptium verō humidum, dilutūq; est, videlicet ea de causa, quod flores tractus illius immodicē hument, ex larga Nili annis irrigatione. Omnium optimū insulę ferūt, & loca maritima: quippe quæ ficciora sint, & synceriora. Melli montis Hymeti terræ Atticæ laus præcipua datur, propter florum singularem præstantiā.

Cur

75 Cur lac frigidum sit, & cur facile conco-
quatur, probeque nutriat, cum habitu sit fri-
gidiori? Censendum lac propterea facile
transire posse in sanguinem, quoniam & san-
guine factum est, & ferè sanguis albefactus
est. Album verò atq; frigidiusculum sit per
mammarum adenes, qui albi sunt, & sangui-
ne vacui, cum tamen suo in fonte aliquid ha-
beat caloris, longè frigidius à mulctra expo-
situm aeri euadit, quemadmodū etiam semē.
Cogendum non coagulo animalis, sed succo
ficulno est, aut gutture gallinæ, aut cnico: sic
enim caseus concoqui, digerique expeditius
potest.

76 Cur vlcera pulmonis curari non que-
ant? Quia quod curatum iterum est, quiesce-
re debet: vnde illud Hippocratis medici, Pe-
dis remedium quies est: motus enim conflu-
uium agit materiæ superuacuae, quæ excita-
re potest inflammationē. Pulmo autē ob re-
spirandi necessitatē in motu assiduo est: adde
quod purulenta pulmonis repurgari nō nisi
per tussim possunt, quæ suo intento motu
vlcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod mē-
bram illud humidum, calidum, laxum, putre-
dini opportunum spiritus conceptaculum
est, refici propterea nequit, nisi à natura vna
primordio seminis.

77 Quam ob causam homines qui ex ar-
dua

dua febre insaniunt, robustissimi, quandiu insaniunt, sint: soluti infania admodum debilitentur, & languant. Quoniam siccitas per cerebrum & nervos agitur immodica: robur enim ex siccitate nervis acquiri certum est: sedata autem infania, lassitudinem sentiunt, quod iam sensus integrior est, & nervi molliores redduntur, & laxiores.

78 Cur pisces saxatiles concoctu faciliores sint? Quoniam aqua saxis vicina movetur, etiam cum serenum est consuevit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter se sint, quiescere nequeunt cum inuicem tangant: at quod movetur, tenuius reddi solet, quam quod quiescit. Ergo pisces quoque agitati per aquam synceriores, puriores, & inde concoctu faciliores evadant, necesse est. Hec eadem ratio est, cur avium alas concoqui faciliores, quam reliquas corporis partes experiamur.

79 Cur ijs balneum non precipiamus, qui febre continua iam laborare desinunt? Quoniam materiae noxae, crudae, crassaeque adhuc constant, corporeque absolui nondum patiuntur, quantum materiae autem utilis sit, id tenue, atque liquidum substat. Ne igitur calor balnei prius utilem partem ut tenuiorem, quam inutilem trahat, abstinendum a balneo est: neque per id tempus tantum, quo morbus minuitur, ve-

rum

rumetiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta est.

80 Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parū aque bibendū ante cibum præcipiāt? Vt membra solida quę perficcent, humefiant, reddātūrq; aptiora ad solidioris alimenti agglutinationem, agnationemq; . Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quā admoueant calcem aqua parietem aspergere soliti sunt, vt tenacius incrustetur, & firmitus.

81 Cur omnia dulcia lienē & iecur augēt? Iecur per sui habitus similitudinem facilius rem dulcem attrahere potest: calidum enim, atque humidum est: lien verò cū partē sanguinis feculentam de iecore trahat, sanguinem quoque elicit largiorem, videlicet pro copia, quæ posita in iecore est: quod quidem tantisper agit, quandiu inualeat vis eliciēdi, vnde nomen sortitus est.

82 Quamobrem vehementer percussi parte capitis quæ tēpora appellātur, intercūdū fit? Quoniam musculus, qui eā cōtinet partē ex cerebro oritur, vicinusq; illi positus est. Consentiēs igitur cerebrum, ictumq; communē accipiens: dolet, atq; contrahitur: & spiritus quoque animalis vnā cum eo constituitur, atq; crassescit: itaq; animus cū idoneo careat instrumento, à corpore confestim

N dulce

discedit: vinculi enim corruptio, solationem
afferat rerum conuinciendarum necesse est.

83 Cur homines, quos ingēs tonitruī stre-
pitus attonitos fecerit, intereāt, aut certē a-
mentes degant? Eadē illa ratio est, quā prox-
imē diximus: ictus enim immodicus aeris, ce-
rebrum atq; spiritū animale per aures su-
bit: quā ob rem spiritus ille cōtrahitur cras-
fescitq;: deniq; ineptus ad animi actiones rec-
ditur: & cū immodicē incrassescat, etiā disce-
sum animi à corpore agit, quæ mors est.

84 Quam ob causam oui vitellus conco-
ctu facilis, albumen difficile est? Quoniam
vitellus calidus, albumen humidum, & frigi-
dum est. Ouum quippe qualitates elemento-
rum omnes complectitur, & quatuor illa re-
rum primordia planē in se sita ostendit: te-
gumentum enim testaceum terræ proximum
est: siccum nanque & frigidum: albumē aque
conditionem gerit: humidum enim & frigi-
dum: spiritus in albumine contentus pro
aere est: calidus enim, & humidus: vitellus
ignem repræsentat: plus enim calidus, mi-
nus siccus, neque colore igneo vacat. Deni-
que orbis vniuersi, quem mūdum vocamus,
speciem in ovo dixeris demonstrari: nam &
ex quatuor constat elementis, & in sphaeræ
faciem conglobatur, & vitalem potentiam
obtinet.

Cur

85 Cur stercus hominum, qui morbo maioris intestini laborant, speciem gerat bubuli? Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri solitus est: pituitæ autem copia putrescens spiritum agit, qui feces subit, inflat, tumefacit, atq; ita similes bubulis reddit: vade fit sæpius, vt vel in aqua valeat innatare. Bubulum autem inflari propterea arbitrandum, quoniam plurimum bouum pabulum palea est & fœnum, plurimûsq; proinde spiritus mouetur.

86 Cur membrana cerebri pleniore vulnerata, oriri per secturam soleant, quæ fungorum nomine appellamus? Quia vapores qui ex cerebro assidue proficisci, digeri q; per rimas consueuerunt, disiecto iam osse, amploque patefacto itinere, effluunt vniuersi, ossique gelido occurrentes concrescunt, & speciem fungi capiunt: quippe qui suprâ ampliusculi, infrâ prætenues videlicet loci ratione perficiantur.

87 Cur pituita, quæ crassa & frigida est, & inde apta ferri deorsum, sæpe ad caput ex pedibus ascendat? Censendum non ex se pituitam posse ascendere, sed per vim scerrendi, quæ indita membro cuique est: hæc enim quamuis in pede nocens illa materia sit, tamen depellere sursum potest: quòd cum membra omnia faciant, tandem ea in parte

N 2 con

consistit materia, quæ minus depellere potest, quàm satis sit.

88 Cur per statum aeris pestilentem, homines multi & inæquales malo eodẽ intereant? quæ quidem res tollere fatum videtur. id est, necessariam rerũ consequentiã, quàm stellarum ordini, & motioni tribuimus. Censendum illos homines rapi conditione cœli pestifera, qui concepti natiq; sunt tali motu stellarum, vt longinquo tempore viuere nequirent: quemadmodum enim ædificium vetus atq; infirmum facilius impetu venti corruit, quàm nouũ, & validum, sic etiã homines qui ex fato vitam sortiti sunt breuiorẽ, expeditius ab aeris vitio mouentur, & capiuntur. Malum autẽ cõmune propterea est, quoniã aer, qui syderum pestilenti defluuio vitiatus est, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89 Cur multitudo per crapulam vino vini molestiam leuari dicere soleat? Hoc etsi vulgare est, verè tamen asseritur: quippe cũ membra per nimium vini calorem resoluta, vini adiectione recreentur, firmetũrque, vt spiritus coactos, tentantẽsq; caput discutiant & depellant, præsertim si temperatum est, quod secundo hauritur. De vino hæc annotare non alienum hic est. Vinum si exiguum bibatur, salubritatem largitur: si modicum, fa

facundiam parit: si immodicum, & mēti ob-
 est & corpori, vt Theagenes quoque poeta
 inquit: Meri copia noxia est: at si quis eo re-
 ctē vtatur, non noxium, sed percommodum
 est. Liberum patrem bacchis comitatum non
 ineptē effingunt: choream enim quam vini
 hilaritas extruit, baccharum cœtus designat.
 Satyros eidem coniungunt ratione agilita-
 tis, facilitatisque. Lydiam etiam addunt, quo-
 niam per immodicum vsuū vini, hominem
 resolui necesse est. Quinetiam pardi sectan-
 tur ob eam causam, quod multa & varia ima-
 ginātur, qui multum vini hauserint: animal
 enim hoc varia integitur pelle. Vnā ex bac-
 chis Agauen matrem Pēthēi suū discerpis-
 se filium narrant, eō quod multi per vinolen-
 tiam facilē in homicidium ruunt. Nudus fin-
 gitur Sacchus, quoniam vinum mentem atq;
 animum detegit, & patefacit. Arsit Venerem
 Bacchus, arsit Ariadnam: vino enim inebria-
 tis, libido maxima oritur. Neque caluus qui-
 dē Bacchi comitatuī deest, scilicet propter ce-
 rebri detrimentum, quod vsus vini immodi-
 cus inuehit: amittit em̄ vires suas sedes hæc
 animi, atq; marcescit: vnde vinū maronem à
 marcōre pleriq; nomināt. Necnō & Pana his
 ce adesse volūt, videlicet ob summā vini po-
 tentiā, aut ob variū eius feruorē, virēsque va-
 rias. Tāgitur Bacchus à fulmine prius quā

veniat ad lucē eximitur vtero matris, coniectus in femur patris clauditur, quoniam vinum persæpe fictilibus contentum soli exponitur, atque ita vires in plenum accipit, & saporem. Sorores quatuor Bacchus habet, quoniam vinum mutationes quatuor recipit. Sanguis ex materijs nostri corporis vino tum in habitu, tum in natura respōdet. Quemadmodum enim ex quatuor vinum constare partibus exposuimus, sic sanguis quadripartitus est, quippe qui partem habeat dilatissimam, quam renes hauriunt: & tenuem quandā veluti florem, quam fellis folliculus trahit: & crassam ac feculentam, quam lien capit: & puram atque synceram, quæ digesta in mēbra alere potest modo vini, quod sua tantum parte syncera alimoniam potest præstare.

90 Quam ob causam præputium & genarum partes tenuiores discissæ, coniungi, agglutinari que nequeant? Omnino quæ ex semine natura creauit, hæc destructa recreari non queunt: non enim nervus, non vena, non membrana, non reliqua generis eiusdem suâ possunt recipere integritatem: ergo non immeritò ista quoque refici nequeunt, cum semine orta sint: at quæ principio sanguis constituit, hæc denuò gigni recreari que possunt eò quod sanguis nulla in parte ætatis deesse potest.

Cur

91 Cur vinacea, & zizania, & grana ficulna integra, vt ingessimus per aluum egeri soleant? Vtrum quia parua admodum sunt, & sicca, ideo concoqui nequeant. An quia semina sunt, & generandi perfecte obtinent facultatem, resolui non patiantur, sed peruicacius ad eum finem edurant, cui sunt destinata à natura: hac enim de causa specie quoque globi formata sunt, quæ omnium figurarum perfectissima est.

92 Quam ob causam parte iecoris gibba intersepta, iugale collo subiectum grauescat, & dilaberetur? Quoniam vena à trunco cognominata, quæ ex parte iecoris gibba ad collum usque ascendit, amplificata per interseptionem infartionemque grauius ponderat, tenditque deorsum: quemadmodum intestinum quoque carnibus, aut quolibet alio corpore infartum deferri cogitur, atque collabi. Sic enim vena illa detracta iugalis, interiora secum trahit, mouetque dolorem. Tussi quoque iidem arida infestantur: malus enim iecoris habitus efficiens sese ad membra spiritui deputata, excitat illa ad rem depellendam quam vrget, atque inde tussis exultat.

93 Cur vulua vna omnium membrorum aspera parte interiore est? Habet enim quosdam excessus, quos caliculos, siue acetabula appellamus, vt semen humidum possit

N 4 retine

retinere: humor etenim omnis facile per leuem corporis faciem labitur: hinc enim & artifices testorij operis scalptis parietibus calcem admouent, vt per caua & summa asperiora crusta contineatur, & hæreat. Hac verò de causa semen quoque ipsum lentum, glutinosumq; factum à natura est, videlicet vt tenacius incidere possit, & firmitus.

94 Cur multi, cum suam vrinam exitum appetentem retinuissent, resoluti sint, atque destillatione vrinæ laborant? Quoniam vesica nimium plena, extumescensq; ultra modum, humorem ex natura membranæ inditum omnem expressit, atque ita siccior facta est, vt præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exiccata extendi nō potest, nisi aqua mista cum oleo diluatur. Fieri autem vrinæ destillatio solet vel per musculi resolutionem, qui ceruicem vrinæ claudit, vel per exulcerationem ipsius vesicæ, vel per iniuriam calculi: mordetur enim vesica, aut aggravatur: itaque excernere incitatur, quantum vrinæ receperit minimum. Difficultas verò vrinæ nomen generalius quàm destillatio est, sicut & coquendi, aut audiendi, aut spirandi difficultas.

95 Cur vehementer ij sitiant, quorum ventrem inferiorem fluctio exercet? Quoniam humoribus deorsum collapsis stomachus reficcatur:

catur: fitis autem non nisi per siccitatem oriri solita est.

96 Quid est quod lachrymas moueat, cum angamur? Spiritus qui per angorem affectus est: hic enim ad cerebri membranam effertur atque humorem ibi positum exprimit: quod idem vel præ nimia lætitia potest euenire.

97 Cur barba spadones careant? Quoniam calore vacant, quo pili & oriuntur & augentur.

98 Quamobrem qui pueri execti sunt, vocem reddunt acutiorē, quam qui adultiores, quos gallos nominamus? Quoniam per id tempus execti sunt, quo meatus sunt arctiores: spiritus autem eo tenuius sonat, quò per angustiora extruditur.

99 Cur cibo tam humido, quam sicco ingesto eructemus? Quia spiritus vel cum cibo admittitur, vel post ex concoctione mouetur: qui cum tenuior sit, petit superiora: itaque per os extruditur, quam rem ructum appellamus.

100 Cur alij magis, alij minus concumbere valeant? Quòd alij alij sunt calidiores.

101 Quare qui ex luce amplissima ad mediocrem venerunt, cernere protinus nequeat?

Quoniam lux mediocris propius ad tenebras, quam amplissima illa accedit: tenebrę autem suam ob crassitudinem vim conspiciendi

N 5 obfusc

obfuscant.

102 Cur mulieres vulua malè, affecta mente labantur, & delirèt? Quoniam membrū id natura constat nervosa, suaque primordia è stomacho, atq; mèbranis cerebri ducit, quod vel ipso contextu palàm est.

103 Cur mulierum menstrua colligantur? Quoniam per vitam, quam ociosiore degunt, amplius materia superuacua redundat: at sanguis largior in homine, quàm cætera materialium genera est: ergo meritò ijs, cùm amplius vacet, egeri leuandi corporis gratia solitus est.

104 Cur pestem lippitudo magna ex parte præcedere soleat? Quoniam pestis spiritus affectio est: quòd cùm spiritus motus, vitia-riusque efferatur ad caput, oculos perturbat, eosque prius quàm cætera vitiat, utpote qui tenuior atque mobilior sedem adeat oculorum.

105 Cur homines tremuli cùm bibant, circumferri soleant? Quia vini calor immodicus nervos subit, & spiritum contentū in his perturbat, qui ex sede cerebri ducitur.

106 Cur bestia statim ab ortu naturæ ambulare queat, homines nequeant? Quoniam bestia calorem omni ex parte sui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite: itaque non antè erigi, ambulareque possunt

possunt, quàm modo æquali calor in omnes partes corporis digeratur.

107 Cur qui neruorū distentione laborant, si arduè febriant, liberari distentione possunt?

Quoniam ex refrigeratione afflictionēque spiritus contenti in neruis distentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida est.

108 Quare qui bilem atram euomuerūt, periculo pateant? Quoniam nulla præterea bile substante, sanguis ex iecore trahatur necesse est.

109 Cur à mictu spiritus aluo excedere soleat? Quoniam quādiu plena vesica est, rectū intestinum, quod sibi subditum habet, premit: egesta autē vrina relaxatur, atq; ita spiritus in intestino illo detētus labitur, atq; effluit cum sono.

110 Cur vbi eminximus aut oscitati sumus, inhorrescere consueuimus? Quoniā aliquid spiritus calidi excurrit, cuius detractione corpus refrigerari congruum est.

111 Cur albugines aut vitilignes acu adacta nullum sanguinem emittant? Quoniā calor omnis summis ex meatibus, vel recessit, vel difflatus, exactusque est.

112 Cur pleræque omnes mulieres cū con- *Maliciā*
ceperunt, picare, id est, appetere sapes mi- *uocat pli*
nus conuenientes soleant? Quoniam con- *nus.*

ceptus

ceptus præter naturam est, affectus autē stomachi, vitium id est quod picam vocamus, quemadmodum auiditas, & fastidium.

113 Cur febres quartanæ diuturniores cæteris omnibus esse soleant? Quoniam in ea materia peccatur, quæ terrena maximè est: terrenum autem omne graue est: quocirca meritò quartanæ & lentius repetunt, & longius tenent.

114 Cur vlcera articularum reduci in cicatricem nequeant, quod in plerisque aduertimus? Vtrum quòd plus materiæ in articulis est. Ergo cum materia largius illuc confluat, acrior redditur, itaque maturius siccatur. An quoniam articularum postremum cartilago est, idcirco cicatrix firmari nequit, sed labitur.

115 Cur aqua pluuiæ leuior sit, cum ex mari hauriatur, quod graue est? Censendum quauis ex mari hauriatur, spiritus tamen agitatam tenuem efficit, & leuem.

116 Cur res frigida omnis ossibus, dentibus neruisque inimica est? Quoniam hæc natura constant terrena: terrenum autem omne frigidum est: ergo quod frigida qualitas augeatur, meritò accidere detrimentum potest.

117 Cur qui per febris ardorem insaniunt, pulsus arteriarum habeant leuiorē: qui per lethargum vitium memoria obtorpescent, plenio

pleniorē reddant? Quoniam alteri spiritu relaxato cerebri delirant, alteri eodē illo spiritu crassescēte, grauescentēque premuntur & infestantur.

118 Cur febribus quibusdam per sudorē leuatis cordis periculosaē affectiones sedari soleant? Quoniam materia vitiosa partim difflatur, partim resoluitur.

119 Cur per hyemē plus cibi assumere, pleniusque concequere possimus? Quoniam calor nostri corporis pulsus exterioris frigoris vehementia, ad sedem interiorem se recipit: itaq; facit, vt cibus plenius & concoquatur, & assumatur.

120 Cur qui nimis concubuerunt, si præterea coeant, sanguinem vice seminis emittāt? Quoniam semine omni exhausto, nullus humor promptius sanguine rei veneræ se offert.

121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam præcisi excitent inflammationem? Quoniam spiritus inæquabili punctiōis segmento occurrēs, retorquetur, atq; in se coactus stipatur & recalescit: ac præciso penitus neruo, spiritus effluit omnis, & abit.

122 Cur sudores qui ante accessiōem venerint, graues sint & molesti? Quoniam qui febrem sequuntur per relaxationem, remissionemque effluant: qui antecedunt, per expressionem

fionem vtique violentiorem extringantur.

123 Cur os ieiunum grauitur oleat? Quoniam stomachi acritudo nisi cibo recenti téperetur insuauem reddit exhalationem.

124 Cur nullus in corde morbus possit cōfistere? Quoniam per membri opportunitatem antè mors rapit, quàm morbus pateat.

125 Cur scrobe iuxta mare effossa duleis aqua comperiat? Quoniam mare transmissum, liquatūque per terram, suam crassitudinem omnem amittit, inque humorem dulcem extenuatur.

126 Cur ambusta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliteranturque, vt earo propemodū mortua sit: fit enim vt materia in hisce inclusa, perquam difficulter educatur.

127 Cur homines natu maiores vinosi esse consueuerunt? Quoniam per aetatem refrigerati, calorem desiderant. Vinum autem calorificum est.

128 Cur pondus facilius parte leua quàm dextra efferre valeamus? Quoniam materia partis leuē oppressa plus edurare, patiq; quàm dextra potest: quippe cū altera difficilius, altera facilius moueatur.

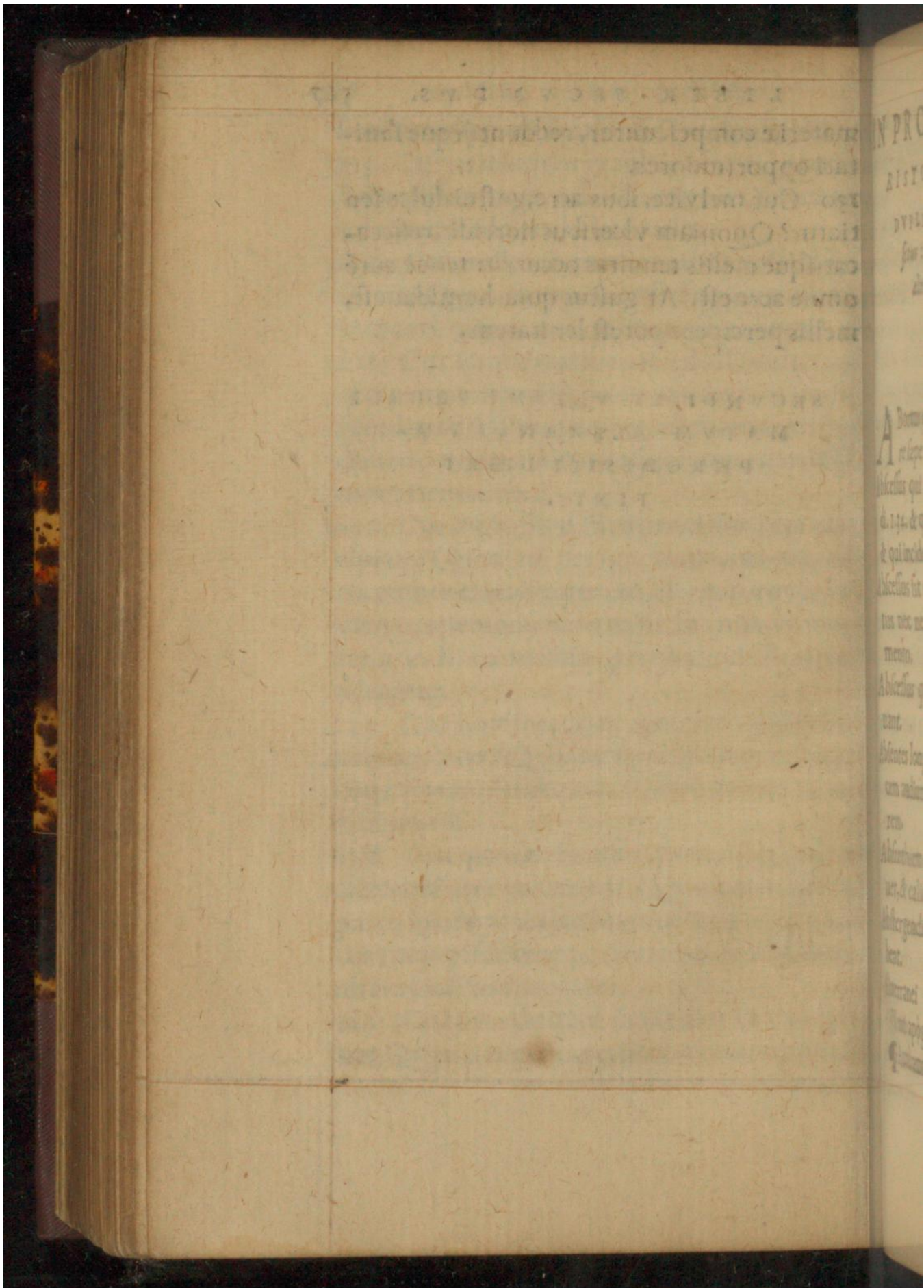
129 Cur pars dextera sanabilior sit quàm leua? Quoniam per exercitationem ampliorē

mater

materiae compescuntur, reddunturque sanitati opportuniores.

130 Cur mel vlceribus acre, gustui dulce sentiat? Quoniam vlceribus horridis, resiccatisque mellis tenuitas occurrit: tenue autē omne acre est. At gustus quia humidus est, mellis percipere potest lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLE
MATVM ALEXANDRI A-
PHRODISSEI LIBRI
FINIS.

IN PROBLEMATATA A-

RISTOTELIS INDEX,

DVPLICI NUMERO COMPO-

situs: quorum prior sectionem,

alter *Q*uestionem, siue Pro-

blema *co*mmonstat.

A

A Bortus quo tempo
re saepe fiat. I.9

Abscessus qui medican-
di. I.34. & qui vrendi,
& qui incidendi. ibid.

Abscessus sit ne purulen-
tus nec ne quo argu-
mento. I.31

Abscessus quomodo iu-
uant. 6.3

Absentes longius, cur vo-
cem audiunt tenuio-
rem. II.20

Absinthium urinam mo-
uet, & calidū est. 27.10

Abstergerendi vim quē ha-
bent. 23.40

Abterranei venti, vide
Venti apogaei.

Accubamus cur labo-

riosius in planis quā
in cauis. 5.11

Accusatori & reo si pari
numero suffragia fue-
rint, cur reum vincere
est sancitum. 29.13

Accusatores iniustiores
reis. ibidem

Acerbitas quare medica-
menti comes. I.43

Aceti vis calfactoria.
33.17

Acetum cur carnem inte-
riorem demordet, exte-
riorem non. 31.22

Aceto singultus leuior
potest finiri. 33.1. &
quare. 33.5. & 33.17

Aceto qui perfricandum
censent, inflammatio-

A nema

nem tollere volūt. 9.1
 Acetum quibus partibus
 est medicamēto. 31.22
 Aceto mulso cur suauius
 vinum. 19.44
 Acor quorū medicamen-
 torum comes. 1.43
 Acie in fugam conuersa,
 vno resistēte ceteri quo
 que oēs insistūt. 16.6
 Acquirere cur nonnulli
 malūt quā vti. 30.11
 Acria cur amplius appe-
 timus. 22.3
 Acumē omne in voce ve-
 hementia est. 11.14
 Acutum in voce quodve-
 lox in delatione. 11.21.
 & 11.13. & 11.6
 Acutum facilius cātatur.
 quā graue. 19.47. &
 quare. 19.37
 Acutum index viriū bo-
 narum. 19.37
 Acutū vim desiderat ple-
 niorem. 19.7
 Acuti morbi quare poti⁹
 per hyemē vrgēt. 1.6
 Acuti morbi extorquent

denso corpore hyemē
 post imbres & austro
 1.20
 Acuti morbi febribus cō-
 mitati, quia violēti. 1.
 Acutæ febres quando, &
 quibus. 1.1
 ¶ Adulescētibus interdū
 cessare possunt tentigi-
 nes nullo secreto humi-
 re. 4.3
 Adulescētuli quare odi-
 o habēt puellas cū quibus
 primo concubue-
 runt. 4.1
 ¶ Aegæi aer qualis. 23.6
 Aegyptus qualis secun-
 dum suas partes. 26.46
 Aegypti oris cur auste-
 non afflat. ibid
 Aegyptus ferax aqua-
 rum. 20.3.
 In Aegypto cur pepo-
 nes optimi. ibid
 Aegyptij cur blæsis ped-
 bus. 14.4. & cur pile-
 crispo. ibid
 Aequale quod modicū &
 compatibilius. 5.22
 Aequa

INDEX.

- Aequalis concentus minus flebilis acribus accedit. 19.6
- Aequale omne in cōeentū ad vnitatem est referendum, 19.14
- Aequisonum quid. 19.39
- Aerem concernentia pro blemata. 25. per totam,
- Aer corpori nullo se exhibet alimento. 1.13
- Aer quādo mouet. 11.14
- Aer cur non sursum feratur. 25.14 & quo fertur tramite. ibid.
- Aeris minus quā plus cur calidius. 25.19
- Aeris mutatio quare nō ita gravis vt aquarum, 1.13
- Aer bullis contentus, aut de imis aquae ascēdens, cur nunquam madidus emergat. 25.11
- Aerē ampliōrē ampliōr potētia mouet. 11.53
- Aeris exiguum velocius fertur. 11.14. & 11.34
- Aer cur madescere non possit, aqua possit. 25.12
- Aer & ignis cur non putreant, 25.29
- Aer interdū densus, nō est rarior quare. 11.33
- Aer luce crassior, cur soli daualcat permeare, lux ipsa non valeat. 25.9
- Aerem nigrum ē longinquo, ē propinquo candidū cur videmus. 23.22
- Aerem cur in flatum conuerti nobis videtur cū currimus, 5.17
- Aer locorum aëditorum purus & diuersus. 14.7
- Aere sudo cur frig' acri' quā nubilo, 25.18
- Aer cur mouetur, frigidior redditur. 8.12
- Aer quomodo aquā tangit, 25.3
- Aer cū aquam tangit, cur non humescit, 25.3
- Aer cur per aquae tactionem frigidus, humidus, reddi non possit. 25.10
- Aer hyeme crassior. 11.64.

A 2 Aer

Aer corpore vno conti-
nuo esse nō potest. 23.3

Aer ē directo transire nō
solet. 25.9

Aer cur altis ædibus fo-
leat ventilari, reciproca
riq; præsertim tempo-
re quieto. 25.12

Aeris plus in vino, quàm
in aqua. 25.8

Aer an soleat commuta-
ri astris omnibus, tum
orientibus, tum occide-
ntibus, & præcipuè ca-
ne. 26.13

Aer frigore immobilior.
12.6

Aer nos circundans cali-
dus. 5.34

Aer comparatur aciei in
fugam cōuersæ. 26.6

Aer locis palustribus im-
purus. 14.7

Aer locis calidis calet, fri-
gidis friget. 14.9

Aerugo vnde in arbori-
bus. 1.23

Aer quare præcipuè o-
mnium sonitum red-

dit.

11.

Aer quare tollit vibic-
9.6. & 9.10

Aer an vim purgandi ha-
beat. 1.4

Aer natura frigida. 9.1

Aer incidens vim habet
medicamenti. 1.3

Aere ambusta sanescunt
facilius. 1.36. & quare
1.35

Aestate an sudor potius
mouendus. 2.21. & 2.2

Aestate vigores maximè
fiunt. 1.2

Aestate quare magis su-
damus, cum corpora fri-
ciora sint, quàm hye-
me. 2.4

Aestate cur magis labor-
tur, hyeme magis qui-
borat emoriantur. 1.2

Aestate morbi praua e-
causa fiunt. 1.2

Aestate quando corpora
morbi exercent, & qua-
re. 1.9

Aestate calidi & sicci mo-
bi hoies male habet. 1.

Aesta

- Aestas quando grauis tā
febris, quā lippitu
dinibus. 1.8
- Aestate cibus parcus, &
potio liberalis. 1.40
- Aestate maximè putre-
do sentitur. 2.33
- Aestate multū humoris
haurimus. 2.40
- Aestas est nobis, cū apud
Antipodas hyems. 26.56
- Aestiuo tēpore partes in
ternæ frigidiores, hye-
mali calidiores. 14.3
- Aestus meridie quare ac-
cenditur. 15.4
- Aestus magni pelagi am-
plior quā parui. 23.17
- Aestus & frigora cur in-
tētius fiāt in Pōto. 25.6
- Aestus cur vehemētiores
locis hybernis, quā te-
pidis. 14.13
- Aestuantes vehementer
cur insōnia tenēt. 3.24
- Aetatis mutatio facilis.
1.15
- Aetatū mutatio pro tē-
poris cuiusdā mutatio-
- ne accipi debet. 1.3
- Aetatib' mutari solēt ani-
mātes in cōtrariū. 4.4
- Aethiopes cur blāsis pe-
dibus. 14.4. & cur pilo
crispo. ibidem
- Aethiopū dātes cur cādi
di, vngues verò in cādo
re nō respōdeāt. 10.65
- Affectiōnū notā aspe-
ctui patētes, nobis hāc
gūa affectiōnū creāt. 7.5
- Africus vētus si circa eq-
noctiū spirauit, cur aq̃
fiat necessariò. 26.28
- Africus natura humidus,
& hyberni ordīs. 26.28
- Africi qua Aegypti par-
te excitantur. 26.46
- Africae loca arenosa & si-
ticolosa. 12.3
- Africae cur, si quis ppter
mare ifoderit, aquā pri-
mo dulcē, pōst breui sal-
sam eādē cōpiet. 23.21
- Agathyrsis in morem
est leges cantare. 19.28
- Ajax ex atra bile in in-
saniam prorupit. 30.1

Alæ omnium maximè
partium nostri corporis
cur malè oleant. 13.8. &
4.13

Alis cut titillatur. 15.1

Alarū abiectionis medica-
mentis poti⁹ curadi. 1.34

Alæ cur sitissimè resia-
dent. 1.14

Alas nostras si quis ino-
beat; cur in risum cōti-
nuò labamur. 35.8

Albedo igni tribuit. 8.1

Alga exiccat. 20.31

Alienum esse, & suū esse,
haud idem. 4.14

Alica quid. 21.21

Alica cur plus aquæ reci-
piat, quàm tritici unde
est confecta. ibid.

Alimentum quid appeli-
latur. 1.43

Alimentū fccū nō nutrit,
nisi quātū dilutū. 1.13

Alimenti desiderium in-
digentia. 22.3

Alimentum, vide etiam
Cibus.

Alliū vrinæ tabificum.

27.10

Allium quomodo vrinā
mouet. 20.16. & 12.12

Allia vrinam mouet sua
caliditate. 1.42

Allium si quis ediderit, cur
vrina alij odorem red-
det. 13.6

Allij operatiōes q̄les ibi

Allium inflare, ventrem
inferiorem pōtēst. ibi.

Allia cur quo ficiora se-
rantur, eo meliora pos-
sint euadere. 20.27

Allia cum excaulescunt,
cur plenius oiet, quàm
recens nata. 20.30

Allia cur euulsa germina-
ri possit. 20.26. & 20.28

Alliū elixū delinire pōt
fauces asperas. 11.39

Allium quare lachrymas
mouere nō pōt. 20.21

Aluus conceptaculum ei
bi consumpti. 4.17

Alu⁹ pars corporis prin-
ceps. 4.27

Aluū q̄ fūdere quēt me-
dicamēta. 1.42. & 1.41

Alui

Alui faciles spadōib⁹. 4.3

Aluus amara secedit qui
bus natura calida, si mo
do robusti & pleni, nisi
concumbant. 4.30

Aluus cur funditur me-
ruētibus. 27.10. & 27.
8. & 2.26. & 4.8. & 27.
1. & 27.2. & 27.3

Alui deiectio exercet me-
ro deditos. 3.5

Alui deiectionibus vehe-
mentib. medici brassica
vtuntur. 3.27

Alui expiratio cur ma-
gis dormiētibus. 33.15

Amara purgare que-
unt. 23.40. & q̄re. 1.48

Amarū quodq; quomo-
do redditur. 20.25

Ambidextri per cōsuetu-
dinē fieri possunt. 31.12

Ambulatiōes acclines la-
boriosiores. 5.37

Ambulatiōis à cursu dif-
ferentia. 5.18

Ambulationes arde rem-
poribus calidis plus va-
lent. 5.37

Am

Ambulationum secundū
tempora virtutes. ibid.

Ambulatiōes cur minus
laboriosæ quæ inæqua-
les, quā quæ rectæ. 5.37

Ambulatiōes breues cur
laboriosiores. 5.33

Ambulatiōes prolixæ p
plana cur laboriosiores
quā per incōpta, bre-
ues, leuiiores. 5.1

Ambulationes breuiiores
cur magis fatigāt. 5.12

Ambulantium nimium,
crura implentur. 5.9

Ambulandi genus arduū
sudores mouet, & quæ
alia. 5.17

Ambulatio genus omne
excrementi ad ima de-
trahere putatur. 5.9

Ambulamur cur diffici-
lius locis arduis. 5.38

Ambulandū q̄re minimè
in sole nudo corpe. 1.54

Ambusta quare calor fa-
cit & tollit. 1.56

Amylum ex farina. 4.22

Amphoræ sonū q̄lē pti-

A 4 me

mescant beluæ. 25.2	nūeroso, alia nō. 10.10
¶ Anaxagoræ opinio cur nocte melius audimus quàm die. 11.33	Animaliū coitus cur i diuersus. 10.4
Anaxagoras quas affert causas eorum quæ accidunt clepsydræ. 16.8	Animalium cur alia parentes statim secutuntur alia serò. 10.3
Anchora in mare cōstuat iacta, cur aqua residet & quiescit. 23.4	Animalia domestica p cipio fera, fera potius quàm domestica. 10.4
Anethum vrinā mouet, & calidum est. 27.10	Animalia fera quō redduntur mitia. ibid.
Angimur non in eisdem omnes. 35.3	Animalia nouella omni prater vitulos cur vocem reddunt acutiore. 11.24. & 11.14.
Anhelamus frequētia spiritus. 11.63	Animalia cætera cur vocem mittunt acutiorem cum validiora sunt, homo cū inualidior. 11.46
Animalia cur pedes habeant pares. 10.28	Animal omne bipes partem priorem habet pilosiorē. 10.51
Animal gignere nihil potest nisi semen genitale. 4.14	Animalibus perēptis cur humor putret. 13.4
Animal semine nostro p creatum, cur prole nostram vocamus. ibid.	Animalium minutorum quæ generantur sine cōcubitu, causa creationis in principio mūdi. 10.13
Animalia cur alia mutantur colore, alia nō. 10.8	Animalia minuta tū generantur
Animaliū cur alia parua alia magna. 10.14	
Animaliū alia cur partu	

I N D E X.

- neratur cū mutationes
tēporū incesſerūt. 10.15
Animalia minus tēporis
dormiunt q̄ vigilant, &
nō cōtinuē somnū suū
p̄ficiūt, & quare. 10.33
Animalium cur alia tuf-
fiunt, alia non. 10.1
Animalia marina quare
maiora q̄ terræ. 10.54
Animantiū alia p̄tinus
præciso capite moriun-
tur, vel paulop̄st: alia
non, & quare. 10.67
Animantium partes non
officiales, cur in orbem
formari ſoleant. 16.9
Animātes mutātur in cō-
trariū per ætates. 4.4
Animantiū cur alia ubi
primū in lucē ſunt, edi-
ta, nutriri p̄ ſeipſa poſ-
ſint, alia neq̄ant. 10.57.
Animātia omnia cur po-
tius augeri in longitudi-
nem ſoleant. 17.2
Animātium nullum cur
ſuauiter olet. 13.4
Animantium genus for-
te cur corpore duriori.
10.59
Animantium pars maxi-
ma pilum gerit deci-
duum. 10.62
Animātiū in genere cur
alia maris & fœminæ
coitu creantur, alia con-
cretis quibuſdā. 10.15
Animantiū cur alia poſt
partum ſæuire ſolent,
alia non. 10.37
Animantium alia quare
& coitu & ſpōte naſcūt
alia ſolū coitu. 10.64
Animātiū cur alia breui
tempore pariunt, alia
diu geſtant. 10.11
Animantium arma va-
ria. 27.9
Animantium corpōra vt
ligna deprauari à calo-
re poſſunt. 14.4
Animantiū quare quæ-
cūq; domestica, eadem
etiā fera reperimus, &
non contrā. 10.44
Animantia cæterā ab ho-
mine cur p̄ſpiciunt in

A 5 la

latus.	10.17	cantatur in diapente & diatessaron.	19.19
Animus noster maximè iactatur in somnis.	30.13	Antiphonum quare suavius consono.	19.16
Animo deficientibus quo modo occurrit aqua frigida.	9.9	Antiphonum quid.	ibid.
Animo deficientes cur mole corporis contractione, vocemque acutiorē reddere putantur.	5.2	Antistropho carent genera modulandi quæ.	19.30
Animum concitatum intelligere non posse quo argumento.	30.13	Antistrophus simplex, & quid.	19.15
Animosiora quæ sunt.	10.59.	Antistrophis successerunt dithyrambi.	ibid.
Animositas cum calore est.	ibidem	Antistrophus cur in scena nullus, in chorea plurimus.	ibid.
Animo securo quid nos facit.	30.1	Antistrophis usus in chorearum canticis.	ibid.
Annus pluvius & humidus pestilens.	1.21. & 1.22	Apium si quis radice tenus circumfodiet, partemque imè panicum undique ingerat, deinde terram accumulet, cur radices mirra magnitudine adulescent.	10.3
Annus pestilens quando ite accidit, & quare.	1.21	Apium cur aquam salisam recipit.	10.1
Annus quare est gravis, cum est copia rubetarum.	1.22	Apibus mel secundum naturam competit.	21.13
Antiphonum cur suavius æquisono.	19.39	Apogæ, vide Ventis apogæ.	
Antiphonis cur nunquam			

Apo-

Apoplexia quando acci-
dunt seniores. 1.9

Appetitus quomodo dif-
fert à mente. 30.11

Non Appetētes cur dura
& tristia sentiunt. 3.19

Aqua translucidior o-
leo. 23.9

Aqua cur minus candeat
si moueatur. 23.23

Aqua cur maderē possit,
aer non. 25.12

Aqua per prona ocyus
fluit. 26.38

Aqua quē liquefacere nō
potest. 4.15

Aqua & terra cur putreāt
ignis & aer non. 25.20

Aqua corporibus alimen-
to est. 1.13

Aqua est alimentū quā
siccum valentius. 1.15

Aqua cur multum tempo-
ris sine fastidio vti pos-
sumus. 21.13

Aqua quomodo aīo defi-
cientibus subuenit. 9.9

Aqua in Africa propter
mare infossa cur primò

dulcis, post breui falsa
eadem cōperitur. 23.18

Aquę propter mare posi-
tæ cur dulces magna ex
parte, & nō salse. 23.19

Aqua dulcis ī mari in va-
sis colligitur. 2.1

Aqua dulcis tenuior, falsa
crassior. 23.22. & 23.15

Aquam vel vinum merū
cur superbibere debem⁹
post fructuum esitatio-
nem. 22.8

Aqua ab acerbis epota
cur dulcior sentit. 22.11

Aqua quæ balneum præ-
stat commodum. 24.14

Aquæ vis ut sursum ver-
sus compellat inferius.
23.2

Aqua cur vomitum non
prouocat. 3.18

Aqua cur minus salubris
q̄ sol tepescerit. 24.14

Aquæ plus quā minus
validius reniti pōt. 23.2

Aqua per cinerē collata
cuius naturæ. 24.17

Aquę mutatio cur pedicu-
los

- los parit. I.16
 Aquæ & cibi mutatio
 quare grauis. I.13. & I.
 15
 Aquæ mutatione cur ani-
 malia nonnulla colorem
 mutant, hō nunq̃. 10.7
 Aqua calidissima feruet.
 I.8
 Aqua calida cur rugare
 potest, ignis non. 24.7
 Aqua calida liquefcere
 non finit. 2.2
 Aquis calidis cur potius
 quā frigidis lapides
 cōcrescant. 24.11
 Aqua interdum facta ca-
 lidior quā flamma, cur
 ligna deurere nequeat,
 flamma queat. 24.3
 Aquæ feruidæ cur vt plu-
 rimum falsæ. 24.18
 Aqua feruens cur nun-
 quam expaslat. 24.9
 Aqua quā flamma cali-
 dior sentitur. 30.1
 Aqua sole calfacta, cur
 parum salubris. 24.15
 Aqua in calida si quis pe-
 de teneat, cur pede quie-
 scente aquā minus cali-
 dam sentiat, mouente
 calidiorem. 24.12
 Aqua feruens cur liquefa-
 cere nequeat, venter
 queat. 24.4
 Aqua cur nō pinde hye-
 me vt æsta ferueat. 24.6
 Aquæ efferuescentia, bul-
 larum elatio est. ibid.
 Aqua p̃fusi calida cur ca-
 lorē minus p̃cipimus cū
 p̃uncti oleo sumus. 24.1
 Aqua vt frigida sic & ca-
 lida cur horrescim⁹. 8.7
 Aqua frigida irā sedat co-
 piosē infusa. 8.17
 Aquā frigidā cur fundi-
 mus sanguine è narib⁹
 fluente. 33.6
 Aqua frigida grauior ca-
 lida. 11.10
 Aqua frigida cur dulcio-
 ra efficit irrigata quā
 tepida. 20.29
 Aqua frigida cur qui tē-
 pore hyemis sese ablue-
 rint aliquādiu frigue-
 runt,

I N D E X .

runt, & reliquo toto die
tuti à frigore sunt: qui
calida, frigus diutius ex
periuntur. 1.29

Aqua frigida de eodē p-
fluēs vase, cur magis ob-
strepit calida. 11.10

Aqua tam frigida quā ca-
lida quare profit per-
nionibus, & frigore am-
bustis. 1.55

Aqua salsa grauis. 23. 20

Aqua salsa cur vino dul-
ci magis supnatat quā
austero. 23.26

& cur vino possit inna-
tare. 23.27

Aquas quare continent
falsiores loca versus au-
strum. 23.25

Aqua salsa frigida cur bi-
bi non potest, calida re-
frigerata meli⁹ p̄t. 23.18

Aqua salsa cur profluere
queat. 23.20

Aquā salſam q̄ recipiūt,
& quę recusant. 20.1

Aqua salsa dulci opposi-
ta. 23.18

Aqua salsa cū mouet mu-
tai q̄; dulcior fit. 23. 20

Aquæ Magnesiæ cur fer-
uere quidē aliqñ defie-
runt, salsæ tamen remā-
serunt. 24.17

Aquæ Magnesiæ & Arta-
næ feruidę satis, cur po-
tu idoneæ. 24.16

Aquæ aluminosæ. 24.18

Aquę puteorum, vide Pu-
teorum aquæ.

Aqua intercus cur nō cō-
tagiosa. 7.4

Aqua intercus exercet
mero deditos. 3.5

Aquatilia quare minus
viuere possunt. 10.48

Aquatile omne vitæ bre-
uis dat testimoniū. 34.10

Aquilo ex septentrione.
25.47. & 26.16

Aquilones cur plurimi
spirant. 26.16

Aq̄lo nocte exorsus cur
tertia die cessat. 26.15

Aquilo cur mare atrius
reddit. 26.39

Aquilo cur crebrius quā
auster

- auster spirat. 26.10
 Aquilo & auster cur sæ-
 pissimè spirant. 26.37
 Aquilones cur anniuersa
 rij fiant, austeri nō. 26.2
 Aquilo cur citò post au-
 strum spirat. 26.49
 Aquiloni contrarius au-
 ster. 26.3
 Aquilonibus spirantibus
 cur cibi auidiores su-
 mus. 26.43
 Aquilo cur magnus ori-
 parus desistit. 26.41
 & 26.47
 Aquilo cur locis frigidis
 per hyemem vehemens
 spirat. 26.54
 Aquilo flatus hybernus.
 26.33
 Aquilone nocturno nun-
 quam tertia lux labo-
 rat. 26.9
 Aquilo cur Hellesponto
 & Cyrenæ imbrem affe-
 rat. 26.58
 Aquilo cur interdū spi-
 rat ingenuus, noctu desi-
 stit. 26.62
 Aquilonem habitantes al-
 bo sunt corpore. 14.14
 ¶ Arabia vt feruētior, sic
 odoratio. 13.4
 Arabiæ loca pleniora. 12.3
 Aranea suo fungitur opo-
 re cœlo sereno. 26.63
 Araneæ multæ per aerē
 late, cur indicium flatus
 futuri. 26.63
 Arborea an reddā odorā-
 tē, vbi iris decubuit. 12.3
 Arborum magnitudines
 variæ. 20.9
 Arbor si paulatim defle-
 cit, nihil laborat. 8.15
 Arce & similia cur nullo
 mouente concitantur &
 erepant. 11.28
 Archadia non dissimilis
 palustribus. 26.60
 Apud Archadiā locū ex-
 cellsum cur flatus nihilo
 frigidiores, q̄ cæteris lo-
 cis sentiantur. ibid.
 Apud Archadiā cū vêtus
 filet, cœlum nubilū est,
 cur frigus perinde atq;
 planis palustribus oria-
 tur.

INDEX.

- tur. ibidem
- Archelaus rex Macedo-
niae vnde sibi tantū cōfi-
debat & sperabat. 30.1
- Architas oīa porportioe
moueri cenfer. 16.9
- Arcturi ortus morbos tol-
lit vel parit, iudicat vel
intendit. 1.3
- Ardor quomodo effici po-
test. 1.20
- Ardor, febris est. 14.9
- Area, Halo, vbi fieri po-
test in sole. 15.11
- Area corporis qualis. 10.29
- Arenam fluuij conficere
possunt. 23.23
- Arena quid. ibid.
- Argentum cū decoqui-
tur expafiat. 24.2
- Argentum an purgandi
vim habeat. 1.43
- Argilla cur tollit vibicē.
9.6
- Arietū pelles, vide Pelles.
- Aromata cinere suffita
cur acius oleat quā
igne. 12.11. & 12.7
- Artes oēs opera nra. 30.4
- Ars plura facit praua,
quā proba. 10.44
- Artium liberaliū profes-
sores cūm trepidāt, quō
agere soleant. 11.65
- Arteria omnibus semine
vacuis pusilla. 11.34
- Arteria trachea quō ex-
asperari potest. 11.22
- Articuli laxantur fiatib⁹
austrinis. 2.24.
- Articulata diu viuere pos-
sunt. 10.48
- ¶ Ascendētes cur genib⁹
laboramus, descendētes
cruribus. 3.19
- Afini cur minus monstra
pariant. 10.60
- Afinis cur pili ē cicatrice
se promant, homini nō.
10.29. & 10.31
- Afini quare plus sicci ha-
bent excrementi. 10.58
- Aspalanus redditur odora-
tior iri de celesti. 12.3
- Aspiciendi delatio sim-
plex. 11.61
- Aspectus quō afficitur ē
tristi vel delectabili. 7.3
- Aspe

Aspectib? efferis cur sunt
qui in nimio vel æstu,
vel calore habitāt. 14.1
Aspectuum in rationibus
ne minimū quidē à ma-
ximo totū circumaspi-
ci potest. 16.1
Aspectuum procidentia
turbine agitur. 15.5
Astra cur alia, alia elixa
melius edi possunt. 20.5
Assuescere quid. 21.14
Assueti diutius rem face-
re eandem quā nō as-
sueti valemus. 21.14
Assuescēdi ratio vacat fa-
tigatione. 5.12
Astris omnibus tum oriē-
tibus, tum occidentibus
an aer soleat cōmutari.
26.35
Super Athon nulli exci-
tantur venti. 26.38
¶ Atomī, vide Corpuscu-
la aeris.
Athletæ cur pallidi eua-
dunt, cū insudarint sta-
tim ab exercitio. 38.5
Athletæ aut nullo morbo

laborant, aut celeriter è
vita decedunt, si premā-
tur, & quare. 1.28
Atrum quid esse dicitur.
23.23
Atræ bili flatus ciere est
datum. 30.1
Atræ bilis natura quæ ge-
nerat. ibid.
Atræ bilis natura. ibid.
Atræ bilis effectus. 30.1
Atræ bilis & vinum simi-
lem fortiuntur naturā.
30.1
Atræ bilis victu quotidiana
no redundans, morbum
melancholicum tātum-
modo creat. ibid.
Atræ bilis quibus frigida
& multa, stolidi & igna-
ui: quibus calida, perci-
ti, ingeniosi, & amasij.
ibidem
Atræ bilis calidissima &
frigidissima reddi po-
test. ibid.
Atræ bilis si perfriget, an-
xietates gignit: calidior
securitatē animi. ibid.

Atro

INDEX.

- Atrophisa unde. 37.3
 Atropo in concentu cur
 dipason antiphonū ita
 latitat, vt vnisonum es-
 se videatur. 19.14
 Attica in terra cur fruct⁹
 ceteri dulcissimi, thymū
 vero acerrimum. 10.20
 Attollendi omnis vsus vi-
 fit. 5.10
 Attollere præter naturā.
 5.38
 ¶ Auditus quā visus ob-
 tusior. 7.5
 Auditus quare syncerior
 in nocte quā in die 11.
 5. & 11.33
 Auditus è synceris elemē-
 tis. 31.30
 Audiēdi facultas tollitur
 cū oscitamus. 32.13
 Audiendi sensus foramen
 cū arteria & pulmone
 habet. 32.6
 Auditus cur maximè ab
 ortu naturæ offendi po-
 test. 11.1
 Audiēdi principium vox
 quædam. ibid.
 Auditus & vox ab eodem
 initio. ibid.
 Audimus cur melius cū
 spiritū retinemus, quā
 cū reddimus. 11.41. &
 11.48
 Audiēdi facultas amplior
 per inanius quā per pla-
 nius. 11.33
 Auditus dexter cur non
 differt à sinistro, vt pes
 & manus. 31.30
 Auditus oīum sensuū facil-
 limè interimi pōt. 11.1
 Aura frigida cur mane de
 mari non spirat, de flu-
 minibus spirat. 22.16
 Auræ ante solis ortū spi-
 rare solent. 26.56
 Aura omnis quo excuti
 solet. 23.16
 Aurora cur frigidior q̃
 vespera. 25.15
 Auribus cutis tenuissima
 32.12
 Aurium natura calidissi-
 ma & colorata. 32.1
 Aures cur rubescūt pude-
 factis. 31.3. & 32.8. & 32.

B 1. &

- L. & 32.12
 Aurium fordes cur ama-
 re. 32.4
 In Aurē aqua elapsa, cur
 oleū instillamus. 32.10
 Auris sinistra cur ocyus
 perforata consolidari q̄
 dextra potest. 32.7
 Aures delibationes quas-
 dam rerum obduſtarū
 cōcipiunt pro ſua ſacul-
 tate. 7.3
 Auribus propinquis vox
 qualis. 11.6
 Aurib⁹ res ſolita ſuauior
 inſolita. 19.5
 Aures ſcalpēribus cur tuſ-
 ſis mouetur. 32.6. & 33.1
 Auriū ſtrepitus cur acci-
 to ſtrepitu ceſſet. 32.9
 Aures cur vrinātibus dū
 in mari ſunt, rumpi ſo-
 leant. 32.2. & cur minus
 rumpantur, ſi oleum in
 ſtillatum habeant. 32.11
 Auriū morbus cur in pul-
 monis vitiū tranſit. 33.1
 Auripigmentum ruſos ef-
 facit pilos. 38.2
- Auſtri calidi & humidi. 23.
 humidus. 26.2. calid⁹
 27.13
 Auſter ex meridie. 26.47
 Auſtri cur frigidi in Afri-
 ca. 26.51
 Auſter cur paruus oritur.
 magnus deſiſtit. 26.
 47. & 26.41
 Auſter cur certiffima le-
 ge nature canicula oriē-
 te moueatur. 26.12
 Auſtri cur non fiant anni-
 uerſarij. 26.2
 Auſter. cur non tā crebrē
 ſpirat quā aquilo. 26.10
 Auſtri quare tardiora &
 debiliora efficiunt cor-
 pora. 1.24. & 26.44
 Auſter imbres & aquā lar-
 gē colligit. 26.48
 Auſter ſi minor, qua-
 re nubes nullas obdu-
 cit: ſi minor, nubilus &
 diuturnior. 26.22. &
 quare. 26.40
 Auſter nubes colligit, a-
 quilo diſpellit. 25.18
 Auſter quare aquam mit-

I N D E X.

- rit. cum cessat. 26.29. Auster atq; eurus cū sint
 & 2.21. calidiores flatibus obie-
 Auster cur post pruina- clis cur alter aquilone,
 spirare soleat. 2.63. & cur alter fauonio aquæ fer-
 niuem. ibidem riliores sint. 26.29
 Auster decimoquinto die Auster cur oris Aegypti
 post brumam. 26.13 non affiat. 26.46
 Auster cur nō cito spirat Australia loca cur aquas
 post aquilonem. 27.49 cōtineant saliores. 23.25
 Auster & aquilo cur sæpi- Austrino flatu cur poti⁹
 sime spirant. 26.37 fœminę generātur. 14.5
 Austri cur hyeme, incūte Austri euocantur cū sol
 vere atq; autumno ces- adit meridiem. 26.13
 sante spirare soleant, vn Austri sicci & aque exper-
 dabundiq; sint & cōtor tes cur febres cōtrahāt.
 tuosi, atque Africę non 26.52. & 1.13
 minus frigidi, quā hic Auster cur mare cœruleū
 aquilones. 26.17 reddit. 26.39
 Auster cur minus hyber- Autumno & vere quare
 nis noctibus spirat, quā morbi infestent. 1.17. &
 diebus. 26.11 quare autūnus vere gra-
 Auster cur Lesbo imbrē uior. ibid.
 afferat. 26.58 Autumnus quādo perni-
 Auster cur foetidi halit⁹ ciosus omnibus, & præ-
 causa. 26.18 fertim pueris. 1.19
 Auster cōglutinata remit Autumno & hyeme qua-
 rit. 1.24 re febres ardētes potius
 Austri à mari cur stirpi- oriātur, æstate rigores.
 bus p̄sunt. 1.23. & 26.29 1.29

B 2 Aues

Aues vesica carent. 10.42
 & quare. 10.8
Auiū natura calida & hu-
 mida. 10.26
Aues cur vehemēter libi-
 dine agantur. 4.32. &
 10.26. & 4.32
Aues cur corpore durio-
 ri. 10.59
Aues eo modo quo homi-
 nes se habent. 10.52
Aues quare maximē gra-
 uedines sentiunt. 10.53
Aues monstra ædere pos-
 sunt, & quare, & quo-
 modo. 10.60
 B
Baccho nō ineptē Ve-
 nus coniuncta. 30.1
Bacchæ naturali intempe-
 rie fiunt tales. 30.1
Balbis impetus dicēdi cur
 11.38
Balbi cur vinolenti fiunt.
 ibidem
Balbuties quid. 11.30
Balbutiem efficit imbecil-
 litas. ibid.
Balneæ calidæ cur sacræ
 habeantur. 24.19
Balneum quæ agit. 3.16
Balneæ hyeme quam æ-
 state calidiores. 24.8
Bellaria cur edēda. 22.6
Bellerophon ex atra bile
 laborauit. 30.1
Beneuolentia cuiusmodi.
 28.8
Bibaces cur multo me-
 ro hausto sicci efficiun-
 tur. 3.22
Bibendi cupiditas pulmo-
 nis calore oritur. 27.4
Bilis calida. 1.29
Bilis deijcitur metuenti-
 bus. 27.7
Bilis proficit quibus na-
 tura calida, si modò ro-
 busti & pleni, nisi coeāt.
 4.30
Bilis syncera acutas mo-
 uet febres. 1.12
Biliosi morbi per æstatē
 contrahi debent. 1.6
Biliosi quādo morbo ma-
 ximē infestantur. 1.12
Biliosis quādo accidit lip-
 pitudo arida. 1.9

Bilis

INDEX.

Bilis atra, vide Atra bilis.

¶ Blæfis pedibus cur Aethyopes & ægyptij. 14.4

Blæfitatem efficit imbecillitas & quid sit. 11.30

¶ Bomugivbi fieri soleat & quid sit. 25.2

Bonus euadit, qui cū bonis habitat. 29.10

Bonorum cōsuetudo bonos reddit. 29.10

Borea offendente lutum mox ira gelascit. 26.48

Boreas cū cessat, cūq; auster surgere cœpit, cur dici solet. 26.43. & 26.47

Boream si duxerit auster cur sit glacialis hyems. 26.48

Boues cur non ructare soleant. 10.43

Bos pilum gerit deciduū. 10.62

Boues fœminæ grauius mugiunt, q̃ mares. 11.24

Boui cur lac minus demulgetur proportionē corporis. 10.6

Bos cur minimè tussit.

10.1

Boues pilum hybernū emittere solent. 10.23

Boues castrati maiora gerunt cornua. 10.56

¶ Bracchio cur laboriosius manum iactasse inanem, quàm cum lapide. 5.8

Brassica cur sedat crapulam. 3.17. & est frigida. ibid. & qua vtuntur medici ad vehementes alui deiectiones. ibid.

Bruma initium quoddā austru. 26.13

Post brumā dies decimus quintus austrū habet.

Brutis sensus mobilior olfactus. 7.2

Bruta duobus tantū sensibus voluptatem sibi acquirunt. 28.7

¶ Buccellam grandiorē vbi deuorauim⁹ cur strāgulemur. 34.9

Bulbi reconditi germinare possunt. 10.28

Bulimiaquare accidit ma

B 3 ximè

ximè tēpore frigidō. 8.
 4. & cur celeriter & pau-
 cis remedijs succurritur
 ibid. & qđ remediū. ibi.
 Bullarum cur basis can-
 dida aquæ infidit: & si
 soli est expōita, nullam
 efficit vmbra. 16.1
 Bullarū cōsideratio. 23.3
 Bullę specie hemisphērij
 exurgere solent. 16.1
 C
 Adentia in terram
 atq; resiliētia cur
 angulos reddāt similes.
 16.4
 Cadim⁹ quare potius cur
 rētes q̄ ambulātes. 5.18
 Cadunt retrorsum, quib⁹
 colci sunt violati, & cru-
 ra rafa. 16.4
 Calces pedum quibus tre-
 miscunt. 5.15
 Calculosus quare sol⁹ ho-
 mo. 10.42
 Caldarijs magis sudamus
 quā propē tantūdē
 ignis. 2.11
 Caldarijs cur igne per in-
 crementa continua obla-
 to magis sudemus. 2.32
 Caldarijs quare magis su-
 demus tēpore frigidō.
 2.29
 Calicibus amplis & fœcū-
 dis arcetur ebrietas. 3.12
 Calidam lenius. 23.20
 Calidum lachrymā ciet.
 5.13. & omne humoris
 detrahens. 37.3. conco-
 quit & siccāt. 24.14
 Calida cūm mouētur, re-
 frigerantur. 15.19
 Calida ppiora mutatio-
 ni. 22.12
 Calidi natura vocem ma-
 gnā emittere solēt. 11.3
 Calida omnia modo ful-
 minis vrunt. 24.18
 Calida amplius in sole, q̄
 in vmbra refrigerātur.
 24.13
 Calidi qui sunt natura, si
 modō robusti & pleni,
 nisi cocant que patien-
 tur. 4.10
 Calidos natura sedile im-
 plet. 6.1

Calidi

I N D E X.

Calidi & humidi inconti-
nentes. 5.31

Calida & humida putre-
dini opportuna. 26.18

Calida & sicca nullā sen-
tiunt putredinem. 13.4

Calidum & humidū qua-
litates febrificæ. 26.52

Calidum opimum. 8.6

Calidis locis habitātes ge-
nus hominū antiquius.
14.15

Calidis locis cur diutius
viuitur. 14.10. & 14.9

Calores corpora resol-
uunt. 11.56

Calor dēsa omnia laxat.
24.10. & concoquit.
33.1

Calor quare ambusta fa-
cit & tollit. 1.56

Calor sursum fertur. 13.5

Calore ab eodem cur vri-
mur, & dolemus refrige-
rati. 8.16

Calor minor à maiore ab-
sumitur. 24.13

Calorem sequuntur hu-
mores. 10.53

Calor mero deditortum
quare imbecillus. 3.5

Calor mouendi vim ha-
bet. 13.5

Calor causa motus in ani-
mantibus. 3.25

Calor humori permistus
candorem gignit. 21.16

Caloris eiusdem opera
quare aqua calidior ef-
fici potest quā aer. 14.13

Caloris vi omnia in dies
confici solent. 30.1

Calor natiuus cōcoquit,
externus putrefacit. 2.33

Calore incrementum fit.
14.8

Calor humore alitur, sed
non quolibet. 3.5

Calor insitus nobis quasi
animans. 27.10

Calor naturalis quib⁹ ex-
tinguitur. 3.5

Calor corporis à vini ca-
lore superatur, si minus
est. 3.22

Caloris corruptio vn-
de, & quibus modis.
3.25

B 4 Callid

- Callidos quos vocamus, & quare. 18.4. & vbi sita calliditas. ibid.
 Calui quare. 4.19
 Candidum etiam videtur quod perspicuum. 23.23
 Canis sauit à partu, & quare. 10.37
 Canes cur vestigia min⁹ valeant comperire fauonio flante. 26.24
 Canis foecundus. 20.60
 Canis cur partu numero so. 10.16
 Canes quare pilum hybernū amittere solēt. 10.23
 Canes apud Indos feri reperiuntur. 20.44
 Canino appetitui panis subuenit. 8.4
 Caninus appetitus cur tēpore frigido maximè accidit. & vnde fit. ibidem
 Cane tū oriente, tū occidēte an aeris mutatio fieri soleat. 26.13
 Caniculæ ortus morbos tollit vel parit, iudicat vel intendit. 13
 Canicula oriente cur aliter moueatur certissima lege naturæ. 26.12
 Canities putredo quædā. 10.36
 Canities vbi, quare non semper est vitiligo. ibidem
 Cantantes multi cur melius seruare numeros possint quàm pauci. 19.46. & 19.22.
 Cantans idem voce eadē cur lōgius cum alijs sentiri potest, quàm solus. 19.2
 Cantatur suauius, quàm teretatur. 19.10
 Cantatur cur aptius de acuto ingraue, quàm cōtrā. 19.33
 Cantantes grauius si absonant, cur facilius deprehendi possunt, quàm qui cantant acutius. 29.21
 Cantum quem scim⁹ cur suauius audimus. 19.41.

I N D E X.

41.&19.5

Cantus olim neruis septē
constabat. 19.45

Canticis cur omnes dele
ctari cōsueuerunt. 19.38

Canticum acutū cur dif
ficilius cecinisse, quā
grauē. 19.37

Cantilenæ pleræque cur
leges appellētur. 19.28

Cantilenam cur suauius
audimus, cū ad tibiam
quā cū ad lyram cā
tatur. 19.44

Cantilenas solitarias cur
suauius audire solemus
si ad tibiam aut ad lyrā
vnā cantantur. 19.9

Capillus vnde. 31.5

Capillus pilus congeni
tus. 4.19

Capillus indicat caput fo
raminulentum. 2.17.&
spiratius. 2.6

Capparitis cur locis pro
uenire cultis non facile
potest. 20.12

Capparitis ortus ex corru
ptione. ibid.

Capræ fœcundæ. 10.60

Capris cur lactis pluri
mum demulgetur pro
portione corporis. 10.6

Capræ cū aquam muta
rint, colorem amittūt.
10.7

Capronas quæ habent.
10.61

Caput fons humoris. 2.10

Caput spiratius cæteris
membris. 2.6

Caput pars corporis pri
ceps. 33.9

Caput homini quare pi
losus, cæteris contrā.

Capite paruo prudētio
res. 30.3

Caput humidissimū qui
bus indicijs. 36.2

Caput ossib. maximè sca
tet. 2.19

Caput maximè sudare
quare potest. 2.17.& fo
raminulentum. ibidem

Caput cur alia moueant,
alia non. 10.19

Capite præciso cur alia
animātia statim moriū
tur,

B 5

tur, alia minimè. 10.67	tibus. 8.1
Capitis vis ad generādos pediculos. 1.16	Carni rigor accedit, si ve stis humore madida fue rit. 3.1
Capitis dolor quādo hyc me accidit. 1.10	Carnes vtribus vehemē ter inflatis cōtentæ, cur valeāt incorruptæ edu rare. 22.4
Caricæ bifidæ quare tan tum dulcissimæ, cæteræ non. 22.9	Carnem cur augeant fri cationes. 37.3
Carminū pedes quā ha bēt proportionē. 19.40	Caro perfricata densa tur. 37.5
Carmina cur nobis sæpe numero non ex volunta te occurrant. 11.27	Caro perfricata extolli tur. 21.9
Caro temperato habitu. 34.3	Carnes assæ lixis humi diores. 1.54
Caro instar spōgiæ. 37.3	Caro quibus dēsa, ijs pin guedo inter carnē & cu tem. 10.13. qbus rarior, intra carnē habent. 10.3
Caro densa. 8.16	Castratorū quomodo na tura euariat à castratio ne. 10.38
Caro quare non emacera tur laborantibus. 5.4	Cataplasmatīs quānam sit virtus. 1.30
Caro cur min⁹ frigus sen tit quā dentes. 34.2. Itē cur calidū amplius quā dentes. 34.3	Cataplasmatū mutatio, quare fieri debeat. 1.46
Caro cur solis calore ni grescit, oleū & cera cāde fiunt. 38.1. & 38.10	Causus, vide Ardor.
Caro dolet & cū pcutitur, & cū repercutit. 9.8	Causæ morborū inter se con
Caro cur liuescit senescē-	

INDEX.

- contrariæ. 1.2
 Causam eiusdem rei habē
 tia, an vim eandem ad a
 gendum habent. 9.6
 Cæcias circulari linea
 inapte natura ferī. 26.32
 Cæcias cur vnus ad se nu
 bes vocat. 26.32. & 26.1
 Cæci natura cur nunquā
 calui efficiuntur. 31.5
 Celeritate plus erroris so
 let committi. 19.46
 Cælum purum, cur sere
 nū: turbulētū, hyemem
 indicat. 26.6
 Cælum cur soleat maxi
 mē tranquillari nocte
 media & meridie. 25.4
 Cælum calidum. 25.18
 Cælum nubilum cur te
 pidius quā apertū 25.21
 Cæpæ abscissæ cur germi
 nare possint. 20.26
 Cæpæ quare dictæ Crom
 myon. 20.22
 Cæpæ natura. ibid.
 Cæpe cur vnū tam acri
 ter mordere oculos po
 test. 20.22. & 31.22
 Cæpæ interdū oculis pro
 sunt. 31.9
 Cæpe cur suspensum flo
 ret solstitij tēpore. 20.21
 Cæpæ ex plantis recodi
 tæ cur germinare pos
 sint. 20.28
 Cæpæ cur quo sicciore
 seruntur, eo meliores
 possint euadere. 20.27
 Cæpæ fiunt multiplices.
 20.13
 Cæra non liquescit in a
 qua. 4.15
 Cæra cur candescit solis ca
 lore, caro nigrescit. 38.1
 Cerebrum humidum. 36.
 2. & 1.16
 Cerebro ad nares meatus
 pertendit. 10.53
 Cerebrū rē cū pulmone
 cōmunem habet. 33.1
 Cerebrū inualidū, & respi
 rationibus minus oppor
 tunū, & celeriter putret
 ijs, qui raris sunt deti
 bus. 10.47
 Certaminib⁹ corporū cur
 præmia posita, sapien
 tiæ

tiæ nulla. 30.10
 Cervicis venæ si dormiē
 ti premantur, quid acci
 dit. 35.8
 ¶ Chartarum sectio qua
 lis, & quare. 16.6
 Chartilago nō nisi os est.
 33.18
 Chæremō ait vinum se
 se pro moribus applica
 re. 3.16
 Chylinder propulsus re
 ctas lineas plano ducit.
 16.5
 & quare. ibid.
 Chordarum inter se pro
 portiones. 19.35
 Chorda, vide etiam Ner
 nus.
 Choris tragædiarum cur
 neq; subdorio, neq; sub
 phrygio vti mos est.
 19.49
 Chori ieiuni exercere vo
 cem consueverūt. 11.46
 Choro quæ competunt.
 19.49
 Chorus cliens quidam &
 curator ociosus. 19.49

In chorea plurimus ant
 strophus. 19.15
 ¶ Cyathos æreos cur vi
 bicibus adhibere sole
 mus. 9.12. & 9.9
 Cyathus frigidus. ibi.
 Cyathi ænei, cur vibices
 reprimunt, & resoluerē
 possint. 9.10
 Ciborū varietas. 21.13
 Cibo ineptum quod est,
 & quod aptum. 20.6
 Ciborum mutatio minus
 grauis quā aquæ, &
 quare. 1.14
 Cibus varius grauis. 1.15
 Cibi quales aiantib⁹ esse
 debeāt. 10.58. & 10.56
 Cibus triticeus cur velle
 tior ordeaceo. 21.2
 Cibus nōnullis cur sine fa
 stidio multo tēpore vti pos
 sumus, alijs non. 21.13
 Cibi suaves cur fastidiū
 pariant. ibid.
 Cibus ingestis quō vox de
 strui potest. 11.22
 Cibi & aquæ quare muta
 tio grauis. 1.51

Cibus

- Cib^{us} cur nō assumi debe-
 at statim ab exercitatio-
 ne aut medicamēto. 5.28
 Cibi parsimonia oīm tē-
 porū communis, sed ma-
 gis æstati cōuenit. 1.40
 Cibus parcus æstate, & po-
 tio liberalis. 1.40
 Cibi imminutio, & labo-
 rum auctio, quare salu-
 bris. 2.47
 Cibo ingesto cur frequē-
 ter inhorrescimus. 35.9
 Cibo solito qui nō vescū-
 tur, perinde afficiuntur,
 ac si nullum penitus ca-
 piant. 28.11
 Cibum offerre an melius
 inter initia morbi, an
 post. 1.52
 Cibus vitiosus quare pa-
 rit tumorē pedum. 7.5
 Cibum alij quare parum
 concoquant, alij parum
 cupiant. 1.4
 Cibo idoneo cur sint alia
 cocta, alia cruda. 20.4
 Cibum assumens post-
 quā biberit, quare mi-
 nus sudat. 2.25
 Cibi audiores quare su-
 mus Aquilonibus spirā-
 tibus. 26.45
 Cicatrix vbi consistit. 9.
 5. & quare pilus non ge-
 neratur. 4.4. & 9.13
 Cicatrices cur cæteræ ni-
 græ, oculi albæ. 9.7.
 & 9.1
 Cicatrix nigra redditur,
 si eodem in loco sæpius
 vlcus extiterit. 9.11
 Cicatrices qua oculi par-
 te fiant. 9.7
 Cicatrix colorē prioricō-
 trarium trahit. 9.2
 Cicatrices lienorosū cur
 nigra. 9.5
 Cyceonē si q̄s biberit, cur
 sobrius persistere pos-
 sit. 3.12
 Cicuta calorē natiuū fri-
 giditate extinguit, & hu-
 morē indurat. 3.22
 Ciliū pili congeniti. 4.19
 Cineris cum aqua confi-
 deratio. 25.8
 Cineris plura concaua &
 ina

inania. ibid.
 Cinis si calidus in aquā
 immittitur, aquam ver-
 tit in aerem. ibidem
 Cineris dulci portiōe cō-
 sumpta, puluis amarus
 relinquitur. 4.13
 Cinere suffita aromata,
 cur acius olent quā
 igne. 12.11
 Circūferri omnia curvi-
 dēt vinolētis. 3.9. & 3.20
 Circulus res humanæ.
 17.3
 Circulus basis conī. 3.9
 Circulus si proijciat, cur
 primū rectā lineā ducet
 deinde cochleam. 16.11
 Circulus & principio &
 fine caret. 17.3
 Cisterna si in domo fue-
 rit, domus resonantior
 efficitur. 11.8
 ¶ Clamātes à longē imi-
 tati acutē proferūt. 5.2
 Clandi cur salaces. 4.32.
 & 10.26
 Clepsydra quare dict. 2.1
 In Clepsydra vnde a-
 qua detinetur. 2.24
 Clepsydra q̄ eueniūt q̄
 habent causam. 16.8
 Clunes subsidēt Venerē
 immodicē agētib⁹. 4.2
 ¶ Cognata cognatis cur
 maximē gaudent. 10.51
 Coitus animalium cur
 ita diuersus. 10.46
 Coeundi feruor ficcare
 nimirum potest. 4.13
 Coitus in aqua cur mi-
 nus fieri potest. 4.15
 Coitus flauis copia agi-
 tur. 30.1
 Coire quare non oportet
 nisi res vrgeat. 4.9
 Coeunt celerius ieiuni
 quare. 4.10
 Coituum corpus calidū
 & humidum esse oportet.
 4.5. & 10.26
 Qui Coit, cur oculos at-
 tollit. 4.1
 Coeūtes cur in acumine
 oculorū offendunt. 4.3
 ¶ Coitu cur pleriq; suc-
 cumbunt reddunturq;
 tristiores, & qui hilario

INDEX.

res euadunt. 30.1

Ad Coitum ardentiores

efficit voluptas. 4.16

Coitus qua agitur facul-
tate. 4.2

Colre, vidē etiam Con-
cumbere.

Collisio quid. 9.4

Colliquamentum exere-
mentum. 5.7

Color pleni⁹ ostendit hu-
moris, cum exiguus est.
2.53.

Color immutatur ijs, q
natura sunt calida, si ro-
busti & pleni, nisi co-
eant. 4.30

Color cæsius qui. 14.14

Color hilarior his, qui
sub aquilonē incolunt.
10.14

Colores qui officiunt vi-
dendi viribus, & qui
non. 31.20

Colorem non mutantiū
cur nata mutant. 10.9

Colores cur moribus si-
miles non sunt. 19.29

Coloratiores reddunt lo

ca commodē aspirata.
14.12

Coloratiora quæ sunt.
2.30

Cōmissuræ anguli. 15.2

Commentandi ratio de-
monstratio est. 18.3

Composita omnia plus
valent, quā ipsa diui-
sa. 19.2

Concaua omnia magis
sonant. 11.8

Concentus inæqualis tri-
stitia afficit, æqualis mi-
nus flebilis aurib⁹. 19.6

Concentum quæ concer-
nunt. 19. per tot.

Concoctio quid. 12.7

Concoctioni contuma-
cissima omnia humi-
da. 3.14

Concoctio perfectio est.
20.14

Concoctioni inepta ma-
le olida. 20.16

Concoctum calidum. 31.
24

Concocta quæq; mollio-
ra incoctis. 10.25

Con

Concoctionem receptu- rum digeri in minima debet. 21.8	mus celeriter vesica ple- na. 4.10
Concocta & matura sa- pores habent dulces & suauiores. 4.13	Concubitus cur suauissi- ma omnium res, & an necessarius an vt me- lius sit. 4.16
Concoctio duabus cau- sis fieri nequit. 1.43	Concubitus cur fortior viris per hyemem, mu- lieribus per æstatem. 4.26
Concubere cur nequeunt, qui mingendi desiderio tenentur. 4.20	Concubitus fit cum fla- tus excursu. 4.21
Concubere cum volum ⁹ cur nobis magis pla- cent illæ vel illæ. 10.5	Concubere, vide etiam Coire.
Concumbendi facultas cū per ætatem detur, cum incipit, cur corpora ma- lè oleant prius autem non. 4.13	Consonantia omnis fo- no simplici suauior. 19. 39. & cur demulcere po- test. 19.38
Concumbentes quare ma- lè olent. 4.25	Consuetudo nō ideo sua- uis quia semper dele- t. 21.14
Concumbentibus si defi- derio mingendi tenen- tur, cur penis tendi ve- hementius potest. 4.23	Consuetudo habitum rei in nobis efficit, & non satietatem. 21.14
Concumbentes cur reso- lui & languere magna ex parte solent. 4.22	Consuetudo aufert vim medicamento. 1.46
Concumbere non possu-	Cōsuetudo rationem ha- bet naturæ. 28.1
	Ex Consuetis ad incon- suetu

sueta mutatio molesta.	rari.	1.2	
28.1.	Contrarij ad cōtraria bo-		
id. Consueta redire salu-	nus habitus.	1.12	
berrimum.	28.1	Contraria non facile est	
Contagio à lippitudine	simul agitari.	3.9	
quomodo fit.	7.4	Contraria ad sua contra-	
Continentiam concer-	ria omnia plenius in-		
nentia. 28. per totam.	notescunt.	22.11	
Continentiam & tempe-	Contraria rem eandem		
rantiam cur in iuueni-	efficiunt.	3.25	
bus & diuitibus recen-	Conus quid.	3.9	
semus, iustitiam verò	Conuulsis quare maxi-		
in pauperibus.	mè corripitur, qui cō-		
28.4	citare currunt.	3.36	
Contumeliosè agere hu-	Cornua quibus exupe-		
mana affectio.	rant, capite minus seto		
29.16	so sunt.	10.61	
Conturbati in dicendo si-	Cornua exuperant alimē-		
tire vehementer con-	ti copia.	ibid.	
sueuerunt.	27.3	Cornigera cur nō ructa-	
Cōtrariorum eadem est	re soleant.	10.43	
scientia. 30.7. & 30.12	Corporum plenorū &		
Cōtraria à cōtrarijs sen-	impurorum humor ter-		
tiuntur magis.	reus & grauis.	1.18	
3.8	Corpora symmetra qua-		
Contrariorum in con-	re sæpius in morbos in-		
traria progressio ma-	cidunt, & facilius curā-		
gnam admittit commu-	tur.	5.22	
tationem.	8.15	Corpus cur amplius im-	
Contraria ab eodem effi-	ci non possunt.	8.7	C
Contraria contrarijs cu-	Corpus cur amplius im-		ple

- plere pōt fricatio quā
curfus. 37.6
- Corpora denſa quando
morbis extorquentur
acutis. 1.20. & corpo-
ra laxiora. ibid.
- Corpora morbis diutur-
nis affecta, frigida & ſic-
ca. 1.17
- Corpus cur leuari non
potest niſi exudet. 37.
1. & 2.22.
- Corpus ſalubrius quod
ſpiratiuſ. 1.54
- Corpori ſanando quare
raritatem conciliamus.
1.54
- Corpora quæ conſenne-
rint, respiratoria eua-
dunt, & ædificio vete-
ri comparata. 10.4
- Corpora quando humi-
da & laxa ſunt. 1.9
- Corpus cur magis leua-
re queunt vomitus quā
ſudores. 37.2. & 2.22
- Corporibus ſemper ali-
quid effluit, ſed latet.
2.28
- Corporis tres partes pri-
cipales. 33.
- Corpora humana quan-
to ſe tardiora & debilio-
ra ſentiunt, cū aſtri
afflant. 1.24
- Corporibus plenis & im-
puris quare vlcera ca-
pitis facile ſanentur, 1.
biarum ægrè. 1.18
- Corpora humida multi-
bus premuntur excremen-
tis tempore humido,
ideo morbis affligun-
tur. 1.22
- Corpora cur tactu frigi-
diora per æſtatē quā
per hyemem, cū æſtas
ſit calidior. 35.4
- Corpus noſtrum vapo-
rem de ſe quendam mit-
tit aſſiduè repidū, qui
proximum aerem tepe-
facit. 5.34
- Corporis extrema cur
maximè rigent. 8.2
- Corporis bona animo
imitari non poſſumus,
animi poſſumus. 29.10

Ger

- Corporis moles quare
minor redditur. 5.2
Corporis delatio recta
secundū naturam. 5.37
Corpora quæ feruntur
vbi alicui occurrerunt,
cur resiliere in partem
contrariam solent, nec
nisi ad similes angulos.
16.13
Corpus quare sit dedi-
tum motui, & non quie-
ti. 1.54
Corpora quæ feruntur,
numero nouenario cō-
tinentur. 15.3
Corpuscula aeris vulgō
ramenta. 15.12
Corrumpi omnia solent
cū mouentur. 22.4
Corrumpi quæq; maxi-
mè solēt quoties acrius
laborant. 19.3
Corrumpuntur faciliè quæ
non mouentur, neq; ex-
halant. 10.47
Coruus colore immuta-
bilis. 10.8
¶ Crapulæ cur sedat bras
fica. 3.17
Crapula quid & quo-
modo differt à temu-
lentia. 3.17
Crapulæ resoluunt ple-
rosque melancholicos.
3.16
Crapulam cur magis sen-
tiant qui dilutiusculū
bibunt, quàm qui merū
ex toto. 3.3
Crassa corpora plures ha-
bent dimensiones. 11.16
Credimus magis his, qui
plurium testimonio fit
mantur. 18.3
Crepitus icus est. 11.42
Crispitudine pilorum blæ-
fitas est. 14.4
Crispis pilis cur Aethio-
pes & Aegiptij. ibid.
Crispitudine vbi sita. 33.18
Crocodilorum oua tem-
pus tutè sibi operiuntur
commodum. 20.26
Crommyon, vide Cape.
Cruda quæ esitantur, itè
quæ cocta. 20.4
Crudum frigidum. 31.24

Crudititas in corpore vn
de. 20.12

Crudor syderatio. 1.10

Cruda, vide etiam Inco-
cta.

Crus sinistrum cur cuiq;
difficilius frieare quàm
dextrum. 5.32. & frictio
eius quomodo præter
naturam. ibid.

Crurum inflexus secun-
dum naturam fit retrò.
5.19

Crurum cõpages. 10.40

Crura eorum imple-
tur, qui nimis ambu-
lant. 5.9

Crura cur in orbem for-
mari soleant. 16.9

Cruribus magis labora-
mus descendētes. 5.19

¶ Cubātibus dextra cur
magis somnus accedat.
6.5

Cubare cur melius cor-
pore inflexo. 6.3

Cubamus libenter fini-
stra dextra potius dor-
mimus. 6.7

Cucumeres partem
dici proximam habent
amariorem. 20.13

Cucumer cur fructu vn-
cet, cū florē habeat. 20.12

Cucumeres quomō se-
uantur virides per totū
annū. 20.14. & quomō
do fiunt præcoques. ibid.

Cucumeres p̄tinus pa-
uulos si quis cōdidit
terrā, cur maiores mor-
to efficiet. 20.15

Cucumeres humidi qu-
laudati & qui nō. 20.16

Cucumer nō annuā for-
titur naturam. 20.17

Cucumeres in ferulis ca-
uis cur ampli reddun-
tur. 20.18

Cucurbita cur fructu vn-
cet, cū florem ha-
beat. 20.19

Cucurbitas paruulas
quis in terram condidit
rit, cur maiores multo
efficiet. 20.20

Cucurbitæ quomodo se-
uantur virides per totū
annū. 20.21

I N D E X.

tum annum. 20.24	in flatum conuerti vi-
Culturæ officium. 20.12	deatur. 5.17
Cupiditas quid. 3.7	Currens manus obqua-
Cupiditates nōnullæ ne-	tiens se sustentat, & ve-
cessariæ sunt. 4.28	locius currit. 5.8
Cupiditates omnes con-	Currentes cur potius ca-
trā rationem. 28.3	dimus quā ambulan-
Cupiditas sequitur for-	tes. 5.18
mam elegantiozem. 10.51	Cursus quomodo differt
Cupiendi in generibus	ab ambulatione. ibid.
quomodo res habeat. 10.51	Cursus cur corpus ita im-
Currere quā ambula-	plere non potest vt fri-
re-cur difficilior. 5.29	catio. 3.76
Currentes nudi quā ve-	Cursus velox quare do-
stiti sūt coloratiores. 2.30	lorem affert capiti. 5.9
Currentes non admodū	Cursus quem induti agi-
celeriter, cur numero-	mus, & olei sub vestē
se respirant. 5.16	perunctio cur pallidu-
Currentes concitatē cur	los nos reddit. 38.3
conuulsis maximē cor-	Cursus quem nudo cor-
ripiantur. 5.36	pore agimus, colorem
Currentes ex equo cur	præstat amœniore. ibi.
minus decidunt. 5.39	Cutis sua natura tensio-
Currentes equo, vide	nem habet. 5.14
Equo currentes.	Cutis homini tenuissi-
Currētibus nobis cur aer	ma. 10.5
	Cute laborante pilus la-
	borat, sed non contrā.
	10.36

C 3 Cu

Cutis hominis non nisi
caro. 10.29

D

Debile omne frige-
feit, & humoris
plenum est. 9.11

Debiles cur vocem red-
dunt acutam. 11.21

Decrepiti cur vocem red-
dant acutam. 11.16. &
11.34

Definitum notius. 18.9

Defunctis opem ferre
cur iustius quàm uiuis.
6.62

Delectatio non eisdem
omnis. 35.3

Delectatio in quibus ef-
se solet. 30.6

Delictis magnis magna
supplicia sunt statuta.
29.13

Demersi in mare cur va-
leant plus tolerare, quàm
in fluuium. 23.14

Denarius numerus fons
numeriorũ. 15.3. & quo-
modo perfectus. ibid.

Densitatem mulieris de-
clarat læuitas. 10.4

Dentes stupefcunt, cùm
aliquos rem acidã edẽ-
tes aspicimus. 7.5

Dentes cur frigidum am-
plius quàm calidũ sen-
tiant, caro contrã. 34.
2. & 34.3

Dentes perfrigidi. 34.3

Dentes exuperant alimẽ-
ti copia. 10.61

Dentes Aethiopum cur
candidi. 10.65.
& 10.66

Dentium stuporem cur
portulaca herba tolle-
re potest aut sal. 1.38

Depositiũ etiam par-
num denegare, cur tur-
pius quàm debitũ ma-
gnũ. 29.6

Depositiũ denegare, cur
iniquius quàm mutu-
um. 29.2

Destillationes quãdo pi-
uitosis accidunt. 1.9

Destillationes quare ex
capite. 2.17

De

INDEX.

- destillationes solēt præcedere sternutamentū. 10.53
- destillatio homini quare, & non cæteris incidit, & modus. 10.53
- Dextræ mobiliiores finis. 31.25
- Dextra laborare valemus. 5.32
- Dextra quomodo differt à sinistra. 31.19
- Dextra quare præstantior sinistra. 31.12. & 31.13
- Dextrarum partium differentia in efficiendo, & non patiendo est fita. 31.23
- Dextra exercitatione afuescit, aptiorque fit. 31.12
- Dextra cubantibus parte, cur somnus magis accedit. 6.5
- Dextrarum partium mouere interest. ibid.
- ¶ Diameter quid. 15.1 & quare dicitur. 15.2
- Diapason omnium suauissimè personat. 19.39. & cur omnium pulcherrima. 19.35
- Diapason magadare consueuerunt. 19.17
- Diapason sola consonantia cur cantatur. ibid.
- Diapason in proportionē dupla consistit. 19.42
- Diapason Terpandri tempore est appellata. 19.31
- Diapason sola ex fidibus inter se obsonis. 19.17
- Diapason quomodo capiatur. 19.13
- Diapason obsonum. 19.39
- In Diapason cur graue quidem acuti antiphonum accipi potest, grauis verò acutum non potest. 19.23
- Bis Diapason cur coaptari potest, non bis diapason.

- tessaron & bis diapente. 19.41. & 19.34
 Diapason antiphonum cur ita latitat, vt vniso nū esse videatur. 19.14
 Diapason quare non dicimus ratione numeri diaocto, vt diatessaron & diapente. 19.32
 Diapētesesquialtera cōstat. 19.23. & 19.42
 Bis Diapente cur coaptari non potest. 19.42. & 19.34
 In Diapēte cur nunquā antiphonis cātatur. 19.19
 Diatessaron in proportionē sesquitertia. 19.35 & 19.42. & 19.23
 Bis Diatessaron cur cōponi non potest. 19.34. & 19.42
 In Diatessaron cur nunquam antiphonis cantatur. 19.19
 Dicentes qui conturbantur, vehementer sitiunt. 27.3
 Diesi distant hypate & parhypate. 19.4
 Dies maximē variant orionis exortu. 26.14
 Dies tertius decretorius. 26.15
 Diffidimus quibus; nunquam ijs oblectamur. 18.10
 Digitis vice mutata implicatis, cur vnū duo esse videtur. 31.11. & 31.18. & 35.10
 Dionysius tyrannus aliquātū tēporis à potu solito destitit, & tabe protinus interea laborauit. 28.1
 Discere delectabile. 19.5
 Discitur facilius per exempla & fabulas. 18.3
 Disputatio contentiosa, cur ingenia exercere possit. 18.2
 In Disputationibus cur sit contētio, & nunquā nugatio. 18.8
 Dithyrambi successerūt antistrophis. 19.15
 Diui

INDEX.

- Diuitiæ cur vt plurimū
à prauis potius,quàm à
bonis habeantur. 29.8
- Diuites cur continentes
recensemus. 28.4
- Diuisa omnia numerum
recipiunt. 16.7
- ¶ Dolia si in domo fue-
rint inania & operta,
cur domus resonantior
efficitur. 11.8
- Doliorum similium si al-
terum inane, alterum
dimidiatum sit,cur echo
diapason resultabit. 19
51.
- Dolium si humore plenū
fuerit,humor diffunda-
tur in vtres,cur non so-
lum cum vtribus recipi
ab eodem possit, sed e-
tiam locum relinquere
quo etiam plus humo-
ris capiatur. 25.8
- Dolium idem cineris &
aquæ tantundem simul
capere potest, quātum
plurimum vtriusque se-
orū infusi capiat.
- ibidem
- Dolor refrigeratio pe-
ctoris. 11.13
- Dolor capitis magis infe-
stat postridie à vino di-
luto, meracius tamen
quàm ex mero. 3.
14.
- Dolentes cur clamāt, me-
tuentes silent. 27.9
- Dolemus quare vicem
eius quem aut secari,
aut vri, aut torqueri vi-
demus. 7.3
- Domus nuper illita cur
magis resonet. 11.7
- Domus cur magis reso-
nat, si quis vasa inania
obruerit. 11.9
- Domesticum omne me-
lius. 10.44
- Domicilia cur amplius
resonent vasis figulinis
opertis in eis existenti-
bus. 11.8
- Dormientes retinere po-
tius possunt,quàm emit-
tere. 33.15
- Dormientes immodicè

C s mī

minus colore hilaran- tur. 2.30	¶ Dulce leue. 23.20
Dormientes cur crebrius reddimus spiritum quā ducimus. 11.41	Dulcis succus calidus. 22 12
Dormire minus possum ⁹ conuerſi ad lucem. 6.7	Dulcibus quā acribus cur ocys impleamur. 21.2 & 22.3
Dormientium imæ par- tes calidiores. 33.15	Dulce terreum. 23.26
Dormientes non sterna- tamus. 33.5	Dulce cum acido si mi- ſceatur, totum dulcius reſultat. 13.9
Dormiamus quare. 33. 15	Dulcia guſtatu ſuanissi- ma. 21.13
Dormiens cur oculos ſub mittit. 4.1	Dulcia cur minus dulcia ſentiātur calida, quā refrigerata. 22.12
Dormientes cur magis ſu- damus quā vigilātes. 2.28. & 2.16	Dulcedinis fructuum ra- tio. 20.20
Dormire cur non valeāt qui rigent. 8.19	E Bri nonnulli ſedata ebrietate cur ſe ene- cant. 30.1
Dormiunt qui, ſi legere coeperint. 18.1	Ebriofī attoniti & ſtupi- di ſiunt à potu. 3.28
Dormimus quare potius dextra. 6.7	Ebriosos tremere ex fri- giditate indicium. 3.25
Dormientibus ſemen ce- leriter profluit. 4.5	Ebriati leuiter iudicant, ſed prauè, & quare. 3.2
Dormientes ſuaniter & grauiter cur non ſom- niant. 30.13	Ebriofī cur ſolis calore gau

gaudere maximè soleāt.	3.25	
3.28. & 3.31	¶ Echo quid.	12.43.
ebrij quare amentes. 30.	quomodo fiat, & vbi. II.	
13	51. & quare.	II.23
Ebriati leuiter quare ma-	Ecnephix, id est, procel-	
gis peccant vel delirāt,	le.	26.15
quàm qui grauius se	¶ Edimus minus tempo-	
inebriarunt, vel sobrij	ris quàm à cibo abstine-	
manent.	mus.	10.33
3.26	Edentes vel bibentes plus	
Ebriati leuiter quare exi-	aquo cur laborantes ma-	
stiment sese ab alijs con-	gis fatigantur quàm ie-	
temni, & cur alios con-	iuni.	5.7
temnunt.	3.2	¶ Effectus idem plurium
Ebriantur minus qui ca-	an à vi eadem.	9.6
lice amplo & fœcundo		
hauriunt.	3.12	Efflatio quid.
Ebriati leuiter quare deli-	¶ Aeger quare quiescere	34.7
rant.	immotusq; quòad fie-	
3.2	ri potest iacere debet.	
Ebriosi cur tremunt.	3.5.	
& 3.25	1.57	
Ebriosi nonnulli attoniti	Aeger quare obuclandus	
facti, cum perfractione	& operiendus.	ibid.
& carnibus in cibo vte-	Aegri quare acutā emit-	
rentur.	tunt vocem.	11.13
3.25	Aegrotantia omnia colo-	
Ebriosorum semē cur in-	rem priori contrarium	
fœcundum.	trahunt.	9.2
3.4	Aegrotantes cur acutè so-	
Ebrij post potum stupidi	nent.	11.6
& attoniti.	3.31	
Ebrij quare obmutescunt.		
	Aegro	

Aegrotans primum re- creandus forbitionibus. 1.52.	pariant. 10.60
Aegrotantium proposita animi vitiosa, animus- que quiescere nequit. 30.13	Equi quare habent plus excrementi humidi. 10 58
¶ Elemēta syncera sūsq; deq; sunt. 31.30	Equus dūtaxat coitu pro uenit. 10 64
Eliquari quid. 23.22	Equorum cicatricib ⁹ cur pili euenire possint, ho mini non possint. 10. 19.& 10.31
Elixa humidiora, mollio raq;. 20.5	Equus pilum deciduum gerit. 10.61
Elixa cur alia, alia assa melius ed. possint. ibi- dem	Equus quare tardius quā homo parit. 10.11
¶ Empedoclis sententia de lapidum creatione. 24.11	Equus cur equo gaudet. 10.51
Empedocles fuit melan- cholicus. 3.1	Equi reperiuntur feri. 10 44
Empedoclis carmē de tri- tico. 21.22	Equi albi cur vt plurimū oculis cæsijs. 10.13
¶ Enæmi medicamenti quænam sit virtus. 1.33	Equitantes assiduè cur li- bidinosiores. 4 12
¶ Epiala laborātes simul frigent & sitiunt. 27.2	Equo currentes, quo cele- rius currunt, eò magis lachrymantur. 5.35. & 15.13
¶ Equapium, vide Hip- poselinum.	Equo currentes cur mi- nus decidunt. 5.39
Equi cur minus monstra	Equi vulua dura. 10.11
	Erro

I N D E X.

- ¶ Erroris plus solet com-
mitti in celeritate. 19.
46
- ¶ Esculenta alia, alia in-
esculenta cur experimur.
20.6
- Esculenta malè olida cur
minimè his olere viden-
tur qui illa ederint.
13.2
- Esse suavius quàm non
esse. 10.33
- Esurire cur protinus ab
exercitatione non inci-
pimus. 5.30
- ¶ Euris ab ortu. 26.29
- quare magis aquam a-
git. ibid.
- Euro spirante cur om-
nia maiora videntur.
26.55
- Eurus cur fauonio aqua
fertilior. 26.29
- Euaporationes terre quã
do magis fiunt. 25.18
- ¶ Exhalatio alias frigo-
re, alias calore fit. 14.2
- Excessus omnes tempera-
mentũ peruertunt. 14.1
- Excrementa non sunt no-
stra. 4.14
- Excrementum putrescens
morbum committit. 1.
54
- Excrementis singulis lo-
cus à natura determina-
tus. 4.27
- Excrementum omne ex
cibo, ex copiosiore co-
pious. 10.58
- Exemplis facilius disci-
tur. 18.3
- Exercitatio sanguinẽ effi-
cit sicciorem. 31.14
- Exercitatio corporis cur
incommoda oculorum
acumini. ibid.
- Exercitati sicci siticulo-
siq;. 3.15
- Ab Exercitatione cur nõ
protinus esurire incipi-
mus. 5.30
- Exercitati cur frigus ve-
hementius sentiunt,
quàm inexercitati.
8.6
- Exercitati cur vocem red-
dunt acutam. 11.21
- Exer

Exercitationi quæ acci- dunt. 5.30	Exuperantiæ nimic quæ re morbos committunt. 1.1
Ab Exercitatione quare non protinus cibus su- mi debet. 5.28	F Ab cur tollit vibi- cem. 9.6
Exercitati corpora habēt spiratoria. 8.6	Fabulis facilius discitur. 18.3
Qui se exercēt quare am- plius à sole vruntur cū sedent, quàm cū mo- uentur. ibid.	Faciem cur effigiare con- sueverunt. 36.1
Expasiationis quæ causa. 24.9	Faciem concernentia ibidem
Expergefatio quomodo accidit. 10.33	Facies cur maximè fudet. 2.10. & 2.17. & 36.2
Expiratio caloris emis- sio. 11.14	Facie cur maxima oriun- tur vari. 36.3
Expiramus quando vehe- menter, quare iterum expirare nequeamus. 34.8	Faces ardentes cur actum faciunt imbecilliores. 11.10
Extenuati inde multum meri haurientes cur mo- riuntur. 3.22	Famem cur magis tolera- re possimus quàm sitim. 28.5. & 28.6
Extrema cuiuscunq; ge- neris moueri facile pos- sunt. 1.15	Fames diutina quare af- fert pedum tumorem. 1.5
Extrema cur formari in orbem soleant. 16.10	Familia quàm testamēti ratione cur potius sen- tētiam fieri solitū sit in fo

I N D E X.

foris nonnullis. 29.3

Cum Familiaribus quomodo agimus, cum eos deliquisse suspicamur.

29.13

De Familia eumentiri nō licet. 29.3

Farinarum tum tritici, tū ordei cōsideratio. ibid.

Farinæ triticeæ primum cur candidius, orideaceæ vltimum. 21.3. & 21.7

Farina triticea cur oleo instillato reddi possit cādidior. 21.1

Farina aqua subacta cur melius coeat quā oleo, quod est tenacius. 21.17

Farina tota cū aqua cur leuior quā seorsum humor & farina. 21.18

Farina spissescit, si pleni⁹ aueratur. 37.5

Farina mulso subacta cur rigidior reddatur vbi decocta est, quā aqua subacta. 21.11

Fascinationis quo suspecta fit. 20.34

Fascinationis remedium quare ruta. 20.34

Fatigatio macerat & colliquescit. 5.7

Fatigationes cur melius cessant cū quis ex aqua oleo p̄mixta se perfricit. 5.6

Fatigamur quare magis locis æqualibus quā inæqualibus. 5.10. & 5.23

Fatigatis cur in somnis profluit genitura. 5.31. & 3.32

Fatigatis cur præcipitur vomendum, cū vomitus sit laboriosus. 5.7

Fatigatio, vide etiam Lasitudo.

Fauces quibus asperiores reddantur. 11.64.

& quibus angustiores. 11.18

Fauonius ab occasu. 26.34. & 26.29. & 26.36

Fauonius temperatus, & vere spirat. 26.33. & 26.57. & 26.33

Fa

Fauonius cur serenus &
iucundissimus omnium
ventorum. 26.33.

& 26.24. & 26.57

Fauonius minus frigidus
quàm aquilo. 26.54.
& quando spirare inci-
pit. ibid.

Fauonius cur ventorum
omnium lenissimus &
frigidissimus, duobus-
que temporibus maxi-
mè spirat, & quibus. 26.
54.

Fauonius cur oris pome-
ridianis spirare soleat,
& non mane. 26.34.
& 26.36.

Fauonius quare noctu
quiescit. 26.54.

Fauonius & mouetur ab
austro, & mouet aqui-
lonem. 26.33. &
26.57.

Fauonio afflante cur ca-
nes vestigia minus va-
leant comperire. 26.24.

Fauonij quibus prodeunt.
26.23.

Fauonius cur nubes max-
imas agit. 26.26.

Fauonius nubes abigit.
26.29.

¶ Febris calor totius corpo-
ris. 1.20. & 1.8.

Febrium principiū vnde.
34.4.

Febrificæ q̄litates, calidi-
tas & humiditas. 26.52.

Febris nō oritur, nisi per
excessum caliditatis &
humiditatis. 1.23.

Febris cur non contagio-
sa. 7.4.

Febrium rigor vnde. 3.25.

Febrientes cū febris ces-
saauerit, cur cantare ne-
queunt. 11.22.

Febrientes vbi ludunt po-
tius quàm dolent, ij le-
uati malo indolere inci-
piunt. 3.17.

Febres quare excitant au-
stri sicci. 1.23. & 26.52.

Febrientium sorbitio fit
quæ parum alat, & satis
refrigeret. 1.37.

Febrium ardores cur po-
tius

- tius fiat in frigidissimis
terris. 14.3
- Febres ardentes autumn
& hyeme potius oriun-
tur. 1.29
- Febris ardentis lingua in
dex. 34.4
- Febres quando estate gra-
ues. 1.8
- Febrientibus cur potio se-
pe & paulatim submini-
stranda. 1.57
- Febribus intermittētibus
quæ agenda ante acces-
sionem. ibid.
- Febris quartana, vide
Quartana febris.
- Fœminę cur potius fiunt
austrino flatu. 14.5
- Fœminę minores mari-
bus esse solent. 10.38
- Fœminę cur intento cor-
pore mingunt. 10.22
- Fœminarum corpus qua-
perficitur magnitudine
10.38
- Fœminę oblasę mares
integri. 10.10
- Fœminę breui perficiun-
tur, mares longo tēpo-
re. ibid.
- Femora cur in orbē for-
mari soleant. 16.9
- Femora cur magis quā-
tibię fatigantur. 5.26
- Femoris parte media cur
in itinere potissimū fa-
tigari solemus. 5.20
- Femora carnis copiam su-
stinent. 5.26
- Femora cur in descenden-
do, tibię in ascendendo
laborant. 5.24
- Femora continentiore cō-
stant natura quā tibię.
5.26
- Ferrum ignitum carbone
calidius sentitur. 30.1
- Ferit acrius quod durius.
9.8
- Ferulę ictus cur magis
dolorosus, quā durio-
ris. ibidem
- Per Ferulam cur non trāf-
picitur. 11.71
- Ferula cur ambirum pla-
gę rubidū, mediū albū
efficit. 9.3. & 9.4
- D Fer

Ferum omne prauum natura. 10.44

Fœtida omnia incocta. 12.12

Fœtida concoctioni inepta. 20.16

¶ Ficus calida est, & indicia. 20.18

Ficus nouissimè esitata, vltimæ euomuntur. 22.1

Ficus si in furno siccetur, cur duriores efficiuntur quàm si exemptæ foris refrigerentur. 22.10

Ficuum post esitationem cur vinum superbibendum vel aqua. 22.8

Ficus cum molles & dulces, cur dentes offendat. 22.14

Fides perfacilis quam testimonium fecerit. 18.3

Fidibus obsonis cur accidit quòd vocē obtineant nervi eiusdem. 19.18

Fidi grauiori cur semper committitur actus modulandi. 19.12

Fidicines omnes pbi crebro ad medium veniunt. 19.20

Fieri aliquid ex aliquo bono fariam. 30.10

Figura orbicularis pulcherrima. 16.10

Figuræ in multo plenius ostenduntur. 1.5

Figura cōposita destruitur per lineas secta. 15.1

Fines cuiuscunque generis facile moueri possunt. 1.1

Fistulis quomodo aure falli possint. 19.14

Fistularum vox quæ per medium foramen emegit, diapason resonat circa quæ per totam fistulam promitur. 19.2

¶ Flammæ ab aqua caliditate differentia. 24.1

Flatus quid. 23.10

Flatuum mutatio propter cuiusdam mutatione accipi debet. 1.3

Flatu

- flatus alui expiratio. 33.9
 flatibus cur homo redun-
 dat. 10.5
 flatus nonnulli cur mali
 odoris. 13.4
 flatū emittere quare nō
 oportet, nisi res vrgeat.
 4.9
 flatibus via multifariam
 præstatur. 19.43
 flatuosa libidinem mo-
 uent. 30.1
 flatuosa sunt vinū & a-
 tra bilis. ibid.
 flatuosa vitia atræ bili
 attribuuntur. ibid.
 flentes quare vocē emit-
 tunt acutiorem. 11.15. &
 11.50. & 11.13
 flores cur minus suaves
 è propinquo. 12.2. &
 12.9
 flores confusi cur dete-
 rius olent. 12.9. & 13.3. &
 12.11. & cur è longinquo
 suauius. 12.4
 florū quibus odores con-
 ficimus, alij confusi vel
 concalfacti, vel excitati
 exolescunt. 13.11
 fluct⁹ præalti pelagi cur
 superfrangi non soleāt
 sed parui tantum. 23.1.
 & 23.24
 fluct⁹ altioris pelagi cur
 tardius desislunt quā
 breuioris. 23.17
 fluctus maris cur inter-
 dum præcedant ven-
 tos. 23.11. & 23.28. &
 23.3
 fluctus cur ventum præ-
 se omnes ferant. 23.10
 flumina quare pingūtur
 pallida. 23.6
 flumina sua natura frigi-
 da. 25.16. & de flumini-
 bus cur mane aura spi-
 rat frigida, è mari non.
 23.16
 fluxio exercet mero dedi-
 tos. 3.51
 fluxio, vide etiam Do-
 stillatio.
 ¶ Fortes calidi natura.
 14.8. & 14.16
 Fortes cur magna ex par-

te vinosi.	27.4	37.5
Fortes cur qui frigida in colūt loca. 14.16. & 14.8		Frigus contrahit. 13.5. & 24.14 astringit & con- stipat. 14.8. & calidum humorem cōgelat. 8.18
Fortitudinem cur maxi- mè honore prosequun- tur respUBLICæ, quæ ta- mè virtutum præcipua non est.	27.5	Frigus an è terra. 23.34 Frigus lachrymas mouet 5.35. & 5.13
Fortuna cæca.	29.8	Frigus quando nobis a- crius. 8.13
Fouet terram exemptam cur recipere nequeant.	25.8	Frig ^o cur sit amplius ma- ne quā nocte. 25.5. & 8.13
Fouea si in domo fuerit, domus resonantior erit.	11.8	Frigus quare vehementius sentiunt exercitati quā inexercitati. 8.6
¶ Fresum omne cur ex- pafatur	24.9	Frigiditas horrore inue- hit. 7.5
Fricationes siccæ cur car- nis soliditatem molian- tur.	37.5	Frigus cur acrius aere su- do quā núbilo. 25.18
Fricatio cur corpus am- plius implere potest. ¶ cursus.	37.6	Frigus internum pilos e- rigit. 3.25
Fricationis vtilitas. 5.14		Frigora & æstus cur in- tentius fiant in Ponto. 25.6
Fricationes cur carnem augent. 37.3. & carnē ela- xant.	ibid.	Frigus quare perniones facit & tollit. 1.56
Fricationē pleniorē quæ experiuntur, densantur.		Frigore cur vox grauior. 11.18
		Frigore ambustis quare profit

INDEX.

prosit aqua tam frigidā quā calidā. 1.55

Frigus causa mortis summa. 1.17

Frigidos sedila extenuat. 6.1

Frigere maxime solemus à vomitu. 8.13

Frigentes singultiunt. 33.13.

Vbi Frigimus cur eodem à calore vehemētius vrimur atque dolemus. 37.4

Frigētibus semen aliquādo excurrit. 4.8

Frigentes vehementer si statim copioso igne calfiunt, indolescūt: si paulatim, recreantur. 8.15

Frigidorum locorum incolę fortes, fidētes, & sperantes. 14.15

Frigidorum locorum incolę ad calidorum incolās sunt veluti iuvenes ad senes. 14.15

Fronte quare primū & maximē sudemus. 2.17

Fructus concernentia. 21. per tot.

Fructus quid. 20.3

Fructuum alij cur partē radici proximā amariorem, aliqui postremā superiorem. 20.25

Fructuum acerrimorum causa. 20.20

Fructus cur dulcissimi in terra Attica. ibid.

Fructus nuper æditi dilutiores. 20.30

Fructus arborum vtribus vehementer inflatis cōtenti, cur valeant incorrupti edurare. 22.4

Fructus peracta cōcoctio ne decidant est necesse. 20.31

Fructus quare maturantur paleis. 22.13

Fructus noui quare morbofi. 1.25

A fructuū esitatione cur vinum merum vel aquā superbibere debeamus. 22.8

D 3 Fru

Frumētum cur acrius in
campo gelu deurit, la-
cu vel diminuto, vel ex
iccato. 23.34

Frumentum in Ponto fri-
gori expositum, cur diu
reſeruari integrum po-
teſt. 14.2

Frumentū apud Scythas
diu in terra manet pro-
pter copiā niuis: & vbi
emerſit, celeriter creſcit
20.21

¶ Fumatio non niſi cum
lachryma eſt. 10.50

Fumus & vapor quomo-
do differunt. 12.10

Fumus citiſſimè oculis p-
rendentibus occurſat.
31.6

Fumus cur oculos potius
infeſtat. 31.22

Fumo cur homo maximè
affici poteſt. 10.50

Functio expeditior dum
in latus cubamus fini-
ſtrum. 6.7

Fur meritò damnis pu-
nitar grauioribus, qui

locis publicis quàm qui
priuatis furtum egit.

29.14

Super furto ſtatuta & le-
ges. ibid.

Furibus cur damnum ca-
pitale ſtatutum ſit, ſu-
per cōtumelia quæ gra-
uior eſt, non. 29.16

Furtum ſit nulla neceſſi-
tate humana. ibid.

Furta voluntate amplius
iniquè committuntur.
29.5

Furati ex balneis aut pa-
læſtra, aut ex foro, aut
loco publico cur mor-
te mulctantur, ex domo
autem priuata furti pre-
cium duplum exoluūt.

29.14

Furiſis oculi nigra in an-
gulum exteriorem con-
uellitur. 31.7

6

G Allinæ cur furiant
cū incubant.

10.37

Gelu

I N D E X.

- ¶ Gelu siccitatis excessio 1.17
 Gelu vrit. 3.25
 Gemini cur in animalium cæterorum genere æquè seruari possint, in hominum autem non possint. 10.30
 Genitura quid. 4.16
 Genituræ profluuiū quibus accidit. 3.32
 Genitura cur in somnis profluit ijs, qui aut labore lassescūt, aut tæbe cōsumuntur. 5.31
 Genitura quo argumēto frigida. 4.33
 Genitura quorundam piscium lauamentum redolet. 4.30
 Genitura in somnis cur præ libidine profluat. 33.15
 Genitura quare profluit fatigatis. 3.32
 Genituræ profluuiū multis conturbatis & perterritis. 27.11
 Genuum flexus secundum naturam antè fit. 5.19
 Genibus cur magis laboramus ascendentes, descendentes cruribus. ibidem
 Geryonis tragædia. 19.49
 ¶ Gibborum halitus cur grauior. 13.10
 Gignēdi facultas cur tollitur varicosis. 4.21
 ¶ Glaciem humefacit ignis. 3.16
 Glandes acerbæ. 22.11. inueteratæ sunt amaræ. 20.25. & quam habent partem amariorem. ibi.
 Glandes tostæ refrigeratæ cur deteriores. 22.7
 ¶ Gradus per singulos quod paulum redditur, multum id per multos exultat. 5.23
 Grando concoctionis indicium. 26.3
 Grando quid in corpore. 34.4
 Grandinum suillarū lin-

D 4. gua

grua index. 34.4
 Graudo siue coriza quo
 modo accidit. 10.53
 Grauedo cur non pro nu
 mine habetur. 33.7
 Grauedie homo maximè
 tentatur. 10.53
 Grauedine conflistantur
 pueri. 1.16
 Grauedinem maximè ab
 hominibus sentiunt a-
 ues. 10.53
 Grauidæ quando vere &
 æstate abortu periclitā
 tur. 1.9
 Graue fertur deorsum se
 cundum naturam, sur-
 sum præter naturam.
 2.38
 Graue omne tendit deor-
 sum. 14.6. & 1.18
 Grauissonum cur valeat
 acutè. 19.8
 Graue generosius acuto.
 19.33
 Graue exprimi faciliusa-
 cuto potest. 19.7
 Grauius cantantes si ab-
 sonant cur facilius de-

prehendi possunt, quàm
 qui cantant acutius. 19.
 21

¶ Gustus voluptate exu-
 berantes cur incontinē-
 tes dicimus. 28.7

Gustu & tactu solum cur
 incontinentes dicimur.
 28.2

H

Habitū corporis di-
 stantiæ. 6.1

Habitus inuitat ad opus.
 6.7

Habitus non idē idoneus
 sanitati & robori. 8.6

Habitus cur per aliquas
 scientias, per aliquas nō
 haberi censetur. 30.
 2

Halitus foedi in viuis cau-
 sa. 13.4

Halitum cur ex ore tum
 calidum tum frigidum
 reddere possumus. 34.
 7

Halo, vide Area.

Halteribus innititur sal-
 tans

- tans, & plus salit. 5.8
 ¶ Hectici cur vocem acutam proferunt. 19.37
 Hellesponto mouet imbres aquilo. 26.58
 Hemisphærium quomodo necessario exultat in bullis. 16.2
 Heptachordo veteres tri ten demebant. 19.7
 Heptachordi neruus medius acutissimus est primi tetrachordi. 19.33
 In Heptachordo cur veteres hypaten & non ten reliquerunt. 19.7. & 19.48
 Heracliti schola de vniuerso corpore nostro. 13.6. & eius sententia de creatione lapidū & terræ. 23.30
 Herbæ genus cur tantum modo ad semen vsque viuere possit. 20.7
 Herbæ nonnullæ cur euulsæ germinare possint. 20.26
 Hercules atra bile vexatus & morbo comitiali. 30.1
 Heroes soli duces veterū. 19.49
 Hesiodi carmen de concubitu tam viri quàm mulieris. 4.26
 Hæsitatio linguæ quid. 11.30.
 Hæsitantes lingua cur vinolenti fiunt. 11.38
 Hæsitantes lingua cur impetus dicendi prænuat. ibidem
 Hyems frigoris excessio. 1.17
 Fit glacialis Hyems boream si duxerit auster, cur dici soleat. 26.48
 Hyeme pars interior calidior. 24.13
 Hyeme melius concoquimus, & sanius viuimus. 1.28.
 Hyeme cur fumus somnolentiores. 11.17
 Hyeme an potius sudandum.

dum. 2.21. & 2.23	æstate rigores. 1.19
Hyeme quare minus sudamus quam æstate. 2.40. & 2.42	Hyeme cur minus quam per æstatē, sed grauius ægrotetur. 1.28
Hyeme cur minus olfacimus, minimèque p gelu & glaciem. 12.6	Hyeme pereunt potissimum morbo longo laborantes. 1.17
Hyems vnde fieri solet. 26.6	Hyeme quando dolor capitis, raucitas, & tussis oriuntur. 1.10
Hyeme cur voces nostræ grauiiores. 11.17	Hyeme quare laborantes magis emoriantur. 1.25
Hyeme cū currimus quare magis rigemus, quā cū stamus. 8.12	Hypate antiphonum magis reddebat quā nete 19.7
Hyberno tempore cur flatus de ortu spirare mane, & sti uode occasu post meridiem consueuit. 26.56	Hypate & nete extrema concentus. 19.45
Hybernis locis cur æstus vehementiores quā tepidis. 14.13	Hypate die si à parhypate discrepat. 19.4
Hyeme morbi calidi & humididi. 1.6	Hypates & paranetes earum de videat esse vox. 19.4
Hyems quando grauis esse solet. 1.20	Post Hypaten aptissimè canimus neten. 19.43
Hyeme quare potius febres ardentes oriantur,	Hypate cur faciliè cantatur, parhypate difficilè. 19.4
	Hippese'inum anno postero fructum affert: cumq

I N D E X .

Homini cumq; attulerit, exare-	20.7	Homo natura maximè o-
scit.		mnium calidus & humi-
Homines circiunt quare cocuntes		dus. 4.7.& 10.26
aut qui etate Veneri suf-		Homo breuissimis nari-
ficienti sunt, puer autē		bus. 10.20
non.	4.25	Homo cur homine gau-
Historias rem vnam ex-		det. 10.51
ponentes cur libentius		Homo natura calidissi-
audimus quàm quæ plu-		ma. 10.55
res.	18.9	Homo cur corpore durio-
Histrion simul & certator		ri. 10.59
& simulator est.	19.15	Homines magna ex par-
Histrionem cur non ap-		te secundum naturam
pellamus callidum.	18.4	prodeunt. 11.27
Histriones cur mane so-		Homo imperfectus pro-
lent exerceri.	11.22	dit. 10.45
Histriones cur moribus		Homo serò sectatur parē
improbis vt plurimum.		tem. 10.34
	30.9	Homines ad annum vsq;
Homeri carmen de ze-		tricesimum proficiunt
phyris.	26.33	aut copia, aut crassitudi-
Homeri carmen de mari		ne, & quādo obarescūt.
nigrescente.	23.23	20.7
Homeri carmen de Belle-		Homini cur nulla iuba.
rophonte.	30.1	10.27
Homeri carmen de Dia-		Homines cur nani. 10.14
na.	10.38	Homo cur tunc pubescit
Homines digitis decem le-		dum coire posse incipit.
ge naturali constāt.	15.3	44
		Homini

IN PROBLE. ARIST.

Hominis cerebrum maximum humidissimum que. 10.1.&10.2	melancholicos videamus. 30.1
Hominis vesica qualis. 10.42	Homines capite minori prudentiores. 30.3
Homo tenuissima cute & flatibus redūdans. 10.5	Homo cur maximè aliud intelligat, & aliud faciat. 30.11
Homines feri nonnusquam reperiuntur. 10.44	Homo cur omnium prudentissimus. 30.3
Homines natura varijs moribus. 30.1	Homo maximè habet vim imitandi. 30.5
Homines cur sapientiores locis calidis quàm frigidis. 14.15	Homini cur magis credendum quàm cuiq; ex cæteris animantibus. ibidem.
Homo naturali solertia. 10.17	Homines cur potius iniusti in repecuniaria videntur. 29.1
Homo ingenio cogitatio neq; plurimum valet. 29.7	Homines cùm orant, cur potius exemplis & fabulis gaudent, quàm commentis. 18.3
Homo qui adeò eruditus, cur omnium animã tiũ iniustissimus. 29.7	Homini tantum locutio. 11.1
Homo cur protinus contentiosus redditur. 18.2	Homo cur variã & multiplicem agit vocem. 11.59
Homines ingeniosos vel philosophos, vel politicos, vel poetas, vel artifices, cur omnes fuisse	Homines multas proferre literas possunt, cætera

INDEX.

<p> tera animãtia nō. 11.60
 clomo solus compos fer
 monis. 11.55. & 11.57
 clomini qui vigilauerit,
 cur vox asperior reddi
 tur. 11.11
 clominis vox vna com-
 munis cur varia est, cæ-
 terorum simplex. 11.60
 clomini vox cur serius
 perfici solet quàm cæ-
 teris. 11.58
 Hominis vox suauior.
 11.19
 Homo cur vocem acutio-
 rem mittit cùm inuali-
 dior. 11.40
 Homini vox vna, multa
 genera loquendi. 11.59
 Homo capite maximè pi-
 lofo. 10.47. & 10.61
 Homini cutis velut affe-
 ctus carnis est. 10.29
 Hominum cur pili è cica-
 trice se promere non
 possunt. 10.29 & 10.31
 Hominum pili cur mol-
 liores quo prolixiores.
 10.25 </p> | <p> Hominis pars prior pilo-
 sior, quadrupedum con-
 trà. 10.52
 Homini expilato cur pi-
 lus durior subnascitur.
 10.24
 Hominum plagam inha-
 bitantium meridianam
 pili cur duri: cōtrà, mol-
 les inhabitantium sub
 aquilonem. 10.24
 Hominis pili quare sum-
 mo dolore euelluntur.
 10.24
 Homines capillo crispo
 & tortili refimiores. 33.
 18
 Homines magni cur ma-
 iores esse videntur ap-
 positi paruis. 17.1
 Homines omnes tã Bar-
 bari quàm Græci cur
 ad decem vsque enu-
 merare consueuerunt.
 15.3
 Homo solus nouit nu-
 merare, solus deos cole-
 re. 30.5
 Hominibus cur accidit
 statim </p> |
|--|--|

stim moueri & reminisci. 2.2	Homo surdescit pulmo- ne & arteria obsessis. 32. 6
Homo cur oculorum mi- nutum habet interual- lum. 10.17	Hominum ora qui ieiun- narint quare grauius o- leant. 13. 7
Homini cur vni vel ma- ximè oculi deprauan- tur. 10.46	Homo cur tussit, bos mi- nimè. 10.1
Homo cur solus vel ma- ximè omnium oculis li- mis. 31.27	Homo cur minimè om- nium olfactu valet. 33. 10. & 10.20
Homines albi cur ocu- lis vt plurimum cæsijs. 10.13	Homini soli cur sanguis è naribus defluit. 10.2
Hominibus acerbis ocu- li nigra pars in angu- lum interiorem incum- bit. 31.7	Homo cur maximè o- mnium sternutare so- leat. 11.53 & 10.20. & 33.10
Homo lachrymam ma- ximè mittit. 10.50	Homo cur cibum sæpius humidum capiat, cæ- tera animalia siccum. 10.55
Homo cur vnus canescit. 10.62. & 10.5	Homo cur plus excre- menti humidi quàm sic- ci habet. 10.58
Homo solus mutus. 11.75	Homines cur corpore magno, & qui habitant loca frigida & calida. 14.8
Homo cur solus lingua hæsitat. 11.55. & 11.5	Homines in regione A- risto-
Homines lingua hæsi- tantes cur loqui ne- queant voce submissa. 11.35	

INDEX.

- Aristotelis cur parui. ibidem.
- Homines cum excan-
descent, cur furibun-
di redduntur, metuen-
tes contra afficiuntur.
27.3
- Homines irati quomodo
afficiantur. 11.63
- Homo solus cubat resupi-
nus. 10.18
- Homo cur claudus maxi-
mè omnium oriri po-
test. 10.40
- Hominum crura carne re-
dundant. ibidem
- Homines pleni cur admo-
dum rigent, cum pin-
gue calidum. 8.5
- Homines raris dentibus
cur vitam longam age-
re nequeant. 34.1.
& 10.47
- Homines virgulam suæ
palmae habentes du-
ctam per totam latitu-
dinem, cur vitæ lon-
gissimæ esse possunt.
34.10
- Hominis partes priores
infirmiores. 10.52
- Homini coitus cur sem-
per opportunus. 10.46
- Homo omnium maximè
cur post coitum langue-
scit. 4.6.
- Item, semen plurimum
pro corpore emitti.
ibidem
- & quare. 4.7
- Homo duntaxat coitu
prouenit. 10.64
- Homines coire cupientes
cur pudet fateri, bibe-
re & edere non pudet.
4.28
- Homines pilosi cur Ve-
neris auditores. 10.26. &
4.32
- Homo cum coit vago a-
nimo. 10.21
- Homines cur minus in a-
qua concumbere queant.
4.15
- Homini concumbenti cur
oculi infirmantur. 4.33
- Homines nonnulli cur
rem veneream cum vo-
la

- luptate patiātur, & alij
vel ipsi agere cupiant,
alij pati tantummodo
gestiant. 4.27
- Hominis semē liquefcit
in igne. 4.15
- Homini cur lac minus de
mulgetur pro portione
corporis. 10.6
- Hominū partus euariat
prout pater & mater in
conceptu afficiuntur.
10.12
- Homo cur non partu nu-
merofo. 10.16
- Homini partus geminus
contra legem naturæ ac-
cidit. 10.30
- Homo cur minus mōstra
parit. 10.60
- Homo cur solus varia ge-
nerationis obtinet tem-
pora. 10.40
- Homo solus calculofus.
10.42
- Homines liberi atque in
genui ab choreā adire
solebant. 19.15
- Hominum gibborū in-
curuorumq; cur hali-
tus grauior & foedior.
13.10
- Homines prius quā li-
teras fcirent, leges can-
tabant. 19.28
- Homines prauī cur po-
tius diuites quā boni.
29.8
- Homines hircientes cur
foedius oleant cū se
odorificē vnguētārint.
12.9
- Homo nunquam amittit
colorem mutatione a-
quæ. 10.7
- Homo cur viribus debili-
tatur austro flante. 26.
44
- Homini infortunato q̄
fortunato iniuria ini-
quior. 29.2
- Homines mero deditos
quæ vitia exercent.
3.5
- Homines cur maximē
fumo affici possint. 10.
50
- Homo maximē grauedi-
ne

I N D E X.

- ne tentatur. 10.53
- homines nonnulli ani-
- mo defecerunt, cū alios
- suspendi & strangula-
- ri viderunt. 7.5
- homo solus vel maximē
- morbo comitiali in pue-
- rili ætate capi solet. 10.
- 49. & 31.27
- Homines cur pereant, te-
- ste Alcæone. 17.3
- Homines fortes, vide for-
- tes.
- Honoris iniuria cur mi-
- nus æstimetur quā pe-
- cuniæ. 29.1
- Honor maius bonū quā
- pecunia. 29.1
- Horror qualis. 7.5
- Horror quare nonnullis
- sudoribus excitari pos-
- sit. 2.34
- Horror calida offusa a-
- qua exoritur. 3.25
- Horrores quomodo fiūt.
- 1.29, & 8.18
- Horrescimus cur aqua vt
- frigida ita & calida. 8.7
- Horrescimus cur ad ex-
- tremam vrinæ emissio-
- nem. 8.9.
- Horrescimus cur tristi-
- bus auditis. 7.5
- Horrentibus cur pili eri-
- guntur. 8.18
- Horremus quare vbi ster-
- nuimus vel minximus.
- 8.14
- Horrescimus cur frequē-
- ter cibo ingesto. 35.9
- Horrescere cur non eis-
- dem in rebus omnes so-
- leamus. 35.3
- Horrescere cur magis so-
- lemus cū alius mo-
- do quodam nos tangit,
- quā cū nos ipsi tan-
- gimus. 35.1
- Horrescimus quibus. 35.3
- Humor tenuior quā
- terra. 11.61
- Humor secundum natu-
- ram dīsam fertur.
- 11.45
- Humor dulcis leuare po-
- test, amarus purgare.
- 23.40
- Humores potius p̄ستا-

E tem

tem putrescunt. 2.21

Humor alimentum caloris. 3.25

Humor grauis quia terreus. 14.6

Humoris in multitudine figuræ in exiguo colores conspectiores. 1.53

Humores calorem sequuntur. 10.53

Quæ humet, mollia sunt. 22.10

Humidiora contrahi plenius possunt. 31.25

Humidis egent siccae naturæ. 10.18

Humidiora omnia naturæ calidiora occurrunt. 3.6

Humida constantes natura cur facile à labore æstuq; strangulentur. 5.21

Humida omnium difficilima concoqui. 3.14

Humidum multum refrigeratum & multum frigidum se conuertit. 3.6

Humore in calido quæ

pauco tempore madueret, tument, quæ multum collabuntur. 24.10

I

I Acturā quādo minus ægrè ferimus. 29.2

Ictus omnis quā vim habet. 5.35

Ictus cur tumorem & liuorem suscipiant. 9.14

Ieiuni quare celerius coeunt. 4.10

Ieiuni minus fatigantur laborantes quā alij. 5.7

Ieiunantium ora quare grauius oleant. 13.7

Ieiunium sitim parere sollet. 13.7

Ieiunium vitiosum atrophia vnde. 37.3

Ignis & aer cur non putreant. 25.20

Ignis minor ab ampliori absumitur. 3.21. & 33.2

Ignis cur rugare non potest. 24.7

Ignis

INDEX.

- nis quomodo magis af-
fert sudorem. 2.11
- nis nisi concedatur spi-
culum, extinguitur. 1.57
- nis alia exiccat, alia hu-
nefacit: glaciem hume-
facit, salē indurat. 3.16
- gni albedo tribuitur. 8.1
- nis summum adurere
non potest, cum sol, pos-
sit. 38.7
- nis flatu excitatur &
augetur. 1.57
- nis quare imbecillior
ab arundine quam a li-
gno. 3.5
- nis cur nigrum homi-
nem non reddit, fictile
reddit. 38.8
- nis vires omnium mi-
nuit. 22.12
- Illium dolores medici
attribuant atræ bili. 30.1
- Imaginationem pro-
perè sequi esse melan-
cholicum. 11.38
- Imber concoctionis indi-
cium. 26.3
- Post Imbres cur desistūt
flatus. 26.3
- Imber hyems est flatu-
bus familiarissima. 26.28
- Immodicum minus con-
sentiens. 5.22
- Immodicum suspicionē
plurium gerit. 17.1
- Impatibilis quod vali-
dus. 20.1
- Imperatorem cur calli-
dū appellare solemus. 18.4
- ¶ Inanimata quæ con-
cernunt. 16. per totā.
- Incisus ære facilius sane
scit quàm ferro. 1.35
- Incidenda quæ sint. 1.32
& 1.34
- Incocta sapes habent
deteriores. 4.13
- Incontinentia quid. 28.3
- Incontinentes cur tantū
ratione cupiditatis di-
cimus. ibid.

E 2 In

Incontinentes libidino-
fi. 28.7

Incontinentes cur appel-
lamus eos, qui tactu
aut gustu exuberarūt.
28.2. & 28.7

Incontinētes omnino ca-
lidi & humidi. 5.31

Incorrupta cur edurare
possint, quę vtribus cō-
tinentur inflatis, aut va-
sis bene opertis. 25.17

Incrementum à calore.
14.8

Indiuiduum vnum esse
apparet. 17.1

Inedia iram mouet. 10.37

Inæqualis concentus tri-
stitia afficit 19.6

Inexercitati excremen-
tis redundant, exercita-
ti non. 3.15

Inexercitati quā ex-
citati magis ad vino-
lentiam vsque potare,
& vino facilius solui
cur possint. ibid.

Infantes imbecilles & læ-
si quando gignuntur.

1.9

Infantes more brutorum
vociferantur. 11.30

Infans in quoque gene-
re similis foeminæ. 11.
24

Infectores res inficien-
das humoribus quibul-
dam acerbis quare an-
tè immergant. 22.11

Infinutum quod determi-
natum non est. 5.25

Infirmius natura integri-
tur. 10.52

Inflammationem toile-
re volunt, qui aceto sa-
léue perfricandum cen-
sent. 9.1

Inflammatiō vbi feruēs
oritur. 1.6

Inflammationes cur alij
frigefaciendo, alij cal-
faciendo sanent. 1.45

Ingenia cur exercentur
in disputatione contē-
tiosa. 18.2

Ingenio quare non va-
lent, qui loca habitāt
frigida. 14.15

In

I N D E X.

- gressus ex quibus con-
ficitur. 10.28
- gressus in partē prio-
rem maximè. 10.17
- gressus omnis confici
tur attollentia & posi-
tione. 5.38
- gressus p accliuia cur
plus sudoris promittit,
quàm per decliuia. 2.
38
- nguina per ictum qua-
re oriuntur. 5.26
- nguinum abscessus me-
dicamentis potius cu-
randi. 1.34
- nhorrescere, vide Hor-
rescere.
- niuria multis aduehi po-
test modis. 29.13
- niuria homini infortu-
nato quàm fortunato
inliquior. 29.2
- niuriæ cur non sicut in
pecunijs ita in cæteris
amplificentur. 29.5
- niuria maior q̄ in ma-
ius bonum est accepta.
29.1
- Iniuria grauior quæ ex
consulto. 29.13
- Iniuria pecuniæ cur ma-
ior æstimetur quàm ho-
noris. 29.1
- Inopia vitia gignit & au-
get. 30.9
- Insania melâcholicos ra-
pit quando. 1.12
- Infani quare amentes.
30.13
- Insania laborantes vini
cupidi. 27.3
- Insomnia qui tenentur.
3.24
- Insomniæ quomodo ac-
cidunt. 18.7
- Inspiratio quid. 11.14
- Instrumentorum prio-
rum priores esse facul-
tates. 30.4
- Instrumenta nobis duo,
quorum opera instru-
mentis externis vti va-
lemus. 30.4
- Intelligentia hominis
quando suo fungitur
officio. 30.13
- Intellectiões animæ quæ
E 3 vigi-

- vigiles, & quæ non vi-
giles. 18.7
- Intemperantem homi-
nem appellamus. 28.2
- Intemperatū corpus mi-
nus ægrotat, sed diffici-
lius curatur. 5.22
- Intestinorum difficulta-
tes quādo autumno so-
lent cūenire, & quomo-
do fiunt. 1.19
- Intestinorum difficulta-
tes quādo mulieres tor-
quent, & quare. 1.9
- Interna omnia infirmio-
ra. 31.22
- Inuentio ex habitu. 30.2
- ¶ Ira ex igne. 8.17. &
quid. 2.26
- Iram sedat aqua frigida.
8.17
- Ira timiditati contraria.
8.17
- Iram quare extenuatio
mouet. 10.37
- Iræ quomodo cum ratio-
ne. 28.3
- Irascentibus vocabula
commoda. 27.3
- Irascentibus quæ accidunt.
ibidem
- Irascentibus labrum in-
ferius laxatur. 27.6
- Iratis cur oculi rubescūt.
31.3. & 32.8
- Irascentes cur non ri-
gent. 8.17
- Iris an arbores reddat
odoratas quibus decu-
buit. 12.3
- Irrigata aqua frigida cur
dulciora. 20.29
- Irrigationes cur fiūt ma-
ne & noctu, & non me-
ridie. 20.15
- ¶ Iter cur longius tum
esse videtur cū igna-
ri ambulamus, quā cū
gnari. 5.25
- Iter æquale quare ocylus
cōficitur quā inæqua-
le. 5.10. & 5.23
- Itinere lōgo peracto cur
si quis se super summos
cōstituerit digitos, cal-
ces pedum cōcutiūtur,
proniq; deorsum labū-
tur. 5.15

Sup

INDEX.

Super iudicijs pul-
chra. 29.13
Iusto qui se iunxerit, iu-
stior efficietur. 29.10
Iustos pauperes cur re-
censemus. 28.4
Iustitiam concernentia.
29. per totam.
Iumenta non facile mo-
uentur. 7.2
Iumentorum vesica qua-
lis. 10.42
Iumentis quæ crepitus
alui multus. 10.43
Iumenta cur non ructa-
re soleant. ibid.
Iuvenes humidi & calidi
multum. 3.33
Iuvenes consopitos vri-
næ excitatio sæpe la-
tet. ibidem
Iuvenes quare poti⁹ quā-
fenes immingant, vbi
vino se inebriauerunt.
ibidem
Iuvenes quare potius vi-
ram laqueo finiūt quā
fenes. 30.1
Iuuentus spe plena. ibid.

Iuniorum vlcera prom-
ptius compaginantur,
quā seniorum. 32.7
Iuniorum natura somno
lentior. 3.33
Iuniores cur ocys disci-
mus, seniores mēte va-
lemus. 30.4

L

Laboris auctio & ci-
bi diminutio cur
salubris. 1.47
Labor acrius opprimens
quæq; corrumpit. 9.3
Laboratibus vires augē-
tur. 2.5
Tā Laboratibus, quā fru-
ētibus solatio cur tibiā
adhibere solemus. 19.1
Laboratur præcipuē pro-
pter continui distra-
ctionem. 5.26
Labore dissoluti cur mo-
le corporis contractio-
re sunt, vocēq; acutio-
rem reddere putentur.
5.2

Laboratur minus cū mo-
tus

- tus non eodem agitur habitu. 5.10
 Laboratium cur pingue absumitur, caro non emaceratur. 5.4
 Laborantes cessantes cur sudare incipiunt. 2.20
 Laborasse quàm non laborasse melius perpetuò. 2.30
 Labrum inferius cur tremitt metuentibus. 27. 6. & 27.7
 Labrum inferius pendet, & laxatur irascētib. 27.6
 Labrum imum hominis irati tremiscit. 5.15
 Labris cur maximè titillamur. 35.7
 Lac excrementum. 10.6
 Lac quare nō medicamentum. 1.48
 Lac medicamentosum, sed quātitatis ratione. 1.43
 Lac bibitum cum farina ordeï quare dulcius sentitur. 21.19
 Lacerti cur formari in orbem soleant. 16.9
 Lachryma sudor quidā. 5.35 & quare falsa. ibi.
 Lachrymam ciet res calida vt sol. 5.13. & 5.35
 Lachrymam mouere potest frigus. 5.13. & 5.35
 Lachrymam oculus perfricatus reddit. 31.1
 Lachrymas mouens cuius naturæ esset debeat. 20.22
 Lacus quare cādidus pingitur. 23.6
 Lacus omnes quàm mare candidiores. ibid.
 Lacu vel diminuto vel exiccato cur frumentū in campo acrius geludeuritur. 23.34
 Lacus cur arenam nullam faciat, vel minus quàm mare & fluuius. 23.33
 Lacus Pesa qui potu idoneus cur lauat simul & purgat vestimenta. 23.40
 Lana quare minus calida

I N D E X.

- da quàm plumbum red
ditur. 8.16 re balneo:hyberne vn-
ctiōe curentur. 1.40
- Languor omnis ex crudi-
tate. 31.24 Lassitudo, vide etiam Fa-
tigatio.
- Lapidis creatio. 24.11. ¶ Lectio nonnullis som-
num cōciliat, etiam no-
Item Heracliti sententia
23.30. & cur potius a-
lentibus. 18.1. & qua-
quis calidis concreſcat.
re. 18.7
- 24.11 Lenticula solida expaſſa
tur. 24.9
- Lapides in mari cur rotū
dantur. 23.36 Leo cur partu numero-
so. 10.16
- Lapis calidissimus vrit
vehementius. 1.8 Leonum nulli reperiun-
tur domestici. 10.44
- Lapis ignitus carbone ca-
lidior sentitur. 30.1 Lepra non tā citò afficit
cateros quā rabies. 7.4
- Lapidem si multi proj-
cient, sed singuli aut
magna eorum pars di-
uerſim, lapis non lon-
gius propelletur. 11.52 Lepus cur partu nume-
roso. 10.16
- Lapillus cū in mola fran-
gitur nonnulli inhor-
rescunt. 35.3 Lesbo eurus & auster nu-
bes ex alto affatim ad-
ducunt. 26.58
- Laterum dolore cur ex-
cipiuntur vinolenti. 3. Læſio alia corrūpit, alia
peruertit & vitiat. 4.27
1. & 3.6 Leuca, vide Vitiligo.
- Lassitudinē qd faciat. 5. Læuitas domus resonan-
tiorē efficit vocē. 11.7
7. quæ cōſeq̃ ſoleat. ibi.
- Lassitudines æſtiuæ qua In Læuibus lux amplior.

E 5 II.

- 11.25
 Lex genus cantilenæ cur
 non per Antistrophos
 olim agebatur. 19.15
 Leges cur pleræq; canti-
 lenæ appellentur. 19.28
 Leges olim cantabantur
 priusquam scirentur li-
 teræ. ibid.
 Leges olim à magistris
 certandiq; peritis agebā-
 tur. 19.15
 ¶ Liber reddere peruigi-
 les potest. 18.7
 & quare. 18.1
 Libido excitari tum à ci-
 bo, tum ab imaginatiōe
 potest. 4.27
 Libido quibus insatiabi-
 lis modo mulierū. 4.27
 Libidinis & pruritus simi-
 lis voluptas. 4.16
 Libidinem mouent flatuo-
 sa. 30.1
 Libidinosiores cur fiunt
 equitantes assidue. 4.12
 Libidinosi, vide etiam Sa-
 laces.
 Lienosorum cur cicatri-
 ces albæ. 9.5
 Lignum vehementius fe-
 riēs quare medium pla-
 gæ amplius rubere fa-
 cit. 9.4
 Lignum per aquam in so-
 le appositum non efficit
 continuam vmbra. 16.1
 Liliorū caules euulsi cur
 germinare possint. 20.26
 Lilium, vide etiā Lyriū.
 Linea bipedalis quadru-
 plum quiddam descri-
 bit. 19.2
 Lineam ad rectam omnia
 natura sua feruntur. 16.4
 Linea vnā habet dimen-
 sionem. 11.16
 Lineæ ductæ per directū
 in plano pares sunt. 16.5
 Linea de angulo ducta in
 angulum, cur sola ex o-
 mnibus quæ figuras re-
 ctis constantes lineis bi-
 partito secant, diameter
 dicatur. 15.1
 Li

I N D E X.

- Linea circularis remota,
quare recta esse vide-
tur. 15.5
- Lingua inanis & spongio-
sa. 34.4
- Linguae caro mollis & in-
flar spongiae. 3.30
- & quare. 10.21
- Lingua inter membra ex-
teriora. 34.6
- Lingua affici maximè ex
potione potest. 34.6
- Lingua nullacur pinguis.
10.21
- Lingua cur tot euariat co-
loribus quot cutis. 34.6
- Lingua cur amara, salsa,
& acida fieri potest, dul-
cis non potest. 34.5
- Lingua cur rerum pluriū
index esse potest. 34.4
- Lingua vinolentorū cur
errat. 8.10
- Linguam hæsitare quid
faciat. 11.63
- Lingua cur nonnulli hæs-
itant. 11.54
- Linguae hæsitatio, stupor
& attonitio. 11.54
- Linguae hæsitatio muti-
tas quædam. 11.57
- Linguae hæsitatio similis
apoplexiæ. 11.36
- Lingua hærentes cur me-
lancholico sunt habitu.
11.38
- Lingua cur magis hereāt
trepidantes quàm vino
lenti. 11.36
- Lingua hæsitantes verba
copulare nequeūt. 11.55
- Lingua cur magis hæsitat
pueri quàm viri. 11.30
- Lingua hæsitantes cur lo-
qui nequeant voce sub-
missa. 11.35
- Lippitudo æstus in ocu-
lis. 1.8
- Lippitudinum causa. ibi-
dem.
- & quando fiunt. 1.19
- Lippitudo cur contagio-
sa. 7.4
- Lippitudines quādo æsta-
te sunt graues. 1.8
- Lippitudines aridæ quā-
do & quibus. 1.9.
- & 1.12

A Lip

A Lippitudine cur non-
nulli acutius videant.

31.9

Lyriū cur suspensum flo-
ret solstitij tempore.

20.21

Lyrae sonus vñ fit. 19.44
& qualis. ibid.

Lyra cur suauius sonat,
quàm vox teretantis.

19.10

Lyfander Lacedæmonius
ante obitum vlceribus
scatuit, ex atra bile. 30.1

Literæ sunt vocis affectio-
nes. 11.60

Literas quas proferunt a-
nimantia bruta. 11.60

Littora fluctuosiora cur
solida sæpe efficiantur,
adeò vt planè pauimen-
ta videantur. 23.29

Liuidi cur efficiūtur qui
rigent. 8.1

Lixiuum rufos facit pi-
los. 33.2

Lixiuum quare non po-
test tollere stuporem dē-
tium. 1.39

¶ Locus salubris qui pla-
cidè aspiratur. 1.54

Locorū mutatio pro tem-
poris cuiusdā mutatiōe
accipi debet, ideo mor-
bum parere pōt. 1.3

Loquendi initium vnde.
3.30

Locutio vni homini. 11.1

Loqui quare in aqua nō
possumus. 3.30

Locutio cur nōnullis an-
te tempus. 11.27

Locutio species vocis,
quæ ex facili deprauari
potest, & difficillimè
perfici. 11.1

¶ Lucerna dempto oleo
lumen amittit. 3.5

Lucerna vbi multus ignis
perflagrat, suam asser-
uare flammulam nō po-
test. 1.58

Ludiones quare vocē ex-
ercere ieiuni consueue-
runt. 11.46

Luçtatores quare interpo-
sita aliquantis per quie-
te magis sudabunt, quā
si

I N D E X.

fi cōtinuè luctetur. 2.7

Lumbis acrius laboram⁹.

5.26

Lunæ vmbra cur maio-
res quàm solis. 15.9

Luna cur plana videt^r, cū
certè sit sphærica. 15.7

Luna rectis lineis contine-
ri dic octauo videt^r. 15.5

Lunæ caro hebetatur ad-
ueniente defectu. 26.20

Luna quare post diem o-
ctauum repletur de me-
dio. 15.6

Luna quādo curuatur in
cornua. ibid.

Luna quæ sphærica est,
cur recta cū semiple-
na est cernitur. ibid.

Luscij cur contractis pal-
pebris videant. 31.16

Lusciosi cur literas scribe-
re minutissimas possūt.
31.15. & 31.8

Lusciosi visio quō differt
à visione senis. 31.26

Lux directo itinere fer-
tur. 11.49. & 25.9

Lux cur corpora penetra-

re densa nō potest, stre-
pitus potest. 11.49

Lux orbiculata per forā-
men angulatum prodit.
15.10

Lux amplior resplendet
in læuibus. 11.25

Lucis absentia omnia o-
pacantur. 14.14

Luxuriose viuentes cur
ægrotent, vbi agere lu-
xuriosè cessarunt. 28.1

M

M Adere quæ possūt.
25.12

Madens concorporefcere
nequit. 1.33

Magadare diapason con-
sueuerunt. 19.17

& cur tantum diapason.
19.40

Magadare ex vocibus cō-
sistit contrarijs. ibid.

Magistratui qui maledi-
xerit, grauiter multa-
tur. 29.14

Magnum quid appella-
mus. 16.7

Magnitudinis quæ sunt
pro

- profundo inæquali cur
accidit, vt si partem mo-
ueris leuiorem, circun-
feratur quod iacitur. 16
12.& 16.3
- Magnitudo omnis diuisa
cur minor suo toto vi-
deatur. 16.7
- Maledicta in magistratus
grauioris punitionis.
29.14
- Malum suum nullius est.
4.14
- Malus punica cur fructu
vacet, cum florem ha-
beat. 20.3
- Mala punica vinolenta
vocata. 19.4.4
- Mala punica cur in ollis
ampla redduntur & fun-
gosa. 10.9
- Mane cur frigus sit am-
plius quam nocte. 25.5
- Manus instrumentum cu-
ius opera instrumento
extraneo vti possumus.
30.4
- Manus pars interior arti-
culo caret. 10.4.8
- Manus carnis inopes &
nerui vberes, ideo ad re-
frigerationem habiles.
6.6
- Manus dextra à sinistra
differt. 31.30
- Manus pars robustissi-
ma. 2.5
- Manus cur potissimum
torpent. 6.6
- Manus cur tremit metuē-
tibus. 27.6.& 27.7
- Manuum perfricatio la-
borem magis affert, quā
cæterarum partium. 2.5
- Manus cæsuram qui per
totam obtinent palmā,
cur diutius viuere pos-
sunt. 10.4.8
- Maracus ciuis Syracusa-
nus poeta præstantior
dum mente caperetur.
30.1
- Marcescentibus quæ au-
xilia impendimus. 3.5
- Maris animalia quare
maiora quam terræ.
10.5.4
- Mare cur dilucidius aqua
dulci,

INDEX.

dulci,& purius. 23.15.	Mari quã fluuijs cur me- lius natamus. ibid.
& 23.38	
Mare cur simul falfum & amarum. 23.35	In Mare demerfi cur va- leant plus tolerare quã in fluuium. 23.14
Mare cur minus frigidũ quã aqua dulcis. 23.7	Mari natantes cur vëtre falubriter euacuantur. 23.39
Maris vapor calidus & fic cus. 23.13.& 23.39	
& 38.2	In Mare æftuans,fi ia- ctũ est aliquid,cur vnda refidet & quiefcit .32.4
Mare nec calidum nec fri- gidum valde est. 23.16	Mari qui fe lauerint, cur ocyus reficcantur. 23.8
Mare hyeme calidius,per æftatem frigidũ. 26.59	Mare continuum. 23.3
Mare cur folum omniũ aquarum deuri potest. 23.32.& 23.13	Mare fuperius cur falſius & calidius quã infe- rius. 23.30
Mare falubre,quõd placi- dè aspiratur. 154	Maris vndabundi cur qđ defiſtit, albicat: quod prouoluitur, nigricat. 23.41
Mare quãdo ſæuos habet ventos. 25.7.& 26.59	Mare quare pingitur cœ- rulerum. 23.6
Mare cur cœruleum au- ſtro ſpirante,obſcurius aquilone. 26.39	Mare minus extinguit ignem quã aqua.23.13
Maris pars terræ proxi- ma cur dulcior. 23.31	Maris natura. 23.8
Mare dulcem humorem habet. 23.37	& 23.32
Mare fluuijs corpulen- tius. 23.12	Maris æſtus per ſumma verſatur. 23.4
	Maris

Maris quod lacum simul-	na beneficio futurarum
lat pars dulcis per sum-	10.47.& 34.1
ma innatat, salsa in imo	Mas foemina praestatio
est.	29.11
23.6	Mares foeminis calidio
Mare cur translucidius	res.
fiante aquilone quam	10.10.01
austro.	23.9
23.9	Mares cur corpore maior
Mare ponticum cur can-	ri penè ex toto, quàm
didius Aegeo.	foeminae.
23.6	ibid.
Mare quare nigrum esse	Mares integri, foeminae
videatur.	oblatae.
ibid.	ibid.
Mare athlaticum vbi spa-	Matula quo tingi solet.
riatur.	10.42
26.54	¶ Medium principium
Mari operam dantes, cur	quoddam.
se tepori solis libenter	19.46
dedunt.	3.31
3.31	Medius sonus instrumē-
Maris quod propinquū,	torum musicorum est
candidum videtur: quod	veluti sonorum coniunctio
procul, coeruleum.	estio.
23.23	19.20
Circa Mare si quis info-	Medicamenta quæ dici de-
diat, cur primò aqua dul-	bent.
cis, post verò salsa effi-	1.4
ciatur.	23.37
23.37	Medicamenta non sunt
Mas qua pficitur magni-	nisi sui generis quali-
tudine.	tate purgare possint
10.38	1.48
Mares lōgo tempore per-	Medicamenta cur purga-
ficiuntur, foemine bre-	re valeant.
ni.	1.4
10.10	Medicamentum quid est
Mas diutius viuit foemi-	quod naturam obtineat
	ibid.

INDEX.

- bid.
 Medicamentorum cur a-
 lia ventrem superiorem,
 alia inferiorem solvunt.
 1.42
 Medicamenta aluo com-
 moda calida sunt. 27.10
 Medicamentorum cur a-
 lia aluum solvant, non
 vesicam:& alia vesicam,
 non aluum. 1.41
 Medicamentum quod mo-
 uet superiorem & infe-
 riorem ventrem. 1.42
 Medicamento cur non
 protinus cibus sumi de-
 beat. 5.28
 Medicamenta quare co-
 mitatur acerbitas, acor,
 & malus odor. 1.43
 Medicamentum mordax,
 acre acerbumque adime-
 re potest humorem alie-
 num. 1.50
 Medicamenta quare ama-
 ra & foetida. 1.48
 Medicamenta quare mi-
 scentur. 1.42
 Medicamenta consueta
 pro alimentis recipiun-
 tur. 1.46
 Medicamenta cur purga-
 re possint. 1.48
 Medicamenta cibo con-
 traria. 1.43
 Medicamentum conco-
 ctionis immune esse de-
 bet. 1.48
 Medicamenti sanguinem
 supprimentis quænam
 virtus. 1.33
 Medicinæ operatio quæ.
 30.7
 Medicus cur ad sanitatem
 usque tantummodo ope-
 ram suam præstat. ibi-
 dem
 Medici nonnulli medētes
 non agunt, nisi per ex-
 cessum. 1.2
 Medici in aduersis vale-
 tudinibus quare pedes
 operiendos præcipiunt.
 2.26
 Mel tenacius aqua. 21.11
 Mel medicamentosum, sed
 quantitatis ratione. 1.

F Mel

Mel apibus secundum na-
turam competit. 21.13

Mel cum sale minus dul-
ce sentitur. 13.11

Melancholici natura in-
genio sunt singulari.

30.1

Melancholici plerique in
crapulis dissoluuntur.

3.16

Melancholici cur libidi-
nosi. 4.31

Melancholicorum habitus
varius. 30.1. & causa. ibi.

Melancholici nonnulli qua-
re ubi abunde potauerunt
dolent, & animo vehe-
menter succumbunt.

30.1

Melancholicos cur inso-
mnia tenent. 3.24

Melancholici cur varij &
inaequales. 3.10

Melancholici magna ex
parte duri, & venis tu-
midi. 30.1

Melancholici libidinosi.
ibidem

Melancholici qui pruden-

tiores.

ibidem

Melancholici quando ir-
sania rapiuntur. 1.1

Melancholicus habitus in-
æquabilis. 30.1

Melancholicos quos fu-
se videamus. ibidem

Melancholici qui vitam
quæco finiunt. ibidem

Melancholici cur lingua
hæreant. 11.3

Melancholici cur in so-
mnis crebro excitari co-
sueverunt. 10.1

Melitæses catelli qua for-
ma. 10.1

Membra cætera cum pe-
fricantur, cur pleniora
evadant, venter extenu-
tur. 5.1

Membra nostra cur in veni-
tribus obtenta inflatis de-
leant. 2.1

Membra genitalia ætatis
accessione cōtrectata
agitata, plenius augen-
tur. 4.1

Memoria mane firmior
30.4

Mem

I N D E X.

- lens opus naturæ. ibid. 3.22
 lens videt, mens audit. Mero interitur & cicuta.
 II.33 ibidem
 lentis ab appetitu diffe Mero deditos quæ vitia
 rentia. 30.11 exercent. 3.5
 lens iustrumentum no Apud Mesaniam mare cu
 bis, cuius opera instru iusmodi. 23.5
 mēto extraneo vti pos Metus vnde. 27.6. vbi.
 sumus. 30.4 27.4. & est refrigera
 Mensarum secundarū v- tio quædam. 10.59. &
 sus cur adijci debeat. 35.1. & 11.36. & quid.
 22.6 2.31
 Mentham belli tempore Metus sitim affert militū
 neque edito, neque seri argumento. 27.3
 to, cur in proverbio dici Metu cur multivariè mo
 tur. 20.2 riantur. 3.1
 Menthæ natura. ibid. Metuētibus quæ accidunt.
 Mercatorem cur calli- 27.3
 dum appellare solemus. Metuentes cur tremunt.
 18.4 27.1
 Meridies calidissimus. 25. Metuentes cur silent, do-
 15. & cur à ventis filet. lentes clamant. 27.9
 15.4. & tunc cœlum trā Metuentium venter cur
 quilletur. 25.4 obcrepare solitus. 27.
 Meridiem versus habitā- 9. & 27.11
 tes, cur nigris oculis po Metuentium lingua com
 tius. 14.14 patitur. 3.30
 Merum nonnullos interfi Metuentes pallent. 11.53
 cit, alios exiccat, & quos. Metuentium vox cur tre
 F 1 mula

mula. 27.6. & 27.7. & 11.31. & 11.65	14.15
Metuentes cur vocē red- dunt acutam. 11.31. & 11.53	Mimus cur malit esse mimus quā astronomus. 18.6
Metuentes genituram ex cernunt. 27.11. & qua- re. 3.32	Mingēdi desiderio qui te- nentur, cur cōcumbere nequeunt. 4.20
Metuentes cur tremant manibus & labro infe- riore. 27.6. & 27.7	Mingentem cū vide- mus, cur ad mingēdum mouemur. 7.2
Metuentes cur algent & sitiunt. 27.8	Vbi Minimus cur inhor- rescimus. 8.14. & 33.16
Metuentes bilē deiciunt & testiculos contrahūt. 27.7. & 27.11	Mixolydius cantus quæ præstare potest. 19.49
Metuentibus cur alui fun- dantur. 27.10	Myrrha medicinalis sua- uior. 12.1
Metuentibus locus cordis refrigeratur. 11.32	Myrti nigræ cur fronde frequentiore quā albæ. 20.36
Metuentibus calor partē superiorē deserit. 11.53	Myrta acerba. 22.12
Metuentes tormenta adi- turi cur sitiant, cū per timorem refrigerentur. 27.2	Myrta ī manu collisa cur dulciora sentimus quā integra. 20.23
Metuentes quā confidē- tes magis volunt inqui- rere & magis inuenire.	Myrta cur enucleatiora quæ minora. 20.24
	Myrtorum non condita- rum fructus cur magis defluunt quā folia, con- tra reseruatarum alga. 20.

I N D E X.

- 20.31
 Moderatio vnum quam
 maximè. 17.1
 Moduli natura. 19.50
 Modulandi egregia gene
 ra neruo medio sæpe v-
 tuntur. 19.20
 Modulatio mollior cur so
 no grauiori cõtineatur.
 19.50
 Moduli musici cur mori-
 bus similes. 19.29
 Mola cùm frangitur cur
 inhorrescamus. 7.5
 Molle humidum. 10.25
 Molles & fœminei geni-
 turam vel nullã, vel mi-
 nimam habent. 4.27
 Monstra quæ magis pa-
 riunt, quæ minus. 10.60
 & quando fiunt. ibid.
 Monstrorum causa. 4.14
 Mōstra ædere possunt a-
 ues. 10.66
 Morb^o quare hyeme per-
 niciosior. 1.25. & 1.28
 Morbus perniciosior, qui
 à maiori causa. 1.28
 Morbus ex redundantia.
 31.24. & 1.17
 Morbus motio. 7.1. & na-
 turalis ordinis corporũ
 motio. 19.38
 Morbos quæ vel tollunt,
 vel pariunt, vel iudicāt,
 vel intédūt. 1.3. per tot.
 Morbus lōgus quasi iam
 senecta esse videtur.
 1.17
 Morbo longo laborantes
 quare potissimum per-
 eant à vergiliarum oc-
 casu ad fauonij vsq; fla-
 tus. 1.17
 Morbus longus calorem
 extinguit naturalem.
 35
 Morbi calidi & sicci æsta-
 te. 1.6
 Morbus pestilens quare
 solus afficiat propè ac-
 cedentes. 1.7
 Morbi hyeme calidi & hu-
 midi. 1.6
 Morbi facilius æstate cu-
 rantur. 1.25
 Morbi hyemales quare ce-
 leriter interimunt. 1.6

F 3 Mor

Morbi quando exercent corpora tam vere quàm æstate. I. 9	nitura profluit. 3.31
Morbū putrescens excrementum cōmittit. I. 54	In Morbos sæpius incidunt, & facilius curantur corpora symmetra. 5.22
Morbis pituitosis cur libido immodica profit. I. 51	Morbus comitialis Hercules ab Hercule dictus. 30.1
Morborum alij ab igne, alij à rore creantur. I. 59	Morbo comitiali solus homo tenera ætate laborat. 31.27. & 31.28
Morbos igneos ros curat & morbos roris curat ignis. ibid.	Mors refrigeratione accidit. 3.22
Morbus cur morbum alteri facere potest, fanitas sanare non potest. 7.1	Mors interitus caloris & humoris. 14.10
Morbi cur sæpe curari possunt vbi quis abundè excessit. 1.2	Mors putredo quædam. 14.9
Morbi quare infestent vere & autumnus. 1.27	Mortis causæ duæ summae, & quæ. 1.17
Morbo cur capita tentantur ijs qui velociter curant. 5.9	Moriens cur oculos attollit. 4.1
Morbi inter initia an citius offerendus an post. 1.52	Morientibus cur genitura profluat. 3.32. & 4.8
Morbis nonnullis cur genitura profluit. 13.4	Moribundos cur sternutatorio excitamus. 33.9
	Mori quare accidit præsertim post vtrumlibet solstitium per cētū dies. 1.26
	Mortuis halitus foedus. 13.4

I N D E X.

- 13.4
 ores hominum varij à
 natura. 30.1
 ores conduntur calido
 & frigido. ibid.
 orib⁹ efferis quare qui
 in nimio æstu vel frigo
 re habitant. 14.1
 oribus quæ sensibilia si
 milia. 19.29
 otus à dextra parte. 6.5
 otus animalium quo agi
 tur modo. 20.32
 otus calfacit. 5.13. & 5.
 4. sed non omnis. 5.34
 otibus naturæ omnes
 oblectantur. 19.38
 otus sine inani spatio
 agi non potest. 22.4
 otus vehemens qui pas
 sim per loca agitur inæ
 qualia: multus, qui con
 tinens. 5.1
 otuum sol parēs & au
 tor. 26.35
 otus qui laboriosiores,
 an qui per loca inæqua
 lia, an plana. 5.1
 otio à calore an calida.

- 26.50
 otus velox quare caput
 concalfacit. 5.9
 Omne qđ Mouetur, par
 tē habet quæ requiescit.
 10.32
 Moueri omnia pportio
 ne censet Architas. 16.9
 ¶ Mulierum natura. 4.
 29. & 4.26. & 1.9
 Mulieres quare sanæ sic
 cis æstate & autūno. 1.11
 Mulieres cur vocem red
 dunt acutam. 11.16. & 11.
 65. & 11.34
 Mulieribus quare nō exit
 pilus. 4.4. & 10.41
 Mulieris læuitas ostēdit
 densitatem. 10.4
 Mulier rarō varicibus la
 borat. 10.39
 Mulieres cur non calue
 scunt. 10.56
 Mulieres minus vitiligi
 nem habent quā viri.
 10.4. quārū ætate pro
 uectiores magis habent
 quā minores. ibid.
 Mulieres cruribus putri

- dis vlcerosis que. 10.41
Mulieres quando dysente-
rijs torquentur. 1.9
Mulieres cur Veneris ap-
petētiores æstate. 4.29
Mulieres infatigabiles qua-
re. 4.27
Mulieres quare malè o-
leant cū pubescunt, an-
tè non. 4.13
Mulier quare non scēuit
à partu. 20.37
Mulierum corpora min⁹
expirant quàm virorū.
10.4
Mulierē interfecisse cur
iniquius quàm virum.
29.11
Mutatio animantiū per
ætates. 4.4
Mutatio quæque calida
corpus peruertit. 1.8
Mutatio de contrario in
contrarium frequenter
laboriosa. 5.12
Mutatio subita grauis.
8.15
Mutatio omnis motu fa-
cilis. 1.15
- Mutatio ex contrarijs in
contraria magna est.
8.15
Mutationes temporum
flatuūque quare mor-
bos intendāt tollantue,
iudicent vel cōmittant.
1.3
Mutuū denegare cur mi-
nus iniquum quàm de-
positum. 29.2
Muti per nares vocem ex-
trudunt. 11.2. & os illo-
rum quare cōpressum.
ibidem
Musicis in instrumentis
fides tenuiores cur acu-
tius consonent. 11.19
Mustum quare non medi-
camentosum. 1.48
Mustum natura suaue.
20.23

N

N Arratio rerū nec ni-
mis veterum, nec
nimis nouarum cur nos
oblectat. 18.10
Nares conceptacula mu-
corum. 4.27

Nares

I N D E X.

Nares rerum obduſtarū
quāſdā deliberationes pro
ſua facultate concipiūt.

7.3

Naribus penna tentatis,
cur fiat ſternutamentū.

35.8

Naſo perfricato cur ſter
nutamenta deſiſtunt.

33.8

Naſturtij natura. 20.22

Natamus cur melius in
mari quā in fluuijs. 23.12

Natura humana omniū
communis. 7.3

Naturę motus ordinatus
familiarior quā inor
dinatus. 19.38

Natura etiam prauę om
nia facit. 10.44

Natura quibus ſeruetur.
30.1

Natura contrā quā lo
ca & tempora ſe habet.
14.8. & 14.16

Natura ſicca humidū affe
ctat, humida ſiccū. 18.58

Natura quomodo ſerue
tur & deprauetur. 19.38

Naturę opera quomodo
artis operibus comparā
tur. 10.44

Natura cuiq; inſeminare
potest vt vinum. 30.1

Quod præter Naturam
eſt, laborem doloremq;
mouet. 5.19

Quę præter Naturā ſunt
hęc omnino aliena.

4.14

Quod contra Naturā eſt
id imbecillum. 10.30

Quę præter Naturā ſunt
factu difficilia ſunt. 5.32

Naturam vltimā aſſequi
eſt difficile. 10.44

Nati recenter parentibus
ſunt infirmiores. 10.9

Natiuum quod eſt, id ſen
ſum effugit. 35.1

Nauigia cur onuſtiora
in portu quā in mari
eſſe videntur. 2.2

Nauigia in mari quieto
cur interdū repente ab
ſorbentur. 23.5

Nauigia cur repanda fe
rantur cū deuorantur

F 5 à

- à vertigine. *ibid.*
 Nauibus degentes quam-
 uis in aqua cur colora-
 tiores quàm in paludi-
 bus. *14.12*
 Nausea quare mouetur
 sudantibus, si vel aqua,
 vel flatu refrigerentur.
2.18
 ¶ Neruum medium in-
 ter septē cur vocamus,
 cū inter octo nullū sit
 medium. *19.45*
 Neruorum cōsideratio in
 musicis instrumētis. *19.*
20.&19.36
 Nete dupla ad hypaten.
19.22.&19.35
 Nete sonus alienus à cæ-
 teris. *19.43*
 Nete definit in hypaten.
19.24.&19.43
 Nete vehementissimū so-
 num reddit sua potētia.
19.43
 Nete & hypate extrema
 concentus. *19.45*
 ¶ Nitrum quare nō pos-
 sit tollere dentium stu-
 pore. *1.39*
 Nix cōcoctionis indicium
26.3
 Nix liquefieri cessat ad
 solem quando aduespe-
 rascit. *26.53*
 ¶ Nocētem liberare qui
 libet potius vult, quàm
 innocentem condēnare.
29.13
 Notius quod definitum.
18.9
 Notiora libentius audi-
 mus. *18.9*
 Nouis admodum quare
 minimè oblectari possu-
 mus. *18.10*
 Nocte media cur cœlum
 soleat tranquillari. *25.*
4.&15.4
 Nox cur ad audiendū a-
 ptior quàm dies. *11.33*
 Noctu quam interdiu
 cur potius ferenum.
25.7
 Noctis medium frigidis-
 simum. *25.15*
 Noctes temporis calidi
 cur molestiores quàm
 dies

I N D E X .

- dies. 25.16
- ¶ Nubes ubi magis constant. 27.5
- Nubes colligit auster, aquilo dispellit 25.18
- Nuces tostæ refrigeratæ cur deteriores. 22.7
- Nudi in æstu currentes sunt coloratiores quàm cum veste. 2.30
- Numerus denarius perfectus. 15.3
- Numeri quatuor cubales consummantur decem proportionibus. ibidem
- Numerus marcescens in unitatem relabitur. 11.20
- Numerus partiũ omnis, omni suæ magnitudinis numero maior. 16.7
- Numerus omnis mensuram certo recipit motu. 5.16
- Numerus tam Græcorũ quàm Barbarorum cur fieri solet ad denarium. 15.3
- Numeri musici cur moribus similes. 19.29
- Numeri quare mulcent. 19.38
- O
- O Bolum qui abstulerit, etiam talẽtum auferet. 29.2
- Obsona vocem obtinent nerui eiusdem. 19.17
- ¶ Occasus purus cur serenum indicat. 26.6
- Ostachordi cur neruum mediũ appellamus, cum inter octo nullum sit medium. 19.23
- Oculus è synceris elementis. 31.30
- Oculi ex eadem origine. 31.4. & 31.7
- Oculi pars corporis mobilissima. 7.4
- Oculi laxiores & referti meatibus. 31.22
- Oculus dexter cur non differt à sinistro, vt manus & pes. 31.30
- Oculi cæterorum animantium cur plus distant inter

- inter se quàm hominũ. 13.23
 10.17
 Oculus sinister cur nihilo imbecillior dextro. 21.9
 31.19
 Oculi humores transpirant. 11.61
 Oculus lachrymarum cõceptaculum. 4.27
 Oculi omnium pingues. 4.2. nec quicquam carnis habentes. 31.23
 Oculo altero apprehenso cur alter cõstantius cernat. 31.4
 Ocul o vno videre cur impatibilis. 31.10
 Oculo vno cur exquisitius cernitur quàm duobus. 31.2
 Oculi cur melius vident manuprę lucerna aut sole obiecta. 31.39
 Oculus sinister cur expeditius contrahitur dextro. cùm dextra mobilior. 31.25
 Oculus cur solus omnium membrorum nõ rigeat. 13.23
 Oculus cur per pumicem transpicere non possit, per vitrum facillè 21.9
 Oculus cur viridibus & herbescentibus recreatur. 31.20
 Oculo perfricato cur sternutare cessamus. 31.1. & 33.8
 Oculi vtriusq; radij non sine perturbatione in idẽ incidunt. 31.21
 Oculi quàm variè diuertantur, & quomodo. 31.7
 Oculo utroq; cùm cetera melius cernimus, quare rectam versuum virgulã vno exquisitus videmus. 31.21
 Oculus qñ gemina sentit. 3.20. & 3.29. & 31.11
 Oculo in latus verso cur nõ res vna geminari videtur. 31.17
 Oculis quodãmodo locatis cū res vna geminari videat, cur in alijs sensibus fieri nequeat. 31.18
 Oculi

I N D E X.

- Oculi cur iratis rubescūt. 31. 3. & 32. 8
- Oculorum acumini cur exercitatio incōmoda. 31. 14
- Oculi tribus coloribus distinguuntur. 10. 3
- Oculi cæterorum ab homine vnicolores. 31. 28
- Oculi vnde cæsijs, item vnde nigri. 14. 14
- Oculis nigris cur potius meridiem versus habitantes. ibidem.
- Oculi cæsijs cur hominibus albis & equis. 10. 13
- Oculis cæsijs quare qui aquilonem versus sunt positi. 14. 14
- Oculi cur homini vni vel maximè deprauentur. 10. 49
- Oculorum limitas vnde. 13. 7
- Oculis limis cur solus homo vel maximè omniū. 31. 27
- Oculos limos esse quando est necesse. 31. 7
- Oculos perturbant flat⁹ aduersi. 5. 3
- Oculos cur potius fumus infestat. 31. 22
- & quos magis. 31. 6
- Oculis peruersis motus multiplicatur. 31. 2
- Oculos vim ad procreationem obtinere quo in dicio. 4. 2
- Oculi cur potissimum in firmantur concumbēti. 4. 33
- Oculi subsident Venerem immodicè agentibus. 4. 2
- Oculi laborant in coitu. ibidem.
- Oculos cur attollit coiēs & moriēs, submittit dormiens. 4. 1
- Oculorum fluxionib⁹ quare medici venas temporum ferro candenti tangunt, & caput scarificant. 31. 5
- ¶ Odium adolescentum in puellas ex primo coitu. 4. 11
- Odor

- Odor calor quidam. 12.4
 Odoris natura calore aliquo omnino creatur. 20.16. & 12.12
 Odor vapor quidam & delatio. 13.5
 Odores ex semine. 20.10
 Odores omnes sursum feruntur. 13.5
 Odor sine corpulentia est. 1.49
 Odoris delibatio aere temperata validior efficitur. 12.1
 Odor gravis. 2.13. & propter spirandi libertatem occlusam accidit. 2.6
 Odoris mali quæ causa. 13.4
 Odores foedi cur purgare possint. 1.48
 Odor malus quare committatur medicamentis. 1.43
 Odor malus quibus locis maximè contrahi solet. 13.8
 Odor omnis caput tentat & ingratat. 3.13
 Odores tam suffimento-
 rum quàm florum cur è propinquo minus suaves. 12.9. & 12.2
 Odor ad cerebrum penetrans mouet sensationem. 13.5
 Odores cur non moribus similes. 9.29
 Odorata omnia calida. 12.4
 Odorata redduntur quæ parè humido recaluerunt. 12.3
 Odorata omnia cur plenius olent cum mouentur. 12.5
 Odoratiora quæ ad solem orientem spectant, quàm quæ ad aquilonem. 12.5
 Odorata omnia cur urinam clere possunt. 12.12. item tam feminum, quàm plantarum. 1.49. & 20.16
 ¶ Offensa maior quæ in maius bonum est accepta. 2.1
 ¶ Oleum tenue & humidum

dum. 38.3. calidum natura
 5.6. & 1.40. aqua len-
 tius. 23.38. eadem len-
 tius. 21.17. cur aquæ in-
 natans. 32.10. & natura
 fluitans. 5.6.

Oleum quamvis calidum
 nihil spumat. 30.1

Oleum aquæ mistum fa-
 tigatos iuuat. 5.6

Oleum lachrymam excu-
 tit. 20.22

Oleum medicamentosum,
 sed quantitatis ratione.
 1.43. & quare non medi-
 camentum. 1.48

Oleum cur instillamus
 aqua in aurem elapsa.
 32.10

Oleum cur arcere potest
 vinolentiam. 3.34

Oleum facile interiora su-
 bit. 31.22. & cum aqua
 magis quam per se. 5.6

Oleum inueteratum cur
 candidius quam recens.
 21.4

Oleum cur sol candefacit,
 carnem nigrificat. 38.10

& 38.1

Oliuæ inueteratæ efficiū-
 tur amaræ. 20.25

Olent plenius omnia cū
 mouentur. 13.12

Olent suauissimè quæ.
 12.8

Bene Olidarum rerū con-
 sideratio. 12. per totā

Malè Olida cur grauius o-
 lent cū calent, quā
 cū frigent. 13.5

Olfactus peruius ad pala-
 tum. 13.2

Olfactu omniū minimè
 homo valet. 33.10

Olfactus brutis mobilior
 sensus. 7.2

Olfactus perfectio in ar-
 etioribus est meatibus.
 10.20

Olfacimus quare minus
 tempore hyberno, mini-
 mè per gelu & glaciem.
 12.6

Olera cur tantummodo
 ad semen vsque viuere
 possint. 20.7

Oleribus alimento est hu-
 mor.

mor.	20.26	tiatur.	12.5
Olus cur ocyus excaulescat quod semine prodierit.	20.17	Apud Orchomenum cur pepones optimi.	20.32
¶ Operis principium libenter adimus.	21.14	Ordeum minus competens corporibus quam triticum.	21.2
Opem ferre defunctis cur iustius quā viuis.	29.9	Ordei farina dulcis non est.	21.19
¶ Oratio quibus absolutur.	11.60	Ordei massa trita cur minor, tritici maior.	21.9
Orator quibus rebus versatur, & quæ nouit.	30.8	Ordei farina crassiuscula.	21.26
& munus.	18.5	Ordeacæ farinæ cur vltimum candidius, triticeæ primum.	21.2
Oratorem cur differre à philosopho putem?	18.5 & 30.8	Ordei farina potionem eandem minus meram apparere facit.	21.20
Orantes cur exemplis potius & fabulis gaudent quā commentis.	18.3	Ordei farina resiccata magis cōstipatur quā tritici.	21.26
Oratorem cur callidum appellamus.	18.4	Ordeaceo cibo cur multum temporis vti sine fastidio possumus, alijs nō.	21.13
Orbis pars ad austrum & aquilonem vergens mōtosa.	26.54	Ordeacea massa cur minor in igne videatur q̄ triticea.	21.10.
Orbis terræ hyemum & æstatum consideratio.	26.56	& 21.23	
Orchestra paleis sparsis cur vox chori minor sen			Ordei

INDEX.

Ordei massa longè per-
trita validius alit, quā
parum attrectata. 21.2

Ordeacea farina pertri-
ta cur nigrior redditur.
21.16

Ordeacea massa quo ple-
nius tractetur teratur-
que, cur eo minus aluū
subducit, triticea con-
trā. 21.8

Orientis partes eminē-
tiores q̄ occidētis. 26.1

Origani natura. 20.22.
& 20.35

Origanus musto iniecia
cur vinum dulce effi-
cit. 20.35

Origanus oculis nocet.
20.22. & 31.9

Orion oritur ineūte au-
tumno occidit hyeme.
26.14

Orionis ortus morbos
tollit vel parit, iudicat
vel intendit. 1.3

Orionis exortu cur dies
maximè variēt, flatusq̄;
importuni moueantur.

26.14

Orion turbulentus & in-
æqualis. 26.14

¶ Os ex vacante mate-
ria. 33.18

Os nunquam foedū red-
dit odorem. 13.4

Os capitis densum quo
indicio. 10.47

Ossiū collisio, pressatio,
& fatigatio vnde. 5.7

Oscitantes cur minus au-
diunt. 11.44. & 11.29

Oscitās cur nemo inscal-
pere aurē audeat. 32.13

Oscitātibus strepitus in
auribus nascitur. 11.44

Oscitāti cur sæpe in osci-
tando respōdemus. 7.2

¶ Ouium pili cur eo du-
riores quo prolixio-
res. 10.16

Ouib⁹ expilatis cur pilus
mollior subnascit. 10.24

Ouium pili cur hyeme
non decidunt. 10.23

Ouium pili vbi cohæ-
rent. 10.24

Oues in Magnesia & A-

G fri

frica pariunt bis. 10.46
Oues breue tempus vi-
uunt. 10.62

Oues fœcundæ. 10.60
Ouium oculi cur plus di-
stant inter se quàm ho-
minis. 10.17

Ouium caro molli dolci-
q; alitur pabulo. 10.24
Oues recētes vellera mol-
liora gerunt. 10.25

Ovis non sc̃uit à partu.
10.17

Ouibus lac plurimū pro
portione corporis. 10.6

Oua cōfracta super ver-
berum vulnera & vibi-
ces prohibēt vlcera ne
consistant. 9.1

Oua sua lentitia gluti-
nant. ibidem

Oua cruda nequeunt cir-
cumuerti. 6.4

P

Palea calida & attra-
hens. 22.13

Paleis in Orchestra spar-
sis cur chori vox mi-

nor sentiatur. 11.2

Paleæ cur fructus durus
& incoctos emolliunt
maturātq; mites autem
& concoctos non putru-
faciunt. 22.12

Pallor putredo quædam
p̃ summa corporis. 38.32

Pallidosefficit humor
putrescit. 14.14

Palmulę cur pene nucle-
carent q̃ minutæ. 20.2

Palpebras cur agitare
lemus. 34.14

Paludibus iuxta fluuio
cur fieri soleant bonum
gi. 25.12

Palustria incolentes lol-
ca cur subpallidi. 14.11

Palustrib⁹ locis cur sōn-
lētiores efficiuntur. 14.14

Panici natura fungosa &
calida. 20.8

Panis exiguus succurrit
canino appetitui. 8.4-8

Panis bitcoctus refrigerat-
tus, cur minus duritia
præ se ferat. 21.11

Panis tostus refrigeratur
cul

I N D E X.

- cur deterior redditur. 22.7
- Panes cur vt parum tritistic nimum tritum pantur. 21.15
- Panis cur tostus durior, tepesfactus humidior aliquidantisper reddi possit. 21.25
- Panes frigidi cur albiiores quàm calidi. 21.4
- Panes non saliti cur plus ponderant quàm saliti. 21.5
- Panes frigidi humefacti si inuicem tangant cur non cohæreant, calidi contra. 21.6
- Pantheræ non reperiuntur domesticæ. 10.44
- Panthera cur sola animatum suauiter olet, & nō nisi bestiis. 13.4
- Papyrus quomodo recta quomodo contorta abscinditur. 16.6
- Papulæ non sunt corporis. 4.14
- Par pari non reddere uitio datur. 29.2
- Paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio. 18.8
- Paramese in heptachordo relinquebatur à veteribus. 19.48
- Paranetes & hypates eadem videtur vox. 19.4
- Parhypates cantus cantandi primordium obtinet. 19.3
- Parhypate diesi ab hypate discrepat. 19.4
- Parhypate cur difficilè cantatur, hypate facile. ibidem
- Parhypaten cantando cur vox rumpi non minus soleat, quàm in nete supremisq;. 19.3
- Parentū similitudo quare magis in alijs animalib⁹ q̃ in homine. 10.12
- Parentum alia statim sectantur animalia, alia serò, & quare. 10.24
- Partes corporis cur distendæ. 6.2
- Pars corporis posterior

G 2 car

carnulentior, ideo humi- dior, & quare. 2.14	confueuerunt. 30.12
Partes naturā magis nu- meri quā totum for- tiuntur. 16.7	Pecuniarum iniuria cur magis amplificetur cæ- teris. 29.5
Pars media longi cuiusq; & continui potissimum laborat, si fixum manet. 5.20	Pelles arietum recenter detractæ verberū vulne- ribus & vibicibus admo- tæ, & oua super confrā- cta prohibēt vlcera ne consistant. 9.1
Partu numerofo cur alia animalia, alia nō. 10.16	Penis tentigo. cur fieri possit. 4.24
A partu quare sequire so- lent alia animalia, alia non. 10.37	Penis flatu citissimè in- molem augefcit infi- gnem. 30.1
Pauidi rigēt, & frigidi & pallidi efficiuntur. 8.17	Penis tentigo emarcescit varicofis. 4.21
Paupertas cur apud bo- nos potius quā malos effe soleat. 29.4	Penem excitum refidere animus cogere non po- teft. 5.15
Peccare quid. 19.26	Penis cur tendi vehemen- tius poteft cōcumben- tibus, si defiderio min- gendi tenentur. 4.23
Pecoris verficoloris lin- gua index. 34.4	Penis mensura insignis cur minus efferri sese patitur. 4.24
Pectus cur in orbem for- mari solet. 16.9	Penis vbi positus. 4.23
Pecuniæ iniuria cur ma- ior estimetur quā ho- noris. 29.1	Penetrant quæ facile, & quæ
Pecunias acquirere non impendere cur nōnulli	

INDEX.

- quæ non. 23.22
 Pennæ auibus vnde. 4.32
 Pepones cur optimi palustribus planis. 20.32
 Perdici cur commodum porrum. 11.39
 Perniones ex nimio humore consistunt. 1.55
 Pernionibus quare proficit aqua tã frigida quã calida. ibidem
 Perniones quare frigus tollit & facit. 1.56
 Pes ossibus maximè scattet. 2.19
 Pes dexter à sinistro differt. 31.30
 Pedes cur magis rigent cùm suspensi tenentur. 8.3
 Pedes cur potissimū torpent. 6.6
 Pedes pares cur habeant animalia. 10.28. & 10.32
 Pedum nuditas cur obest Veneri. 45. siccat & refrigerat. ibidem
 Pedibus quare intumes-
- scunt qui cibo vtuntur vitioso vel fame diutina. 1.5
 Pedes quare potissimum operiendos præcipunt medici in morbis. 2.26
 Pedes carnis inopes & nervi vberes. 6.6
 Pedes cur sudāt in trepidatiōe & nō facies. 2.31
 Pedes cur minimè solent sudare. 2.26
 Pedum locus frigidissimus. ibidem
 Pedum vestigijs cur titillamur. 25.2
 Pediculos quare parit a quarum mutatio. 1.16
 Pediculis abundat puerilis ætas. 1.16
 Pedunculi ex corruptione. 20.12
 Pestis facilè infertur ijs, qui deprauato sunt habitu. 1.7
 Pestilēs gen^o omne quare velox in arripiēdo. 7.4
 ¶ Philosophi cogitatio qualis. 18.5. & cur ab

G 3 ora

- oratore differt. 30.8. & 18.5. quæ nouit, & ubi versatur. 30.8
 Philoxenus gruis collum à dijs sibi dari optabat. 28.7
 Phrynici & cæteri eius ætatis musici cur modulandi potius scientiam exercebant. 19.31
 ¶ Picata cur incorrupta valeant edurare. 22.4
 Pictores quare flumina pallida, mare cœruleū, & lacus candidos pingunt. 23.6
 Pigmenta nonnulla quare moueant sudores fœtidos. 2.13
 Pili siccitate oriūtur. 4.4 & corrupto alimento. 20.12. cute enascuntur. 10.29. & cur candidi. ibidem. cute inquā enascuntur. 10.36
 Pilositas q̄ maximè parte in animalibus. 10.52
 Pili vnde hominib⁹. 4.32 & 10.25
 Pili quare non exeunt cicatricibus. 9.1. & 4.4
 Pili neq; pueris neq; mulieribus. 4.4
 Pilorum varietas secundum varias regiones. 10.24
 Pilorū erectio vnde. 7.5
 Pili cur in cute inhorrescunt. 8.8. & 35.5
 Pili rigentium cur eriguntur. 8.11. & 8.18
 Pili imbecilli. 7.5
 Pilus quare nūquam fœdū reddit odorē. 13.4
 Pili congeniti qui. 4.19
 Pilorū lasciuia in homine quare in capite. 2.10. in cæteris contrā. 10.61
 Pili canescunt in vitilagine. 10.5
 Pili necessariò defluunt carentes alimento. 4.19
 Pili qui decidunt vsu Veneris immodico. ibid.
 Pilum deciduū gerentia minus viuunt. 10.62
 Pingue omne desum. 10.21. calidum. 10.23. aduentitium

titium naturæ. 5.14

Pingue cōcalfactū lique-
feit, caro non. 5.4

Pingue nunquam fœdū
reddit odorem, & qua-
re. 13.4

Pinguia gustatu suauissi-
ma. 21.13

Pinguedo cur locis eua-
riat in animalibus. 10.3

Pingue laborantium cur
absumitur, caro nō. 5.4

Piper si largè sumitur
quare vesicam: si parcè,
aluū soluit. 1.44. sed
magis vrinam mouet.
ibidem

Piscatores factam iaciu-
ram retium, æquo ani-
mo ferunt quā ob cau-
sam. 29.2

Piscatores marini omnes
cur rufi sunt colore.
38.2

Pisces coeunt sine attri-
tu. 4.5

Pisces nullam habent ve-
sicam qui. 10.42

Pistores ordeī cur imbe-

cilli fiāt, & destillationi
bus obnoxij: tritici ve-
rò, corpore sunt bene
habito. 21.24

Pythagorici dicunt vni-
uersum constare q̄tuor
numeris cabalib⁹. 15.3

Pituita excremētū. 4.17
frigida. 1.29

Pituita falsa quibus con-
ficitur naturis. 4.30

Pituitosi quare sani æsta-
te sicca & autumnō sic-
co. 1.11

Pituitosis quādo raucita-
tes & destillationes. 1.9

Pituitosis morbis cur li-
bido immodica profit.
1.51. & 4.17

¶ Plantæ calidæ & siccae
natura. 13.4

Plantæ tenellæ coeunt fa-
cilius. 32.7

Plantæ emergētes quō at-
tollunt lapides. 11.28

Plantarū acriū cur semi-
na acriora quā radi-
ces & folia. 20.10

Plantarum nonnullę cur

G 4 fru

- fructu vacent cū florē
habeant. 20.3 & humidum causæ suæ
generationis. 22.8
- Plātis peremptis cur hu-
mor non putret. 13.4 Pomorum genus ceteris
esculentis longē gra-
uius. 22.1
- Plantis nullum est excre-
mentum. ibidem Pondera corpora extrin-
secus apposita laborio-
siora sunt q̄ mēbra. 5.7
- Plantæ odoratæ cur vri-
nā ciere possunt. 12.12 Ponere secundum natu-
ram est. 5.38
- Planis laboriosius cuba-
mus quā cauīs. 5.11 Pōtus quare in lacus spe-
ciē propē transit. 23.6
- Plato fuit melancholi-
cus. 30.1 Ponti aer crassus & al-
bus. ibidem
- Plenilunium quando no-
bis apparet. 15.6 In Ponto cur æstus & fri-
gora intentius fiāt. 25.6
- Plumbum in aqua nō li-
quescit. 4.15 Porrum cur aquam sal-
sam recusat. 20.1
- Plumbū quare calidius
quā lana. 8.16. & 37.4 Porrum cur profit ad vo-
cem sonorā, item per
dici. 11.39. lentitia
detergit fauces. ibidem
- Plurā infinito partici-
pant. 18.9 Portio ordo. 19.38
- Polenta expaflatur.
24.9 Portulaca herba cur den-
tium stuporem tollere
potest. 1.38. & eius sa-
por acidulus. ibidem
- Pomilionū causæ. 10.14 Possessio in iudicijs tenē-
da possidēti, donec iudi-
catum
- Pomariorum custodes
quomodo fugant, be-
luas. 25.2
- Poma cur nō ita prius vt
post esitata replēt. 22.1
- Pomorum genus calidū

INDEX.

catum fit.	29.13	noris.	10.15
Posterius quomodo capi		Principia cuiuscunq; ge-	
debeat.	17.3	neris facile moueri pos-	
Potio pulchrior si siti de-		sunt.	1.15
tinemur.	10.51	Principiũ rei cuiusq; ma-	
Potio eadẽ cur minus me-		ximum & dimidium rei.	
ra si farina ordeĩ insper-		10.15	
sa bibatur.	21.20	Prius & posterius quõ ca-	
Potu cur vox grauior.		pi debeant.	17.3
11.18		Prolem nostram cur vo-	
Potus qui raptim & vni-		camus animal semine	
uersim datur, quare ven-		nostro natum.	4.14
trem minus humectat.		Proponere, mediũ ĩterpo-	
3.21		nere & attollere.	5.38
Potio cur febrientibus se-		Proportio in sonis est æ-	
pe & paulatim danda.		qualitas.	19.14
1.57		Prouerbiũ, Cũq; auster	
¶ Prandendum largẽ, &		surgere cœpit.	26.29
cœnandum parcẽ quan-		& 26.43	
do.	3.32	Prouerbium, Cũ cessat	
Præmium præstātius suo		boreas, &c.	26.43
certamine.	30.10	& 26.22. & 26.47	
Præmia cur posuerũt ve-		Prouerbiũ, Vt Cæcias nu-	
teres certaminibus cor-		bes, sic ille opes trahens.	
porum, sapientiẽ nullus		26.32	
statuit.	30.10	Prouerbium, Tertia lux	
Præstigiator cur malitessẽ		nunquã nocturno aqui-	
q̃ astronomus.	18.6	lone laborat.	26.9
Principium minus rei mi-		Prouerbium, Nauibus hy-	

G s beruo

berno ventos dat terra secundos. 26.59	Pueri calidi & humid. 1.19. & 3.7
Pruina frigida. 8.13	Pueri ambulandi faculta te carent. 11.30
& quando consistere po test. 25.1. & 26.3	Pueri non secus ac bestiae suas exprimunt appeti- tiones. 11.60
Pruriginis & libidinis si- milis voluptas. 4.16	Pueri nati curam deside- rant, cætera animantia sua opera viuere queunt.
& quid prurigo. ibid.	10.45
Pruriētium genus omne quale. 7.4	Pueris quare pilus non exit. 4.4
¶ Ptarmion histrio. 27.3	Puerorum corpora conte- xtu denso, & non facili expirant. 10.4
Prisana ordeacea parum alit, & satis refrigerat. 1.37. & febrientibus ac- comodatior triticea. ibi.	Pueri canticis oblectan- tur. 19.38
Prisana cur oleo instilla- to candidior reddi pos- sit. 21.1	Pueri quomodo erube- scunt. 8.17
¶ Pubescit homo quādo. 4.4	Pueri quare amētes. 30.13
Pudor in genere metuen- di. 11.53	Puer feracior quā vir omnium edax & iræ de- ditus. 10.44
Pudor in oculis est. 31.3	Pueri cur nōnulli fari an- ticipant, & rursus obmu- tescant. 11.17
Pudofacti erubescunt. 11.53	Pueri cur vocē reddunt a- cutā. 11.6. & 11.14. & 11.19
Pudofactis cur aures rube- scunt. 31.3. & 32.1. & 32.3	
Pudore affectis calor par- tem petit superiorem. 11.32. & 11.51	

INDEX.

6. & 11. 24. & 11. 65

ueri nonnulli statim cū
in lucem venerunt locu
ti. 11. 27

ueri cur latiores. 30. 1

ueri quare minus sitiāt.
3. 7

ueri cur non sunt vino-
si, cū sint calidi. 3. 7

ueri quare tenuiores p
æstatem reddunt. 4. 29

Pueri cur non caluescūt.
10. 56

Pueri cur magis lingua
hæsitant. 11. 30

Pueri vitiliginem minus
habent quàm viri. 10. 4

Pueri varicibus carent.
10. 39

Pueri omnes quare naso
refinato. 33. 18

Pueri ante seminis gesta-
tionem cur voluptate
pruriunt. 30. 1

Pueri cessare tentigines
sunt nullo secreto hu
ore. 4. 27

Pueros motio mentis
atra bile. 30. 1

Puerilis ætas abūdat pedi-
culis, grauedine, & san-
guinis profusione. 1. 16

Pulchrius suauius ad con-
cumbendum. 10. 51

Pulegiū cur suspēsum flo-
ret solstitij tpe. 20. 21

Pulmonem sanguinolē-
tum habentes calidi mo-
do vinolentorū. 27. 4

Palmo cur tollit vibicem.
9. 6

Pultis crustę vetulę dicū-
tur. 10. 29

Pumex cūm secatur nō-
nulli inhorrescūt. 35. 3.
& quare. 7. 5

Punico in concentu cur
diapason ita latitat, vt
vnisonū esse videatur.
19. 14

Purgatio quid. 1. 41

Purgare quæ possunt.
1. 48

Purpurarij cur rufi sunt
colore. 38. 2

Putredines non sunt no-
stræ. 4. 14

Putredo omnis ab exter-
no

- no calore. 2.33
 Putredo amarorem habet. 22.5
 Putredo potius per æstatem. 2.21
 Putredo gete interioris qualitatis cōsistit. 13.8
 Putret qđ quiescit. 14.7
 Putrent omnia cūm moventur. 25.17
 Puteorum aquę cur tepida à meridie æstate reduntur. 24.2
 Puteus si in domo fuerit magis resonabit domus. 11.8
 Puteorum cur pars suprema falsior. 23.30
- Q**uadratum quando speciem multanguli repræsentat. 15.5
 Quadrupedes neq; sternutare, neq; grauedine affici solent. 10.53
 Quadrupedū parux cur monstra magis pariūt. 10.60
 Quadrupedum partes posterioriores infirmiores quo argumento. 10.52
 Quadrupedum pars posterior pilosior, hominū contra. 10.52
 Quantum finitum. 5.25
 Quantum nosse non est nosse nisi eius numerū. ibid.
 Quartana febris imbecilla, ideo eget victu calfaciente. 1.58
 Quartanæ longæ quādo solent autumnō euenire. 1.19
 & quomodo fiunt. ibid.
 Quartanis quare ratio victus non est extenuāda, sed potius ignem corpori interserēdum, & quid agendum ante accessionem. 1.58
- R**acemorum acini dulciores vindemiati quā non vindemiati. 20.23
 Radiculæ tenues cur acriorēs. 20.11
 Ra

- Radicula sursum moue-
 re potest spiritum. 13.6
 Radiculæ quomodo am-
 plitudine mira incre-
 scunt. 20.13
 Radij solis quare recti. 15.5
 Ramenta vulgò aeris cor-
 puscula. 15.12
 Ranæ natura humidæ. 1.22
 Ranarum pusillarum co-
 pia cur indicant annū
 grauem. 1.22
 Raritas quare concilian-
 da corpori sanando. 1.54
 Raucitas quando hyeme
 accidit. 1.10
 Raucitates quando pitui-
 tosis accidunt. 1.9
 Rauci quomodo voce cor-
 rupta. 11.22
 Recentia omnia multū
 humoris extranei habet. 10.30
 Refrigerati magis cur ab
 eodē calore vrimur atq;
 dolemus. 8.6
 Refrigerata omnia deor-
 sum feruntur. 13.5
 Refractio vocis per simi-
 lem angulum fieri solet. 11.23
 Regionum habitus quas
 afferunt affectiones ani-
 malibus. 14.
 per tot.
 Renes omnium pingues. 4.2
 Requies omnium quare
 noctu amplior. 11.5
 Res quæq; loco suæ nata-
 ræ idoneo abundat. 1.22
 Rei minoris principium
 minus. 10.15
 Res mista vsquequaq; ta-
 lis. 11.62
 Res praua facilis ortu. 10.44
 Res humane circulus. 17.3
 Res eadem à contrarijs
 efficitur. 3.25
 Rebus procul absentibus
 diffidere solemus. 18.10
 Reipublicæ quæ sunt de-
 lecta, & quæ honorem
 com-

- comparant. 29.14
 Res vna cū geminetur in oculis, cur in ceteris sensibus fieri nequeat. 31.18
 Res vna oculis qñ geminari videtur. 31.17
 Res vna quare multa esse apparet vinolentis. 3. 29. & 3.19
 Resonandi ratio non nisi refractio est. 11.8
 Respiratio non nihil habet strepitus. 11.48
 Respiramus vbi vehementer, cur iterum respirare nequeamus. 34.8
 Resultatio corporū quomodo fieri solet. 16.13
 Reticulum in multiuentibus animalib⁹. 10.43
 Reo cur dexter loc⁹ apud iudicem detur. 29.12
 Reo & acculatori si suffragia pari modo fuerint, cur reū vincere est sancitum. 29.13. & 29.15
 Rhanus reddit odoratio. si iris decubuit. 12.3
 Ridentes cur vocē mittant acutiorem. 11.15
 Ridentes cur vocem grauem, flentes acutam mittunt. 11.15. & 11.13
 Ridemus cur continuò, si quis locum alarum moueat. 35.8
 Risus quid, & qua parte. 35.6
 Ritum cur retinere min⁹ possumus cū amicos videmus. 28.8
 Rigentes maximè tremunt. 3.5
 Rigent cur maximè corporis extrema. 8.2
 Rigentes frigiditatem pati videmur. 3.25
 Rigentes frigore caloris extincta obtremunt. 3.25
 Rigētium pili cur eriguntur. 8.11
 Rigentes cur liuidi efficiuntur. 8.1
 Rigēt quare minimè qui irascuntur. 8.17
 Rigent admodum quare homines pleni. 8.5
 Rigent quare minimè oculi

I N D E X.

culi.

31.23

nent in odore contusa.

13.11

Rigemus magis hyeme

cum currimus, quam cum

stamus.

8.12

Rosæ odor semper sua-
uis.

18.7

Rigētibus quare vox tre-
mula.

11.65

Rosæ quibus umbilicus
asper quare suavius o-
lent, quam quibus læ-
uis.

12.8

Rigentibus cur lingua er-
rare soleat.

8.10

Rigentes cur dormire nō
valeant.

8.19

Rolaccum odore non cō-
mutatur.

13.11

Rigor febriū vnde.

3.25

¶ Rubedo sanguinis con-
cursus.

9.3

Rigores maximè æstate
oriuntur.

1.29

Rubigo arborum humo-
re calido alienoq; consi-
stit.

26.19

Rigor carni accidit, si ve-
stis humore nimio ma-
defacta fuerit.

3.1

Ructus ventriculi affe-
ctus.

33.1

Rigidius concoqui faci-
lius.

21.8

& expiratio. 33.
9. & quando fit. 33.5. & vñ

Riuus fluens si obstrua-
tur se colligit, & tandem
relaxatus copiosior ef-
fluit.

2.24

moueri solet. 10. 43. &
quibus, & quibus non.

¶ Robur maximè mani-
bus.

2.5

ibid. & cur magis dor-
mientibus. 33. 15. & cur

Robustiora q̄ sunt.

10.59

sternutamēto sedari ne-
queat. 33.1

Ros qñ consistit.

25.21

Ructus crudorum foedi⁹
olent.

13.4

Ros frigidus.

8.13

Ruga quid.

24.7

Rosa spīosa natura.

12.8

Ruminantia non ructāt.

Rosæ sibi similes rema-

10.43

Quæ

Quæ Rumpuntur, crepi-
tum mouere solēt. 11.26

Ruta cur fascinationis re-
medium. 20.34. & qua-
re moueat sudores foeti-
dos. 2.13. & 20.33. & cur
in ficum insita pulcher-
rima & plurima proue-
niat, & vbi inseritur.
20.18.

s

Sal cur dentium stupo-
rem tollere potest.

1.38

Salem indurat ignis. 3.16

Sal exiccat, inde sale con-
fecta incorrupta serua-
mus. 21.5

Sal cur eliquatur ocyus
aqua falsa quàm dolci.
23.22

Sal exiguus cur ocyus cre-
pat & exilit, vehemētius
autē qui plenior. 11.42

Sal igni ingestus cur cre-
pitum mouere soleat.
11.26

Sale, acetoue qui perfri-
candum censent, inflam-

mationes tollere volūt.

9.1

Sal cur eadem magnitudi-
tudine qua modico igni
ingestus, crepat: si ni-
mio inieceris igni, vel
nihil, vel minus crepa-
bit. 11.43

Salsum grave. 23.20

Salsus humor cū mone-
tur dulcior reddit. 23.31

Salsum quàm dulce cali-
dius. 23.30. & cur nō vi-
dulce frigidum. 23.7

Salsamenti odor quando
nobis suauis. 28.7

Salaces quare quibus pi-
li palpebrarum deflu-
unt. 4.19

Salaces, vidē etiam Libi-
dinosi.

Saltans pondusculis inni-
titur. 5.8

Saltatores cur mane fo-
leant exerceri. 11.22

Sanguis calidus. 8.2. dilu-
tus morbosus. 9.5. lien-
orum corruptus. ibid.
vitiatus quisq; integro

tenu-

INDEX.

- tenuior.** 10.2
Sanguis est, qui nostra
corpora calore intingit
naturali. 38.9
Sanguinis profusione cō
fictantur pueri. 1.16
Sanguis è naribus cur ho
mini soli. 10.12
Sanguine è narib⁹ effluē
te cur aquam frigidā in
faciem fundimus. 33.6
Sanguis qui se excremen
tis cerebri imiscuit, qua
si in saniem degenerat.
 10.2
Sanguis alimento est cor
poribus. 10.59
Sanitas mediocritas quæ
dam. 1.3. **quies.** 7.1
Sanitas cur neminem sa
nare potest. 7.1
Sanitati & robori non
idem habitus est ido
neus. 8.6
Sanitatis ratio diligētius
hadenda, cū tempora
euariant. 1.3
Sani aut non ægrotant,
aut pressi morbo cele
riter obeunt, & quare.
 1.28
Sani quare mutato tem
pore ægrotare incipiāt.
 1.3
Sanis cohabitans cur ni
hilo sanior efficit, iusto
autem iustior. 29.10
Sani cur voce graui respe
ctu ægrotantium. 11.
Sapientia quare nulli
sunt posita p̄mia. 30.10
Saporum genera vnde
oriuntur. 20.29
Sapores ex semine. 20.10
Sapores cur nō moribus
similes. 19.29
Sapor austerus vñ. 20.35
Sapores contrariorū op
positi fermè inter se
sunt. 22.11
Sapores ex incōcoctis de
teriores, & q̄ tales, ex cō
coctis suauiores. 4.13
Satietaſ comēs Venus.
 10.46
Satietaſ non solum ple
no oritur ventricu
lo. 21.13

H Sa

Satyro Clazomēto ad
maledicendum propen-
so aures obturatae fue-
rūt, vt de re ageret. 3.26

¶ Scabies cur cōtagiosa.
7.4

Scabies magis quā le-
pra ceteros afficere po-
test. ibidem

Scammonea magis aluū
soluit. 1.44. & quare. 1.
42. & si largē sumatur,
cur aluum: & si parcē &
vetus sit, vesicam. 1.44.

Scēna heroum facta di-
ctaque simulat. 19.49

In Scēna nullus antistro-
phi vsus. 19.15

Scēnis qui familiariores
concentus. 19.49

Sciētiae omnes opera no-
stra sunt. 30.4

Scientia mētis instrumē-
tum. 30.4

Sciendi ratio animi quie-
te constare videtur.

30.13

Scortū metuentibus con-
uellitur. 27.11

Scythas cur constat esse
vinosos. 3.7

¶ Secare quempiam cū
videmus, cur animo vi-
cem eius dolemus. 7.3

Sedile ventrem opimat,
reliquum corpus exte-
nuat. 5.14

Sedile cur alios impleat,
alios extenuet. 6.1

Semen quale. 4.7

Semē genitale principiū
rei. 10.15. & vnde ori-
tur. 3.11

Semen ex quibus oritur.
4.29

Semen calidum & humi-
dum. 5.31

Semen genitale cōcoqui-
tur calore nativo. 4.13

Semen genitale redditur
humidius austrino fla-
tu. 14.5

Semen hominis igne pla-
nē liquefcit. 4.15

Seminis transitus vnde.
4.2 natura qualis, &
vbi abundat. 4.32

Semen decessio flatus.

4.

4.31

Cum Semine vnà excre-
mēti aliquid exit. 4.30

Semen ex omni parte.

4.22

Semen labi per spinam ē
cerebro videtur. 10.56Seminis tempore quæ ac-
cidūt animātibus. 4.4Semen genitale naturam
præfert pituitæ. 1.51Seminis expertes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.16Seminis profusio in coi-
tu à spiritu impellente
fit. 30.1Semē quare profuit ple-
risque & timentibus, &
morientibus. 4.8Seminis profusio per so-
mnū quare partim nun-
quam, partim rarò cæ-
teris animantibus acci-
dat. 10.18Semen profuit dormien-
tibus celeriter, vigilan-
tibus non. 4.5Seminis profusio per so-
mnū resupinis tātumaccidit, & fieri nō potest
sine imagine. 10.18Semen effundentia ficcio-
ra & laxiora. 4.4Semine vacantes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.34Semen genitale ebrioso-
rum cur magna ex par-
te infœcundum. 3.4Seminis perfectio omni-
b^o terminus & finis. 20.7Semine omnia oriuntur.
20.10

Seminis ortus vnde. 3.32

Semine putrescente mol-
ta eueniunt. 4.14Semina quæ celerius af-
ferunt, & quæ nō. 20.17Semina odorata calida
sunt. 1.49. & 20.16. &
cur vrinā ciere possint.
12.12

Semen ex caule est. 20.17

Senectus refrigeratio. 30

1. putredo quædā. 38. 9.

& 14.7. itē sicca est. 3.25

calorem extinguit. 3.5

Senectutis calor alimēto
deficiente emarcescit.

H 2 3.25

- 3.25
Senectus parum sperare
potest. 30.1
Senes frigiditatē pati vi-
dentur. 3.25
Senes cur laboriosius ter-
nutant. 33.12
Senibus caro liuescit. 8.1.
& quare cutis. 9.5. &
38.9
Senum corpus quare vi-
bicum. 9.5
Senes cur tristiores. 30.1
Senes cur voce tremula.
11.65. & acuta. ibid.
Senes frigiditate obtre-
mere indicium. 3.25
Senes si vino se inebria-
uerunt, cur minus min-
gant quā iuuenes. 3.33
Seniores quando attoni-
ti. 1.9
Senes quā iuuenes cur
sapientiores. 14.15
Seniores cur mente vale-
mus, iuniores ocyus di-
scimus. 30.4
Senes quare obtusius vi-
dent. 31.14
- Senis visio quomodo dif-
fert à visione lusciosi.
31.26
Senescunt quare tardius
qui loca incolunt ædita-
ocyus qui caua & palu-
stria. 4.7
Senes propter imbecilli-
tatem linguæ afficiun-
tur. 11.30
Sentire affici. 31.12
Sentiendi genera quinq;
28.7
Sensus nullus dexter suo
sinistro præstātor qua-
re. 31.13. & 31.12
Sensus hominis quando
suo fungitur officio.
30.13
Sensibus quibus maximē
afficiantur bruta. 28.7
Sensus quare lætitia affi-
ciuntur. 7.5
Sensibilibus omnium cur
solum id mores obtinet
quod obuiā auribus es-
se potest. 19.27
Septentrio pars terræ e-
minētior & niuis plena.
26.

I N D E X.

- 26 16
 Septentrionales quare ru-
 fo sunt pilo. 38.2
 Serra cūm acuitur cur in
 horrescimus 7.5. & 35.3
 Serenum cur potius no-
 ctu quā interdiu. 25. 7
 Seruum asserere qui liber
 est longē iniquius, quā
 liberū asseruisse qui ser-
 uus est. 29.13
 Setæ exuberant alimenti
 copia. 10.61
 Sibyllæ naturali intē-
 perie fiunt tales. 30.1
 Siccitas totā indurat cu-
 tem. 31.14
 Siccus firmitus & diutur-
 nus. 14.9
 Sicciora minus putredi-
 ni obnoxia. 13.1
 Siccis cibus egent naturæ
 humidæ. 10.58
 Sicciores natura diutius
 viuunt. 14.9
 Sideratio crudor. 1.10
 & quid item. 1.9
 Similia cur similibus gau-
 dent. 10.51
 Simile à simili non affici-
 tur. 3.8. & 8.15
 Singultus cuius partis af-
 fectio. 33.1
 Singultus à pulmone, &
 vnde fit. 33.17. quādo fit
 33.5. & quare oriat, vbi
 inalguimus. ibid.
 Singultum inducit refri-
 geratio. 33.13
 Singultus finitur reten-
 tione spiritus. 33.17. &
 aceto. ibid. & quare. 33.13
 Singultus cur sternuta-
 mento sedari queat, ru-
 dius nequeat. 33.1. & 33.
 17. item retentione spi-
 ritus & aceto. 33.5. item
 singultus leuior aceto.
 33.1
 Sinistra dextris humidio-
 ra. 31.25. & 32.7. & indi-
 cium. ibid.
 Sinistramanus in neutrā
 partem est potens. 5.32
 Sinistra parte cubamus
 libenter, dextra potius
 dormimus. 6.7
 Sitis vnde. 27.2. & 27.8.

H 3 qua

- ¶ ex causa. 27.3. & eius
 confideratio. 28.5
 Sitis non cessat quia ven-
 ter plenus humoris est,
 sed quare. 22.2
 Siti si detinemur, potio
 pulchrior. 10.51
 Sitis ex metu, militū ar-
 gumento. 27.3
 Sitis ab exercitatione.
 5.30
 Sitim cuius minus quā fa-
 me tolerare possumus.
 23.5. & 18.6
 Syderū ortus morbos pa-
 riunt vel tollunt, iudi-
 cant vel intendunt. 1.3
 Syllogismus, id est, ratio
 cinatio. 18.8
 Syluestria quæ appella-
 riunt. 20.12
 Symmetra corpora, vide
 Corpora symmetra.
 Syria vt feruētior sic o-
 doratior. 13.4
 Syriæ loca pleniora. 12.3
 ¶ Sobrius rectē iudicat.
 3.26. & acres falsosq; ha-
 bet humores. 3.8. & qua-
 re minus sentit aquas
 falsas vitiosasque. ibid.
 Sobrij cur tēpore hyber-
 no vocē acutius mūtūt.
 11.56
 Sobrij iudicāt penitus ra-
 tione. 3.2
 Sobrij cur qui loca habi-
 tant calida. 14.15
 Socrates fuit melancholi-
 cus. 30.1
 Solatio in fouendo cur ti-
 biā adhibere solem. 19.1
 Sol parens & autor mo-
 tum. 26.35
 Sol causa flatus & pertur-
 bationis. 25.7
 Sol omnia mouet. 11.5
 Sol ventorum autor, vel
 oriens, vel occidens ma-
 gna ex parte. 26.34
 Sol cū ad ortum perre-
 ptat, excitat sub solanos
 cū ad meridiem, au-
 stros. 26.13
 Sol cur planus videtur,
 cū sit sphæricus. 15.7
 Sol per quadrilatera pro-
 fluens, cur circulū for-
 mat.

I N D E X.

mat. 15.5

Solis figura rectis continetur lineis. ibid. & cur radij circulares appareant ibidem

Sol ut noctis medio remotissimus, sic meridie proximus. 25.4

Sol meridie maximè è perpèdiculo sese nobis exhibet. 15.4

Sol i bruma breuissimas agit distantias. 26.13

Sol cum eodè vigore feratur, cur non pari tempore vimbæ increcant decrecantque. 15.4

Solis vimbæ confideratio. 15.8

Solis vimbæ extremam cur tremere videatur. 15.12

Sole cur amplius recalciscimus quàm cum mouemur. 5.34

Sol cum è nube illuxit, cur calidior videt. 14.13

Sol quâdo geminari potest 15.11 & cur nūquā co-

lo i medio geminat. ibi.

Sol corpora assiccare potest. 2.7

Sol oculis occurrens reddit infirmiores. 31.29

Sol lachrymam ciet. 5.13

Sol nuda magis quàm induta calfacit. 2.9

In Sole nudo corpore quare minimè ambulandum. 1.54

Sole deficiente cur si quis per cribrum aut frōdes, aut inter digitos inspiciat, splendores specie lunæ nondum completè incernat. 15.10

Solis calor cur summū ad urere potest, ignis nō. 38.7

Sol cur nigrum hominē reddit, fictile non. 38.8

Solis vis quæ albescere facit, & quæ nigrescere. 10.66. & 38.1. & 38.10

A Solstitio utrolibet quare maximò cōtingit mori per spatium centum dierum. 1.26

Solita res suauior auribus

H 4 quâq.

- quàm insolita. 19.5
 Somnus priuatio motio-
 nis. 6.5. somni causa. 3.
 24. conciliatur refrige-
 rio. 14. 11. quare suauis.
 10. 33. vnde cessat. ibidē.
 qualis animalium. ibid.
 quare in tenebris potius
 obrepit. 6. 7. & quare ma-
 gis accedit dextra cubā
 tibz parte. 6.5
 Per Somnum corpus ca-
 lidum & humidum. 4.5
 In Somnis maximè iacta-
 tur animus noster. 30. 13
 Somnus membra reddit
 grauiora. 11. 17. & 11. 27
 Somnus conciliatur non
 nullis si legere cœperit
 etiā nolentibus. 18. 1. &
 quare. 18. 7. & cur alios
 peruigiles liber facere
 possit. ibidem
 Sōnolentiores quare su-
 mus hyeme. 11. 17. & lo-
 cis palustribus. 14. 11
 Somnium quando occur-
 rit. 30. 13. & quibus me-
 lius. ibidem
- Sōniamus quare ea quæ
 agimus, aut acturi sum⁹
 aut volumus. 30. 13
 Sōmniātes inter dormiē-
 dum cur illa videre
 videntur. ibid.
 Soni quā habent propor-
 tionem. 19. 40
 Soni asperi horrorem in-
 ducere possunt. 7.5
 Sonus quare amplior in
 domicilijs, si quis doliū
 & lagenas, aut similia
 vasa inania obruat &
 operiat. 11. 8
 Sonus desinens cur acu-
 tior. 19. 11
 Sonus grauis quietus &
 mollis, acutus irritas &
 mouens. 19. 50
 Sonus quomodo fit ex ca-
 uernis terræ. 25. 2
 Sorbitionib⁹ primū qua-
 re recreandus infirmus.
 1. 52
 ¶ Spadones qua profi-
 ciūt magnitudine. 10. 38
 Spadones cur vocem red-
 dunt acutam. 11. 16. & 11

34. & 11.65. cur item nō
caluescunt. 10.56. & cur
pilis non possunt redū-
dare. 10.41. & cur in acu-
mine oculorum offen-
duntur. 4.3. & cur omni-
no vel varicibus vacāt,
vel minus habent. 10.39
quare crura intumescūt
& alui faciles sunt. 4.3.
cur cruribus putridis vl-
cerosisq; 10.41. cur se-
minis infœcundi. 10.39
Spadonibus humor geni-
talis in sedem confluit.

4.27

Spadones effœminati o-
mnino. 10.41

Spadonibus cur magnitu-
do tantummodo ad sexū
commutetur virilē, cæ-
tera in fœminam. 10.38

Speculatione cur non de-
lectamur, ludis delecta-
mur. 30.6

Spirare cur necesse. 34.12

Spirandi ratio compari-
vicissitudine confici so-
let. 5.16

Spiratio cōmoda cur co-
lorem præstat amœnio-
rem. 38.3. & 38.4

Spirādi ratio directā quo-
modo afferri potest.

2.38

Spirādi difficultate labo-
rantes vinum admodū
cupiunt. 27.4

Spiritus retentione fin-
gultus finitur. 33.17. &
quare. 33.5. & 33.13

Spiritus omnis eruptio
partem cuius est melius
habere significat. 33.9

Spiritus secessio quare
iuuat eos qui se exercēt
qui deniq; laboribus se
dederunt. 5.11

Spirit⁹ largior ab humo-
re largiore. 21.10

Spirātibus longē cur vē-
ter trahentibus adduci-
tur, reddentibus diduci-
tur. 34.11

Spissius quod partib⁹ cō-
stat minutioribus. 21.23

Spissa omnia subacta in-
calescunt, & in caleste-

H 5 do

do inflantur. 21.9
 Spongiarij cur suas disse-
 cant aures & nares. 32.5
 Spongiarij, vide etiam
 Vrinatores.
 ¶ S quillæ reconditæ ger-
 minare possunt. 20.28
 ¶ Stellæ an frigida. 25.
 21. calidæ. 25.18
 Stellis. p̄siliētibus cur vē-
 ti in irium datur. 26.25
 Stercus cur minus foetet
 quo diutius in corpore
 manserit. 13.1
 Sternutamentū quid. 10.
 53. & 33.4. & 33.9
 Sternutamētū humoris
 copia excitatur. 31.1. &
 33.8
 Sternutamētū caput be-
 ne valere indicat. 33.9
 Sternuimus loco concal-
 facto. 33.1
 Sternutandi locus nari-
 bus cum pulmone com-
 munis. ibidem
 Sternutatem necesse est
 expirare. ibidem
 Sternutamētum cū rē
 exordimur, obseruam⁹.
 33.11
 Sternutamentum cur sa-
 crum, ceteræ eruptio-
 nes non. 33.7. & 33.9
 Sternutamenta quæ prō-
 bemus, quæ item dam-
 nemus. 33.11
 Sternuimus quō. 10.20
 Sternutat omnium maxi-
 mē homo. 33.10. & qui
 sapissimē. ibid. & 10.
 20. & 10.53
 Sternuere quare nō opor-
 tet, nisi res vrgeat. 4.9
 Sternuere cur bis magna
 ex parte solemus. 33.3
 Sternutamēto cur singul-
 tus finitur. 33.1. & 33.5
 & 33.17
 Sternutant cur laborio-
 sius lenes. 33.12
 Sternutaturis qualis mo-
 tus oculi. 31.7
 Sternutare cur cessamus
 oculo p̄fricato. 3.1. & 33
 2. & 33.8. itē naso. ibid.
 Sternuamus quare ma-
 gis solem aspiciētes, &
 pen

I N D E X.

- penna sollicitati. 33.4.
& 33.15
- Sternutamentum cur p-
pè dixerim semper vigi-
lantibus fiat. 33.15
- Vbi Sternutauim⁹ cur in
horre scimus. 8.14.&
33.16
- Stirpium in genere quæ-
cunq; urbana eadem &
syluestria est reperire,
non contrà. 10.44
- Stirpiū cur aliæ ad semē
vsq; viuere possint, a-
liæ sæpius fructificare
sunt solitæ. 20.7. & quæ
sæpe fructificant. ibid.
- Stirpium nonnullæ cur
semper ædant caulem
inanem. 20.19
- Stirpium partes non in-
strumentariæ, quare in
orbem formari solent.
16.9. item caudex. ibid.
- Stirpibus prosunt austri
marini. 1.23
- Stirpes omnes cur in lon-
gitudinem augeri so-
leant. 17.2
- Stirpium multæ & inte-
græ bene olent, & corru-
ptæ & aridæ magis. 13.4
- Stirpes aqua tepida irri-
gatæ duriores fiunt. 10.
59
- Stirpium ærugo vnde. 1.
23
- Strabonibus vnde res ea-
dem geminari videtur.
31.7
- Strangulatio ingratura
affert colorem. 38.3
- Strangulatio hominis nō
nullos facit animo defi-
cere. 7.5
- Strangulatio quare acci-
dit vbi buccellam deuo-
ramus grandior ē 34.9
- Streptus quid. 11.6. &
11.29. strepit⁹ omnis spi-
ritus. 7.5. acutior qui pro-
cul adest. 11.6
- Streptus extrinsecus cur
magis intus auditur, quā
intrinsecus foris. 11.
37
- Streptus ferri etiam re-
ctè non potest. 11.49
- Stre

- Strepitus cur corpora de-
sa penetrare potest, lux
non potest. 11.49
- Studia licet interdum
praua cur nonnullos ma-
gis delectant, quam ho-
nestiora. 18.6
- Stupor attonitus cur non
contagiosus. 7.4
- ¶ Suauitas non nisi per
succum percipi potest. 2.7
- Suauia cur eadem ex assue-
centibus, & admodum
crebro utentibus insua-
uia sentiantur. 21.14
- Suauis mistum suauis sua-
uius redditur. 19.44
- Subdorium cantandi ge-
nus quale. 19.49
- Subdorium quare in tra-
gœdijs choricum non ha-
beatur. 19.30
- Subeunt quæ facili, & quæ
non. 23.22
- Subito quæ fiunt, terribi-
lius occurrunt. 35.1
- Subpallidi sunt, qui loca
incolunt palustria. 14.12
- Subphrygius cœcentus a-
nimos lymphatis simi-
les reddit. 19.49
- Subphrygiū quare in tra-
gœdijs choricum non
habetur. 19.30
- Subphrygium cantandi
genus obtinet mores vsui
rerum deputatos, & ubi
familiare. 19.49
- Subsolani temperatura.
26.57. natura. 26.33. quā-
do fit. 26.23. & quare ma-
ne spirare incipit. 26.
34. à sole oriēte est. ibi.
- Subsolanus mouet au-
strum. 26.57
- Subsolanus non cogit nu-
bes. 26.1
- Subsolani excitantur cū
sol ad ortum perreptat.
26.13
- Sudor quid. 2.3. & 2.35. vn-
de. 2.28. & 5.35. causæ. 2.
8. humor incoctus. 2.4.
putris & falsus. 32.4.
& quare. 5.35. & 2.3. &
4.13
- Sudor res vitiosa adiun-
cta corpori. 2.2
- Sudo

INDEX.

Sudori perula quæ ma-
gis. 2.10

Sudoris copia maior in
caldarijs quàm propè tã
tundem ignis. 2.11

Sudamus magis in calda-
rijs cùm m tempus est fri-
gidum, & quare. 2.29

Sudamus magis in calda-
rijs igne per incremen-
ta continua oblato, quã
igne vniuerso, & quare.
2.32

Sudor quare magis pro-
fluit detergenti. 2.12

Sudor an magis mouen-
das per æstatem, an per
hyemem. 2.21. & 2.33.

Sudamus magis æstare
quàm hyeme. 2.40. &
quare. 2.42

Sudor cur vtilior corpo-
re nudo currenti quàm
sub veste. 2.30

Sudoris plus quare non
in currendo agitandòq;
corpus, sed vbi est cessa-
tum. 2.24 & 2.20

Sudor quare maximè ori-

tur cùm manusexercitam⁹
debito cæterarũ partiũ
positu. 2.5

Sudor cur relaxato spiri-
tu proueniat. 2.1

Sudor quare magis par-
te superiore. 2.4

Sudor cur maximè capi-
te & pedibus incalescen-
tibus excitatur. 2.19

Sudor capitis non affert
malum odorem, aut mi-
nus, quàm reliqui corpo-
ris. 2.6

Sudor quare eos iuuat q̃
se exercent, & laborib⁹
se dederunt. 5.21

Sudores cur mali aliquan-
do odoris. 13.4

Sudorum foeditatem quæ
procurant. 20.33

Sudor quare pubescenti-
bus foetidior & falsior.
4.13

Sudores foetidos quare
moueant ruta, & non-
nulla pigmenta odora.
2.13

Sudores calidi quare fri-
gidis

gidis meliores. 2.35	uiiores. 2.28
Sudor frigidus longos fa- cit morbos 2.35	Sudat minimè quare cor- pora aquæ immerfa ca- lidæ. 2.2
Sudor frigidus argumen- tum morbi grauis, cali- dus verò decretorius & salutaris. 31.24	Sudam ⁹ quare magis dor- mientes quàm vigilan- tes. 2.16. & 2.28
Sudores spontanei præ- nunciant morbos. 2.41	Sudamus magis igne per incrementa continua o- blato. 2.11
Qui mediocriter Suda- rint statim ab exercitio, cur colore hilarantur a- mceno. 38.5	Sudantes si vel aqua vel flatu refrigerant, quare nauseant. 2.18
Sudoribus nonnullis qua- re horror possit excita- ri. 2.34	Sudant quare minimè, q- uestem plurimam ad- miserunt. 2.36
Sudor non nisi cum labo- re remoto educit. 1.54	Sudam ⁹ minus quare ad ignem multum. 2.36
Sudori opportunitiora q̃ humida & laxa. 36.2	Sudamus trepidantes qua- re pedibus, & non facie. 2.26
Sudor refrigerat corpo- ra. 35.4	Sudamus primùm fron- te, & quare. 2.17
Sudor quare minus acci- dit cibum sumentis post quàm biberit. 2.25	Sudauerit nisi corp ⁹ , qua- re non leuatur. 2.22
Sudare cur maximè sole- mus facie. 2.10. & 36.2.	Sudamus magis cum nō longo interposito tem- pore sudor euocatur. 2.8
17	Sudamus magis tergo q̃ par

I N D E X.

parte priore, item ventre minus quàm pectore. 2.14

Sudant quare magis induta corpora. 29

Sudant penè quare minus copora ad solem nuda quàm vestita. 2.37

Sudant magis luctatores interposita aliquâtis per quiete, quàm si cõtinue luctentur. 2.7

Sudamus minus inter laborandum, quàm cum labore relaxati quiescimus. 2.23

Sudatur qua laboratur. 2.31

Sudare nō possumus quaiacemus parte. 2.75

Suffimēta cur minus suauia odore è proximo. 12.9. & 12.1. & 12.2. & cur è longinquo suauius olent. 12.4

Suffragijs accusatori & reo paribus, cur reū vincere est sancitum. 29.13

Supercilium pilus conge-

nitus.

4.19

Sarditas detrimentū pulmonis. 33.14

Surdi cur per nares loquuntur. 11.2. & 11.4. & 11.14

Sues fecundæ. 10.60

Sus sæuit à partu, et quare. 10.73

Sus calidissimus omnium. 10.23

Sus cur partu numeroso. 10.16

Sues agrestes semel concumbunt, domesticæ sæpe. 10.46

Sues cur hybernū pilū non amittunt vt cæteræ quadrupedes. 20.23

Suum esse & alienum esse, non idem significant. 4.14

T

T Abes cur contagiosa. 7.4

Tabidis quæ auxilia impendimus. 3.5

Tabidis in somnis cur genitura

- nitura profuit. 5.31
 Tabefaciendi quæ vim
 obtinent. 1.49
 Tactus visum æmulatur.
 31.18
 Tactus auris qualis alarū
 & pedum. 35.2
 Tactu alterius cur magis
 inhorrescimus quàm no-
 stro. 351
 Tactu & gustatu solum
 cur continētes dicimur.
 28.2. & 28.7
 In Tactu res vna duæ sen-
 titur. 31.18
 Talorum opplumbatorū
 si quis partem moueat
 leniorem, totum circun-
 fertur. 16.3
 & quare. 16.12
 Tardum in voce graue.
 11.32. & 11.53
 Tauri castrati quomodo
 amittant naturā. 10.38
 ¶ Te & Toi adeptis ex o-
 ratione, oratio minus
 græca relinquitur. 19.20
 Technitæ dionysiaci, vi-
 de Histriones.
- Tectorium omne opus
 cur magis resonet. 11.7
 Temulētia quomodo dif-
 fert à crapula. 3.17
 Temulenti ne tentant q-
 dem iudicare. 3.2
 Temulētus si vinum dul-
 ce super aliud admiserit
 cur minus molestatur.
 13.3
 Temulenti quare aquas
 falsas, vitiosasq; magis
 sentiunt quàm sobrij.
 3.8
 Temperamentum omne
 calidi & frigidi est. 30.1
 Temperamentum quib⁹
 augetur & seruetur 1.3
 Temperatum omne sua-
 uius intemperato. 19.38
 Temperies optima tum
 corpori, tum intelligen-
 tiæ hominis prodest. 14
 1.
 Temperantiam quæ con-
 cernunt problemata. 28.
 per tot.
 Tem poris mutatio mo-
 tu est facilis. 1.15

Tem

INDEX.

Temporum mutationes
cur morbos intendant
vel tollant, iudicēt vel
committant. 1.3

Temporum mutationes
causæ generationis mi-
nutorum animantium.
10.15

Temporis calidi cur no-
ctes molestiores quàm
dies. 25.16

Tenax diuidi facilè non
potest. 21.8

Teretantis vox cur non
suauior tibia aut lyra.
19.10

Tergo cur magis suda-
mus quàm anteriore par-
te. 2.14

Terpāder trite exempta
neten adiunxit. 19.32

Terra & aqua cur pu-
treant, ignis & aer nō.
25.20

Terra spissescit, si pleni⁹
atteratur. 37.5

Terra madet vbertim.
23.34

Terræ euapariatiōes quā

do magis fiunt. 25.18

Terrenū oē cū vritur, ni-
grum efficitur. 38.10

Terra mox gelascit of-
fendente lutum borea.
26.48

Terræ plagæ vt seruētio-
res sic odoratiores. 13.4

Terra quādo dat ventos
seuos. 25.7. & 26.59

Terrestriū cur alia cocta
alia cruda cibo idonea.
20.4

Terrestriū generatio va-
ria. 20.12

Tertia lux nūquam no-
cturno aquilone labo-
rat. 26.9

Testōrum falsitas. 29.3

Testæ in mari cur rotun-
dantur. 23.36

Testiculi cur cōtrahant
metuentibus. 27.7. &
27.11

Testes vicē fulmenti ve-
storij capiunt. 4.24

Testes & penis concep-
cula feminis. 4.27

Tenue omne augeri in lō

Igitu

- gitudinē potest. 11.19
 ¶ Thapsia calida & vrēs
 9.9. & vibices discutit
 ibid. & ex melle illita.
 9.10
 Thymum cur acerrimū
 in Attica terra. 20.20
 Thorax pars corporis
 princeps. 33.9
 Thriasius campus Atti-
 cæ terræ. 26.19
 Thracū gens vna ad qua-
 tuor numerandi seriem
 terminat, quia debili
 memoria. 15.3
 Tibiæ cur in ascenden-
 do laborant, femora in
 descendendo. 5.27
 Tibiarum vlcera quare
 agrè sanent in corpori-
 bus plenis & impuris.
 1.18
 Tibia multos errores cā-
 tilenæ occultat. 19.44
 Tibiā cur adhibere sole-
 mus tā in laborando, q̄
 in fruēdo solatio. 19.1
 Tibiā cur suauius audi-
 mus quā lyrā. 19.44
 Tibia cur suauius sonat
 quā teretantis vox.
 19.10
 Tibicinē cur callidū voca-
 re non solemus. 18.4
 Tibicines cur extrema tā-
 tū foraminis principa-
 lis cera margināt. 19.23
 Tibias inflantes spiritu
 calidiori multo tardius
 agunt. 11.13
 Timētibus aluus solui-
 tur & vesica. 4.8
 Timentes singultiunt.
 33.13
 Timētibus plerisq; qua-
 re semē excurrit. 4.8
 Timidi frigidi. 14.16
 Timiditati cōtraria ira.
 8.17
 Timidi qui exangues &
 refrigerati. 14.8
 Timidi cur qui loca inco-
 lunt feruida. 14.8. &
 14.16
 Timidi, vide etiā Puidi.
 Titillamur cur maximē
 labris. 35.7. Itē in alis
 & vestigijs pedū. 35.2
 Titil

I N D E X.

Titillare cur nemo seipsum valet. 35.6

Titio aerem proximum calfacit. 5.34

¶ Toxica q̄ dicunt. 1.48

Torpor quibus fit. 2.15
quid, unde, & quare fit,
& quæ partes potissimum torpent. 6.6

Torqueri quæpiã cū videmus, cur vicē eius animo dolemus. 7.3

Totum idem cū suis partibus. 16.7

Totū malus apparet partibus diuisis. ibidem

¶ Tragicū cantādo cur immutatio & varietas fit. 19.6

Tragœdiarū chorus, vide Chorus.

Tremor unde. 3.5. & 3.25
quomodo fit. 1.29

Tremor ob inopiam caloris proprij 3.25

Tremores nonnullos adeo acres inuaserūt, ut cōprimētes eijcerēt: & cū aqua calida perfun-

derētur, minimē sentiret. 3.25. itē mero vtētes ita inuaserunt. 3.5

Trepidatio quid. 2.31. & 2.26. metus quidam. 11.36. & 11.53. & pudor quidam. ibidem

Trepidatio refrigerationem facit. 11.36

Trepidantibus vox tremula. 11.65. & quare. 11.31. item cur grauis. 11.32 & 11.53

Trepidantium accidentia quæ. 2.31

Trepidantibus calor petit superiora. 11.32

Trepidantes cur facie non sudant, sed erubescunt. 2.27

Trepidantes cur pedibus sudemus, & non facie. 2.26. & 2.31

Trepidantes cū aerem profitentur quomodo agere soleant. 11.65

Trepidantes cur magis hæreant lingua quàm vinolenti. 11.36

I 2 Tri

Tristibus auditis cur in-
horrescimus. 7.5

Tritici anima succus dul-
cis & lentus. 21.12

Triticum facilius conco-
quit quā ordeū. 21.24.
& cur vescentius. 21.2.
item mollius. 21.7

Triticeo cibo cur multū
tēporis sine fastidio vti
possumus, alijs nō. 21.13

Tritici massa trita cur
amplior, ordeī minor.
21.9. & 21.22. itē in igne
cur ita fiat. 21.10. &
21.23

Tritici farina decocta in
pulverem lentior reddi-
tur. 21.12

Tritici farina cur pertri-
ta cādidior efficitur, or-
dei nigrior. 21.16

Tritici farina resiccata
cur minus constipetur
quā ordeī. 21.26

Tritici farina cur quo
plenus tractetur, tera-
turq; eo magis aluū sub-
ducit, ordeī cōtrā. 21.8

Tritici farina, vide etiā
Farina tritici.

Trite ex heptachordo
cur à veteribus deme-
batur. 19.7

In Triquetris nerui quo-
rum alter longitudine
dupla, alter subdupla
est, æque intenti diapa-
son reddunt. 19.23

Tropæi venti, vide Ven-
ti tropæi.

¶ Tubercula quare non
nullis ex labore proue-
niunt. 5.27

Turbinis basis in orbem
se colligit. 15.5

Turbo propulsus orbem
quare describit. 16.5

Tubicen cur malit esse
quā orator aut astro-
nomus. 18.6

Tumor quomodo ictu
exurgit. 9.14

Tussis quare non habe-
tur pro numine. 33.7.
quando hyeme accidit.
1.10. quare quibusdam
animalibus, alijs nō. 10.
1. &

I N D E X.

I. & cur mouetur scalpē
tibus aures. 33.1. & 32.6
Tussis pituita destillan-
te fieri solet. 10.1

V

VAcuum ratio natu-
ræ nō patitur. 8.9
Validius impatibilis.
20.1

Vapor calore consistit.
13.5. & quomodo dif-
fert à fumo. 12.10

Varicofi cur gignere ne-
queunt. 4.21

Varices quomodo iu-
uant. 6.3

Varix vnde. 4.21

Varus quid. 36.3. & cur
in facie maximè ori-
tur. ibidem

Vasa militaria partiētes
quomodo agant. 15.1

Vasa inania si quis ob-
ruerit, ædificium ma-
gis resonabit. 11.9

Vasorum aquam ferui-
dam continentium cur
fundus non vrat, aqua

exempta vrere potest
24.2

Vasorum fundi quibus
aquam calfacimus, cur
tandiu calidiores sint,
dū aqua ipsa frigidius-
cula est. 24.8

Vas, vide etiam Doliū.

Vellus ouīū proprio
carnis vescitur alimen-
to. 10.24

Venantes cus minus spi-
rant. 11.41

Venæ conceptacula san-
guinis. 4.27

Venulis ruptis ex iclu
confluum subcruen-
tum fit. 9.14

Venter cuteus. 5.14

Ventrem opimat sedi-
le. ibidem

Venter pingue amplecti
tur plurimū. 5.3 & qua-
re. 5.5

Venter celerrimè opima
tur, & quare. 5.14

Venter cur liquefacere
queat, aquam feruens
nequeat. 24.4

- Venter cur refrigeratur
& ficcatur Venere. 4.18
- Ventris pinguedo quare
nō facile liquefit. 4.2
- Venter cur tantummodo
extenuatur eorū qui se
se exercuerunt. 5.3
- Ventrē extenuāt motio-
nes & frictions, reli-
quū corpus implent &
augent. 5.14. & quare.
ibidem
- Vēter flexibus nullis cō-
torquetur, ideo non la-
borat. 5.5
- Venter cū recalescit me-
lius concoquit. 6.3
- Ventre minus sudamus
quā pectore. 2.14
- Ventres plures cōtinent
ruminantia. 10.43
- Venter longē spirātibus
quare trahentibus ad-
ducitur, reddentibus di-
ducitur atque reple-
tur. 34.11
- Ventris partē vmbuli-
co subiectā, qui maio-
rem habent quā supe-
- riorem, cur breuioris
sunt vitæ. 10.63
- Ventre paruo qui sunt,
nimirum morbis patēt.
10.63
- Vētriculum quæ monēt
medicamenta. 1.42
- Ventus quid. 26.35. cau-
sa. 25.7. ventorum or-
tus & obitus quando.
25.4. ē nubibus origo.
26.4
- Ventorum autor sol, vel
oriens, vel occidens.
26.34
- Venti nulli super excel-
sissimos montes. 26.38
- Venti vtrum ex vno fon-
te vt aquæ. ibidem
- Venti merito in latas se
vertunt. 26.50
- Ventorū vicissitudo p
solis discursu. 26.28
- Venti cur sole se attollē-
te & sternuntur, & au-
gentur. 26.35
- Ventus si mane incepit
cur ampli⁹ edurare pos-
sit. 26.61

Ven

I N D E X.

Venti vt sereni & illu-
stres veniant facit regio
vnde spirent. 26.29

Venti omnes vnde. 26.36

Venti per prona ocyus
spirant. 26.38

Vēti hyeme frigidi, estā-
te calidi. 26.50

Venti futuri cur araneæ
signum. 26.63

Ventus cur vt plurimū
ante lunæ defectus exci-
tetur initio noctis: quā-
do defectus, medio inci-
pit noctis, medio cūm
mane. 26.20

Venti desistunt post im-
bres. 26.3

Vēti tranquillitas quid.
25.4

Venti cur ad postremū
vehementissimè spirant.
26.27

Venti cur tempore hy-
berno parte veniunt
exortiva, æstiuo occi-
dua. 26.23

Venti cur frigidi veniūt
cūm caloris commotio-

ne oriantur. 24.60

Venti quādo saui in ter-
ra, & quā in mari. 26.53

Venti cur ficcant cū fine
frigidi. 26.30. & cur am-
plius ficcant quā sol.
26.31

Venti cur alij alijs locis
imbrē afferant. 26.58. &
26.5

Ventus cur tempore hy-
berno de ortu spirare
mane, æstiuo de occasu
post meridiem consue-
uit. 26.56

Venti nubibus excussi
cur imbre superuenien-
te ocyus cessant. 26.4
Venti cur nocte media &
meridie solent tranquil-
lari. 25.4

Venti omnes transcunt
vel in sibi diuersos, vel
in dextros. 26.33

Venti cur importuni o-
rionis exortu. 26.14

Venti quando inconstā-
tes. 26.14

Venti indicium cur datur

stellis pfiliētibus. 26.25	soleāt, cū mare finua
Venti apud Archadium,	tur, cū porrectum, ne
qui locus excelsus est,	queant. 26.42
cur nihilo frigidiores	Ventus versarius refle-
quā alijs locis. 26.60	xus abterraneus. ibid.
Venti prauij quādo spi-	Venus cur vētrem refri-
rant. 26.53	gerat & siccāt. 4.18
Venti anniuersarij cur	Venus immodica cur nō
codem tempore & mo-	nullis pituitæ morbis
do afflare semper so-	cōmoda. I. 51. & 4.17
leant: & cur desinente	Venus non inepte iun-
die desinunt, noctuque	cta Baccho. 30.1
non spirant. 26.53	Venus comes satietatis.
Vēti anniuersarij & prae-	10.46
uij minus nocte quā	Venus superflua & abun-
die spirant. 25.16	dantiæ index. 4.28
Venti apogæi, id est, ab-	Venerem pati qui tantū
terranei. 26.8	modo cupiunt. 4.27
Ventus abterraneus re-	Veneris audiores cur
flexus, est ventus versa-	hirti homines & aues.
rius. 26.42	10.26
Ventos tropæos, id est,	Veneris libido post cibū
versarios quid est quod	minimè incitatur. 3.32
mouet. 26.7	Veneris sufficiens ætas
Venti tropæi cur de ma-	quare malè olet. 4.25
ri spirare soleant. 26.8.	Venerem agere qui cu-
& sunt contrarij apo-	piunt. 4.27
gæis. ibidem	Ad venerē incitatur ci-
Venti tropæi cur reflare	bo satiati. 3.11
	Vene

INDEX.

- Venerem inmodicè agē-
tib⁹ cur oculi & clunes
manifestè subsidēt. 4.2
- Venerem cur nōnulli cū
voluptate patiantur, &
alij vel ipsi agere cu-
pian, alij pati tantum-
modo gestiant. 4.27
- Venerem agere cupiētes
cur pudet confiteri, bibē
di autem & edendi cupi-
ditatem confiteri nō pu-
det. 4.28
- Veneri cur obesse potest
pedum nuditas. 4.5
- Vere & autumno quare
morbi infestēt. 1.27. &
quando vere. 1.9
- Veratrum quare superio-
rem mouet ventrē. 1.42
- Vergiliarum ortus mor-
bos tollit vel parit, iudi-
cat vel intendit. 1.3
- A Vergiliarum occasu
vsque ad flatum fauo-
nij quare potissimum
pereant, qui morbo lon-
go laborant. 1.17
- Vertigo cur potius surgē
ti quàm sedenti. 6.4
- Vertigo aut vertex in ma-
ri quid. 23.5. & confide-
ratio. 23.4
- Verueces castrati quomo-
do mutant naturam.
10.38
- Vesica locus crudi humo-
ris. 3.21
- Vesica vrinae conceptacu-
lum. 1.41. & 4.27
- In Vesica vnde vrina de-
tinetur. 2.24
- Vesica plena nūquam ce-
leriter concumbere pos-
sumus. 4.10
- Vesica cur nulla auibus.
10.8
- Vesica soluitur timentī-
bus. 4.8
- Vespera cur minus frigi-
da quàm aurora. 25.15
- Vestis cūm rumpitur in-
horrescimus. 35.3
- Vetulae crustae pultis.
10.29
- Vibex vnde. 9.10. & à
multis discutitur, sed an
vi eadē an diuersa. 9.6

& quibus.
 Vibices discutit thapsia
 ex melle illita. 9.10
 Vibicibus cur cyathos æ-
 neos adhibere solemus.
 9.12
 Vibices discutiūt thapsia
 & cyathus quæ sunt cō-
 traria. 9.9
 Vibices cur reprimere &
 resolvere possint ænea.
 9.10
 Vibicibus quare admonē-
 tur pelles arietū & oua
 confracta. 9.1
 Viētus ratio quartanis
 qualis. 1.58
 Videndi sensus exquisitif-
 simus. 7.5
 Videt quis acutius. 31.16
 Videmus cur melius ma-
 nu præ lucerna aut sole
 obiecta. 31.29
 Videre nō possumus nisi
 è regione. 11.61
 Visus afficitur. 31.19
 Visus per directum pro-
 finit ad lineam. 11.61
 Visus quō reflectit. 11.45

Visus parte priore est, &
 intus. 10.17
 Visus cur corpora solida
 penetrare non potest,
 vox potest. 11.61
 Vigilantia quā somnus
 causa potius cur vivere
 valeamus. 18.1
 Vigilaci homini quæ ac-
 cidunt. 11.11
 Vigilaces qui redduntur
 libro incepto. 18.1
 Vinum calidū. 3.5. & 3.1.
 humidum & calidū. 3.17.
 & 3.22. & 3.25
 Vinum quomodo fit dul-
 ce. 20.35
 Vinum dulce quare ine-
 briat. 3.7
 Vinum dulce cū aptum
 sit fluitare, si temulen-
 tus dulce superadmisit,
 minus infestatur. 3.13
 Vinū dulce inodorū, au-
 sterum odorum. ibid.
 Vinum dulce aut merum
 aut cyceonē si quis bibe-
 rit, cur sobrius persiste-
 re possit. 3.12

VI

INDEX.

Vinum dulce quare quoties cū farina ordei bibitur, dulci^o senti^t. 21.19

Vinum dulce obfarsit & obsepit. 3.13

Vinum in sublime afferri aptum est. 3.32

Vinū natura calidū refrigerationē tollit. 11.36

In Vino plus aeris quā aqua. 25.8

Vini vapor si exhalat, in aquam concrevit. 13.6

Vinum si quid aqua habeat, molle est. 20.35

Vinū quare nigrū. 38.10

Vinum ex acido & dulci est mistum. 19.44

Vinum reprimat. 3.18

Vinum etsi calidū, sitim tamē amplius extinguere potest quā aqua. 27.4

Vinum austerum cuius naturæ. 3.13

Vinis austeris cur multū temporis sine fastidio vti possimus. 21.13

Vinum flatus ciere potest. 30.1

& unde vim illam habet. ibid.

Vinum ab acerbis epotū cur dulcius sentiat. 22.11

Vinum quomodo nos morum qualitate afficit. 30.1

Vinum calorem macerat caliditate. 3.22

Vinum quod spumat abunde. 30.1

Vinum ad amandum propensiores reddit. ibid.

Vinum calorem natium extinguit. 3.5

Vinum unde cupiditatē Veneri accendere potest. 30.1

Vini meri à diluto differentia. 3.14

Vinum merū magis vomitu reijci potest. 3.3

Vinum merū odorū, dilutum inodorum. 12.13

Vinum merū cur superbi bere debemus post fructuum esirationem. 22.8

Vinum merum vt cetera

con

- concoquit quia calidius
ita etiam seipsum con-
sumit. 3.3
- Vinum nimis dilutū sen-
sum perturbat. 3.18
- Vinum dilutum cur ole-
re ocysus definit quā me-
rum. 12.13
- Vinum dilutum facilius
affici potest quā me-
rum. ibid.
- Vinum dilutius subire ex-
peditius potest loca plu-
ra angustiora non dilu-
to. 3.3
- Vinum dilutius tempera-
tum quare vomitū ma-
gis, quā merum, quā
aqua prouocat. 3.18
- A Vino diluto meracius
tamen, caput postridie
magis dolemus, quā
ex mero. 3.14
- Vinū cur alios retardos,
alios superbos atq; insa-
nibundos reddit. 3.16
- Vinum post pomum pu-
tre epotum, cur amarū
sentitur. 22.5
- Vinum admodum cupiū
qui difficultate spirandi
aut insania vexantur.
27.4
- Vinum & atra bilis simi-
lem fortiuntur natu-
ram. 30.1
- Vinum immodicum me-
lancholicos reddere vi-
detur, item iracundos,
humanos, misericordes,
audaces. 30.1
- Vini copia omnes spe bo-
na animi afficit. ibid.
- Vinum nigrum talem ho-
minem reddit, qualis
melancholicus flatulen-
tus. 30.1
- Vinum aceto mulso cur
suauius. 19.44
- Vinum varios affert mo-
res. 30.1
- Vinum quando hominē
excitat ad verba. ibid.
- Vinolentiae indicium vn-
de sumunt nonnulli. 3.9
ubi consistit. 3.23. quid.
3.7. ortus. 3.13. & quan-
do oritur. ibid.

Ad

I N D E X.

<p>d Vinolentiam omnes
prompto animo bibi-
mus. 30.1</p> <p>Vinolentiam cur arcere
potest oleum. 3.34</p> <p>Vinolentorum cur lingua
oberret. 3.30. & 8.10</p> <p>Vinolenti cur minus hæ-
rent lingua, quàm tre-
pidantes. 11.36</p> <p>Vinolentis cur vox fran-
gi soleat. 11.46</p> <p>Vinolenti æstiuo tempo-
re grauius vocem red-
dunt. 11.56</p> <p>Vinolenti cur concumbe-
re nequeant. 3.11.
& 3.32</p> <p>Vinolentis cur somnus
oriri nequeat. 3.24</p> <p>Vinolenti multi sese inte-
rimunt. 30.1</p> <p>Vinolenti quàm sobrij for-
tiores. 27.3. & 27.4</p> <p>Vinolentis grauius qua-
re omnia circumferri vi-
dentur. 3.9. & 3.20</p> <p>Vinolentis cur res vna
plures esse videat. 3.10</p> | <p>& 3.29</p> <p>Vinolenti cur aquas sal-
sas vitiosasq; meli⁹ quàm
sobrij sctire possunt. 3.19</p> <p>Vinolenti, cū vinum cali-
dum sit, quare nō calēt,
sed frigent, & dolore la-
terum excipiuntur. 3.1.
& 3.6</p> <p>Vinolenti cur ad lachry-
mandum propensiores.
3.23</p> <p>Vinolenti propter habili-
tatem afficiuntur lin-
gua. 11.30</p> <p>Vinolentorum animus er-
rat. 3.30</p> <p>Vinolentus omnino cur
nihil dijudicat. 3.26</p> <p>Vinolenti dulces intra se
cōtinent humores. 3.8</p> <p>Vinolēti, vide etiā Ebrij.</p> <p>Violæ albę exolescunt cō-
tusæ. 13.1</p> <p>Viperæ non reperiuntur
domesticæ. 10.44</p> <p>Virorum natura. 4.29</p> <p>Viri cur vocem reddunt
grauem. 11.6. & 11.16.
&</p> |
|---|--|

& II.34. & II.65	cere liceat.	II.61
Vir calidus & ficcus mulieris cōparatione. 4.26	Vitrum quare flecti non potest.	ibid
Viri diutius viuunt mulieribus. 34.1	Vitiligo quid.	10.35.
Viri robusti cur vinosi. 3.7	& 10.4	
Viri cur malè oleant cū pubescunt, antè non. 4.13	Vitiliginē qui magis patiuntur.	10.4
Viri cur minus per æstatem, mulieres per hyemem concumbere valent. 4.26	Vitiliginem habere non possunt, qui nunquam canescunt.	10.5
Viri cur magis vitiliginē patiuntur, quàm pueri & mulieres. 10.4	Vitiligo hōibus morbo, & eius cōsideratio. 10.35	
Viri cur Veneris appetētiore per hyemē. 4.29	Vitiliginem cur solus homo habet. 10.5. & quare. 10.35	
Virgo ad mulierem se habet, vt fœmina ad matrem. 10.38	In Vitiligne pili canescunt. 10.5	
Vires in articulis sunt siue. 1.24	Vitiligo vbi est, canities quoque est, sed non contrā. 10.36	
Vires in calore sunt potest. 11.32	Vituli cur grātiū muliunt quàm boues. 11.24	
Violentia contra naturā. 1.6	Vita calore fouetur. 1.17. & 3.22	
Per Vitrum cur transpi-	Vitæ longissimæ qui esse possint. 34.10	
	Vita breui & viribus imbecillis cur sunt, qui partem vmbilico subiectam	ma

maiores habent quā su-
periores. 10.63

Viuerē cur diutius possūt
loca inhabitātes calida.
14.9. & 14.10

Viuerē cur diutius pos-
sunt, qui manus cæsura
habent per totam pal-
mam. 10.48

¶ Vlcera magna & vete-
ra cicatrice atra obdusa
videmus. 9.11

Vlcera quę prohibent ne
consistant. 9.1

Vlcera quare nonnullis
ex labore. 5.27

Vlcera iuniorum prom-
ptius compaginantur,
quā seniorum. 32.7

Vlcus si eodem in loco ex-
titerit, cicatrix nigra du-
cet. 9.11

Vlcerum eruptio, quę in-
terdum mortem antecē-
dit, atram bilem indicat.
30.1

Vlcera capitis quare non
difficiliter sanentur in
plenis & impuris cor-

poribus, tibiarum autē
agrē. 118

Vlcera capitis cur locis
palustribus curari cele-
riter possint, crurū tar-
dē. 14.6

Vlcera si impura & tetra,
cur siccis, acribus, acer-
bisq; medicamentis vte-
dum sit: si pura & sanc-
scentia, humidis. 1.50

Vlceratio vnde fit. 5.27

¶ Umbilicus homini cur
humidus & sanguinolē-
tus. 10.45

Umbilici hominum cur
ampliores, cæterorum
exigui. 10.45

Umbra solis cur non pa-
ri tempore increseat, de-
creseatque, cū sol eo-
dem cum vigore fera-
tur. 15.4

Umbra solis cur meridiē
minima. ibid.

Umbrae solis quales, &
quare. 15.8

Umbra solis, vide etiam
Solis umbra.

Vm

Vmbra lunæ cur maio-
res solis vmbris. 15.9

¶ Vnguentum sudorem
potest prouocare. 13.9

Vnguenta eo foedius re-
dolent quo sudores foe-
diores. 13.11

Vnguenta ex floribus cõ-
mutari odore possunt.
ibid.

Vnguenta odora cur sudo-
rum faciant foeditatem.
20.33

Vnguëtorum cur magna
pars sudori pmissa ma-
lè olet, aliqua verò sua-
uior redditur, aut nihil
deterior. 13.11

Vngues ex cnte. 10.65

Vngues Aethiopum cur
cutis colorem sequun-
tur. ibi d.

Vnum finitum. 18.9

Vnum quod est, id indi-
cium esse postulat. 17.1

Vnum cur duo videtur di-
gitis vice mutata impli-
catis. 35.10

Vnitati opportuniora sic

ca sunt. 1.33

Vniuersalia minus noui-
mus quàm partes. 18.3

Vniuersum quatuor con-
stare numeris cubalib°,
Pythagoreis placet. 15.3

Vnum efficere & moue-
re facilius quàm plura.
11.16

¶ Vomitu quæ moueant.
3.18

Vomitum quare temporũ
immutatione citari ma-
ximè debeat. 1.4

A Vomitu cur maximè
frigere solemus. 8.13

Vomitum quomodo homi-
nem liberat à lassitudi-
ne. 5.7

Vomitum magis quàm su-
dore corpora leuant. 2.
22. & 37.2

Vomere quare non opor-
tet nisi res vrgeat. 4.9

Ex vomitu cur vox gra-
uior. 11.18

Vox in calore posita. 27.
7. & quid. 27.9

Vox spiritus. 7.5. aer qui
dam

INDEX.

- dam iunctus humori II. 45
aer quidam. II. 61
Vox penetrat corpora solida. II. 61
Vocem formamus cum spiritum reddimus. II. 14
Vocis tenor cur fragitur cibo ingesto. II. 12. & ijs quæ clamitarunt cibo ingesto. II. 22. & vocem corrumpi quid ibidem
Vox cur potius vinolentis quàm sobrijs frangi soleat. II. 46
Vox tremula quibus. II. 65
Vox tremit mentibus 27. 6. & 27. 7. & cur. II. 31
Vox multiplici fert motu. II. 61
Vocis discrimina quam plurima. II. 58
Vocem eandem fundunt cæteræ speciei eiusdem animantes homines variam. II. 59
Vox homini cur serius perficitur quàm cæteris. II. 58
Vocis continuatio quomodo accidit. II. 6
Vocis reflexus in contrariâ agitur partem. II. 45
Vox & auditus ab eodem initio. II. 1
Vox quare non sentitur in aqua. II. 61
Vox quò multiplex provenire soleat. 19. 2
Vox quomodo per aerem dispergitur. II. 6
Vocem in orbem ferri putandum. II. 8
Vox cur melius audiri potest non inferius sursum sed superius deorsum. II. 45
Vox homini qui vigilaverit quare asperior. II. 11
Vocis asperitas unde & gravitas. ibid.
Voces grauiorès cur tempore hyberno. II. 17. & II. 64
Vox cur grauior ex potu vomitu, & frigore. II. 18
Vox cur grauior è propinquo magis quàm è longinquo. II. 19

K Vo

Vocem cū simul multi mittunt, vnūsq; tantū quātum singuli, reddit: quare multorum vox illa, neq; vnus effertur, neq; longius pro ratione deducitur. II.52	uet porrum. II.39
Vox tenuis vnā habet dimensionem. II.16. & acuta est. ibidem	Vocis acumen vbi consistit. II.20
Vox quando magna oritur. II.3	Vocis in ratione quod acutum, velox: quod tardum, graue. II.6
Voces an quia minores, ideo acutiores. 52	Vox acutior quæ velocior. II.56
Vocem acutiorem cur cætera animalia mittunt cū validiora, homo autem cū inuvalidior. II.40	Vocis velocitas non nisi acumen est. II.53
Vocem procul absentiu cū imitamur cur vocē tenuem emittimus. II.6	Vox motus est, & vocem altiorē mittunt qui pro viribus conantur. II.35
Vox quamuis minor red datur adimendo, cur tamen speciem seruat eandem. II.62	Vox motio aeris, & acutior, quæ velocior. II.14
Vox chori cur minor sentitur paleis in orchestra dispersis. II.25	Vox cur magna ex parte in acutam degenerat. 19.47
Vocem sonoram cur in-	Vox procul acuta cur audiri potest. II.19
	Voces cur è longinquo acutiores esse videntur. II.6. & II.20. & II.47
	Vocem acutā quare mittunt omnia imbecilla. 19.37
	Vocem acutiorem flentes, grauiorem ridentes cur

I N D E X.

- cur mittunt. 11.13. &
11.15
Vocem acutam cur red-
dūt exercitati & debiles.
11.21
Vocem cur reddunt acu-
tam feminis expertes, &
qui alij. 11.16
Vocem acutā mittere an
idem quod acutū canta-
re. 19.37
Vox definēs cur acutior.
19.11
Vox cur in acutū vt plu-
rimum aberrare consue-
uit. 19.26
Vocabula nobis sæpenu-
mero non ex volūtate
occurrunt. 11.27
Voluptas ad coitū arden-
tiora efficit animantia.
4.16
¶ Vrbs salubris, que pla-
cidē aspiratur. 1.54
Vrbanaque appellamus.
20.12
Vrinantibus cur aures in-
ter mare rumpi soleāt.
32.2. & cur spongas au-
ribus alligare consueve-
runt. 32.3. & cur suas dis-
secant aures & nares. 32
5. & cur aures minus rū-
pantur si oleum instilla-
latum habeant. 32.11
Vrinatores quomodo re-
spirant. 32.5
Vri quempiam cū vide-
mus, cur vicē eius dole-
mus. 7.3
Vrenda quæ sint, itē quæ
incidenda. 1.32. & 1.34
Vrina quid. 2.3. falsa.
ibidem
Vrinæ libido cur laceffit
metuentes. 27.10
Vrinæ ad extremam mis-
sionem cur inhorresci-
mus. 8.9
Vrina rufa signū coctio-
nis. 1.53
Vrina perpetua sui colo-
ris index esse nō potest.
1.53
Vrina in corpore nostro
velut humor in vniuer-
so, secundum scholā He-
racliti. 13.6

K 2 Vir

Vrina cur foetidior red-
ditur quo diutius i cor-
pore maserit, stercus mi-
nus. 13.1

Vrinā quæ soluant & cie-
re possunt. 1.41. & 3.15.
& 12.12. & 20.16

Vrinam mouentia qua-
lia esse debent. 12.12

Vrinā prouocatura non
solum calida, sed conco-
ctu facilia esse debent.
1.49. & 20.16

Vrinam cur mouere pos-
sint odorata tam semi-
na quam plantæ. 1.49

Vrinam cur intuendū an
concocta sit necne pflu-
uio intercepto mingēdi
potius q̄ perpetuo. 1.53

Vrinæ excitatio sæpe la-
tet iuuenes sopitos. 3.33

¶ Vñs frequens deſide-
rium explet. 21.14

Vñs ære quare facilius
sanescunt. 1.36

Vñs & à gelu & à calo-
re. 3.25

¶ Vtres inflati si mēbra

obtineant, cur dolore af-
fligunt. 25.1

Vtres inflati cur valeant
fluitare. 25.13

Vtribus contenta infla-
tis, aut vasis bene oper-
tis, cur incorrupta dura-
re possint. 25.17

¶ Vva passa terræ plus
continet. 23.26

Vuarum acini exigui cur
vinacea vel nulla conti-
nēt, vel pauciora. 20.24

Vuæ quare tandiu reser-
uari possunt. 14.2

Vulnus celerius coit inci-
sum ære quā ferro. 1.35

Vulnus quomodo in flā-
matione carebit, & vni-
tati opportuni⁹ erit. 1.33

Vulneribus verberū cur
admoventur pelles arie-
tum recenter detractæ,
& oua confracta. 9.1

Vulua foemin. vbi. 10.22

Z

Zephyri, vide Fauonij.

F I N I S.

IN PROBLEMAT A A-

LEX ANDRI APHRODISI-

EI INDEX DVPLICI NVMERO COM-

positus: quorum prior sectionem, alter *Quæstionem,*

sive Problema commonstrat. Adiecta tamen

quibusdam in locis litera p, cum numero

duplici: ubi litera p, Proæmium li-

bri indicat, numerus autem

prior paginam, posterior

lineam.

A

Abscessum in dolori Acrium genus omne cur
bus cur frigus pre
cedere, febrem sequi so-
litum sit. 2.13 1.28

¶ Acetū calfacit & refri- Acre omne tenue. 2.130
gerat. 1.104. & eius par Acritudinis causa. 2.66.
tes quomodo coeūt. ibi. & 2.74

Acetum quare incongela Actiones animales p no-
bile. 1.126 etiam paucae seruantur.

Acetum vuluæ inspersum 1.116

cur dolorē inuehat ve- Actio euariat non solū ra-
hementem. 2.60 tione essentię, sed etiam

Acoris causa. 2.66 structure. 2.68

Acetabula vuluæ. 2.93 ¶ Adenes quæ corpora. 1

Per Accidens fieri, & ra- 105. & 2.10. Itē quæ uti-
tione secundaria. 1.51 litates, & vnde nutrium

K 3 tur

- tur. ibid. Aethiopum habitus. 1.6
 Adeps rancida fit vetusta 2.66 Aethiopes timidi, effœ-
 re. 2.66 minati, & nigri. 2.6
 Adolescentes cur post pu- ¶ Affectio tum propria,
 bem trahescere desinūt. tū communis obuenit.
 1. 123 2 32
 ¶ Aegyptus cur vinum Affectus communes trifa-
 fert frigidum cū sit cali- riam fiunt. 2.32
 dissima. 2.6. & 1.55 ¶ Agaricum pituitā du-
 Aeris & spiritus differen- cit. p. 430.2
 tia. 2.58 Agaue mater Pēthei qua-
 Aer plenilunio calidus & re filium fingitur discer-
 humidus. 1.64 pisse. 2 89
 Aeris statu pestilenti cur Agens omne in agēdo re-
 alij intereant, alij resiste- patitur. 1.110
 re possint. 1.86 ¶ Ajax ab Homero lōgus
 Aer agitated ventilatusq; & stultissimus refertur.
 cur frigidior sentiat. 1.25
 1. III ¶ Alæ corporis facile su-
 Aestuari quare qui pul- dant. 1.10. & argumen-
 monis inflammatione la- tum. 1.9
 borant. 2.2 Alæ pars corporis laxior.
 Aethiopes calidi nimium 1.10
 & sicci. 1.77 Alæ auium cur concoctū
 Aethiopes cur magna ex faciliores. 2.78
 parte cū febricitāt, in Albugo an contagiosa. 2.
 tereant: & cū lippi- 39 per albugines cutis
 uerint, exulcerentur. albida. 1.89
 1.77 Albugines cur acu adacta
nul

INDEX.

- nullum sanguinē emit-
 tant. 2.111
 Albugines cur digitis ma-
 nuum potius quā pedū
 nascantur, & pueris ma-
 gis quam adultis. 1.141
 Album lucido proximū
 foras versus elucet. 1.47
 Albi & nigri mistio colo-
 rem fuscum parit, aboli-
 tis extremis. 1.132
 Aloes natura. p.431 19
 Alui crepitus cur fit à mi-
 etu. 2.109
 Alui cur senibus fundi-
 tur inconsultè. 1.17
 Alui profluuium ex bile
 mordente. 1.96
 Alui fluore molestati cur
 vehementer sitiant. 2.95
 Alui suppressæ cur papy-
 rus profit conuoluta in
 longum, intrusāq; in se
 dem. 1.91
 ¶ Amarorē quæ pariunt
 2.66
 Amātes cur pallent, & tri-
 sti sunt vultu. 1.85
 Amātes cur ampliter sus-
 pirare cōsueuerūt. 1.20
 Amantium cur partes
 postremæ aliās frigida,
 alias calidæ efficiuntur.
 1.85
 Animantiū natura & mo-
 res. 1.85
 Amorē quomodo picto-
 res pingunt, & interpre-
 tationes. 1.85
 Amorem ita accendit con-
 suetudo, vt ignem affla-
 tus. ibid.
 Ambulātes cur sæpe locū
 prætereamus, quem pe-
 tere statueramus. 1.98
 Ambulationis animalium
 consideratio. 2.106
 Ambusta cur difficulter
 cicatricē recipiāt. 2.126
 Animantibus arma qua
 lia. p.428.10
 Animantium ferarū cur
 sterco minus foeteat q̃
 urbanarum. 1.27
 Animalium cur plurima
 suas peruibrant caudas,
 cū notos sibi agnoscant.
 1.144

Animalia multa cur vide re interdiu queant, no- ctu nequeant. 1.66	re valeamus. 1.129
Animantium alia cur plu- ra parere, alia pauciora consueverunt. 2.64	Aquam qui bibere cōsue- uerunt, cur acutius vi- deant. 2.52
Animi instrumentū spiri- tus æthereus. 1.94 & 2.6.3	Aqua cur interdum locis effosis maritimis dulcis cōperiat. 1.53. & 2.125
Animus nocte ociosus. 1.116	Aqua cur gelu facile du- retur. 1.116
Animus qua mistione mi- scetur corpori. 2.63	Aqua calida dum calfacit refrigeratur. 1.111
Qui Anguntur quare am- pliter suspirant. 1.20	Aqua pluuia cur leuior, cū ex mari hauriatur. 2.115
Annus decimus quartus magnam affert homini mutationem. 1.123	Aqua humida ex se atque frigida, ideo actu pfert qualitatem. 1.65
Anseres auditu præualēt. 2.57	Aqua aliquantulum mē- bra firmare potest. 1.49
¶ Apes cur oleo pereant. 1.62	Aqua cur tā frigida q̄ ca- lida neruis noceat. 1.48
Apium cū calidum sit, cur febrem minuit. 1.51	Aqua coacta validior quā expansa. 1.71
Apocæ se quales. 1.113	Aqua gelu cogitur. 1.127
¶ Aqua quare infesta ser- pentibus. 1.101	Aqua submerso adhærēs corpori, eadem afficitur qualitate. 1.34
Aquis i dilucidis cur spe- ciem nostram conspice	Aqua quomodo iūgitur oleo. 2.63
	Aqua

Aqua manens parúm q;
 atra, cur iacto in eam la-
 pide, orbes agat permul-
 tos. 1.131

Aqua feruida in puteum
 demissa, cur frigidissi-
 ma fiat. 1.56

Aqua perferuida cur gra-
 ta prurientibus. 1.22

Aquæ naturales feruidæ,
 licet humide actu, tamẽ
 siccant potentia. 1.65

Aqua vt vinũ cur febrĩe
 tibus delirium atq; insa-
 niam faciat, si importu-
 nè detur. 1.94

Aqua interdum pro ali-
 mento febribus. ibid.

Aqua puteorum, vide Pu-
 teorum aqua.

Aquilæ visu præcellunt.
 2.57

Aqua intercus cur nõ cõ-
 ragiosa. 2.39

Aqua intercute labora-
 tes, cur extenuati cõsue-
 uerunt. 1.79. & cur assi-
 duè sitiãt, cum aqua sint
 pleni. ibidem

Arbores, quare parcius
 ferunt. 2.64

Ardor ex bile flaua. 2.7

Ariadnam arsit Bacchus.
 2.89

Aristoteles de suis, qđ
 vim hebetem olfaciendi
 habeant. 1.136

Artes omnes quomodo i
 animo. 1.119

Artium varietas in suis
 officijs. 1.47

Artifices testorij cur a-
 qua parietem aspergere
 soliti sunt, priusquã ad-
 moueant calcem. 2.80

Arteria aspera spiritus via
 ita vt si quid cibi vel hu-
 moris in eã sit delapsum
 sequat strangulatio. 1.38

Arteria quibus aspera ex
 omni parte. 1.123

Arteria aspera vocẽ pro
 sua angustia extringit
 acutiorem. 1.95

Arteriæ ministri publici.
 2.68

Per Arterias fit pulsus.
 1.20

K 5 Articuli

- Articulorum dolores vitio sui generis cuipiam accedunt. 1.1
- Articulorum vlcera cur in cicatricem reduci nequeant. 2.114
- ¶ Afinorum è grege vbi vnus meiere est adorsus ceteri quoq; omnes idẽtidem faciunt. 1.32
- ¶ Athletæ luctaturi cur oleo sese permulcent. 1.117
- Athleta cū suo resistit cōtrario, vires sibi contrarias auget: cū aliquantum cedit, facilius prostermit. 1.118
- Atra bilis sicca & frigida. 1.82. & cur minus copiosa in corpore. 2.8
- Atra bilis cerebrũ occupat & deprauat. 2.26
- Atra bilis si in mammam decubāt, aut in crus, cur exedit: si in cerebrũ, insaniam tantum exciter. 1.90
- Atra bilis si in amplioribus venis putrescat, breuem agit quartanā: si in paruis diurnā. 1.81
- Atra bilis pro suo vapore quid emittit. 2.65
- Atram bilem qui vomuerunt, cur periculo pateant. 2.108
- Attoniti strepitu tonitru cur intereāt, aut certē amentes degāt. 2.83
- Attractio per fistulam vivacui. 2.56
- Attractiones varijs modis. 2.56
- ¶ Auditus quæ percipit. 2.58
- Auditus visu crassior & retardior. 1.36
- Audiendi sedes cur humorem omnium inoffensè præterquàm aquam patiatur. 1.69
- Augmentum membrorũ quomodo fit. 1.47
- Auriũ in tinnitu cur digito in aurem indito meatus diutius moueamus. 2.46

Auste-

INDEX.

Austeritatis causa. 2.66

Auibus pennæ quare datae. p.428.5

Aues complures multiparae.

Aues cur vesica careant & renibus. 1.106

Auium alæ cur concoqui faciliores. 2.78

Autumnus cur inæqualis. 2.70

B

Bacchi fictiones poeticae vino attributa. 2.86

Balneo abstinendum omnino, vbi materia minus cocta. 2.79

Balneo crebro vsi somnulosi. 1.1

Balneū ingressi, cur aquā calidiorē postmodū sentiamus si moueāt. 1.110

Balneum cur non præcipiamus ijs, qui febre cōtinua iam laborare desinunt. 2.79

Balneas antequā introca-

mus cur vrinam tepidā egeramus, cū diutius intus manserimus, frigidam. 1.52

Balneas sitibundi ingressi alij extincta siti egrediantur, alij non. 1.39

Baucalia cur strepitum dū aqua implentur, reddere soleant. 1.92

¶ Bestiæ cur statim ab ortu naturæ ambulare queāt, homines nequeāt. 2.106

Bestiæ cur difficilius currentur à febribus & abditis morbis, quàm homines. 2.35

¶ Bibendi modus in conuiujs qualis. 1.78. & q̄ familiarior naturæ. ibid.

Bilis flaua leuis. 1.124
Bilis cur bilem facit & tollit. 2.20

Bilis flaua largior atra bile, neq; alit corp⁹. 2.8

Bilis flaua cur ñ corrodat suum conceptaculum, afficta facili: vbi autem

in

in corpus solidissimum
decubuit, corrodit atque
interimit. 1.18

Bilis flaua pro vapore qd
emittit. 2.65

Bilis flaua in amplis con-
ceptaculis putrescens,
causum efficit. 1.81

Bilis vitellina. i. i. imagi-
nes aurum imitantes fa-
cit 2.52

Bilescimus inedia. 1.134

Bitumen auertendum co-
mitialibus. 2.60

¶ Bono maiori malum
obiecti maius est certum.
2.32

¶ Blesitas vitium pedum
quare spadonibus. 2.23

¶ Brutorum natura ma-
ximè cōsentiens. 1.32

¶ Bulimo molestante ac-
cidit varia appetentia.
2.69

Bullæ quas imber excitat,
cur indicium efferat im-
bris vehemētioris. 2.36

Butyrum vetustate ran-
cidum fit. 2.66

C

Alculi pueris in ve-
fica, senibus in reni-
bus cur nascatur. 1.107

Calculum vesicæ cur foe-
minæ omnes lentè con-
cipiant. 2.47

Calculus in vesica calore
concrefcit. 1.127

Calculis tum senū & pue-
rorū, cur similibus vti-
mur. 1.108

Calculus per frigidam po-
tionem expelli potest. 1.
108

Caligo quis affectus. 2.67

Caloris vnius interest am-
plificare & dilatare mea-
tus. 1.95

Calor per alimenti ino-
piam deletur. 1.77

Caloris nutrimentum hu-
mor. 2.71

Calor vitalis à corde. 1.1

Calor si humorem validè
vincit, deustionem parit
1.64

Calor rigorem excitat. 15
61

Calor

I N D E X .

Calor & frigus humorem
stringunt. 1.227	fa. 1.1
Calor & humor si modicè
adsunt, concoctionem fa-
ciūt: si humor paulò exu-
perat calorem, putredi-
nem mouet. 16. 4	Canities qua maximè ca-
pitis parte. ibidem
Caluaria vnde dicta. 2.11	Canes multipari. 2.64
Calui non desunt in comi-
tatu Bacchi. 2.89	Canes cur soli omnium a-
nimantium in coitu col-
ligantur. 1.73
Caluescimus cur sola capi-
tis priore parte. 1.1	Canes olfactu præcellunt.
2.57
Caluitium vitio sui gene-
ris potest cuiuspiam acci-
dere. ibidem	Canis semen lentum. 1.73
Caluitium ex siccitate, &
qui citius caluescūt. ibi.	Canis per æstatem habi-
tus incensi signa. 1.74
Cancris ab atra bile si su-
peret. 1.83	Canes cur soli animantiū
rabiant per æstatem. 1.
74. & sunt habitu ficcio-
ri. ibidem
Cancer esitās in mammis
gignitur, si bilis atra ve-
hemens. 1.90	Canicula rabiem canibus
à quibuldā dicitur emo-
liri. 1.74
Canescere cur solem⁹ par-
tibus pilosis, alijs non.
1.9	Capillo qui sunt promif-
so quo habit⁹. 1.1
Canis quare candidi. 1.1	Capreoli vitū febrientes
recreant. 2.62
Canities vnde. 1.3. & 1.
142	Caput minus carnis mu-
sculosæ habet, quàm cete-
ræ partes.
Canities auri ginosa cau-
sa.	Capitis partiū habit⁹. 1.1
	Capitis cutis si secat, cur
minus dolemus, quàm
alte

- alterius partis. 2.37
 Capitis temporibus vehementer percussis, cur sit intereundum. 2.82
 Capitis pars anterior cur calueat. 2.11
 Caro insitiū nomine cur agrè concoquitur. 1.21
 Carnes plenilunio expositæ quæ pernoctarūt cur putreant. 1.64
 Caro corrupto ossi supposita cur laxa sit, fungosa & liuida. 2.59
 Caro cur fractionis iniuriā enadit ex lapsu. 2.22
 Carnes bubulas cur nonnulli concoquunt, pisces saxatiles non possunt. 1.50. & 2.16
 Caudæ animalium abscissæ quare magis moueant, q̄ reliquum corpus. 2.29
 Causæ abditæ apud medicos, id est, proprietates occultæ. p. 431.6
 Causus vbi accenditur, & à qua materia. 1.81
 Causa cū multi laborasent, cur cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt. 1.89
 Causi materia sudore, aluo, & vomitu expelli potest. 2.7
 Causus, vide etiā: Ardor.
 Cæram sol quare emollit. 1.87
 Cerebrū frigidum & humidum. 1.90
 Cerebri & stomachi consensus per communem neruorum copiam. 2.32
 Cerebro auxiliatur gentiana. 1.147
 Cerebri membrana, vide Membrana
 Cerui paucipari. 2.64
 Cibus cur hyeme plenius & concoquatur & assumatur. 2.119
 Cibos concoqui contumaces pleriq; concoquunt, & faciles non possunt. 1.50
 Cicatrices in oculis quales. 1.112

Cica

I N D E X.

<p>Cicatricum equorū pili
quomodo fiunt cæteris
vnicolores. 1.145</p> <p>Cicuta vefcuntur ſturni,
hominibus toxica. p.
430.18</p> <p>Circulus principio & fi-
ne caret. 1.97</p> <p>Citharæ fides cur varie
concinrentur. 2.68</p> <p>Clepsydras per aerem
& humorem conſtrui-
mus. 1.93</p> <p>Clyſter quare inuentus
ex melle, nitro, & hydre
leo. 1.88.</p> <p>Cogitatio actio anima-
lis. 1.116</p> <p>Coitu cur oculi paulisper
conniueant. 1.103</p> <p>Colocynthis pituitam du-
cit. p.430.20</p> <p>Colores picturarum cur
propè aſtantibus plano
cōtineri vdētur: procul,
partim cauo, partim de-
uexo repræſentant. 1.44</p> <p>Columella vitium gar-
garis. 2.3</p> | <p>Colon inteſtinum, vide
Inteſtinum maius.</p> <p>Conceptus quare præter
naturam. 2.112</p> <p>Concoctio ventriculi cō-
tactu fit. 1.21</p> <p>Concumbere cur alij ma-
gis, alij minus valeant.
2.100</p> <p>Concubuerūt qui nimis,
cur ſi præterea coeant,
ſanguinem vice ſeminis
emittant. 2.120</p> <p>Conſenſus rerū trifariā
fit. 2.32</p> <p>Conſuetudo iuuat pluri-
mum ad reſiſtendū 1.37</p> <p>Conſuetudo amorem ita
accendit, vt ignem affla-
tus. 1.85</p> <p>Contagionem per aculos
fieri quibus argumen-
tis. 2.50</p> <p>Contraria qualitate cur
identidem efficere va-
leant. 1.127</p> <p>Contraria per idem loci
& temporis ſimul eſſe
non poſſunt. 1.54</p> |
|---|--|

Con

Contrariarum qualitatum
quæ sunt, quare effectum
eundem possunt aduehe
re. 2.61

Conualescentes quare plus
famescant quam sitiunt, 2.28

Conualescentibus cur pili
defluant, corpus augea-
tur. 2.18

Conualescentium ex pe-
dibus cur squamæ ut
plurimum desstringan-
tur, atque etiam ex mani-
bus. 2.38

Conuiujs cur poculis modo
utamur contrario. 1.78

Conuiujs cur inter ini-
tia cibi angustia premi-
mur, ad finem cœnæ re-
laxamur. 1.80

Copulæ utilitas. 2.49

Cordis caro qualis. 2.68

In Corde cur nullus mor-
bus potest consistere. 2.
224

Cordis periculose affe-
ctiones cur sedari soleant
febris quibusdam persu-
dorem leuatis. 2.118

Cornices pauciparæ. 2.
64

Corui omne auertendum
comitialibus. 2.60

Corporis nostri tres cum
sint materie simplices &
uniformes, quare non
tres quoque morbi simpli-
ces & uniformes. 1.81

Corporis habilitas ad
morbos constat, argumē-
to materiarum externa-
rum. 1.86

Corporis cur substantia
triplex, cum sint quatuor
elementa quibus conste-
mus. 2.12

Corpore paruo cur ma-
gna ex parte prudentio-
res quam longo. 1.25

Corpusmersum in aqua
cur primum ad imum de-
labitur, post aliquot diebus
emergit & fluitat. 2.72

Corpora hominum mortua
quare nonnulli contue-
ri recusant. 2.50

Corpora mortua sicca &
frigida. 1.77

Corpo

I N D E X.

Corpori qua mistione
miscetur animus. 2.63

Corpora duo nunquam
locum eundem per idē
tempus possunt occupa
re. 1.92. & 2.56

Coturnices veratro ve
scuntur. p.430.19

Coxarum sedes augetur
puellis cum pubescūt.
1.123

¶ Crisis, vide Iudicatio.
Crispi capillo vigiles pl⁹
cæteris. 1.1

Crispus quibus capillus
citius caluescunt, cane
scunt ferius. ibidem

Cruris musculi plenio
res quare. 2.49

In Crus si decūbat atra
bilis, vlcus diuturnum
gignit. 1.90

Cucurbitæ medica
nales quomodo sanguinē
attrahunt. 2.56

Cucurbita agrestis, vide
Colocynthis.

Cupido multiplex belua
à Platone. 1.85

Cupidinē piclores quo
modo pingunt, & ratio
nes. 1.85

D

D Amarum cur excre
menta aroma re
doleant. 1.27

Defectu solis vel lune
cur vulgus mouere æs,
ferrumq; cōsuevit. 2.43

Defrutum quomodo af
ficitur. 2.66

Defunctis cur pili & vn
gues augeri aliquandiu
soleant. 1.140

Delirium febriētibus tā
ex aqua quā vino. 1.94

Denarij numeri perfe
ctio. 2.44

Dentibus cur inimicum
frigidum. 1.116

Dentibus obtorpescent,
qui mutuum marmo
rum attritum, aut fer
ri stridorem, aut lima
rum audiunt. p.430.5

Deos quare nudos effin
gunt statuarij. 1.85

L Deus

Deus immortalis rerum
omnium parens & au-
tor. p.429.26

Dextra pars cur sanabi-
lior sinistra. 2.129

¶ Dictamum cordi accō
modatum. 1.147

Diei & noctis spatiū pla-
nē quatuor anni tempo-
ra imitatur. 2.70

Digiti & omnino extre-
ma corporis cur nigre-
scant summis frigori-
bus, & decidant. 1.41

Dipsade morbis fitis acci-
dit intolerabilis. 1.147

¶ Dolemus vicem cuius
piam trifariam. 2.32

Dolemus quare vehemē-
tius per ictum testium.
2.32

Doleant cur vehementer
qui extremis perfrixe-
re, si membra igni ad-
moucant. 1.42

Dolentes quare summa
corporis parte palle-
re consueuerunt. 1.30

Dolore nimio cur non-

nulli obiere. 1.15

Dolor nimius lachry-
mas mouet. 2.29

Dolores cur p noctē ma-
gis augeri soleāt. 1.116

Dolia quare rumpantur,
si priusquam mustum
ferueat obturent. 1.102

¶ Dulcedinis causa. 2.66

Dulce omne acre primū
pōst nimium incalescēs
amarum. 2.74

Dulcia omnia cur iecur
augent & lienem. 2.81

Dura validiora. 1.6

E Brij somniculosi. 1.1

Ebrij multi cur vi-
no intereunt. 1.16

¶ Echovulgus errore re-
ueretur. 1.130

¶ Aegrotantibus cur ami-
corum præsētia & ser-
mo leuat malum. 1.116

Aegrotantibus quare ho-
mines congregantur, &
vario vtuntur sermo-
ne. 1.76

Aegro

Aegrotum si frigus affligit, cur se remittit: si strepit⁹ aut aliud quodlibet terrificum per id tempus accidit, aut si aquæ copia in ipsum vniuersa iacia^t. 1.128

Aegritudini succumbentes cur pallescunt. 1.18

¶ Electrum festucas trahit. p.430.14

Elementis quatuor constat. 2.12

Elementa miscentur per confusionem. 2.63

Elephanti quare paucipari. 2.64

Endymion quare fingitur lunam adamasse, & eius historia. 1.13

¶ Enæorema in vrina quid, & vnde. 2.19

¶ Epithymum bilem atram ducit. p.430.13

¶ Equorum cicatricibus cur pili oriri queant, hominum nequeant. I. 46

¶ Erroribus humanis

quomō immunes euadere possumus. 1.87

¶ Eupatorium iecur adiuuat. 1.147

Euphorbium pituitā ducit. p.403.22

¶ Exercitatio iuuat plurimum ad resistendum. 1.37

Excrementis deputatæ partes. 1.1.

F

Fabri ferrarij nō nihil humoris conspargere solent, vt carbones ardentius candean^t. 1.94

Fabrica omnis machinalis per aerem atq; humorē cōstruitur. 1.93

Facies cur minimè rigeat cū ceteræ omnes corporis nostri partes rigeant frigoris vehementia. 1.37

In Faciem percursi cur ignem videant. 1.58

Facultates acti & potē

L 2 tia

- tia. 1.65
 Fament quare magis cō-
 ualescētes quā sutiāt. 2.28
 Fascinari cur nonnulli
 possint, & præsertim
 pueri. 2.50
 Fascinationis vitiū qua-
 le. ibidem
 Fatum quid, & cui tribui
 tur. 2.88
 ¶ Febris calida. 2.107
 Febriendi genera cur tan-
 tum tria, cum corporis
 nostri quatuor sint ma-
 teriæ quæ putrescāt o-
 mnes. 1.83
 Febris sanguinea nullam
 obtinet intermissionē.
 2.8
 Febrium putridarum nu-
 merus. 1.81
 Febris continuè desinēti
 cur non præcipiamus
 balneum. 2.79
 Febris ephamera quare
 potius fit à labore quā
 putrida & hēctica. 1.86
 Febrium intermittentiū
 accessio eo lentius ve-
 nit, quo minus materię
 subest. 2.8
 Febrium accessiones cur
 certo venire ordine so-
 leant. 2.65
 Febris quotidiana quo-
 modo differt à continē-
 te. 2.8. vbi generatur,
 & à qua materia. 1.81. &
 cur minus diuturna q̃
 quartana. 1.82. & cur
 nullū intermittat diē.
 2.8
 Febris tertiana cur die
 vno prætermisso acce-
 dat. 2.8
 Febris quartana vbi ge-
 neratur, & à qua mate-
 ria. 1.81. & cur diutur-
 nior quotidiana. 1.82
 & cur duobus diebus in-
 termisis conflictare in-
 cipiat. 2.8. & cur diutur-
 niores cæteris lentius
 repetunt. & longius te-
 nent. 2.113
 Febres quintanæ, septa-
 næ, & nonanæ commit-
 ti

INDEX.

- ti possunt. 2.8
- Febre hectica laboranti-
bus cur medici parum
aquæ bibendū ante ci-
bū præcipiant. 2.80
- Febrientibus nonnullis
quare lienes augean-
tur. 2.40
- Febris quare potest ner-
uorum distentionem fa-
nare. 2.107
- Febrientium ex ardua fe-
bre qui insaniunt, cur
robustissimi quādiu in-
saniunt: soluti insania,
langueant. 2.77
- Febre ex ardua cur pul-
monis inflammatio ex-
citetur. 2.7
- Febrem acutā breuem, ar-
dentemq; calida & te-
nuis materia efficit: he-
betem & longam, frigi-
da & crassa. 1.81
- Febre ardua insaniētes
cur ut laxius, sic ple-
nius soleant respirare.
2.1
- Febris per ardorem insa-
nientes, cur pulsus ha-
bent leuiorem: qui per
lethargū memoria ob-
torpescunt, pleniorē.
2.117
- Febribus quibusdam le-
uatis per sudorem cur
periculosæ cordis affe-
ctiones sedari soleant.
2.118
- Febrientibus cur tam vi-
num quā aqua deli-
rium atq; insaniam fa-
ciat, si importunè de-
tur. 1.94
- Febrem cur bilis facit &
tollit. 2.20
- Febrientibus cur carnes
diminuātur, pili augeā-
tur & vngues. 2.18
- Febre synocha cur cū
multi laborassent, curē
aliquandiu nigrā, post
decretorium diem ha-
buerunt. 1.89
- Febriētes cur plus siti q̃
fame infestantur. 2.28
- Febrientium imbecillati
cū vinum cum pane

concessimus, cur febris
nihil per calorem vi-
ni augeatur, imo minor
esse incipit. 2.62

Febrientes quæ recreant
sui odore. 2.62

Febres & cæteri affectus
abditæ cur difficilior in
bestijs curentur quàm
in homine. 2.35

Felles cur nocte videant,
interdiu nihil ferè. 1.66

Fellis folliculo vis attra-
ctoria potius data. 2.57

Fœminæ omnes cur cal-
culum sua in vesica len-
tè concipiant. 2.47

Fœminarum mammarum tē-
pore pubertatis ampliā-
tur. 1.123

Fenestræ si sint per parie-
tes inuicem obiectos,
cur accidit vt altera
clausa nō præterea mul-
tus ac vehemens ven-
tus irrumpere per alte-
ram soleat. 1.84

Fœniculus prodest cal-
culis. 1.108

Ferris duobus attritis aer
interueniens ictus, ex-
tenuatusque magis in
ignem conuertitur. 1.18

Ferrum projectum in a-
quam sine ligni susten-
tamento, cur demerga-
tur, cum ligno nequa-
quam. 2.72

Feces stercore si immo-
tæ manent, non foetēt:
si mouentur, ampliter
spirant. 1.40

Fœtus per decem ferè
menses in vtero perma-
nens, nullum ponde-
ris sensum mulieri af-
fert. 1.38

¶ Fictile cur cū cecide-
rit, frangitur. 1.118

Fictilia vasa cur igne rū-
pantur. 1.102

Ficulnus succus cogit lac
2.75

Ficulna grana cur vt in-
geffimus, integra per
aluam egerantur. 2.91

Filij prudentes plerun-
que à stultis quare pro-
creant

INDEX

creantur. 1.26. & robu-
sti. ibi. & imbecilli à do-
ctis. ibidem

Fistula cur vinum aut
quemuis alium humo-
rem exugendo attrahe-
re valeamus. 2.56

¶ Formicæ cur oleo per-
eunt. 1.62

¶ Flamma lucernæ quæ
largior plus infusi olei
tolerat. 1.16

Flando cur calida refrige-
rare, frigida calfacere
possimus. 1.63

Flaua bilis vbi generat
febrem tertianam. 1.81

Flores quare stirpibus
dati. p.429.10

¶ Frigus rigorem exci-
tat vt calor. 2.61

Frigus ægrotum affli-
gens, cur se remittit,
vbi strepitus aut aliud
quodlibet terrificum per
id accadat tempus, aut
si aquæ copia in ægro-
tum vniuersa iaciatur.

1.128

Frigoribus summis cur
digiti & omnino extre-
ma corporis nigrescāt
& decidant. 1.41

Frigus inimicum neruis.
1.69

Frigus & calor humorē
stringunt. 1.127

Frigidum omne cur ini-
micum ossibus, dētibus
& neruis. 2.116

Fricatio pedum cur som-
num afferre potest.
2.42

Fructuum quare varia cu-
stodia. 2.15

Fructus quibus vestiun-
tur. p.428.16

Fructuum cur alij par-
tem inutilem intus cō-
tineant, alij extrinse-
cus. 2.14

¶ Fulgur in attritu nu-
bium cur primum vi-
deamus, post tonitruū
audiamus. 1.36

Funes indicant rem hu-
midam imbecillam. 1.6

L 4 G

frigus prob. 86. ff. 2.

G

Gallina ædito ouo fe-
stuca sese lustrat.

p.430.17

Gallinæ guttur cogit lac.

2.75

Gallinaceorū testes quos
lacte saginant, cur am-
plissimi, & concoctu fa-
cillimi. 2.73

Gargar tegmentum gut-
turis. 2.3. & unde no-
men. ibidem

Gargar quibus est peni-
tus abscissum, quare ij
tabescunt. 2.3

Gargaris vitiū columel-
la, item vua. ibid. & qua-
re appellant fundibu-
lum. ibidem

Garum tenue & calidū.
1.126. & cur nunquam
congelascit. ibidem

Gaudentes cur rubescere
solent. 1.13

Gelu quomodo cogit
aquam. 1.127

Gela quæ facile afficiun-

tur & quæ non. 1.126

Gena altera resoluta, cur
non ei remedia admo-
ueamus, sed alteri. 2.9

Genarum partes tenuio-
res discissæ cur adgluti-
nari nequeant. 2.90

Gentiana cerebro auxi-
liatur. 1.147

Globi forma omnium
figurarum perfectissi-
ma. 2.91

Gnicus cogit lac. 2.75

Granum gnidium pi-
tuitā ducit. p.430.21

Graue omne fertur deor-
sum. 1.60. & facilius.
1.90

Gressilibus cur pili dati.
p.428.10

Gruum arteria qualis.
1.123

Gulæ officiū cibis ap-
petendis, & non coquē-
dis delegatum. 1.21

Gustus quæ precipit. 2.58

Gustus humidus. 2.130

Gustui cur mel dulce, vl-
cerib⁹ acre sentiūt. 1.130

H

H

Harpagia vasa, vide
Vasa.

Harundinis argumento
constat corporis habili-
tas ad morbos. 1.86

Herbæ quibus locis ne-
queant prouenire. 1.5

Herculem quare fingunt
liberasse Prometheum
ab aquila iecur lace-
rante. 1.130

Herpetes à bile flaua si
superet. 1.83

Hircorum arteria qua-
lis. 1.123

Homeri carmen de ira
scitentibus admodum. 1.

100. itē de quatuor ele-
mentis. 1.77. itē de Ce-
rere & Baccho. 2.62

Homerus Vlyssē bre-
uem ac prudentissimū
refert, Aiācem longū &
stultissimum. 1.25

Homo temperatiore ha-
bitu quā cætera ani-
malia. 1.42

Hominibus integris vox
qualis. 1.7

Hominum crispiorum ha-
bitus qualis. 1.1

Hominum promisso ca-
pillo habitus. ibidem

Homo septimo mēse den-
tire incipit, anno quar-
todecimo pubescit, vi-
cesimo primo firmā ag-
greditur ætatē. 2.44

Homini cur vox & ser-
mo lentius quā cæte-
ris perficiatur. 1.143

Homines breui corpore
cur magna ex parte pru-
dētiores, quā qui lon-
go. 1.25

Homini quæ accidūt cū
pubescit. 1.123

Homines cur Homerus
appellat πολιοκρόταφους
à canitiē temporū. 1.1

Hominū cicatricibus cur
pili oriri nequeāt, equis
queant. 1.146

Homines natu maiores
cur vinefi esse consue-
uerunt. 2.127

L 5 Ho

- Homines tremuli cūm bi-
bant cur circumferri so-
leant. 2.105
- Homo cur amplius, cre-
brius, & vehementius ce-
teris soleat sternutare.
1.139
- Homines per febrem in-
faniunt. 1.74
- Homines qui rapiuntur
conditione cœli pestife-
ra. 2.88
- Hominib⁹ à dyspœdia mor-
bis cur sitim extinguit
theriaca quæ calida &
sicca est. 1.147
- Hominum cur nonnulli
carnes bubulas coque-
re possunt, pisces saxati-
les non possunt. 1.50
- Homines indicāt rem du-
ram validā, & rem hu-
midam imbecillā, & qui
bus modis. 1.6
- Homines à balneo quō im-
becilli, quomodo itē ro-
busti fiant. ibid.
- Hominū stercus cur ma-
ximè oīm foeteat. 1.27
- Hominē nigrum sol red-
dit. 1.87
- Homīn admodū irascētū
cur oculi rufi. 1.100
- Homīes cur sæpe man⁹, aut
aliquā aliā partē piram
percutiunt. 1.44
- Humana labe quomodo
immanes euadere possu-
mus. 1.87
- Horologia per aerē atq;
humorem construimus.
13.9.
- Horror quid. 1.115
- Horror unde in abscessuū
doloribus. 2.13.
- Horrescimus quare inter-
mingēdum. 1.115. & ubi
eminimus, aut oscitati-
sumus. 2.110
- Horrentibus cur pili eri-
gantur. 2.25
- ¶ Humor caloris nutri-
mentum. 2.71
- Humor stringit tū à calo-
re, tū à frigore. 1.127
- Humor inimicus nervis
quare. 1.48
- Humorem quemlibet cur
exugen

INDEX.

- exugendo per fistulā at
trahere possumus. 21.56
- Humorum corporis pro-
portio adinuicē. 2.8
- Humor corporis quilibet
habet suum vaporem.
2.63
- Humoribus in corpore
abundantibus quę vitia
oriuntur. 1.83
- Humores corporis, vide
etiā Materiæ corporis.
- Humidum quodq; facile
immutari potest. 1.82
- Humida imbecilla. 1.6
- ¶ Hydreleum quare exhi-
betur clysteribus. 1.88
- Hydrops cur assidue fi-
tiat, cū aqua sit plen⁹.
1.79
- Hydrops, vide etiā Aqua
intercus.
- Hyeme cur pituita oritur
& augetur. 2.5
- Hyeme cur plus cibi assu-
mere, & plenius conco-
quere possumus. 2.119
- Hyenæ cur nocte videāt,
interdiu ferē nihil. 1.66
- Hypostasis vrinæ alba, in-
dicat partes solidas la-
nas. 2.19
- Hypostasis vrinæ quare
fecore immunis. 2.19
- Hyssopus quare laterum
doloribus prodest. 1.51.
item iuuat ceptum trās-
uersum & pulmonem.
1.147
- I
- Icterici, vide Morbo re-
gio laborantes.
- Ictū percussi cur statim
cernamus, strepitū len-
tius audiamus. 1.36
- ¶ Iecur calidum & humi-
dum. 2.81. caro crispa &
torticia, & materiacea.
2.68. sedes cupiditatis.
1.136. & vim concoctri-
cem amplissimē obti-
net. 2.57
- Iecur cur dulcia augent.
2.81
- Iecur iuuatur eupatorio.
1.147
- Iecoris gibba intercepta,
tus

- rursus mouet arida. 2.92.
 & cur ingale collo subie-
 ctum grauescat & dilabe-
 tur. ibid.
 Ieiunantes bilefcunt. 1.134
 Ieiunum os cur grauiter
 oleat. 2.123
 A. Ieiunio cur plariq; ci-
 bo ingesto frigere inci-
 piant. 1.134
 ¶ Ignis coactus validior
 quam expansus. 1.71
 Ignis quō excipitur ex so-
 le. 1.59. Item, quomodo
 ex speculis. ibid.
 Ignis cur nō excutitur ex
 lapidibus omnibus. 1.59
 ¶ Imagines, vide Visa.
 Imber per hyemē ubi de-
 sist, cur stellæ illustrio-
 res videntur. 1.14
 Qui Inciduntur rapidē
 & inconsultē, cur mi-
 nus doleant, quā qui
 consultō. 1.75
 Infantes qñ septimo men-
 se nasci possunt. 2.44
 Infantes septimo mense
 nati cur viuere possint,

- octauo nō possint. 2.44
 Infantes modulis auditis
 primū cur vagitu ces-
 sent, deinde dormire in-
 cipiant. 1.119
 Infantib⁹ cur motus som-
 num conciliat. 1.120
 Infantes somniculosi. 1.1.
 & quare. 1.2. Item, quare
 excrementosi. ibid.
 Infantes perquā facile
 afficiuntur, & pituitam
 largiorem suo in capite
 continent. 1.96
 Infantes cur destillatio fi-
 rialis dicta exercet, fi-
 gna & accidentia. ibid.
 Infantes, vide etiā Pueri.
 Inflammatio vnde. 1.105
 Inguen cur intumescit pe-
 de offenso. 1.105. & 2.10
 Inguen pro inflammatio-
 ne. 1.105
 Insania fera in cerebro
 ex atra bile, leuior ex fla-
 ua. 1.90
 Insanientes febre ardua
 cur vt laxius, sic plenius
 solent respirare. 1.1

In

INDEX.

- Insecta omnia cur oleo
pereant. 1.62
- Infitium cur ægrè conco-
quitur. 1.21
- Intestina excretoria vir-
tute plurimam valent. 2.57
- Intestini maioris morbo
laborantium, cur ster-
cus speciem gerat bubu-
li, & vnde hic morbus. 2.85
- Intestino laxo auxiliatur
ruta. 1.147
- Intestini maioris morbo
accidit varia appeten-
tia. 2.69
- Intestinum quouis corpo-
re infarctum, collabi co-
gitur. 2.92
- Inula campana renibus
auxilio est. 1.147
- Ira quid. 1.100
- Irati cur ampliter suspi-
rare consueverunt. 1.20
- Iratis cur oculi propen-
siores ad exteriora. 2.21
- Irascētium cur oculi rufi
efficiuntur. 1.100
- Iris ad laterum dolores
prodest, quamuis calida,
& quare. 1.51
- Iudicationes morborū
à natura sola. 1.88
- Ad morborum Iudicatio-
nes tria sunt. ibid.
- Iudicationis morborum
arbitra natura. ibid.
- Iunctiones rerum quot
modis fiunt. 2.63

L

Lactis origo vā. 2.73
& quid. ibid.

Lac à mulctra frigidius
euenit. 2.75

Lac aētū qualitatem pro-
fert, quia frigidum ex se
& humidum. 1.65

Lac frigidiusculū fit per
mammarum adenes, qui
albi sunt. 2.75

Lac cur frigidum, & cur
facile concoquitur, &
probè nutriat, cū habitu
sit frigidiori. 2.75

Lac quibus cogendum.
2.75

La

- Lachrymas quid moueat
cū angimur. 2.96
- Lachrymæ præ nimia e-
tiam lætitia. ibid.
- Lachrymæ cur equè excu-
tiatur & præ nimio do-
lore, & præ nimia læti-
tia. 1.29
- Labor cur febrem ephemeram
potius facit, quā putridam aut hecticam.
1.86
- Lapis cur facilius deor-
sum, quā sursum fera-
tur. 1.60
- Lapidibus duobus attri-
tis, aer interueniēs ictus
& extenuatus magis in
ignem cōuertitur. 1.58
- Lapides cur non omnes
per mutuū attritiū ignē
excutiant. 1.59
- Lapide in aquam manen-
tem, & parum altam ia-
cto, cur orbes agantur
permulti. 1.131
- Lapis proiectus in aquā
sine ligno, cur demerga-
tur, cum ligno nequa-
- quam. 2.72
- Lapis gagates auertendus
comitialibus. 2.60
- Lapis thracius auertendus
comitialibus. ibidem. qui
aqua vritur, & oleo ex-
tinguitur. ibid.
- Lassitudo cur somnum
afferre possit, cū sic-
cet. 2.71
- Laterum dolori quomo-
do profunt calida. 1.51
- Laurus calida & sicca.
1.81
- ¶ Leo gallum extimescit.
p. 430.15
- Leo iratus cur costas cau-
da verberat. 1.144
- Leones quare per solem
ingredi non patiuntur.
1.66. & quare ignem fu-
giant. ibid.
- Lætitia affecti cur alis su-
dent. 1.10
- Lætitia nimia lachrymas
mouet. 1.29
- Lætitia exultantes cur ve-
hementer resoluuntur.
1.19. & cur sudent & ru-
beant

INDEX.

- beant. ibid. Lingulæ musculus mēbra
 Lepra an contagiosa. næ similis. 2.49
 2.39 Linteum à sole candidius
 Lethargicorū pulsus qua redditur. 1.87
 lis. 2.117 Lini semē actu siccū, potē
 Lethargo memoria læsa. tia humectat. 1.65
 2.63 Lippitudo habitus immo
 ¶ Lienis caro qualis. dicus. 3.33
 2.68 Lippitudo Aethiopibus
 Lieni virtus attractoria quare exulcerans. 1.77
 potius data. 2.57 Lippitudo cur pestem ma
 Lienis munus, item unde gna ex parte præcedere
 dictus. 2.81 soleat. 2.104
 Lienis scolopendrio iuua Lippiens cur sanum affi
 tur. 1.47 cit, sanus autem non affi
 Lienem cur dulcia augēt. cit lippientem. 1.33
 2.81 Lippitudo cur contagio
 Lienes quare augeantur sa. 2.39
 febribus nōnullis. 2.40. In Lippitudīe cur caput
 & lienis natura. ibid. ad cutem totundisse iu
 Lignum cur aquæ inna uet. 2.33
 tat. 2.72 ¶ Loca quæ herbas æde
 Ligna indicant rem durā re non valent. 1.5
 validiorem. 1.6 Loca pilosa cur calidiora
 Ligna quæ calida & ficcis 1.9
 fima ingentē excitāt flā Loca excelsa & pura cur
 mā, atq; ocyus absumū soleant resonare. 1.130
 tur, humida & viridia cō Locis humidis quare nul
 trā habent. 1.81 la fieri potest recipro

ca

- catio. ibid. Lydiam quare addunt
 ¶ Lugentibus cur tibias Baccho. 2.89
 aut tympana adhibe-
 mus. 1.76
- Lugentibus cur amicorū **M** Agnes ferrum at-
 præsentia & sermo le- trahit. p.340. 1:
 uat malum. 1.116 & proprietate occulta.
 2.56
- Luna oriens vel occidens Mala cur rubeant perip-
 cur corpore amplior vi neumonia laborantium.
 detur. 1.34 2.4
- Lunæ secundum quadri- Malum sui odoris quali-
 formem habitum tem- tate febrientes recreat.
 peratura. 1.64 2.62
- Luna per septenariū suas Mala punica partem inu-
 accipit formas. 2.44 tilem continent extrin-
 secus. 2.14
- Lunæ cur ampliores cre- Mali medici humor vitri-
 briorēsque defectus quā foramina ingreditur.
 folis. 2.43 1.117
- Lunæ vel solis defectu, Māmæ animātibus sunt
 terra non benignè aspi- datæ pro partuum nu-
 citur. 2.43 mero. 2.64
- Lunā quare fingitur ada- Mammarum adenes albi
 māsse Endymion. 1.130 & exangues. 2.75
- Lutum quare sol indurat. Mammarū venæ amplæ
 1.87 & multæ propter lactis
 originem. 1.90
- Lux quomodo à tenebris Māmis cācer gigniū, si bi-
 differt. 2.34 lis atra vehemēs. ibid.
- Lucernæ auertēdæ comi Mare

I N D E X.

- Mare licet humidū actu, ficcāt potentia. 1.65
 Maris pars tenuior dulcis, crassior salta. 1.53
 Maris pars tenuior ī cœlum effert, ac in pluuiā euadit. ibi. pars crassior in salem transit. ibid.
 Mastiches natura. p. 431. 19. abstergit, digerit, & fir mat. 1.104. & ei⁹ partes per appositionē coeunt. ibid.
 Materia patiens in concoctionibus causæ respondere debet. 2.16
 Materiæ quæ in venis continentur, quō per medicamenta egerātur. 2.54
 Materiæ nostri corporis cū quatuor sint, putrescāntq; oēs, cur genera febriendi non quatuor, sed tantūmodo tria. 1.83
 ¶ Medicus quando adiutrice natura operatur, & in quibus. 1.18. & quādo succurrit sine naturę auxilio. 1.88
 Medicinalis ars naturam pro viribus sequitur. 1.88
 Medicina epota cur oculi primum turbentur & caligent, post purgationē acutius videant. 2.30
 Medicamēti operatio quomodo fit. 2.54
 Medicamenta nonnulla simplicia cur vires habeant contrarias. 1.104
 Medicamenta trahunt naturali quadam proprietate. 2.54
 Medicamenta materiam nō purgāt, quia habitu sunt calidiori. p. 431. 14
 Medicamēta calida & sicca materiam morbi digerere & absumere possūt, modō opportunē post concoctionem sumantur. 1.128
 Mel quod commendetur, & quare. 2.74
 Melex quatuor constat partibus, & earum natura. 2.66

M Me

Mel temperatum non acre, & quare acre sentitur. 2.74

Mel inueteratum, aut supra modum concoctū, cur amarum. 1.66

Mel galbanarium tertiū mellis discrimen, prodest oculorum claritati. 2.74

Mel Aegyptiū quale. ibi.

Mel optimum insulæ ferunt, & loca maritima. ibidem

Mel montis Hymeti optimum. ibid.

Mellis thymum redolentis virtus. ibid.

Mel cur amarum sentiatur ab ictericis. 1.99.

Mel quare exhibetur clysteribus. 1.88

Mel cur vlceribus acre, gustui dulce sentiatur. 1.130.

Melancholici cur munerata quædam naturæ exequi valeant, animi nullum. 2.26

Membrorum corporis artificium varium. 2.68

Membris singulis singulæ actiones. 2.68

Membra non omnia ex æquo potētias habent naturales. 2.57

Mēbri affecti quies, summum remedium. 1.138

Membro affecto, cæteræ omnes partes consentiunt. 2.13

Mēbris extremis qui perfringere, quare si membra igni admovent, vehementer doleant. 1.42

Membranæ vsui sunt omnibus. 2.68.

Membrana destructa recreari non potest. 2.90

Membrana cerebri pleniore vulnerata cur per secluram fungi oriri soleant. 2.86.

Menses septenis constāt diebus. 2.44.

Ad Mœrentes morte suorum, cur homines congregantur, & vario vti sermo

- sermone solutū sit. 1. 76
 Metu nimio cur nonnulli obierunt. 1. 13
 Metuentes cur contremiscere cōsueuerunt. 1. 12
 Metuentibus cur pili eriguntur. 2. 25
 Metuente. cur aluo fundantur & mingant inconsultē. 1. 12
 Qui Metuerunt, cur pallidi efficiuntur. 1. 11
 ¶ Milium quare largam seminis copiam effundit. 2. 64
 Mingētes cur sepe numero etiam ventris flatum extrudunt. 1. 31
 Inter Mingēdum cur sepe accidat vt inhorrescamus. 1. 115. & à mictu. 2. 110
 A Mictu cur spiritus aluo excedit. 2. 109
 Mictionum modi. 2. 63
 ¶ Modalorum muscorum virtus ad multa. 1. 76
 Monstra cur viuere nequeant. 2. 44
 Morbus intemperies corporis. 1. 33
 Morborū discrimina non tantum ex materijs oriūtur, verum ex locis. 1. 81
 Morborum duplex genus in qualibet materia corporis. ibidem
 Morbi quare non tres vniiformes, cū sint tres corporis nostri materie vniiformes. ibid.
 Morbi septenario iudicātur numero. 2. 44
 Morborum mutationes vel abolitiones pubescēte homine. 1. 123
 Morbus cur nullus pōt in corde cōsistere. 2. 124
 Morborum cōcoctiones à natura. 1. 88
 Morbi causa quando sudore exhauritur. 2. 7
 Morbi hæreditarij qui. 1. 1
 Morbi crebrò venientes cur curari possint facilius. M. 2. lius

- lius. 2.27
 Morbo regio laborantes,
 cur aluo adstricta, & ex
 crementis albis. 1.88. &
 cur mel amarū sentiāt
 1.99
 Morbis comitialibus cur
 malè olida auertenda.
 2.60
 Mors quid. 2.83
 Mortua corpora sicca &
 frigida. 1.77
 Quicquid Mouetur, se-
 ipso calidius effici solet
 1.111
 Motus quare noxius par-
 ti affectæ. 2.76
 ¶ Mulieres cur careāt pi-
 lis. 1.5
 Mulierum textura. ibid.
 Mulieres cur vulua affe-
 cta mente labātur & de-
 lident. 2.102
 Mulieres pleræq; cū cō-
 ceperunt, cur picare cō-
 fueuerunt. 2.112
 Mulierum appetentia va-
 ria cū gerunt vterum
 pro materiæ peccantis
 conditione. 2.69
 Mulieres vterum geren-
 tes, cur secundo aut ter-
 tio mense picare soleāt.
 2.69
 Mulieres cur celeriter ca-
 nescere soleāt, & earum
 natura. 1.4
 Mulierum menstrua cur
 colligantur. 2.103
 Mulieres cur vocem red-
 dant acutam. 1.35
 Mulæ cur parere nequeāt
 1.132
 Mullus, vide Trigla.
 Mundi species in ovo de-
 monstratur. 2.84
 Murmur nomen fictitiū.
 1.92. & 1.3
 Muscæ cur oleo pereant.
 1.62
 Musculus vnde dictus.
 2.49. & eorum compo-
 sitio. ibid. & variæ eorum
 figuræ. ibidem
 Musculi transuersè inse-
 cti cur difficiliter vnian-
 tur & curentur. 2.49
 Musculi duo mouent ge-
 nas

- nas. 2.9
Musica cur somnum conciliat infantibus. 1.119.
& est essentie animi indita. ibidem
Musicorum modulorum virtus ad multa. 1.76
Musici priusquam ad re veniant, non nihil præ- ludere solent. 1.117
Mutatio omnis ob natura- lem corporum cōsen- sum. 1.33
Mutatio omnis subita & vniuersa dolorem infli- gere potest. 1.42
¶ Myopes quare cū ma- gna posita procul vide- re non possint, parua in p- pinquo cernere queāt 1.72. & cur sic dicti. ibid.
Myricæ recreant febrien- tes. 2.62
N
Naturę quomodo mi- scentur inuicē. 2.63
Natura quomodo enu- triēdo auget mēbra. 1.47
Naturę miraculū in cōce- ptaculis seruandis. 1.38
Natura sponte rei occur- rit, quæ grata extrinse- cus accessit. 1.13
Natura minus molesta- tur sapius venientibus 2.17
Natura sola sine opera medici potest agere. 1.88. & in quibus.
Natura quando cum me- dico operatur, & in qui- bus. 1.18
Neruis sentimus. 2.60.
& ijs robur acquiritur siccitate. 2.77. ijs sum- ma sensio. 1.48. ideo a- stringi debent. ibid.
Nerui virtutes naturales oēs habēt ex æquo. 2.57
Neruorum munus. 1.12
Neruorum varia strues 2.68
Nerui cū etindem habeāt ortum, cur non eadē ijs actio. 2.68
Nervus destructus recrea- ri non potest. 2.90
Nerui cur oleo iuuantur.

M 3 1.48

- 1.48
 Nervis frigus inimicum.
 1.69. & 2.116
 Nervis cur noceat aqua
 tā frigida quā calida.
 1.48
 Nerui cur non sicut pun-
 cti, ita etiā præcisi exci-
 tēt inflātionē. 1.121
 Nervus stomachi volui-
 tur in anfractum. 2.68
 Nervus cōspectorius per-
 foratus. 2.68. & audito-
 rius qualis. ibid. itē gu-
 statorius. ibid. item ven-
 tris. ibidem
 Nervorum par idem, cu-
 ius pars altera ad lin-
 guā, altera ad auresq;
 porrigatur, inquit me-
 dici. 1.133
 Nervorum distentio vn-
 de oritur. 2.107. & seda-
 tur aquæ perfusione p-
 accidens. 1.51
 Nervorum distēctione la-
 borantes, si febriant ar-
 duē, cur liberari possint
 2.107
 ¶ Nigrum utpote obscu-
 rum prorsus nitet. 1.47
 Nitrum quare exhibetur
 clysteribus. 1.88
 Nocte cur dolores ma-
 gis augeri soleant. 1.116
 Nocte natura magis agit
 animus minus. ibid.
 Nubes quomodo confi-
 stunt. 2.65
 Nubium attritu aer in i-
 gnem conuertitur. 1.58
 Numerum septenarium
 perfectum esse variē cō-
 stat, item denariū. 2.44
 Numus in aqua demer-
 sus, cur maior seipso vi-
 deatur. 1.34
 Nutritio membrorū quo-
 modo fit. 1.47
 Nux partem inutile ex-
 trinsecus continet. 2.14
 O
 Culi humidi, molles
 & affectioni oppor-
 tuni. 1.33
 Oculi cur rufi irascenti-
 bus. 1.100
 Per

I N D E X . }

Per Oculos cōtagionem
fieri quibus argumētis.

2.50

Oculi in pupilla cicatri-
ces cur albæ. 1.112 & in
nigra parte qualis. ibid.

Oculorum claritati pro-
dest mel Galbanarium.

2.74

Oculi medicīa epota cur
primū perturbentur,
purgatione peracta acu-
tius videant.

2.30

Oculis q̄ sunt cæsijs, cur
ex lippitudine vehemē-
tius doleant, nec pati
possint acerbitem me-
dicamentorum.

2.53

Oculi pupilla si in angu-
lum vergat ampliorem
minoris facta est resolu-
tio: si ad minorem, econ-
trariō.

2.9

Oculos inter dormiendū
nocte cū repente ape-
rimus, cur lucem perci-
pimus.

2.67

Oculum alterum premēs
fursūmq; impellens cur

gemina omnia videt.

1.121

Oculo si bestiola incide-
rit, cur alterum prodest
comprimi.

1.57

Oculi alterius morb⁹ cur
gravior & diuturnior q̄
vtriusque.

1.138

Oculorum suffusione la-
borantibus, quæ imagi-
nes videntur.

1.52

Oculi cur subsident eorū
quos angor detinet.

2.21

Oculi cur in coitu pauli-
per conniueant.

1.103

¶ Oleum medio tempe-
ramento.

1.126

Oleum cur cum nullo hu-
more misceri patiatur.

1.125. & 2.63

Oleum cur iuuat nervos.

1.48

Oleum vetustate fit ran-
cidum, item oleosa om-
nia.

2.66

Oleum epotum cur vo-
mitum moueat, & potif-
simū flauæ bilis.

1.124

Oleum semper ad locum

M 4 ten

- tendit superiorē. ibidem
 Oleo immodicē vtentes
 voce aspera. 1.123
 Oleum multum lucernæ
 infusum, flammam extin-
 guere potest. 1.15
 Oleo cur pereant insecta
 omnia. 1.62. & cur facili
 gelu duretur. 1.126
 Olfactus quæ pcepit. 2.58
 ¶ Onera portantes aut tra-
 hentes quare cum cātu
 ambulare consueuerūt.
 1.76
 ¶ Ordei natura. 1.145
 Ordeum cum tritico quo
 modo miscetur. 2.63
 Ordeū quare largam se-
 minis copiam effundit.
 2.64
 Ordeacea farina cur in-
 flammationes extinguere
 possit cum frigida, & an
 ratione primaria. 1.51
 Ordeū tostum, in pulue-
 remque redactum, cica-
 tricibus equorum con-
 ipersum, cur faciat vt pi-
 li ceteris sint vnicolo-
 res. 1.145
 ¶ Os ieiunum cur grau-
 ter oleat. 2.123
 Oscitantem qui viderint
 cur oscitare incipiant.
 1.32
 Ab Oscitatione cur hor-
 rescimus. 2.10
 Os virtutes naturales o-
 mnes habet ex æquo.
 2.57
 Ossibus cur inimicū fri-
 gidum. 2.116. & eius cor-
 ruptio vnde. 2.59
 Ossa quæ validiora sunt,
 cur ex lapsu frangantur:
 caro quæ mollior, iustus
 iniuriam euadit. 2.22
 ¶ Ouum qualitates ele-
 mentorum omnes com-
 plectitur. 1.84. & eius
 partes, & earum tempe-
 raturæ. ibid.
 Oua integra cur in aquā
 demissa demergi soleāt,
 vrina & corrupta super-
 natent. 2.72
 Ouum pleriq; antequā
 igni admoueant, aqua
 dilu

I N D E X.

- diluunt. 1.102
 Ovi vitellus cur cōcoctus
 facilis, albumen diffici-
 le. 2.84
 Ouum cur non ita rum-
 pi possit, cū in feruen-
 ti aqua concoquitur, si-
 cut cū affatur. 1.102
 Ouum pressum vtroque
 extremo ambabus mani-
 bus, cur frangi nequeat:
 pressum latere, facile frā-
 gitur. 2.45
 P
 Alex vt aquam ser-
 uare calidam, ita ni-
 uem continere possunt
 quare. 1.113. & earum na-
 tura. ibid.
 Palmulæ partem inutile
 intus continent. 2.14
 Palpebræ musculus mem-
 branæ similis. 2.49
 Panis suo odore recreat
 febrientes. 2.62
 Panis siccus actu, potētia
 humectat. 1.65
 Panis & vinū ex proprie-
 tate quadam plus viriū
 habent quā cæteri ci-
 bi ad alendum. 2.62
 Panos dei historia, q̄ pri-
 mus resonantię causam
 indagauit. 1.130
 Pana deum Echo arsisse
 creditum ex historia est
 ductum. ibid.
 Pana quare adesse volunt
 comitatui Bacchi. 2.89
 Papyrus cur profit aluo
 suppressæ. 1.91
 Pardi quare Bacchum se-
 ctantur. 2.89
 Partium consensus trifa-
 riam fieri solet. 2.32
 Pars solida sedes virium.
 2.19
 Partes corporis postre-
 mas cur rigere soleant.
 2.24
 Partus animalit̃ varius.
 2.64
 Pathe affectus. p. 431. 18
 Pectus aceto offenditur
 2.60
 Pelles indicant rem humi-
 dam imbecillam. 1.6
 Pennæ igni iniectæ auer-

M 5 ten

- tendē comitialibus. 2.60
 Peni est summa volu-
 ptas. 2.32
 Percussi in faciē, cur ignē
 videant. 1.58
 Peripneumonia pulmo-
 nis inflammatio. 2.7
 Persica, vide Pruna persica.
 Pes si offendatur, cur in-
 guē intumescere soleat.
 2.10 & 1.105
 Pedes cur frigidiores.
 2.38
 Pedis remedium quies.
 2.76
 Pediculorū copia cur in-
 terdum tabidis & puru-
 lentis. 2.31
 Pestis spiritus affectio. 2.
 104. & cur malum com-
 mune omnibus. 2.38
 Pestē cur magna ex par-
 te lippitudo præcedere
 soleat. 2.104
 Pestilente aeris statu cur
 alij intereant, alij resiste-
 re possint. 1.86. & tunc
 qui rapi solent. 2.88
 Pestilente aeris conditio
 ne cur homines multi
 & inæquales malo eodē
 intereant. ibidem
 Petroselinum, vide Saxa-
 pium.
 ¶ Pica stomachi vitium.
 2.112
 Picare quid, & vnde. 2.69
 & 2.112
 Picturæ cur propè astāti-
 bus planæ videantur:
 procul partim cavæ, &
 partim deuexæ. 1.47
 Pilorum origo à calore.
 2.97
 Pilorū alimentum. 2.18
 Pili pedum cur lentius ca-
 nescere soleant. 1.142
 Pili cur hominum cicatri-
 cibus oriri nequeant, e-
 quorum queant 1.146
 Pili cur eriguntur metuēti-
 bus & horrentibus. 2.25
 Pili defunctis cur augen-
 tur. 1.140
 Pinguitudo vnde. 2.66
 Pinguis omnia vetustate
 rancida fiūt. 2.66
 Pip cui⁹ naturæ. p. 431. 17
 Piper

INDEX.

Piper si quis deuorauit,
cur singultiat. 1.43

Piper quomodo purgat.
2.54

Piper si solidum deuore-
tur, cur calfacere ne-
queat: si contusum, pos-
sit. 1.65

Piper cuti impositum cur
vulnerare potest, deuora-
tum non vulnerat ventrē.
1.28

Piratae cur homines quos
enecassent, pulmone exē-
pto, in altum proijcie-
bant. 2.72

Piscibus quare squamæ.
p.428.13

Pisces oēs multipari. 2.64
Pisces saxatiles cur conco-
ctu faciliores. 2.78

Pisces saxatiles quare nō
nulli cōcoquere nequeūt
carnes bubulas pñt. 2.16

Pituita sanguis imperfe-
ctus. 2.5. frigida & humi-
da. 1.3. & 1.82

Pituita pro alimento ali-
quando natura vtitur. 1.

82. & naturæ accommo-
datior q̄ atra bilis. ibld.

Pituita post sanguinem
largior cæteris humori-
bus. 2.8

Pituita crassa & perfrigi-
da pruritus causa. 2.22

Pituitæ imagines albę.
2.51

Pituita cur per hyemē
nascitur & augetur. 2.5

Pituita pro suo vapore
quid habet. 2.65

Pituita q̄ frigida & crassa
est, & apta ferri deor-
sum, cur ex pedib⁹ ad ca-
put ascendat. 2.87

Pituitosæ affectiōes som-
niculosæ. 1.1

Pituita q̄ ducūt. p.430.16

Pituita in paruis venis &
arterijs cuti propinquas
quotidianā generat. 1.81

¶ Planetæ oriētes vel oc-
cidentes cur maiori cor-
pore videntur. 1.34

Plantarum titillatio & fri-
catio cur afferre som-
num possant. 2.42

Plato

- Plato autor, nihil sciri,
per reminiscentiā. 1.119
- ¶ Pomum in aqua demer-
tum cur maius seipso vi-
deatur. 1.34
- Poma cur obesse possunt
sua frigida & humida na-
tura, aqua non tantun-
dem officiat, quæ simi-
lis est naturæ. 1.49
- Pondus cur facilius parte
leua quàm dextra effer-
re valeam. 2.55 & 2.128
- Portulaca herba dētium
stuporē tollit. 8.p.430
- Potentia vt reducatur ad
actum, auxilio eget. 1.65
- Potio frigida expellere
potest calculum. 1.108
- ¶ Protogeustæ animalia
Indica, gustu præualēt,
& vnde dicta. 2.57
- Præputium discissum cur
adglutinari nequeat. 2.
90
- Prometheum quare fin-
gunt liberatum Hercu-
lis opera ab aquila iecur
lacerante. 1.30
- Pruna Persica partem in
utilem intus continent.
2.14
- Prudentia magis in cor-
pore paruo. 1.52
- Pruriginis causa. 1.22
- Prurigo cur excitari so-
leat vlceribus sanescenti-
bus. 1.137
- Prurit⁹ quare magis exer-
cet senes. 1.24
- Prurientibus cur grata a-
qua perferuida. 1.22
- Prurientes cur delectan-
tur aquis calidis. 1.23
- Pruriant quare magis ter-
ga. 1.24
- ¶ Ptisana actu profert
qualitatem, quia ex se
frigida & humida. 1.65
- ¶ Pubes quando pilo inte-
gitur. 2.73
- Pubes cur serò canescit. 1.
142
- A Pube cur adolescentes
tragescere desinunt. 1.
123
- Pubescendi tempore te-
stes amplificantur. 2.73
- Puber

I N D E X.

Pubertatis mutationes tā
in viris quā in foemi-
nis. I.123	Pueris potissimum acci-
dit horror inter mingen-
dum. I.115
Pubescētes cur vocē aspe-
riorē reddere incipiat.
ibid.	Pueri cur non canescunt,
cū in excrementosi & hu-
midi esse soleant. I.3
Pudore affecti cur oculos
deorsum vertere soleāt.
I.68	Pueri praesertim infan-
tes, cur in terram non fa-
cile vt viri infringatur.
I.118
Pudore affecti nonnulli
cur alis insudare cogun-
tur. I.10	Puerorum caluaria mol-
lis & laxa. I.3
Pudore dū afficimur, ma-
nus admouere faciei so-
lemus. I.14	Pueri cur vocem reddunt
acutam. I.95
Pudefacti cur erubescere
consueuerunt. I.14	Pueri exēti cur vocē red-
dunt acutiorem, quā a-
dultiores quos gallos vo-
cant. 2.98
Pueri calidi & humidi. I.3	Pueri, vide etiā Infantes.
Pueri statim nati cur plo-
rare incipiūt. I.61	Pulmonis substantia qua
lis 2.76
Pueri edaciores. I.141	Pulmo in motu assiduo
quare. ibid.
Pueri & senes cur magis
calculosi q̄ adulti. 2. 41	Pulmonis vtilitas. 2.57
Pueris cur calculi in vesi-
ca, senibus in renibus. I.
107. et cur eādē ha-
beant causam. I.108	Pulmonis vlcus cur insa-
nabile. 2.17. & 2.76
Pueri cur fascinari maxi-
mē possint. 2.50	Pulmonis purulentia nō
nisi per tussim repurga-
ri queunt. 2.79
	Pul

Pulmo & partes adiacen-
tes, hyssopo iuuantur. 1.

147

Pulmonis inflāmatio cur
excitei ex febre ardua.

2.7

Pulmonis inflammatione
laborantium, cur malè
rubent. 2.4. & cur æstuo
si sunt.

2.2

Pulmonis inflammatio
peripneumonia.

2.7

Pulsus intentio inspiratio
ni respōdet, remissio ex
pirationi.

1.20

Pulsus leuior infanienti-
bus per ardorē febris, le
thargicis plenior.

2.117

Pus quare foetidū. 2.19 &
in collectionibus respō
det hypostasi in vrinis.

2.19

Purulentis cur interdum
copia pediculorum oria-
tur.

2.31

Puteorū aqua cur per hye-
mem calida, per æstatē
frigida.

1.34

Putredinem contrahunt

caliditas & humiditas. 1.
64

Q Vadrata cur è lon-
ginqno rotunda
esse videntur.

1.35

Quadrupedes quare in-
tra sese foetificant.

2.64

Qualitas omnis coacta va-
lidior q̃ expansa.

1.71

Qualitate agentium rerū
consideratio.

1.65

Quæstionum naturalium
ratio partim certa ex se,
& partim inexplicabi-
lis, & quædam media p.

428.1

Quæstiones naturales in
explicabiles.

p.430.2

Quæstionum naturalium
tertius ordo, & solutio
vnde sumēda.

p.431.16

Quercus cur à venti im-
petu euertatur, harundo
illæsa permaneat.

1.118

Quercus argumento con-
stat corporis habilitas
ad morbos.

1.86

Quies, pedis remediū.

2.76

I N D E X .

2.76

& membri affecti. 1.138

R

R Abiei cantum con-
sideratio. 1.74.
per tot.

Radix calfacit, incidit, &
extenuat. 1.40

Radice per cibum inge-
sta, cur alij foedè eru-
tant, alij non. ibidem

Refrigeratio modica
naturæ membrorum ac
commoda, immodica
noxia. 2.61

Renum caro qualis. 2.68

Renibus vis attractoria
potius data. 2.57

Renibus auxiliatur inula
campana. 1.147

Renum vlcera cur diffi-
culter sanentur. 1.109

Renibus cur careāt aues.
1.109

Rerum qualitate agentiu
confideratio. 1.65

Respiratio nostra calida.

1.63

Respiratio qualis insaniē
tibus per arduam febrē.

2.1

Respiratio in thorace,
quod in reliquo corpo-
re pulsus per arterias
habetur. 1.20

Reges quare nudos effin-
gunt statuarij. 1.85

Rident quos in alis, co-
stis, & plantis titillam^r.
p. 430.4

Rigor ex refrigeratione.
2.61. ex flaua bile. ibid.

Rigor vnde accidit ijs, q
postquam ieiunarint,
cibum ingerunt. 1.134

Rigorem calor excitat &
frigus. 2.61

Rigere cur maximè solea
mus postremas corpo-
ris nostri partes. 2.24

Rigeāt cur cætere omnes
corporis nostri partes
ex frigoris vehementia,
facies minimè. 1.37

Robur ex siccitate ner-
uis acquiritur. 2.77

Rosa:

Rosæ recreât febrilentes.

2.62

Ructus quorū purior
ingesta radice, & quorū
impurior. 1.40

Ructemus quare cibo tā
humido, quā sicco in-
gesto. 2.99

Ruta iuuat laxum intesti-
num. 1.147

s

Sacchari virtus qua-
lis. 2.74

& vbi habetur. ibidem.

& est mellis coagulū. ibi.

Sal siccus potētia & actu.

1.65

Sal fuginis causa. 2.66

Sanguis inter humores
largior. 2.8. & 1.103

Sanguis quatuor habet
partes vt vinum. 2.89

Sanguis vapor calidus &
humidus. 1.265

Sanguis quomodo misce-
tur cū carne. 1.63

Sanguis summa corporis
calfacit & laxat. 1.30

Sanguis nō attrahitur me-
dicamento, nisi nouissi-
mè per vim. 2.54

Sanguis naturæ familia-
rior, alimentumq; sup-
peditat corpori: si abun-
det, plethoram creat. si
putreat & recalescat, in
bilem transit. 1.83

Sanguinis serum à reni-
bus trahitur. 2.73

Sanguine orta cur recrea-
ri possunt. 2.90

Sanguis purpureum co-
lorem largitur corpori.
1.11. & 1.13. & 1.18. & co-
mitatur naturam. 1.13

Sanitas temperies quādā
corporis. 1.33

Sanus cur sua bona vale-
tudine lippientem emē-
dare non potest. ibid.

Saporum causæ. 2.66

Satyros quare Baccho cō-
iungunt. 2.89

Saxapium calculis pro-
dest. 1.108

Saxapium os ventriculi
iuuat. 1.147

Sca

I N D E X.

- ¶ Scabies cur contagio-
sa. 2.39
- Scalas cur facilius descē-
damus quàm ascenda-
mus. 1.60
- Scammonea aperit ora
venarum vt purget.
2.54
- Scammonea bilem du-
cit. p.430.19
- Scenarum varia oblecta
mina vnde. 1.76
- Sciri omnia per reminis-
centiam & recordatio-
nē Plato est autor. 1.119
- Scytharum gens animo-
sa, fortis, & candida. 2.6
- Scythia cur vinum fert
calidum cū sit frigi-
dissima. 2.6
- Scolopēdrium lieni pro-
dest. 1.147
- Scrobe iuxta mare offos-
sa, cur aqua dulcis com-
periatur. 2.125
- ¶ Per Se fieri & ratione
primaria quid. 1.51
- Semine quomō procreā-
tur animalia. 1.47
- Semen genitale cur len-
tum & glutinosum. 2.93
- Seminum genitālū mi-
stio diuersa, naturam
eorum penitus abolet.
1.132
- Semine orta destructa re-
creari nequeunt. 2.90
- Semina plantarum qui-
bus vestiūtur. p.429.23
- Senes nonnulli minima
ē longinquo cernunt.
1.72
- Seniorum caluaria præ-
dura. 1.3
- Senes cur excrementis
abundant, & vigilaces
sunt. 1.2
- Senum membra cur ob-
tremunt. 1.17
- Senes quomodo incurui
fiunt. ibidem
- Senes quare magis exer-
cent pruritus. 1.24
- Senibus cur calculi in re-
nibus, pueris in vesica.
1.107. & cur habent eam-
dem causam. 1.108
- Senes & pueri cur magis

N cale

- calculosi q̄ adulti. 2.41
 Sensus quibus præcellūt
 animalibus. 2.57
 Sensibus non cōpari mo-
 do sunt animalia præ-
 dita. ibidem
 Sensibus quinque respon-
 det quædam series ex
 terra ad cœlum. 2.58
 Sensibus quare tantum-
 modo quinque. 2.58
 Sensio ubi magna, ibi &
 magna voluptas, dein-
 de dolor vehementior.
 2.32
 Septenari⁹ numerus per-
 fectus, Pythagorę sen-
 tentia. 2.44
 Sequales apocæ. 1.113
 Seseli vesicā iuuat. 1.147
 Dermo homini cur len-
 tius quàm cæteris per-
 ficitur. 1.143
 Serpentibus cortex qua-
 re datus. p.428.16
 Serpētes paucipari. 1.64
 Serpentes tactu præua-
 lent. 2.57.
 Serpentes aqua insperfi-
 cur molestantur & fu-
 giant. 1.101
 ¶ Siccitatis operatio.
 1.73
 Siccitas humore interem-
 pto exuperat. 1.77
 Siccū omne difficilè im-
 mutatur. 1.82
 Siccitas vigiliā parit. 2.71
 Sinapi cur si solidum de-
 uoretur, calfacere ne-
 queat: si contusum, ni-
 mirum possit. 1.65
 Sinapi cuti impositū cur
 vlcerare potest: deuora-
 tum, nequaquam. 1.28
 Syndesmus, vide Copu-
 la.
 Singultiat quare qui pi-
 per deuorarit, aut pa-
 nis incisum grandiuscu-
 lum. 1.43
 Singultientes pane, cur
 soluantur singultu, si
 quid triste audierint.
 1.46
 Sinistra cur facilius quā
 dextra pondus efferre
 valeamus. 2.55. & 2.128

I N D E X.

- Siriasis cur infantes per-
exercet signa & acciden-
tia. 1.96.
- Sitis ex ficcitate. 1.39. &
2.95.
- Sitis febrientib⁹ unde, itē
ieiūnis. 2.28. & quare
sitiunt magis febrien-
tes quā fameant. ibid.
- Sitibundi balneas ingres-
si, cur alij extincta siti
egrediantur, alij con-
tra. 1.108.
- Sitiunt quare vehemen-
ter, quorum ventrem
inferiorem fluxio ex-
ercet. 2.96.
- ¶ Sol oriens vel occidēs
cur corpore ampliori
videtur. 1.34.
- Solis feruor cur alijs sō-
num afferat, alijs remo-
ueat. 1.85.
- Sol quando eclipsim pa-
titur. 2.43.
- Solis defectus minus am-
pli crebriq^{ue} quā lu-
næ. 2.43.
- Sole vel luna deficiente,
- cur vulgus mouere æs
ferrūque consuevit.
ibidem.
- Sol quare hominem ni-
grum reddat, linteum
candidius faciat, ceram
emolliat, & lutum in-
duret. 1.87.
- Solidum affici difficul-
ter potest. 2.17.
- Solidæ partes corporis
cuius coloris. 2.19.
- Somnus humore confi-
stit. 1.1. & quare con-
liatur plantarum titil-
latione & fricatione.
2.42.
- Somnum cur lassitudo af-
ferre possit. 2.71.
- Somnum cur alijs affe-
rat solis feruor, alijs tol-
lat. 1.86.
- Somnum infantibus con-
ciliat musica. 1.119. itē
motus. 1.120.
- Sonos simulacris per æ-
rem & humorem con-
struimus. 1.93.
- ¶ Spadones cur pilis ca-

N 2 re

- reāt. 1.5. & cur canesce
re soleāt citò. 1.4. & qua
re effœminati & vino-
fi. 1.6. & cur voce acu-
ta. 1.7. & 1.95. & cur pro-
ceri & blæsi. 2.23. & cur
barba careant. 2.97
- Spadonū pedes cur ma-
gna ex parte depraua-
ri soleant. 1.6. & cur nō
nulli rem aliquātisper
veneream appetant, &
amore interdum deti-
neantur. 1.8
- Spadones mammas fœ-
mineas, genas tumidiuf-
culas habent, pilos pro-
missiores, & facilè ca-
nescunt. 1.7
- Spadonum coles statim
languet quare. 1.8
- Speciem nostram cur cō-
spicere valeamus in spe-
culis & aquis diluci-
dis. 1.129
- Speluncæ vastæ & syn-
cerè cur soleant reso-
nare. 1.130
- Sphærica figura omniū
perfectissima. 2.91
- Spiratio actio animalis.
1.116.
- Spiritus animalis origo
ab hepate. 2.63
- Spiritus æthereus instru-
mentum animi. 1.94
- Spiritus animalis è sede
cerebri. 2.105. & nutri-
tur, aere tracto à pul-
mone. 2.63
- Spiritus animalis nō in-
corporeus quomō iun-
gitur cum corpore. 2.63
- Spiritus animalis si in-
teger facultas rectè co-
gitandi agēdiq; omnia
integra est: si contrā, de-
sertæ fiunt actiones.
ibidem
- Spiritus & aeris differen-
tia. 2.53
- Spiritus flatuosus ex cru-
ditate, & cur strepit p-
nares, per sedem, per
stomachum, per gut-
tur & aures. 1.139
- Spongia manu pressa hu-
morem emitit. 2.139. &
cur

I N D E X.

cur frangi non potest.

1.118

Splendores quibus ante
oculos obuersari appa-
rent. 2.51

Splendores tanquam stel-
lae discursantes, aut tan-
quam fulgura coruscā-
tes cœlo sereno, cur in-
dicant ventum vehemē-
tem futurum. 1.70

¶ Statuarij quare deos &
reges nudos effingunt.
1.85

Stellæ cur illustriores vi-
dentur vbi imber p hye-
mem desijt. 1.114

Stridēsus suspirare. 1.20

Stercus colicorū cur bu-
buli speciem gerat. 2.85

Stercus bubulum cur in-
fiatur. ibidem

Stercus ferarum cur mi-
nus quā vrbānarū fœ-
teat. 1.27 hominū autē
maximē omnium. ibi-
dem

Sternutat cur homo am-
plius, crebrius, & vehe-

mentius cæteris anima-
libus. 1.139

Stirpes quibus obducun-
tur. p.429.3

Stirpiū quæ infirmæ frō-
des incunte hyeme amit-
tunt. 1.41

Stirpium fructificatio va-
ria. 2.64

Stirpes syluestres cur va-
lidiores & lætiores vr-
banis. 2.48

Stomachus ad asperā ar-
teriam est positus. 1.45

Stomacho virtus attra-
ctoria pollet. 2.57

Stomachi si'a quomodo
agunt. 2.68

Stomachi vitium pica.
1.112

Stomachus, vide etiam
Gula.

Strabones natura cur ge-
mina non conspiciunt.
1.122

Strangulatio fit, si quid
cibi vel humoris in ar-
teriam sit delapsum.
1.38

N 3 Strep

- Strepitus quomodo acci- deant. 1.136
 dit baucalibus cū im- Sues multiparæ. 2.64
 plentur. 1.92 Suspirare ampliter q̄ cō-
 Struthiocamelus ferrum sueuerunt. 1.20
 concoquit. p.431.23 Susurrus nomen fictitiū.
 Stulti cur prudētissimos 1.92. & 2.3
 procrearunt liberos. T
 1.26 **T**Abes cur cōtagiosa.
 Stupor attonitus cur nō 2.39
 contagiosus. 1.39 Tabidis cur interdum co-
 Stuppæ argumento con- pia pediculorū oriatur.
 stat corporis habilitas 2.31
 ad morbos. 1.86 Tabe laborantes cur vn-
 Sturni cicuta vescuntur. guibus reddi aduncis vi-
 p.430.19 deantur. 2.17
 ¶ Substantia triplex cor Tabescunt quare quibus
 poris. 2.12 gargar est abscissum. 2.3
 Succinum vide Electrū. Tactus quē percipit. 2.58
 Sudore quādo causa mor Taurus iratus cur costas
 bi exhauritur. 2.7 cauda verberat. 1.144
 Sudores accessionē præ- ¶ Teda calida & sicca.
 uenientes quare graues 1.81
 2.122 Tell' mater syluestriū, &
 Surdi ab ortu naturę, cur nouerca vrbanoꝝ. 2.48
 ijdē & muti viuāt. 1.133 Tépora cur hirtiora red-
 Sues cur fileant cū sur- dantur. 2.11
 sum videre coguntur, & Temporibus capitis ve-
 eorum natura. 1.135 hementer percussis, cur
 Sues cur stercoribus gau sit intereundum. 2.82
 Tend

I N D E X.

- Tendo vnde dictus. 2.49
Tenebrarum & lucis dif-
ferentia. 2.34
Terga cur quàm cæteræ
partes amplius pruriat.
1.24
Terra sicca potentia & a-
ctu. 1.65
Terræ loca quæ parum
fructificant, & quæ fœ-
cundiora. 2.11
Terrarum orbis septem
stellis regitur. 2.44
Terrenum omne graue.
2.113. Item frigidū. 2.116
Tertiana vbi generatur,
& à qua materia. 1.81
Tertiana, vide etiam Fe-
bris tertiana.
Testibus cū pene cognatio,
& sedes communis.
2.32
Testes gallinaceorum, vi
de Gallinaceorū testes.
Testium per ictum cur
vehementius doleamus.
2.32
Testes quid pro alimēto
sibi hauriunt. 2.73. &
quando amplificantur.
ibidem
¶ Thapsia trahit vi ca-
loris. 2.56
Theriace cōpositio. 1.147
Theriaca cū sit calida
& sicca, cur sitim extin-
guat dipsade morsis.
1.147
Theriaca materiam mor-
bi digerere & absume-
re potest, modò oppor-
tunè detur post conco-
ctionem. 1.128
Thorax per quæ media
mouetur. 2.1
¶ Tibia angusta sonum
reddit acutum. 1.95
Tibiarū foramina argu-
mentum faciunt vocis
spadonum & integrorū
hominum. 1.7
Titillatio plātarum cur
afferre somnum potest.
2.42
¶ Tonitruum cur pōst
audiamus, fulgur pri-
mū videamus, cū hæc
duo simul cōmittantur.

N 4 1.36

1.36

Tonitruū strepitu attoni-
ti, cur intereant, aut cer-
tè amentes degant. 2.83

Torpedinis virtus. p.

431.1

Toxica qui hauserunt a-
ctionibus animi quomo-
do deferuntur. 2.63

¶ Tragescunt cur pube-
scentes, & quid tragesce-
re. 1.123

Tremor senibus quomo-
do fit. 1.17

Trigla vitium à torpedi-
ne accitū tollit. p.431.3

Triticū quare largam se-
minis copiam effundit.

2.64

¶ Tussis arida infestat
gibba iccoris laborātes.

2.92

Tussis subita fit, si quid ī
arteriam asperam cibi
vel humoris delapsum
fit. 1.38

Tussientibus nonnullis
cur splendores nōnulli
ante oculos obuersari

appareant.

2.51

v

Vacuum natura recu-
sat. 2.16

Validiora à re aduersā ma-
gis corrumpūtur quā
molliora. 2.22

Validum inualidum tra-
hit. 2.56

Vapores ad cerebrum ela-
ti, ex natura cerebri red-
duntur frigidiores. 2.22

Vasa quæ bucalia dicun-
tur, cur strepitū quendā
dum aqua implētur, red-
dere soleant. 1.92

Vasa harpagia cur si digi-
to admoto foramen eo-
rum superius obturetur
aquam nullā per fora-
men sui fundi emittant,
sed si apertum fit, liberè
emittant. 1.93

¶ Venę ministri publici.
2.68

Vena virtutes naturales
omnes habet ex æquo.

2.57

Vena

I N D E X.

- Venarum postrema quibus adsunt partib. purgationis causa. 2.54
 Venæ à frigido rumpuntur, teste Hippocrate. 1.117
 Vena destructa recreari non potest. 2.90
 Venter virtute immutatoria pollet. 2.57
 Ventriculi os petrapio inuiatur. 1.147
 Ventriculus contactu cōcoquit. 1.21
 Ventrīs flatus cur etiam extruditur mingētibus. 1.31
 Ventus cur vehementius per loca spiret angusta. 1.71
 Venti impetus cur quercum euertat, harundinē illæsam prætereat. 1.118
 Ventum vehementem futurum cur splendores indicant. 1.70
 Venus libidinis effigies. 1.85
 Venerem arsit Bacchus. 2.89
 Veratrum candidum pituitam ducit. p.430.21
 atrū, ducit bilem atrā. 23
 Veratro coturnices vescuntur. p.430.18
 Vertigo capitis vnde habet nomen. 2.67
 Vermes vnde enasci consueuerunt in cœno & fecibus. 2.31
 Vesica excretoria virtute plurimum valet. 2.57
 Vesica ficcior facta cōtra hi non potest. 2.94
 Vesicæ muliebris ceruix amplior quàm maris. 2.47
 Vesicæ cur auxiliatur sefeli. 1.147
 Vesica cur careant aues. 1.106
 Vesicæ vlcera cur difficulter sanentur. 1.109
 Vespertilioes cur nocte videant, interdum nihil ferè. 1.66
 Vestimenta linea nos calfaciunt. 1.111

VI

¶ Vitijs humanis immu-
nes quomodo euadere
possumus. 1.87

Videre cur protinus ne-
queant, qui ex luce am-
plissima ad mediocrem
venerunt. 2.101

Videre cur non statim va-
leamus vbi ex tenebris
ad lucem, vel ex luce ad
tenebras venimus. 2.34

Cur non Videamus qua-
si videntes. 1.98

Vifus quæ percipit. 2.58

Vifus tenuior & acutior
nobis quàm auditus.
1.36

Vifio p extramissionem.
1.129

Vinculi corruptio solu-
tionem affert rerum cō-
uinciendarum. 2.82

Vinum natura calidum.
1.6. quatuor continet
partes. 2.66. calorifi-
cum est. 2.127. suo
odore recreat febrien-
tes. 2.62

Vinum cum pane quan-

do febrientium imbecil-
litati concedimus, cur fe-
bris nihil augeatur per
calorem vini, imò mi-
nor esse incipit. 2.62

Vinum cur frigidum in
Aegypto, terra calidif-
sima. 1.55. & 2.6. & ca-
lidum in Scythia, terra
frigidissima. ibid.

Vini meri vsus frequens
& immodicus nonnul-
lis mentem abstulit.
1.94

Vinum Maronem qua-
re pleriq; nominarunt.
2.89

Vini copia vim natura-
lem & animalelem suo ca-
lore opprimit. 1.16

Tam Vinum quàm aqua
cur febrientibus deliriū
atq; insaniā faciāt, si im-
portunè dentur. 1.94

Vinum quomodo affici-
tur. 2.66

Vini copia flatus excitat,
sensūsq; omnes pertur-
bat. 2.52

Vi

INDEX.

Vinum cur per fistulam
attrahere possimus .

2.56

Vinum qua sui parte pre
stare alimoniam potest.

2.89

Vinum cur nunquam aut
rarenter congelascit.

1.126.

Vino vini molestia cur le
uetur.

2.80

Vinolenti nonnulli cur
gemina videant.

1.121

Vinolentis admodum cur
circuverti omnia vi
deantur.

2.67

Vinolenti cur caligent,&
vertigine tententur .

2.67

Super Vino annotamen
ta pulchra.

2.89

Vinacea cur vt ingessi
mus,integra per alium
egeri soleant.

2.91

Viri cur in terram faci
lius infringantur quàm
pueri.

1.118

Virtus iu partibus soli
dis.

2.19

Virtutum naturalium or
do , numerus & causa.

2.57

Virtus naturalis minus
interdum suis fungitur
actionibus , & quæ sint
eius actiones.

1.116

Virtutes naturales ad i
psam tantum viuendi
pertinet rationem, ani
males ad bene viuendi.

2.57

Virtutes naturales non
sunt ex æquo omnibus
membris.

2.57

Virtus animalis interdum
suas exequitur actiones
& quæ sint tales.

1.116

Virtutes naturales cur
natiuæ sint, animales ad
uentitiæ.

2.57

Virtus naturalis in me
tuentibus calorem natu
ralem obruit, & quomo
do.

1.15

Virtus vitalis in lætitia
exultatibus interit, quia
immodicè profluens dis
palatur, contra in metu
tibus

I N D E X.

tibus.	1.19	frangitur.	1.118
Virtus vitalis ab animali iuvatur, & quomodo cō pensat defectum anima lis.	2.1	Vitra cur per hyemem, si quid vehementer cali dum immittitur, rumpi soleant.	1.117
Virtus animalis in ner uis.	1.12. & 2.1	¶ Vlcera rotunda quo modo curant medici. 1.	
Virtus animalis muscu lis thoracis vim mouen di suppeditat.	1.20	92. & cur difficulter sa nentur, & vnde talia con sistunt.	1.97
Virtus animalis per ner uos ad postremas vsque animalis partes se porri git.	2.10	Vlcerib ⁹ mel cur acre sen titur, gustui dulce. 2.130	
Visa pro figura & colore causæ imaginamur. 2.51		Vlcerib ⁹ sanescētibus cur prurigo excitei.	1.137
Vitiliginēs à pituita si su peret. 1.83. & cur acu ad acta nullum sanguinem emittant.	2.111	Vlcera tam renam quàm vesicæ cur difficulter sa nentur.	1.109
Vitri foramina nonnihil aeris tenuioris conti nent.	1.17	Vicera articulorum, vide Articulorum vlcera.	
Vitrum foramina conti nere quo argumento. 2.		Vlysses ab Homero bre uis & prudentissimus refertur.	1.29
1.17		¶ Vngues cur defunctis augentur.	1.140
Vitrum quomodo inflari solutum.	2.36	Vngues non tabescunt.	2.17
Vitrū cūm ceciderit, cur		¶ Volucris quare par tus foris conficitur. 2.64	
		Voluptas summa ex pene	2.32

- 2.32
Vomitus atre bilis cur periculofus. 2.108
Vomitum cur mouet olem epotum, & præfer tim bilis flatuæ. 1.124
Vomentibus nonnullis cur splendores ante oculos obuerfentur. 2.51
Vomentes leuiter cur pituitam, plentius bilem, fupra modum etiam fan guinem egerant. 2.54
Vox quibus modis fit afpera. 1.123
Vox homini cur lentius perficiatur. 1.143
Vocis afperitas pubefcentibus. 1.123
Vocales literæ feptē sunt. 2.44
Vrina hypoftafis quādo fit, & quid. 2.19. item quid indicat. ibid. 2.56
Vrina hypoftafis, vide etiam Hypoftafis.
Vrina quod fublidet fi album, cur bonū indicat. 2.19
Vrina cur fenibus prodeat inconfultē. 1.17
Vrina deftillatio vnde. 2.94
Vrina difficultas nomen generalius quā deftillatio. 2.94
Vrina exitum appetente retenta, cur multi refoluti fint atq; deftillatione vrinae laborarunt. ibid.
Vrinam cur tepidam egeramus priusquam balneas introeamus, cū diutius intus manferimus, frigidam. 1.52
Vrina enæorema, id eft, fublimitamētum vnde. 2.19
Item, nubecula quando fit. ibidem
Vrina inftrumento elicetur vi vacui fugiendi. 2.56
Vuam quando appellamus gargar. 2.3
Vulua neruofa. 2.60
 & quare. ibid. & 2.102
Vulua infignis eft per vix

Ibidem

- tutem retentoriam. 2.57
 Vulua non nisi per obli-
 quorum filorum tractū
 suo fungitur officio. 2.68
 Vulua cur vna membro-
 rum omniū aspera par-
 te interiore est. 2.93
 Vuluę acetum inspersum
 cur dolorem inuehat ve-
 hementem. 2.60
 Vulua affecta cur mulie-
 res mente labentur & de-
 lirent. 2.102
 Vuluę strangulationibus
 quare nonnulli res bene-
 olidas infra, suprà malè
 olidas afferunt. 2.60
 Vuluę acetabula. 2.93
 Z Izania cur vt in-
 geisimus per aluū
 egeri soleat. 2.91

F I N I S .

L V G D V N I ,

Excudebat Nicolaus Baccaneus.

ND 17.

gularibus

nulli res bene

supra male

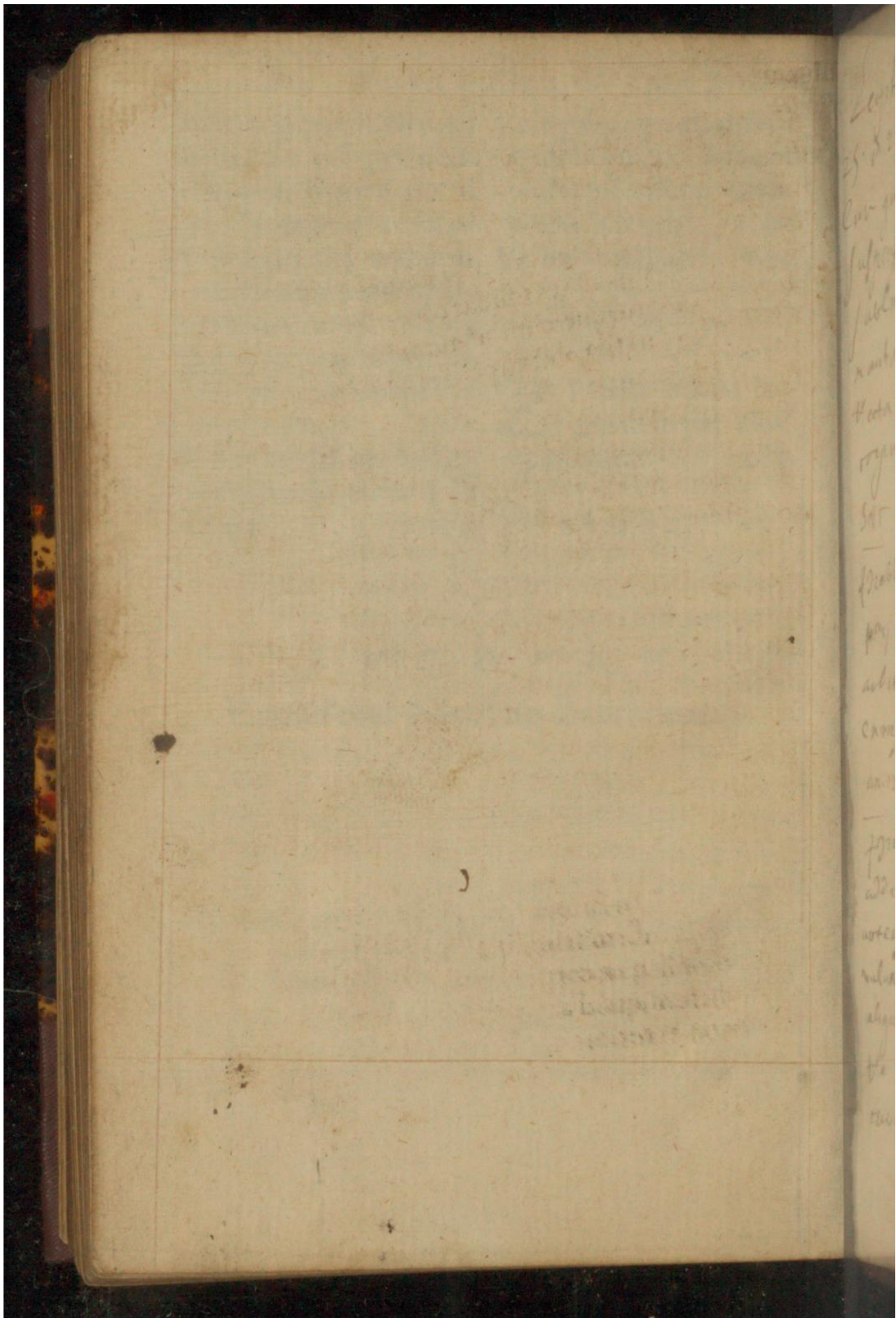
unt. 2.60

onia. 1.91

om vi in-

uper alui

fol.

Legitur alibi inter problema
25. & 26. aliud problema.
Cur qui minus sunt prudentes
suspensio corpore ac vultu
sublimis Incedunt. quia ut
nauta Imbecillus peruenit
victa nos, vixit sic ut
corpus eius habet callior.
Sed inter Alexandri proble.

problemata 85. ab Alexandri
pag 972. Item 29. post
arbitrarius & adde. semper
enim qui cupiam quiescere
amore caperetur.

Problemata 60. ab 2. pag 136.
adde quod alibi legit de ostentatione
virescendi sibi venditante quod
valuit paritatem aretium cum tunc
aliqua iniuriat a postea alia
de statibus dolores ab aretibus motus
recubat. tandem duo pones dedit

Text 9. prob. 5. pag 116. petit homme
de Navarres ordon. qui Amy et
il a une a ceux qui ont eu une
abolition de leur soude mofstans
ou d'une Verrogneffance faite es
justice p^r d'un e. et es a us mofst.

Text 10. 9. prob. 11. pag 117. Amy 18
il de Chomier des Soc poudin
off. inge. et le d'ab l'ira novit

Text 10. prob. 59. p. 196. Amy et
ceux qui sont flouguis du viz
100 il de une tous ces viref -

Text 10. 60. Amy sont ceux qui
vofew beausoup es pen de teny
il font des mofstres. p. 198.

Text 1. prob. 18. p. 7 Amy les maule des
pauvres a on temple offirell a
quarier es us ofat mal difpofe

Text 9. prob. 14. p. 70. Amy les Castard
ne d'ab l'ira mofstres n^{os} quia de
corrupte l'annonie nati.

Text 5 prob. 18 p. 90. Amy ces Ambition

Text 10. prob. 42. p. 137. falsus v^{os} d'ing
capitay de vizira p^ron mofstres v^{os} p^rectay
et l'ira ad d^r de l'irine

Text 15. 11. p. 206. amy es mofstres offirell
ne p^ron ofte and offay de l'annonie n^{os} es
10 mofstres and offay de l'annonie n^{os}

Sect 16. 1. p. 208. *Chrys. Cy. Toy's & Brands*
ne pumum videtur by pumum a toy
less of that day myself.

Sect. 39. 6. p. 912. *Chrys. Ca. pumli forte*
in reg. & Ca. pumli & Ca. pumli

